

Budsjett-innst. S. I

(2008–2009)

Budsjettinnstilling til Stortinget
frå finanskomiteen

St.meld nr. 1 (2008–2009), St.prp. nr. 1 (2008–2009) og St.prp. nr. 1 Tillegg nr. 1–5 (2008–2009)

**Innstilling frå finanskomiteen om Nasjonalbudsjettet 2009
og forslaget til statsbudsjett for 2009**

Innhold

	Side
1. Innleiing	9
2. Nasjonalbudsjettet for 2009	9
2.1 Hovudlinjer i den økonomiske politikken og utsiktene for norsk økonomi	9
2.1.1 Samandrag frå St.meld. nr. 1 (2008–2009)	9
2.1.2 Merknader frå komiteen	12
2.2 Hovudtrekk i skatte- og avgiftsopplegget	41
2.2.1 Samandrag frå St.meld. nr. 1 (2008–2009).	41
2.2.2 Merknader frå komiteen	42
2.3 Kommuneopplegget for 2009	42
2.3.1 Samandrag frå St.meld. nr. 1 (2008–2009)	42
2.3.2 Merknader frå komiteen	43
2.4 Pengepolitikken	44
2.4.1 Samandrag frå St.meld. nr. 1 (2008–2009)	44
2.4.2 Merknader frå komiteen	44
2.5 Statens pensjonsfond	44
2.5.1 Samandrag frå St.meld. nr. 1 (2008–2009)	44
2.5.2 Merknader frå komiteen	45
2.6 Sysselsetjings- og inntektspolitikken	46
2.6.1 Samandrag frå St.meld. nr. 1 (2008–2009)	46
2.6.2 Merknader frå komiteen	47
2.7 Tiltak for å betre bruken av ressursane i samfunnet	50
2.7.1 Samandrag frå St.meld. nr. 1 (2008–2009)	50
2.7.2 Merknader frå komiteen	51
2.8 Arbeidet med berekraftig utvikling	52
2.8.1 Samandrag frå St.meld. nr. 1 (2008–2009)	52
2.8.2 Merknader frå komiteen	52
3. Statsbudsjettet for 2009	55
3.1 Hovudtrekk i forslaget til statsbudsjettet	55
3.1.1 Samandrag frå St.meld. nr. 1 (2008–2009)	55
3.1.2 Merknader frå komiteen	57
3.2 Gjennomgang av forslaget til statsbudsjettet for 2009 etter den vedtekne inndeling i rammeområde	62
3.2.1 Rammeområde 1 (Statsforvaltning)	62
3.2.1.1 Samandrag	62
3.2.1.2 Merknader frå komiteen	63
3.2.1.2.1 Merknader frå medlemene i komiteen frå Arbeidarpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet	63
3.2.1.2.2 Merknader frå medlemene i komiteen frå Framstegspartiet	63
3.2.1.2.3 Merknader frå medlemene i komiteen frå Høgre	63
3.2.1.2.4 Merknader frå medlemen i komiteen frå Kristeleg Folkeparti	63
3.2.1.2.5 Merknader frå medlemen i komiteen frå Venstre	63
3.2.1.3 Oppsummering av forslaga til rammesummar under rammeområde 1	65
3.2.2 Rammeområde 2 (Familie og forbrukar), under familie- og kulturkomiteen	65
3.2.2.1 Samandrag	65
3.2.2.2 Merknader frå komiteen	66
3.2.2.2.1 Merknader frå medlemene i komiteen frå Arbeidarpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet	66
3.2.2.2.2 Merknader frå medlemene i komiteen frå Framstegspartiet	66

	Side
3.2.2.2.3 Merknader frå medlemene i komiteen frå Høgre	66
3.2.2.2.4 Merknader frå medlemen i komiteen frå Kristeleg Folkeparti	67
3.2.2.2.5 Merknader frå medlemen i komiteen frå Venstre	68
3.2.2.3 Oppsummering av forslaga til rammesummar for rammeområde 2	70
3.2.3 Rammeområde 3 (Kultur), under familie- og kulturkomiteen	70
3.2.3.1 Samandrag	70
3.2.3.2 Merknader frå komiteen	71
3.2.3.2.1 Merknader frå medlemene i komiteen frå Arbeidarpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet	71
3.2.3.2.2 Merknader frå medlemene i komiteen frå Framstegspartiet	71
3.2.3.2.3 Merknader frå medlemene i komiteen frå Høgre	71
3.2.3.2.4 Merknader frå medlemen i komiteen frå Kristeleg Folkeparti	72
3.2.3.2.5 Merknader frå medlemen i komiteen frå Venstre	73
3.2.3.3 Oppsummering av forslaga til rammesummar for rammeområde 3	75
3.2.4 Rammeområde 4 (Utanriks), under utanrikskomiteen	75
3.2.4.1 Samandrag	75
3.2.4.2 Merknader frå komiteen	76
3.2.4.2.1 Merknader frå medlemene i komiteen frå Arbeidarpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet	76
3.2.4.2.2 Merknader frå medlemene i komiteen frå Framstegspartiet	76
3.2.4.2.3 Merknader frå medlemene i komiteen frå Høgre	77
3.2.4.2.4 Merknader frå medlemen i komiteen frå Kristeleg Folkeparti	78
3.2.4.2.5 Merknader frå medlemen i komiteen frå Venstre	80
3.2.4.3 Oppsummering av forslaga til rammesummar for rammeområde 4	81
3.2.5 Rammeområde 5 (Justis), under justiskomiteen	82
3.2.5.1 Samandrag	82
3.2.5.2 Merknader frå komiteen	83
3.2.5.2.1 Merknader frå medlemene i komiteen frå Arbeidarpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet	83
3.2.5.2.2 Merknader frå medlemene i komiteen frå Framstegspartiet	83
3.2.5.2.3 Merknader frå medlemene i komiteen frå Høgre	84
3.2.5.2.4 Merknader frå medlemen i komiteen frå Kristeleg Folkeparti	85
3.2.5.2.5 Merknader frå medlemen i komiteen frå Venstre	86
3.2.5.3 Oppsummering av forslaga til rammesummar for rammeområde 5	86
3.2.6 Rammeområde 6 (Innvandring, regional utvikling og bustad), under kommunal- og forvaltningskomiteen	87
3.2.6.1 Samandrag	87
3.2.6.2 Merknader frå komiteen	88
3.2.6.2.1 Merknader frå medlemene i komiteen frå Arbeidarpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet	88
3.2.6.2.2 Merknader frå medlemene i komiteen frå Framstegspartiet	88
3.2.6.2.3 Merknader frå medlemene i komiteen frå Høgre	89
3.2.6.2.4 Merknader frå medlemen i komiteen frå Kristeleg Folkeparti	90
3.2.6.2.5 Merknader frå medlemen i komiteen frå Venstre	91
3.2.6.3 Oppsummering av forslaga til rammesummar under rammeområde 6	93
3.2.7 Rammeområde 7 (Arbeid og sosial), under arbeids- og sosialkomiteen	93
3.2.7.1 Samandrag	93
3.2.7.2 Merknader frå komiteen	94
3.2.7.2.1 Merknader frå medlemene i komiteen frå Arbeidarpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet	94
3.2.7.2.2 Merknader frå medlemene i komiteen frå Framstegspartiet	94
3.2.7.2.3 Merknader frå medlemene i komiteen frå Høgre	95
3.2.7.2.4 Merknader frå medlemen i komiteen frå Kristeleg Folkeparti	97
3.2.7.2.5 Merknader frå medlemen i komiteen frå Venstre	97

	Side
3.2.7.3 Oppsummering av forslaga til rammesummar for rammeområde	101
3.2.8 Rammeområde 8 (Forsvar), under forsvarskomiteen	101
3.2.8.1 Samandrag	101
3.2.8.2 Merknader frå komiteen	102
3.2.8.2.1 Merknader frå medlemene i komiteen frå Arbeidarpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet	102
3.2.8.2.2 Merknader frå medlemene i komiteen frå Framstegspartiet	102
3.2.8.2.3 Merknader frå medlemene i komiteen frå Høgre	102
3.2.8.2.4 Merknader frå medlemen i komiteen frå Kristeleg Folkeparti	103
3.2.8.2.5 Merknader frå medlemen i komiteen frå Venstre	104
3.2.8.3 Oppsummering av forslaga til rammesummar for rammeområde 8	105
3.2.9 Rammeområde 9 (Næring), under næringskomiteen	105
3.2.9.1 Samandrag	105
3.2.9.2 Merknader frå komiteen	106
3.2.9.2.1 Merknader frå medlemene i komiteen frå Arbeidarpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet	106
3.2.9.2.2 Merknader frå medlemene i komiteen frå Framstegspartiet	106
3.2.9.2.3 Merknader frå medlemene i komiteen frå Høgre	107
3.2.9.2.4 Merknader frå medlemen i komiteen frå Kristeleg Folkeparti	109
3.2.9.2.5 Merknader frå medlemen i komiteen frå Venstre	109
3.2.9.3 Oppsummering av forslaga til rammesummar for rammeområde 9	111
3.2.10 Rammeområde 10 (Fiskeri), under næringskomiteen	111
3.2.10.1 Samandrag	111
3.2.10.2 Merknader frå komiteen	112
3.2.10.2.1 Merknader frå medlemene i komiteen frå Arbeidarpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet	112
3.2.10.2.2 Merknader frå medlemene i komiteen frå Framstegspartiet	112
3.2.10.2.3 Merknader frå medlemene i komiteen frå Høgre	112
3.2.10.2.4 Merknader frå medlemen i komiteen frå Kristeleg Folkeparti	112
3.2.10.2.5 Merknader frå medlemen i komiteen frå Venstre	113
3.2.10.3 Oppsummering av forslaga til rammesummar for rammeområde 10	114
3.2.11 Rammeområde 11 (Landbruk), under næringskomiteen	114
3.2.11.1 Samandrag	114
3.2.11.2 Merknader frå komiteen	115
3.2.11.2.1 Merknader frå medlemene i komiteen frå Arbeidarpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet	115
3.2.11.2.2 Merknader frå medlemene i komiteen frå Framstegspartiet	115
3.2.11.2.3 Merknader frå medlemene i komiteen frå Høgre	116
3.2.11.2.4 Merknader frå medlemen i komiteen frå Kristeleg Folkeparti	116
3.2.11.2.5 Merknader frå medlemen i komiteen frå Venstre	117
3.2.11.3 Oppsummering av forslaga til rammesummar for rammeområde 11	118
3.2.12 Rammeområde 12 (Olje og energi), under energi- og miljøkomiteen	118
3.2.12.1 Samandrag	118
3.2.12.2 Merknader frå komiteen	119
3.2.12.2.1 Merknader frå medlemene i komiteen frå Arbeidarpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet	119
3.2.12.2.2 Merknader frå medlemene i komiteen frå Framstegspartiet	119
3.2.12.2.3 Merknader frå medlemene i komiteen frå Høgre	120
3.2.12.2.4 Merknader frå medlemen i komiteen frå Kristeleg Folkeparti	122
3.2.12.2.5 Merknader frå medlemen i komiteen frå Venstre	122
3.2.12.3 Oppsummering av forslaga til rammesummar for rammeområde 12	123
3.2.13 Rammeområde 13 (Miljø), under energi- og miljøkomiteen	124
3.2.13.1 Samandrag	124
3.2.13.2 Merknader frå komiteen	124

	Side
3.2.13.2.1 Merknader frå medlemene i komiteen frå Arbeidarpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet	124
3.2.13.2.2 Merknader frå medlemene i komiteen frå Framstegspartiet	124
3.2.13.2.3 Merknader frå medlemene i komiteen frå Høgre	125
3.2.13.2.4 Merknader frå medlemen i komiteen frå Kristeleg Folkeparti	126
3.2.13.2.5 Merknader frå medlemen i komiteen frå Venstre	127
3.2.13.3 Oppsummering av forslaga til rammesummar for rammeområde 13	129
3.2.14 Rammeområde 14 (Stortinget mv.), under kontroll- og konstitusjonskomiteen	129
3.2.14.1 Samandrag	129
3.2.14.2 Merknader frå komiteen	129
3.2.14.2.1 Merknader frå medlemene i komiteen frå Arbeidarpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet	129
3.2.14.2.2 Merknader frå medlemene i komiteen frå Framstegspartiet	129
3.2.14.2.3 Merknader frå medlemene i komiteen frå Høgre	129
3.2.14.2.4 Merknader frå medlemen i komiteen frå Kristeleg Folkeparti	129
3.2.14.2.5 Merknader frå medlemen i komiteen frå Venstre	129
3.2.14.3 Oppsummering av forslaga til rammesummar for rammeområde 14	130
3.2.15 Rammeområde 15 (Helse), under helse- og omsorgskomiteen	130
3.2.15.1 Samandrag	130
3.2.15.2 Merknader frå komiteen	131
3.2.15.2.1 Merknader frå medlemene i komiteen frå Arbeidarpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet	131
3.2.15.2.2 Merknader frå medlemene i komiteen frå Framstegspartiet	132
3.2.15.2.3 Merknader frå medlemene i komiteen frå Høgre	133
3.2.15.2.4 Merknader frå medlemen i komiteen frå Kristeleg Folkeparti	134
3.2.15.2.5 Merknader frå medlemen i komiteen frå Venstre	135
3.2.15.3 Oppsummering av forslaga til rammesummar for rammeområde 15	136
3.2.16 Rammeområde 16 (Kyrkje, utdanning og forskning), under kyrkje-, utdannings- og forskingskomiteen	137
3.2.16.1 Samandrag	137
3.2.16.2 Merknader frå komiteen	138
3.2.16.2.1 Merknader frå medlemene i komiteen frå Arbeidarpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet	138
3.2.16.2.2 Merknader frå medlemene i komiteen frå Framstegspartiet	139
3.2.16.2.3 Merknader frå medlemene i komiteen frå Høgre	140
3.2.16.2.4 Merknader frå medlemen i komiteen frå Kristeleg Folkeparti	141
3.2.16.2.5 Merknader frå medlemen i komiteen frå Venstre	143
3.2.16.3 Oppsummering av forslaga til rammesummar for rammeområde 16	149
3.2.17 Rammeområde 17 (Transport og kommunikasjon), under transport- og kommunikasjonskomiteen	150
3.2.17.1 Samandrag	150
3.2.17.2 Merknader frå komiteen	150
3.2.17.2.1 Merknader frå medlemene i komiteen frå Arbeidarpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet	150
3.2.17.2.2 Merknader frå medlemene i komiteen frå Framstegspartiet	150
3.2.17.2.3 Merknader frå medlemene i komiteen frå Høgre	153
3.2.17.2.4 Merknader frå medlemen i komiteen frå Kristeleg Folkeparti	154
3.2.17.2.5 Merknader frå medlemen i komiteen frå Venstre	155
3.2.17.3 Oppsummering av forslaga til rammesummar for rammeområde 17	156
3.2.18 Rammeområde 18 (Rammetilskot mv. til kommunesektoren), under finanskomiteen ..	157
3.2.18.1 Samandrag	157
3.2.18.2 Merknader frå komiteen	157
3.2.18.2.1 Merknader frå medlemene i komiteen frå Arbeidarpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet	157

	Side
3.2.18.2.2 Merknader frå medlemene i komiteen frå Framstegspartiet	157
3.2.18.2.3 Merknader frå medlemene i komiteen frå Høgre	157
3.2.18.2.4 Merknader frå medlemen i komiteen frå Kristeleg Folkeparti	158
3.2.18.2.5 Merknader frå medlemen i komiteen frå Venstre	158
3.2.18.3 Oppsummering av forslaga til rammesummar for rammeområde 18	159
3.2.19 Rammeområde 19 (Tilfeldige utgifter og inntekter), under finanskomiteen	159
3.2.19.1 Samandrag	159
3.2.19.2 Merknader frå komiteen	159
3.2.19.2.1 Merknader frå medlemene i komiteen frå Arbeidarpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet	159
3.2.19.2.2 Merknader frå medlemene i komiteen frå Framstegspartiet	159
3.2.19.2.3 Merknader frå medlemene i komiteen frå Høgre	160
3.2.19.2.4 Merknader frå medlemen i komiteen frå Kristeleg Folkeparti	160
3.2.19.2.5 Merknader frå medlemen i komiteen frå Venstre	160
3.2.19.3 Oppsummering av forslaga til rammesummar for rammeområde 19	161
3.2.20 Rammeområde 20 (Eksportkreditt), under finanskomiteen	161
3.2.20.1 Samandrag	161
3.2.20.2 Merknader frå komiteen	161
3.2.20.2.1 Merknader frå medlemene i komiteen frå Arbeidarpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet	161
3.2.20.2.2 Merknader frå medlemene i komiteen frå Framstegspartiet	161
3.2.20.2.3 Merknader frå medlemene i komiteen frå Høgre	161
3.2.20.2.4 Merknader frå medlemen i komiteen frå Kristeleg Folkeparti	161
3.2.20.2.5 Merknader frå medlemen i komiteen frå Venstre	161
3.2.20.3 Oppsummering av forslaga til rammesummar for rammeområde 20	161
3.2.21 Rammeområde 21 (Finansadministrasjon), under finanskomiteen	162
3.2.21.1 Samandrag	162
3.2.21.2 Merknader frå komiteen	162
3.2.21.2.1 Merknader frå medlemene i komiteen frå Arbeidarpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet	162
3.2.21.2.2 Merknader frå medlemene i komiteen frå Framstegspartiet	162
3.2.21.2.3 Merknader frå medlemene i komiteen frå Høgre	163
3.2.21.2.4 Merknader frå medlemen i komiteen frå Kristeleg Folkeparti	163
3.2.21.2.5 Merknader frå medlemen i komiteen frå Venstre	163
3.2.21.3 Oppsummering av forslaga til rammesummar for rammeområde 21	163
3.2.22 Rammeområde 22 (Skattar og avgifter), under finanskomiteen	164
3.2.22.1 Samandrag	164
3.2.22.2 Merknader frå komiteen	164
3.2.22.2.1 Merknader frå medlemene i komiteen frå Arbeidarpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet	164
3.2.22.2.2 Merknader frå medlemene i komiteen frå Framstegspartiet	164
3.2.22.2.3 Merknader frå medlemene i komiteen frå Høgre	165
3.2.22.2.4 Merknader frå medlemen i komiteen frå Kristeleg Folkeparti	165
3.2.22.2.5 Merknader frå medlemen i komiteen frå Venstre	165
3.2.22.3 Oppsummering av forslaga til rammesummar for rammeområde 22	166
3.2.23 Rammeområde 23 (Utbytte), under finanskomiteen	166
3.2.23.1 Samandrag	166
3.2.23.2 Merknader frå komiteen	166
3.2.23.2.1 Merknader frå medlemene i komiteen frå Arbeidarpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet	166
3.2.23.2.2 Merknader frå medlemene i komiteen frå Framstegspartiet	166
3.2.23.2.3 Merknader frå medlemene i komiteen frå Høgre	166
3.2.23.2.4 Merknader frå medlemen i komiteen frå Kristeleg Folkeparti	167
3.2.23.2.5 Merknader frå medlemen i komiteen frå Venstre	167

	Side
3.2.23.3 Oppsummering av forslaga til rammesummar for rammeområde 23	167
3.3 Oversikt over forslaga til rammevedtak	167
4. Bestillingsfullmakt, tilsegnfullmakt og garantifullmakt	168
4.1 Samandrag frå St.prp. nr. 1 (2008–2009) Gul bok	168
4.2 Merknader frå komiteen	171
5. Gjennomføringa av inneverande års budsjett	172
5.1 Samandrag frå St.prp. nr. 1 (2008–2009) Gul bok	172
5.2 Merknader frå komiteen	173
6. Økonomistyring i staten mv.	174
6.1 Økonomistyring i staten	174
6.1.1 Samandrag frå St.prp. nr. 1 (2008–2009) Gul bok	174
6.2 Merknader frå komiteen	174
7. Fleirårige budsjettkonsekvensar 2010–2012	174
7.1 Hovudprinsipp	174
7.1.1 Samandrag frå St.prp. nr. 1 (2008–2009) Gul bok	174
7.1.2 Merknader frå komiteen	174
7.2 Presentasjon i tal	175
7.2.1 Samandrag frå St.prp. nr. 1 (2008–2009) Gul bok	175
7.2.2 Merknader frå komiteen	176
7.3 Større planar og satsingar o.a. som ikkje går inn i budsjettframskrivingane	176
7.3.1 Samandrag frå St.prp. nr. 1 (2008–2009) Gul bok	176
7.3.2 Merknader frå komiteen	177
8. Andre merknader og oppmodingsforslag sette fram under behandlinga i komiteen	177
8.1 Familie	177
8.2 Kultur	177
8.3 Justis	177
8.4 Arbeid og sosial	178
8.5 Fiskeri	178
8.6 Landbruk	178
8.7 Miljø	178
8.8 Helse	178
8.9 Utdanning	178
8.10 Utanlandsbudsjett	178
8.11 Etablering av og utviding av fond	179
8.11.11 Fondet for forskning og nyskaping	179
8.11.12 Fond for energi- og petroleumsforskning	179
8.11.13 Forskingsfond for fornybar energi	179
8.11.14 Argentum	180
8.11.15 Infrastrukturfond	180
8.11.16 NTP og prosjektfinsiering	180
9. Forslag fra mindretall	181
10. Tilråding frå komiteen	189
Vedlegg	191

Budsjett-innst. S. I

(2008–2009)

Budsjettinnstilling til Stortinget frå finanskomiteen

St.meld. nr. 1 (2008–2009), St.prp. nr. 1 (2008–2009) og St.prp. nr. 1 Tillegg nr. 1–5 (2008–2009)

Innstilling frå finanskomiteen om Nasjonalbudsjettet 2009 og forslaget til statsbudsjett for 2009

Til Stortinget

1. INNLEIING

Komiteen, medlemene frå Arbeidarpartiet, Alf E. Jakobsen, Rolf Terje Klungland, Torgeir Micaelsen, leiaren Reidar Sandal, Eirin Kristin Sund og Marianne Aasen, frå Framstegspartiet, Gjermund Hagesæter, Ulf Leirstein, Jørund Rytman og Christian Tybring-Gjedde, frå Høgre, Svein Flåtten, Michael Momyr og Jan Tore Sanner, frå Sosialistisk Venstreparti, Magnar Lund Berge og Heikki Holmås, frå Kristeleg Folkeparti, Hans Olav Syversen, frå Senterpartiet, Per Olaf Lundteigen, og frå Venstre, Lars Sponheim, viser til at det i Stortinget sin forretningsorden § 19 m.a. står dette når det gjeld finanskomiteen sine oppgåver:

"Seinast den 20. november skal finanskomiteen kome med innstilling (Budsjett-innst. S. I) om nasjonalbudsjettet og statsbudsjettet, med framlegg til rammevedtak for løyvingar i samsvar med inndelinga i rammeområde fastsett av Stortinget etter § 22 tredje leddet."

Når det gjeld inndelinga av statsbudsjettet i rammeområde, viser komiteen til vedtak i Stortinget 23. oktober 2008, jf. Innst. S. nr. 4 (2008–2009) Innstilling fra Stortingets presidentskap om fordeling til komiteene av rammeområder med budsjettkapitler og utkast til romertallsvedtak vedrørende forslaget til statsbudsjett for 2009, jf. også avsnitt 3.2 nedanfor.

Komiteen viser til at det etter at St.prp. nr. 1 (2008–2009) blei lagt fram, er fremma i alt 5 tilleggsproposisjonar til denne. I møte i Stortinget 3. og 13. november 2008 blei forslaga under dei enkelte kapitla fordelte på rammeområde og sende komiteen i samsvar med vedtak i Stortinget om fordeling til komiteane ved behandlinga av Innst. S. nr. 4 (2008–2009), jf. vedlegg 1.

Komiteen viser til brev av 17. oktober 2008 om trykkfeil i St.prp. nr. 1 (2008–2009) Statsbudsjettet 2009 og St.meld. nr. 1 (2008–2009) Nasjonalbudsjettet 2009, og til brev av 11. november 2008 frå finansminister Kristin Halvorsen om trykkfeil i St.meld. nr. 1 (2008–2009) Nasjonalbudsjettet 2009. Brevet følgjer respektivt som vedlegg 2 og 3 til denne innstillinga.

2. NASJONALBUDSJETTET FOR 2009

2.1 Hovudlinjer i den økonomiske politikken og utsiktene for norsk økonomi

2.1.1 *Samandrag frå St.meld. nr. 1 (2008–2009)*

HOVUDTREKK

Regjeringen vil føre en politikk som bygger på rettferdighet og felleskap. Med utgangspunkt i den nordiske modellen vil Regjeringen fornye og utvikle de offentlige velferdsordningene og bidra til et arbeidsliv der alle kan delta. Regjeringen vil legge til rette for økt verdiskaping og utvikling i hele landet, innenfor rammer som sikrer at kommende generasjoners muligheter for å dekke sine behov ikke undergraves. En slik bærekraftig utvikling krever en ansvarlig politikk med vekt på natur- og miljøhensyn, en langsiktig forvaltning av nasjonalformuen, et opprettholdbart pensjonssystem og en sterk offentlig sektor. Full sysselsetting og lav arbeidsledighet er et hovedmål i den økonomiske politikken.

De siste fire årene har norsk økonomi vært inne i den sterkeste konjunkturoppgangen siden tidlig på 1950-tallet. Fra konjunkturuomslaget våren 2003 har 300 000 flere personer kommet i inntektsgivende arbeid, og ledigheten er falt til det laveste nivået på over 20 år. Mye tyder imidlertid på at konjunkturtoppen er passert, og det ligger an til at veksten i fastlandsøkonomien vil avta fra vel 6 pst. i 2007 til vel 3 pst. i inneværende år. I 2009 ventes veksten å komme ned i knapt 2 pst. Ledigheten vil fortsatt holde seg lav, men ikke fullt så lav som gjennom det siste året. Utviklingen i internasjonale finansmarkeder den siste tiden har imidlertid gjort de økonomiske utsiktene mer usikre, men Norge står bedre rustet til å møte utfordringene enn mange land.

Anslagene i denne meldingen tar utgangspunkt i at budsjettet vil bidra til økt etterspørsel i norsk økonomi både i år og neste år, og at rentenivået vil gå litt ned gjennom 2009. Selv med en avdemping av veksten i 2009 vil kapasitetsutnyttelsen fortsatt være relativt høy. Lønnsveksten ser ut til å bli høyere i 2008 enn tidligere anslått. Tiltakende prisvekst på norskproduserte varer og tjenester bidrar til at den underliggende prisstigningen for tiden ligger over inflasjonsmålet. Noe lavere lønnsvekst framover vil etter hvert bidra til å trekke prisveksten ned igjen.

Regjeringen følger handlingsregelen for en gradvis innfasing av petroleumsinntekter i norsk økonomi. Slik sørger vi for at petroleumsformuen kan bli til glede både for nåværende og framtidige generasjoner. Handlingsregelen legger opp til at bruken av petroleumsinntekter bør øke langsommere i en konjunkturoppgang enn i en konjunkturedgang. I tråd med dette har det strukturelle, oljekorrigerte underskuddet økt noe langsommere så langt i denne stortingsperioden enn gjennom den foregående. I lys av avdempingen av veksten i norsk økonomi og usikre utsikter for verdensøkonomien legger Regjeringen opp til et strukturelt, oljekorrigert underskudd på 92 mrd. kroner neste år. Dette er på linje med anslaget for forventet realavkastning av Statens pensjonsfond – Utland i 2009, etter at bruken av oljeinntekter har ligget under denne 4-prosentbanen de siste tre årene. Det strukturelle underskuddet øker med om lag 14 mrd. kroner fra 2008 til 2009. Målt som andel av trend-BNP for Fastlands-Norge tilsvarer dette en økning på 0,7 prosentpoeng. Budsjettet bidrar dermed til å øke etterspørselen i norsk økonomi neste år.

Innenfor den foreslåtte rammen for bruk av petroleumsinntekter og et uendret skattenivå har Regjeringen i tråd med sitt politiske program prioritert en rekke tiltak for å styrke fellesskapsløsningene, redusere de sosiale forskjellene og legge til rette for økt verdiskaping og utvikling i hele landet. I budsjettforslaget for 2009 prioriteres kvalitetsheving og økt omfang av de brede fellesskapsløsningene innen

helse, omsorg, skole og barnehage. Forskjellene i levekår utjevnes blant annet gjennom økt støtte til minstepensjonister, bostøttetottakere og langtidsledige. Innsatsen for miljø, utvikling og forskning får et betydelig løft. Videre fremmer Regjeringen flere forslag som vil styrke fordelingsprofilen i skatte- og avgiftssystemet.

HOVUDOMSYN I BUDSJETTPOLITIKKEN

Regjeringen legger handlingsregelen til grunn for budsjettpolitikken. Handlingsregelen er en plan for jevn og gradvis økning i bruken av oljeinntekter, om lag i takt med utviklingen i forventet realavkastning av Statens pensjonsfond – Utland, anslått til 4 pst. av fondskapitalen. Varierende innbetalinger fra oljevirk-somheten overføres i sin helhet til utenlandsdelen av Pensjonsfondet, mens uttaket over tid bestemmes av handlingsregelen. På kort sikt skjermer handlingsregelen statsbudsjettet og fastlandsøkonomien fra svingninger i oljeprisen. På lang sikt innebærer den at statens utgifter holdes innenfor de rammene skatte- og formuesinntekter setter.

En stabil utvikling i økonomien er vesentlig for å sikre lav arbeidsledighet og en god utnyttelse av våre samlede ressurser. Ved å legge til rette for en jevn og gradvis økning i bruken av petroleumsinntekter over statsbudsjettet kan handlingsregelen bidra til en stabil utvikling i produksjon og sysselsetting. Hensynet til stabilitet ivaretas også ved at det i perioder med svak økonomisk utvikling kan brukes noe mer enn 4 pst. av fondskapitalen for å stimulere den økonomiske virksomheten. Tilsvarende er det fornuftig å bruke mindre i tider med høy kapasitetsutnyttelse og presstendenser i økonomien.

Allerede i dag bruker vi betydelige oljeinntekter til å finansiere offentlige utgifter. Handlingsregelen innebærer at bruken av oljeinntekter vil kunne øke ytterligere i årene framover. Budsjettpolitikken må likevel ikke bare balansere ønskene om å løse nye oppgaver i dag mot konjunktursituasjonen, men også mot behovet for at vi i framtiden skal kunne håndtere de forpliktelsene vi allerede har påtatt oss, uten å måtte redusere utgiftene til andre velferdsoppgaver. Noen år fram i tid vil aldringen av befolkningen gi en rask økning i utgiftene til pensjoner og etter hvert også til helse, pleie og omsorg. De oljeinntektene vi sparer i dag, gjør det lettere å møte disse utgiftene. En rask opptrapping av bruken av oljeinntekter for å styrke velferden nå vil derimot redusere reservene og gjøre det enda mer krevende å videreføre kvalitet og omfang på velferdstjenestene, når antall yrkesaktive etter hvert avtar i forhold til antall eldre.

Arbeidet med en pensjonsreform i tråd med Stortingets beslutninger er også et viktig skritt i retning av bærekraftige statsfinanser. Skal reformen av alderspensjonssystemet virke etter hensikten, må

også andre deler av pensjonssystemet utformes slik at incentivene til å stå i arbeid ivaretas. Avtalen om AFP som ble inngått i forbindelse med årets oppgjør mellom LO og NHO, ivaretar hensynet til gode arbeidsincentiver. Høy yrkesdeltakelse er en forutsetning for å kunne møte behovene for innsats innen helse, pleie og omsorg knyttet til en aldrende befolkning.

BUDSJETTPOLITIKKEN I 2009

Gjennom konjunkturedgangen i 2002 og 2003 økte bruken av petroleumsinntekter raskt og lå i noen år over forventet realavkastning av Statens pensjonsfond – Utland. De siste årene har høye oljepriser bidratt til sterk vekst i fondskapitalen, og gjennom konjunkturoppgangen er bruken av petroleumsinntekter brakt ned under 4-prosentbanen. Det strukturelle, oljekorrigerte underskuddet for 2008 anslås nå til 74,7 mrd. kroner, 0,8 mrd. kroner mer enn anslått i Revidert nasjonalbudsjett 2008, jf. nærmere omtale i avsnitt 3.2 i meldingen. Målt i 2009-kroner anslås det strukturelle underskuddet for 2008 til 77,9 mrd. kroner.

Forventet realavkastning av Statens pensjonsfond – Utland anslås nå til 92 mrd. kroner i 2009, 0,7 mrd. kroner mindre enn lagt til grunn i Revidert nasjonalbudsjett 2008. Nedjusteringen må ses i sammenheng med at utviklingen i internasjonale finansmarkeder de siste månedene har vært svakere enn tidligere forventet. Dersom oljeprisen holder seg på et høyt nivå, slik det er lagt til grunn i denne meldingen, ligger det an til at forventet fondsavkastning vil øke betydelig i noen år framover. Det såkalte generasjonsregnskapet viser likevel et betydelig udekket finansieringsbehov for offentlig forvaltning.

Regjeringen legger opp til å holde bruken av petroleumsinntekter på et nivå som understøtter en fortsatt balansert utvikling i norsk økonomi, i overensstemmelse med de rammene handlingsregelen setter. Etter fire år med uvanlig sterk økonomisk utvikling, ser det ut til at veksten blir mer normal inneværende år, for deretter å falle under sitt historiske gjennomsnitt neste år. I lys av denne utviklingen foreslår Regjeringen å øke det strukturelle, oljekorrigerte underskuddet til 92 mrd. kroner neste år. Dette er på linje med anslaget for forventet fondsavkastning i denne meldingen. Med Regjeringens forslag bringes bruken av oljeinntekter dermed opp på 4-prosentbanen igjen, etter å ha ligget lavere enn dette gjennom de siste tre årene. Det strukturelle, oljekorrigerte underskuddet øker med om lag 14 mrd. kroner fra 2008 til 2009. Målt som andel av trend-BNP for Fastlands-Norge tilsvarer dette 0,7 prosentpoeng, som innebærer at budsjettet vil bidra til å øke samlet etterspørsel.

Hovedtrekkene i budsjettopplegget for 2009 kan oppsummeres i følgende punkter:

- Et strukturelt, oljekorrigert budsjettunderskudd på 92 mrd. kroner, som er på linje med anslaget for forventet realavkastning av Statens pensjonsfond – Utland.
- Det strukturelle underskuddet anslås å øke reelt med om lag 14 mrd. kroner fra 2008 til 2009. Regnet som andel av trend-BNP for Fastlands-Norge svarer dette til 0,7 prosentpoeng. Makro-økonomiske modellberegninger indikerer at budsjettpolitikken gir en stimulans til innenlandsk etterspørsel av om lag samme størrelsesorden.
- En reell, underliggende vekst i statsbudsjettets utgifter regnet i forhold til anslag på regnskap for 2008 på om lag 3 1/4 pst.
- Uendret skatte- og avgiftsnivå.
- Realveksten i kommunesektorens samlede inntekter anslås til 8,4 mrd. kroner, tilsvarende 3 pst. regnet i forhold til inntektsnivået for 2008 slik dette ble anslått i Revidert nasjonalbudsjett 2008. De frie inntektene øker reelt med nærmere 4,7 mrd. kroner, tilsvarende 2,3 pst.

Det strukturelle, oljekorrigerte budsjettunderskuddet måler den underliggende bruken av oljeinntekter i budsjettet, etter at skatter mv. er korrigert for bidraget fra konjunkturutviklingen. Det faktiske uttaket fra fondet er lik det oljekorrigerte underskuddet, som anslått til 48,7 mrd. kroner i 2009. Statens netto kontantstrøm fra petroleumsvirksomheten anslås til om lag 407 mrd. kroner, som er litt lavere enn anslaget for inneværende år. Netto avsetning i Statens pensjonsfond – Utland, der overføringen til statsbudsjettet er trukket fra, anslås til vel 358,5 mrd. kroner. I tillegg kommer renter og utbytte på fondskapitalen, slik at det samlede overskuddet på statsbudsjettet og i Statens pensjonsfond kan anslås til om lag 446 mrd. kroner.

Markedsverdien av Statens pensjonsfond – Utland ved utgangen av 2009 anslås til 2 794 mrd. kroner, mens kapitalen ved utgangen av inneværende år anslås til 2 300 mrd. kroner. Medregnet innenlandsdelen anslås kapitalen i Statens pensjonsfond ved utgangen av 2009 til 2 915 mrd. kroner. Samtidig anslås verdien av allerede opparbeidede rettigheter til alderspensjon i folketrygden å øke med om lag 320 mrd. kroner i løpet av 2009, til 4 573 mrd. kroner ved utgangen av året. Virkningen av pensjonsreformen på framtidige pensjonsutgifter er medregnet i dette anslaget.

Det vises til nærmere omtale av budsjettpolitikken i kapittel 3 i meldingen.

2.1.2 Merknader frå komiteen

Komiteen tek omtalen til orientering.

Fleirtalet i komiteen, medlemene frå Arbeidarpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet, viser til at regjeringspartia vil føre ein politikk som byggjer på rettferd og fellesskap. Med utgangspunkt i den nordiske modellen vil fleirtalet fornye og utvikle dei offentlege velferdsordningane og bidra til eit arbeidsliv der alle kan delta. Fleirtalet vil leggje til rette for auka verdiskaping og utvikling i heile landet, innanfor rammer som sikrar at òg kommande generasjonar får høve til å dekkje sine behov. Ei slik berekraftig utvikling krev ein ansvarleg politikk med vekt på natur- og miljøomsyn, ei langsiktig forvaltning av nasjonalformuen, eit berekraftig pensjonssystem og ein sterk offentlig sektor. Full sysselsetjing og låg arbeidsløyse er eit hovudmål i den økonomiske politikken.

Fleirtalet viser til at norsk økonomi dei siste fire åra har vore inne i den sterkaste konjunkturoppgangen sidan tidleg på 1950-talet. Frå konjunkturomslaget våren 2003 har 300 000 fleire personar komme i inntektsgivande arbeid, og arbeidsløysa har falle til det lågaste nivået på over 20 år. Mykje tyder no på at konjunkturtoppen er passert, og det ligg an til at veksten i fastlandsøkonomien vil gå ned frå vel 6 pst. i 2007 til vel 3 pst. i inneverande år. I 2009 er veksten venta å komme ned i knapt 2 pst. Arbeidsløysa vil framleis halde seg låg, men ikkje fullt så låg som gjennom det siste året. Utviklinga i internasjonale finansmarknader den siste tida har samtidig gjort dei økonomiske utsiktene meir usikre, men Noreg står betre rusta til å møte utfordringane enn mange andre land.

Fleirtalet legg til grunn at budsjettet vil bidra til auka etterspurnad i norsk økonomi både i år og neste år, og at rentenivået vil gå litt ned gjennom 2009. Sjølv med ei avdemping av veksten i 2009 vil kapasitetsutnyttinga framleis vere relativt høg. Lønsveksten ser ut til å bli høgare i 2008 enn det ein tidlegare har gått ut frå. Tiltakande prisvekst på norskproduserte varer og tenester fører til at den underliggjande prisstigninga for tida ligg over inflasjonsmålet. Noko lågare lønsvekst framover vil etter kvart gjere sitt til å trekkje prisveksten ned igjen.

Fleirtalet er einig i at handlingsregelen for ei gradvis innfasing av petroleumsinntekter i norsk økonomi skal følgjast. Slik sørgjer vi for at petroleumsformuen kan bli til glede både for noverande og framtidige generasjonar. Handlingsregelen legg opp til at bruken av petroleumsinntekter bør auke langsamarare i ein konjunkturoppgang enn i ein konjunkturedgang. I tråd med dette har det strukturelle, oljekorrigerte underskotet auka noko langsamarare så langt i denne stortingsperioden enn gjennom den føregå-

ande. I lys av avdempinga av veksten i norsk økonomi og usikre utsikter for verdsøkonomien legg fleirtalet til grunn eit budsjett med eit strukturelt, oljekorrigert underskot på 92 mrd. kroner neste år. Dette er på linje med anslaget for forventet realavkastning av Statens pensjonsfond – Utland i 2009 gitt i Nasjonalbudsjettet, etter at bruken av oljeinntekter har lege under denne 4-prosentbanen dei siste tre åra. Det strukturelle underskotet aukar med om lag 14 mrd. kroner frå 2008 til 2009. Målt som del av trend-BNP for Fastlands-Noreg tilsvarer dette ein auke på 0,7 prosentpoeng. Budsjettet vil dermed medverke til å auke etterspurnaden i norsk økonomi neste år.

Innanfor den foreslåtte ramma for bruk av petroleumsinntekter og eit uendra skattenivå vil fleirtalet i tråd med sitt politiske program prioritere ei rekkje tiltak for å styrkje fellesskapsløysingane, redusere dei sosiale forskjellane og leggje til rette for auka verdiskaping og utvikling i heile landet. I innstillinga foreslår fleirtalet tiltak som vil prioritere kvalitetsheving og auka omfang av dei breie fellesskapsløysingane innan helse, omsorg, skule og barnehage. Forskjellane i levekår skal utjamnast blant anna gjennom auka støtte til minstepensjonistar, bustøttemottakarar og langtidsledige. Innsatsen for miljø, utvikling og forskning får eit betydeleg løft. Vidare fremmar fleirtalet fleire forslag som vil styrkje fordelingsprofilen i skatte- og avgiftssystemet.

Fleirtalet vil peike på at pengepolitikken skal gi økonomien eit nominelt ankerfeste gjennom låg og stabil inflasjon. Gjennom retningslinjene er fleksibel inflasjonsstyring etablert som rettesnor for pengepolitikken. Noregs Bank si rentesetjing skal rettast inn mot ein årsvekst i konsumprisane som over tid er nær 2,5 pst. På kort og mellomlang sikt skal omsynet til låg og stabil inflasjon vegast opp mot omsynet til stabilitet i produksjon og sysselsetjing. I utøvinga av pengepolitikken skal Noregs Bank sjå framover og ta omsyn til at makroøkonomiske anslag og vurderingar er usikre. Budsjett- og pengepolitikken må verke saman for å medverke til å nå målet om ei stabil utvikling i norsk økonomi.

Fleirtalet vil nedanfor gå nærmare gjennom dei enkelte prioriterte budsjettområda.

BARNEHAGAR

Fleirtalet viser til at det i perioden 2006–2008 er lagt til rette for etablering av nye barnehageplassar til 40 000 barn, og dei aller fleste kommunane vil ha full barnehagedekning ved utgangen av 2008. Fleirtalet går inn for å auke løyvingane til barnehagane med 2,7 mrd. kroner frå saldert budsjett 2008. Foreldrebetalinga for barnehageplass blir redusert reelt ved at maksimalprisen blir ført vidare nominelt

uendra frå 2008 til 2009. Fleirtalet legg opp til at foreldrebetalinga skal haldast på det same nominelle nivået fram til maksimalprisen tilsvarer 1 750 2005-kroner. Lovfesta rett til barnehageplass blir innført frå 2009. For å leggje til rette for betre kvalitet i barnehagane foreslår fleirtalet at studiekapasiteten i førskulelærerutdanninga blir auka, og at det blir oppretta 150 studieplassar i eittårig vidareutdanning i barnehagepedagogikk.

GRUNNOPPLÆRINGA

Fleirtalet vil innføre eit varig system for etter- og vidareutdanning av lærarar og rektorar, og rekrutteringa til læraryrket skal aukast gjennom ein rekrutteringskampanje og andre tiltak. Det blir foreslått oppretta 180 nye studieplassar i lærarutdanninga. Det nasjonale kvalitetsvurderingssystemet skal vidareutviklast, mellom anna gjennom nye kartleggingsprøver på barnetrinnet og i vidaregåande opplæring. Ordninga med forsterka opplæring blir tilført auka midlar, og fleirtalet foreslår meir tid til fysisk aktivitet på barnetrinnet. Fleirtalet foreslår også å innføre ei ny, åtteårig rentekompensasjonsordning til investeringar i og rehabilitering av skule- og symjeanlegg. Det blir teke sikte på at ordninga skal ha ei total ramme på 15 mrd. kroner. Det blir foreslått å fase inn 2 mrd. kroner i ordninga i 2009 med ein budsjetteffekt på 62 mill. kroner.

MILJØ

Regjeringspartia si miljørattsatsing kjem fram på budsjetta for mange departement. Det blir foreslått å auke løyvingane til CO₂-handtering og til kjøp av klimavotar for å oppfylle Kyoto-avtalen. Klimaforliket i Stortinget blir følgt opp med framlegg om auka løyvingar til mellom anna forskning og utvikling, jernbaneinvesteringar samt betre kollektivtransport og mindre bilbruk i dei større byane. Regjeringa si varsla satsing på tiltak mot avskoging og skogforringing i utviklingsland blir følgt opp. Kapitalen i Grunnfondet for fornybar energi og energieffektivisering blir foreslått auka med 10 mrd. kroner for å leggje til rette for klimavennleg omlegging av energibruk. I tillegg blir det foreslått å auke løyvingane på Miljøverndepartement sitt budsjett til ei rekkje miljøtiltak i Noreg, mellom anna til kulturminne, bevaring av naturmangfald og friluftsliv.

FORSKING OG HØGARE UTDANNING

Fleirtalet foreslår ei samla løyving til forskning og utvikling på om lag 19,7 mrd. kroner i statsbudsjettet for 2009. Dette er ein auke på nær 1,6 mrd. kroner i forhold til saldert budsjett 2008. Løyvingane til høgare utdanning blir foreslått auka med 1,6 mrd. kroner i forhold til saldert budsjett 2008. Tilstrekke-

leg tilgang på personale med doktorgrad er ein føresetnad for målretta forskning av høg kvalitet, og fleirtalet går inn for å opprette 200 nye rekrutteringsstillingar. I tillegg blir satsen per stipendiatstilling foreslått auka med 25 pst. til 800 000 kroner. Fleirtalet foreslår å opprette regionale forskingsfond med ein samla kapital på 6 mrd. kroner i 2009. Fondet for forskning og nyskaping blir foreslått auka med 6 mrd. kroner. Auka fondskapital i 2009 vil føre til at løyvingane til forskning blir auka med knapt 600 mill. kroner i 2010. Regjeringspartia prioriterer forskingsinfrastruktur gjennom auka løyvingar til vitenskapleg utstyr og igangsetjing av nye byggeprosjekt. Vidare følgjer fleirtalet opp Klimaforliket med 300 mill. kroner til forskning og utvikling innanfor fornybare energikjelder, karbonfangst og karbonlagring i 2009.

INTERNASJONAL BISTAND

Fleirtalet sitt forslag inneber at løyvingane til internasjonal bistand blir auka med 3,9 mrd. kroner frå saldert budsjett 2008, til 26,2 mrd. kroner. Dei foreslåtte løyvingane tilsvarer 1 pst. av anslått brutto nasjonalinntekt (BNI) i 2009, mot ein bistandsdel på 0,98 pst. i saldert budsjett 2008. Regjeringa si varsla satsing på tiltak mot avskoging og skogforringing i utviklingsland blir følgt opp.

HELSE- OG OMSORGSFORMÅL

Helse- og omsorgstilbodet betyr mykje for levekår og livsutfalding for den enkelte og er ein hovudføresetnad for eit godt samfunn. Fleirtalet sitt budsjettforslag for 2009 vil gi rom for ein vekst i pasientbehandlinga i helseføretaka på 1,5 pst. frå anslått nivå i 2008. Basisløyvinga blir auka med til saman 1,1 mrd. kroner for å lette omstillingsutfordringa i helseføretaka og for å leggje til rette for ei toårig innføring av ny inntektsfordeling mellom dei regionale helseføretaka i tråd med Magnussen-utvalet si innstilling. I tillegg blir løyvingane til helseføretaka auka med om lag 3,9 mrd. kroner frå saldert budsjett 2008 til dekning av auka pensjonskostnader. Opptrappingsplanen for rusfeltet blir følgt opp med ein auke av løyvingane frå 2008 til 2009 på 300 mill. kroner. Hovudsatsingsområda i Omsorgsplan 2015, mellom anna målet om 12 000 nye omsorgsplassar, blir følgt aktivt opp i 2009-budsjettet. Fleirtalet foreslår at det blir gitt rom for investeringstilskot til 1 000 nye sjukeheimsplassar og omsorgsbustader i 2009.

INNVANDRING OG INTEGRERING

Fleirtalet foreslår ei rekkje tiltak for betre integrering og inkludering av innvandrarbefolkninga, mellom anna ei betre utlendingsforvalt-

ning, høgare kvalitet på tilbodet i statlege mottak og eit betre tilbod til einslege mindreårige asylsøkjjarar. Arbeidet med eit elektronisk saksbehandlingssystem i utlendingsforvaltninga held fram, og driftsløyvingane til Utlendingsdirektoratet og Utlendingsnemnda blir foreslått auka med høvesvis 177 mill. kroner og 110 mill. kroner frå saldert budsjett 2008. Vertskommunetilskotet blir ført vidare på eit høgt nivå, og integreringstilskotet til kommunane blir foreslått auka til 551 500 kroner for å bidra til kommunane sitt integreringsarbeid. For å vere med på å skape eit godt tilbod til einslege mindreårige asylsøkjjarar blir det teke sikte på å etablere fleire nye omsorgssenter for einslege mindreårige asylsøkjjarar under 15 år i 2008 og 2009.

NÆRINGSLEV

Fleirtalet legg til rette for ei framtidsretta næringsutvikling. Innsatsen innan forskning og innovasjon blir styrkt mellom anna gjennom auka løyvingar til utvikling av ny miljøteknologi og oppretting av eit nytt designprogram. Regjeringspartia sin maritime strategi og reiselivsstrategi blir følgt opp. Det blir foreslått auka løyvingar til marin bioprospektering og til utbetring av fiskerihamner. Innsatsen mot ulovleg, uregulert og urapportert fiske blir trappa opp. Jordbruksavtalen for 2009 gir grunnlag for ei vidare positiv utvikling i næringa og forsterkar distriktprofilen i næringspolitikken. Energisektoren blir prioritert gjennom satsing på fornybare energikjelder, forskning og utvikling av teknologi for karbonfangst og karbonlagring samt ei markert styrking av kapasiteten på konsesjonsbehandlinga i Noregs vassdrags- og energidirektorat (NVE). Næringsutvikling i nord blir prioritert gjennom mellom anna ei forsterka ressurskartlegging i 2009.

SAMFERDSELSTILTAK

Fleirtalet foreslår å løyve nærmare 2,4 mrd. kroner meir i 2009 enn dei årlege økonomiske rammene for Nasjonal transportplan 2006–2015 (NTP) skulle tilseie. Med dette forslaget vil løyvingane til veg, jernbane og hamner ha fått eit betydeleg løft. For perioden 2006–2009 sett under eitt vil løyvingane for veg og jernbane vere nærmare 1,9 mrd. 2009-kroner høgare enn dei økonomiske planrammene i NTP. Løyvingane til riksvegferjer og rassikring av vegane har auka vesentleg meir enn føresett i NTP. Inga tidlegare regjering har oppfylt NTP-rammene. Klimaforliket mellom regjeringspartia og Høgre, Kristeleg Folkeparti og Venstre blir følgt opp på samferdselsområdet med forslag om auka løyvingar til jernbanen, etablering av Transnova-prosjektet og ei dobling av løyvinga til ordninga for betre kollektivtransport og mindre bilbruk i byområda.

KULTUR

Gjennom ei historisk styrking av kunst-, kultur- og frivilligformål gjennomfører regjeringspartia Kulturløftet. Målet er at 1 pst. av utgiftene på statsbudsjettet skal gå til kulturformål innan 2014. I forhold til saldert budsjett 2008 foreslår fleirtalet ein samla auke i løyvingane til oppfølging av Kulturløftet med vel 748 mill. kroner. Med dette er regjeringspartia i rute med Kulturløftet.

TILTAK MOT FATTIGDOM

Det aller viktigaste tiltaket mot fattigdom er å leggje til rette for at flest mogleg som kan arbeide, får jobb med ei inntekt dei kan leve av. Fleirtalet legg derfor opp til eit høgt nivå på arbeidsmarknadstiltaka i 2009. Innsatsen overfor deltakarar på kvalifiseringsprogrammet blir styrkt. Fleirtalet vil leggje om og styrkje bustøtteordninga. I budsjettet for 2009 blir det foreslått ein auke i løyvinga på 303 mill. kroner til innføring av ny bustøtteordning frå 1. juli. Fullt innfasa vil det nye bustøtteregulverket føre til auka bustøtte på om lag 1 mrd. kroner årleg. Også tiltaka mot rusmisbruk er viktige for å betre levestandarden for vanskelegstilte. Fleirtalet foreslår vidare å auke satsane i dei statlege, rettleiande retningslinjene for utmåling av stønad til livsopphald med 5 pst. i tillegg til ordinær regulering i tråd med pårekna vekst i konsumprisindeksen. I innstillinga til statsbudsjettet for 2009 foreslår fleirtalet ein samla auke i løyvinga til tiltak mot fattigdom på vel 1,2 mrd. kroner. Som følgje av den ekstraordinære auken i folketrygda sin minstepensjon i trygdeoppgjeret for 2008 blir utbetalingane til dette formålet auka med 1,25 mrd. kroner i 2009.

NORDOMRÅDA

Norsk nordområdepolitikk har som mål å tryggje nasjonal suverenitet, sikre stabilitet i området, fremme ansvarleg forvaltning av ressursane, tryggje miljøet og sikre norske økonomiske interesser. I 2009-budsjettet blir det foreslått å auke løyvingar til mellom anna oljevernberedskap, MAREANO-prosjektet, slepebåtberedskap og område som miljø, reiseliv, kultur og kunnskapsinfrastruktur. Fleirtalet foreslår ein auke i løyvingane til nordområda med 514 mill. kroner frå saldert budsjett 2008.

FORSVARET

I langtidsplanen for Forsvaret, som nyleg er vedteken i Stortinget, er det lagt til grunn at forsvarsløyvingane i perioden 2009–2012 skal trappast opp med 800 mill. kroner. Fleirtalet sitt budsjettforslag for 2009 inneber at ein allereie i det første året av langtidsplanperioden gjennomfører halvparten av denne opptrappinga av løyvinga.

FORELDREPERMISJON FOR FEDRAR

Å auke fedrar sin bruk av foreldrepermisjon er sentralt for å styrkje fedrane si omsorgsrolle. Utviding av fedrekvota er det mest effektive tiltaket for å auke fedrar sin bruk av foreldrepermisjon. Fleirtalet foreslår derfor å utvide fedrekvota frå seks til ti veker med verknad for fødsler og omsorgsovertaking frå og med 1. juli 2009. To av vekene blir lagt til som ei forlenging av den samla stønadsperioden, medan dei to andre vekene blir tekne av den delen av stønadsperioden som i dag er til fordeling mellom foreldra.

KOMMUNEOPPLEGGET FOR 2009

Kommunane og fylkeskommunane er ansvarlege for viktige velferdstenester som barnehagar, skule, kommunehelsetenester, pleie- og omsorgstenester, kulturtilbod og tekniske tenester. Kommunesektoren skal levere kvalitativt gode tenester tilpassa innbyggjarane sitt behov, og ein god kommuneøkonomi er ein føresetnad for eit godt velferdstilbod i heile landet.

Fleirtalet satsar på kommunane. For treårsperioden 2006–2008 sett under eitt har kommunesektoren sine samla inntekter auka reelt med 2,6 pst. i gjennomsnitt per år, mot ein gjennomsnittleg årleg vekst på 2,2 pst. per år dei føregåande 15 åra. Den reelle veksten i kommunesektoren sine samla inntekter frå 2007 til 2008 blir no anslått til 3,2 mrd. kroner eller 1,2 pst.

Fleirtalet sitt budsjettforslag for 2009 fører vidare ei sterk satsing på kommunesektoren. Forslaget inneber ein reell vekst i kommunesektoren sine samla inntekter på vel 8,4 mrd. kroner eller 3,0 pst., rekna i forhold til anslaget for kommunesektoren sine inntekter i 2008 i Revidert nasjonalbudsjett 2008. I tillegg til vekst i kommunesektoren sine frie inntekter foreslår fleirtalet auka løyvingar til mellom anna barnehagesektoren, toppfinansieringsordninga for ressurskrevjande tenester, kvalifiseringsprogram i regi av NAV-kontora, omsorgsbustader og sjukeheimplassar, rentekompensasjon for skuleanlegg og kyrkjebygg og utviding av timetall i grunnskulen.

Veksten i kommunesektoren sine frie inntekter blir anslått til i underkant av 4,7 mrd. kroner frå 2008 til 2009 rekna i forhold til inntektsanslaget for 2008 i Revidert nasjonalbudsjett 2008. Av dette er 160 mill. kroner knytt til ein auke i satsen i dei statlege, rettleiande retningslinjene for utmåling av økonomisk sosialhjelp.

Fleirtalet sitt budsjettforslag inneber ein vekst i kommunesektoren sine inntekter – både frie inntekter og samla inntekter – som ligg 0,5–1 mrd. kroner over øvre grense i dei intervalla som blei signaliserte i Kommuneproposisjonen 2009.

Rekna i forhold til anslag på rekneskap for 2008, der det blir teke omsyn til at skatteanslaget for 2008 er justert opp i Nasjonalbudsjettet 2009, inneber budsjettforslaget ein reell auke i dei samla inntektene på om lag 7,3 mrd. kroner, eller 2,6 pst. Dei frie inntektene blir anslått reelt sett å auke med 3,5 mrd. kroner eller 1,7 pst. rekna i forhold til anslag på rekneskap for 2008.

Fleirtalet poengterer at kommuneopplegget inneber at den reelle inntektsveksten i denne stortingsperioden samla sett kan bli anslått til 10,9 pst. Målt i 2009-prisar tilsvarer det 28,6 mrd. kroner, 9 mrd. kroner meir enn veksten gjennom førre stortingsperiode.

VURDERE YTTERLEGARE TILTAK

Fleirtalet vil understreke at den økonomiske situasjonen er uvanleg usikker, både internasjonalt og i Noreg. I situasjonar med uro og problem er det viktig å vise politisk handlekraft. Det inneber ikkje å handle så raskt og så kraftig som råd, men å setje inn dei rette tiltaka til rett tid.

Fleirtalet vil peike på at det under arbeidet med statsbudsjettet for 2009 blei klart at konjunkturanane var i ferd med å snu, og at finanskrisa ville få realøkonomiske konsekvensar. Forslaget til statsbudsjett er ekspansivt. Det inneheld ei sterk satsing på investeringar og bygg, mellom anna innan samferdsel, skulebygg, basseng og universitet- og høgskulebygg. Etter at budsjettet blei lagt fram, er det blitt tydelegare at den internasjonale finanskrisa er endå større og meir omfattande enn det som tidlegare blei lagt til grunn. I Noreg merkast finanskrisa no ved høge utlånsrenter og at bedrifter og privatpersonar har problem med å få lån. Fleirtalet konstaterer at dette primært skyldast høge pengemarknadsrenter og manglande tillit mellom bankane. Fleirtalet understrekar kor viktig det er å ha eit bank- og finansvesen som fungerer. Det er ein føresetnad for at hjula skal gå rundt i resten av samfunnet. Fleirtalet meiner at tiltaka i første rekkje må rettast inn mot det som er det aktuelle problemet. Fleirtalet poengterer kor viktig det er at innretning, dosering og rekkjefølgje på tiltak må vere tilpassa situasjonen.

Fleirtalet viser til at Regjeringa og Noregs Bank har teke grep for å bote på likviditetskrisa. Stortinget har samrøystes vedteke ein tiltakspakke for bankane, og sentralbanken har i løpet av kort tid sett ned styringsrenta med til saman 1 prosentpoeng. Fleirtalet viser også til at Stortinget har vedteke å utvide GIEK si garantiramme for 2008 vesentleg. Fleirtalet legg stor vekt på at desse tiltaka må få tid til å verke, før eventuelt nye tiltak blir sette i verk. Fleirtalet har registrert at også sentrale aktørar innan samfunns- og næringsliv har gitt uttrykk for at

det som er viktigast i første omgang er å få renta ned og pengemarknaden til å fungere.

Fleirtalet konstaterer at det har komme nedjusterte vekstanslag sidan budsjettforslaget blei lagt fram. Fleirtalet vil likevel understreke at utviklinga framover er usikker, også på kort sikt. Fleirtalet vil derfor be Regjeringa om å følgje særskilt godt med på korleis økonomien generelt og situasjonen på arbeidsmarknaden spesielt utviklar seg framover. I tillegg til ein særleg høg beredskap vil fleirtalet understreke kor viktig det er at det allereie no blir arbeidd med eventuelle nye tiltak, slik at desse kan bli sette i verk raskt om det skulle bli nødvendig.

Fleirtalet legg til grunn at Regjeringa held tett kontakt med Stortinget om desse spørsmåla.

ENDRINGAR I FORHOLD TIL FORSLAGET FRÅ REGJERINGA

Fleirtalet ønskjer å følgje opp Regjeringa si satsing og foreslår i tillegg å løyve til saman 100 mill. kroner for å styrkje nokre utvalde område ytterlegare.

Fleirtalet meiner det er viktig å satse på utdanning for barn og unge. Fleirtalet vil styrkje arbeidet som blir gjort mot fråfall i den vidaregåande skulen. Det er eit stort problem både for den enkelte og for samfunnet at så mange elevar ikkje fullfører vidaregåande opplæring. Det er svært viktig med tidleg innsats. Yrkesrettleiing i ungdomsskulen er avgjerande for at ungdom skal velje rett utdanningsprogram i vidaregåande skule og for at det tidleg skal bli avdekt om elevar treng alternativ opplæring. For å styrkje denne innsatsen vil fleirtalet foreslå å auke løyvinga til karrieresentra som er oppretta i alle fylke, med 17 mill. kroner.

Fleirtalet ønskjer å prøve ut ulike modellar for ein skuledag med god samanheng mellom skule og skulefritidsordning (SFO). Målet er at SFO-aktivitetar skal byggje opp under gode læreprosessar i skulen. Fleirtalet foreslår ei løyving på 6 mill. kroner til tiltaket i 2009.

Fleirtalet er oppteke av at samfunnet tek utgangspunkt i eit breitt kunnskapsomgrep for å ruste barn og unge for framtida. I denne samanhengen spelar kunst og kultur ei viktig rolle, og Norsk kulturskuleråd som består av 410 norske kommunar, er ein viktig aktør i utviklinga av dette tilbodet. Fleirtalet foreslår å bidra til eit betra kulturskuletilbod ved å auke støtta til Norsk kulturskuleråds arbeid med 3 mill. kroner.

Fleirtalet viser til at det store talet på mindreårige asylsøkjjarar har gjort at det er blitt oppretta omsorgssenter i fleire kommunar. Kommunane som har teke på seg dette store ansvaret, har utfordringar knytt til kostnadene for grunnskuleutdanninga for desse barna. Dette er barn som treng ekstra oppfølging, også i skulesamanheng. Fleirtalet går derfor

inn for at satsen for støtte til grunnskuleopplæringa for mindreårige einslege asylsøkjjarar blir auka frå 1. januar 2009. Fleirtalet foreslår at det blir løyvt 15 mill. kroner til dette formålet.

Fleirtalet viser til behandlinga av St. meld. nr. 14 (2006–2007), Frivillighet for alle, Innst. S. nr. 104 (2007–2008) der ein samla komité understrekar kor viktig det er å auke grunnstøtta til frivillige organisasjonar. Fleirtalet meiner auka grunnstøtte vil gi organisasjonane større rom for å setje i gang aktivitetar i tråd med eigne prioriteringar og vedtekne planar. Fleirtalet ser det som sentralt å styrkje arbeidet med barn og unge og vil derfor auke løyvingane til frivillige organisasjonar som jobbar med barn og unge med 8 mill. kroner.

Fleirtalet vil understreke kor viktig det er at vi har desentraliserte universitets- og høgskuletilbod, som for mange er einaste realistiske alternativ for å verkeleggjere ønske og behov for etter- og vidareutdanning. Fleirtalet meiner Studiesenteret.no i denne samanhengen representerer eit verdifullt supplement til dei desentraliserte tilboda som er organiserte direkte gjennom høgskulane og foreslår derfor å løyve 2 mill. kroner til drift av Studiesenteret.no.

Fleirtalet viser til Regjeringa sitt arbeid innfor fattigdom og rusomsorg. Fleirtalet ønskjer å styrkje innsatsen innanfor rusfeltet ytterlegare ved å løyve 5 mill. kroner meir til rusmeistringseiningar i fengsla. Slike einingar eksisterer i dag, mellom anna i Bergen fengsel, på Bretvedt og i Bodø. Desse einingane gir rusavhengige eit tilbod om å bruke soningstida til behandling. Spesielt er det viktig å styrkje innsatsen overfor unge innsette.

Fleirtalet meiner at tiltak på rusfeltet er ein viktig del av arbeidet mot fattigdom. Fleirtalet viser til at ei av hovudutfordringane for personar med rusproblem er å skape eit meningsfullt tilvere som rusfri etter rehabilitering. Det er ofte nødvendig med tett oppfølging over lang tid. Fleirtalet viser til at mange frivillige organisasjonar gir gode lågterskuletilbod innan butrening og fritidsaktivitetar. Det er viktig å gi frivillige organisasjonar høve til å vidareutvikle slike tiltak. Fleirtalet ønskjer derfor å styrkje dette arbeidet med 10 mill. kroner.

Fleirtalet viser til at Institutt for Sjelesorg ved Modum Bad har eit viktig lågterskuletilbod for menneske som ikkje treng psykiatrisk behandling, men som treng livshjelp for lettare å komme gjennom andre typar utfordringar. Personar som bruker tilbodet, kjem ofte fordi dei slit med sorg, konflikthar, sekterisme, sjølv mordstankar, at dei er einsame, utbrende o.a. Fleirtalet vil støtte opp om dette viktige tilbodet og foreslår derfor å løyve 1 mill. kroner til dette formålet.

Fleirtalet vil understreke kor viktig ei god primærhelseteneste er for helsa og tryggleiken til folk.

Heile 90 pst. av befolkninga får si behandling i primærhelsetenesta. Etablering av interkommunal legevakst har vist seg å vere eit godt tiltak for å styrkje rekrutteringa av legar til distrikta. Fleirtalet vil derfor foreslå at løyvinga til dette formålet blir auka med 3 mill. kroner.

Fleirtalet viser til Ot.prp. nr. 48 (2007–2008) Lov om endringer i straffeloven 1902 og straffeprosessloven (kriminalisering av kjøp av seksuell omgang eller handling mv.), og Innst. O. nr. 3 (2008–2009) vedrørende kriminalisering av kjøp av seksuell omgang eller handling. Fleirtalet er einig i at prostitusjon må motarbeidast med mange tiltak og foreslår at det blir løyvt 10 mill. kroner som blir øyremerkt ein prosjektpott der ulike organisasjonar og etatar kan søkje om støtte til prosjekt/tiltak som kan hjelpe kvinner og menn ut av prostitusjon. Fleirtalet forslår i tillegg ein auke på 3 mill. kroner som blir øyremerkt politiet sitt arbeid med å prioritere etterforsking av brot mot det kommande lovforbodet.

Fleirtalet viser til at forsøksordninga med servicehundar er avslutta. Servicehundar er eit relativt nytt hjelpemiddel for personar med nedsett funksjonsevne i Noreg. Fleirtalet meiner enkeltpersonar sine svært positive erfaringar med servicehund, samt vellykka ordningar i andre land, gir grunnlag for å støtte eit forsøksprosjekt. Fleirtalet foreslår at det blir løyvt 3 mill. kroner til eit forsøk med servicehund i regi av NAV.

Som ein del av kampen mot fattigdom foreslår fleirtalet å auke støtta til Gjeldsofferalliansen med 0,5 mill. kroner og Aleineforeldreforeininga med 0,5 mill. kroner.

Fleirtalet meiner det er viktig å styrkje arbeidet til frivillige organisasjonar, forskingsmiljø og andre som jobbar med fred og konfliktløysing og vil derfor styrkje fredsorganisasjonane og opplysningsarbeidet for fred med 1 mill. kroner.

Fleirtalet meiner det er behov for å styrkje kompetansen på energieffektivisering og miljøvennleg energiomlegging i heile byggjenæringa. Fleirtalet vil derfor auke løyvinga til Lågenergiprogrammet med 3 mill. kroner.

Fleirtalet viser til at det dei siste åra er brukt betydelege beløp til kjøp og tilrettelegging av friluftareal. For at folk skal kunne få tilgang til desse områda, er det nødvendig at dei blir rydda og haldne ved like, og at tilgjenget til områda blir sikra. Fleirtalet foreslår derfor å løyve 5 mill. kroner til dette arbeidet.

Fleirtalet ønskjer å styrkje forvaltninga av naturreservata i Buskerud og foreslår å løyve 1 mill. kroner til ei stilling knytt til lensmannskontoret i Sigdal eller Rollag.

Fleirtalet viser til den verdien Telemarkskanalen har som nasjonalt kulturminne, reiselivsfyrtårn

og flomsikringsanlegg og ønskjer å støtte arbeidet med opprustning av Telemarkskanalen med 2 mill. kroner.

Fleirtalet viser til det arbeidet som blir gjort av Folkeaksjonen ny rovdyrpolitikk. Fleirtalet foreslår å støtte Folkeaksjonen ny rovdyrpolitikk med ei løyving på 1 mill. kroner.

Komiteens medlemmer fra Framskrittspartiet, Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre viser til at norsk økonomi har vært inne i en lang vekstperiode. Nå ser det ut til at det blir bråstopp i økonomien og arbeidsledigheten kommer til å øke. Disse medlemmer er kritiske til at Regjeringen ikke har brukt de gode årene til å investere i morgendagens velferd, og nå øker skatene for bedrifter som slåss for å redde arbeidsplassene. Disse medlemmer viser til sine respektive partiers alternative budsjetter hvor det både fremmes forslag som vil bedre rammebetingelsene for bedriftene og arbeidsplassene, samtidig som det satses sterkere på målrettede fattigdomstiltak enn Regjeringen har foreslått.

Komiteens medlemmer fra Framskrittspartiet, Høyre og Venstre konstaterer at regjeringspartiene etter flere dagers forhandlinger har fordelt 100 mill. kroner, som tas fra "ymseposten", på en rekke mindre lokale markeringssaker. Disse medlemmer er overrasket over at regjeringspartiene velger en slik prioritering fremfor å fremme tiltak som kunne ha bedret budsjettets evne til å møte de utfordringer Norge vil stå overfor i 2009. Disse medlemmer mener at mange av forslagene regjeringspartiene fremmer er gode tiltak, men legger til grunn at flere av disse kan prioriteres innenfor det budsjettet som vedtas. Disse medlemmer vil i stedet dele de samme 100 mill. kronene på to viktige områder. I partienes respektive budsjetter settes det av ytterligere 50 mill. kroner til næringsrettet forskning for å bidra til ny optimisme og fremgang, og 50 mill. kroner til støtte til lokale tiltak for å hjelpe mennesker ut av fattigdom.

Komiteens medlemmer fra Framskrittspartiet viser til at i statsbudsjettet for 2009 baserer Regjeringen seg på økonomiske anslag som for lengst er utdatert. Norges Bank, Statistisk Sentralbyrå og NAV har senere presentert oppdaterte tall, som viser at de økonomiske utsiktene for Norge er betydelig verre enn det Regjeringen legger til grunn.

Mens Regjeringen anslår at den økonomiske veksten til neste år vil bli 2 pst., anslår Norges Bank at vi til neste år vil få tilnærmet nullvekst i økonomien. Mens Regjeringen anslår at arbeidsledigheten vil være på 2,75 pst. til neste år, anslår NAV at den sann-

synlige ledigheten vil nærme seg 4 pst. Videre anslår Regjeringen at veksten i det private konsumet i 2009 vil øke, mens alle andre prognoser anslår at konsumet vil synke markant. Regjeringens skatteinntektsberegninger for kommunene er anslått til 7,5 pst., mens de sannsynlige skatteinntektstallene vil ligge langt lavere.

På bakgrunn av at Regjeringen har lagt inn altfor optimistiske prognoser for utviklingen i norsk økonomi, mener disse medlemmer at det fremlagte statsbudsjettet er lite egnet for å møte de utfordringene Norge står overfor.

Med bakgrunn i oppdaterte beregninger for den økonomiske utviklingen legger disse medlemmer frem ekstraordinære budsjetttiltak hvor formålet er å redusere de negative ringvirkningene som de økonomiske nedgangstidene vil ha for næringslivet og folk flest.

De ekstraordinære budsjetttiltakene omfatter bygging og vedlikehold av infrastruktur med fokus på veier, jernbane, skolebygg, sykehjem og kirker. Gjennom en slik satsing vil norsk infrastruktur få et etterlengtet løft, samtidig som slike offentlige pro-

sjekter vil kunne sysselsette arbeidstakere innenfor bygg- og anleggssektoren som ellers ville kunne bli permittert eller arbeidsledige. Slike tiltak vil være en "vinn-vinn" situasjon for alle parter.

Som en del av de nevnte budsjetttiltakene foreslår disse medlemmer videre at det neste år gis ekstraordinære skatte- og avgiftslettelser med fokus på de med lavere og midlere inntekter. For at disse tiltakene skal ha de ønskede virkninger, foreslår disse medlemmer at skattelettelsene gis gjennom økt minstefradrag og økt personfradrag. Disse medlemmer foreslår også en reduksjon i formueskatten slik at flere bedrifter og enkeltpersoner kan benytte sin kapital til reinvesteringer i næringslivet.

På avgiftssiden foreslår disse medlemmer ekstraordinære reduksjoner på dokumentavgiften ved anskaffelse av bolig, noe som gjør det rimeligere å komme seg inn på boligmarkedet.

Disse medlemmers ekstraordinære budsjetttiltak har en ramme på 17 mrd. kroner. Provenyet knyttet til tiltakene er innarbeidet i Fremskrittspartiets alternative statsbudsjett.

Infrastruktur

Samferdsel (Transport/kommunikasjon)	4 mrd. kroner
Øremerkede tilskudd til vedlikehold av kommunale bygg og infrastruktur	3 mrd. kroner

Skatte- og avgiftslettelser

Personfradrag	3 mrd. kroner
Minstefradrag	4 mrd. kroner
Minstefradrag (pensjonister)	1,6 mrd. kroner
Formueskatt	0,8 mrd. kroner
Dokumentavgift	0,6 mrd. kroner
Totalt	17 mrd. kroner

Disse medlemmer viser til at Fremskrittspartiets budsjettforslag viser en alternativ måte å løse utfordringene Norge står overfor, både innenfor den økonomiske politikken så vel som på andre samfunnsområder. Hovedfokus er behovet for en ny og bedre økonomisk politikk. Prioriteringer som foretas i dette budsjettet må sees i den sammenheng.

Fremskrittspartiet ønsker å stimulere tilbudssiden i økonomien og legge til rette for vekst i bruttonasjonalproduktet (BNP).

Disse medlemmer fremmer forslag om bevilgninger på viktige områder og skatte- og avgiftsopplegg over det ordinære statsbudsjettet, forslag til utenlandsbudsjett, strukturtiltak, lovendringsforslag samt forslag til endringer og omorganisering av offentlig virksomhet. Mange forslag har et langsiktig perspektiv og vil ikke nødvendigvis ha målbar virkning for kommende budsjettår. De vil like fullt

være av stor betydning for økonomiens virkemåte i tiden fremover.

Disse medlemmer mener økonomisk vekst først og fremst burde komme som et resultat av økt produktivitet og innovasjon i norsk industri og øvrig næringsliv. En høyere vekstrate vil ha betydelige konsekvenser for den generelle velferdsutviklingen. Dette vil også gjøre Norge bedre rustet til å møte de økonomiske utfordringene den kommende eldrebølgen vil medføre. Dette krever en økonomisk politikk som på kort og mellomlang sikt mobiliserer ressurser og øker effektiviteten, og som på lang sikt har ambisjoner om at Norge skal være ledende i produktivtetsutviklingen internasjonalt.

Dagens budsjettssystem er i mange tilfeller det største hinderet for gjennomføringen av store og nødvendige reformer. For å synliggjøre langsiktige effekter i den økonomiske politikken, er det derfor

nødvendig å innføre mer grundig langtidsbudsjettering i Norge. Samtidig må man i større grad være opptatt av å skille mellom penger brukt til forbruk, penger som er investert og penger brukt innenlands og utenlands. Dette påvirker økonomien på ulike måter.

FREMSKRITTPARTIETS ALTERNATIVE BUDSJETT FOR 2009

Disse medlemmer kutter i sitt alternative budsjett for 2009 i offentlig forbruk og byråkrati innenfor alle områder. Etter omprioriteringer til formål disse medlemmer synes er viktige, viser det alternative budsjettet nettokutt på 8,5 mrd. kroner. Bruttokutt er langt høyere.

Disse medlemmer vil ha kraftige reduksjoner i skatte- og avgiftssatsene og reduserer det totale skattetrykket med 28,4 mrd. kroner. Dette gir en økt

innenlands anvendelse av oljepenger med 21,9 mrd. kroner der investeringer er prioritert.

Disse medlemmer prioriterer skattelettelse som kommer folk flest til gode. Fremskrittspartiet ønsker gjennom budsjettet å fremme bedre rammevilkår for det private næringsliv, redusere subsidier til blant annet jordbruket, øke statlige realinvesteringer og effektivisere av offentlig sektor. Disse medlemmer ønsker en smartere anvendelse av oljepengene, og et samfunn som fremmer arbeidsglede og skaperevne.

Tabellen nedenfor viser hovedtall og prioriteringer, samt overføring til Statens pensjonsfond (oljefondet) på hele 414 mrd. kroner.

Tabellen hensyntar ikke Regjeringens tilleggsproposisjoner 1–5 og alternativt posteringsforslag for 100 mill. kroner ekstra foreslått av Regjeringen i budsjettbehandlings siste fase, og som opposisjonen fant alternativ anvendelse av innen fattigdomsbekjempelse og forskning.

Forslag til budsjett - hovedoversikt - Frp 2009	Endringer ifht. Regjeringen (mill. kroner)	
	2009	2008
Reduserte offentlige utgifter/reduerte inntekter		
Redusert offentlig forbruk i budsjetttrammene (- er kutt i kostnader)	-8 695	-14 810
Reduserte offentlige inntekter	30 638	22 230
	21 944	7 421
Utenlandsbudsjettet	9 280	7 495
Overføring til Statens pensjonsfond regjeringen (oljefondet)	445 700	344 000
Overføring til Statens pensjonsfond Frp alt bud (oljefondet)	414 476	329 084

Reduserte/økte offentlige utgifter	%-kutt i ramme	2009	2008
STATSFORVALTNING Ramme 1	-11 %	-1 346	-271
FAMILIE/FORBRUKER Ramme 2	0 %	13	-340
KULTUR Ramme 3	-16 %	-940	-872
UTENRIKS Ramme 4	-36 %	-10 969	-9 679
JUSTIS Ramme 5	6 %	926	753
KOMMUNAL/INNVANDRING Ramme 6	-17 %	-1 984	-2 663
ARBEID/SOSIAL/DAGPENGER Ramme 7	0 %	-973	-821
FORSVAR Ramme 8	6 %	2 085	2 000
NÆRING Ramme 9	1 %	42	-103
FISKERI Ramme 10	-2 %	-12	-25
LANDBRUK Ramme 11	-47 %	-6 492	-6 215
ENERGI Ramme 12	1 %	-940	-889
MILJØ Ramme 13	-6 %	-211	11
KONTROLL Ramme 14	-2 %	-30	-16

HELSE Ramme 15.....	4 %	5 502	1 907
KUNNSKAP Ramme 16	2 %	774	808
TRANSPORT/KOMMUNIKASJON Ramme 17.....	18 %	5 129	2 190
RAMMETILSKUDD KOMMUNER Ramme 18	2 %	1 328	600
FINANS Ramme 21	-2 %	-595	-1 185
Sum reduksjon offentlige utgifter	-1 %	-8 695	-14 810

Fremskrittspartiets skatteopplegg for 2009	2009
---	-------------

Nulle Regjeringens skjerpelser			
Ikke innføre ny metode for verdsettelse av næringseiendom, ikke øke ligningsverdier for bolig, fritidsbolig, ikke fjerne 80-prosentregelen		480	
Beholde skattefritak for brann og husdyrforsikringsselskap.....		360	
Ikke stramme inn fritaksmetoden.....		225	
Ikke øke avgiften for alkoholfrie drikkevarer opp til nivået på lettøl.....		550	
Ikke øke avgiften på snus med 10 pst.		30	
			1 645

INNTEKTSSKATTER
Opprydning/forenkling

Fjerne fagforeningsfradraget.....	-1 140	
		-1 140

YTTERLIGERE LETTELSE

Personfradrag økes fra 40.800/81.600 til 47.000/94.000	4 104	
Minstefradrag økes fra 70.350 til 82.000 (samme sats - 36 pst.)	5 347	
Minstefradraget for pensjonister settes til 58.900/26 pst. til 72.000 kr/36 pst.....	3 612	
Innslagspunkt for toppskatt trinn 1 økes fra 441.000 kr til 500.000 kr.....	3 104	
Øke særfradraget for alder og uførhet fra 19.368 kr til 20.376 kr	50	
Gjeninnføre valgfri sjablongregel kr 9.180 for store sykdomsutgifter (diabetes).....	140	
Frikortgrensen økes fra 40.000 kr til 70.000 kr	425	
Ingen avkorting av alderspensjon mot arbeidsinntekt (over 69 år), økt skatteinntekt.	-50	
		16 732

KAPITALSKATTER

Fjerne arveavgiften	340	
Bunnfradrag i formueskatten økes fra 220.000 til 750.000 kr (Regjeringen 470.000 kr)	1 425	
		1 765

NÆRINGSBESKATNING

Øke avskrivningssatsen for saldogruppe d) maskiner til 25 pst.	465	
		465

AVGIFTER
Bil

Reduksjon av avgift på bensin inkl mva fra 1. jan med 1,25 kr.....	1 549	
Reduksjon av avgift på diesel inkl mva fra 1. jan med 1,25 kr.....	2 267	
Engangsavgiften reduseres med 10 pst.	1 200	
		5 016

GRENSEHANDEL

Alkoholavgifter, øl, vin og brennevin reduseres med 10 pst.	670	
Tobakksavgifter reduseres 10 pst.	490	
		1 160

TOLLREDUKSJONER

Fjerne toll på varer fra U-land (OECD-listen)	570	
		570

ANNET

Redusere el-avgiften med 2 øre per kWh.....	880	
Dokumentavgift reduseres med 20 pst. som et første steg.....	1 200	
Reduserte avgifter i matforvaltningen.....	185	
Diverse, Skattefunn m.m.....	100	
		2 365

Sum skattelettelser ramme 22	28 578
---	---------------

UTBYTTE Ramme 23

Mindre utbytte fra statens selskaper (provenytap):

Ikke ta utbytte fra DnBNOR	2 000	
Entra Eiendom AS	60	
		2 060

Sum reduksjon offentlige inntekter	30 638
---	---------------

Plassering av oljepengene i fond (poster uten resultatvirkning)

Infrastrukturfond	60 000
Forskningsfondet, egenkapital	22 000
Fond for energi- og petroleumsforskning	10 000
Fond for fornybar energi	10 000
Argentum.....	5 000
Avvikle Samefolkets fond og Romanifolkets fond	-168
Sum	106 832

Utenlandsbudsjettet - utgifter til investeringer og tiltak utenfor Norge (kap. 6)

HELSE: Sykehusutstyr	500
FORSVAR: Nyanskaffelser, utstyr.....	2 000
KUNNSKAP: Utstyr til universiteter og høyskoler	480
NÆRING: Markedsføring av Norge, bl.a som vinterdestinasjon	1 000
JUSTIS: Investeringsbudsjett politiet	100
SAMFERDSEL: Riksveiinvesteringer utført av utenlandske entreprenører	4 000
UTENRIKS: Sykdomsbekjempelse i utlandet, AIDS, malaria, etc.	1 200
Sum	9 280

FREMSKRITTSPARTIETS FINANSPOLITIKK

Dagens handlingsregel for bruk av olje- og gassinntekter ble vedtatt av Stortinget i 2001. Handlingsregelen tilsier at Norge skal fase inn penger over statsbudsjettet på bakgrunn av avkastning på Statens pensjonsfond – Utland (SPU), estimert til 4 pst. av realkapitalen. På bakgrunn av veksten i SPU har den estimerte avkastningen økt gradvis fra 2002. I 2009 er avkastningen beregnet å bli 92 mrd. kroner. Regje-

ringens estimat for den videre veksten i SPU tilsier at størrelsen på fondet anslås til 4 769 mrd. kroner i 2015, og vil dermed gi 190 mrd. kroner til bruk over statsbudsjettet.

Disse medlemmer mener dagens handlingsregel er lite egnet til saldering av statsbudsjettene. Handlingsregelen forholder seg ikke til hvor, når eller hvordan oljeinntektene brukes, og den skiller ikke mellom oljepenger brukt til skatte- og avgiftslet-

telser, offentlige realinvesteringer eller offentlig forbruk. Handlingsregelen gir derfor ingen indikasjoner på om hvorvidt Regjeringen fører en bærekraftig finanspolitikk.

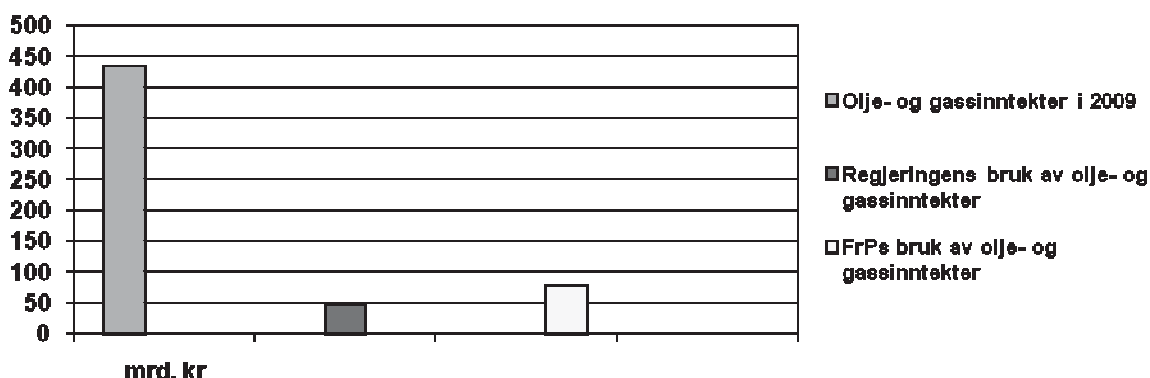
En handlingsregel bør i første rekke kunne definere pengenes ulike virkninger på norsk økonomi over tid, og samtidig skille mellom løpende utgifter og investeringer. Disse medlemmer ønsker derfor å erstatte dagens handlingsregel med retningsregler hvor det innføres en øvre grense for årlig vekst i offentlig forbruk begrenset ut i fra veksten i norsk økonomi.

Parallelt ønsker disse medlemmer å foreta samfunnsøkonomisk lønnsomme investeringer på bakgrunn av kapasitet hos norske og utenlandske leverandører. Forutsetningen for slike investeringer må være at lønnsomheten vurderes på bakgrunn av

levetidskostnader og konsekvensanalyser beregnet over flere år.

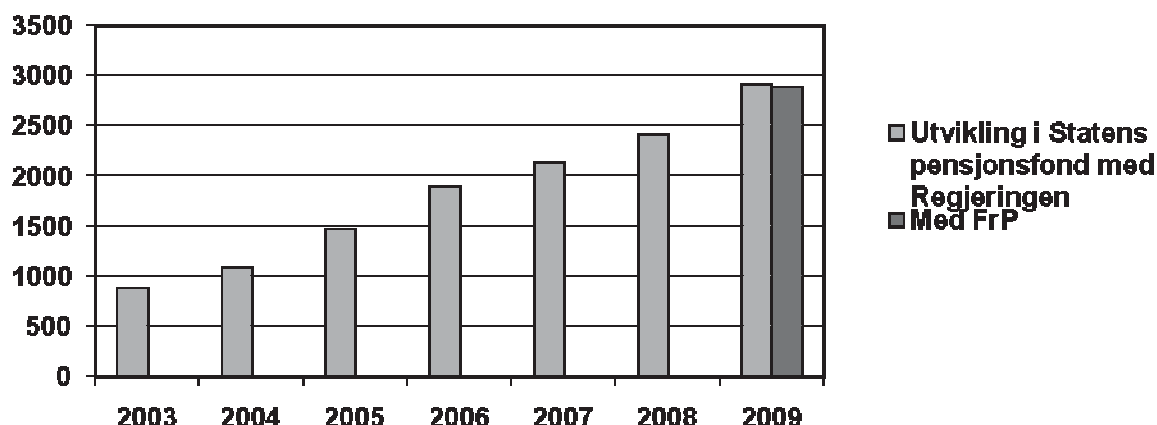
Den samlede kapitalen i Statens pensjonsfond ved utgangen av 2009 anslås til 2 915 mrd. kroner. Netto avsetning i Statens pensjonsfond – Utland, der overføringene til statsbudsjettet er trukket fra, anslås til om lag 359 mrd. kroner for 2009. Det samlede overskuddet på statsbudsjettet og i Statens pensjonsfond, der også renter og utbytte på kapitalen i fondet er medregnet, anslås til vel 446 mrd. kroner.

Figuren viser forskjellen på forventede oljeinntekter, Regjeringens bruk av oljepenger og disse medlemmers omdisponering av oljepenger i 2009. Inkludert utenlandsbudsjettet på 9,2 mrd. kroner innebærer Fremskrittspartiets alternative budsjettopplegg et økt finansieringsbehov på 31,2 mrd. kroner i forhold til Regjeringens forslag.

Illustrasjonen under viser utslaget i mrd. kroner for Statens pensjonsfond med Fremskrittspartiets finansiering av skatteletten på fastlandet via skatte-

inntekter fra norsk sokkel. Den mørkeste stolpen er størrelsen på fondet med Fremskrittspartiets alternative budsjett.

ET MER RETTFERDIG SKATTE- OG AVGIFTSSYSTEM

Disse medlemmer mener at en reduksjon og forenkling av skatte- og avgiftssystemet bedre vil legge til rette for økt verdiskapning og trygge

arbeidsplasser i Norge, noe som igjen vil være det beste grunnlaget for å sikre en god velferd. Disse medlemmer viser også til at Norge både har et høyt skattenivå og et svært høyt avgiftsnivå. Dette

gjør at den totale skatte- og avgiftsbelastningen er blant de høyeste i verden.

Disse medlemmer vil påpeke at skattetrykket ikke kan beregnes ved ensidig å fokusere på skatt på lønn. Avgifter tar også en stor del av den enkeltes opptjente inntekt. Ser man avgiftene på varene og skatt på lønnen man kjøper varene for under ett (kjøpsmarginalskatten) finner man på flere varer at skattetrykket på kan komme opp 80–90 pst.

STATISTISK SENTRALBYRÅS BEREKNINGER

Politikere i andre partier og enkelte fremtredende økonomer har i flere år hevdet at disse medlemmers alternative statsbudsjetter vil føre til større press i norsk økonomi, høyere inflasjon, noe som igjen ville ha ført til at Norges Bank ville ha satt opp renten. Bakgrunnen for disse påstandene var at disse medlemmer ikke forholder seg til handlingsregelen for innfasing av olje- og gassinntekter i norsk økonomi.

Til tross for disse medlemmers henvisninger til økonomisk teori og empiriske fakta, fortsatte ovennevnte ubegrunnede påstander å florere i mediene og i det politiske miljøet. På denne bakgrunn besluttet disse medlemmer å oversende sine alternative statsbudsjetter for årene 2007 og 2008 til Statistisk Sentralbyrå (SSB), slik at byrået kunne benytte sine anerkjente økonomiske modeller for å beregne virkningene av budsjettene.

Ikke uventet viste SSBs beregninger at påstandene fra våre politiske motstandere og deres allierte økonomer var ubegrunnet. SSB har to på rad slått fast at disse medlemmers alternative statsbudsjetter for 2007 og 2008 ville isolert sett ført til henholdsvis 0,7 pst. og 0,3 pst. lavere inflasjon enn med Regjeringens opplegg. Dette ville gitt signaler til Norges Bank om å sette ned renten. Bakgrunnen for denne konklusjonen er først og fremst disse medlemmers villighet til å redusere det offentlige forbruket, noe som ville ført flere folk over fra offentlig administrasjon til verdiskapende virksomhet i privat sektor. Effekten av disse medlemmers skatte- og avgiftslettelser vil gjøre folk mindre avhengig av offentlige overføringer, samtidig som tilbudet på arbeidskraft vil øke.

BUDSJETTENDRINGER FOR 2009

Disse medlemmer viser til at Fremskrittspartiet i forbindelse med Stortingets behandling av Revidert nasjonalbudsjett hvert år vanligvis ikke tar omkamp om saker vi har tapt, ei heller fremmer omfattende forslag. Da Regjeringens prognoser for 2009 er heftet med stor usikkerhet, og vi trolig får et år preget av fortsatt finansiell uro internasjonalt som

også kan få konsekvenser for norsk økonomi, tar disse medlemmer forbehold om at vi i forbindelse med behandlingen av Revidert nasjonalbudsjett 2009 kan velge å fremme en rekke nødvendige forslag for å møte den situasjonen. Disse medlemmer ber også Regjeringen komme til Stortinget med eventuelle budsjettjusteringer fortløpende hvis situasjonen skulle tilsi dette.

Komiteens medlemmer fra Høyre viser til at Norge har opplevd en enestående sterk vekstperiode. Lav arbeidsledighet og sterk vekst i skatteinntektene har gjort det mulig å bygge ut velferden. I løpet av 2008 ble det åpenbart at den internasjonale finanskrisen også ville få konsekvenser for Norge. Nå viser den sine realøkonomiske konsekvenser. Veksten i økonomien stopper opp, investeringene går ned og arbeidsledigheten øker.

Disse medlemmer mener at man i gode tider må legge grunnlaget for trygghet og vekst. Regjeringen har ikke prioritert investeringer i fremtidig velferd. Moderniseringen av offentlig sektor har stoppet opp. Den har ikke brukt sitt store handlingsrom til å investere tilstrekkelig i ny infrastruktur, og kunnskap og forskning har vært nedprioritert. Samtidig har de økt skattene – særlig for bedriftene. Det rammer arbeidsplassene, og gjør at Norge er dårligere rustet til å møte nedgangstider.

Regjeringens budsjett for 2009 handler mer om løfter som ble gitt, enn oppgaver som skal løses. Nå er utfordringen å skape trygghet for hjem og jobb, og skape ny optimisme. Da er ikke svaret å bruke det økonomiske handlingsrommet ensidig på offentlig sektor, og sende en enda større skatteregning til bedriftene som slåss for å redde arbeidsplasser.

Disse medlemmer viser til Høyres alternative budsjett for 2009. Det er etter disse medlemmers mening bedre tilpasset den økonomiske situasjonen Norge nå befinner seg i. Det er et første steg for å få Norge ut av nedgangskonjunkturen, og igjen skape trygghet og optimisme.

Disse medlemmer mener det er viktig at finanspolitikken gir rom for Norges Bank til å sette ned renten. Regjeringens budsjett er ekspansivt. Med lav eller ingen vekst i økonomien bør det likevel være rom for lavere rente. I sitt alternative budsjett vil Høyre derfor legge seg på samme nivå som Regjeringen når det gjelder bruk av penger fra pensjonsfondet. Det er imidlertid behov for nye løsninger og en annen innretning av budsjettet. Høyre prioriterer en lavere skatteregning for små og store bedrifter for å trygge arbeidsplasser, lavere skatt på lave og vanlige lønnsinntekter og en sterkere satsing på veibygging og kunnskap.

HØYRES SAMLEDE FINANSPOLITISKE OPPLEGG:

Reduserte offentlige utgifter	7 812 mill. kroner
Inntektsøkninger inkl skatteveksling	3 021 mill. kroner
Skattereduksjoner: Påløpt 11 322 mill. kroner, Bokført	6 376 mill. kroner
Utgiftsprioriteringer	4 457 mill. kroner

Disse medlemmer viser til at Høyre gjør følgende hovedprioriteringer i alternativt budsjett for 2009:

- Trygghet for hjem og jobb. Høyre fører en ansvarlig økonomisk politikk med lavere skatter for små og store bedrifter for å trygge arbeidsplassene. Høyre foreslår å senke skattene på vanlige lønnsinntekter for å gjøre det mer lønnsomt å jobbe.
- Ny optimisme. Høyre legger til rette for økt aktivitet i økonomien og større satsing på innovasjon gjennom økte investeringer i veibygging og større satsing på kunnskap og forskning.
- Nye løsninger. Høyre vil modernisere offentlig sektor og gi mer til dem som trenger det mest. Høyre følger opp løftene om mer kvalitet i omsorgen og økt satsing på rehabilitering, og satses på målrettede fattigdomstiltak. Høyre foreslår å styrke politiet for å gi folk nødvendig trygghet i hverdagen.

STATSBUDSJETTET 2009 – FORTSATT MANGE LØFTEBRUDD

Disse medlemmer viser til at statsbudsjettet for 2009 er Regjeringens siste. Til tross for en rekordstor økning i det økonomiske handlingsrommet klarer den ikke å innfri sine løfter. Regjeringen befinner seg i en selvforskyldt forventningskrise. Fattigdommen er ikke utryddet, eldreomsorgen skinner ikke, kommuneøkonomien er stram og satsningen på høyere utdanning og forskning ble ikke mer enn å rette opp egne kutt fra tidligere år. Det er bemanningskrise i politiet med over 410 ledige stillinger ved inngangen til november. Helsekøene vokser, moderniseringen av offentlig sektor har stoppet opp. Regjeringens angst for private tilbud gir folk et dårligere tilbud og mindre valgfrihet.

Disse medlemmer mener at Regjeringen har prioritert dårlig, og fått lite ut av ressursene. Svaret på alle problemer har vært mer penger, ikke nye løsninger. Dermed har kostnadsveksten langt på vei spist opp de økte bevilgningene. Et eksempel på dette er samferdselssektoren hvor det helt riktig bevilges mer penger nå enn for fire år siden. Men på grunn av kostnadsveksten bygges det likevel mindre vei nå enn under regjeringen Bondevik II.

Disse medlemmer mener at Regjeringen på ingen måte har forberedt norsk økonomi på den ned-

turen som er i vente. Den kostnadsmessige konkurranseevnen er svekket hvert år. NHO sitt konkurransebarometer viser at norske bedrifter taper i konkurransen på viktige områder på grunn av manglende satsing på kunnskap, infrastruktur og vekstfremmende skattelettelse. Regjeringen sviktet i gode tider, og mange bedrifter og lokalsamfunn står nå dårligere rustet i møte med usikre tider.

FRA PESSIMISME TIL OPTIMISME MED HØYRE

Disse medlemmer viser til at Høyre og regjeringen Bondevik II overtok styringen av landet i 2001 i en utfordrende situasjon i norsk økonomi. Rentene lå langt over europeiske renter, arbeidsledigheten var stigende og konkurranseevnen svakere enn på lenge etter flere år med særnorsk lønnsvekst. Da kronen i tillegg ble rekordsterk gjennom 2002 fikk mange bedrifter store utfordringer og nedbemanning fulgte. I denne vanskelige perioden bidro regjeringen Bondevik IIs politikk å snu pessimisme til optimisme.

Gjennom fokus på vekstfremmende skattereduksjoner for bedrifter og ansatte, kombinert med ansvarlig økonomisk politikk som fikk renten ned på europeisk nivå snudde både investeringer og sysselsetting opp igjen. Sammen med god utvikling i råvarepriser la dette grunnlaget for en vekstperiode fra 2003 til 2007. Skatteinntektene anslås i budsjettet å bli 185 mrd. kroner høyere i 2009 enn da Regjeringen tok over. Det er derfor ikke grunnlag for å hevde at valget står mellom "skattelette og velferd". Den sterke veksten i skatteinntektene kom i etterkant av regjeringen Bondevik IIs skattelettelse.

HØYRE INVESTERER FOR EN TRYGG FREMTID

Disse medlemmer viser til at Høyre har i sine alternative budsjett for 2006 til 2009 vært opptatt av å dempe kostnadspresset i økonomien. Disse medlemmer fremmet en serie forslag som ville ha bidratt til å øke vekstevnen i økonomien, og dermed ville dempet presset på renten og kronekursen. Dette innebærer strukturtiltak som ville ha økt konkurransen i markedet, som ville ha bidratt til nye løsninger i offentlig sektor, gitt økt arbeidstilbud og stimulert til mer privat sparing.

Den borgerlige regjeringen, regjeringen Bondevik II, sin næringsvennlige politikk skapte gode tider for bedriftene gjennom vekstfremmende skattereduksjoner, investeringer i forskning og samferdsel.

Ifølge en nylig offentliggjort NHO analyse ble nesten 9 av 10 kroner i økt handlingsrom, fra økningen i pensjonsfondet og den økonomiske veksten, i 2002–2005 investert i økonomiens langsiktige vekstevne. Det la til rette for gode tider.

Regjeringen har 185 mrd. kroner mer i skatteinntekter i 2009 enn den borgerlige regjeringen hadde i 2005. Det skyldes bl.a. den økonomiske veksten som det ble lagt til rette for i den perioden Høyre satt i regjering. I tillegg har økt oljepris gitt en eventyrlig vekst i handlingsrommet som er gitt fra Statens Pensjonsfond – Utland. Regjeringen har brukt om lag 15 pst. av sitt økte handlingsrom på vekstfremmende tiltak. Det har vært en markert vekst i offentlige utgifter, men de har ikke gått til vekstfremmende tiltak.

ANSVARLIG OLJEPENGEBRUK – RENTEN MÅ NED

Disse medlemmer viser til at de mest ekspansive budsjettene etter år 2000 er lagt frem av Regjeringen på toppen av høykonjunkturen. Det har bidratt til å øke presset på renten. I sine alternative budsjetter har Høyre brukt mindre oljepenger enn Regjeringen i 2006, 2007 og 2008. I kombinasjon med tiltak for å øke tilbudet av arbeidskraft og stimulere til sparing, ville det ha dempet rentepresset.

I 2009 vil Høyre legge seg på samme bruk av penger fra pensjonsfondet som Regjeringen. Det er

usikkert hvordan økonomien vil utvikle seg utover i 2009. Det er derfor nødvendig å vurdere om det er nødvendig å sette inn nye tiltak for å dempe nedgangskonjunkturen

Disse medlemmer mener at det er viktig at budsjettet gir Norges Bank rom til å sette renten videre ned. Det vil lette situasjonen for mange familier, bedrifter og kommuner. Derfor legger disse medlemmer samme oljepengebruk som Regjeringen for 2009 til grunn, men med en annen innretning. Når handlingsregelen for bruk av oljepengene ble vedtatt var det fra Stortinget klart at det økte handlingsrommet skulle brukes på vekstfremmende tiltak. Disse ble da definert som samferdsel, vekstfremmende skatteletter og kunnskap og forskning, og det er disse tiltakene Høyre satser på i sitt alternative budsjett.

VEIEN VIDERE

Disse medlemmer viser til at Høyre står for en annen kurs enn Regjeringen, og vil legge opp til nye løsninger og tiltak som kan snu pessimisme til optimisme og ny vekst. Høyres alternative budsjett viser vei ut av krisen, men vil bare være ett av flere nødvendige skritt. Det gir en tydelig retning, og et alternativ til Regjeringens feilslåtte politikk.

HOVEDPRIORITERINGER

1. Trygghet for hjem og jobb. Høyre fører en ansvarlig økonomisk politikk med lavere skatter for små og store bedrifter for å trygge arbeidsplassene. Høyre foreslår å senke skattene på vanlige lønnsinntekter for å gjøre det mer lønnsomt å jobbe

- Fjerne Regjeringens skatteøkninger	1155 mill. kr
- Ikke økt formueskatt (80 prosentregelen og økte likningsverdier på bolig og næringseiendom)	
- Ikke innstramming i fritaksmodellen	
- Fjerne hele arveavgiften	340 mill. kr
- Lavere formueskatt	500 mill. kr
- Gjeninnføre aksjerabatten 10 pst.	
- Økt avskrivningssats for maskiner	465 mill. kr
- Øke minstefradraget med 3500 kroner for lønnsinntekter	1657 mill. kr
- Økt innslagspunkt for toppskatt. Økes fra 441 000 til 455 000. Det betyr at 77 500 færre vil betale toppskatt	850 mill. kr
- Direkte skattefradrag på 6000 kroner i inntekt for alle mellom 62–67 år som jobber	285 mill. kr
- Fjerne avkortingen i pensjon for 69 åringer	120 mill. kr
- Premiering av sparing (livrente, IPS og BSU)	425 mill. kr
- Lavere dokumentavgift for unge boligkjøpere	290 mill. kr
- Økt særfradrag for alder med 1000 kroner	96 mill. kr

2.	Ny optimisme. Høyre legger til rette for økt aktivitet og større satsing på innovasjon gjennom økte investeringer i veibygging og større satsing på kunnskap og forskning	
	- Veibygging	1000 mill. kr
	- Utvide låneordningen til kommunene for oppussing av skoler mv. fra 2 til 5 mrd. kroner	93 mill. kr
	- Økt forskningsinnsats	350 mill. kr
	- Forskningsfondet 16 mrd. kroner	
	- Fond for vitenskapelig utstyr 10 mrd. kroner	
	- Kunnskap og høyere utdanning	675 mill. kr
	- Skattefunn (påløpt)	490 mill. kr
	- Andre næringspolitiske prioriteringer	
	- 2 nye nasjonale såkornfond (Ålesund og innlandet)	84 mill. kr
	- Reiseliv	30 mill. kr
3.	Nye løsninger. Høyre vil modernisere offentlig sektor og gi mer til dem som trenger det mest. Høyre følger opp løftene om mer kvalitet i omsorgen og økt satsing på rehabilitering, og satser på målrettede fattigdomstiltak. Høyre styrker politiet for å gi folk nødvendig trygghet i hverdagen	
	- Tiltak for å bekjempe fattigdom	
	- Gradert barnehagepris – lavinntektsfamilier	150 mill. kr
	- Støtte til lokale tiltak for å hjelpe mennesker ut av fattigdom	50 mill. kr
	- Bolig tilskudd	15 mill. kr
	- Arbeidstrening	20 mill. kr
	- Ulike barne- og ungdomstiltak	80 mill. kr
	- Rehabilitering og rusomsorg – omprioritering	600 mill. kr
	- Kunnskapsløft i omsorgssektoren	250 mill. kr
	- Mer politi	220 mill. kr
	Viktigste inndekning:	
	- Landbruk	ca. 1,78 mrd. kr
	- Statlig administrasjon	ca. 957 mill. kr
	- Strengere asylpolitikk	ca. 700 mill. kr
	- Bistand, fortsatt nominell vekst	ca. 580 mill. kr
	- Regional utvikling	ca. 600 mill. kr
	- Reduksjon i nettolønnsordning	ca. 505 mill. kr
	- Innføre nøytral moms i staten	ca. 250 mill. kr
	- Skatte- og avgiftsveksling	ca. 830 mill. kr
	- Prisjustert barnehagepris (+100 kr)	ca. 691 mill. kr

VIKTIGE SATSNINGSOMRÅDER FOR HØYRE

Disse medlemmer viser til at Høyre i sitt alternative budsjett fremmer en offensiv nærings- og skattepakke for å få ny optimisme i bedriftene. Høyre fortsetter satsingene på infrastruktur, kunnskap og forskning for å sikre at fortsatt vekst legger grunnlag for morgendagens velferd. Videre legges det frem målrettede tiltak for å bedre situasjonen i arbeidsmarkedet ved å gjøre det mer lønnsomt å jobbe og gjøre det lettere å gå fra trygd til arbeid.

Disse medlemmer mener Regjeringen gjennom de siste årene har tatt bedriftenes verdiskaping og økende skattebetaling for gitt. De har skapt uforutsigbarhet på skattesiden. Regjeringen har kun vært opptatt av statlig eierskap og ikke av å stimulere privat eierskap. Konkurransenevnen til norsk næringsliv er forverret hvert år under denne regjeringen. Det er i de gode tidene vi legger grunnlaget for fremtidig vekst og velferd. I stedet for å investere i infrastruktur, bedrifter, forskning, kunnskap og vekstfrem-

mende skattereduksjoner har Regjeringen ført en ekspansiv budsjettpolitikk med ensidig vektlegging av offentlige utgifter. Det har bidratt til unødige høye renter. Videre har fire år med økte skatter for næringslivet gjort arbeidsplassene mer utsatt for nedbygging i dårligere tider. Nå må mange bedrifter i stedet ta av

egenkapitalen sin for å betale de økte skattene. Det gjør jobbene våre mer usikre.

Oversikt over økte skatter for næringslivet etter snart 4 år med Regjeringen, sammenlignet med 2006-forslaget fra regjeringen Bondevik II:

- 2006: Økt formuesskatt knyttet til bl.a. satsøkninger med 2 mrd. kroner, for næringslivet betyr det om lag	1,0 mrd. kr
- 2006–2008: Økte ligningsverdier 1,28 mrd., fjerning av aksjerabatt 1,76 mrd. For næringslivet legger vi til grunn; aksjerabatt og ca. 250 mill. kroner pga økte ligningstakster.....	2,0 mrd. kr
- 2009: Økte ligningsverdier næringseiendom, innstramming i fritaksmetoden, fjerning av 80-prosentregelen og økt skatt ved generasjonsskifte i familieeide bedrifter	1,9 mrd. kr
Andre endringer:	
- Ikke økt avskrivningssats for maskiner slik regjeringen Bondevik II foreslo	1,65 mrd. kr
- Lavere skjermingsrente.....	0,265 mrd. kr
- Sjokoladeavgiften	1,0 mrd. kr
- Ikke redusert arveavgift slik regjeringen Bondevik II foreslo (doble innslagspunkt arveavgift 680 mill. kr), for næringslivet anslått som om lag 15 pst. av dette	0,1 mrd. kr
- NO _x -avgiften	0,52 mrd. kr
- Grunnavgiften på engangsemballasje	0,395 mrd. kr
- Innstramming av Skattefunn.....	0,150 mrd. kr
- Betalingsfrister for MVA og skatt.....	0,28 mrd. kr
- Trygdeavgift næringsdrivende	0,12 mrd. kr
- Økt rederiskatt	1,4 mrd. kr
SUM	omlag 10,8 mrd. kroner

NYE LØSNINGER OG MODERNISERING

Disse medlemmer viser til at Regjeringen møter omtrent alle samfunnsutfordringer med å bevilge mer penger over de offentlige budsjettene. Skritt for skritt øker Regjeringen statens makt og omfang i samfunnet. Samtidig blir det mindre rom for frivillige organisasjoner og private aktører. Moderniseringen av offentlig sektor har stoppet helt opp. Nå bidrar Regjeringens allergi mot private alternativer til at mange får både dårligere tilbud og mindre valgfrihet. I Høyres alternative budsjett legges det frem flere konkrete forslag til fornyelse av offentlig sektor. Det gjelder økt bruk av private løsninger innenfor veibygging og helse og omsorg. Disse medlemmer foreslår bedre løsninger ved oppfølging av trygdede og andre tiltak i arbeidslivet. Samtidig går disse medlemmer inn for andre løsninger på landbruk og reduserer det offentlige byråkratiet. På viktige områder som konkurranse, finans- og kredittmarkedene samt arbeidsmarkedet foreslår disse medlemmer satsingen på tilsynsarbeidet fra det offentlige.

HØYRES NÆRINGSPAKKE FOR NY OPTIMISME!

Disse medlemmer viser til at Høyre vil skape trygghet for arbeidsplassene og legge til rette for fortsatt vekst og innovasjon. Det trengs nye løsninger, ikke bare mer av det samme fra de rød-grønne. Lavere skatt bidrar til vekst i økonomien, innovasjon og verdiskaping og dermed økt sysselsetting. Det gjør at skatteinngangen øker i neste omgang, og de offentlige utgiftene til trygd og ledighet går ned. Høyres alternative budsjett viser etter disse medlemmers mening vei ut av krisen, men vil bare være ett av flere nødvendige skritt.

HØYRES NÆRINGSPAKKE – DE 10 VIKTIGSTE TILTAKENE

1. Høyre går mot de rød-grønne skatteskjerpelsene og reduserer dermed skattebyrden med om lag 1,9 mrd. for bedriftene.
2. Høyre vil øke avskrivningssatsen fra 20 til 25 pst. for maskiner og utstyr for å hindre investerings-

tørke i næringslivet. Det senker skatteregningen med ytterligere 2 mrd. kroner.

3. Høyre vil fjerne hele arveavgiften slik at generasjonsskifte i familiebedrifter lønner seg og foretrekkes fremfor salg av bedriften. 1,1 mrd. kroner.
4. Høyre vil redusere skatt på lønnsinntekt for å stimulere til arbeid og innsats med 3,5 mrd. kroner.
5. Høyre senker formuesskatten med ytterligere 500 mill. kroner i 2009 gjennom å gjeninnføre aksjerabatten med 10 pst.
6. Høyre vil satse rundt 1 mrd. mer på forskning og kunnskap enn Regjeringen ved bl.a. mer næringsrettet forskning, flere forskerstillinger og mer vitenskaplig utstyr, samt å styrke høyere utdanning.
7. Styrke Skattefunn-ordning for mer forskning i bedrift med nær 500 mill. kroner.
8. Høyre vil bevilge 1 mrd. kroner mer til samferdsel enn Regjeringen i 2009.
9. Høyre vil la kommunene beholde en andel av selskapsskatten for å motivere dem til å legge til rette for små og store bedrifter Høyre vil utvide låneordningen til kommunene fra 2 mrd. kroner til 5 mrd. kroner i 2009 for å sikre mer aktivitet innen oppussing av skolebygg mv i kommunene.
10. Høyre vil igangsette flere tiltak for å lette omstillingen for konkurranseutsatt næringsliv, deriblant: opprette 2 nye såkornfond, styrke reiselivs-satsingen og øke bevilgningen til programmet for basiskompetanse i arbeidslivet med 100 mill. kroner. Samlet utgjør dette 214 mill. kroner

Disse medlemmer viser til at Høyre prioriterer verdiskaping og trygghet for arbeidsplassene i sitt 2009-budsjett. Høyre foreslår å reversere alle skatteøkningene til Regjeringen, og legger opp til skattekutt for å stimulere veksten i økonomien. Høyre vil gi ny stimulanse i form av å øke avskrivningssatsen på investeringer, fjerne hele arveavgiften og redusere skatt på arbeid. I perioden 2006–2009 har Høyre redusert skatteregningen hvert eneste år for bedriftene og folk i arbeid med mellom 4 og 10 mrd. kroner årlig avhengig av situasjonen for bedriftene og tilgangen på arbeidskraft.

Disse medlemmer mener det er rom for økt aktivitet innen bygg og anlegg. Derfor foreslår disse medlemmer å øke vei-bevilgningene med 1 mrd. kroner og mer enn fordobler utlånsordningen til kommunene. Disse medlemmer foreslår å øke satsningen på forskning og kunnskap med ca. 1 mrd. kroner mer enn Regjeringen. Videre foreslår disse medlemmer å utvide Skattefunn-ordningen for å stimulere til innovasjon og FoU-aktivitet i næringslivet. Disse medlemmer vil opprette to nye såkornfond som går inn i startfasen av en

bedriftsetablering. Fondene investerer vanligvis mindre beløp, men går gjerne inn med penger i samme selskap flere ganger etter hvert som bedriftene utvikler seg. Dette skal være nasjonale såkornfond, dvs. investeringsområdet er i Norge. Det er etter disse medlemmers mening naturlig å lokalisere slike fond i tilknytning til eksisterende forsknings- og innovasjonsmiljø. Dette er et viktig næringstiltak som kan bidra til å utvikle nye bedrifter og arbeidsplasser i hele regionen.

Disse medlemmer viser til at denne satsingen bygger videre på Høyres prioriteringer av investeringer i fremtidens velferd i Høyres alternative budsjetter i denne perioden. Samlede satsinger på samferdsel, kunnskap og forskning har ligget klart over Regjeringen hvert eneste år.

EN OFFENSIV DISTRIKTSPOLITIKK

Disse medlemmer viser til at mye av den konkurranseutsatte delen av norsk næringsliv ligger i distrikts-Norge. Mange lokalsamfunn vil oppleve usikkerhet på grunn av nedgangskonjunkturen. Regjeringens skatteskjerpelser vil ramme de små og mellomstore bedriftene i distrikts-Norge. Skatteøkningene kommer på toppen av at konkurranseutsatt sektor har tapt konkurranseevne hvert år under rødgrønt styre.

Disse medlemmer viser videre til at Høyre er sterkt uenig i den nasjonaliseringen av vannkraftressursene som Regjeringen har gjennomført. Det vil ramme investeringer og arbeidsplasser langs kysten. Disse medlemmer fremmer en rekke forslag som innebærer forenklinger for små og mellomstore bedrifter. Det vil redusere bedriftenes kostnader. Disse medlemmer foreslår en omlegging av landbrukspolitikken. Høyre vil deregulere, avbyråkratisere, forenkle og redusere det totale støttenivået. Disse medlemmer foreslår å fjerne reguleringer som i dag legger hindringer på de i næringen som ønsker å satse: Høyre vil bl.a. oppheve boplikten, priskontrollen på landbrukseieendommer og delingsforbudet i jordloven. Disse medlemmer foreslår også å redusere bevilgningene til regionalutvikling gjennom fylkeskommunene, men skjermer de mest næringsfattige områdene. Etter disse medlemmers oppfatning er det viktigere med veibygging og lavere skatt for bedriftene enn tradisjonelle næringsoverføringer.

Høyres politikk vil etter disse medlemmers mening samlet bidra til å trygge arbeidsplasser og legge grunnlag for ny optimisme i distrikts-Norge:

- Økt veibygging
- Lavere skatt på små og mellomstore bedrifter
- Fjerne arveavgiften som særlig rammer familieide bedrifter

- Økt satsing på Skattefunn
- To nye såkornfond. Ett i Ålesund og ett i innlandet
- Økt satsing på reiseliv.

MANGFOLD OG MAKTSPREDNING

Disse medlemmer viser til at Høyre vil spre makt og ansvar. Et samfunn med en god balanse mellom staten, markedet og det sivile samfunn skaper et bedre grunnlag for utvikling, og sikrer viktige verdier som frihet og mangfold. Høyre vil fremme konkurranse i markedet og uavhengighet for institusjoner i det sivile samfunn, og bekjempe konsentrasjon av makt – både statlig og privat. Under den rød-grønne regjeringen går utviklingen i feil retning. Skritt for skritt øker Regjeringen statens makt og omfang, samtidig som det blir mindre rom for frivillige organisasjoner og private aktører.

HELSE OG BARNEVERN

- Helsekøene vokser og tilbudet innen rehabilitering og opptrening er svekket fordi den rød-grønne regjeringen nedprioriterer og kutter i det private tilbudet. Høyre mener at private aktører ikke bare er et supplement og korrektiv til den offentlige helsetjenesten, men også en viktig del av det totale pasienttilbudet. Høyre øker støtten til private institusjoner som tilbyr habilitering og rehabilitering, og behandling av rusmiddelavhengige.
- Det blir lengre ventetid på laboratorietjenester fordi Regjeringen reduserer kjøp av private tjenester uten at de regionale helseforetakene selv har egen kapasitet til å dekke behovet. Høyre mener det er viktig med private laboratorier, og mener vi fortsatt må kjøpe private tjenester.
- Høyre vil gjeninnføre skattefritak for fordelene av arbeidsgivers dekning av behandlingsforsikringer og sykdomsutgifter.
- Barnevernet svekkes fordi den Regjeringen nedprioriterer private tilbud. Disse medlemmer mener at private institusjoner og tiltak har mye å bidra med, og vil sikre disse aktører likebehandling i forhold til det offentlige barnevernet. For å sikre flere av de gode private og ideelle barnevernstilbudene foreslår Høyre en omdisponering som innebærer økt kjøp av private barnevernstjenester og kjøp av plasser i fosterhjem tilknyttet private tiltakskjeder med til sammen 100 mill. kroner. Disse medlemmer foreslår også 5 mill. kroner til forskning på alternative metodiske tilnærminger i det private barnevern.

SAMFERDSEL

- Utbyggingen av nye veier går for sakte fordi den rød-grønne regjeringen har satt bom for nye OPS-prosjekter. Konkurransetsettingen i jernbanesektoren har stoppet opp. Det svekker tilbudet til passasjerene. Høyre vil åpne for flere OPS-prosjekter, og økt konkurranse ved utbygging, drift og vedlikehold av jernbanens infrastruktur for å sikre mer midler til jernbaneinvesteringer.

EIERSKAP I NÆRINGSLIVET

- Det statlige eierskapet i næringslivet øker. Regjeringen har økt statens eierskap i StatoilHydro og kjøpt seg inn i Aker Kværner. Skatten på privat kapital investert i norske arbeidsplasser har økt hvert eneste år under den rød-grønne regjeringen, samtidig opprettes et nytt statlig fond som skal investere i næringslivet. Høyre vil sikre konkurransen i markedet, bl.a. ved å styrke Konkurransetilsynet, og redusere den særnorske formueskatten som svekker det private eierskapet.

PENSJONSORDNINGER

- Vilkårene for sparing til egen pensjon har blitt vesentlig dårligere under den rød-grønne regjeringen. I utgangspunktet ville Regjeringen fjerne all premiering av privat pensjonssparing, noe som ville ha gjort Norge til eneste land i Europa uten skattestimulert privat pensjonssparing. Etter pensjonsforliket har Regjeringen akseptert gjeninnføring av et nytt, men svært begrenset tilbud. Høyre vil åpne for brede skattestimulerte spareordninger – primært rettet mot pensjonssparing og boligsparing for ungdom. Disse medlemmer øker skattebeløpet for IPS – privat pensjonssparing til 40 000 kroner, og individuelle livrenteaftaler gjeninnføres slik de var før 2007. Fradragssatsen for BSU økes fra 20 pst. til 28 pst.

FRIVILLIGE ORGANISASJONER

- De frivillige organisasjonene har blitt mer avhengige av støtte fra staten etter at mulighetene til å hente inntekter fra spill har blitt redusert. Høyre vil øke fradraget for gaver til frivillige organisasjoner til 15 000 kroner, la "herreløs arv" gå til frivillige organisasjoner og øke grensen for lønnsoppgaveplikt i frivillige organisasjoner til 8 000 kroner. Disse medlemmer øker grensen for arbeidsgiveravgiftplikt til 50 000 per ansatt og 500 000 per organisasjon.
- Høyre vil gå inn for å gi frivillige organisasjoner momsfritak på innkjøp, noe som vil bety en forbedring i deres økonomi på 7–800 mill. kroner årlig.

KIRKENS EIENDOMMER

- Gjennom det tverrpolitiske forliket som ble inngått om ny kirkeordning i april, løses båndene mellom staten og kirken. Spørsmålet om eierskapet til Opplysningsvesenets fond (kirkens eiendommer) er ikke en del av forliket, og er fortsatt uavklart politisk. Likevel slår den rød-grønne regjeringen fast at Opplysningsvesenets fond "tilhører staten". Høyre vil sikre kirkens selvstendighet og mener at fondet tilhører kirken. Fondet er fra gammelt av kirkelig eiendom som har vært gitt til eller er ervervet av kirken.

BARNEHAGER OG SKOLE

- Situasjonen for private barnehager er forverret fordi Regjeringen ikke innfører reell likebehandling av kommunale og private barnehager samtidig som maksprisen svekker barnehagenes muligheter til egeninntekter. Dette kan gå utover mangfoldet og kvaliteten i barnehagene. Høyre vil ha reell likebehandling av private og kommunale barnehager. Høyre øker for 2009 finansierungsgraden i private barnehager med 150 mill. kroner.
- Det blir mindre mangfold i skole-Norge etter at Regjeringen har svekket mulighetene til å starte friskoler, og fjernet kapitaltilskuddet til skolene. Høyre vil åpne for et større mangfold i tilbudet, samtidig som det skal stilles klare krav til skolens kvalitet. Kapitaltilskuddet gjeninnføres med 20 mill. kroner.

KONKURRANSE

- Det blir mindre konkurranse mellom offentlige og private tjenesteleverandører fordi Regjeringen reverserte regjeringen Bondeviks IIs forslag om å innføre nøytral moms i staten. Høyre vil legge til rette for økt konkurranse mellom private og offentlige aktører gjennom like konkurransevilkår.

SKATTEREDUKSJONER GIR BEDRE BALANSE MELLOM PRIVAT OG OFFENTLIG SEKTOR

De siste årene har Regjeringen økt den offentlige utgiftsveksten kraftig og påført bedriftene betydelige skatteskjerpelser. I 2009 vil offentlige utgifter øke videre og tilsvare 53 pst. av fastlands-BNP. Høyre har hvert eneste år hatt en annen innretning i finanspolitikken ved at de ansatte får beholde mer av egen inntekt og at næringslivet slipper økt skattebyrde. Høyre mener at staten allerede på flere områder er i ferd med å fortrenge privat virksomhet og folks ansvar for egen økonomi. Vi lever i et samfunn hvor oljerikdom har bidratt til velferden, men det kan også skygge for viktige reformer innen offentlig sektor.

Lavere skatter stimulerer privat verdiskaping, enkeltmenneskers kreativitet og mangfold i samfunnet.

Komiteens medlem fra Kristelig Folkeparti vil bygge samfunnet på et solid verdifundament, slik det er nedfelt gjennom vår kristne og humanistiske kulturarv. Et humant samfunn bygger på mennesker som viser medmenneskelighet, tar ansvar for hverandre, for miljøet og for kommende generasjoner. Mennesket skal stå i sentrum for samfunnsbygging og for samfunnets institusjoner. Det enkelte menneskets ukrenkelige verdi er et grunnleggende prinsipp for den politikk som skal utøves.

Statsbudsjettforslaget for 2009 er lagt fram midt i en global, alvorlig finanskriser, som har slått sterkt inn i økonomiene i alle land. På kort tid er hele grunnlaget for budsjettet markant endret, noe som også er klart illustrert gjennom endringene i prognosene for økonomisk utvikling i Norge som både Statistisk sentralbyrå og Norges Bank har publisert i tiden etter at statsbudsjettet ble lagt fram. Dette medlem viser til at Kristelig Folkeparti gjentatte ganger har utfordret Regjeringen til å møte dette aktivt gjennom å legge fram en egen tilleggsproposisjon til statsbudsjettet. Dette medlem må dessverre registrere at Regjeringen ikke har vært villig til det, fordi budsjettet etter sigende skal være "godt tilpasset den økonomiske situasjonen". Dette medlem synes å registrere at Regjeringen blir stadig mer alene om akkurat den oppfatningen.

Dette medlem viser til at Kristelig Folkeparti i sitt alternative budsjett vil møte utfordringene som finanskrisen har skapt på en mer offensiv måte, og foreslår en egen tiltakspakke målrettet mot å bremse den kraftige nedkjølingen særlig i bygge- og anleggsbransjen, og mot å stimulere investeringsetterspørselen i næringslivet. Det er nå en mulighet til å utnytte den ledige kapasiteten til å få redusert vedlikeholdsetterslepet på viktig infrastruktur og på skoler og andre offentlige bygg. Når det nå ligger an til et kraftig fall i investeringene i næringslivet i fastlands-Norge, er det også viktig å bruke skattesystemet proaktivt for å dempe effektene av dette. Dette medlem fremmer derfor en egen tiltakspakke mot økt ledighet:

1. Øke rammene for kommunenes rentefrie lån til vedlikehold av skoler, svømmeanlegg og kirker med 2,7 mrd. kroner.
2. Øke tilsagnsrammen for nybygging/ombygging av sykehjemsplasser/omsorgsboliger med 1 mrd. kroner, slik at målet for nye plasser etablert i 2009 kan økes fra 1 000 til 3 000.
3. Etablere en egen direkte tilskuddsordning på 2,4 mrd. kroner, administrert av Husbanken, for å kunne stimulere til forsterket satsing på vedlike-

hold av offentlige bygg (skoler, barnehager, sykehjem, idrettshaller, kirker osv.) og bygg benyttet til allmenntillegge formål i regi av frivillige, ideelle organisasjoner.

4. Styrke samferdselsetatenes investerings- og vedlikeholdsbudsjetter med 1 mrd. kroner.
5. Avvise de foreslåtte skjerpelser av formues- og arveavgiftsbeskatningen overfor næringslivet på dette tidspunkt, og innføre et arveavgiftsfritak ved generasjonsskifte i familieeide bedrifter, der som bedriften drives videre av neste generasjon.
6. Øke avskrivningssatsene på maskiner, fartøy, lastebiler, driftsbygninger i landbruket med mer, med 2 prosentpoeng, og øke beløpsgrensene i Skattefunn-ordningen med 25 pst.
7. Redusere arbeidsgiveravgiften på lærlinger med 25 pst. i forhold til dagens nivå, med virkning fra 1. januar 2009.

Samlet sett vil denne tiltakspakken stimulere økonomien i 2009 med 6,6 mrd. kroner, mens budsjetteffekten i statsbudsjettet i 2009 vil være 4,8 mrd. kroner.

Dette medlem vil også på vegne av Kristelig Folkeparti fremme et alternativt statsbudsjett med følgende hovedprofilområder:

TRYGG OPPVEKST

Dette medlem foreslår blant annet i dette alternative budsjettet:

1. Mer enn fordoble engangsstøtten ved fødsel og adopsjon til 70 256 kroner (1 G) fra 1. juli 2009.
2. Øke pappapermisjon med 4 uker uten å kutte den delen av foreldrepermisjonen som foreldrene selv bestemmer fordelingen av, slik Regjeringen ønsker.
3. Gi pappa selvstendig opptjeningsrett til foreldrepenge.
4. Øke kontantstøtten med 700 kroner pr. måned til 4 000 kroner fra 1. juli 2009.
5. Omprioritere ressurser i skolen fra økt timetall til økt vaksentetthet i skolen, både lærere og andre yrkesgrupper som rådgivere, miljøarbeidere m.m.
6. Satse betydelig mer midler på kvalitetsutvikling i ungdomsskolen.

OMSORG

Dette medlem foreslår blant annet i dette budsjettet:

1. Å beholde psykiatrisatsingen som et øremerket tilskudd.
2. Utnytte kapasiteten til private, ideelle rehabiliterings- og rusinstitusjoner med 150 friske mill.

3. Framskynde etablering av dag- og aktivitetssentre for demente gjennom et statlig stimulerings-tilskudd.
4. Bygge langt flere sykehjemsplasser og omsorgsboliger i kommunene, jfr. pakken mot økt ledighet.

KAMP MOT FATTIGDOM HJEMME OG UTE

Dette medlem foreslår blant annet i dette budsjettet:

1. Å reversere reelle kutt som Regjeringen har gjennomført på flere viktige områder i utviklingsbistanden, og øke samlet andel gitt til internasjonal fattigdomsbekjempelse til 1,01 pst. av brutto nasjonalinntekt (BNI).
2. Styrke barnevernet generelt, styrke tiltak for utsatte barn, styrke oppfølgingen av barn i fosterhjem og sikre et bedre ettervern.
3. Styrke tiltak rettet mot personer som er ofre for menneskehandel og prostitusjon.
4. Øke bevilgningene til inntektsgraderte satser i barnehagene.
5. Utvide ordningen for fri rettshjelp for enslige med lav inntekt.
6. Styrke de kommunale kulturskolene og de frivillige organisasjonenes aktivitetstilbud som en arena for å bekjempe sosial ekskludering blant barn.

Dette medlem viser til at Kristelig Folkeparti er svært opptatt av å forbedre vilkårene for frivillighet i Norge. Dette medlem mener at Regjeringen er skuffende passiv på dette området, og foreslår i dette budsjettet flere konkrete tiltak for å styrke frivillig sektor. Dette gjøres på utgiftssiden i budsjettet, blant annet gjennom å satse langt sterkere på å benytte frivillig sektors kompetanse innen rusbehandling og rehabilitering. Og det gjøres på skatte- og avgiftssiden i budsjettet, blant annet gjennom en økning av gavefradraget med 50 pst.

Dette medlem viser til Budsjett-innst. S. nr. 1 (2008–2009) for en mer detaljert presentasjon av Kristelig Folkepartis alternative skatte- og avgiftsopplegg. På bakgrunn av det store behovet nå for å stimulere investeringsetterspørselen i næringslivet, fremmer dette medlem et forslag som samlet gir en bokført skattelettelse i 2009 på 314 mill. kroner, og en påløpt lettelse på 1980 mill. kroner. Innenfor dette opplegget styrker dette medlem helse- og miljøprofilen i skatte- og avgiftssystemet. Sentrale elementer i Kristelig Folkepartis alternative skatte- og avgiftsforslag er:

Beskrivelse	Bokført proveny (mill. kroner)	Påløpt proveny (mill. kroner)
Økte helserelaterte avgifter	1220	1405
Økte miljøavgifter	748	935
Andre skatteskjerpelser	90	90
Sum skatte- og avgiftsøkninger.....	2058	2430
Redusert skatt næringsliv	-744	-2503
Redusert skatt arbeid	-492	-606
Redusert skatt sparing	-135	-170
Redusert skatt frivillighet.....	-50	-59
Redusert skatt helse.....	-620	-725
Redusert skatt miljøvennlig adferd	-267	-278
Redusert skatt u-landshandel	-65	-70
Sum skatte- og avgiftslettelser	-2372	-4341

Dette medlem fremmer et budsjettforslag som øker det strukturelle, olje- og aktivitetskorrigerede budsjettunderskuddet med 4,2 mrd. kroner utover Regjeringens forslag, som må sees i sammenheng med den særskilte tiltakspakken mot økt ledighet. Dette medlem mener at dette både er fullt forsvarlig, og ikke minst en riktig satsing i lys av finanskrisens påvirkning på norsk økonomi i 2009, og viser til at også den vedtatte handlingsregelen for budsjettpolitikken åpner for at det bør kunne brukes noe mer oljepenger i budsjettet enn 4 pst. av trend-BNP i det enkelte år ut fra en konjunktorell vurdering.

Dette medlem viser til at regjeringspartiene i avslutningen av arbeidet med statsbudsjettet i finanskomiteen har lagt fram et forslag med ulike tilleggsbevilgninger i forhold til Regjeringens budsjettforslag på 100 mill. kroner, som er finansiert med en tilsvarende reduksjon i bevilgningen til tilfeldige utgifter, jf. rammeområde 19. Dette medlem forutsetter at en slik reduksjon er bygget på en ny gjennomgang i departementet av bevilgningsbehovet for å dekke lønnsoppgjør i statlig sektor og de andre formål som denne bevilgningen er forutsatt å dekke, og vil på denne bakgrunn støtte denne reduksjonen.

Dette medlem viser til at regjeringspartiene foreslår å styrke en rekke bevilgningsformål som uansett er tilgodesett i Kristelig Folkepartis alternative statsbudsjett, eller hvor Kristelig Folkeparti foreslår andre tiltak for å møte de samme behov som regjeringspartiene begrunner sine tilleggsforslag med. På bakgrunn av det reduserte bevilgningsbehovet under kap. 2309, og etter en vurdering av hvert enkelt forslag fra regjeringspartiene, har imidlertid dette medlem har funnet grunn for å gi tilslutning til disse bevilgningsforslagene fra flertallet:

- økt sats for støtte til grunnskoleopplæring for enslige mindreårige asylsøkere (15 mill)

- økt grunnstøtte til frivillige organisasjoner som arbeider blant barn og unge (8 mill)
- lavterskeltilbud om fritidsaktiviteter/botrening i regi av frivillige organisasjoner til personer med rusproblemer (10 mill)
- Institutt for sjelesorg ved Modum Bad (1 mill)
- Forsøk med interkommunal legevakt (3 mill)
- Prosjektpott for tiltak mot prostitusjon (10 mill)
- Styrking av politietterforskningsressurser i forbindelse med ny lov mot sex-kjøp (3 mill)
- Økt tilskudd til gjeldsofferalliansen og aleneforeldreforeningen (1 mill)

Dette medlem velger å omtale disse forslagene kun i denne merknad. I merknadene til de enkelte rammeområder vil ikke disse forslagene beskrives ytterligere. Dette medlem gir generelt sin tilslutning til regjeringspartiernes argumentasjon for disse tilleggsbevilgningene.

Komiteens medlem fra Venstre viser til at Venstre foreslår et alternativt statsbudsjett for 2009 som er en målrettet satsing på det nyskapende miljø- og klimavennlige næringslivet, forskning, miljøvennlig samferdsel og fattigdomsbekjempelse blant barn og unge.

Dette medlem viser til at Regjeringen la fram et budsjettforslag for 2009 som i realiteten innebar at finanskrisen ikke i nevneverdig grad skulle omfatte Norge. Både anslagene for vekst i økonomien, arbeidsledighet og andre tilsvarende størrelser framstår i dag som svært optimistiske. Selv om opposisjonen flere ganger har påpekt behovet for nye anslag før budsjettarbeidet lukkes i Stortinget 27. november 2008, har Regjeringen ikke villet gjøre dette. Venstre forslag til alternativt budsjett må derfor nødvendigvis i en viss grad ta hensyn til de anslagene Regjeringen og Finansdepartementet har lagt til grunn, og ikke nye tall og anslag fra Statistisk sentralbyrå og Norges

Bank. Dette medlem vil imidlertid følge utviklingen nøye og er klar til å foreta nødvendige tilpasninger.

Dette medlem mener imidlertid at Venstres alternative statsbudsjett er rett medisin til rett tid. Det landet nå trenger, er en målrettet satsing på framtiden – på det nyskapende miljø- og klimavennlige næringslivet, miljøvennlig samferdsel, storsatsing på forskning og målrettet fattigdomsbekjempelse blant barn og unge.

Dette medlem viser til at Regjeringen har lagt fram et (svakt) ekspansivt budsjett med en mekanisk anvendelse av handlingsregelens 4 pst. av forventet avkastning av Statens pensjonsfond – Utland. Det innebærer at det foreslås å bruke 14 mrd. kroner mer i oljepenger neste år enn i 2008. Det har selvfølgelig den konsekvens at de fleste områdene på statsbudsjettets utgiftsside vokser, og at Regjeringen ikke foretar noen kutt eller innstramminger.

Dette medlem har de siste budsjettene valgt å bruke mindre oljepenger enn Regjeringen, for å dempe presset i økonomien og for å få ned rente, men finner det i dagens usikre situasjon mest hensiktsmessig å følge Regjeringens forslag. Dette medlem vil imidlertid advare mot å øke bruken av oljepengene nå, fordi jobb nummer en er fortsatt å få ned renten og dermed bidra til økt investeringsvilje.

Dette medlems viktigste kritikk mot Regjeringens forslag til budsjett har vært at den ikke i sterk nok grad bidrar til at den norske renta ikke kommer på samme nivå som land det er naturlig å sammenligne seg med. Det er ikke nødvendigvis slik at et svakt ekspansivt budsjett er feil medisin i dagens konjunktursituasjon, men den samlede innretningen i budsjettet blir feil. Det er utelukkende offentlige utgifter som økes, når Regjeringen øker oljepenget bruken med 14 mrd. kroner, mens vi vet at f.eks. målrettet skattelette er et mer effektivt virkemiddel, som virker mindre ekspansivt i økonomien.

Det største problemet er at Regjeringen ikke tar noen viktige grep som viser vilje til nødvendig omstilling for å sikre arbeidsplasser, bedrifter og hjem også i framtiden: Omlegging av skattesystemet

fra rød til grønn skatt er helt fraværende, det er ingen målrettet satsing på nyskaping, innovasjon og det miljøvennlige næringslivet. Det er dette som skal sikre velferden i framtiden, og den nødvendige omstilling og modernisering av offentlig sektor er like fraværende som den har vært i hele denne Regjeringens virketid.

Dette medlem stiller seg også svært undrende til at Regjeringen fortsetter sitt målrettede angrep på norske bedriftseiere. Regjeringens medisin med å stramme inn skatteskruen overfor de som vil investere og eie i norske bedrifter er helt feil i dagens situasjon med uro på børser og finanskriser. Det er åpenbart at Regjeringen ønsker å redusere privat eierskap i norsk næringsliv.

Dette medlem viser til at Venstre derfor har følgende hovedprofil i sitt alternative budsjett følgende hovedprofil:

- En kraftig satsing på forbedring av rammevilkårene for norsk næringsliv generelt og småbedrifter spesielt. Det satses spesielt på det nyskapende miljø- og klimavennlige næringslivet.
- En tung satsing på utdanning og forskning (delvis parallelt med satsing på næringsliv).
- 1 mrd. kroner til miljøvennlig samferdsel og trafikksikkerhet.
- En målrettet satsing på å redusere fattigdom, spesielt blant barn og unge med over 1 mrd. kroner til ulike tiltak.
- En gjennomført miljøprofil på alle områder i tillegg til ulike økninger i rene miljøtiltak.
- Et skattesifte fra rød til grønn skatt på om lag 3 mrd kroner.

Dette medlem foreslår å omprioritere ca. 11,5 mrd. kroner i forhold til Regjeringens forslag med om lag like store deler fordelt på skatte- og avgiftssiden og statsbudsjettets utgiftsside.

Venstres forslag til alternativt statsbudsjett for 2009 kan oppsummeres som følger (alle tall i bokførte størrelser (mill. kroner))

Netto skatte- og avgiftslette	876,00
Påplusninger/omprioriteringer	5 453,50
<i>Totalt skattelette og påplusninger</i>	<i>6 329,50</i>
Kutt/omprioriteringer	5 917,80
Økte inntekter	433,25
<i>Totalt kutt og økte inntekter</i>	<i>6 351,05</i>
Mindrebruk av oljepenger	21,55

BEDRE RAMMEBETINGELSER FOR NÆRINGSLIV OG SMÅBEDRIFTER

Dette medlem mener at det er avgjørende med generelt gode rammevilkår for alle deler av næringslivet for å skape og sikre arbeidsplasser. Dette må imidlertid kombineres med en målrettet innsats for å sikre underveksten av ufødte bedrifter og utvikling av flere og bedre kunnskapsbedrifter. Det offentlige virkemiddelapparatet må i sterkere grad stimulere til omstilling fordi næringslivet er avhengig av fornying og nyskaping for å være konkurransedyktige og møte framtidens utfordringer.

Dette medlem vil slippe kreativiteten og skaperkraften løs. Det må derfor satses på gründere og entreprenører og det må bli mindre regelverk og regulering. Satsingen på entreprenørskap i videregående skole må økes og samarbeidet mellom næringsliv og skole må styrkes. Forskning viser at 20 pst. av dem som har vært med i en ungdomsbedrift, senere starter egen virksomhet. Det er derfor viktig å sikre risikovillig kapital gjennom det offentlige virkemiddelapparat og gjennom skattestimulans for private investorer.

Nettopp derfor er en kraftig satsing på forbedring av rammevilkårene for norsk næringsliv generelt og småbedrifter spesielt hovedprioriteten i Venstres alternative statsbudsjett for 2009. Det satses spesielt på det nyskapende miljø- og klimavennlige næringslivet. Et viktig virkemiddel er oppretting av et nytt statlig organ/investeringsselskap Klimatek som har som formål å investere i klimateknologi, klimagründere og miljøvennlig omstilling av eksisterende næringsliv. Selskapet baseres på samme retningslinjer som nasjonale såkornfond under Innovasjon Norge, dvs. en investeringskapital på 1 mrd. kroner,

hvorav staten bidrar med 500 mill. kroner og private investorer med 500 mill. kroner. Direkte effekt over statsbudsjettet i 2009 blir avsetning til tap (25 pst./125 mill. kroner) og tilskudd til drift av selskapet (20 mill. kroner).

Det offentlige bør konsentrere mer av innsatsen på generelle tiltak på områder der Norge ligger særlig dårlig an som f.eks. reiseliv, næringsrettet forskning og kompetanseutvikling. I tillegg til generell satsing på forskning på om over 1 mrd. kroner, foreslår dette medlem å bruke 40 mill. kroner på å gjenopprette bl.a. ordningen med tilskudd til ulønnet arbeidsinnsats i Skattefunn som Regjeringen fjernet i 2006, og å styrke den næringsrettede forskningen med 350 mill. kroner. I tillegg foreslår dette medlem en stor satsing på markedsføring av norsk reiselivsnæring og foreslår en økning i bevilgningene på 50 mill. kroner av Regjeringens forslag til budsjett, og 50 mill. til offentlige og industrielle forsknings- og utviklingskontrakter (IFU/OFU) i regi av Innovasjon Norge.

Dette medlem mener at mange offentlige regler, skjemaer og påbud fører til unødige rapporteringskrav og kompliserte regelverk. Småbedrifter og gründere rammes ekstra hardt av "skjemaveldet". Derfor må vi forenkle hverdagen til disse bedriftene gjennom å avskaffe unødvendige lover og forskrifter, samt å forenkle innrapporteringen gjennom økt bruk av internettbaserte løsninger. Dette medlem foreslår derfor å bruke 90,2 mill. kroner for å redusere gebyrene knyttet til Brønnøysundregistrene med 20 pst. Dette medlem viser til en gjennomført satsing på tiltak for næringsliv, gründere og småbedrifter på ca. 4,5 mrd. kroner i Venstres alternative statsbudsjett, slik det framgår av tabellen under.

Tiltak for næringsliv, gründere og småbedrifter (mill. kroner)

Skattelettelser overfor næringslivet, bl.a. KapitalFUNN-ordning, økte satser i Skattefunn, økte avskrivningssatser, samt reversering av alle "næringsfiendtlige" skatteforslag fra Regjeringen (påløpt)	3 697,0
Gjeninnføring av tilskudd til ulønnet arbeidsinnsats i Skattefunn-ordningen	40,0
Næringsrettet forskning	350,0
Styrke selvstendig næringsdrivendes sosiale rettigheter	23,0
Div. tiltak for å få eldre (+62 år) til å stå lenger i arbeid (netto)	190,0
Økt reiselivssatsing	50,0
Forskning- og utviklingskontrakter, Innovasjon Norge	50,0
20 pst. reduksjon i Brønnøysund-registrene	90,2
Klimatek: Nytt investeringsselskap for investering i klimateknologi, klimagründere mv.	145,0
<i>Innføre ordning med momsnøytrale innkjøp i staten</i>	
Sum næringsliv/småbedrifter	4 635,0

TUNG OG GJENNOMFØRT SATSING PÅ FORSKNING OG HØYERE UTDANNING

Dette medlem er av den oppfatning at noe av det viktigste Norge kan satse på i tiden som kommer, er en gjennomført satsing på forskning og høyere utdanning, og at en slik satsing innebærer en sikring av fremtidig verdiskaping, demokrati og danning. For dette medlem er det et mål at Norge skal være en førsteklasses kunnskapsnasjon. Dette forutsetter at man sikrer gode og stabile rammebetingelser for grunnopplæring, høyere utdanning og forskning.

Særlig viktig er det å prioritere forskning og høyere utdanning. Dette innebærer blant annet at norske forskningsmiljøer må settes i stand til å møte internasjonal konkurranse og holde et høyt internasjonalt nivå. En systematisk, langsiktig og forutsigbar satsing på høyere utdanning og forskning er den beste garantien for verdiskaping, utvikling og den generelle allmenndannelse på lengre sikt. For dette medlem er det å satse på forskning og høyere utdanning å investere i framtida.

En relativt sett gunstig økonomisk situasjon for Norge gjør at mulighetene til å investere i framtida fortsatt er svært gode. Det gjør man ved å satse på kunnskap og nye ideer gjennom robuste bevilgninger og langsiktige, vedvarende satsinger på utdanning, forskning og næringsliv.

Dessverre har Regjeringen stått for en svært defensiv og lite framtidsrettet politikk, og konsekvensen kan blant annet bli mindre nyskaping og en lavere evne til å finansiere fremtidig velferd. Det er fint at Regjeringen har fått en egen statsråd for forskning og høyere utdanning, men det er vanskelig å se større endringer enn at Regjeringen nå forsøker å rette opp deler av sin egen feilslåtte politikk fra tidli-

gere budsjettår. Det kan knapt kalles en offensiv satsing.

Dette medlem registrerer at det i forbindelse med presentasjonen av forslaget til statsbudsjett for 2009 ble forsøkt skapt et inntrykk av at det såkalte "hvileskjæret" knyttet til reduksjon i basisbevilgninger til universiteter og høyskoler nå er reversert. Dette er i beste fall bare en del av sannheten. I etterkant av budsjettframleggelsen har det fremkommet informasjon om at universitetene og høyskolene står foran kraftige budsjettkutt på grunn av økte lønns- og pensjonsutgifter som Regjeringen ikke har tatt høyde for i sitt forslag til statsbudsjett for 2009. Ifølge Kunnskapsdepartementets egne tall, jf. bl.a. Dokument nr. 15:157 (2008–2009), er summen om lag 440 mill. kroner. Dette er kostnader Regjeringen ikke har tatt hensyn til i sitt budsjettforslag, og den omtalte reverseringen av hvileskjæret innebærer i realiteten at universiteter og høyskoler blir påført ytterligere ett til to nye hvileskjær.

Dette medlem foreslår derfor en økning i satsingen på forskning og høyere utdanning på 1,5 mrd. kroner utover Regjeringens forslag som det framgår av tabellen under. Dette medlem følger på denne måten opp Venstres alternative budsjetter fra 2007 og 2008 som begge hadde en betydelig økt satsing på forskning med over 1 mrd. kroner mer enn det som ble sluttresultatet ved hjelp av regjeringspartiene. I tillegg foreslår dette medlem å styrke fondsbeholdningen i Forskningsfondet med 28 mrd. kroner utover Regjeringens forslag. Fondet vil etter dette utgjøre 100 mrd. kroner, og økningen på 28 mrd. kroner vil – gitt en rentesats på 5 pst. – medføre en ekstra avkastning til forskningsformål på om lag 1,4 mrd. kroner i 2010 utover Regjeringens forslag.

Økt satsing på forskning (mill. kroner)

Økte beløpsgrenser Skattefunn (påløpt)	442,0
Gjeninnføring av tilskudd til ulønnet arbeidsinnsats i Skattefunn-ordningen	40,0
Næringsrettet forskning.....	350,0
Forskning- og utviklingskontrakter, Innovasjon Norge	50,0
Basiskompensasjon universitet og høyskoler	220,0
369 nye stipendiat-stillinger.....	137,0
65 nye postdoc-stillinger	17,3
50 nye nærings-phd.....	6,7
Norges Forskningsråd	50,0
Utstyrsetterslep.....	100,0
Forskning klima/fornybar energi.....	100,0
Forskning miljøvennlig drivstoff/hydrogen	20,0
Div. mindre tiltak	37,5
<i>Forskningsfondet</i>	<i>28 000,0</i>
Sum forskning/høyere utdanning (ekskl. fondsavsetning).....	1 570,5

EN AMBISIØS MILJØ- OG KLIMAPOLITIKK

Dette medlem vil ha en ambisiøs miljøpolitikk med mål om å sikre livsgrunnlaget for kommende generasjoner og for alle deler av verden og skape likeverdige muligheter for alle. Dette innebærer en forpliktelse til å skape et økologisk likt utgangspunkt for kommende generasjoner. Naturmiljøet er livsgrunnlaget. Å hegne om dette er avgjørende for vår eksistens. Miljøpolitikk er å ta hensyn til langsiktige effekter på miljøet, selv om forurensning og overutnytting av ressurser kan gi kortsiktige gevinster.

Dette medlem ønsker en framtidsrettet miljøpolitikk hvor Norge skal være et foregangsland og bidra til å finne løsninger også andre land kan benytte. Globalt står vi overfor tre hovedutfordringer i miljøpolitikken: Utslipp av klimagasser, miljøgifter og tap av biologisk mangfold. Norge har et nasjonalt ansvar for disse miljøutfordringene. I tillegg gjenstår det mye regionalt og lokalt miljøarbeid i forhold til lokal luft- og vannkvalitet, ressurs- og avfallshåndtering, sikring av viktige naturområder og tilgang til natur.

Klimautfordringen er en av de største utfordringene menneskeheten står overfor. Norge skal være en pådriver i det internasjonale klimaarbeidet, og vi skal ta en lederrolle i arbeidet med å utvikle et godt,

klimavennlig samfunn. Norges troverdighet som pådriver er avhengig av at vi reduserer egne utslipp, bidrar til utvikling av teknologi og viser at det er mulig å frikoble økonomisk vekst fra utslipp av klimagasser.

Dette medlem er glad for at det ble bred enighet om klimaforliket, avtalen om St.meld. nr. 34 (2006–2007) Norsk Klimapolitikk, jf. Innst. S. nr. 145 (2007–2008) om mer ambisiøse mål for klimaarbeidet og flere konkrete tiltak i flere sektorer. Regjeringen har også i sitt budsjettforslag en økt satsingen på klima- og miljøtiltak som et resultat av klimaforliket. Dette medlem mener imidlertid Regjeringen ikke tilstrekkelig følger opp med de nødvendige tiltak for å nå de klimamålene som har fått bred tilslutning.

Som det framgår av tabellen under, forslår dette medlem en kraftig økning i miljø- og klimatiltak på samlet 1,26 mrd. kroner utover Regjeringens forslag. Blant annet foreslår dette medlem økt satsing på klima- og miljøforskning, en kraftfull satsing på kollektivtransport, jernbane og trafiksikkerhet, diverse tiltak for ny fornybar energi og innenfor klimaområdet. I tillegg forslår Venstre et samlet skattesifte fra rød til grønn skatt i vårt alternative opplegg på om lag 3 mrd. kroner.

Miljø- og klimatiltak (mill. kroner)

Forskning klima/miljø	120,0
Miljøovervåking	40,0
Villaks	10,0
Friluftstiltak og -aktiviteter	60,0
Opprydningstiltak, SFT	20,0
Miljøkartlegging, forvaltningsplanen	30,0
Lavenergi-programmet	5,0
Fjerning/tømming av skipsvrak	50,0
Trafiksikkerhetstiltak, rassikring og vedlikehold	285,0
Jernbane	600,0
Bybane, Nord-Jæren	6,0
Ungdomsrabatt NSB og annen kollektivtrafikk	34,0
Riksvegfergetjenester	7,0
Kulturminnefondet	200,0
Fondet for fornybar energi	10 000,0
<i>Ingen petroleumsaktivitet (seismiske undersøkelser) utenfor Lofoten og Vesterålen</i>	
<i>Avvikle ordningen med gratis utslippskvoter av CO₂</i>	
Sum miljø, klima etc. (ekskl. fondsavsetning)	1 267,0

FÆRRE FATTIGE BARN OG UNGE

Dette medlem mener at alle mennesker skal ha frihet og et verdig liv. Velferdsstaten skal bidra til dette, som borgernes solidariske system for rettferdighet og trygghet. De grunnleggende forutsetnin-

gene for et godt liv skal være der for alle, uavhengig av de ulikheter vi fødes inn i og de tilfeldigheter som livet selv rammer oss med mens vi lever.

Velferdssamfunnet er mer enn det stat og kommune sørger for av velferdstjenester. Mange frivillige

fellesskap representerer en varme og nærhet det offentlige aldri kan eller skal erstatte. Det sosiale engasjementet i det sivile samfunnet utløser flere ressurser, det er mer oppfinnsomt enn det offentlige og det bryr seg om hjelpetrengende som ikke har fått plass i offentlige planer. Til grunn for alt ligger det personlige ansvaret hver enkelt har for seg selv og sine medmennesker. Det kan ingen velferdsstat erstatte.

Dette medlem mener likevel at det ikke er noen tvil om at vi innen helse- og sosialpolitikken må prioritere mer til dem som trenger det mest. Dette krever omprioriteringer og bedre samhandling mellom ulike deler av helsevesenet. Sosial ulikhet i helse er et voksende problem og henger nøye sammen med fattigdom. Det er svært viktig for å bekjempe fattigdom at det satses på helsehjelp og behandling til de som altfor ofte faller utenfor også i helsevesenet. Rusmisbrukere må få bedre behandling og nødvendig helsehjelp.

Dette medlem vil understreke at vi har alle et ansvar for mennesker rundt oss. Det offentlig kan aldri kompensere fullt ut for virkningene av omsorgssvikt, misbruk eller andre problemer, men må i større

grad ta ansvar og sette inn tiltak der hvor foreldre eller andre pårørende ikke makter omsorgsoppgaver. Ingen velger sin barndom. Det offentlig skal gripe inn ved omsorgssvikt, mishandling eller overgrep mot barn, samt når det foreligger alvorlige atferdsvansker hos barn eller ungdom. Men det offentlige har også et forebyggende ansvar. I dag preges det forebyggende arbeidet for barn og unge av sektorisering, manglende helhetlig tenkning og svak ledelse, og lav politisk status. Mulighetene for at et forebyggende opplegg skal lykkes, avhenger ofte av forhold som fritidsmuligheter, utdanning og tilgang til en stabil arbeids- og boligsituasjon.

I de fleste norske kommuner er det ulike instanser som skal ta seg av det forebyggende arbeidet, uten noe koordinerende eller overordnet styring. Dette medlem ønsker derfor å styrke forebyggingsarbeid og samhandling på en rekke områder for å forhindre fattigdom og gi alle så like levekår som mulig.

Dette medlem viser til at Venstre i sitt alternative statsbudsjett for 2009 foreslår vel 1 mrd. kroner mer til ulike målrettede tiltak for å bekjempe fattigdom, enn det Regjeringen legger opp til i sitt opplegg, slik det framgår av tabellen under.

Tiltak for å bekjempe fattigdom (mill. kroner)

Diverse boligtiltak (inkl. økt nedbetalingstid i Husbanken)	110,0
Økte tilskudd til frivillige organisasjon som arbeider med barn i	
lavinntektsfamilier/barnevern/integrering.....	35,0
Div tiltak i skolen for å hindre drop-out fra skolen. (leksehjelp, hjem-skole, deltakelse for alle, skrive og lesevaner)	117,5
Flere tiltaksplasser yrkeshemmede	30,8
Rusomsorg.....	205,0
Gratis tannhelse, fattige.....	150,0
Omsorgslønn til foreldre med funksjonshemmede barn	70,0
Styrking av helsesøstertjenesten	50,0
Rehabilitering.....	250,0
Støttekontakter	30,0
Ettervern, barnevernet til 23 år	25,0
Tilskudd til lokale tiltak for å hjelpe mennesker ut av fattigdom	50,0
Sum fattigdomstiltak	1 123,3

ENKELTE ANDRE SATSINGER OG TILTAK

Dette medlem viser til satsingene gjengitt innenfor hovedsatsingsområdene næringsliv, forskning, miljø og klima og fattigdomsbekjempelsen i tabellene foran. I tillegg fremmer Venstre i sitt alternative statsbudsjett forslag til en rekke andre satsinger og omprioriteringer. Dette medlem foreslår bl.a. et krafttak for å øke kompetanse hos og rekruttering av lærere, økt pappapermisjon med to uker og selvstendig opptjeningsrett for fedre, en økt kultur-

satsing på om lag 150 mill. kroner, 500 flere kvoteflyktninger, flere sivile stillinger i politiet, og fjerne avkorting av pensjon for 69-åringer som velger å stå i arbeidslivet. Det vises for øvrig til merknader til de ulike rammeområdene i denne innstilling for en mer detaljert beskrivelse av samtlige av Venstres forslag til endringer i statsbudsjettet for 2009. Samlet foreslår Venstre påplusninger og omprioriteringer på 5,35 mrd. kroner i Venstres alternative budsjett.

Andre tiltak og satsinger (utdrag) (mill. kroner)

Tiltak for økt kompetanse og rekruttering, lærere	550,0
Økt adopsjonsstøtte til 1G	15,1
Økt pappaperm med 2 uker og selvstendig opptjeningsrett for fedre fra 1.7.2009 (påløpt)	600,0
Div. tiltak barnehager (økt likebehandling private, økt rekruttering førskolelærere, forskning)	172,0
Div. kulturtiltak	148,2
500 flere kvoteflyktninger	36,9
Fjerne avkortning av alderspensjon for 69-åringer	170,0
Likebehandling av statspensjonister	122,0
Ulike tiltak for norske soldater i Afghanistan	50,0
Flere stillinger i politiet	66,0
Behovsprøvd læremiddelstipend i videregående skole	183,5

FRA RØD TIL GRØNN SKATT

Dette medlem er skuffet over at Regjeringen ikke har benyttet denne anledningen til en kraftigere omlegging av skatte- og avgiftssystemet i en mer miljøvennlig retning, men heller fortsetter med en symbolpolitikk om å "ta de rike". Konsekvensen av Regjeringens skattepolitikk er at statlig og utenlandsk eierskap i norsk næringsliv blir kraftig favorisert, heller enn det spredte, private norske eierskap Venstre ønsker. Spesielt i en tid med finanskriser og utsikter til økning i konkurser og arbeidsledighet, burde politikken vært lagt om i en retning som belønnet dem som ville investere i ny næringsvirksomhet og nye arbeidsplasser, spesielt innenfor områder som klima- og miljøteknologi og ved å stimulere til mer miljøvennlig omstilling i det øvrige norske næringslivet.

Tidspunktet for en slik omlegging er definitivt nå. Både det forhold at klimaproblemene er vår tids største politiske utfordring, at Regjeringen skal holde det samlede skatte- og avgiftsnivået uendret og den omtalte finanskrisen, tilsier en langt mer offensiv omlegging enn Regjeringens forsiktige endring av enkelte avgifter.

Dette medlem vil ha mer skatt på forbruk og helse- og miljøskadelig adferd, og mindre skatt på arbeid, og foreslår i Venstres alternative budsjett en slik omlegging fra rød til grønn skatt på om lag 3 mrd. kroner.

Dette medlem foreslår videre endringer og omlegging i skatte- og avgiftssystemet på ytterligere 3 mrd. kroner slik at Venstre i sitt alternativ foreslår endringer i Regjeringens skatte- og avgiftsopplegg innenfor en ramme på knappe 6 mrd. kroner, med en netto skatte- og avgiftslette på 876 mill. kroner. Bl.a. foreslås det både å justere innslagspunktet i toppskatten og økning i minstefradrag. Det foreslås økt bunn-

fradrag i formuesskatten, styrking av BSU-ordningen, økte avskrivingssatser for næringslivet, styrking av Skattefunn-ordningen og rett til bunnfradrag for selvstendig næringsdrivende. Det foreslås videre at arveavgiften avskaffes, at det innføres et eget skattestimuli (KapitalFUNN) for langsiktig investering i ny næringsvirksomhet, og dette medlem går imot alle Regjeringens forslag til målrettede skatteskjerpelser for næringslivet. På den annen side foreslår dette medlem en rekke økninger i avgifter som stimulerer til en mer helse- og miljøvennlig adferd i tillegg til at enkelte særgoder knyttet til spesielle grupper av arbeidstakere fjernes.

Dette medlem foreslår videre en del endringer for å redusere antallet AFP-pensjonister og for å få flere til å stå lenger i arbeid i tråd med hovedintensjonene i pensjonsforliket. Venstre foreslår i sitt alternative budsjett derfor et eget skattefradrag på 5 000 kroner for arbeidstakere mellom 62 og 67 år, kombinert med økt trygdeavgift for AFP-pensjonister. Samlet mener dette medlem at disse tiltakene (en kombinasjon mellom gulrot og pisk) vil gi 1 000 færre AFP-pensjonister årlig.

Dette medlem vil stimulere til et sunnere kosthold/livsstil gjennom en omlegging av merverdiavgiftssystemet kombinert med høyere tobakksavgifter. Konkret foreslår vi at det ikke blir lav merverdiavgift på frukt og grønt (8 pst.), mens det blir full merverdiavgiftssats (25 pst.) på brus og sterkt sukkerholdig drikke og at den generelle matmomsen økes med 1 prosentpoeng. Som et ledd i en slik omlegging støtter ikke Venstre Regjeringens forslag til kraftig økning i avgiftene på alkoholholdige drikkevarer. En økt merverdiavgiftssats er etter Venstres syn et bedre virkemiddel.

Venstres endringer i skatte- og avgiftsopplegget for 2009 er som følger:

Skatte- og avgiftsopplegget (mill. kroner)

Økt minstefradrag i lønnsinntekt med 1 000 kr til 71 350 kr.....	-470,0
Økt innslagspunkt i toppskatt trinn 1 til 455 000 kr	-850,0
Heve fradragsgrensen for gaver til frivillige organisasjoner til 15 000 kr	-20,0
Øke skattepliktig fordel av kjøp av aksjer i egen bedrift til 5 000 kr	-36,0
Øke det årlige sparebeløpet i individuell pensjonsspareordning til 40 000 kr.....	-135,0
Øke fradragssatsen i BSU-ordningen fra 20 til 28 pst. og øke totale ramme til 200 000 kr.....	-190,0
Gjeninnføre skattefritak for arbeidsgiverbetalte behandlingsutgifter mv.	-20,0
Eget skattefradrag på 5 000 kr for aldersgruppen 62-67 år som bare mottar lønnsinntekt.....	-240,0
Øke beløpgrensen for lønnsoppgaveplikt i frivillige organisasjoner til 8 000 kr.....	-13,0
Øke beløpgrensen for skattefri inntekt (lønnsoppgaveplikt) til 3 000 kr	-60,0
Halvering av fradraget for fagforeningskontingent	540,0
Flatt foreldrefradrag 20 000 kr.....	35,0
Økte skatteinntekter som følge av å fjerne avkortning mot inntekt 69-70 år	50,0
Økte skatteinntekter som følge av 1 000 færre AFP-pensjonister	90,0
<i>Sum skattelette, lønnsinntekt</i>	<i>-1 390,0</i>

Økt bunnfradrag i formuesskatten til 500 000 kr.....	-200,0
Gjeninnføre aksjerabatt på 5 pst. i formuesbeskatning av aksjer.....	-200,0
Gjeninnføre formuesskattfritaket for midler plassert i individuelle livrenter	-100,0
Gå mot Regjeringens forslag til å øke ligningsverdien av bolig med 10 pst.	-230,0
Gå mot Regjeringens forslag om å fjerne 80-prosentregelen	-380,0
<i>Sum skattelette, formuesskatt</i>	<i>-1 110,0</i>

Fjerne hele arveavgiften.....	-340,0
"Herreløs arv" tilfaller frivillige org.....	-3,0
<i>Sum endringer, arveavgift</i>	<i>-343,0</i>

Økte avskrivningssatser saldogruppe d til 23 pst.....	-280,0
Økte avskrivningssatser på fiskefartøy til 20 pst	-35,0
Innføre en egen KapitalFUNN-ordning (business angels).....	-240,0
Innføre rett til minstefradrag for selvstendig næringsdrivende.....	-50,0
Gå mot Regjeringens forslag til å øke ligningsverdiene av næringsseiendom.....	-320,0
Skattefunn: Heve prosjektgrensene til 8 mill. kr for bedriftsinterne og 10 mill. kr for eksterne prosjekter.....	0,0
Skattefunn: Fjerne ordningen om maksimal timesats på 500 kr	0,0
Skattefunn: Fjerne begrensningen på antall timer egne ansatte kan godskrive ordningen	0,0
Gå mot Regjeringens innstramminger i fritaksmetoden	-25,0
Halv arbeidsgiveravgift, nye lærlinger fra 1. juli 2009.....	-45,0
<i>Sum endringer, næringsbeskatning</i>	<i>-1 195,0</i>

Økt autodieselavgift 10 øre literen.....	200,0
Øke grunnavgiften i fyringsolje med 10 øre literen.....	120,0
Oppheve redusert sats i grunnavgift for fyringsolje for treforedlingsindustri og pigmentindustri	60,0
Økt CO ₂ -avgift på mineralske produkter med 15 øre literen	900,0
Avvikle ordningen med gratis utslippskvoter av CO ₂ og pålegge utslippene CO ₂ -avgift.....	1 200,0

Økt CO ₂ -avgift på innenlands flytransport 25 øre literen	100,0
Økt CO ₂ -avgift på sokkelen 10 øre pr. tonn	111,0
<i>Sum endringer, økte miljøavgifter</i>	<i>2 691,0</i>
Lav mva-sats frukt og grønt	- 600,0
Full mva-sats på brus og sterkt sukkerholdige drikkevarer	710,0
Øke matmomsen med ett prosentpoeng	550,0
Gå mot Regjeringens forslag om økt avgift på alkoholfrie drikkevarer	- 550,0
Økte tobakksavgifter med 5 pst.	195,0
Økt trygdeavgift AFP, fra 3 til 5,4 pst.	95,0
<i>Sum øvrige skatte- og avgiftsendringer</i>	<i>400,0</i>
Sum totalt skatte- og avgiftsopplegget 2009	- 876,0

KUTT/OMPRIORITERINGER OG ØKTE INNTEKTER

Dette medlem viser til at Venstre i sitt alternative statsbudsjett foreslår ulike innsparingstiltak/omprioriteringer på om lag 5,82 mrd. kroner. I tillegg foreslår Venstre samlet 433,2 mill. kroner i økte inntekter gjennom økt utbytte og salg av eiendom.

Av store innsparingstiltak foreslår dette medlem å avvikle nettolønnsordningen for sjøfolk. I en situasjon med et fortsatt stramt arbeidsmarked, mener dette medlem det er helt feil politikk å subsidiere enkelte arbeidstagere og grupper på denne måten. Videre foreslår Venstre en faseforskyvning i Statsbygg, avvikling av de seismiske undersøkelserne

i Nordland VII og Troms II, og en prisjustering av oppholdsbetalingen i barnehagene. I tillegg foreslås det 1 250 færre ordinære tiltaksplasser enn det Regjeringen legger opp til og enkelte innstramminger i, lønnsgarantiordningen og avvikling av ventelønnsordningen i staten, samt diverse større eller mindre kutt i ulike utgiftsposter i statsbudsjettet. Enkelte kutt må sees i direkte sammenheng med omprioriteringer/utgiftsøkninger innenfor samme område. Det gjelder for eksempel innenfor utenriks/bistand og det gjelder satsing på flere og bedre lærere heller enn økt timetall i skolen.

Kutt, omprioriteringer og økte inntekter (mill. kroner)

Ikke forsøk med 6 timers dag.....	12,0
Utskilling og salg av gamle Statskonsult	40,0
Redusert bevilgning til elektronisk ID	20,0
Nominell videreføring av partistøtten	14,2
Mindre bevilgninger til AFP (1000 færre AFP-pensjonister)	74,0
Div. faseforskyvninger, Statsbygg	100,0
Prisjustering av oppholdsbetaling i barnehager	358,5
Redusert basisbevilgning likestillings- og diskrimineringsombudet	7,0
Avvikle den kulturelle spaserstokken	20,0
Nominell videreføring, tilskudd til kultur- og informasjonsformål, UD	12,4
Omprioritere bistand fra Latin-Amerika bistand til andre formål.....	130,0
Omprioritere timetallsutvidelse i grunnskolen til satsing på lærere mv	715,3
Kutte forsøk med elektronisk hjemmesoning	40,0
Mindre bevilgning til utvidelse av DNA-register	30,0
Div. mindre distriktstiltak under KRD	87,5
1250 Færre ordinære tiltaksplasser	192,5
Avvikle ordningen med ventelønn i staten.....	21,0
Forenklinger i lønnsgarantiregelverket	35,0
Innstramming i ordningen "støtte til bil"	270,0
Avvikle ordningen med tilskudd til omstillingskommuner, Forsvaret.....	2,0

Avvikle nettolønnsordningen for sjøfolk	1 465,0
Avvikle tilskudd til skogbilveier og skogplanting under LUF	70,0
Fjerne eksportstøtte for bearbeidede landbruksvarer og til osteproduksjon	36,4
Ingen seismiske undersøkelser i Nordland VII og Troms II	244,4
Avvikle ordningen for kjøp av klimakvoter SFT	13,2
Nominell videreføring av støtten til partigruppene på Stortinget	12,3
Omprioritere bevilgninger til kommunale rusmiddelpolitiske handlingsplaner	24,0
Halvering av reduksjonen i legemiddelomsetningsavgiften	45,0
Endre ordningene med gratis læremidler og utstyrsstipend i videregående skole	560,0
Avvikle ordningen med frukt og grønt skolestart høsten 2009	95,0
Samordningstiltak helseregioner	150,0
Momsnøytrale innkjøp i staten	250,0
Ostehøvelkutt i departementene	200,0
Mindre kjøp av klimakvoter	307,5
Regjeringspartiernes ymse-omprioriteringer	100,0
<i>Sum kutt omprioriteringer</i>	<i>5 817,8</i>
Salg av forsvarseiendommer	130,0
Økte renter, Husbanken	1,2
Økt utbytte Statkraft, Argentum og Flytoget	302,0
<i>Sum økte inntekter</i>	<i>433,2</i>
Sum økte kutt/omprioriteringer og økte inntekter	6 351,0

2.2 Hovudtrekk i skatte- og avgiftsopplegget

2.2.1 Samandrag frå St.meld. nr. 1 (2008–2009)

Regjeringens mål for skatte- og avgiftspolitikken er å sikre inntekter til fellesskapet, bidra til rettferdig fordeling og et bedre miljø, fremme verdiskaping og sysselsetting i hele landet og bedre økonomiens virkemåte. Ved å bringe samlede skatter og avgifter tilbake til 2004-nivå har Regjeringen skapt rom for å styrke velferdsordningene og fellesgodene. Samtidig er fordelingsprofilen i skattesystemet bedret som følge av utbytteskatten, en mer rettferdig formuesskatt og høyere minsteftdrag. I tillegg er miljøprofilen i avgiftssystemet blitt tydeligere.

Ved å videreføre systemendringene i skattereformen innenfor et stabilt skatte- og avgiftsnivå sikrer Regjeringen forutsigbarhet i skattesystemet, slik at det skal være attraktivt å investere i og drive næringsvirksomhet i Norge. Innenfor disse rammene ivaretar Regjeringens forslag til endringer i skatter og avgifter for 2009 følgende hovedhensyn:

- Fordelingsprofilen i skattesystemet styrkes ytterligere. Regjeringen vil forbedre formuesskatten ved å utvide grunnlagene og øke bunnfradraget. Arveavgiften gjøres mer rettferdig ved å begrense rabatten på ikke-børsnoterte aksjer, øke innslagspunktene og halvere de høyeste avgiftssatsene.

- Skatte- og avgiftssystemet skal fremme miljøvennlig atferd. Omleggingen av bilavgiftene i mer miljøvennlig retning videreføres.

Regjeringen har allerede økt skatten betydelig for dem med høye formuer og høy inntekt. Viktigst er endringene i formuesskatten, der aksjerabatten er fjernet og 80-prosentregelen, som først og fremst begrenser formuesskatten for de rikeste, er strammet inn.

Fordelingsprofilen i formuesskatten styrkes ytterligere. Gjennomsnittlig ligningsverdi av næringseiendom økes fra 25 pst. til 40 pst. av markedsverdi, i hovedsak gjennom å innføre en ny metode for å verdsette næringseiendom. Videre foreslås å øke ligningsverdiene av bolig og fritidseiendom med 10 pst.

Regjeringen vil fjerne 80-prosentregelen. Det er ikke rimelig at mange med svært høye formuer skal betale formuesskatt etter minstesatsen på 0,8 pst., mens andre med relativt begrensede formuer skal betale høyeste formuesskattesats på 1,1 pst.

Bunnfradraget i formuesskatten økes fra 350 000 til 470 000 kroner for enslige og fra 700 000 til 940 000 kroner for ektepar. Det betyr at mange med relativt små skattepliktige formuer, herunder pensjonister som i stor grad har formuen plassert i bankinnskudd, vil slippe formuesskatt. Om lag 110 000 færre

vil betale formuesskatt med Regjeringens forslag. Om lag 60 000 av disse er pensjonister.

Forslagene til endringer i formuesskatten innebærer en samlet innstramming på om lag 1,2 mrd. kroner. Dette provenyet brukes til en vesentlig reduksjon i arveavgiften. Denne avgiften innbrakte om lag 2,5 mrd. kroner i 2007.

Mangelfull likebehandling innenfor dagens arveavgift svekker avgiftens legitimitet. Et hovedproblem er rabatten på 70 pst. ved verdsetting av ikke-børsnoterte aksjer og andeler i ansvarlige selskap og kommandittselskaper. Den høye rabatten innebærer at arveavgiften vil avhenge av hvordan overføringen er organisert. Forskjellsbehandlingen kommer særlig de rikeste til gode, som ofte har store deler av formuen sin plassert i ikke-børsnoterte aksjer. Regjeringen foreslår å redusere rabatten for ikke-børsnoterte aksjer og andeler fra 70 pst. til 40 pst. og begrense rabatten til et arveavgiftsgrunnlag for slike aksjer og andeler på 10 mill. kroner for den enkelte mottaker.

Regjeringen foreslår å halvere de høyeste arveavgiftssatsene, redusere de laveste satsene og øke fribeløpet og innslagspunktet i trinn 2 vesentlig. Satsene reduseres fra henholdsvis 8 og 20 pst. til 6 og 10 pst. for barn og foreldre og fra henholdsvis 10 og 30 pst. til 8 og 15 pst. for andre mottakere. Fribeløpet økes fra 250 000 til 470 000 kroner, og innslagspunktet i trinn 2 økes fra 550 000 til 800 000 kroner. Avdragsordningen for familiebedrifter utvides til ikke bare å omfatte små foretak, og avdragsperioden økes fra 7 til 12 år.

Regjeringen foreslår enkelte endringer i grunnlagene for skattlegging av inntekter til personer. Herunder utvides ordningen med boligsparing for ungdom (BSU), og fradraget for fagforeningskontingent, fiskerfradraget og reisefradraget økes.

De foreslåtte endringene i inntekts- og formuesbeskatningen vil i gjennomsnitt gi økt skatt for dem med bruttoinntekt over 600 000 kroner. Også endringene i arveavgiften vil ha gode fordelingsvirkninger. Basert på arveavgiftsundersøkelsen for 2005 anslås det på usikkert grunnlag at om lag 90–95 pst. av alle personer som betalte arveavgift det året, ville fått lavere avgift med de foreslåtte endringene.

Regjeringen fortsetter å legge om engangsavgiften på motorvogner i miljøvennlig retning ved å justere CO₂-komponenten i engangsavgiften slik at incentivene til å kjøpe biler med utslipp under 120 gram per kilometer styrkes. I tillegg innføres et nytt trinn som innebærer at biler med høyere CO₂-utslipp enn 250 gram per kilometer får økt avgift. Omleggingen vil bidra til at bilparken i framtiden kan ha lavere utslipp enn i dag.

Regjeringens skatte- og avgiftsopplegg er nærmere omtalt i kapittel 4 i meldingen og i St.prp. nr. 1 (2008–2009) Skatte-, avgifts- og tollvedtak og

Ot.prp. nr. 1 (2008–2009) Skatte- og avgiftsopplegget 2009 – lovendringer.

2.2.2 Merknader fra komiteen

Komiteen viser til dei respektive merknader om skatte- og avgiftsopplegget i Budsjett-innst. S. nr. 1 (2008–2009) og i Innst. O. nr. 1 (2008–2009).

2.3 Kommuneopplegget for 2009

2.3.1 Samandrag frå St.meld. nr. 1 (2008–2009)

Kommunene og fylkeskommunene er ansvarlige for viktige velferdstjenester som barnehager, skole, kommunehelsetjenester, pleie- og omsorgstjenester, kulturtilbud og tekniske tjenester. Kommunesektoren skal levere kvalitativt gode tjenester tilpasset innbyggernes behov, og en god kommuneøkonomi er en forutsetning for et godt velferdstilbud i hele landet.

Regjeringen satser på kommunene. For treårsperioden 2006–2008 sett under ett har kommunesektorens samlede inntekter økt reelt med 2,6 pst. i gjennomsnitt per år, mot en gjennomsnittlig årlig vekst på 2,2 pst. per år gjennom de foregående 15 årene. Den reelle veksten i kommunesektorens samlede inntekter fra 2007 til 2008 anslås nå til 3,2 mrd. kroner eller 1,2 pst.

Regjeringens budsjettforslag for 2009 viderefører en sterk satsing på kommunesektoren. Forslaget innebærer en reell vekst i kommunesektorens samlede inntekter på vel 8,4 mrd. kroner eller 3,0 pst., regnet i forhold til anslaget for kommunesektorens inntekter i 2008 i Revidert nasjonalbudsjett 2008. I tillegg til vekst i kommunesektorens frie inntekter foreslår Regjeringen økte bevilgninger til bl.a. barnehagesektoren, toppfinansieringsordningen for ressurskrevende tjenester, kvalifiseringsprogram i regi av NAV-kontorene, omsorgsboliger og sykehjemsplasser, rentekompensasjon for skoleanlegg og kirkebygg og utvidelse av timetall i grunnskolen.

Veksten i kommunesektorens frie inntekter anslås til i underkant av 4,7 mrd. kroner fra 2008 til 2009 regnet i forhold til inntektsanslaget for 2008 i Revidert nasjonalbudsjett 2008. Av dette er 160 mill. kroner knyttet til en økning i satsen i de statlige veiledende retningslinjene for utmåling av økonomisk sosialhjelp.

Regjeringens budsjettforslag innebærer en vekst i kommunesektorens inntekter – både frie inntekter og samlede inntekter – som ligger vel 1/2 mrd. over øvre grense i de intervallene som ble signalisert i Kommuneproposisjonen 2009.

Regnet i forhold til anslag på regnskap for 2008, der det tas hensyn til at skatteanslaget for 2008 er justert opp, innebærer budsjettforslaget en reell økning i de samlede inntektene på om lag 7,3 mrd. kroner, eller 2,6 pst. De frie inntektene anslås reelt sett å øke

med 3,5 mrd. kroner eller 1,7 pst. regnet i forhold til anslag på regnskap for 2008.

Forslaget til kommuneopplegg innebærer at den reelle inntektsveksten i denne stortingsperioden samlet sett kan anslås til 10,9 pst. Målt i 2009-priser tilsvaret det 28,6 mrd. kroner, 9 mrd. kroner mer enn veksten gjennom forrige stortingsperiode.

Kommuneøkonomien er nærmere omtalt i avsnitt 3.3 i meldingen.

2.3.2 *Merknader fra komiteen*

Komiteen tek omtalen til orientering.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet, Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre mener det er viktig at kommunene får beholde deler av selskapskatten lokalt. Det vil motivere kommunene til å føre en positiv og fremtidsrettet næringspolitikk, og med flere små og store bedrifter vil kommunene få høyere skattinntekter som kan brukes til lokal velferd. Regjeringen har frattatt kommunene denne muligheten til å påvirke egne skatteinntekter og velferd.

Komiteens medlemmer fra Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre vil omgjøre dette vedtaket slik at kommunene får beholde en andel av selskapskatten. Dette standpunktet ble støttet av både Næringslivets Hovedorganisasjon (NHO) og Kommunenes Sentralforbund (KS) i høringen i forbindelse med nytt inntektssystem.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet mener dagens modell for finansieringen av kommunesektoren er lite hensiktsmessig. Dagens modell sikrer verken likeverdige tilbud, tilstrekkelig omfang og kvalitet på tjenestene eller nødvendig økonomisk forutsigbarhet. Disse medlemmer ønsker at staten skal ta over det finansielle ansvaret for grunnleggende velferdstilbud som skole, eldre og pleie, og har gjentatte ganger fremmet forslag om dette i Stortinget. Dette vil sikre at innbyggerne får de tjenester de har krav på, uavhengig av hvilken kommune de bor i. Disse medlemmer ser imidlertid at dette tar mer enn et budsjettår å gjennomføre, og disse medlemmer må derfor ta utgangspunkt i et finansieringssystem som disse medlemmer er imot.

Disse medlemmer øker kommunenes økonomiske handlingsrom i 2009 med 4,9 mrd. kroner i forhold til Regjeringens opplegg, og øremerker betydelige beløp til eldreomsorg, skole og vedlikehold av kommunale bygg og kommunal infrastruktur knyttet til grunnleggende velferdstjenester.

Komiteens medlemmer fra Høyre og Venstre er på linje med Regjeringen når det gjelder Regjeringens budsjettforslag for kommunesektoren for 2009. Det er en kjennsgjerning at det har vært en betydelig inntektsvekst til kommunesektoren de siste årene. Problemet er at inntektene bare er den ene siden av regnskapet. Den andre er utgiftene. Selv om inntektsveksten under dagens regjering har vært på snaut 21 mrd. kroner i perioden til nå, har utgiftsveksten vært større.

Både i 2008 og i anslagene for 2009 er lønnsveksten i kommunesektoren langt høyere enn den veksten Regjeringen baserer sine anslag, og dermed overføringene til kommunene på. Utgiftene vokser raskere enn inntektene; et faktum Regjeringen og regjeringspartiene etter disse medlemmers mening mer eller mindre lukker øynene for. Det samme gjelder kostnadene knyttet til et særnorsk høyt rentenivå. Når den norske styringsrenten ligger et prosentpoeng høyere enn land det er naturlig å sammenligne seg med, betyr det også en merkostnad for kommunesektoren på om lag 800 mill. kroner årlig.

Disse medlemmers svar på dette er ikke enda mer penger enn det Regjeringen lover, men et statsbudsjett som gjør jobb nummer én som er å få ned renten. Dessuten er disse medlemmer opptatt av å se på muligheten til effektivisering og til å tenke nytt. 1 pst. effektivisering i kommunesektoren kan gi en gevinst på om lag 3 mrd. kroner. Vi må derfor være villige til å se på struktur, organisering og produksjon for å få best mulig effekt og utnytte fellesskapets midler på best mulig måte.

Under dagens regjering har omtrent all forsøksvirksomhet og modernisering stoppet opp. Kommunal sektor i Norge trenger å tenke nytt. Vi trenger modernisering og optimalisering. I de 45 årene som har gått siden dagens kommunestruktur blei fastsatt har samfunnet gjennomgått store endringer. Kommunestrukturen har likevel i store trekk vært uendret. Kommunestrukturen av 1964 står i sterk kontrast til de reelle bo-, arbeidsmarkeds- og serviceområdene i Norge i dag. Det gjør mange av dagens kommuner ute av stand til å utføre flere velferdsoppgaver, samt være en reell samfunnsutvikler med et helhetlig grep om blant annet næringsutvikling, miljøpolitikk og arealdisponering.

Disse medlemmer ønsker derfor en ny kommunereform der flere offentlige oppgaver blir flyttet fra stat til kommune. Disse medlemmer mener at en modell der en styrer i stort og slipper løst i smått, kombinert med en konkretisering over hvilke oppgaver som skal flyttes, er den mest hensiktsmessige løsningen for å sikre et sterkt lokaldemokrati tilpasset dagens og framtidens utfordringer. Det nye kommunekartet i Norge vil etter en slik reformpro-

sess innebære større kommuner med betydelig større ansvar for velferdstjenester og helsevesen enn dagens kommuner.

Disse medlemmer viser i denne forbindelse til forslag om tilsagnsfullmakt under Kommunal- og regionaldepartementet om tilsagn om tilskudd til kommuner som frivillig slår seg sammen med inntil 150 mill. kroner, nærmere omtalt i pkt. 4.3 i denne innstilling.

Komiteens medlemmer fra Høyre forslår derfor at 4,25 pst. av selskapskatten tilbakeføres til kommunene. Dette er beregnet til å utgjøre 8 720 mill. kroner. Disse medlemmer viser for øvrig til at Høyre legger seg på om lag samme ramme for kommunene som Regjeringen.

Komiteens medlem fra Kristelig Folkeparti viser til at den særskilte tiltakspakken mot ledighet som dette medlem foreslår, vil gi kommunene et betydelig økt handlingsrom både til å forsere nybygging/ombygging av sykehjemsplasser og omsorgsboliger, og til å trappe opp helt nødvendig vedlikehold av skoler og andre offentlige bygg. Dette medlem foreslår å øke utlånsrammene i låneordningen for skoler/svømmehaller og kirker med 2,7 mrd. kroner, og i tillegg innføre en egen tilskuddsordning for offentlige bygg og allmennyttige bygg eid av frivillige organisasjoner på til sammen 2,4 mrd. kroner. Dette er etter dette medlems oppfatning både fornuftig motkonjunkturpolitikk og et håndslag til viktige velferdsoppgaver som utføres i kommuner og fylkeskommuner.

Komiteens medlem fra Venstre vil også vise til Venstres forslag om å gi kommunene rett til å velge å få all finansiering fra staten som frie midler, uten øremerking. Dette medlem ønsker også å styrke grunnlaget for de frie inntektene til kommunene ved å opprettholde selskapsskatten og gi en friere lokal skattøre. Det vil motivere kommunene til å føre en positiv og fremtidsrettet næringspolitikk, og med flere små og store bedrifter vil kommunene få høyere skattinntekter som kan brukes til lokal velferd. Regjeringen har dessverre fratatt kommunene denne muligheten til å påvirke egne skatteinntekter og velferd.

2.4 Pengepolitikken

2.4.1 Samandrag fra St.meld. nr. 1 (2008–2009)

Pengepolitikken skal gi økonomien et nominelt ankerfeste gjennom lav og stabil inflasjon. Gjennom retningslinjene er fleksibel inflasjonsstyring etablert som rettesnor for pengepolitikken. Norges Banks rentesetting skal rettes inn mot en årsvekst i konsumprisene som over tid er nær 2,5 pst. På kort og mel-

lomlang sikt skal hensynet til lav og stabil inflasjon veies opp mot hensynet til stabilitet i produksjon og sysselsetting. I utøvelsen av pengepolitikken skal Norges Bank være framoverskuende og ta tilbørlig hensyn til usikkerheten knyttet til makroøkonomiske anslag og vurderinger. Budsjett- og pengepolitikken må virke sammen for å bidra til målet om en stabil utvikling i norsk økonomi.

Siden juni 2005 er styringsrenten hevet med i alt 4 prosentpoeng til 5 3/4 pst. I Pengepolitisk rapport 2/08 fra juni i år antyder Norges Bank at styringsrenten kan nå en topp på mellom 5 3/4 og 6 pst. i 4. kvartal i år, for deretter å gå litt ned gjennom 2009.

Det vises til avsnitt 3.4 i meldingen for nærmere omtale av pengepolitikken.

2.4.2 Merknader fra komiteen

Komiteen tek omtalen til orientering.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet viser til disse medlemmers merknader som beskriver Fremskrittspartiets alternative statsbudsjett, pkt. 2.1.2.

Komiteens medlemmer fra Høyre viser til disse medlemmers merknader som beskriver Høyres alternative statsbudsjett, pkt. 2.1.2.

Komiteens medlem fra Venstre viser til merknader og tabeller som beskriver Venstres alternative budsjett, pkt. 2.1.2. i denne innstilling. Dette medlem mener at Venstres alternativ som innebærer en målrettet satsing på forbedring av rammevilkårene for norsk næringsliv bl.a. gjennom skatte- og avgiftslette og en gjennomgripende omlegging av hele økonomien i en mer miljøvennlig retning, heller enn en ensidig økning av offentlige utgifter og skatteskjerpelser for næringslivet slik Regjeringen legger opp til, vil være et bedre virkemiddel for at styringsrenten skal kunne gå ytterligere ned.

2.5 Statens pensjonsfond

2.5.1 Samandrag fra St.meld. nr. 1 (2008–2009)

Statens pensjonsfond skal understøtte statlig sparing for finansiering av folketrygdens pensjonsutgifter og underbygge langsiktige hensyn ved anvendelse av statens petroleumsinntekter. Pensjonsfondet består av to deler, Statens pensjonsfond – Norge (tidligere Folketrygdfondet) og Statens pensjonsfond – Utland (tidligere Statens petroleumsfond). Statens netto kontantstrøm fra petroleumsvirksomheten overføres i sin helhet til Statens pensjonsfond – Utland. Den årlige overføringen fra fondet til statsbudsjettet skal dekke det oljekorrigerte underskuddet, slik det anslås i nysaldert budsjett.

I lov om Statens pensjonsfond har Stortinget gitt Finansdepartementet i oppgave å forvalte fondet. Departementet fastsetter retningslinjer for forvaltningen og følger opp den operative forvaltningen i Norges Bank (Statens pensjonsfond – Utland) og Folkestrygdfondet (Statens pensjonsfond – Norge). Fondet skal forvaltes med sikte på å oppnå høyest mulig avkastning innenfor moderat risiko. Slik kan også framtidige generasjoner få glede av petroleumsinntektene. Samtidig har staten som investor et medansvar for hvordan selskapene fondet er investert i, opptrer. Regjeringen legger derfor vekt på at eierskapet i disse selskapene utøves med sikte på å fremme ansvarlig opptreden med respekt for menneskerettigheter og miljø.

I stortingsmeldingen om forvaltningen av Statens pensjonsfond i 2006, St.meld. nr. 24 (2006–2007), varslet Regjeringen at den ville evaluere de etiske retningslinjene for Statens pensjonsfond – Utland. Formålet med evalueringen er å vurdere om retningslinjene har virket etter hensikten, bevare bred politisk oppslutning om retningslinjene, samt fange opp innspill som kan være med på å styrke fondets profil som en samfunnsansvarlig investor. Regjeringen tar sikte på å legge vurderingene fram for Stortinget våren 2009.

I St.meld. nr. 24 (2006–2007) og St.meld. nr. 16 (2007–2008) la departementet opp til flere endringer i investeringsstrategien for Statens pensjonsfond – Utland. Fondets aksjeandel er vedtatt økt fra 40 pst. til 60 pst., referanseindeksen for fondets aksjeinvesteringer er besluttet utvidet med små selskaper og framvoksende markeder, og det er lagt opp til å plassere inntil 5 pst. av fondets kapital i eiendomsinvesteringer.

Gjennom føringen av disse endringene er omtalt i kapittel 5 i meldingen, som også gjør rede for avkastningen av investeringene i Statens pensjonsfond i en periode preget av uro i finansielle markeder.

2.5.2 Merknader fra komiteen

Komiteen tek omtalen til orientering.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet viser til at Statens pensjonsfond består av Statens pensjonsfond – Utland og Statens pensjonsfond – Norge. Oppbyggingen av kapital i Statens pensjonsfond – Utland er for en vesentlig del omgjøring av olje- og gassressurser i Nordsjøen til finansielle fordringer i utlandet. Innbetalingene varierer blant annet i takt med svingninger i oljeprisen. Midlene i fondet kan bare anvendes til en beløpsmessig overføring til statsbudsjettet etter vedtak i Stortinget. Overføringen dekker det "oljekorrigerte budsjettunderskuddet". Avsetningen av fondsmidler

inngår i en helhetlig budsjettprosess og synliggjør statens bruk av petroleumsinntekter.

Fondsoppbyggingen gjenspeiler dermed det faktiske overskuddet på statsbudsjettet. Retningslinjene for budsjettpolitikken (handlingsregelen) innebærer at det strukturelle, oljekorrigerte budsjettunderskuddet over tid skal svare til forventet realavkastning av kapitalen i utenlandsdelen av Statens pensjonsfond anslått til 4. pst. av realkapitalen.

Statens pensjonsfond ble opprettet ved lov 21. desember 2005 som en overbygging over det som tidligere var Statens petroleumsfond og Folkestrygdfondet. Argumentene som de øvrige partiene benyttet for en slik etablering var at Statens pensjonsfond skal understøtte statlig sparing for finansiering av folkestrygdens pensjonsutgifter samt underbygge langsiktige hensyn ved anvendelse av statens petroleumsinntekter.

Opprettelsen av Statens pensjonsfond var i realiteten kun en navnereform, og kapitalen som er bundet opp i fondet er ikke øremerket dagens eller fremtidens pensjoner. Disse medlemmer er prinsipielt tilhenger av et pensjonsfond. Forutsetningen er imidlertid at et pensjonsfond styres av et reglement som sikrer at fondets midler øremerkes dagens og fremtidens pensjoner. Disse medlemmer støtter derfor ikke dagens struktur eller uavklarte formål i Statens pensjonsfond.

Den totale verdien av Statens pensjonsfond vil iht. Regjeringens anslag utgjøre 2 915 mrd. kroner ved utgangen av 2009. Økningen fra 2008 er beregnet å være på 501 mrd. kroner. Regjeringens egne beregninger viser at Statens pensjonsfond innen 2015 vil nærme seg 5 000 mrd. kroner. Per innbygger vil dette da utgjøre ca. 1 mill. kroner.

Disse medlemmer deler Regjeringens betraktninger om at kapitalen i Statens pensjonsfond kun kan benyttes en gang, mens realavkastningen kan brukes hvert år uten at formuesverdien reduseres. Et slikt resonnement betyr derimot ikke at en slik bruk av petroleumsinntektene nødvendigvis er den mest samfunnsøkonomisk lønnsomme. Disse medlemmer har derfor ved flere anledninger understreket at investeringer i realkapital i form av nasjonal infrastruktur i svært mange tilfeller vil gi en langt høyere avkastning på sikt enn passivt eierskap i utenlandske bedrifter. Investeringer i eksempelvis samferdselsprosjekter og forskning og teknologiutvikling innenfor petroleumsnæringen vil kunne danne grunnlag for økt økonomisk vekst, og samtidig sikre oss et bedre grunnlag for alternative næringsveier den dagen olje- og gassforekomstene er ferdig utnyttet.

Stortinget vedtok i juni i fjor at Statens pensjonsfond – Utland kan øke andelen av aksjer i fondet fra 40 pst. til 60 pst., og at investeringen i obligasjoner

kan reduseres tilsvarende. Disse medlemmer gikk imot denne endringen.

Disse medlemmer fremhevet i den forbindelse at Regjeringens risikoanalyse var mangelfull, og at den historiske fremstillingen av aksjemarkedet gir et lite korrekt bilde av risikoen fondet faktisk blir utsatt for. At Regjeringen hevder å investere i et 100 års perspektiv endrer ikke dette bildet. Disse medlemmer understreker at dersom man gjør en bredere analyse av ekstreme hendelser og effekten av disse i andre land, så vil konklusjonen bli svært annerledes. En majoritet av verdens land har i løpet av siste 100 års periode opplevd politiske, sosiale og økonomiske omveltninger som ville ha gjort at samtlige aksjeinvesteringer ville ha gått tapt.

Med bakgrunn i Statens pensjonsfonds omfattende globale investeringsportefølje anser disse medlemmer at fondet vil ha få muligheter til hurtig å kunne selge seg ut av markeder som står i fare for å bli rammet av indre eller ytre omveltninger. I de tilfeller hvor det "blir trangt i døra" for å komme seg ut av spesifikke selskaper eller markeder, vil pensjonsfondets politiske styringsstruktur hindre raske og nødvendige beslutninger. Disse medlemmer mener også at Regjeringens risikoanalyse i for stor grad vektlegger de historiske erfaringene som dramatiske hendelser har hatt på utviklingen på verdens børser, og mener Regjeringen undervurderer de potensielle konsekvensene av fremtidige dramatiske hendelser.

Den globale finanskrisen som verden i dag opplever viser at Regjeringens beslutning om å øke pensjonsfondets risikoprofil var svært uklok. Pensjonsfondet har tatt store tap på sine investeringer i aksjemarkedet, mens fondets investeringer i mindre risikoutsatte statsobligasjoner har gitt en positiv avkastning også i disse turbulente tider.

Fremskrittspartiet ønsker følgende investeringsprofil på Statens pensjonsfond – Utland: 50 pst. obligasjoner – 40 pst. aksjer – 10 pst. eiendom.

I dag settes forvaltningen av Statens pensjonsfond – Utland bort til utenlandske forvaltningsselskaper. Disse medlemmer mener dette er en lite fornuftig måte å forvalte fellesskapets verdier på. Fremskrittspartiet fremmet derfor i juni i fjor forslag om at Regjeringen utreder mulighetene for å etablere et norsk kapitalforvaltermiljø med bakgrunn i investeringene som foretas gjennom Statens pensjonsfond – Utland.

Bakgrunnen for forslaget er at kapital i dag er et av Norges komparative fortrinn, og at vi bør utnytte vår nye ressurs til også å bygge opp et ledende kapitalforvaltermiljø. Disse medlemmer påpekte at kan dette gjøres ved at det stilles krav til utenlandske forvalterselskaper om at selskaper etablerer virksomhet i Norge eller at eksisterende virksomhet utvides. Dette

samtidig som selskapene forplikter seg til å skolere norske forvaltere. Dersom en slik strategi iverksettes vil Norge kunne utvikles til å bli Nordens finanssentrum. Konsekvensen av ovennevnte strategi vil være at også relaterte næringer vil finne det interessant å etablere seg i Norge.

Frihandel og markedsøkonomi har gjennom tidene hjulpet hundrevis av millioner av mennesker ut av fattigdom. Rigid politisk styring har uten unntak ført til det motsatte. Fremskrittspartiet har derfor ved gjentatte anledninger uttrykt bekymring for hvordan Regjeringen forsøker å "temme" markedskreftene gjennom til stadighet å øke omfanget av Statens pensjonsfonds etiske retningslinjer. Rigid og selektiv praktisering av etiske retningslinjer er ikke til hjelp for verdens fattige, men bidrar tvert imot til mindre vekst og velstand i de landenes som rammes.

Regjeringens politikk er i realiteten en form for "etikk-imperialisme", hvor blant annet bedrifter i land som må ta sine beslutninger i lys av sitt globale ansvar blir pålagt å følge Norges subjektive og selektive syn på etikk. Videre er det betenkelig at bedrifter i land som er på et langt lavere økonomisk utviklingsnivå enn Norge ikke får nye godt av våre investeringer fordi de ikke tilfredsstiller de etiske standarder Norges regjering setter. Norske bedrifter ville aldri akseptert å bli påtvunget andre lands selektive etikk for sin virksomhet, og Regjeringen burde derfor heller benytte sin innflytelse til påvirke de institusjonene som har til oppgave å overvåke internasjonal handel.

Komiteens medlemmer fra Høyre viser til disse medlemmers merknader som beskriver Høyres alternative statsbudsjett, pkt. 2.1.2.

2.6 Sysselsetjings- og inntektspolitikken

2.6.1 Samandrag fra St.meld. nr. 1 (2008–2009)

Arbeidskraften er vår viktigste ressurs. Et hovedmål for Regjeringen er å legge til rette for et inkluderende arbeidsliv der alle kan delta. Selv om det nå er tegn til avmatning i norsk økonomi, forventes arbeidsmarkedet å være relativt stramt også i tiden framover. Sysselsettingspolitikken er viktig både i arbeidet med å mobilisere ubenyttede arbeidskraftreserver og for å styrke tilknytningen til arbeidsmarkedet for grupper i randsonen av yrkeslivet. Ikke minst er dette viktig på lengre sikt, fordi aldringen av befolkningen trekker i retning av redusert vekst i arbeidsstyrken. Samtidig er sykefraværet og andelen uføretrygdde høyt i Norge sammenliknet med gjennomsnittet for andre OECD-land. Om lag 1/5 av befolkningen i yrkesaktiv alder er i dag på ulike helserelaterte ordninger eller AFP. Dette tilsier at det er et potensial for økning i yrkesdeltakelsen.

Regjeringen vil legge til rette for aktiv jobbsøking og formidling til arbeid. Arbeids- og velferdse-

tatens virkemidler må innrettes mot tett oppfølging og nødvendig bistand til arbeidssøkere. Arbeidsmarkedstiltak skal hjelpe personer som har behov for å forbedre sine kvalifikasjoner og som trenger særskilt bistand for å komme i arbeid. Slike tiltak inngår derfor som sentrale elementer i Regjeringens handlingsplan mot fattigdom, herunder kvalifiseringsprogrammet, og i handlingsplanen for integrering og inkludering av innvandrerbefolkningen. Regjeringens budsjettforslag gir rom for et samlet tiltaksnivå på om lag 68 000 plasser i 2009. Det foreslåtte tiltaksnivået gir rom for økt tiltaksinnsats overfor deltakere på kvalifiseringsprogrammet, samt en utvidelse av forsøksordningen med tidsbestemt lønnstilskudd. Regjeringen ønsker å styrke innsatsen overfor ungdom ved å innføre en garanti fra 2009 som skal sikre at personer i aldersgruppen 20–24 år som har vært sammenhengende ledige i seks måneder eller mer, tilbys arbeidsmarkedstiltak. Dessuten videreføres ungdomsgarantien som innebærer at personer under 20 år uten jobb eller skoleplass, skal tilbys arbeidsmarkedstiltak.

Det foreslås å innføre en ny midlertidig inntektssikringsordning – arbeidsavklaringspenger – som erstatning for dagens rehabiliteringspenger, attføringspenger og tidsbegrenset uførestønad. Det tas sikte på at denne endringen trer i kraft 1. mai 2009. Dette skal bidra til å lette stønadsforvaltningen og dermed frigjøre ressurser for oppfølgingsarbeidet i Arbeids- og velferdsetaten.

Regjeringen ønsker å stimulere til forlenget arbeidsinnsats blant eldre arbeidstakere. Med dagens regelverk reduseres alderspensjonen med 40 pst. av arbeidsinntekt over to ganger grunnbeløpet for 68- og 69-åringer. Regjeringen fjerner avkortingsregelen for 67-åringer fra 1. januar 2008, og foreslår nå å følge opp denne endringen ved å oppheve avkortingsreglene for 68-åringer fra 1. januar 2009. Dette er i tråd med de prinsippene en har lagt vekt på i pensjonsreformen, der det vil bli innført fleksibel pensjonering fra 62 år basert på nøytral justering av årlig pensjon og uten avkorting mot eventuell arbeidsinntekt.

Etter EØS-utvidelsen i 2004 har arbeidsinnvandringen fra de nye EØS-landene økt sterkt. Dette har bidratt til å redusere presstendensene i arbeidsmarkedet og forlenget konjunkturoppgangen. I stortingsmeldingen om arbeidsinnvandring som ble lagt fram i vår, foreslo Regjeringen en rekke tiltak for å sikre fortsatt god tilgang på arbeidskraft fra utlandet. Tiltakene sikter bl.a. mot et enklere og mer oversiktlig regelverk, en forenklet søknadsprosedyre og bedre informasjon, og vil dermed gjøre det enklere både for arbeidsinnvandrerne selv og for bedriftene som ønsker å rekruttere. Det er stor usikkerhet knyttet til arbeidsinnvandringen fra de nye EØS-landene framover. Overgangsreglene som Norge sammen med de fleste andre EØS-land innførte i 2004, utløper 1. mai

2009, med unntak av de som gjelder for Bulgaria og Romania. Regjeringen anser det som viktig at arbeidsinnvandrere tilbys ordnede lønns- og arbeidsvilkår. Som en videreføring og forsterking av arbeidet som ble varslet i Soria Moria-erklæringen, og som har fått form blant annet gjennom den eksisterende handlingsplanen mot sosial dumping fra mai 2006, legger Regjeringen nå fram en ny handlingsplan mot sosial dumping.

Det inntektspolitiske samarbeidet har bidratt til at Norge i de siste 30 årene har hatt lavere arbeidsledighet enn de fleste andre OECD-landene. I likhet med de øvrige nordiske landene har Norge et omfattende sosialt sikkerhetsnett, høy organisasjonsgrad og en forholdsvis koordinert lønnsdannelse. Det sosiale sikkerhetsnettet gir økonomisk trygghet for arbeidstakerne og legger dermed et grunnlag for fleksibilitet og omstillingsevne i norsk økonomi.

En koordinert lønnsdannelse, der tariffområdene i konkurranseutsatt sektor forhandler først, skal bidra til at lønnsutviklingen holdes innenfor rammer som sikrer en tilstrekkelig størrelse på konkurranseutsatt virksomhet over tid. Etter hvert har kostnadsnivået blitt klart høyere i norsk industri enn hos våre handelspartnere. Anslagene i denne meldingen innebærer at kostnadsgapet i forhold til handelspartnerne vil fortsette å øke både i år og neste år. Hensynet til en balansert utvikling i norsk økonomi må være retningsgivende for gjennomføringen av inntektsoppgjørene både i 2009 og de påfølgende årene. Regjeringen understreker at gjennomføringen av inntektsoppgjørene er partenes eget ansvar.

Sysselsettingspolitikken og det inntektspolitiske samarbeidet er omtalt i avsnittene 3.5 og 3.6 i meldingen.

2.6.2 Merknader fra komiteen

Komiteen tek omtalen til orientering.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet, Høyre og Venstre viser til at den norske økonomien nå står foran et vendepunkt. En lang periode med økonomisk vekst er i ferd med å snu, og alle rapporter og analyser tyder på økt arbeidsledighet og en markert økning i antall konkurser i norsk næringsliv. Disse medlemmer stiller seg derfor noe undrende til at Regjeringen har lagt fram et budsjettforslag for 2009 som i realiteten innebærer at finanskrisen ikke i nevneverdig grad skal få konsekvenser for Norge. Ekstra spesielt blir det etter disse medlemmers syn at Senterpartiets finanspolitiske talsmann Per Olaf Lundteigen på radioprogrammet "politisk kvarter" 11. november i år kritiserer opposisjonen for ikke å gjøre mer for å møte krisen når vi ser hvordan finanskrisen har utviklet

seg, fordi Regjeringen har lagt fram "et budsjett ut i fra sin tids forutsetning."

Disse medlemmer imøteser på denne bakgrunn regjeringspartienes tiltak utover Regjeringens forslag for å møte finanskrisen.

Disse medlemmer viser til at Norge har et av verdens høyeste kostnadsnivå. Dette stiller ekstra krav til omstillingsevne og kompetanse. I en situasjon hvor de internasjonale markedsforholdene vil bli mer krevende, er det viktig å iverksette tiltak som styrker bedriftenes internasjonale konkurranseevne.

Det foreliggende forslag til statsbudsjett er etter disse medlemmers syn ikke godt nok tilpasset situasjonen. Det gir en ekspansiv effekt gjennom økt aktivitet særlig i offentlig sektor, men er i for liten grad tilpasset behovet for å styrke det private næringslivets evne til å møte utfordringene fremover. Heller ikke i krisetider er all pengebruk god pengebruk.

Disse medlemmer stiller seg spesielt undrende til at Regjeringen fortsetter sitt målrettede angrep på norske bedriftseiere. Regjeringens medisin med å stramme inn skatteskruen overfor de som vil investere og eie i norske bedrifter er helt feil i dagens situasjon med uro på børser og finanskrisen. For disse medlemmer er det åpenbart at Regjeringen ønsker å redusere privat eierskap i norsk næringsliv, med den konsekvens det vil ha for sysselsettings- og inntektspolitikken.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet viser til disse medlemmers merknader som beskriver Fremskrittspartiets alternative statsbudsjett, avsnitt 2.1.2 over.

Komiteens medlemmer fra Høyre viser til at utfordringen i norsk økonomi helt siden 2005 har vært mangel på hender og ikke på penger. Mangelen på arbeidskraft har presset opp både kostnader og renter. Nå snur de økonomiske utsiktene. For 2009 og 2010 varsles nå økende arbeidsledighet i Norge. Norge sliter allerede med et omfattende utenforskap i norsk arbeidsliv, med over 700 000 mennesker i arbeidsfør alder som står utenfor arbeidslivet. Mange av dem er bare midlertidig ute av arbeidsmarkedet. Men det er urovekkende at en økende andel ser ut til å være stengt ute på varig basis.

Disse medlemmer viser til at Høyre i sitt alternative budsjett fremmer en rekke tiltak for å skape et bedre, tryggere og mer inkluderende arbeidsliv. Noe av det viktigste Høyre gjør er å føre en skatte- og næringspolitikk som bidrar til å trygge arbeidsplassene og legge til rette for å skape nye. De som risikerer å miste jobben i 2009 trenger en ny jobb, ikke en tiltaksplass. Tall fra SSB underbygger at skattelette gjør at vi jobber mer og forbruker mer,

noe som er viktig for å stimulere aktivitet i økonomien. Av denne grunn fungerer i praksis Regjeringens skatteskjerpelser som et angrep på norske arbeidsplasser.

Disse medlemmer mener det er viktig at bedriftene har tilgang på kvalifisert og kompetent arbeidskraft – også i trangere økonomiske tider. Det gjelder også for offentlig sektor. Derfor satser Høyre på kvalifiseringstiltak, rekruttering, basiskompetanse i arbeidslivet og seniortiltak. "Program for basiskompetanse i arbeidslivet" er et viktig og nødvendig tiltak for å sikre at voksne med manglende ferdigheter innen lesing, skriving, regning og bruk av IKT kan få hjelp. Programmet ble opprettet av regjeringen Bondevik II og er særlig rettet mot dem med lavest utdanning. Disse medlemmer foreslår å øke bevilgningen til dette formålet med hele 100 mill. kroner. Gode og trygge arbeidsplasser oppstår også i dårligere tider, og da må det satses politisk på at det finnes folk som kan ta disse jobbene. Det er å sløse med samfunnets ressurser når arbeidsledige ikke kan ta gode og lønnsomme jobber, fordi de mangler nødvendig kompetanse.

DET SKAL LØNNE SEG Å JOBBE

Disse medlemmer vil belønne aktivitet, ikke passivitet. Disse medlemmer vil øke minsteferdraget med 3 500 kroner. Dette er et skattekutt som både styrker økonomien til de lavtlønte, og som gjør det mer lønnsomt å arbeide mer – for eksempel ved å gå fra deltid til heltid. Det skal også bli lettere å kombinere trygd og arbeid. Disse medlemmer vil satse på tiltak for å få ned sykefraværet.

Disse medlemmer vil gjøre det mer attraktivt for eldre å holde seg lenger i arbeid. Derfor fjerner disse medlemmer avkortingsregelen også for 69-åringer, og gir en skattelette på 6 000 kroner for alle mellom 62 og 67 år som velger å jobbe. Dette vil motvirke at stadig flere går av med AFP allerede ved 62 år. Det er betydelige samfunnsøkonomiske gevinster ved at eldre blir stående lenger i arbeidslivet.

Disse medlemmer viser til at det fortsatt er et behov for kompetent arbeidskraft i flere sektorer, både i det private og offentlige. Modernisering av offentlig sektor er et viktig tiltak for å bruke ressursene mer effektivt, og frigjøre arbeidskraft til bl.a. tjenester innen helse og omsorgssektoren. Her vil behovet øke dramatisk i årene fremover. I tillegg fremmer vi konkrete seniortiltak innenfor skole og politi, samt rekrutteringstiltak for å få lærere fra andre yrker inn i skolen. Norge må sikre nødvendig arbeidsinnvandring, og gjøre oss til et attraktivt land for forskere og kompetente arbeidere som kan bidra til å løfte norske bedrifter og forskningsmiljøer. Disse medlemmer foreslår å oppheve over-

gangsreglene som gjelder arbeidstakere fra de nye EU-landene. Disse medlemmer vil gjøre det enklere for bedrifter å hente kompetent arbeidskraft og innføre et "fast track"-system for forhåndsgodkjente bedrifter og for forskere.

32 TILTAK FOR ET BEDRE ARBEIDSMARKED

Disse medlemmer viser til at Høyre i sitt alternative budsjettforslag fremmer 32 tiltak for å skape et tryggere og mer inkluderende arbeidsmarked. Disse tiltakene må også sees i sammenheng med de positive effektene Høyres skatte- og næringspolitikk vil ha for arbeidsmarkedet.

- Det skal lønne seg å jobbe
 1. Øke minstefradraget med 3 500 kroner – skatteuttak på vanlige lønnsinntekter.
 2. Innslagspunktet i toppskatten trinn 1 økes fra 441 000 kroner til 455 000 kroner.
 3. 6 000 kroner i skatteuttak til eldre arbeidstakere mellom 62 og 67 som velger å arbeide fremfor gå av med AFP-pensjon.
 4. Litt mindre gunstig å gå av med AFP som 62-åring ved at trygdeavgiften økes fra 3,0 pst. til 5,4 pst.
 5. Fjerne avkortingen i pensjon for både 68- og 69-åringer som velger å arbeide, så de får beholde pensjonen ved siden av arbeidsinntekt.
- Fra trygd til arbeid
 6. Innføre en "tax-credit"-ordning som sikrer at det alltid lønner seg å være i jobb, fremfor å være trygdet. For en trygdemottager med flere barn kan overgang til arbeid føre til nedgang i levestandard. I en periode bør en som går fra trygd til arbeid kunne beholde barnetillegget. Kombinert med lavere skatt på lave og middels inntekter vil incentivene for arbeid øke betydelig.
 7. NAV-utvidelse av trygdelegeordningen, omorganisering av praksis. Tiltak mot langtidssykefravær og uføretrygding. Utvidet bruk av trygdeleger. Trygdeleger kommer inn i trygdeløpet tidligere, uføretrygd som lønns-tilskudd utvides, m.m.
 8. Tiltak for trygdede og uføre, tiltak på arbeidsplassen, prosjektstøtte til tiltak på arbeidsplass for å unngå uføretrygding og langtids sykemelding.
 9. Flere tiltaksplasser for yrkeshemmede.
 10. Program for basiskompetanse i arbeidslivet styrkes med 100 mill. kroner.
 11. Arbeidstrening: stimulere til lavterskeltilbud som Grønn omsorg/Inn på tunet for psykisk syke og rusmisbrukere.
 12. "Snu i døra"-tiltak for å gi unge sosialhjelpsmottakere arbeidstrening.
- 13. Tilskuddsordning for barnevernsbarn med tiltak i bedrift.
- 14. Mulighet for å gå ned til 20 pst. uføregrad for å kombinere arbeid med trygd.
- 15. Økt satsing på rehabilitering og opptreningsinstitusjoner.
- 16. Innføre skattefritak for fordelene av arbeidsgivers dekning av behandlingsforsikringer og sykdomsutgifter.
- 17. Avvikle ventelønnsordningen for nye tilfeller.
- Tiltak for å redusere sykefraværet
 18. Aktivt tiltak i samarbeid mellom bedrift og NAV etter 3 måneders fravær.
 19. Arbeidsevneavklaring innen seks måneders fravær, for å finne svar på om den sykmeldte kan komme tilbake til tidligere arbeidsplass.
 20. Ny vurdering etter 6 måneders fravær, sykemelding foretas av annen lege enn fastlegen (trygdelege)
 21. Etter seks måneders sykefravær: Aktiv attføring for overgang til annet arbeid enn det en er sykmeldt fra.
 22. Større bruk av attføringsmidler i sykefraværperioden.
 23. Gradert sykemelding som hovedregel, med fokus på friskmelding – "hvor frisk er du, og hva kan "vi" bidra med for at du skal fortsette i arbeid?"
 24. Større ansvarliggjøring av den som sykmelder, sterkere sanksjoner overfor den som bryter sykmeldingsvilkårene.
- Tiltak for å skaffe arbeidskraft og kompetanse
 25. Seniortiltak for realfagslærere.
 26. Rekrutteringstiltak lærere i andre yrker.
 27. Studielånsavskrivning lærerstudenter.
 28. Seniortiltak i politiet.
 29. Tilby gratis barnehage tilbud til personer under Introduksjonsordningen. Dette vil gjøre at flere innvandrere lettere kan komme i jobb.
 30. Snarest mulig fjerne overgangsreglene i forhold til arbeidstakere fra EØS-land.
 31. Innføre et "fast-track"-system hvor bedrifter forhåndsgodkjennes og kan rekruttere utenlandske faglærte/spesialister og gi dem mulighet til å begynne å arbeide mens UDI behandler søknaden, og tilsvarende for forskere.
 32. Halvere arbeidsgiveravgiften for nye lærlinger fra 1. juli.

Komiteens medlem fra Kristelig Folkeparti viser til de kraftige endringene i prognosene for den økonomiske utviklingen som både Statistisk sentralbyrå, Norges Bank, og også IMF og

OECD har foretatt i tiden etter at statsbudsjettet ble lagt fram. Det er svært sannsynlig at statsbudsjettet er bygget på prognoser som er for optimistisk når det gjelder utviklingen i 2009 og 2010. Dette medlem viser til at Kristelig Folkeparti gjentatte ganger etter at statsbudsjettet ble lagt fram har etterlyst en revidert tiltaksplan mot økt ledighet, uten at Regjeringen har etterkommet oppfordringen. Dette medlem viser til at Kristelig Folkeparti på ingen måte er alene om en slik oppfordring. Dette medlem viser for eksempel til uttalelsen fra forbundsstyret i Fellesforbundet 28. oktober, hvor det heter:

"Etter forbundsstyrets syn er det helt nødvendig at det utarbeides en beredskapsplan som raskt kan settes i verk dersom de dystre utsiktene framover slår til."

Som det aller første tiltaket Fellesforbundet anbefaler i en slik plan, er:

"Øke investeringene i bygg og anlegg med særlig vekt på rehabilitering. Det kan legges inn mer midler til flere omsorgsboliger, studentboliger og barnehager, og flere områder enn skolebygg og svømmeanlegg bør komme inn under ordninga med rentefri lån. Det er et stort behov for rehabilitering av offentlige bygg. Økte statlige midler kan framskynde nødvendig rehabilitering og gi snarlig positiv sysselsettningseffekt. Her kan tiltak komme i gang svært raskt. Husbankens lånerammer bør utvides. Ytterligere økning i bevilgningene til samferdsel kan bidra til at flere planlagte prosjekter virkelig gjøres raskere."

Dette medlem viser til at Kristelig Folkepartis alternative statsbudsjett inneholder akkurat de tiltakene som etterlyses. Hovedelementet i Kristelig Folkepartis satsing mot økt ledighet er økte vedlikeholds- og investeringsmidler både til kommunesektoren og til samferdselsetatene, økte tilskudd til bygging av omsorgsboliger, og en sterk økning av rammene for Husbankens rentefrie lån til rehabilitering/investeringer i skolebygg/svømmehaller og kirkebygg. Kristelig Folkeparti deler Fellesforbundets oppfatning om at dette vil være et målrettet tiltak mot ledighet som kan iverksettes raskt, gi rask sysselsettningseffekt, og uansett være en meget fornuftig anvendelse av offentlige midler.

Dette medlem viser også til at Kristelig Folkepartis alternative statsbudsjett inneholder flere andre elementer som kan stimulere til sysselsetting. Det satses betydelig på lærlinger, både gjennom reduksjon av arbeidsgiveravgift og økte tilskuddssatser. Det foreslås reduserte avskrivningssatser, for øvrig også i tråd med anbefalingene fra Fellesforbundet. Og det stimuleres sterkere til arbeid gjennom skattesystemet for grupper som det er grunn har et arbeidstilbud som er særlig sensitivt for skatteendringer – som studenter (gjennom økt frikortgrense) og seniorer (gjennom skattefradrag for personer uten

pensjonsinntekt i alderen 62–67 år, og fjerning av avkorting av pensjon mot inntekt for aldersgruppen 69–70 år).

Komiteens medlem fra Venstre viser til at vi trenger en målrettet satsing på framtiden; et gjennomgripende skattesifte i miljøvennlig retning, satsing på forskning innenfor miljø, klima og næringsutvikling og en konsentrert satsing på vekst i klima- og miljøarbeidsplasser. Dette medlem har som målsetting å få utviklet en like god leverandørindustri innenfor klima og fornybar energi som vi har for olje og gass-sektoren.

Dette medlem etterlyser en reell vilje til omstilling til en grønnere økonomi hos Regjeringen.

Dette medlem viser til at Venstre derfor har lagt opp til en kraftig satsing på forbedring av rammevilkårene for norsk næringsliv generelt og småbedrifter spesielt i sitt alternative statsbudsjett. Det satses spesielt på det nyskapende miljø- og klimavennlige næringslivet kombinert med en gjennomgripende satsing på utdanning og forskning.

Dette medlem viser også til at Venstre i sitt alternative budsjett fremmer en rekke tiltak for å sikre eksisterende arbeidsplasser og legge til rette for å skape nye. Venstre forslår mange tiltak for å bedre rammebetingelsene for næringsliv og småbedrifter, bl.a. skattelettelse for næringslivet, KapitalFUNN-ordning, økte satser i Skattefunn, økte avskrivningssatser, eget minstefradrag for selvstendig næringsdrivende, lavere arbeidsgiveravgift for lærlinger, samt reversering av alle næringsfiendtlige skatteskerpende forslag fra Regjeringen med en samlet påløpt ramme på 3,7 mrd. kroner. Videre foreslår Venstre gjeninnføring av tilskudd til ulønnet arbeidsinnsats i SkattFUNN-ordningen, økt næringsrettet forskning med 350 mill. kroner utover Regjeringens forslag, styrking av de sosiale rettighetene for selvstendig næringsdrivende, økt satsing på reiselivstiltak og reduksjon i gebyrer fra Brønnøysundregistrene. I tillegg foreslår Venstre en rekke tiltak som stimulerer til arbeidsinnsats gjennom endringer i skatte- og trygdesystemene.

Etter dette medlems syn vil disse tiltakene i sum være langt mer målrettet for å opprettholde en høy sysselsetting og legge til rette for at flere nye bedrifter kan startes, enn Regjeringens målrettede symbolpolitikk om "å ta de rike". Resultatet av Regjeringens politikk er færre bedrifter, færre arbeidsplasser og økt ledighet.

2.7 Tiltak for å bedre bruken av ressursane i samfunnet

2.7.1 Samandrag frå St.meld. nr. 1 (2008–2009)

Full sysselsetting og god vekst i økonomien krever at vi tar ressursene i bruk og anvender dem best

mulig. Arbeidskraften er vår viktigste ressurs. Det er derfor viktig at flest mulig får delta i arbeidslivet. Både NAV-reformen og pensjonsreformen har som siktemål å få flere personer til å stå i arbeid. Videre må det legges til rette for at det skapes nye arbeidsplasser med høy produktivitet og god lønnsomhet. For å sikre høy avkastning og inntekter til fellesskapet må naturressurser som olje, gass og vannkraft utnyttes mest mulig effektivt innenfor rammene av en forsvarlig forvaltning.

En effektiv bruk av ressursene avhenger av at de er priset riktig. Bruk av miljøressurser som ikke er belagt med avgifter eller priset gjennom et kvotesystem, kan medføre at verdiskaping og produktivitet overvurderes. Et revidert norsk kvotesystem for klimagasser trådte i kraft i 2008 og vil innebære at markedets kvotepris vil være utslippskostnaden for de aktivitetene som er omfattet.

Regjeringen legger særlig vekt på:

- Fornyning av offentlig sektor, både bedre tjenester og mer effektiv ressursutnyttelse. Regjeringens strategi for fornyingsarbeidet som ble lagt fram høsten 2007, bygger på åpenhet, medvirkning og deltakelse fra innbyggerne.
- Å legge til rette for innovasjon i næringslivet og offentlig sektor. I statsbudsjettet for 2009 er det foreslått en betydelig økning i bevilgningene til forskning og utvikling, jf. omtalen av viktige prioriteringer på budsjettets utgiftsside. Regjeringen vil legge fram stortingsmeldinger om henholdsvis innovasjon og forskning.
- Effektiv ressursbruk gjennom virksom konkurranse i den delen av økonomien som er egnet for markedsbaserte løsninger. Konkurranseloven er viktig for å hindre konkurransebegrensende avtaler mellom foretak eller at et dominerende foretak misbruker sin markedsrett. I noen produktmarkeder er det nødvendig med særskilt regulering utover konkurranseloven for å sikre effektiv ressursbruk eller for å ivareta ulike samfunnshensyn, bl.a. for utnytting av naturressurser og tilgang til nettverkstilknyttede tjenester (elektrisitet, elektronisk kommunikasjon, jernbane mv.).
- Forenkling av offentlig regelverk. Forenklingstiltak og elektroniske tjenester bidrar til å redusere administrative kostnader, til større forutsigbarhet for brukerne og til mer effektiv gjennomføring av offentlige tiltak. Nærings- og handelsdepartementet la fram handlingsplanen "Tid for nyskaping og produksjon" i august 2008, med over 120 konkrete tiltak for forenkling av regelverk som berører næringslivet.

Tiltak for å bedre bruken av samfunnets ressurser i produktmarkedene og offentlig sektor er nærmere omtalt i kapittel 6 i meldingen.

2.7.2 *Merknader fra komiteen*

Komiteen tek omtalen til orientering.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet og Høyre er av den oppfatning at det er et viktig politisk mål å redusere og effektivisere det offentlige byråkrati, for derved å gjøre de sentrale myndigheter mer oversiktlige for den enkelte innbygger, for å øke den enkelte innbyggers innflytelse og frihet, samt å redusere det offentliges utgifter.

Disse medlemmer ønsker å etablere en ny forvaltningsstruktur med bare to folkevalgte nivåer, stat og kommune. Etter at helseregionene kom i 1999, har ikke fylkene hatt noen oppgaver som kan rettferdiggjøre dette mellomnivået, og det har derfor vært stor debatt om fylkenes fremtid. Fylkeskommunenes styrke etter 2002 har vært som eier og driver av videregående opplæring, og det er etter disse medlemmers mening ikke en oppgave som er tilstrekkelig til å opprettholde et direkte folkevalgt mellomnivå. Disse medlemmer viser til at nedleggelsen av et helt forvaltningsnivå vil føre til betydelige besparelser.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet mener at dagens ordning hvor kommunale vedtak gang på gang overprøves av byråkrater hos Fylkesmannen på sikt må erstattes av en forvaltningsdomstol som kun vurderer lovligheten av kommunens vedtak, og at Fylkesmannens innsigelsesrett og skjønn på kort sikt bør begrenses til legalitetskontroll.

Disse medlemmer mener det må være et sentralt mål å redusere offentlig forvaltning, der denne ikke er meget godt begrunnet. Disse medlemmer ser på det voksende byråkratiet som en fare for det norske demokratiet, på grunn av den uoversiktlig som eksisterer i forvaltningen. Disse medlemmer mener derfor det er på høy tid med en forvaltningsreform. Disse medlemmer er av den oppfatning at offentlige virksomheter i større grad må ta i bruk virkemidler som anbud, privatisering og konkurransestimulering, og at det må foreligge en særskilt begrunnelse dersom disse prinsipper og virkemidler ikke skal benyttes av offentlige virksomheter. Disse medlemmer vil i den forbindelse vise til sitt forslag om uavhengig revisjon i Dokument nr. 8:13 (2006–2007) og forslaget om nøytral merverdiavgift i Dokument nr. 8:84 (2006–2007).

Disse medlemmer ønsker å reformere statens bygge- og eiendomsvirksomhet, og mener at det

er unødvendig at staten gjennom Statsbygg eier eiendommer og bygg for 30 mrd. kroner. Disse medlemmer mener tvert imot at dette er en oppgave som private aktører i det frie markedet kan gjøre billigere og bedre. Disse medlemmer ønsker derfor å sette i gang et stortiltet nedsalg av statlig eiendomsmasse, og budsjetterer med 1 mrd. kroner i salgsinntekter i 2009.

Disse medlemmer ønsker en omlegging av regnskapsprinsippet for kommuneregnskapet i retning av en resultatorientert regnskaps- og budsjettføring. Avskrivningsregler vil for eksempel synliggjøre verditap som følge av dårlig vedlikehold.

2.8 Arbeidet med bærekraftig utvikling

2.8.1 Samandrag fra St.meld. nr. 1 (2008–2009)

Bærekraftig utvikling innebærer å ivareta den nåværende generasjons behov uten å undergrave mulighetene for kommende generasjoner til å tilfredsstille sine behov. FN har slått fast at hovedutfordringene for en slik utvikling er internasjonal fattigdom, reduksjon i det biologiske mangfoldet, menneskeskapte klimaendringer og spredning av miljøgifter. For å takle miljø- og fattigdomsutfordringene må miljøbelastningen fra økonomisk aktivitet reduseres. Regjeringen ønsker at Norge skal være et foregangsland for miljø og bærekraftig utvikling.

I meldingen rapporterer Regjeringen om sitt arbeid for bærekraftig utvikling, herunder oppfølgingen av bærekraftstrategien som ble lagt fram i Nasjonalbudsjettet 2008. Indikatorene for utviklingen i økonomien, sysselsettingen og den menneskelige kapitalen utvikler seg positivt. Sysselsettingen har økt sterkt og arbeidsledigheten er lav. Inntektsfordelingen er blant de jevneste i verden, men det har vært en svak tendens til økende ulikhet de siste to tiår.

Klimaspørsmålet og fattigdomsbekjempelse vil stå sentralt i bærekraftarbeidet i tiden framover. I 2007 la Regjeringen fram en klimamelding med ambisiøse mål. Med utgangspunkt i denne ble det i januar 2008 inngått et forlik om klimapolitikken mellom regjeringspartiene og Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre. I forliket sluttet partiene seg til klimameldingen, og det var enighet om ytterligere styrking av ambisjoner, mål og virkemidler.

Regjeringen vil overoppfylle Norges forpliktelse under Kyoto-avtalen. Fra og med 2008 omfattes om lag 70 pst. av de norske klimagassutslippene av økonomiske virkemidler. Regjeringen vil bevilge inntil 3 mrd. kroner årlig til arbeid mot avskoging i utviklingsland.

Regjeringen bidrar aktivt i det internasjonale arbeidet med å få på plass en ambisiøs internasjonal klimaavtale i København høsten 2009, som omfatter så mange land og sektorer som mulig. Den nye avtalen bør innrettes slik at 2-gradersmålet kan nås og

inkludere tiltak mot avskoging, samarbeid om teknologi og tilpasning til klimaendringer. En vesentlig del av kostnadene bør bæres av industrilandene.

Å ta vare på naturen og sikre det biologiske mangfoldet henger nøye sammen. Internasjonalt vil tiltak mot avskoging bidra til å bevare mange arter.

Norsk bistand har aldri tidligere økt så mye beløpsmessig fra et år til et annet som i forslaget til statsbudsjett for 2009. Forslaget innebærer at bistanden økes til 26,2 mrd. kroner, som utgjør 1 pst. av anslått BNI. Nominelt utgjør økningen 3,9 mrd. kroner, eller 17,5 pst., målt i forhold til nivået i saldert budsjett 2008. Handelen med utviklingsland har også økt de siste årene.

Regjeringen ønsker å videreutvikle et godt samarbeid mellom organisasjoner og myndigheter om bærekraftig utvikling. Det er derfor opprettet et nytt forum for diskusjon av spørsmål knyttet til oppfølgingen av bærekraftstrategien. Fangst og sikker lagring av karbon, bærekraftig forbruk og næringslivets rolle i arbeidet har vært blant temaene i 2008.

Regjeringens arbeid for bærekraftig utvikling er omtalt i kapittel 7 i meldingen.

2.8.2 Merknader fra komiteen

Komiteen tek omtalen til orientering.

Komiteens medlemmer fra Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre tar omtalen fra Regjeringen til etterretning og konstaterer at klimaforliket som Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre etter lang tautrekking fikk regjeringspartiene med på, har medført en betydelig vekst i satsingen på miljø- og klimatiltak i forslaget til statsbudsjett for 2009.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet mener at konseptet bærekraftig utvikling ofte brukes for å forsvare statlige intervensjoner i markedet, herunder mer byråkrati, regulering, kartellisering og proteksjonisme.

Disse medlemmer vil understreke at konseptet bærekraftig utvikling er blitt kritisert fra flere hold for med hensikt å være vagt samt vanskelig å definere. Disse medlemmer vil samtidig ta avstand fra de som hevder at økonomisk vekst er et nullsumspill, både i forhold til u-landene og i forhold til fremtidige generasjoner. Økonomisk vekst står ikke i motsetning til bærekraftig utvikling. Det er dens forutsetning.

Disse medlemmer viser i så måte til følgende uttalelse fra Indira Gandhi på FNs miljøkonferanse i Stockholm i 1972: "poverty is the greatest polluter and the struggle against poverty is also a struggle for a better environment".

Bærekraftig utvikling må ikke bli et hinder for økonomisk vekst og fattigdomsreduksjon ved å frata u-landene mulighetene til utvikling. Disse medlemmer vil understreke at de verste miljøtruslene mot menneskeheten er ikke et resultat av teknikk og velstand, men en konsekvens av fraværet av disse.

Disse medlemmer vil understreke sammenhengen mellom eiendomsrettigheter og bærekraftig utvikling. Fravær av eiendomsrettigheter gjør at mange fattige mennesker ikke kan ekspandere og dermed komme seg ut av fattigdom. Afrika og Latin-Amerika er de to områdene hvor eiendomsrettigheten står svakest. Bærekraftig utvikling er bare mulig i samfunn preget av rettsikkerhet og hvor eiendomsrettighetene er beskyttet av loven.

Disse medlemmer mener at en fri og åpen verdenshandel med frie, åpne økonomier hvor grunnleggende menneskerettigheter blir respektert, er en av de viktigste forklaringene på teknologiske fremskritt og fattigdomsreduksjon.

Disse medlemmer viser til rapporten "Global Inequality Fades as the Global Economy Grows" av professor Xavier Sala-i-Martin ved Columbia University, som fremholder at fattigdomsraten målt ved mindre enn 1 USD per dag falt fra 15,4 pst. av verdens befolkning i 1970 til 5,7 pst. av verdens befolkning i 2000. Dette viser at globaliseringsmotstanderne tar feil, at globaliseringen ikke er et nullsumspill og at det blir stadig mindre inntektsforskjeller i verden.

Det er disse medlemmers mening at en bærekraftig utviklingspolitikk må bygge på prinsippet om at utviklingslandene i fremtiden skal kunne klare seg uten bistand. Disse medlemmer viser til forsker Ivar Gaasland ved Samfunns- og næringslivsforskning som påpeker at en familie på fire personer kan spare 6 400 kroner i året dersom Norge fjerner all toll på importert mat. Disse medlemmer viser samtidig til en redegjørelse for FNs Generalforsamling 30. oktober 2006 av Gary Clyde Hufbauer fra Peterson Institute for International Economics, som fremhever at 400 millioner mennesker i Afrika, Asia og Latin-Amerika vil hindres i å løftes ut av fattigdommen dersom Doha-runden ikke lykkes. Disse medlemmer mener dette bekrefter at frihandel er en "vinn-vinn" situasjon både for norske forbrukere og borgere i utviklingslandene.

Disse medlemmer mener handel med virtuelt vann i form av landbruksprodukter har avhjulpet vann- og matkriser og bidratt til bærekraftig utvikling i flere land i Midtøsten og Nord-Afrika.

Disse medlemmer viser til at Regjeringen i St.prp. nr. 1 (2008–2009) foreslår å sette av 1 796 795 kroner til miljø og bærekraftig utvikling. Det er disse medlemmers generelle mening at utslippsreducerende tiltak bør iverksettes i land hvor

kostnadseffektiviteten er størst. Regjeringens klima- og skogsatsing reiser imidlertid flere viktige problemstillinger knyttet blant annet til nasjonalt eierskap versus donorkontroll, fungibilitet, korrupsjon, måling av effekter samt kausalitet. Det er disse medlemmers mening at disse problemstillingene ikke i tilstrekkelig grad belyses i Regjeringens forslag til statsbudsjett for 2009. Det er videre disse medlemmers oppfatning at Regjeringens satsing bygger på to motstridende hensyn:

"Begrunnelsen for initiativet er at innsatsen vil gi raske og kostnadseffektive reduksjoner i klimagassutslipp [...] tålmodighet, langsiktighet og vilje til prøving og feiling er viktige elementer."

Disse medlemmer kan vanskelig se for seg hvordan raske resultater lar seg forene med langsiktighet og vilje til prøving og feiling.

Disse medlemmer er kritiske til Regjeringens sterke fokus på 1-prosentmålet i bistanden og mener kvalitet heller enn kvantitet bør være den avgjørende målestokken i det bistandspolitiske engasjementet. Målet må være fattigdomsreduksjon og utvikling, ikke mest mulig bistand. Disse medlemmer viser til at frihandel de siste tiårene har løftet millioner av mennesker ut av fattigdom i land som India, Kina, Malaysia og Thailand. Disse medlemmer etterlyser studier som finner en klar samvariasjon mellom bistand og økonomisk utvikling.

Disse medlemmer viser til at verdens matvaresituasjon har preget nyhetsbildet i 2008 og deler synspunktene til FNs Generalsekretær Ban Ki-Moon som under møtet i UNCTAD i Ghana i 2008 advarte at matvarekrisen ikke måtte bli en unnskyldning for mer proteksjonisme i verdenshandelen. Disse medlemmer viser til at tilveksten i land som har satset på frihandel har vært tre til seks ganger større enn i proteksjonistiske land.

Disse medlemmer viser til at Regjeringens endringer i GSP-systemet i Statsbudsjettet for 2008 innebar en svært beskjeden provenyeffekt på mellom 4 og 5 mill. kroner. I så måte viser disse medlemmer til forslag fra Fremskrittspartiet i St.prp. nr. 1 (2007–2008) og St.prp. nr. 1 (2008–2009) om å fjerne toll på varer fra alle utviklingsland (OECD-listen), tilsvarende en provenyeffekt på 570 mill. kroner.

Disse medlemmer viser til artikkelen "Why Greens Should Love Trade" i det anerkjente tidsskriftet *The Economist* som fremholder at frihandel bidrar til at jordens ressurser anvendes så effektivt som mulig ettersom varer og tjenester produseres der hvor forutsetningene er gode, og bidrar til mindre kostnader og skade på miljøet.

Disse medlemmer understreker at utviklingsland i fremtiden vil kreve og har rett til å få den

samme levestandard som vi har i vår del av verden. Dette vil kreve en dobling i energibehovet i de nærmeste ti årene. En av de viktigste virkemidlene for å få mennesker ut av fattigdommen på i dag er å gi dem tilgang til energi. Dette vil føre til store utfordringer i forhold til klimautfordringen. Disse medlemmer mener derfor at Norge bør øke produksjonen av ren energi. Dette kan blant annet gjøres ved å satse på fortsatt utbygging av ny vannkraft. Det ligger også store potensialer i modernisering og utvidelse av eksisterende kraftverk og økt utbygging av små-, mini- og mikrokraftverk. Utbygging av alternative energikilder slik som vindkraft, bølgekraft, solenergi og liknende bør også prioriteres.

Disse medlemmer ser positivt på kvotekjøp som mekanisme for å innfri Kyotoforpliktelsene. Samtidig er økt bruk av nye fornybare energikilder et viktig bidrag for å gjøre energibruken mer klimanøytral. Utviklingen og produksjon av alternative energikilder har også et stort potensial når det gjelder å skape nye arbeidsplasser.

Disse medlemmer er positive til arbeidet mot en ny internasjonal klimaavtale, men vil understreke viktigheten av at denne blant annet må legge stor vekt på teknologiutvikling, for å sikre en bærekraftig utvikling når det gjelder energiproduksjon. Norge bør derfor satse på forskning på alternative energikilder. Det er også viktig at Norge ikke pålegger egen industri strengere krav enn resten av EU, for å unngå karbonlekkasje til andre land fordi industrien flytter ut.

Disse medlemmer mener petroleumsnæringen er svært viktig for norsk økonomi. Næringen står for betydelig sysselsetting i mange regioner, og bidrar til både industriell- og teknologisk utvikling av stor betydning. Det er behov for stadig kompetanse og teknologiutvikling dersom man skal opprettholde aktivitetsnivået på norsk sokkel. Det er nødvendig at petroleumssektoren har langsiktige, forutsigbare og konkurransedyktige rammebetingelser.

Komiteens medlemmer fra Kristelig Folkeparti og Venstre tar til etterretning at Regjeringen har økt den samlede bistandsinnsatsen til 1 pst. av BNI. Dette er en måloppnåelse disse medlemmer støtter. Den store veksten i bistandsinnsatsingen kommer imidlertid i svært liten grad de fattige i verden til gode, men er et resultat av et økt antall asylsøkere til Norge og som følge av tiltak mot avskoging i utviklingsland. Regjeringens forslag til samlet bevilgning til internasjonal bistand i 2009 er om lag 26,2 mrd. kroner, hvorav bevilgning til tiltak mot avskoging og skogforringelse i utviklingsland utgjør 1,5 mrd. kroner. Utenom bevilgning til tiltak mot avskoging og skogforringelse i utviklingsland, innebærer forslaget et bistandsbudsjett på om lag

24,7 mrd. kroner. Dette utgjør 0,94 prosent av anslått BNI for 2009. Disse medlemmer mener at dette er i lite samsvar med det som regjeringspartiene selv legger til grunn i klimaforlikets pkt 3.1 hvor det står:

"Regjeringspartiene legger til grunn at den økte innsatsen mot avskoging og klimatiltak i utviklingsland ikke skal gå på bekostning av dagens norske innsats mot internasjonal fattigdom. Nivået for innsatsen mot internasjonal fattigdom skal holdes på minst samme reelle nivå som i 2008 i årene framover. Tiltak mot avskoging i utviklingsland skal komme i tillegg til dette og blir en del av en økende samlet norsk bistandsramme."

Disse medlemmer viser til at Regjeringen ved fremleggelsen av statsbudsjettet for 2008 forslø at BNI-andelen økes til 0,98 pst. hvorav bevilgningen til tiltak mot avskoging og skogforringelse utgjorde 225 mill. kroner eller 0,1 pst. av det totale bistandsbudsjettet. Disse medlemmer konstaterer derfor at innsatsen mot internasjonal fattigdom ikke er på minst samme reelle nivå i 2009 som det som lå til grunn for statsbudsjettet i 2008.

Dersom en også ser bort fra den foreslåtte økningen av flyktningutgifter i Norge som er godkjent som utviklingshjelp (ODA), utgjør Regjeringens forslag bare 0,88 pst. av anslått BNI i 2009.

Komiteens medlem fra Venstre mener imidlertid Regjeringen ikke tilstrekkelig følger opp det som er avtalt. Regjeringen satser ikke tilstrekkelig på virkningsfulle tiltak for å innfri de klimamålene som har fått bred tilslutning.

Dette medlem vil peke på at det er en vesentlig ubalanse i Regjeringens oppfølging St.meld. nr. 8 (2005–2006) om helhetlig forvaltning av det marine miljø i Barentshavet og havområdene utenfor Lofoten, jf. Innst. S. nr. 225 (2005–2006). Det satses kraftig på oljeleting gjennom seismiske undersøkelser i sårbare havområder, mens Regjeringen ligger langt etter i satsingen på kartlegging av miljøverdiene i de sårbare områdene. Dette medlem vil også vise til at Venstre foreslår økt innsats innen klima- og miljøtiltak på alle rammeområder – totalt 972 mill. kroner for 2009 – utover Regjeringens forslag, samt en økning i kapitaloverføringen til grunnfond for fornybar energi og energieffektivisering på 10 mrd. kroner. Dette medlem viser videre til at Venstre foreslår også en grønn skatte- og avgiftsreform som bidrar til et samlet skatteskifte på omlag 3 mrd. kroner og å øke kapitaloverføringen til forskningsfondet med totalt 28 mrd. kroner i en strategisk satsning på kunnskaps- og lavutslippssamfunnet. Denne satsingen vil være avgjørende for å nå målsetningene i klimapolitikken.

3. STATSBUDSJETTET FOR 2009

3.1 Hovudtrekk i forslaget til statsbudsjettet

3.1.1 *Samandrag frå St.meld. nr. 1 (2008–2009)*

Regjeringens politikk bygger på rettferdighet og fellesskap. De offentlige velferdsordningene skal fornyes og utvikles, og Regjeringen vil styrke arbeidslivet som en arena der alle kan delta. Det offentlige ansvar og rolle innen de sentrale velferdsoppgavene som helse, omsorg og utdanning skal styrkes, samtidig som miljøoppgavene løses og de økonomiske forskjellene reduseres. Disse formålene følges aktivt opp i budsjettforslaget for 2009.

Barnehager. I løpet av perioden 2006–2008 er det lagt til rette for etablering av nye barnehageplasser til 40 000 barn, og det ligger an til at de aller fleste kommunene vil ha full barnehagedekning ved utgangen av 2008. Bevilgningene til barnehagene foreslås økt med 2,7 mrd. kroner fra saldert budsjett 2008. Foreldrebetalingen for barnehageplass reduseres reelt ved at maksimalprisen videreføres nominelt uendret fra 2008 til 2009. Regjeringen legger opp til at foreldrebetalingen skal holdes på det samme nominelle nivået fram til maksimalprisen tilsvarer 1 750 2005-kroner. Lovfestet rett til barnehageplass innføres fra 2009. For å legge til rette for bedre kvalitet i barnehagene foreslår Regjeringen at studiekapasiteten i førskolelærerutdanningen økes, og at det opprettes 150 studieplasser i ettårig videreutdanning i barnehagepedagogikk.

Grunnopplæringen. Regjeringen vil innføre et varig system for etter- og videreutdanning av lærere og rektorer, og rekrutteringen til læreryrket skal økes gjennom en rekrutteringskampanje og andre tiltak. Det foreslås opprettet 180 nye studieplasser innen lærerutdanningen. Det nasjonale kvalitetsvurderings-systemet skal videreutvikles, blant annet gjennom nye kartleggingsprøver på barnetrinnet og i videregående opplæring. Ordningen med forsterket opplæring tilføres økte midler, og Regjeringen foreslår mer tid til fysisk aktivitet på barnetrinnet. Regjeringen foreslår også å innføre en ny åtteårig rentekompensasjonsordning til investeringer i og rehabilitering av skole- og svømmeanlegg. Det tas sikte på at ordningen skal ha en total ramme på 15 mrd. kroner. Det foreslås å innføre 2 mrd. kroner i ordningen i 2009 med en budsjetteffekt på 62 mill. kroner.

Miljø. Regjeringens miljøatsing kommer til uttrykk på mange departementers budsjetter. Det foreslås økte bevilgninger til CO₂-håndtering og til kjøp av klimakvoter for å oppfylle Kyoto-avtalen. Klimaforliket i Stortinget følges opp med forslag om økte bevilgninger til blant annet forskning og utvikling, jernbaneinvesteringer og bedre kollektivtransport og mindre bilbruk i de større byene. Regjeringens varslede satsing på tiltak mot avskoging og

skogforringelse i utviklingsland følges opp. Kapitalen i Grunnfondet for fornybar energi og energieffektivisering foreslås økt med 10 mrd. kroner for å legge til rette for klimavennlig omlegging av energibruk. I tillegg foreslås bevilgningene på Miljøverndepartementets budsjett økt til en rekke miljøtiltak i Norge, herunder til kulturminner, bevaring av naturens mangfold og friluftsliv.

Forskning og høyere utdanning. Regjeringen foreslår en samlet bevilgning til forskning og utvikling på om lag 19,7 mrd. kroner i statsbudsjettet for 2009. Dette er en økning på nær 1,6 mrd. kroner i forhold til saldert budsjett 2008. Bevilgningene til høyere utdanning foreslås økt med 1,6 mrd. kroner i forhold til saldert budsjett 2008. Tilstrekkelig tilgang på personale med doktorgrad er en forutsetning for målrettet forskning av høy kvalitet, og Regjeringen foreslår å opprette 200 nye rekrutteringsstillinger. I tillegg foreslås satsen per stipendiatstilling økt med 25 pst. til 800 000 kroner. Regjeringen foreslår å opprette regionale forskningsfond med en samlet kapital på 6 mrd. kroner i 2009. Fondet for forskning og nyskaping foreslås også økt med 6 mrd. kroner. Økt fondskapital i 2009 vil bidra til å øke bevilgningene til forskning med knapt 600 mill. kroner i 2010. Regjeringen prioriterer forskningsinfrastruktur gjennom økte bevilgninger til vitenskapelig utstyr og igangsetting av nye byggeprosjekter. Videre følger Regjeringen opp Klimaforliket med 300 mill. kroner til forskning og utvikling innenfor fornybare energikilder og karbonfangst og -lagring i 2009.

Internasjonal bistand. Regjeringens forslag innebærer at bevilgningene til internasjonal bistand økes med 3,9 mrd. kroner fra saldert budsjett 2008, til 26,2 mrd. kroner. De foreslåtte bevilgningene tilsvarer 1 pst. av anslått brutto nasjonalinntekt (BNI) i 2009, mot en bistandsandel på 0,98 pst. i saldert budsjett 2008. Regjeringens varslede satsing på tiltak mot avskoging og skogforringelse i utviklingsland følges opp.

Helse- og omsorgsformål. Helse- og omsorgsbudet har stor betydning for den enkeltes levekår og livsutfoldelse og er en hovedforutsetning for et godt samfunn. Regjeringens budsjettforslag for 2009 vil gi rom for en vekst i helseforetakenes pasientbehandling på 1,5 pst. fra anslått nivå i 2008. Basisbevilgningen økes med til sammen 1,1 mrd. kroner for å lette omstillingsutfordringen i helseforetakene og for å legge til rette for en toårig innfasing av ny inntektsfordeling mellom de regionale helseforetakene i tråd med Magnussen-utvalgets innstilling. I tillegg økes bevilgningene til helseforetakene med om lag 3,9 mrd. kroner fra saldert budsjett 2008 til dekning av økte pensjonskostnader. Opptrappingsplanen for rusfeltet følges opp med en økning av bevilgningene fra 2008 til 2009 på 300 mill. kroner. Hovedsatsingsom-

rådene i Omsorgsplan 2015, herunder målet om 12 000 nye omsorgsplasser, følges aktivt opp i 2009-budsjettet. Regjeringen foreslår at det kan gis tilsagn om investeringstilskudd til 1 000 nye sykehjemsplasser og omsorgsboliger i 2009.

Innvandring og integrering. Regjeringen foreslår en rekke tiltak for bedre integrering og inkludering av innvandrerbefolkningen, herunder en bedre utlendingsforvaltning, økt kvalitet på tilbudet i statlige mottak og et bedre tilbud til enslige mindreårige asylsøkere. Arbeidet med et elektronisk saksbehandlingssystem i utlendingsforvaltningen videreføres og driftsbevilgningene til Utlendingsdirektoratet og Utlendingsnemnda foreslås økt med henholdsvis 177 mill. kroner og 110 mill. kroner fra saldert budsjett 2008. Vertskommunetilskuddet videreføres på et høyt nivå og integreringstilskuddet til kommunene foreslås økt til 551 500 kroner for å bidra til kommunenes integreringsarbeid. For å bidra til et godt tilbud til enslige mindreårige asylsøkere tas det sikte på å etablere flere nye omsorgssentre for enslige mindreårige asylsøkere under 15 år i 2008 og 2009.

Næringsliv. Regjeringen legger til rette for en framtidsrettet næringsutvikling. Innsatsen innen forskning og innovasjon styrkes blant annet gjennom økte bevilgninger til utvikling av ny miljøteknologi og oppretting av et nytt designprogram. Regjeringens maritime strategi og reiselivsstrategien følges opp. Det foreslås økte bevilgninger til marin bioprospektering og til utbedring av fiskerihavner. Innsatsen mot ulovlig, uregulert og urapportert fiske trappes opp. Jordbruksavtalen for 2009 gir grunnlag for en videre positiv utvikling i næringen og forsterker distriktsprofilen i næringspolitikken. Energisektoren prioriteres gjennom satsing på fornybare energikilder, forskning og utvikling av teknologi for karbonfangst- og lagring, og en markert styrking av kapasiteten på konsesjonsbehandlingen i Norges vassdrags- og energidirektorat (NVE). Næringsutvikling i nord prioriteres gjennom blant annet en forsterket ressurskartlegging i 2009.

Samferdselstiltak. Regjeringen foreslår å bevilge nærmere 2,4 mrd. kroner mer i 2009 enn de årlige økonomiske rammene for Nasjonal transportplan 2006–2015 (NTP) skulle tilsi. Med dette forslaget vil bevilgningene til veg, jernbane og havner ha fått et betydelig løft. For perioden 2006–2009 sett under ett vil bevilgningene for veg og jernbane være nærmere 1,9 mrd. 2009-kroner høyere enn de økonomiske planrammene i NTP. Bevilgningene til riksvegferjene og rassikring av vegene har økt betydelig mer enn forutsatt i NTP. Ingen tidligere regjering har oppfylt NTP-rammene. Klimaforliket mellom regjeringspartiene og Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre følges opp på samferdselsområdet med forslag om økte bevilgninger til jernbanen, etablering av

Transnova-prosjektet og en dobling av bevilgningen til belønningsordningen for bedre kollektivtransport og mindre bilbruk i byområdene.

Kultur. Gjennom en historisk styrking av kunst-, kultur- og frivillighetsformål gjennomfører Regjeringen Kulturløftet. Målet er at 1 pst. av statsbudsjettets utgifter skal gå til kulturformål innen 2014. I forhold til saldert budsjett 2008 foreslår Regjeringen en samlet økning i bevilgningene til oppfølging av Kulturløftet med vel 748 mill. kroner. Med dette er Regjeringen i rute med opptrappingen av Kulturløftet.

Tiltak mot fattigdom. Det aller viktigste tiltaket mot fattigdom er å legge til rette for at flest mulig som kan arbeide, får jobb med en inntekt de kan leve av. Regjeringen legger derfor opp til et høyt nivå på arbeidsmarkedstiltakene i 2009. Innsatsen overfor deltakere på kvalifiseringsprogrammet styrkes. Regjeringen vil legge om og styrke bostøtteordningen. I budsjettet for 2009 foreslås det en bevilgningsøkning på 303 mill. kroner til innfasing av ny bostøtteordning fra 1. juli. Fullt innfasert vil det nye bostøtteregulverket medføre økt bostøtte på om lag 1 mrd. kroner årlig. Også tiltakene mot rusmisbruk er viktige for å bedre levestandarden for vanskeligstilte. Regjeringen foreslår videre å øke satsene i de statlige veiledende retningslinjene for utmåling av stønad til livsopphold med 5 pst. i tillegg til ordinær regulering i tråd med antatt vekst i konsumprisindeksen. I statsbudsjettet for 2009 foreslår Regjeringen en samlet økning av bevilgningene til tiltak mot fattigdom på vel 1,2 mrd. kroner. Som følge av den ekstraordinære økningen i folketrygdens minstepensjon i trygdeoppgjøret for 2008 økes utbetalingene til dette formålet med 1,25 mrd. kroner i 2009.

Nordområdene. Norsk nordområdepolitikk har som mål å trygge nasjonal suverenitet, sikre stabilitet i området, fremme ansvarlig forvaltning av ressursene, trygge miljøet og sikre norske økonomiske interesser. I 2009-budsjettet foreslås det økte bevilgninger til blant annet oljevernberedskap, MAREANO-prosjektet, slepebåterberedskap og på områder som miljø, reiseliv, kultur og kunnskapsinfrastruktur. Regjeringen foreslår en økning i bevilgningene til nordområdene med 514 mill. kroner fra saldert budsjett 2008.

Forsvaret. I langtidsplanen for Forsvaret, som nylig er vedtatt i Stortinget, er det lagt til grunn at forsvarsbevilgningene i perioden 2009–2012 skal trappes opp med 800 mill. kroner. Regjeringens budsjettforslag for 2009 innebærer at en allerede i det første året av langtidsplanperioden gjennomfører halvparten av denne bevilgningsopptrappingen.

Foreldrepermisjon blant fedre. Å øke fedres bruk av foreldrepermisjon er sentralt for å styrke fedrenes omsorgsrolle. Utvidelse av fedrekvoten er det mest effektive tiltaket for å øke fedres bruk av foreldreper-

misjon. Regjeringen foreslår derfor å utvide fedrekvoten fra seks til ti uker med virkning for fødsler og omsorgsovertakelser fra og med 1. juli 2009. To av ukene legges til som en forlengelse av den samlede stønadsperioden, mens de to andre ukene tas av den delen av stønadsperioden som i dag er til fordeling mellom foreldrene.

Regjeringens hovedprioriteringer på utgiftssiden er nærmere omtalt i St.prp. nr. 1 (2008–2009) Gul bok.

3.1.2 Merknader frå komiteen

Komiteen tek omtalen til orientering.

Komiteen viser til avsnitt 2.1 og 2.2 over når det gjeld det finanspolitiske opplegget for 2009. Komiteen viser vidare til at Stortinget vedtok fordelinga av statsbudsjettet på rammeområde 23. oktober 2008, jf. Innst. S. nr. 4 (2008–2009).

Komiteen viser til at det er fremma i alt 5 tilleggsproposisjonar til St.prp. nr. 1 (2008–2009) etter at denne blei lagt fram. I møte i Stortinget 3. og 13. november 2008 blei forslaga under dei enkelte kapitla vedtekne fordelt på rammeområde og sende komiteen i samsvar med vedtak i Stortinget om fordeling til komiteane ved behandlinga av Innst. S. nr. 4 (2008–2009), jf. vedlegg 1.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet viser til at disse medlemmers alternative statsbudsjett innebærer i korte trekk kraftige reduksjoner i skatter og avgifter, styrking av kjerneområdene, samferdsel, helse, justis og forsvar og reduksjon av offentlige utgifter til ikke-prioriterte områder.

Disse medlemmer har foreslått store bruttokutt over statsbudsjettet. Etter noe omfordeling resulterer dette i et nettokutt på 8,5 mrd. kroner.

Disse medlemmer foreslår en overføring til Statens pensjonsfond – Utland på 414 mrd. kroner. Dette er 31 mrd. kroner lavere enn i Regjeringens opplegg, og i beløpet inngår 9,3 mrd. kroner som er ført på et utenlandsbudsjett, som vi forutsetter ikke har innvirkning på norsk innenlandsøkonomi.

Disse medlemmer anser investeringer i realkapital og skatte- og avgiftsreduksjoner som viktige bidrag til bedret vekst i BNP på kort og lang sikt. Samlet sett øker vi investeringer i real- og finanskapital, og vi senker skatter og avgifter med til sammen 28 mrd. kroner.

Tabellen nedenfor er oppdatert med disse medlemmers behandling av Regjeringens tilleggsproposisjoner 1–5, samt alternativt posteringsforslag for de 100 mill. kroner ekstra foreslått av Regjeringen i budsjettbehandlingens siste fase, og som en samlet opposisjon fant alternativ anvendelse for innen fattigdomsbekjempelse og forskning.

Komité	Nr.		St.prp. nr. 1 med Tillegg 1-5	FrP 2009
Kommunal- og forvaltningskomiteen	1	Statsforvaltning	12 657 809 000	11 311 561 000 (-1 346 248 000)
Familie- og kulturkomiteen	2	Familie og forbruker	59 088 476 000	59 101 271 000 (+12 795 000)
	3	Kultur	5 884 386 000	4 942 783 000 (-941 603 000)
Utenrikskomiteen	4	Utenriks	30 851 810 000	19 882 706 000 (-10 969 104 000)
Justiskomiteen	5	Justis	16 047 716 000	16 973 716 000 (+926 000 000)
Kommunal- og forvaltningskomiteen	6	Innvandring, regional utvikling og bolig	12 014 681 000	10 030 730 000 (-1 983 951 000)
Arbeids- og sosialkomiteen	7	Arbeid og sosial	262 061 013 000	261 137 961 000 (-923 052 000)
Forsvarskomiteen	8	Forsvar	33 080 122 000	35 165 122 000 (+2 085 000 000)
Næringskomiteen	9	Næring	4 429 357 000	4 471 257 000 (+41 900 000)
	10	Fiskeri	707 851 000	501 331 000 (-206 520 000)
	11	Landbruk	13 695 799 000	7 388 995 000 (-6 306 804 000)

Energi- og miljøkomiteen	12	Olje og energi	-119 047 266 000	-119 987 666 000 (-940 400 000)
	13	Miljø	3 652 843 000	3 441 843 000 (-211 000 000)
Kontroll- og konstitusjonskomiteen	14	Konstitusjonelle institusjoner	1 495 791 000	1 465 791 000 (-30 000 000)
Helse- og omsorgskomiteen	15	Helse	128 979 744 000	134 481 416 000 (+5 501 672 000)
Kirke-, utdannings- og forskningskomiteen	16	Kirke, utdanning og forskning	39 205 395 000	40 030 617 000 (+825 222 000)
Transport- og kommunikasjonskomiteen	17	Transport og kommunikasjon	28 069 337 000	33 197 977 000 (+5 128 640 000)
Finanskomiteen	18	Rammetilskudd mv. til kommunesektoren	72 498 080 000	73 825 626 000 (+1 327 546 000)
	19	Tilfeldige utgifter og inntekter	12 652 841 000	12 748 324 000 (+95 483 000)
	20	Eksportkreditt	-591 600 000	-591 600 000 (0)
	21	Finansadministrasjon mv.	29 011 516 000	28 416 059 000 (-595 457 000)
	22	Skatter og avgifter	-956 973 449 000	-928 580 249 000 (+28 393 200 000)
	23	Utbytte	-35 662 252 000	-33 602 252 000 (+2 060 000 000)
		Sum før lånetransaksjoner og overføring til og fra Statens pensjonsfond – Utland	-346 190 000 000	-324 246 681 000 (+21 943 319 000)
		Statens pensjonsfond – Utland	346 190 000 000	324 246 681 000 (-21 943 319 000)
		Lånetransaksjoner mv.	0	0 (0)

Komiteens medlemmer fra Høyre foreslår følgende bevilgninger under de enkelte rammeområdene

Komité	Nr.		St.prp. nr. 1 med Tillegg 1-5	Høyre 2009
Kommunal- og forvaltningskomiteen	1	Statsforvaltning	12 657 809 000	11 580 809 000 (-1 077 000 000)
Familie- og kulturkomiteen	2	Familie og forbruker	59 088 476 000	58 577 476 000 (-511 000 000)
	3	Kultur	5 884 386 000	5 747 386 000 (-137 000 000)
Utenrikskomiteen	4	Utenriks	30 851 810 000	30 291 810 000 (-560 000 000)
Justiskomiteen	5	Justis	16 047 716 000	16 246 716 000 (+199 000 000)
Kommunal- og forvaltningskomiteen	6	Innvandring, regional utvikling og bolig	12 014 681 000	11 032 981 000 (-981 700 000)
Arbeids- og sosialkomiteen	7	Arbeid og sosial	262 061 013 000	261 737 013 000 (-324 000 000)

Forsvarskomiteen	8	Forsvar	33 080 122 000	33 580 122 000 (+500 000 000)
Næringskomiteen	9	Næring	4 429 357 000	4 098 357 000 (-331 000 000)
	10	Fiskeri	707 851 000	702 851 000 (-5 000 000)
	11	Landbruk	13 695 799 000	11 665 799 000 (-2 030 000 000)
Energi- og miljøkomiteen	12	Olje og energi	-119 047 266 000	-119 017 266 000 (+30 000 000)
	13	Miljø	3 652 843 000	3 528 843 000 (-124 000 000)
Kontroll- og konstitusjonskomiteen	14	Konstitusjonelle institusjoner	1 495 791 000	1 465 791 000 (-30 000 000)
Helse- og omsorgskomiteen	15	Helse	128 979 744 000	129 209 744 000 (+230 000 000)
Kirke-, utdannings- og forskningskomiteen	16	Kirke, utdanning og forskning	39 205 395 000	39 956 395 000 (+751 000 000)
Transport- og kommunikasjonskomiteen	17	Transport og kommunikasjon	28 069 337 000	29 048 337 000 (+979 000 000)
Finanskomiteen	18	Rammetilskudd mv. til kommunesektoren	72 498 080 000	72 314 080 000 (-184 000 000)
	19	Tilfeldige utgifter og inntekter	12 652 841 000	11 852 841 000 (-800 000 000)
	20	Eksportkreditt	-591 600 000	-591 600 000 (0)
	21	Finansadministrasjon mv.	29 011 516 000	28 921 516 000 (-90 000 000)
	22	Skatter og avgifter	-956 973 449 000	-952 197 749 000 (+4 775 700 000)
	23	Utbytte	-35 662 252 000	-35 942 252 000 (-280 000 000)
		Sum før lånetransaksjoner og overføring til og fra Statens pensjonsfond – Utland	-346 190 000 000	-346 190 000 000 (0)
		Statens pensjonsfond – Utland	346 190 000 000	346 190 000 000 (0)
		Lånetransaksjoner mv.	0	26 100 000 000 (+26 100 000 000)

Komiteens medlem fra Kristelig Folkeparti fremmer i denne innstilling forslag om følgende bevilgninger på de enkelte rammeområdene:

Komité	Nr.		St.prp. nr. 1 med Tillegg 1-5	KrFs alternative statsbudsjett 2009
Kommunal- og forvaltningskomiteen	1	Statsforvaltning	12 657 809 000	12 655 309 000 (-2 500 000)
Familie- og kulturkomiteen	2	Familie og forbruker	59 088 476 000	59 321 676 000 (+233 200 000)
	3	Kultur	5 884 386 000	5 902 386 000 (+18 000 000)

Utenrikskomiteen	4	Utenriks	30 851 810 000	31 164 810 000 (+313 000 000)
Justiskomiteen	5	Justis	16 047 716 000	16 181 216 000 (+133 500 000)
Kommunal- og forvaltningskomiteen	6	Innvandring, regional utvikling og bolig	12 014 681 000	14 854 981 000 (+2 840 300 000)
Arbeids- og sosialkomiteen	7	Arbeid og sosial	262 061 013 000	262 133 113 000 (+72 100 000)
Forsvarskomiteen	8	Forsvar	33 080 122 000	33 080 122 000 (0)
Næringskomiteen	9	Næring	4 429 357 000	3 853 357 000 (-576 000 000)
	10	Fiskeri	707 851 000	707 851 000 (0)
	11	Landbruk	13 695 799 000	13 695 799 000 (0)
Energi- og miljøkomiteen	12	Olje og energi	-119 047 266 000	-119 117 266 000 (-70 000 000)
	13	Miljø	3 652 843 000	3 697 343 000 (+44 500 000)
Kontroll- og konstitusjonskomiteen	14	Konstitusjonelle institusjoner	1 495 791 000	1 495 791 000 (0)
Helse- og omsorgskomiteen	15	Helse	128 979 744 000	132 552 244 000 (+3 572 500 000)
Kirke-, utdannings- og forskningskomiteen	16	Kirke, utdanning og forskning	39 205 395 000	39 527 895 000 (+322 500 000)
Transport- og kommunikasjonskomiteen	17	Transport og kommunikasjon	28 069 337 000	29 069 337 000 (+1 000 000 000)
Finanskomiteen	18	Rammetilskudd mv. til kommunesektoren	72 498 080 000	68 916 980 000 (-3 581 100 000)
	19	Tilfeldige utgifter og inntekter	12 652 841 000	12 552 841 000 (-100 000 000)
	20	Eksportkreditt	-591 600 000	-591 600 000 (0)
	21	Finansadministrasjon mv.	29 011 516 000	29 031 516 000 (+20 000 000)
	22	Skatter og avgifter	-956 973 449 000	-956 732 149 000 (+241 300 000)
	23	Utbytte	-35 662 252 000	-35 944 752 000 (-282 500 000)
		Sum før lånetransaksjoner og overføring til og fra Statens pensjonsfond – Utland	-346 190 000 000	-341 991 200 000 (+4 198 800 000)
		Statens pensjonsfond – Utland	346 190 000 000	341 942 200 000 (-4 247 800 000)
		Lånetransaksjoner mv.	0	0 (0)

Komiteens medlem fra Venstre viser til at Venstre foreslår et alternativt statsbudsjett for 2009 som er en målrettet satsing på det nyskapende miljø- og klimavennlige næringslivet, forskning, miljø-

vennlig samferdsel og fattigdomsbekjempelse blant barn og unge, nærmere omtalt under pkt. 2.1.2 i denne innstilling. Dette medlem foreslår å omprioritere ca. 11,5 mrd. kroner i forhold til Regje-

ringens forslag med om lag like store deler fordelt på skatte- og avgiftssiden og statsbudsjettets utgiftsside innenfor et samlet nøytralt opplegg når det gjelder overføringer fra Statens pensjonsfond – Utland.

Dette medlem fremmer i denne innstilling forslag om følgende bevilgninger på de enkelte rammeområder:

Komité	Nr.		St.prp. nr. 1 med Tillegg 1-5	Venstres alterna- tive budsjett 2009
Kommunal- og forvalt- ningskomiteen	1	Statsforvaltning	12 657 809 000	12 433 609 000 (-224 200 000)
Familie- og kulturkomiteen	2	Familie og forbruker	59 088 476 000	58 961 076 000 (-127 400 000)
	3	Kultur	5 884 386 000	6 022 586 000 (+138 200 000)
Utenrikskomiteen	4	Utenriks	30 851 810 000	30 839 210 000 (-12 600 000)
Justiskomiteen	5	Justis	16 047 716 000	16 052 716 000 (+5 000 000)
Kommunal- og forvalt- ningskomiteen	6	Innvandring, regional utvikling og bolig	12 014 681 000	12 024 431 000 (+9 750 000)
Arbeids- og sosialkomiteen	7	Arbeid og sosial	262 061 013 000	262 064 713 000 (+3 700 000)
Forsvarskomiteen	8	Forsvar	33 080 122 000	33 002 122 000 (-78 000 000)
Næringskomiteen	9	Næring	4 429 357 000	3 301 557 000 (-1 127 800 000)
	10	Fiskeri	707 851 000	707 851 000 (0)
	11	Landbruk	13 695 799 000	13 589 399 000 (-106 400 000)
Energi- og miljøkomiteen	12	Olje og energi	-119 047 266 000	-119 170 266 000 (-123 000 000)
	13	Miljø	3 652 843 000	3 772 974 000 (+120 131 000)
Kontroll- og konstitusjons- komiteen	14	Konstitusjonelle institusjo- ner	1 495 791 000	1 483 491 000 (-12 300 000)
Helse- og omsorgskomiteen	15	Helse	128 979 744 000	129 555 744 000 (+576 000 000)
Kirke-, utdannings- og forskningskomiteen	16	Kirke, utdanning og fors- kning	39 205 395 000	40 946 295 000 (+1 740 900 000)
Transport- og kommunika- sjonskomiteen	17	Transport og kommunika- sjon	28 069 337 000	29 047 337 000 (+978 000 000)
Finanskomiteen	18	Rammetilskudd mv. til kommunesektoren	72 498 080 000	71 358 080 000 (-1 140 000 000)
	19	Tilfeldige utgifter og inn- tekter	12 652 841 000	11 744 841 000 (-908 000 000)
	20	Eksportkreditt	-591 600 000	-591 600 000 (0)
	21	Finansadministrasjon mv.	29 011 516 000	28 704 016 000 (-307 500 000)
	22	Skatter og avgifter	-956 973 449 000	-956 097 449 000 (+876 000 000)

23	Utbytte	-35 662 252 000	-35 964 252 000 (-302 000 000)
	Sum før lånetransaksjoner og overføring til og fra Sta- tens pensjonsfond – Utland	-346 190 000 000	-346 211 519 000 (-21 519 000)
	Statens pensjonsfond – Utland	346 190 000 000	346 211 519 000 (+21 519 000)
	Lånetransaksjoner mv.	0	0 (0)

3.2 Gjennomgang av forslaget til statsbudsjettet for 2009 etter den vedtekne inndeling i rammeområde

3.2.1 Rammeområde 1 (Statsforvaltning)

3.2.1.1 SAMANDRAG

Kap.	Formål	St.prp. nr. 1 (2008–2009)
Utgifter rammeområde 1 (i hele tusen kroner)		
20	Statsministerens kontor	76 220
21	Statsrådet	146 600
24	Regjeringsadvokaten	61 100
1500	Fornyings- og administrasjonsdepartementet	233 500
1503	Midler til opplæring og utvikling av tillitsvalgte	113 086
1510	Fylkesmannsembetene	1 343 379
1521	Direktoratet for forvaltning og IKT	252 825
1522	Departementenes servicesenter	455 932
1523	Tilskudd til kompetanseutvikling	14 000
1530	Tilskudd til de politiske partier	337 203
1541	Pensjoner av statskassen	21 700
1542	Tilskudd til Statens Pensjonskasse	8 357 000
1543	Arbeidsgiveravgift til folketrygden	921 000
1546	Yrkesskadeforsikring	94 000
1547	Gruppelivsforsikring	126 000
1570	Datatilsynet	27 955
1571	Personvernemnda	1 650
1580	Byggeprosjekter utenfor husleieordningen	1 065 490
1581	Eiendommer til kongelige formål	61 586
1582	Utvikling av Fornebuområdet	7 000
2445	Statsbygg	1 218 531
2470	Statens Pensjonskasse	315 910
Sum utgifter rammeområde 1		15 251 667

Inntekter rammeområde 1 (i hele tusen kroner)

3024	Regjeringsadvokaten	7 600
4510	Fylkesmannsembetene	149 961
4521	Direktoratet for forvaltning og IKT	7 620
4522	Departementenes servicesenter	90 887
4546	Yrkesskadeforsikring	127 000
4547	Gruppelivsforsikring	47 000
4581	Eiendommer til kongelige formål	131

5445	Statsbygg	900 000
5446	Salg av eiendom, Fornebu	23 600
5470	Statens Pensjonskasse	17 059
5607	Renter av boliglansordningen i Statens Pensjonskasse	1 223 000
Sum inntekter rammeområde 1		2 593 858
Sum netto rammeområde 1		12 657 809

3.2.1.2 MERKNADER FRÅ KOMITEEN

3.2.1.2.1 *Merknader frå medlemene i komiteen frå Arbeidarpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet*

Fleirtalet i komiteen, medlemene frå Arbeidarpartiet, Sosialistisk Venstreparti, og Senterpartiet, meiner det er positivt at Regjeringa legg opp til at ein skal kunne velje lang fastrente for dei som ønskjer meir føreseielege økonomiske forhold, som når det blir innført 20 års fastrentetilbod i Husbanken. Basert på erfaringar på dette området, ber fleirtalet om at Regjeringa i Revidert nasjonalbudsjett for 2009 vurderer ei slik ordning også for Lånekassen. Fleirtalet sluttar seg til forslaget frå Regjeringa.

3.2.1.2.2 *Merknader frå medlemene i komiteen frå Framstegspartiet*

Komiteens medlemmer fra Framskrittspartiet viser til at Framskrittspartiet i sitt alternative statsbudsjett foreslår at ramme 1 settes til 11 311 561 000 kroner, som er en reduksjon i forhold til Regjeringens på 1 346 248 000 kroner.

Disse medlemmer viser til våre merknader i pkt. 3.2.6 hvor alle saker under kommunal- og forvaltningskomiteens ansvarsområde er kommentert samlet.

3.2.1.2.3 *Merknader frå medlemene i komiteen frå Høyre*

Komiteens medlemmer fra Høyre viser til at Høyre i sitt alternative statsbudsjett foreslår at ramme 1 settes til 11 580 809 000 kroner, som er en reduksjon i forhold til Regjeringens forslag på 1 077 000 000 kroner.

Disse medlemmer viser i denne anledning til sine merknader i pkt. 2.1.2 om Høyres alternative budsjett, samt pkt. 3.2.18 der rammetilskudd mv. til kommunesektoren behandles.

3.2.1.2.4 *Merknader frå medlemen i komiteen frå Kristeleg Folkeparti*

Komiteens medlem fra Kristelig Folkeparti viser til forslaget fra dette medlem i Budsjett-innst. S. nr.1 (2008–2009) om et flatt skattefradrag for alle i alderen 62–67 år som ikke samtidig

mottar trygd eller pensjon. Dette medlem antar at dette vil redusere antallet AFP-pensjonister i 2009 med 250 i forhold til Regjeringens anslag, og finner derfor grunnlag for å redusere bevilgningen til Avtalefestet Pensjon med 12,5 mill. kroner. Dette medlem vil framskynde oppstarten av byggeprosjektet Høgskolen i Bergen, og setter av 10 mill. kroner til dette formålet.

Dette medlem fremmer forslag om å sette sum netto rammeområde til 12 655,3 mill. kroner, som er en reduksjon på 2,5 mill. kroner i forhold til Regjeringens forslag.

3.2.1.2.5 *Merknader frå medlemen i komiteen frå Venstre*

Komiteens medlem fra Venstre viser til at Venstre i sitt alternative statsbudsjett foreslår å bevilge 12 433 609 000 kroner under rammeområde 1, som er 224 200 000 kroner mindre enn det som følger av Regjeringens forslag.

Dette medlem mener at det offentlige er helt avhengig av verdiskapingen i det private næringsliv. Like klart er det at næringslivet er avhengig av en velfungerende offentlig sektor. Ikke minst er gode skoler nødvendig for at norske bedrifter skal kunne fortsette å hevde seg i kunnskapsindustrien, og et godt barnehagetilbud er viktig for deltagelsen i yrkeslivet. For dette medlem er det likevel et mål at veksten i det offentliges utgifter må være lavere enn veksten i samfunnet for øvrig.

Det ytes stor innstats fra ansatte i offentlig sektor, som vi alle er avhengig av. Men systemene må reformeres for å bedre tjenestene for borgerne. Å ta i bruk ny teknologi i offentlig sektor er en del av dette. Bedre samordning mellom forvaltningsnivåer og forenkling er en annen del av det. I tillegg mener dette medlem at det er en del å hente på å utfordre offentlig sektor på å konkurrere mer, både med seg selv og med andre. Dette medlem vil særlig peke på potensialet vi har i frivillig sektor, som ofte har et idealistisk formål og engasjement som mobiliserer til innsats. Vi har også gode eksempler på forbrukersamvirker og som kan brukes i større grad i fellesskaps nytte.

Dette medlem mener at det er en klar forskjell mellom privatisering og konkurranseutsetting. Privatisering innebærer å overlate hele ansvaret for å levere en tjeneste til private. Dette medlem ser i

liten grad privatisering som et egnet virkemiddel for bedre offentlige tjenester. Konkurransetsetting innebærer i motsetning til privatisering at det offentlige fortsatt har et klart ansvar for at borgerne får de gode tjenestene de har krav på. Det vil være konkurranse om hvem som leverer tjenestene, enten det er frivillige organisasjoner, private eller det offentlige. Erfaring med konkurransetsetting viser at det kan gi bedre og mer varierte tjenester for innbyggerne.

Dette medlem vil at private og offentlige tjenesteytere likebehandles i avgiftssystemet ved leveranser av varer og tjenester for alle offentlige virksomheter, også helseforetakene og viser i den forbindelse til forslag om momsnøytrale innkjøp i staten.

Dette medlem viser til at offentlig forvaltning som stor kunde og bestiller kan bidra til konkurranse som skjerper og utvikler norske tjenester, produsenter og leverandører. Det offentlige bør føre en åpen anbudspolitikk med likebehandling av tilbydere. Det bør også stilles krav til at alle produkter som det offentlige kjøper er de beste på markedet når det gjelder miljøegenskaper.

Dette medlem vil legge til rette for omfattende bruk av elektronisk handel, også innenfor det offentlige. I løpet av neste stortingsperiode bør minst halvparten av alle offentlige innkjøp gjøres elektronisk, og ressursene frigjøres til å yte bedre tjenester i stat, fylker og kommuner.

Dette medlem viser til at det bevilges betydelige summer til ulike ordinære byggeprosjekter og investeringer under Statsbyggs portefølje. Det er derfor grunn til å tro at en mindre bevilgning i 2009 bare vil medføre enkelte mindre forsinkelser på ulike prosjekter, jf. tidligere slike faseforsinkelser i forbindelse med bevilgninger over ulike budsjett. Dette framgår også av svarene fra Finansdepartementet til dette medlem i forbindelse med forarbeidet til Stortingets behandling av forslaget til statsbudsjett for 2009. Dette medlem foreslår derfor at det bevilges 100 mill. kroner mindre samlet under ulike byggeprosjekter enn det Regjeringen legger opp til, bl.a. en liten faseforskyvning i framdriften på nytt regjeringsbygg, RS. Dette medlem vil imidlertid understreke at det er viktig at planene for nytt veksthus til Naturhistorisk museum på Tøyen (Universitetet i Oslo) blir realisert, og at departementet bidrar til dette. Målet må være at bygget skal stå klart i forbindelse med 200-årsjubileet for opprettelsen av universitetet i 2011. Dette medlem foreslår derfor 10 mill. kroner til prosjektering og oppstart i 2009.

Dette medlem viser videre til at tilgang på arbeidskraft nå er blitt en hovedutfordring for både bedrifter og offentlig sektor i Norge. Selv om vi går inn i en tid med noe økt arbeidsledighet vil dette forbli en stor utfordring for mange bransjer og sektorer.

Derfor trenger vi et mer fleksibelt arbeidsliv. Industrialiserens regulering av arbeidsmarkedet er ikke alltid i tråd med kunnskapsøkonomiens krav til fleksibilitet. Arbeidsmiljøloven skal sikre arbeidstagere et godt vern mot yrkesskader og utnyttning. Samtidig må loven tilpasses det nye arbeidslivets behov for fleksibilitet og individuelle løsninger. Dette medlem ønsker en arbeidslovgivning som balanserer bedriftenes behov for raske omstillinger med arbeidstagernes behov til forutsigbarhet og trygghet. Det bør i større grad åpnes for at arbeidstagere etter avtale med arbeidsgiver kan arbeide mer i deler av året, mot at dette kan tas ut som lenger ferie andre deler av året. Adgangen til timekontoordninger og gjennomsnittsberegning av arbeidstid bør utvides. Disse løsningene er langt mer målrettet og fremtidsrettet enn Regjeringens bruk av 12 mill. kroner til forsøk med 6 timers arbeidsdag, noe dette medlem ikke støtter.

Dette medlem er glad for at de nåværende regjeringspartier og Venstre, Høyre og Kristelig Folkeparti har samlet seg om en felles pensjonsreform som skal være bærekraftig og stå seg over tid. Et av hovedelementene i det nye pensjonssystemet er at det skal være lønnsomt å stå lenger i arbeid. Det er også avgjørende at vi lykkes med å heve den reelle pensjonsalder i årene som kommer, dersom vi skal løse den store arbeidskraftutfordringen vi står overfor. I tråd med hovedlinjene i pensjonsreformen, mener dette medlem at det må være en målsetting å redusere antall nye AFP-pensjonister. Derfor foreslår Venstre i sitt alternative budsjett en rekke endringer i skatte- og avgiftsopplegget for AFP-pensjonister og arbeidstakere i aldersgruppen 62–67 år slik at det anslagsvis vil bli 1 000 færre AFP-pensjonister årlig noe som vil gi et redusert statlig bidrag på 50 mill. kroner. Det vises for øvrig til merknader og forslag i Budsjett-innst. S. nr. 1 (2008–2009) om skatte- og avgiftsvedtak for 2009 og Innst. O. nr. 1 (2008–2009) om skatte- og avgiftsopplegget 2009 – lovendringer.

Dette medlem mener at et sterkt personvern er avgjørende både for den enkeltes frihet og for demokratiet. Vernet om den private sfæren er en forutsetning for et fritt samfunn. Friheten forutsetter at hvert menneske vernes mot utilbørlig registrering, overvåking og inngripen i privatlivet. Dette medlem vil vise til at personvernet i dag enten står under et sterkt press eller er på vikende front på mange områder. Dette medlem mener personvernet særlig trues på helse-, justis- og samferdselsområdet. Internasjonal bekjempelse av kriminalitet og terror, press mot taushetsplikt, gjenbruk og lagring av sensitive personopplysninger, registrering av helseopplysninger, publisering av personopplysninger på Internett og bortfall av anonyme/sporløse alternativer er eksempler på at personvernet trues.

Dette medlem understreker Datatilsynets viktige rolle i en tid der personvernet blir utfordret på stadig flere områder og i stadig økende omfang.

Dette medlem vil videre peke på at den informasjonsteknologiske utviklingen holder et tempo og har et omfang som innebærer en økt arbeidsbyrde for Datatilsynet. Dette medlem mener det er behov for å styrke de institusjoner som ivaretar personvernet i det norske samfunnet og vil vise til at Datatilsynet ikke har noen inntjening. I første omgang foreslår derfor dette medlem å styrke Datatilsynet med 2 mill. kroner.

Dette medlem har registrert at det har vært en relativt stor, årlig økning i partistøtten de siste årene. Når dette medlem tar til orde for moderasjon på andre områder er det naturlig at de politiske partiene går foran. Dette medlem foreslår derfor en nominell videreføring av den økonomiske støtten til de politiske partiene noe som vil medføre en samlet innsparing på 14,2 mill. kroner i 2009.

Dette medlem støttet ikke innlemmingen av Statskonsult i det nye Direktoratet for forvaltning og IKT (Difi), men var av den oppfatning at arbeidsoppgavene som Statskonsult utførte like gjerne kunne vært konkurranseutsatt og utført av andre enn et statlig organ. Dette medlem mener fortsatt at dette burde være gjort og foreslår å skille ut og selge det gamle Statskonsult. En slik operasjon mener dette medlem vil kunne innbringe om lag 40 mill. kroner i 2009.

Dette medlem registrerer at Regjeringen mener det endelig er tatt skritt framover i arbeidet med eID og at det er tid for å starte implementering i et visst omfang i statlige etater. Dette er et arbeid dette medlem støtter, men det er lite trolig at det vil kunne brukes så mye som 80 mill. kroner til dette i 2009. Dette medlem foreslår derfor å redusere bevilgningene med 20 mill. kroner i 2009, men er åpen for å justere dette i forbindelse med Revidert nasjonalbudsjett dersom det skulle vise seg at Regjeringens anslag tegner til å bli korrekte.

3.2.1.3 OPPSUMMERING AV FORSLAGA TIL RAMMESUMMAR UNDER RAMMEOMRÅDE 1

	St.prp. nr. 1 med Tillegg nr. 1–5	A, SV, Sp	FrP	Høyre	KrF	Venstre
Forslag til netto rammebeløp	12 657 809 000	12 657 809 000	11 311 561 000	11 580 809 000	12 655 309 000	12 433 609 000
Avvik fra St.prp. nr. 1 Tl. nr. 1–5		0	-1 346 248 000	-1 077 000 000	-2 500 000	-224 200 000

3.2.2 *Rammeområde 2 (Familie og forbruker), under familie- og kulturkomiteen*

3.2.2.1 SAMANDRAG

Kap.	Formål	St.prp. nr. 1 (2008–2009)
Utgifter rammeområde 2 (i hele tusen kroner)		
231	Barnehager	24 314 940
800	Barne- og likestillingsdepartementet	117 900
840	Krisetiltak	260 093
841	Samliv og konfliktløsning	31 535
842	Familievern	315 017
843	Likestillings- og diskrimineringsnemnda	2 247
844	Kontantstøtte	1 472 000
845	Barnetrygd	14 590 000
846	Forsknings- og utredningsvirksomhet, tilskudd mv.	59 442
849	Likestillings- og diskrimineringsombudet	48 574
850	Barneombudet	10 309
852	Adopsjonsstøtte	20 045
854	Tiltak i barne- og ungdomsvernet	650 123
855	Statlig forvaltning av barnevernet	4 650 765
856	Barnevernets omsorgssenter for enslige mindreårige asylsøkere	384 150
857	Barne- og ungdomstiltak	211 318
858	Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet	201 041

859	EUs ungdomsprogram	6 893
860	Forbrukerrådet	94 137
862	Positiv miljømerking	4 532
865	Forbrukerpolitiske tiltak og internasjonalt samarbeid	25 151
866	Statens institutt for forbruksforskning	25 660
867	Sekretariatet for Forbrukertvistutvalget og Markedsrådet	7 449
868	Forbrukerombudet	19 533
2530	Foreldrepenger	12 856 500
Sum utgifter rammeområde 2		60 379 354

Inntekter rammeområde 2 (i hele tusen kroner)

3842	Familievernet	900
3854	Tiltak i barne- og ungdomsvernet	35 623
3855	Statlig forvaltning av barnevernet	997 622
3856	Barnevernets omsorgssenter for enslige mindreårige asylsøkere	254 000
3858	Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet	433
3859	EUs ungdomsprogram	2 300
Sum inntekter rammeområde 2		1 290 878
Sum netto rammeområde 2		59 088 476

3.2.2.2 MERKNADER FRÅ KOMITEEN

3.2.2.2.1 *Merknader frå medlemene i komiteen frå Arbeidarpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet*

Fleirtalet i komiteen, medlemene frå Arbeidarpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet, sluttar seg til forslaget frå Regjeringa.

3.2.2.2.2 *Merknader frå medlemene i komiteen frå Framstegspartiet*

Komiteens medlemmer fra Framskrittspartiet viser til at Framskrittspartiet i sitt alternative statsbudsjett foreslår at ramme 2 settes til 59 101 271 000 kroner, som er en økning i forhold til Regjeringen på 12 795 000 kroner.

Disse medlemmer ønsker å pris- og kostnadsjustere barnetrygden og foreslår en opptrapping tilsvarende halv oppjustering. Kontantstøtten har gjennom evaluering vist at den har vært vellykket og gitt resultater for de familiene som har gjort seg nytte av ordningen.

Utgiftene til det statlige barnevernet øker stadig. Fra 2005 og til budsjett for 2009 er utgiftene økt med over en milliard kroner. Dette skyldes i hovedsak en økning i antall barn under Barnevernets omsorg, som igjen kommer som en følge av at Barnevernet i for liten grad gir preventiv hjelp og støtte til familiene, noe som igjen fører til at Barnevernet må overta omsorgen. Vridningen mot omsorgsovertagelse kommer til tross for at Regjeringen ved flere anledninger har uttalt at man skal satse på tiltak i hjemmet. I til-

legg har Regjeringen valgt å redusere tiltak i hjemmet og bruk av private barneverntjenester, for å kanalisere brukerne over i statlige tilbud. Det blir dyrere når statlige tilbud har høyere kostnader enn private, samtidig som private tilbud er like gode eller bedre enn de statlige.

I den grad det er en reell økning av antall barn med hjelpebehov, vil disse medlemmer understreke at et fritt og uavhengig barnevernstilsyn vil være enda mer nødvendig og påkrevd.

Disse medlemmer fremmer følgende forslag:

"Stortinget ber Regjeringen utrede og fremme forslag om etablering av et statlig barnevernstilsyn."

3.2.2.2.3 *Merknader frå medlemene i komiteen frå Høgre*

Komiteens medlemmer fra Høyre viser til at Høyre i sitt alternative statsbudsjett foreslår at ramme 2 settes til 58 577 476 000 kroner, som er en reduksjon i forhold til Regjeringens forslag på 511 000 000 kroner.

Familien er samfunnets viktigste fellesskap og arena for trygghet, tilhørighet og utvikling. Familien skaper og sikrer en trygg ramme om barns oppvekst. Disse medlemmer vil derfor sørge for at familien gis mulighet til selvstendighet, innflytelse over og valgfrihet i oppdragelsen, omsorgen og utdanningen.

Disse medlemmer er opptatt av at familienes økonomi påvirkes av finanspolitikken. Økte

avgifter og et høyt skattenivå vil i stor grad ramme familieøkonomien. Disse medlemmer vil derfor tilrettelegge for en finanspolitikk hvor noe av den økonomiske veksten brukes på å senke skatteregningen. I en tid med finanskriser og nedgangskonjunktur er det av avgjørende betydning at finanspolitikken innrettes på en slik måte at arbeidsplasser sikres og at renten holdes på et nivå som husholdningene er i stand til å håndtere. Disse medlemmer viser til at en stimulerende næringspolitikk og investeringer for fremtiden vil prege Høyres alternative budsjett, hvilket bidrar til å opprettholde velferden og sikre at færre faller utenfor samfunnet i nedgangstider. Disse medlemmer vil at det skal lønne seg å spare og ta ansvar for egen fremtid. Med dette som utgangspunkt dannes en god familiepolitikk.

Disse medlemmer ønsker at alle barn skal ha et tilbud om barnehageplass, og er glade for at målet om full barnehagedekning snart er nådd. Det er likevel urovekkende å se at utbyggingen har skjedd i et slikt tempo at kvaliteten i barnehagene ikke er blitt ivarettatt i tilstrekkelig grad. Den massive utbyggingen har skjedd i en tid med høye byggekostnader og det er grunn til å anta at fokus på nye plasser har bidratt til at rehabilitering og renovering av eksisterende barnehager ikke har blitt prioritert. Førskolelærmangelen er stor og tilrettelegging for særskilte grupper barn har ikke blitt viet tilstrekkelig oppmerksomhet i form av konkrete tiltak. Den økning som har vært i antallet dispensasjoner fra kravet om kvalifisert personale i barnehagene er ikke tilfredsstillende, og det kreves umiddelbare tiltak for å få til tilstrekkelig pedagogisk bemanning. Disse medlemmer vil derfor øke antallet studieplasser for førskolelærere. Det er også nødvendig, mener disse medlemmer, å satse på språkstimulerende tiltak for barn med annet morsmål eller forsinket språkutvikling.

Regjeringens politikk tilrettelegger for avvikling av en rekke private barnehager. Disse medlemmer mener private barnehager bidrar til stort mangfold i barnehagetilbudet, utvikling av barnehagesektoren, større foreldreinnflytelse og effektiv ressursutnyttelse og vil derfor arbeide for full likebehandling mellom offentlige og private barnehager. Disse medlemmer viser til at det er behov for forskning på barn med barnehage som omsorgsform og barn med annen barneomsorg i de første leveårene. Disse medlemmer vil derfor avsette 10 mill. kroner til forskning med det mål å avdekke fordeler og ulemper ved opphold i barnehage i forhold til annen omsorg for barn i alderen ett til tre år. Fortsatt satsing på kontantstøtte må sees i lys av foreldres rett og frihet til å velge omsorg for sine barn og hva som er til det beste for barnet.

Disse medlemmer mener et godt barnevern er et barnevern med stort mangfold av tiltak og tilbud, med høy kvalitet og med god ressursutnyttelse. Det er et sterkt behov for å sikre at all kompetanse innen barnevernssektoren kommer ulike barn og ungdom med ulike utfordringer til gode. Private institusjoner og tiltak har mye å bidra med i så måte, og disse medlemmer vil sikre disse aktører likebehandling i forhold til det offentlige barnevernet. Det er også viktig at ulike fagmiljøer med ulike tilnærminger til barnevernsfeltet får utvikle seg. Disse medlemmer vil derfor at det igangsettes forskning på flere metodiske tilnærminger enn de områder som det i dag kanaliseres forskningsmidler til.

Disse medlemmer viser til at det er en overrepresentasjon av barnerike familier som rammes av fattigdom. Det er derfor behov for en differensiering av barnetrygden i forhold til familier med mange barn. Disse medlemmer foreslår å øke barnetrygden for familier med fire barn eller flere med 2 000 kroner per år. Barn i familier med trang økonomi har begrenset mulighet til å delta i aktiviteter i fritiden. Disse medlemmer foreslår, også i år, å innføre en tilskuddsordning hvor det gis støtte til betaling av kontingenter ved deltakelse i frivillige lag og organisasjoner for barn og unge fra ressursvake hjem. Det er viktig at velferdsordninger kanaliseres til de grupper i befolkningen som trenger det mest, og disse medlemmer vil derfor innføre gradert foreldrebetaling for å sikre at ressursvake familier kan nyte godt av et barnehagetilbud til en lavere pris enn makspris.

3.2.2.2.4 *Merknader fra medlemmen i komiteen fra Kristeleg Folkeparti*

Komiteens medlem fra Kristelig Folkeparti viser til at mange barn har behov for hjelp fra det offentlige for å få en trygg oppvekst. Dette medlem foreslår derfor 50 mill. kroner utover Regjeringens forslag for å styrke det statlige barnevernet og ytterligere 10 mill. kroner til ettervern av unge mellom 18 og 23 år med tiltak fra barnevernet. Dette medlem foreslår ytterligere 10 mill. kroner til tiltak for utsatte barn og til oppfølging av barn i fosterhjem. Dette medlem viser til at Regjeringen tidligere har tatt sikte på å overføre ansvaret for de enslige mindreårige asylsøkerne over 15 år til det statlige barnevernet i løpet av 2009, mens overtakelsen nå er utsatt på ubestemt tid. Dette medlem mener Regjeringen bør komme med en sak til Stortinget i forbindelse med Revidert nasjonalbudsjett 2009 som innebærer at ansvaret for de enslige mindreårige asylsøkere over 15 år overføres fra utlendingsmyndighetene til barnevernet fra 1. september 2009. Dette medlem vil understreke at omsorgs-

situasjonen for de enslige mindreårige asylsøkerne over 15 år må følges nøye i påvente av at ansvaret for denne gruppen overføres til barnevernet.

Dette medlem vil understreke at trygghet og tid er viktig for barns oppvekstvilkår. Derfor ønsker dette medlem å styrke familien som barnas viktigste fellesskap. Dette medlem vil også gi foreldre en reell mulighet til å velge arbeid i eller utenfor hjemmet mens barna er små. Dette medlem foreslår å øke kontantstøtten til 4 000 kroner. pr. måned fra 1. juli 2009. Dette medlem foreslår også å øke engangsstøtten til 1 G fra 1. juli 2009, for å gi foreldre som ikke har opptjent rettigheter til foreldrepenge bedre mulighet til å bruke tid sammen med barnet. Dette medlem viser til at det er høye kostnader ved å adoptere barn fra utlandet, og at tilskuddet til foreldre som adopterer barn fra utlandet er ment å bidra til å motvirke en skjev sosial fordeling av adopsjon knyttet til foreldrenes økonomi. Dette medlem foreslår å øke adopsjonsstøtten til 1 G fra 1. januar 2009.

Dette medlem viser til at likestilling forutsetter at kvinner og menn har like rettigheter og muligheter til å delta i og påvirke samfunnsutviklingen. Likestilling forutsetter også at både kvinner og menn deltar i omsorgsarbeidet i hjemmet. Dette medlem mener det er viktig for hele familien at alle fedre får mulighet til å ta en del av foreldrepermisjonen. Dette medlem foreslår derfor at alle fedre skal få rett til fedrekvote uavhengig av mors yrkesdeltakelse før fødsel. Dette medlem mener at hver av foreldrene skal gis fødselspenge på basis av egen opptjening. Dette medlem mener en utvidelse av permisjonen av hensyn til fars kontakt med barnet bør beholdes. Dette vil også gjøre unge kvinners og menns tilknytning til arbeidslivet mer lik. Dette medlem foreslår derfor at fedrekvoten utvides fra seks til ti uker f.o.m. 1. juli 2009 og at dette gjøres ved å forlenge foreldrepermisjonstida med fire uker.

Dette medlem mener familievernets forebyggende arbeid er uvurderlig, og viser til at et forpliktende foreldreskap og godt samarbeid mellom foreldrene også etter samlivsbrudd er avgjørende for barns oppvekst. Dette medlem vil styrke familievernkontorene slik at de både kan drive meklings- og forebyggende arbeid. Dette medlem foreslår derfor å styrke familievernet med 10 mill. kroner utover Regjeringens forslag, slik at flere familier kan få mer og bedre hjelp. Dette medlem viser videre til at det er stor etterspørsel etter samlivskurs på lokalplan. Dette medlem ønsker at flest mulig skal få et tilbud og foreslår en bevilgning på 10 mill. kroner mer enn Regjeringen har foreslått. Dette medlem ønsker også å øremerke midler til samlivskurs for førstegangsførelse fremfor at disse finansieres via rammeoverføringer til kommunene. Dette medlem

mener det er viktig at disse midlene øremerkes for å opprettholde og videreutvikle et likeverdig tilbud om samlivskurs i hele landet

Dette medlem vil understreke at det er viktig at kvaliteten i barnehagene ikke blir glemt mens vi arbeider for å nå det tverrpolitiske målet om full barnehagedekning. Derfor foreslår dette medlem 10 mill. kroner ekstra til kompetanseutvikling i barnehagene og rekruttering av førskolelærere. Dette medlem synes ikke det er rettferdig at de private og kommunale barnehagene forskjellsbehandles. Dette medlem foreslår derfor å fortsette opptrapningen mot likeverdig behandling av de private og de kommunale barnehagene ved å bevilge 100 mill. kroner utover Regjeringens forslag dette formålet. I tillegg vil vi dette medlem sikre barnehageplass til alle som ønsker det, uavhengig av økonomi. Derfor foreslår dette medlem 25 mill. kroner øremerket til inntektsgraderte satser for foreldrebetaling i barnehagene.

Dette medlem mener en aktiv forbrukerpolitikk skal ivareta forbrukernes rettigheter, interesser og sikkerhet, og mener forbrukerne har rett til beskyttelse mot urimelig adferd fra både offentlige og private leverandører av varer og tjenester. Samtidig er det avgjørende at forbrukerne får veiledning om hvordan de kan handle på en etisk forsvarlig måte. Derfor foreslår dette medlem å bevilge 1,5 mill. kroner til drift av nettsiden etiskforbruk.no.

Dette medlem vil fremme følgende forslag:

"Stortinget ber Regjeringen komme med en sak til Stortinget i forbindelse med Revidert nasjonalbudsjett 2009 som innebærer at ansvaret for de enslige mindreårige asylsøkere over 15 år overføres fra utlendingsmyndighetene til barnevernet fra 1. september 2009."

Dette medlem vil fremme forslag om å bevilge 59 321,7 mill. kroner på rammeområde 2 familie og forbruker, noe som er 233,2 mill. kroner høyere enn Regjeringens forslag.

3.2.2.2.5 *Merknader fra medlemmen i komiteen fra Venstre*

Komiteens medlem fra Venstre viser til at Venstre i sitt alternative statsbudsjett foreslår å bevilge 58 961 076 000 kroner under rammeområde 2, som er 127 400 000 kroner mindre enn det som følger av Regjeringens forslag.

Venstres familiepolitikk tar utgangspunkt i at den enkelte familie skal ha stor frihet til å finne de løsningene som passer dem best. For dette medlem er respekt for ulike valg viktig. Familiekonstellasjonene har endret seg de siste tiårene, og dette medlem

mener det er viktig at staten sørger for trygge rammer uansett hvilken familieform den enkelte velger.

Dette medlem viser til at flere barnehager sliter med å rekruttere personell og med å opprettholde en forsvarlig kvalitet på tilbudet. Dette medlem er enig i at det må være moderate priser for oppholdsbetaling i barnehager, men mener at plass til alle, god kvalitet og økt økonomisk likebehandling mellom private og kommunale barnehager må prioriteres foran lavere pris.

Dette medlem foreslår derfor at oppholdsbetalingen i barnehager justeres i tråd med den generelle prisveksten, noe som vil medføre en økning i maksimalprisen på 100 kroner pr. måned. Dette medlem viser i denne forbindelse til at Regjeringen foretok en slik prisjustering i statsbudsjettet for 2007. En slik justering av oppholdsbetalingen vil føre til at statens utgifter reduseres netto med 345,5 mill. kroner. Dette medlem ønsker heller å omprioritere denne summen til blant annet å foreta et nødvendig løft for kompetanseutvikling og rekruttering av personell i barnehager, til barnehageforskning, økt økonomisk likebehandling av barnehager og til høyere utdanning.

Dette medlem viser til at vi står overfor store rekrutteringsutfordringer i barnehagesektoren, og at det per i dag er en betydelig underdekning i antall førskolelærere. Etter dette medlems syn er tilfredsstillende pedagogisk dekning avgjørende for kvaliteten i barnehagene. Dette medlem foreslår derfor å bevilge 25 mill. kroner til en rekrutterings- og kompetansehevingspakke for å øke antallet kvalifiserte førskolelærere. I tillegg ønsker dette medlem – i tråd med Venstres øvrige satsing på forskning – å bevilge 10 mill. kroner til FoU-tiltak innenfor barnehagesektoren.

Dette medlem viser til private og kommunale barnehager forskjellbehandles i dagens tilskuddssystem. Kommunen hvor en privat barnehage er etablert har per i dag plikt til å gi tilskudd slik at det samlede offentlige tilskuddet utgjør minst 85 pst. av det tilsvarende barnehager eid av kommunen i gjennomsnitt mottar i offentlige tilskudd. Dette medlem mener på prinsipielt grunnlag at private og kommunale barnehager skal ha økonomisk likeverdig behandling, og vil understreke at dette også var et sentralt element i barnehageforliket.

Dette medlem mener at det er behov for en gradvis opptrapping slik at man på sikt vil oppnå full økonomisk likebehandling av private og kommunale barnehager. På denne bakgrunn vil dette medlem, som et første ledd i opptrappingen, foreslå å bevilge 134 mill. kroner, tilsvarende en økning på to prosentpoeng, til økt økonomisk likebehandling av private og kommunale barnehager. Dette innebærer at private barnehager vil få minst 87 pst. av tilsvarende

kommunale barnehager i gjennomsnitt mottar i offentlige tilskudd.

Dette medlem mener det ikke er en menneskerett å få egne barn, men at barn har rett til å ha foreldre. Dette medlem mener foreldre som velger å ta seg av barn som allerede er satt til verden må få like gode økonomiske vilkår som biologiske foreldre og at adoptivforeldre bør få samme permisjonsrettigheter som biologiske foreldre. Det skal ikke være en økonomisk byrde å adoptere. Dette medlem foreslår derfor at adopsjonsstøtten økes til 1 G og bevilges 15,1 mill. kroner til dette formålet.

Dette medlem mener det er viktig at trygdesystemet kontinuerlig tilpasses virkeligheten. Slik det nåværende systemet er utformet er fedrekvoten avhengig av at barnets mor har vært yrkesaktiv i minst halv stilling i opptjeningstiden. Dette medlem mener far bør gis selvstendig rett til foreldrepenger, inkludert fedrekvoten, og foreslår å innføre en rett til foreldrepenger for fedre med barn født etter 1. juli 2009 som omfattes av slike tilfeller. Det er et mål for Venstre med reell likebehandling av mor og far i regelverket om foreldrepenger. Dette medlem foreslår derfor å bevilge 15 mill. kroner til dette. Dette medlem mener videre det er viktig at fedre får tilbrakt like mye tid sammen med nyfødte barn som mødrene, og foreslår å øke fedrekvoten med to uker for fedre med barn født etter 1. januar 2009.

Dette medlem viser til at ungdom som har vært under barnevernets omsorg ser ut til å klare seg dårligere enn andre ungdommer etter fylte 18 år. Ungdom som går ut av barnevernet er i risiko for marginalisering på områder som utdanning, arbeid, bolig og inntekt. I tillegg er det risiko for rusmisbruk, kriminalitet og psykiske problemer. Dette medlem mener på denne bakgrunn at det må satses mer på ettervernet.

Dette medlem mener det er avgjørende at barnevernets tilbud til ungdommer ikke plutselig opphører ved oppnådd myndighetsalder. Dette medlem viser til at barnevernets omsorg i dag opphører ved fylte 18 år. I barnevernloven § 4-15 er det bestemt at barneverntjenesten, i samarbeid med barnet, skal vurdere om det skal fortsette eller iver sette tiltak etter at barnet fyller 18 år. Selv om kommunene skal vurdere ettervernstiltak og det nå foreslås en utvidet plikt til begrunnelse når tiltak fra barnevernet opphører ved 18 år, mener dette medlem at dette ikke er tilstrekkelig for å sikre ettervernet. Dette medlem er kjent med at det er ulik praksis i kommunene på ettervernsiden.

Dette medlem mener at den beste måten å sikre at ungdommer får en tilstrekkelig oppfølging etter 18 år er å lovfeste en slik rett til ettervern fram til fylte 23 år. På denne bakgrunn foreslår dette medlem å bevilge 25 mill. kroner til dette formålet.

Dette medlem viser til at basisbevilgningen til Likestillings- og diskrimineringsombudet for 2009 er økt med 9 mill. kroner utover prisjustering. Dette medlem ser at det er behov for noe mer ressurser i forbindelse med endringene i diskrimineringslova og iverksetting av ny diskriminerings- og tilgjengelighetslov fra 1. januar 2009, men kan ikke se at det er behov for 9 mill. kroner til dette formålet. Dette medlem foreslår derfor å kutte 7 mill. kroner i basisbevilgningen. Dette medlem mener Likestil-

lings- og diskrimineringsombudet gjør en god jobb i arbeidet for økt likestilling, blant annet ved å avdekke diskriminerende forhold og ved å drive informasjonsarbeid. Dette medlem peker likevel på at det er mange som arbeider med likestilling på frivillig basis og at det er viktig å støtte dette arbeidet. Dette medlem ønsker derfor å øke bevilgningen til frivillige organisasjoner som jobber med likestillingsarbeid med 1 mill. kroner.

3.2.2.3 OPPSUMMERING AV FORSLAGA TIL RAMMESUMMAR FOR RAMMEOMRÅDE 2

	St.prp. nr. 1 med Tillegg nr. 1–5	A, SV, Sp	FrP	Høyre	KrF	Venstre
Forslag til netto rammebeløp	59 088 476 000	59 088 476 000	59 101 271 000	58 577 476 000	59 321 676 000	58 961 076 000
Avvik fra St.prp. nr. 1 Tl. nr. 1–5		0	12 795 000	-511 000 000	233 200 000	-127 400 000

3.2.3 Rammeområde 3 (Kultur), under familie- og kulturkomiteen

3.2.3.1 SAMANDRAG

Kap.	Formål	St.prp. nr. 1 med Tillegg nr. 1–5 (2008–2009)
Utgifter rammeområde 3 (i hele tusen kroner)		
300	Kultur- og kirkedepartementet	116 484
305	Lotteri- og stiftelsestilsynet	62 146
314	Kultur og samfunn	25 940
315	Frivillighetsformål	345 271
320	Allmenne kulturformål	596 426
321	Kunstnerformål	363 862
322	Billedkunst, kunsthåndverk og offentlig rom	378 892
323	Musikkformål	807 070
324	Scenekunstformål	1 358 133
325	Samordningstiltak for arkiv, bibliotek og museer	130 193
326	Språk-, litteratur- og bibliotekformål	705 594
328	Museums- og andre kulturvernformål	807 853
329	Arkivformål	265 811
334	Film- og medieformål	603 150
335	Pressestøtte	301 895
337	Kompensasjon for kopiering til privat bruk	37 910
Sum utgifter rammeområde 3		6 906 630

Inntekter rammeområde 3 (i hele tusen kroner)		
3300	Kultur- og kirkedepartementet	63
3305	Inntekter fra spill, lotterier og stiftelser	881 639
3320	Allmenne kulturformål	98
3322	Billedkunst, kunsthåndverk og offentlig rom	100
3323	Musikkformål	32 404
3324	Scenekunstformål	20 000

3325	Samordningstiltak for arkiv, bibliotek og museer.....	36 670
3326	Språk-, litteratur- og bibliotekformål	7 986
3329	Arkivformål	8 700
3334	Film- og medieformål	34 584
Sum inntekter rammeområde 3.....		1 022 244
Sum netto rammeområde 3.....		5 884 386

3.2.3.2 MERKNADER FRÅ KOMITEEN

3.2.3.2.1 *Merknader frå medlemene i komiteen frå Arbeidarpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet*

Fleirtalet i komiteen, medlemene frå Arbeidarpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet, viser til behandlinga av St. meld. nr. 14 (2006–2007), Frivillighet for alle, jf. Innst. S. nr. 104 (2007–2008) der ein samla komité understrekar kor viktig det er å auke grunnstøtta til frivillige organisasjonar. Fleirtalet meiner auka grunnstøtte vil gi organisasjonane større rom for å setje i gang aktivitetar i tråd med eigne prioriteringar og vedtekne planar. Fleirtalet ser det som sentralt å auke løyvingane til barn og unge, og vil derfor auke løyvingane med 8 mill. kroner utover Regjeringa sitt forslag. Fleirtalet støttar elles forslaget frå Regjeringa.

Fleirtalet foreslår på denne bakgrunnen at rammeområde 3 blir auka med 8 mill. kroner frå 5 884 386 000 kroner til 5 892 386 000 kroner samlikna med forslaget frå Regjeringa.

3.2.3.2.2 *Merknader frå medlemene i komiteen frå Framstegspartiet*

Komiteens medlemmer fra Framskrittspartiet viser til at Framskrittspartiet i sitt alternative statsbudsjett foreslår at ramme 3 settes til 4 942 783 000 kroner, som er en reduksjon i forhold til Regjeringen på 941 603 000 kroner.

Disse medlemmer er opptatt av kultur, men ønsker ikke et sterkt subsidiert kulturliv. Disse medlemmer ønsker ikke at en liten elite skal forvalte fellesskapets kulturmidler kun til glede for egen snever krets, eller at politikere skal bestemme hva som er god eller dårlig kultur. Disse medlemmer vil la folk bestemme selv.

Regjeringens stadige økning av kulturbudsjettet fører ikke til kultur som folk flest ønsker. Folk skal i størst mulig grad selv skal ha råderett over kulturmidlene. Disse medlemmer mener dette vil sikre at kulturen blir deltagende, engasjerende og treffer flest mulig.

Disse medlemmer mener folk gjennom sine valg som forbrukere skal bestemme hva som er gode kulturaktiviteter. Dette er ikke det offentliges oppgave. Disse medlemmer foreslår derfor betyde-

lige kutt innenfor kultur, men legger opp til en for-svarlig nedtrapping.

Disse medlemmer har også erkjent at man må sikre vår kulturarv for etterslekten. Dette betyr at pengene det offentlige skal bruke på kulturtiltak i første rekke bør sikre at viktige historiske og tradisjonsrike elementer innen kultursektoren ikke går tapt, og at det kommer flest mulig til gode. Derfor har vi heller ikke foreslått kutt i bevilgninger til kulturarven.

Disse medlemmer vektlegger i sin kulturpolitikk tiltak som aktiviserer barn og unge, og de frivillige lag og organisasjoner som fanger opp breddeaktiviteter, som for eksempel idrett og musikk. Disse medlemmer mener at frivillige lag og organisasjoner skal få fritak for merverdiavgift. De ideelle og humanitære lag og organisasjoner fyller en nyttig samfunnsfunksjon. Frivillig sektor bør derfor få gode og forutsigbare rammebetingelser, fri for politisk styring.

3.2.3.2.3 *Merknader frå medlemene i komiteen frå Høgre*

Komiteens medlemmer fra Høyre viser til at Høyre i sitt alternative statsbudsjett foreslår at ramme 3 settes til 5 747 386 000 kroner, som er en reduksjon i forhold til Regjeringens forslag på 137 000 000 kroner.

Disse medlemmer ønsker en offensiv kulturpolitikk der målet er å sikre mangfold og vekstkraft. Disse medlemmer viser til at Høyre bygger sin kulturpolitikk på at kultur har en egenverdi for den enkelte av oss, og at et levende og selvstendig kulturliv er en forutsetning for et skapende samfunn og høy livskvalitet for innbyggerne. Disse medlemmer legger stor vekt på ivaretagelse og tilgjengeliggjøring av kulturarven. Disse medlemmer vil derfor styrke sentrale områder innenfor kulturbudsjettet med et samlet beløp på 30 mill. kroner.

Disse medlemmer mener det er viktig og sunt at kulturlivet finansieres fra et mangfold av kilder. Dette vil ha direkte betydning for det mangfoldet som vil vokse frem, i tillegg til at det vil minske kulturlivets avhengighet av staten. Disse medlemmer vil derfor bidra til bedre å legge til rette for et tettere samarbeid mellom kultur og næring, blant annet gjennom en styrking av virksomheten innenfor organisasjonen "Forum for Kultur og Næringsliv".

Det langsiktige målet er her å bidra til at Norge får en godt utbygget kultur og næringslivsorganisasjon.

Disse medlemmer vil styrke de instanser som ivaretar den norske kulturarven. Dette betyr en styrking av museumsfeltet, samt organisasjonene innenfor folkemusikk, folkedans, og håndverk. Nå er det maktpåliggende å komme i gang med ivaretagelsen av de mange arkivene som finnes rundt om i landet, og disse medlemmer vil derfor foreslå ekstra bevilgninger til dette. Disse medlemmer ønsker også en styrking av vår klassiske kulturarv. Det er viktig å støtte opp om jubileer og markeringer for sentrale skikkelser i norsk åndsliv og vil særlig henlede oppmerksomheten på de forestående evnementer for Knut Hamsun og Bjørnstjerne Bjørnson.

Disse medlemmer vil styrke virksomheten i det frie feltet. Dette betyr en styrking av de frie gruppene innenfor teater og dans samt de frie musikkensemblene. Festivalene og støtteordningen for lokale konserttiltak er også viktige i denne sammenheng.

Det flerkulturelle samfunn fører til at nye miljøer innen kulturområdet gror frem. Disse medlemmer mener at andre kulturelle uttrykk bidrar til et spennende mangfold, og det er derfor avsatt midler direkte til det arbeidet som gjøres i disse miljøene. Disse medlemmer vil særlig legge vekt på betydningen av å bygge på de initiativer som springer ut fra innvandergruppene selv, slik at det gis rom for å arbeide frem egne uttrykk ut fra egne premisser.

Disse medlemmer ser at det frivillige arbeidet rundt omkring i kommunene og i de frivillige organisasjonene er av stor betydning så vel for demokratiet og maktfordelingen i samfunnet, som for den enkelte av oss. Disse medlemmer vil gjennom sin politikk sikre at sektoren gis gode rammevilkår både hva angår muligheten til selv å sikre sitt økonomiske grunnlag, men også hva angår å drive mer rasjonelt og uten overflødig kontroll og byråkrati. Utfordringen er å sikre frivillig sektor sin uavhengighet fra statlig styring og finansiering.

3.2.3.2.4 Merknader frå medleimen i komiteen frå Kristeleg Folkeparti

Komiteens medlem fra Kristelig Folkeparti mener kunst og kultur har en egenverdi og er viktig for den enkeltes livskvalitet. Dette medlem vil ha et kulturliv som gir nye impulser og stimulerer til kreativitet og nyskaping, og mener den offentlige kulturinnsatsen skal bidra til et mangfoldig tilbud som er tilgjengelig over hele landet. Dette medlem vil føre en kulturpolitikk som styrker våre kulturelle røtter, samtidig som vi stimulerer til nye kulturelle impulser. Dette medlem mener kulturpolitikken må bidra til å styrke både det profesjonelle og det frivillige kulturlivet.

Dette medlem viser til at det er en sterk sammenheng mellom det frivillige kulturlivet og det profesjonelle kunst- og kulturlivet. Dette medlem viser til at deltakelse i frivillig kulturliv er av stor verdi både for den enkelte og for samfunnet. Dette medlem mener den offentlige kulturpolitikken må bidra til økt kvalitet, vekst og utvikling på alle nivå i norsk kulturliv.

Dette medlem viser til den sterke sammenhengen vi har mellom kirke og kultur i Norge, og at det i mange kommuner er et nært samarbeid mellom frivillige organisasjoner, lokale kulturarbeidere og kirken. Dette medlem viser til betydningen av å stimulere til økt samarbeid mellom kommuner, lokale lag og kirken. I flere hundre år har kirken vært en viktig forvalter av vår felles kulturarv, og det blir utviklet stadig nye uttrykk, ikke minst innen kirke- og musikk. Dette medlem vil gi et løft for kirkens kulturarbeid og foreslår å bevilge 7,5 mill. kroner til dette formålet, herunder 4 mill. kroner til kirkens arbeid med å etablere et kulturnettverk. Dette medlem understreker betydningen av å sikre videre drift av Kulturkirken Jacob i Oslo.

Dette medlem vil understreke at frivillige organisasjoner og lag gjør en stor samfunnsinnsats og betyr mye for livskvaliteten til mange mennesker. Dette medlem vil også peke på at frivillige organisasjoner og lag er svært viktige for rekrutteringen til det profesjonelle kulturlivet. Dette medlem ønsker å styrke frivillig kulturliv, og foreslår å bevilge ytterligere 5 mill. kroner til frivillig barne- og ungdomsarbeid på lokalt nivå.

Dette medlem viser til frivillige organisasjoners arbeid for å ta i bruk nye muligheter i det digitale bakkenettet, og foreslår å bevilge 1 mill. kroner til Frikanalen utover Regjeringens forslag.

Dette medlem viser til at Regjeringens løfter om avklaringer vedrørende momsregelverket for frivillige organisasjoner, er erstattet med upresise løfter om en generell opptrapping av tilskudd til frivilligheten. Dette medlem mener det er nødvendig med avklaringer i denne saken, og at det nå må komme på plass et system som fritar frivillige organisasjoner for den belastningen de påføres som følge av moms på varer og tjenester.

Dette medlem viser til at de kommunale kulturskolene er svært viktige for å styrke kulturkompetansen hos barn og unge, for deres opplevelse av kunst og kultur, samt for rekruttering av kulturutøvere både til amatørfeltet og til det profesjonelle nivå. Dette medlem mener barn og unge skal ha mulighet til å gå på kulturskole uavhengig av foreldrenes økonomi. Dette medlem foreslår derfor at det opprettes en ny tilskuddsordning som skal bidra til flere gratisplasser i de kommunale kulturskolene.

Dette medlem foreslår å bevilge 10 mill. kroner til dette formålet.

Dette medlem vil peke på det økende engasjementet for opera i hele landet, og at det har ligget inne som en forutsetning i Bjørvikavedtaket at distriktsoperaene skal styrkes parallelt med satsingen på Den Norske Opera og Ballett. Dette medlem viser til at bevilgningene til distriktsoperaene ikke står i forhold til forventningene og mener distriktsoperaene trenger et løft. Dette medlem foreslår å bevilge 4 mill. kroner til distriktsoperaene.

Dette medlem mener det er kritikkverdig at det enda ikke er etablert en støtteordning for privatarkiv, og foreslår at det bevilges 2 mill. kroner til dette.

Dette medlem viser for øvrig til merknad under pkt. 2.1.2, foreslår at bevilgningen på rammeområde 3 settes til 5 902,4 mill. kroner, som er 18 mill. kroner høyere enn hva Regjeringen foreslår.

3.2.3.2.5 *Merknader fra medlemmen i komiteen fra Venstre*

Komiteens medlem fra Venstre viser til at Venstre i sitt alternative statsbudsjett foreslår å bevilge 6 022 586 000 kroner under rammeområde 3, som er 138 200 000 kroner mer enn det som følger av Regjeringens forslag.

Dette medlem vil understreke betydningen av en sterkt og velfungerende kulturliv. Kunst og kultur er selve grunnlaget for vår utvikling som mennesker og som samfunn. Venstre vil ha en kulturpolitikk som ivaretar det særegne i norsk kultur samtidig som vi tar opp i oss at vi gradvis får et mer flerkulturelt samfunn. En slik kulturpolitikk kan bare utvikles i et nært samspill mellom politiske myndigheter, kunstnere og andre kulturarbeidere og borgerne. Derfor må kulturpolitikken være åpen, preget av demokratiske prosesser og basert på respekt for alle kulturytringer.

Dette medlem vil ytterligere understreke viktigheten av å ivareta vår kulturarv. Kulturminner – både i immateriell og materiell form – er sporene av våre forfedres liv og virke som fortsatt kan sees og oppleves i dagens samfunn. Vi har en forpliktelse til å bringe kunnskapen om vår fortid videre. Staten er en stor eier av kulturminner, og har et spesielt ansvar for å ta vare på disse. Dette medlem viser i denne forbindelse bl.a. til dette medlems forslag under rammeområde 13 om å tilføre Norsk kulturminnefond 200 mill. kroner.

Museumssektoren er også svært viktig i denne sammenheng. Dette medlem viser til at museene gjennom flere år har vært gjennom et omfattende reformarbeid, og at en av utfordringene i tiden som kommer er å styrke den faglige delen av museumsreformen. Dette medlem mener også det er svært viktig å komme i gang med utviklingen av en plan for samlingsforvaltning- og formidling innenfor muse-

umssektoren, og foreslår å bevilge 5 mill. kroner til dette.

Dette medlem vil videre fremheve betydningen av å holde folkemusikken og -dansen i hevd. Det er viktig at miljøer som holder dans som tradert kulturuttrykk i hevd gis økonomisk rom for aktivitet, og dette medlem foreslår derfor å bevilge 2 mill. kroner til organisasjonenes arbeid på feltet, samt Riksscenen. Dette medlem foreslår også 1 mill. kroner til en utvidelse av prosjektet Bygda Dansar. Videre vil dette medlem påpeke at det per i dag finnes store ressurser i form av arkivmateriale, særlig i forhold til folkemusikk. Mye av dette står i fare for å bli ødelagt på grunn av alder og annet, og det er derfor nødvendig å sette fart i digitaliseringsprosessen. Dette medlem foreslår derfor å styrke arbeidet ved Rådet for folkemusikk og folkedans sitt senter med 0,5 mill. kroner til konserverings- og sikringsarbeid knyttet til senterets arkiv. Samlet vil dette medlems satsing på folkemusikk- og dans innebære en styrking av feltet med 3,5 mill. kroner utover Regjeringens forslag.

Dette medlem viser til at Oslo Internasjonale Kirkemusikkfestival siden oppstarten i 2003 har utviklet seg i positiv retning både musikalsk og organisatorisk, og i dag fremstår som ledende i sitt slag i landet. Likevel har denne festivalen et langt mindre budsjett enn festivaler det er naturlig å sammenligne seg med, og således har begrensede økonomiske rammer. Etter dette medlems mening er det behov for at festivalen skal få større økonomisk forutsigbarhet, og foreslår på denne bakgrunn å bevilge 1,5 mill. kroner til festivalen over kap. 323 post 78.

Etter dette medlems mening er det av stor betydning å ha et velfungerende bibliotektilbud. Bibliotekene er en viktig kilde for leseglede for både barn, ungdom og voksne. Bibliotekene har en nøkkelrolle i både å formidle litteratur og annen kunst og samtidig være et opplevelsessenter og samlingspunkt for kunnskap og informasjon. I påvente av den varslede stortingsmeldingen om bibliotek foreslår dette medlem å bevilge 18,2 mill. kroner til ulike tiltak på bibliotekfeltet. Summen skal blant annet fordeles på følgende tiltak: Styrking av flerkulturelle bibliotek (3,2 mill. kroner), investeringsprogram for biblioteklokaler (5 mill. kroner) og kompetanseutvikling for ansatte (10 mill. kroner).

Dette medlem ønsker på generelt grunnlag å styrke skolebibliotekene, fordi et velutstyrt og bemannet skolebibliotek er en ideell arena for differensiert undervisning, og for å lære seg å lære. Dette medlem har med interesse merket seg at Regjeringen i St.prp. nr. 1 (2008–2009) varsler igangsettelsen av et eget program for skolebibliotekutvikling. Dette medlem er imidlertid også opp-

tatt av å sikre skolebibliotekene har et godt og oppdatert bokutvalg, noe som ikke er tilfelle per i dag.

Innkjøpsordningen for skjønnlitteratur garanterer per i dag innkjøp av 1 550 eksemplarer av hver innkjøpte tittel av barne- og ungdomsbøker. Av de totalt 1 550 eksemplarene blir per i dag 1 000 eksemplarer fordelt til folkebibliotekene og 550 til skolebibliotekene i grunnskolen. Ifølge SSB eksisterer det om lag 3 100 barne- og ungdomsskoler i Norge. Av disse har enkelte bibliotek en fellesløsning med folkebiblioteket. Dersom ordningen skal utvides til å omfatte alle skolebibliotekene, vil det måtte kjøpes inn om lag 2 500 flere eksemplarer per tittel enn i dag, noe som forutsetter en økt bevilgning på 39 mill. kroner per år.

Innkjøpsordningen for skjønnlitteratur for voksne garanterer tilsvarende for innkjøp av 1 000 bøker, og disse blir fordelt til de 807 folkebibliotekene. De resterende bøkene blir fordelt blant annet til høyskoler med norsk- og lærerutdanning, nordiske bibliotek og universiteter i utlandet med norskundervisning. Videregående skoler har også anledning til å søke om bøker fra denne ordningen, og de får innvilget søknadene i stor utstrekning. Det er per i dag totalt om lag 453 videregående skoler. Om lag 55 av disse får allerede per i dag bøker fra innkjøpsordningene etter søknad. Totalt vil en utvidelse av innkjøpsordningen for skjønnlitteratur/voksne til videregående skoler koste om lag 16 mill. kroner per år.

På denne bakgrunn foreslår dette medlem å bevilge 55 mill. kroner for å utvide innkjøpsordningen for litteratur til å omfatte alle skolebibliotek i grunn- og videregående skole.

Tilsvarende ønsker dette medlem å øke bevilgningen til innkjøpsordningen for sakprosa. Innkjøpsordning for sakprosa ble opprettet i 2005 og skal sikre utgivelser av ny norsk sakprosa og gi et godt tilbud til lånerne i folkebibliotekene. Ordningen er sjangerorientert og omfatter først og fremst essays, biografier, reiseskildringer og dokumentarlitteratur. I henhold til Regjeringens forslag vil det kunne kjøpes inn inntil 67 titler i 2009, noe dette medlem mener er for lite. Dette medlem foreslår på denne bakgrunn å bevilge 6,8 mill. kroner, noe som muliggjør at det kan bli kjøpt inn inntil 100 sakprosatitler i 2009.

Dette medlem mener det er viktig å ha gode stipendordninger for kunstnere, for på denne måten å legge til rette for at kunstnere kan konsentrere seg fullt og helt om sitt virke, særlig i etableringsfasen. I økonomiske nedgangstider er dette spesielt viktig. Dette medlem foreslår derfor å bevilge 10,6 mill. kroner til 50 nye arbeidsstipend.

Dette medlem ønsker også å bevilge 5 mill. kroner til fri scenekunst for å styrke de frie gruppene og de varierte kulturuttrykkene disse representerer.

Dette medlem merker seg at Regjeringen i budsjettproposisjonen for Kultur- og kirkedepartementet varsler at de vil gjennomgå forskriften om stipend basert på gjennomført kunstutdanning, bl.a. med sikte på å vurdere og inkludere kunstutdanninger som i dag ikke omfattes av forskriften. Det tas ifølge budsjettproposisjonen sikte på at en ny forskrift får virkning for studenter som uteksamineres våren 2009. Dette medlem er kjent med at scenografistudentene ved Kunsthøyskolen i Oslo (KHiO) ikke omfattes av gjeldende forskrift, til tross for at tilsvarende utdanninger omfattes av denne, jf. Dokument nr. 15:974 (2007–2008). Dette har som konsekvens at avgangsstudentene ved scenografiutdanningen ved KHiO våren 2008 ikke fikk stipend basert på gjennomført kunstutdanning, noe dette medlem finner urimelig all den tid de ville mottatt et slikt stipend dersom de var studenter ved for eksempel scenografiutdanningen ved Høgskolen i Østfold. Dette medlem foreslår på den bakgrunn å bevilge 0,3 mill. kroner slik at også disse studentene vil kunne få stipend basert på gjennomført kunstutdanning.

Dette medlem mener det er svært viktig å øke kunnskapen rundt om frivillighetens rolle og betydning i samfunnet. Det er således et behov for styrket forskning knyttet til frivillighet. Dette medlem har merket seg at det i budsjettproposisjonen for Kultur- og kirkedepartementet er avsatt en relativt beskjeden bevilgning knyttet til dette forskningsprogrammet, og foreslår i tråd med Venstres øvrige satsing på forskning og kunnskap å øke bevilgningen til dette programmet med 3,5 mill. kroner.

Dette medlem viser videre til arbeidet mange frivillige organisasjoner gjør i forbindelse med friluftsmål og -tiltak rettet mot barn og unge. Både sett i forhold til bredde- og folkehelseperspektivet er dette svært viktig. Etter dette medlems mening er friluftsmål ikke blitt tilstrekkelig prioritert i de senere års budsjettprosesser, og vil på denne bakgrunn foreslå å øke bevilgningen til friluftaktivitet i regi av frivillige organisasjoner med 20 mill. kroner. Dette medlem viser i denne forbindelse til at tilsvarende økning til friluftstiltak foreslås over rammeområde 13, slik at samlet bevilgning til friluftstiltak utover Regjeringens forslag utgjør 40 mill. kroner.

Dette medlem vil påpeke viktigheten av at man i et flerkulturelt samfunn har respekt for kulturelle og språklige minoriteter, og at alle må ha muligheten til å kunne ta vare på sine språk som en viktig del av sin identitet. Videre er det viktig at forholdene legges til rette for at ulike minoriteter får uttrykt sine kulturer, og samtidig får ta del i den tradisjonelt norske. Dette medlem vil derfor styrke de flerkulturelle institusjonene med 6 mill. kroner utover Regjeringens forslag. Dette vil blant annet komme Center

for Afrikansk Kulturformidling, Du Store Verden!, Mela – Stiftelsen Horisont og Nordic Black Theater til gode.

Dette medlem viser til Regjeringens gjentatte argumentasjon om at kommunesektoren har blitt tilført økte midler i løpet av de to siste budsjettperiodene, og mener på denne bakgrunn at det er noe underlig å bevilge 10 mill. kroner til Den kulturelle spaserstokken over Kultur- og kirkedepartementets budsjett – all den tid den såkalte styrkede kommuneøkonomien bør være tilstrekkelig for å finansiere målrettede kulturtiltak for eldre. Dette medlem ønsker på denne bakgrunn å fjerne denne bevilgningen, noe som for øvrig må sees i sammenheng med dette medlems forslag om å bevilge 5 mill. kroner til kulturtiltak rettet mot eldre i regi av frivillige organisasjoner, herunder Norsk Pensjonistforbund.

Venstre ønsker et kraftig og forpliktende nasjonalt kulturløft. Dette medlem merker seg at Regjeringen følger opp sin uttalte satsing på kulturfeltet, men vil i tillegg til ovenstående øke støtten til følgende tiltak utover Regjeringens forslag:

- Sikre videre fremdrift i forbindelse med planene om et eget teaterbygg for Beaivvás Sámi Teáhter: 3 mill. kroner.
- Oppstartsbevilgning knyttet til Samisk kunstmuseum i Karasjok: 3 mill. kroner.
- Sikre Oslo Camerata driftstilskudd og fast plass på statsbudsjettet: 0,8 mill. kroner.
- Forberedelse til 150-årsmarkeringen for Knut Hamsuns fødsel i 2009: 0,5 mill. kroner.
- Forberedelse til markering av Bjørnson-året 2010: 0,5 mill. kroner.

3.2.3.3 OPPSUMMERING AV FORSLAGA TIL RAMMESUMMAR FOR RAMMEOMRÅDE 3

	St.prp. nr. 1 med Tillegg nr. 1–5	A, SV, Sp	FrP	Høyre	KrF	Venstre
Forslag til netto rammebeløp	5 884 386 000	5 892 386 000	4 942 783 000	5 747 386 000	5 902 386 000	6 022 586 000
Avvik fra St.prp. nr. 1						
Tl. nr. 1–5		8 000 000	-941 603 000	-137 000 000	18 000 000	138 200 000

3.2.4 Rammeområde 4 (Utenriks), under utenrikskomiteen

3.2.4.1 SAMANDRAG

Kap.	Formål	St.prp. nr. 1 (2008–2009)
Utgifter rammeområde 4 (i hele tusen kroner)		
100	Utenriksdepartementet	1 607 927
103	Regjeringens fellesbevilgning for representasjon	25 035
104	Kongefamiliens offisielle reiser til utlandet	8 248
115	Kultur-, norgesfremme- og informasjonsformål	95 567
116	Deltaking i internasjonale organisasjoner	3 018 533
118	Nordområdetiltak mv.	310 618
140	Utenriksdepartementets administrasjon av utviklingshjelpen	962 518
141	Direktoratet for utviklingssamarbeid (Norad)	185 836
144	Fredskorpset	45 000
150	Bistand til Afrika	2 843 500
151	Bistand til Asia	1 038 600
152	Bistand til Midtøsten	500 000
153	Bistand til Latin-Amerika	246 500
160	Sivilt samfunn og demokratiutvikling	1 729 000
161	Næringsutvikling	452 750
162	Overgangsbistand (gap)	724 000
163	Nødhjelp, humanitær bistand og menneskerettigheter	2 445 000
164	Fred, forsoning og demokrati	1 783 725
165	Forskning, kompetanseheving og evaluering	712 000
166	Miljø og bærekraftig utvikling mv.	1 796 795

167	Flyktningtiltak i Norge, godkjent som utviklingshjelp (ODA)	1 992 556
168	Kvinner og likestilling	300 000
169	Globale helse- og vaksineinitiativ	1 560 000
170	FN-organisasjoner mv.	4 117 420
171	Multilaterale finansinstitusjoner	2 035 800
172	Gjeldslette og gjeldsrelaterte tiltak	270 000
480	Svalbardbudsjettet	129 852
Sum utgifter rammeområde 4		30 936 780

Inntekter rammeområde 4 (i hele tusen kroner)

3100	Utenriksdepartementet	84 970
Sum inntekter rammeområde 4		84 970
Sum netto rammeområde 4		30 851 810

3.2.4.2 MERKNADER FRÅ KOMITEEN

3.2.4.2.1 Merknader frå medlemene i komiteen frå Arbeidarpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet

Fleirtalet i komiteen, medlemene frå Arbeidarpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet, meiner det er viktig å styrkje arbeidet til frivillige organisasjonar, forskingsmiljø og andre som jobbar med fred og konfliktløysing. Noreg har eit mangfald av fredsorganisasjonar som bidreg med informasjon og er møteplassar for eit breitt folkeleg engasjement. Fredsrørsla kan vise til stor aktivitetsauke og aukande søknad om opplysningsmidlar for fred. Fleirtalet vil derfor styrkje fredsorganisasjonane og opplysningsarbeidet for fred med 1 mill. kroner.

Som følgje av at det blir løyvt 15 mill. kroner til opplæring av einslege mindreårige asylsøklarar, blir ODA-godkjende utgifter auka med 9,45 mill. kroner under rammeområde 4. Dette er ei teknisk føring som blir motsvar av ein tilsvarande reduksjon under rammeområde 16.

Fleirtalet støttar elles forslaget frå Regjeringa.

Fleirtalet foreslår på denne bakgrunnen at rammeområde 4 blir auka med 10,45 mill. kroner frå 30 851 810 000 kroner til 30 862 260 000 kroner samanlikna med forslaget frå Regjeringa.

3.2.4.2.2 Merknader frå medlemene i komiteen frå Framstegspartiet

Komiteens medlemmer fra Framskrittspartiet viser til at Framskrittspartiet i sitt alternative statsbudsjett foreslår at ramme 4 settes til 19 882 706 000 kroner, som er en reduksjon i forhold til Regjeringen på 10 969 104 000 kroner.

Disse medlemmer mener norsk utenrikspolitikk skal ta utgangspunkt i samspillet mellom Norges strategiske og økonomiske interesser, respekt for

de grunnleggende menneskerettigheter og ivaretagelse av norske borgeres interesser, sikkerhet og trygghet innenlands så vel som utenlands. En av de viktigste pilarene i utenrikspolitikken er forpliktende internasjonalt samarbeid – som tar sikte på internasjonal avspenning, varig fred, en friest mulig verdenshandel og respekt for grunnleggende menneskerettigheter.

En utenrikstjeneste som ivaretar norske interesser

Det er nødvendig å innrette norsk utenrikspolitikk slik at den til enhver tid tjener norske interesser. Derfor er det også viktig at de norske utenriksstasjonene får de ressurser som trengs for å ivareta norske borgeres interesser ved uforutsette hendelser, og at de lokaliseres på grunnlag av vurderinger basert på norske borgeres behov, og norske strategiske og økonomiske interesser. Disse medlemmer vil ta til ordet for en gjennomgang av den norske ambassade- og konsulatstrukturen for å sette søkelyset på i hvilken grad den støtter opp om dette.

Økt fokus på Nordområdene

Nordområdene er viktig for Norge både av økonomiske, politiske og strategiske årsaker. Disse medlemmer vil derfor gjennom en egen Nordområdesatsing arbeide for en betydelig mer aktiv politikk i forhold til Nordområdene – gjennom økt norsk tilstedeværelse i nord i alle ledd, økt samarbeid og samhandling med Russland og fremtidsrettet utnyttelse av områdets naturressurser. Disse medlemmer vil styrke bevilgningene til nordområdetiltak med 50 mill. kroner, hvorav 12 mill. kroner øremerkes bekjemping av tuberkulose og HIV/AIDS i Nordvest-Russland.

En bærekraftig utviklingspolitikk

Disse medlemmer utviklingspolitikk tar sikte på å løfte mennesker ut av fattigdom og skape

grunnlag for vekst og utvikling gjennom blant annet å bygge ned toll- og handelsbarrierer, sletting av illegitim statsgjeld, sikring av eiendomsrettigheter for det brede lag av befolkningen, satsning på helse og utdanning, kanalisering av bistand gjennom frivillige organisasjoner og globale fond, forsterket nød- og katastrofehjelp, økt satsning på bruk av mikrokreditt og bistand til strukturelle tiltak som fremmer demokrati, rettsstat og markedsøkonomi. Alle tiltak som støttes skal bli gjenstand for grundig evaluering, resultatmåling og regnskapskontroll.

Ekstrem fattigdom og mangel på vekst og utvikling kjennetegner dessverre situasjonen for millioner av mennesker i verden i dag. De minst utviklede landene (MUL-land) og flere lavinntektsland er preget av en negativ spiral hvor bistand utgjør den vesentligste inntektskilden til landet, samtidig som det internasjonale finansmarked og private næringsliv vegrer seg for å investere i markeder med høy risiko. Disse medlemmer ber Regjeringen om å utrede ulike aspekter rundt etablering av et fond for investeringer i det private næringsliv i disse landene.

Fundamentet i en bærekraftig utviklingspolitikk må bygge på prinsippet om at u-landene i fremtiden skal klare seg uten bistand. Disse medlemmer mener at frihandel er en "vinn-vinn" situasjon både for u-landene og for norske borgere. Finans- og matkrise må derfor ikke bli unnskyldninger for å innføre mer proteksjonisme i verdenshandelen. Av den grunn foreslår disse medlemmer å fjerne toll på varer fra alle utviklingsland (OECD-listen).

Behov for FN-reform

Disse medlemmer mener det er viktig for Norge å foreta en mer kritisk vurdering av den rollen FN spiller og de oppgaver FN er satt til å ivareta – FN må både bli mer relevant, mer effektiv og mer fokusert. Disse medlemmer ser med bekymring på utviklingen i FNs Menneskerettighetsråd, og vil følge denne nøye.

Disse medlemmer fremmer følgende forslag:

"Stortinget ber Regjeringen sørge for at Riksrevisjonen utføre en forvaltningsrevisjon av bistanden."

"Stortinget ber Regjeringen bidra med midler til finansiering av arbeidet med brannskadde barn i Etiopia gjennom Burn Care Foundation."

"Stortinget ber Regjeringen om å legge frem en oversikt over alle norske subsidieordninger for å belyse i hvilken grad de understøtter en samstemt norsk utviklingspolitikk."

"Stortinget ber Regjeringen om å utrede ulike aspekter rundt etablering av et fond for investeringer i det private næringsliv i u-land."

3.2.4.2.3 Merknader fra medlemmene i komiteen fra Høyre

Komiteens medlemmer fra Høyre viser til at Høyre i sitt alternative statsbudsjett foreslår at ramme 4 settes til 30 291 810 000 kroner, som er en reduksjon i forhold til Regjeringens forslag på 560 000 000 kroner.

Disse medlemmer mener at norsk utenrikspolitikk må ses i nøye sammenheng med sikkerhets-, energi-, utviklings-, handels- og Europapolitikken. Den økende graden av regional og global integrasjon skaper både muligheter og utfordringer for et lite land med en åpen økonomi. Den pågående uroen i verdens finansmarkeder er et godt eksempel på dette. Det er behov for klare politiske prioriteringer fra Regjeringen og Stortinget, og en stor grad av realisme og klart fokus på måloppnåelse hva angår norske virkemidler, muligheter og målsettinger i utenrikspolitikken.

Disse medlemmer mener at internasjonalt samarbeid er en forutsetning for å løse globale så vel som nasjonale utfordringer. Norge skal respektere sine forpliktelser innenfor bl.a. FN, NATO og EØS og opptre som lojal og engasjert samarbeidspartner for nærstående og andre land. Samtidig skal norsk utenrikspolitikk søke å identifisere, eller skape, internasjonalt handlingsrom for å fremme norske interesser og verdier. Dette krever en bedre koordinering av den samlede norske innsatsen utenfor Norges grenser.

Disse medlemmer støtter fullt ut et norsk medlemskap i EU – så snart som mulig. Den politiske og økonomiske integrasjonen i Europa omfatter også Norge, og det er i Norges klare interesse å bidra til denne prosessen ikke bare økonomisk, gjennom dagens finansieringsordninger, men også politisk og med full medbestemmelsesrett i Europa.

Disse medlemmer har notert seg Regjeringens forslag til bevilgninger som den anser som deler av satsningen i nordområdene. I den forbindelse vil disse medlemmer vise til St.meld. nr. 30 (2004–2005) om nordområdene, som Stortinget sluttet bredt opp om. Disse medlemmer vil trappe opp bevilgningene til folk-folk-samarbeid med Russland i tillegg til forskning og kompetanseutvikling i og om nordområdene. Disse medlemmer ønsker at nordområdesatsingen skal være noe mer enn en samling løsrevne initiativer som tilfeldigvis finner sted nord for Trøndelag, og viser til Høyres alternative budsjett, som med en sterkt økt satsing på samferdsel, forsvar og skattelette til næringslivet leverer helhetlige løsninger på viktige økonomiske og strategiske utfordringer i nord.

Bistand og handel

Disse medlemmer har merket seg at den norske debatten om bistand fokuserer på størrelsen på bistandsbevilgningene, gjerne i prosent av brutto-nasjonalinntekten, som kjennetegnet på en god politikk for fattigdomsbekjempelse. Disse medlemmer anser at denne forestillingen heller kan ha svekket effekten av bistanden: Når målet er økte budsjetter, kan behovet for å evaluere resultater og forbedre innsatsen lett bli mindre. Norske myndigheter har heller ikke prioritert kunnskap om hvordan bistand virker. Disse medlemmer noterte at NORAD leverte sin første, helhetlige resultatrapport i 2007, etter mer enn 40 år med norsk bistandsinnsats. NORAD kunne i rapporten ikke gi entydige svar på om bistanden virker etter hensikten.

Disse medlemmer vil understreke betydningen av en utviklingspolitikk som måles i resultater snarere enn i prosentandeler av BNI. Et viktig kriterium vil være om Norge greier å føre en helhetlig og konsistent utviklingspolitikk. Disse medlemmer mener at flere virkemidler må tas i bruk og politikk-områder må ses i sammenheng dersom Norge skal kunne bidra positivt til utvikling og fattigdomsreduksjon. Samtidig må den bistanden vi fortsatt skal yte, være mer konsentrert og målrettet og underlegges strenge resultatkrav.

Disse medlemmer har likevel merket seg FNs målsetting om at industrilandene skal bidra med 0,7 pst. av bruttonasjonalinntekten til utviklingshjelp og registrer at Norge er allerede langt over dette måltallet, mens gjennomsnittet blant giverlandene er under 0,5 pst. Samtidig som nivået på norsk bistand fortsatt bør være høyt, er det riktig å gi økt oppmerksomhet til andre politiske virkemidler som kan bidra til utvikling. Disse medlemmer har notert seg at Regjeringen anser at den i 2009 vil nå sitt mål om å benytte 1 pst. av BNI til bistand, men merker seg at nær 80 pst. av Regjeringens økning innenfor rammeområdet går til flyktningtiltak i Norge, godkjent som utviklingshjelp, og til miljø- og bærekraftig utvikling gjennom bevaring av regnskog. Disse medlemmer viser til at ideen om avsetning av midler til bevaring av regnskog opprinnelig var Høyres idé, som fikk bred støtte gjennom klimaforliket. Disse medlemmer vil likevel vise til merknaden i avtalen om klimaforliket hvor Høyre, sammen med Kristelig folkeparti og Venstre, uttaler at dette klimatiltaket bør anses som atskilt fra utviklingshjelp. Disse medlemmer anser derfor at Regjeringen reelt sett kun kan sies å ha oppfylt sitt mål om 1 pst. av BNI til utviklingshjelp ved hjelp av regnskapstekniske grep.

Disse medlemmer vil særlig understreke viktigheten av handel for å skape utvikling og bekjempe fattigdom. Høye tollmurer kombinert med bistand er som å ta med den ene hånden og gi med

den andre. Internasjonal handel har allerede løftet flere hundre millioner mennesker ut av fattigdom. Mens man i Norge med rette er stolt av sin innsats innen bistand, opprettholdes proteksjonistiske handelsvilkår overfor u-landene som Norge ikke kan være bekjent av. Som en start vil disse medlemmer fjerne tollsatser for utviklingsland på DAC liste, også over 75 millioner innbyggere som eksempelvis inkluderer India og Pakistan.

Disse medlemmer er bekymret over at forhandlingene om WTO-avtalen ser ut til å ha brutt sammen, og vil be Regjeringen om aktivt å bidra til at forhandlingene videreføres og ferdigstilles med et positivt resultat. I en tid med massiv finansiell uro og store utfordringer internasjonalt, er det viktigere enn noen gang å opprettholde et velfungerende multilateralt frihandelsregime.

Disse medlemmer anser næringsutvikling i fattige deler av verden som en avgjørende drivkraft for varig økonomisk utvikling og vil understreke viktigheten av å prioritere investeringer og tilrettelegging for næringsvirksomhet som en del av utviklingspolitikken.

Disse medlemmer vil øke bevilgningene til tradisjonell utviklingshjelp med 230 mill. kroner utover saldert budsjett for 2008. FNs tusenårsmål, der fattigdomsreduksjon står høyest, må fortsatt være retningsgivende for bistanden. Samtidig vil disse medlemmer til enhver tid vurdere forholdene for demokrati, respekt for menneskerettigheter og godt styresett i mottakerlandene før ytterligere bistand gis. Korrupsjon og unødvendig byråkrati må reduseres og fjernes. Den norske bistandsforvaltningen må kontinuerlig drive evaluering og forbedring, samtidig som disse medlemmer ser at det er rom for en effektivisering av bistandsforvaltningen.

Disse medlemmer ønsker at bistand til Afrika skal forbli hovedprioriteten innenfor den direkte utviklingshjelpen. Samtidig er bistand til Afghanistan av avgjørende betydning for å bidra til at Afghanske myndigheter, i samarbeid med det internasjonale samfunnet, særlig FN og NATO, lykkes. Dette krever bedre tjenester, som helse og utdanning, bedre infrastruktur, som veier og vannforsyning. Institusjonsoppbygging må intensiveres og prosjekter gis et sterkere lokalt eierskap for å hjelpe sentralmyndighetene til å få kontroll over hele landet.

3.2.4.2.4 *Merknader fra medlemmen i komiteen fra Kristelig Folkeparti*

Komiteens medlem fra Kristelig Folkeparti mener at finanskrisen, klimaendringene og fattigdomskløften viser nødvendigheten av en offensiv, rettferdig og bærekraftig utenrikspolitikk. Gjennom et sterkt internasjonalt engasjement må vi fremme de verdier som vi ønsker skal prege verdens-

samfunnet og ivareta norske interesser. I dette arbeidet trenger vi en handlekraftig utenriktjeneste og et utenriksbudsjett som gir ressurser nok til å oppnå resultater.

Dette medlem viser til at Kristelig Folkeparti i fjorårets finansinnstilling foreslo å øke bistanden til utviklingslandene til 1 prosent av bruttonasjonalinntekt (BNI). For 2009 foreslår Kristelig Folkeparti å øke bistanden ytterligere – til 1,01 pst. av BNI. I motsetning til Regjeringens budsjettforslag vil Kristelig Folkeparti dermed oppfylle løftet fra Soria Moria-erklæringen om å gå inn for at "bevilgningene til utviklingssamarbeid når målet om 1 prosent av BNI og at innsatsen deretter trappes ytterligere opp i perioden".

Dette medlem viser til at den sterke økningen i forventet BNI fra 2008 til 2009 har bidratt til en uvanlig stor rammeøkning for bistandsbudsjettet. Dette medlem må imidlertid konstatere at halvparten av rammeøkningen går til oppholdsutgifter for asylsøkere og flyktninger i Norge, mens mesteparten av den resterende økningen brukes til å betale det nye klima- og skogprosjektet.

Konsekvensen er at Regjeringens budsjettforslag inneholder reelle kutt for en lang rekke av de klassiske bistandskapitlene, blant annet får en rekke land mindre overføringer via regionbevilgningene og det blir reell nedgang for hjelp ved naturkatastrofer, humanitær bistand i konfliktsituasjoner, vaksiner og helsebistand, fred, forsoning og demokratiltak samt gjeldslette.

Dette medlem viser til at Kristelig Folkeparti har vært en pådriver for regnskogsprosjektet, og bidro til at det kom med i klimaforliket på Stortinget i januar 2008 selv om prosjektet ikke lå inne i den klimamelding Regjeringen la fram noen måneder tidligere. FN's klimakonvensjon forutsetter at klimatiltak skal skje addisjonelt i forhold til bistanden. Det er etter dette medlems syn ikke godt nok ivaretatt når så mange sentrale budsjettkapitler for økonomisk utvikling og fattigdomsbekjempelse kommer ut med reelle kutt. Dette medlem mener det er behov for en nærmere avklaring av prinsippet om addisjonalitet og en større økning enn Regjeringen har foreslått.

Kristelig Folkeparti foreslår i sitt alternative budsjett å fjerne en rekke budsjettkutt og samlet styrke innsatsen i de fattige landene med 550 mill. kroner. Inndekning skjer ved å øke bistandsrammen med 331 mill. kroner og omdisponere 237 mill. kroner fra tiltak for asylsøkere i Norge til bistandstiltak i fattige utviklingsland.

Geografisk og tematisk kan Kristelig Folkepartis viktigste ekstrasatsinger oppsummeres slik:

– Afrika: 450 mill. kroner.

Den samlede bistanden til Afrika styrkes med nærmere 450 mill. kroner, hvorav 100 mill. kroner kommer som direkte påplussning på regionbevilgningen til Afrika.

– Norske frivillige organisasjoners bistand: 150 mill. kroner.

Støtten til de frivillige organisasjonenes *langsiktige* bistand har fått en synkende andel av bistandsrammen hvert år under den rødgrønne regjeringen. Kristelig Folkeparti foreslår nå 100 mill. kroner mer enn Regjeringen til dette budsjettformål og 5 mill. kroner mer til Fredskorpset. Den økte nødhjelpen går også i stor grad via frivillige organisasjoner. Samlet gir det vel 150 mill. kroner ekstra.

– Nødhjelp: 100 mill. kroner.

Regjeringen foreslår reelle kutt både for humanitær bistand, hjelp ved naturkatastrofer og støtte til FN's høykommissær for flyktninger. Kristelig Folkeparti øker derfor slike nødhjelpsformål i u-land samlet med ca. 100 mill. kroner.

– Utdanning: 150 mill. kroner.

Støtten til grunnutdanning, særlig for jenter, økes markant gjennom UNICEF og Verdensbankens "Fast Track Initiative – Utdanning for alle". Også en andel av økningen til regionbevilgningen for Afrika og støtten til frivillige organisasjoner går til utdanning. Samlet betyr dette ca 150 mill. kroner mer til bistand til utdanning. Mesteparten går til Afrika.

– Helse og vaksiner: 100 mill. kroner.

Bevilgningen til GAVI økes med 50 mill. kroner for å opprettholde realverdien. Andre budsjettposter økes også slik at samlet helsebistand øker med ca. 100 mill. kroner.

– Landbruk og matvaresikkerhet: 70 mill. kroner.

Ved påplussninger til internasjonal landbruksforskning, Verdens matvareprogram, regionbevilgningen til Afrika og frivillige organisasjoner økes slik bistand med 75 mill. kroner.

– Fred, forsoning og demokrati: 50 mill. kroner.

– Gjeldslette: +35 mill. kroner.

Dessuten foreslår Kristelig Folkeparti nye steg for å bedre markedsadgangen for produsenter i fattige land. Kristelig Folkeparti fremmer forslag om å fjerne toll på varer fra Vietnam, India, Pakistan og Nigeria, og anviser i sitt alternative budsjett innde-

ning for de reduserte tollinntekter som følger at dette tiltaket for økt u-landshandel.

Dette medlem fremmer følgende forslag:

"Stortinget ber Regjeringen utrede nærmere forslaget fra det offentlig nedsatte Utviklingsutvalget om opprettelse av et større fond for investeringer i lavinntektsland, særlig Afrika og de minst utviklede land (MUL), finansiert av midler som ikke hentes fra bistandsbudsjettet."

Dette medlem foreslår at bevilgningen under rammeområde 4 settes til 31 164,8 mill. kroner, som er en økning på 313 mill. kroner i forhold til Regjeringens forslag.

3.2.4.2.5 *Merknader fra medlemmen i komiteen fra Venstre*

Komiteens medlem fra Venstre viser til at Venstre i sitt alternative statsbudsjett foreslår å bevilge 30 839 210 000 kroner under rammeområde 4, som er 12 600 000 kroner mindre enn det som følger av Regjeringens forslag.

Dette medlem har som overordnede mål for utenrikspolitikken å få til en mer rettferdig fordeling, å styrke menneskerettigheter og demokrati verden over og å fremme respekten for internasjonal lov og rett. Det sosialliberale målet om økt frihet for alle, innebærer en kamp for global omfordeling av ressurser.

Globalisering og en sunn markedsøkonomi har løftet flere mennesker ut av fattigdom de siste tre tiårene enn noen gang tidligere i verdenshistorien. Denne utviklingen skyldes blant annet velfungerende nasjonale og internasjonale markeder, sterkere forpliktelser overfor sivile og politiske menneskerettigheter i de fleste stater, og fungerende internasjonalt samarbeid på en rekke områder.

Men omtrent en milliard mennesker har liten eller ingen nytte av globaliseringen. Noen blir til og med fattigere og marginalisert. Dette medlem vil at det utvikles rettferdige, globale regler som gjør at fattige land og folk får de største fordelene og i størst mulig grad unngår negative konsekvenser av globalisering.

Dette medlem mener bistand er nødvendig for å hjelpe enkelte land ut av fattigdom. Det er et mål at alle får del i den globale velstandsutviklingen og at bistand bidrar til å sikre en bedre fordeling i enkelte utviklingsland. Bistand må gå til å sikre rent vann, egen matproduksjon, nødvendig helsetjenester, gi mennesker god utdanning og bygge opp infrastruktur. Det er spesielt viktig å styrke kvinners rettigheter, herunder tilgang på skolegang og helsetjenester. Norsk bistand må også gå til undervisning og helseopplysning som kan redusere overbefolkning og til å

sikre utvikling av stabile demokratiske regimer som beskytter menneskerettighetene.

Bedre kvalitet på bistand er viktig fordi dårlig bistand kan gjøre stor skade i utviklingsland. Dessuten vil dårlig bistand undergrave det politiske grunnlaget for å yte bistand fra Norge. Utviklingsland selv skal styre og eie sin utvikling. Men Venstre mener det er legitimt å stille krav om demokrati og respekt for grunnleggende menneskerettigheter slik at vi kan stimulere utviklingsland til en positiv utvikling.

Dette medlem vil på denne bakgrunn foreslå å omdisponere samlet 130 mill. kroner i forhold til Regjeringens bistandssatsing, og vil i den anledning understreke betydningen av å opprettholde en høy kvalitet på bistanden. For å sikre en bred politisk oppslutning om relativt høye bevilgninger også i fremtiden, er det viktig å kunne vise til effektivitet og konkrete resultater. Dette medlem foreslår derfor økte bevilgninger på 20 mill. kroner til Norad og 20 mill. kroner til forskning, kompetanseheving og evaluering. Disse skal øremerkes uavhengig kvalitets-sikring og evaluering med sikte på å lære av feil og mangler knyttet til igangsatte eller avsluttende bistandsprosjekt. Denne lærdommen skal på en systematisk måte inngå i beslutningsgrunnlaget for fremtidig bistand. Videre skal bevilgningene brukes til å videreutvikle nye tilnærmninger og metoder for evaluering og kvalitetssikring, både på nasjonalt nivå og i samarbeid med andre likesinnede giverland. Mottaker av bistand bør i større grad trekkes med i dette arbeidet. Generelt mener dette medlem at bevilgningene til kvalitetssikring og evaluering bør øke i takt med veksten i bistandsbudsjettet.

I Regjeringens forslag til budsjett har Afrika fått en betydelig mindre vekst (3,6 pst.) enn Asia (28,4 prosent) og Midt-Østen (104,1 pst.). Dette svekker relativt sett satsingen på fattigdomsbekjempelse i Afrika, en trend Regjeringen har fulgt opp over flere år. Dette medlem vil øke bevilgningen til Afrika med 50 mill. kroner. Når det gjelder den betydelige økningen i bevilgninger til Asia og Midt-Østen, nærmere bestemt til Afghanistan og de palestinske områdene, stiller dette medlem seg bak dette, men peker samtidig på den begrensede forvaltningskapasitet som finnes, spesielt i Afghanistan.

Dette medlem mener at norske NGOer har en kompetanse og et kontaktnett i samarbeidsland som er av stor betydning. De nedlegger en stor innsats, både som operatør av konkrete bistandsprosjekter, som pådriver og som "vaktbikkje". De har imidlertid ikke mottatt økte bevilgninger i takt med økningen i bistandsbudsjettene i senere år. Dette medlem foreslår derfor 19 mill. kroner ekstra til det sivile samfunn. Det vises for øvrig til at frivillige organisasjoner, som har flerårige avtaler med Norad, ikke har anledning til å overføre midler fra ett år til det neste.

De må avvente nytt tilsagn fra Norad for hvert nye kalenderår, som ofte ikke kommer før i februar. Det kan gi insentiv til overforbruk før nyttår, samtidig som det fører til lav aktivitet i påvente av Norad-tilsagn etter nyttår. Begge deler fører til redusert effekt av bistandsmidlene.

Dette medlem vurderer det arbeidet de politiske partiene på Stortinget nedlegger gjennom Norsk senter for demokratistøtte (NDS) for å fremme demokrati og forståelse for demokratiske prosesser i søsterpartier i utviklingsland som et viktig praktisk og jordnært arbeid for å fremme demokrati. Dette medlem foreslår en økt bevilgning på 1 mill. kroner til dette formål.

Dette medlem viser videre til Regjeringens forslag til statsbudsjett hvor bevilgningen til overgangsbistand holdes uendret. Denne skal brukes til å støtte utvikling og stats- og fredsbygging i sårbare land som søker å arbeide seg ut av voldelige konflikter eller som har vært utsatt for omfattende naturkatastrofer. Dette anses som viktig for å lindre menneskelig nød, og behovet for slik hjelp forventes å øke i fremtiden. Dette medlem foreslår en økning på 20 mill. kroner til overgangsbistand.

Dette medlem er bekymret for den utilstrekkelige kontakten mellom den vestlige verden og muslimske land. Dette medlem er opptatt av å styrke denne kontakten – mellom enkeltmennesker, frivillige organisasjoner, politiske partier, næringsliv mv. Det foreslås derfor opprettet et eget utvekslings- og samarbeidsprogram mellom muslimske land og norske frivillige organisasjoner, herunder spesielt barne- og ungdomsorganisasjoner, og politiske partier. Tilsvarende program for østeuropeiske land etter murens fall og for Balkan etter krigen kan brukes som modell.

Bevilgningene til Afrika, Asia, Midt-Østen og Latin-Amerika gis som regionbevilgninger og ikke som landbevilgninger i Regjeringens forslag. Dette gir Regjeringen større mulighet til å styre bevilgningene inn mot konkrete land og mot politisk prioriterte områder, mens Stortinget får en tilsvarende mindre innflytelse. Dette medlem er noe skeptisk til

dette da det kan gå på bekostning av faglige og langsiktige kriterier i forvaltningen av bistand.

Dette medlem mener at Regjeringens satsing på bistand til Latin-Amerika som langt på vei er ideologisk begrunnet. Denne satsingen bidrar til å svekke fattigdomsorienteringen i bistanden da de fleste landene i regionen er mellominntektsland. Videre bidrar den til en ytterligere geografisk spredning av bistanden, noe som er blitt påpekt i OECDs siste gjennomgang av norsk bistand. Dette medlem foreslår derfor at bevilgningen til bistanden til Latin-Amerika reduseres med 130 mill. kroner.

Dette medlem viser til at posten tilskudd til kultur-, norgesfremme og informasjonsformål over Utenriksdepartementets budsjett foreslås økt med 22 pst., uten at det er nærmere redegjort for hva denne økningen skal benyttes til i departementets budsjettproposisjon. Dette medlem foreslås derfor at posten reduseres med 12,4 mill. kroner tilsvarende en nominell videreføring av posten.

Dette medlem vil arbeide for at Norge ivaretar både juridiske og moralske forpliktelser overfor mennesker på flukt. Dette medlem viser til at en kvoteflyktning er et menneske som har flyktet fra sitt hjemland og som er anerkjent som flyktning av FNs Høykommissær for flyktninger (UNHCR). FNs høykommissær for flyktninger har tidligere meldt om et stort behov for å bosette kvoteflyktninger og FN har oppfordret rike land til å ta imot flere flyktninger.

Dette medlem mener Norge har en moralsk plikt overfor mennesker som er forfulgt på grunn av sin rase, religion, nasjonalitet eller tilhørighet til en sosial gruppe. Dette medlem mener Norge er i stand til å ta inn flere overføringsflyktninger fra UNHCR enn det Regjeringen legger opp til og foreslår å øke kvoten med 500 fra 1 200 til 1 700 i løpet av 2009. Dette medlem foreslår derfor at det netto bevilges 46,8 mill. kroner mer til kvoteflyktninger enn det som følger av Regjeringens forslag, under rammeområde 6. En slik økning av kvoteflyktninger vil også medføre at den samlede norske bistandsinnsatsen økes med 36,9 mill. kroner som følge av ODA-godkjente utgifter knyttet til flere kvoteflyktninger.

3.2.4.3 OPPSUMMERING AV FORSLAGA TIL RAMMESUMMAR FOR RAMMEOMRÅDE 4

	St.prp. nr. 1 med Tillegg nr. 1–5	A, SV, Sp	FrP	Høyre	KrF	Venstre
Forslag til netto rammebeløp	30 851 810 000	30 862 260 000	19 882 706 467	30 291 810 000	31 164 810 000	30 839 210 000
Avvik fra St.prp. nr. 1 Tl. nr. 1–5		10 450 000	-10 969 103 533	-560 000 000	313 000 000	-12 600 000

3.2.5 Rammeområde 5 (Justis), under justiskomiteen

3.2.5.1 SAMANDRAG

Kap.	Formål	St.prp. nr. 1 (2008–2009)
Utgifter rammeområde 5 (i hele tusen kroner)		
61	Høyesterett	69 083
400	Justisdepartementet	266 526
410	Tingrettene og lagmannsrettene	1 428 038
411	Domstoladministrasjonen	65 556
413	Jordskiftedomstolene	191 530
414	Forliksråd og andre domsutgifter	151 656
430	Kriminalomsorgens sentrale forvaltning	3 070 358
432	Kriminalomsorgens utdanningssenter (KRUS)	185 327
440	Politidirektoratet - politi- og lensmannsetaten	8 212 849
441	Oslo politidistrikt	1 614 601
442	Politihøgskolen	331 458
445	Den høyere påtalemyndighet	122 948
446	Den militære påtalemyndighet	5 389
448	Grensekommissæren	5 192
450	Sivile vernepliktige	77 046
452	Sentral krisehåndtering	10 492
455	Redningstjenesten	727 537
460	Spesialenheten for politisaker	29 926
462	Tinglysing	180 811
466	Særskilte straffesaksutgifter m.m.	758 949
467	Norsk Lovtidend	3 853
468	Kommisjonen for gjenopptakelse av straffesaker	13 621
470	Fri rettshjelp	650 767
471	Statens erstatningsansvar	131 810
472	Voldsoffererstatning og rådgiving for kriminalitetsofre	185 269
473	Statens sivilrettsforvaltning	31 271
474	Konfliktråd	50 366
475	Bobehandling	55 920
Sum utgifter rammeområde 5		18 628 149

Inntekter rammeområde 5 (i hele tusen kroner)		
3400	Justisdepartementet	81
3410	Rettsgebyr	178 739
3413	Jordskiftedomstolene	19 576
3430	Kriminalomsorgens sentrale forvaltning	65 953
3432	Kriminalomsorgens utdanningssenter (KRUS)	835
3440	Politidirektoratet - politi- og lensmannsetaten	1 067 832
3441	Oslo politidistrikt	26 489
3442	Politihøgskolen	21 704
3450	Sivile vernepliktige, driftsinntekter	27 643
3455	Redningstjenesten	19 779

3462	Tinglysing	1 147 372
3470	Fri rettshjelp	3 132
3473	Statens sivilrettsforvaltning	209
3474	Konfliktråd	1 089
Sum inntekter rammeområde 5		2 580 433
Sum netto rammeområde 5		16 047 716

3.2.5.2 MERKNADER FRÅ KOMITEEN

3.2.5.2.1 *Merknader frå medlemene i komiteen frå Arbeidarpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet*

Fleirtalet i komiteen, medlemene frå Arbeidarpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet, viser til Regjeringa sitt arbeid innanfor fattigdom og rusomsorg. Fleirtalet ønskjer å styrkje innsatsen innanfor rusfeltet ytterlegare ved å løyve 5 mill. kroner meir til rusmeistringseiningar i fengsla. Halvparten av dette beløpet blir løyvt over rammeområde 5. Slike einingar eksisterer i dag, mellom anna i Bergen fengsel, på Bretvedt og i Bodø. Desse einingane gir rusavhengige tilbod om å bruke soningstida til behandling. Spesielt er det viktig å styrkje innsatsen overfor unge innsette.

Fleirtalet viser til Ot.prp. nr. 48 (2007–2008) Lov om endringer i straffeloven 1902 og straffeprosessloven (kriminalisering av kjøp av seksuell omgang eller handling mv.), og Innst. O. nr. 3 (2008–2009) vedrørende kriminalisering av kjøp av seksuell omgang eller handling. Fleirtalet er einig i at prostitusjon må motarbeidast med mange tiltak og foreslår at det blir sett av 10 mill. kroner under Justisdepartementets budsjett. Desse midlane blir øyremerkte ein prosjektpott der ulike organisasjonar og etatar kan søkje om støtte til prosjekt/tiltak som kan hjelpe kvinner og menn ut av prostitusjon.

Fleirtalet foreslår i tillegg ein auke på 3 mill. kroner som skal øyremerkast politiet sitt arbeid med å prioritere etterforskning av brot på det kommande lovforbodet.

Fleirtalet viser til prosjektrapport om politiressursar datert 10. september 2008 frå ei arbeidsgruppe i Buskerud bestående av politiet og ordførarar i kommunar det gjeld, der ein tilrår oppretting av ei ny tenestestilling over Justisdepartementets budsjett for å vareta politifaglege oppgåver knytt til forvaltninga av naturreservata i området. Fleirtalet foreslår 1 mill. kroner til ei slik stilling med tilhøyrande kontor og utstyr. Stillinga blir knytt til lensmannskontoret i Sigdal eller Rollag.

Fleirtalet støttar elles forslaget frå Regjeringa.

Fleirtalet foreslår på denne bakgrunnen at rammeområde 5 blir auka med 16,5 mill. kroner frå

16 047 716 000 kroner til 16 064 216 000 kroner samanlikna med forslaget frå Regjeringa.

3.2.5.2.2 *Merknader frå medlemene i komiteen frå Framstegspartiet*

Komiteens medlemmer fra Framskrittspartiet viser til at Framskrittspartiet i sitt alternative statsbudsjett foreslår at ramme 5 settes til 16 973 716 000 kroner, som er en økning i forhold til Regjeringen på 926 000 000 kroner.

Politi

Politiet opplever en bemanningskrise. Det innebærer at politiet i flere tilfeller ikke har personell til å rykke ut på oppdrag. Denne situasjonen er bekymringsfull.

Disse medlemmer vil satse på politiet og tilføre nok ressurser til å oppnå en gjennomsnittlig nordisk politibemanning på kortest mulig tid. Disse medlemmer ønsker derfor å utvide bevilgningene til drift av etaten med 330 mill. kroner og 115 mill. kroner til politiet i Oslo.

Politiet har et enormt etterslep på investering i moderne utstyr og hjelpemidler. Disse medlemmer vil derfor opprette et investeringsbudsjett over 2 år på 600 mill. kroner fordelt på politiet i Oslo og resten av landet.

Kriminalomsorg

Disse medlemmer ser det store etterslepet på vedlikehold i norske fengsler og ønsker å styrke bevilgningen til dette formålet med 70 mill. kroner.

Disse medlemmer vil styrke bevilgningene til frivillige organisasjoner, som "Way back" og liknende som står klar og hjelper de kriminelle etter endt soning. Disse organisasjonene gjør en viktig innsats for å gi løslatte en meningsfylt tilværelse etter endt soning. Det er derfor av betydning å gi dem økonomisk handlingsrom.

Domstolene

Disse medlemmer ønsker å igangsette arbeidet med å gi Gulating Lagmannsrett tidsriktige, moderne og sikre lokaler. Disse medlemmer foreslår derfor å bevilge 50 mill. kroner utover Regjeringens oppstartsbevilgning.

Videre mener disse medlemmer det er viktig å få kartlagt sikkerhetsnivået i norske domstoler og samtidig få klarhet i hvilke utbedringsbehov det er i forhold til sikkerhet. Disse medlemmer vil derfor foreslå at Stortinget ber Regjeringen igangsette dette utredningsarbeidet.

Pårørende og offeromsorg

For disse medlemmer er hensynet til kriminalitetens offer og pårørende viktig. Disse medlemmer har derfor fremmet forslag flere ganger om å opprette et offer- og pårørendeombud. Disse medlemmer vil også i år bevilge 2 mill. kroner for å opprette et ombud for kriminalitetsofre og deres pårørende.

Disse medlemmer ønsker å vise stor anerkjennelse til den jobben Stine Sofies Stiftelse gjør og ønsker derfor å støtte deres arbeid. Disse medlemmer ønsker derfor å bevilge 2 mill. kroner til denne og lignende typer organisasjoner.

Disse medlemmer fremmer følgende forslag:

"Stortinget ber Regjeringen utrede sikkerhetsnivået ved norske domstoler, samt utrede nødvendig utbedringsbehov."

"Stortinget ber Regjeringen legge frem forslag som tillater private å forestå fengselsdrift. Slik privat fengsel skal gjelde korte dommer inntil 90 dager der det ikke foreligger ekstraordinære forhold."

"Stortinget ber Regjeringen innføre avgiftsfritak på tjenestekjøretøy for politiet fra og med 1. januar 2010."

"Stortinget ber Regjeringen utrede og igangsette prosjekt med å leie soningsplasser i gjerningspersonens opprinnelsesland, eller i andre land med ledig soningskapasitet."

"Stortinget ber Regjeringen utarbeide en nasjonal strategi for økt kompetanse i kommunal sektor for å bekjempe korrupsjon og økonomisk kriminalitet."

"Stortinget ber Regjeringen utrede behovet for et nytt lokale for spesialenhetene og alternativ plassering av et moderne og fremtidsrettet treningssenter for politioperative disipliner i Oslo."

"Stortinget ber Regjeringen avvikle bruken av fremskutt prøveløslatelse. Det igangsettes ikke nye tiltak med soningsrabatter."

"Stortinget ber Regjeringen i forbindelse med Revidert nasjonalbudsjett 2009 fremlegge en beskri-

velse og vurdering av kommunale omsorgstiltak ved prøveløslatelse av psykisk utviklingshemmede som er idømt særreaksjoner eller varetektssurrogat."

"Stortinget ber Regjeringen foreta en politistudie etter modell fra Forsvaret."

3.2.5.2.3 Merknader fra medlemmene i komiteen fra Høyre

Komiteens medlemmer fra Høyre viser til at Høyre i sitt alternative statsbudsjett foreslår at ramme 5 settes til 16 246 716 000 kroner, som er en økning i forhold til Regjeringens forslag på 199 000 000 kroner.

Disse medlemmer vil føre en justispolitikk som sikrer folks trygghet i hverdagen. Trygghet er et grunnleggende velferdsgode og viktig for den enkeltes livskvalitet.

Disse medlemmer er svært bekymret over utviklingen i politietaten der meldinger fra hele landet viser at beredskapen er tydelig svekket og at politiet i stadig flere tilfeller ikke har kapasitet til å følge opp lovbrudd og henvendelser fra publikum. Politiet er samfunnets siste forsvarspost mot vold og kriminalitet. En utvikling med stadig flere polititomme rom skaper utrygghet. Politiets driftsbudsjetter må derfor styrkes slik at politiet settes i stand til å gjøre den jobben de skal gjøre.

Disse medlemmer er svært kritiske til at Regjeringen heller ikke i 2009 har vært villig til å satse på politiet. Forslaget til driftsbudsjett er av samtlige politiorganisasjoner blitt karakterisert som katastrofalt. Disse medlemmer mener Regjeringen og justisministeren må mangle oversikt når det i pressemeldinger knyttet til politibudsjettet uttrykkes at man er fornøyd med sin politisatsing. Disse medlemmer reagerer også med undring når justisministeren og lederen i justiskomiteen uttaler til media at politikrisen er medieskapt og samtidig stempler politiets advarsler som useriøse. Alvoret i situasjonen understrekes av at flere politimestere har slått alarm fordi de mener vaktlistene er uforsvarlig tynt bemannet, og særlig i helgene når behovet for politiets tilstedeværelse er størst. Disse medlemmer er kjent med at anstrengte driftsbudsjetter har medført økt bruk av vakanser. Disse medlemmer mener det fremlagte budsjettet bekrefter at Regjeringen ikke tar folks trygghet for seg og sine på tilstrekkelig alvor.

Disse medlemmer viser til Høyres alternative statsbudsjett der det foreslås å styrke driftsbudsjettene i politiet med 220 mill. kroner. Disse medlemmer støtter økt opptak til politihøgskolen, men vil vise til at dette ikke vil få effekt før om tre år. Disse medlemmer vil videre vise til at nye arbeidstidsbestemmelser sommer 2007 tappet poli-

tiet for 120 årsverk uten at det ble iverksatt tiltak for å kompensere for dette tapet. Disse medlemmer er derfor opptatt av at det i tillegg må settes inn strakstiltak for å bedre driftssituasjonen i politiet nå, og konstaterer at justisministeren i lengre tid har vendt det døve øret til og unnlatt å engasjere seg for å finne en løsning på den alvorlige bemanningskrisen i politiet. Disse medlemmer vil påpeke at Høyre en rekke ganger har etterlyst handling fra justisministeren uten at statsråden har vist vilje og evne til å prioritere politiet. Regjeringen har passivt sett på at dagens bemanningskrise bygget seg opp.

Disse medlemmer mener det haster å ta grep for å sikre en ansvarlig bemanning i politiet slik at folk kan ha trygghet i hverdagen – og vite at politiet er der når man trenger det. Følgende strakstiltak vil kunne gi umiddelbar positiv effekt:

1. Nasjonale seniortiltak for å stimulere erfarne politifolk til å stå lenger i jobbene sine.
2. Ansette flere sivile som kan avlaste politiet for oppgaver sivilt ansatte kan utføre.
3. Systematisk oppfølging av tilrådingene i "Politiet mot 2020".
4. Opptaket ved PHS må videreføres på et høyt nivå og det må settes inn tiltak for å hindre frafall etter utdanning.
5. Styrking av Økokrim for mer effektivt å kunne forebygge og følge opp flere saker.
6. Opphør av vakanser slik at flest mulig politistillinger til enhver tid er besatt.

Disse medlemmer vil vise til veksten i byråkratiet i statsforvaltningen og foreslår å omdisponere midler innenfor Justisdepartementets område for bl.a. å kunne følge videre opp og gjøre ordningen med støttesenter for fornærmede i straffesaker landsomfattende. Disse medlemmer vil trappe opp bevilgningene til frivillige og ideelle organisasjoner som gjør en svært viktig jobb innenfor ulike deler av justissektoren, og vil omdisponere midler fra elektronisk soning for å kunne legge til rette for etablering av rusmestringstilbud ved flere fengsler for å hjelpe flere innsatte til å bli kvitt sine rusproblemer og få til vellykket rehabilitering og et kriminalitetsfritt liv etter soning.

Disse medlemmer mener at god forebygging er god justispolitikk, og viser til at Høyre vil styrke barnevernet, sørge for en mer målrettet fattigdomsbekjempelse og styrke rusomsorgen.

Disse medlemmer er videre opptatt av å sette inn flere tiltak for å forebygge og følge opp unge lovbrøyttere og vil i denne sammenheng legge til rette for etablering av tilpassede soningstiltak for denne gruppen flere steder i landet og i tillegg til Oslo og Bergen som Regjeringen har vist til. Disse med-

lemmer mener dessuten det er viktig raskt å legge til rette for økt bruk av konfliktråd, herunder såkalte stormøter.

3.2.5.2.4 *Merknader fra medlemmen i komiteen fra Kristelig Folkeparti*

Komiteens medlem fra Kristelig Folkeparti ser på trygghet i hverdagen som en grunnleggende forutsetning for god livskvalitet. Derfor er det viktig at politiets ressurser gir rom for både å forebygge og bekjempe kriminalitet, samt å opprettholde befolkningens tillit til politietaten. Det er særlig viktig med økt innsats mot organisert kriminalitet, menneskehandel samt vold og seksuelle overgrep mot barn. I tillegg er det viktig å unngå at politiet blir nødt til å foreta prioriteringer som går på folks rettsfølelse løs, som for eksempel gjentatte henleggelse i saker med kjent gjerningsmann. For å styrke politiets innsats på disse områdene foreslår dette medlem å øke bevilgningen til politietaten med 60 mill. kroner.

I tillegg ønsker dette medlem å styrke politiets arbeid mot organisert økonomisk kriminalitet gjennom å øke bevilgningen til Økokrim med 7 mill. kroner.

Oslo-politiet står overfor særlige utfordringer som hovedstadspoliti. Dette er ikke tilfredsstillende tatt høyde for i Regjeringens budsjettforslag. Dette medlem foreslår derfor å øke bevilgningen til Oslo Politidistrikt med 15 mill. kroner.

Norge har dårligst politibemanning i Skandinavia, og per 1. oktober 2008 stod over 410 stillinger ubemannet i politi- og lensmannsetaten. Dette medlem mener det er behov for en mer offensiv politikk for å styrke bemanning og rekruttering, sørge for at nyutdannede kommer ut i jobb, få inn flere sivile i avlastende roller og få seniorenene til å stå lenger i arbeid. Dette medlem vil særlig understreke behovet for å legge til rette for en aktiv seniorpolitikk i politiet ved å gi den enkelte politimester bedre virkemidler for å holde på de mest erfarne medarbeiderne i noen år til.

Kriminalomsorgen skal hjelpe de innsatte til et kriminalitetsfritt liv etter endt soning. Dette medlem vil understreke betydningen av det arbeid frivillige organisasjoner gjør for å hjelpe innsatte og tidligere innsatte. Dette medlem ønsker å styrke disse organisasjonenes arbeid med 5 mill. kroner utover Regjeringens forslag.

Dette medlem viser til at ordningen med fri rettshjelp er avgjørende for rettssikkerheten til personer med dårlig økonomi. Ordningen kunne imidlertid ha vært bedre for enslige personer. Dette medlem vil derfor heve inntektsgrensen slik at enslige som har en årsinntekt på inntil 255 000 kroner kan benytte seg av ordningen med fri rettshjelp.

Dette medlem viser for øvrig til merknad under pkt. 2.1.2, og foreslår å bevilge 16 181,2 mill. kroner på rammeområde 5, som er en økning på 133,5 mill. kroner i forhold til Regjeringens forslag.

3.2.5.2.5 Merknader fra medlemmen i komiteen fra Venstre

Komiteens medlem fra Venstre viser til at Venstre i sitt alternative statsbudsjett foreslår å bevilge 16 052 716 000 kroner under rammeområde 5, som er 5 000 000 kroner mer enn det som følger av Regjeringens forslag.

Dette medlem mener justispolitikkenes kjerneområde er å videreutvikle en liberal rettsstat som ivaretar både frihet og trygghet. Dette medlem mener staten har en grunnleggende oppgave i å håndheve lov og orden og gi borgerne trygghet for liv og eiendom. Den enkelte skal føle trygghet for at lovbrudd vil bli etterforsket og påtalt. Dette medlem registrerer at det er en vanskelig ressursituasjon for politiet flere steder i landet.

Dette medlem viser til at politiet må ha en bemanning som står i forhold til de oppgavene de skal utføre. Dette medlem viser til at politiet har en rekke kjerneoppgaver knyttet til trygghetsskapende arbeid, opprettholdelse av ro og orden og kriminalitetsbekjempelse. Sammenlignet med Sverige og Danmark har norsk politi flere roller utover kjerneoppgavene. Politiet i Norge har for eksempel oppgaver innen sivil rettspleie, utlendingsforvaltning samt redningstjeneste og annen krisehåndtering. Slike oppgaver gir politiet en lokal forankring og innebærer at norsk politi er tilgjengelig. Men det medfører også at politiets ressurser presses. Etter dette medlems syn er det behov for økt satsing på politiet, særlig for å styrke utetjenesten som har en aktiv rolle i lokalmiljøet.

Dette medlem viser til at sivile innen politiet kan overta flere oppgaver for å frigjøre politistillinger, som for eksempel transport av fanger, arrestforvarere og forsterkede kontortjenester. Det er samtidig nødvendig å øke antall politijurister. På denne bakgrunn foreslår dette medlem at politiet øker rekrutteringen av sivile stillinger og politijurister. Det foreslås at det bevilges 66 mill. kroner til politiet utover det som er foreslått i Regjeringens budsjett. Dette medlem viser til at Oslo politidistrikt har særlige utfordringer ved siden av de tradisjonelle

politioppgavene har Oslo politidistrikt, blant annet når det gjelder organisert kriminalitet. Dette medlem foreslår derfor at det av disse 66 mill. kroner bevilges 22 mill. kroner til Oslo-politiet utover det Regjeringen legger opp til. Denne økningen vil gi Oslo politidistrikt 44 nye sivile stillinger som kan frigjøre politiutdannet personell til operativt arbeid.

Dette medlem er glad for at Regjeringen forsøker ulike tiltak for å redusere soningskøen, men mener hjemmesoning med elektronisk kontroll bryter med viktige prinsipielle sider ved straffesystemet. Dette medlem mener muligheten for hjemmesoning kan skape en klassejustis og viser til at mange i Norge ikke engang har et hjem. Å sette noen i hjemmesoning gjør også at de pårørende til den dømte blir delaktige i straffen på en uheldig måte. Dette medlem vil understreke at en elektronisk lenke aldri kan erstatte forpliktende menneskelige relasjoner som er helt avgjørende for en vellykket rehabilitering. For dette medlem er det et viktig prinsipp at lovbryster skal gjøre opp straffen sin med samfunnet. Dette medlem ønsker derfor å kutte 40 mill. kroner i bevilgningene til etableringen av forsøk med straffegjennomføring med elektronisk kontroll.

Dette medlem viser til at politiet fra 1. september 2008 er gitt mulighet til økt bruk av DNA under etterforskningen. Dette medlem er enig i at DNA kan være et effektivt redskap for å oppklare forbrytelser. Dette medlem mener imidlertid at registeret i sin nåværende form er for vidtgående. Dette medlem er bekymret for en utvikling hvor borgerne stadig blir registrert og overvåket og ønsker derfor et noe mer begrenset register. På denne bakgrunn ønsker dette medlem å kutte i bevilgningen til DNA-registeret med 30 mill. kroner.

Dette medlem mener det er viktig å styrke den juridiske grunnforskningen og vil derfor videreføre krafttak for juridisk forskning i samarbeid med Forskningsrådet. Dette medlem bevilger 4 mill. kroner til denne videreføringen.

Dette medlem mener det er viktig at asylsøkere som får endelig avslag på sin søknad blir returnert raskt. Rask retur er viktig både av hensyn til de enkeltmenneskene som har fått avslag og for å bevare asylinstituttets legitimitet. Dette medlem vil derfor bevilge 5 mill. kroner til dette utover Regjeringens forslag.

3.2.5.3 OPPSUMMERING AV FORSLAGA TIL RAMESUMMAR FOR RAMMEOMRÅDE 5

	St.prp. nr. 1 med Tillegg nr. 1–5	A, SV, Sp	FrP	Høyre	KrF	Venstre
Forslag til netto rammebeløp	16 047 716 000	16 064 216 000	16 973 716 000	16 246 716 000	16 181 216 000	16 052 716 000
Avvik fra St.prp. nr. 1 Tl. nr. 1–5		16 500 000	926 000 000	199 000 000	133 500 000	5 000 000

3.2.6 *Rammeområde 6 (Innvandring, regional utvikling og bustad), under kommunal- og forvaltningskomiteen*

3.2.6.1 SAMANDRAG

Kap.	Formål	St.prp. nr. 1 (2008–2009)
Utgifter rammeområde 6 (i hele tusen kroner)		
500	Kommunal- og regionaldepartementet	162 350
502	Valguttgifter	42 500
551	Regional utvikling og nyskaping	2 116 450
552	Nasjonalt samarbeid for regional utvikling	418 700
554	Kompetansesenter for distriktsutvikling	21 500
580	Bostøtte	2 887 600
581	Bolig- og bomiljøtiltak	779 600
582	Rentekompensasjon for skole- og svømmeanlegg og kirkebygg	1 035 400
585	Husleietvistutvalget i Oslo og Akershus	7 000
586	Tilskudd til omsorgsboliger og sykehjemsplasser	2 076 300
587	Statens bygningstekniske etat	57 000
650	Integrerings- og mangfoldsdirektoratet	160 970
651	Bosetting av flyktninger og tiltak for innvandrere	3 609 620
652	Kontaktutvalget mellom innvandrerbefolkningen og myndighetene	5 600
653	Opplæring i norsk og samfunnskunnskap for voksne innvandrere	1 557 140
670	Nasjonale minoriteter	14 786
680	Sametinget	208 435
681	Tilskudd til samiske formål	10 412
682	Galdu - Kompetansesenter for urfolks rettigheter	2 911
684	Internasjonalt fag- og formidlingssenter for reindrift	3 290
690	Utlendingsdirektoratet	3 030 805
691	Utlendingsnemnda	250 537
2412	Den norske stats husbank	338 000
2426	SIVA SF	36 500
Sum utgifter rammeområde 6		18 833 406
Inntekter rammeområde 6 (i hele tusen kroner)		
3585	Husleietvistutvalget i Oslo og Akershus	430
3587	Statens bygningstekniske etat	21 000
3651	Bosetting av flyktninger og tiltak for innvandrere	70 220
3653	Opplæring i norsk og samfunnskunnskap for voksne innvandrere	103 580
3670	Nasjonale minoriteter	4 000
3680	Sametinget	4 700
3690	Utlendingsdirektoratet	1 419 930
5312	Den norske stats husbank	18 800
5316	Kommunalbanken AS	3 100
5326	SIVA SF	5 800
5606	Finnmarkseiendommen	165
5613	Renter fra SIVA SF	34 000
5615	Renter fra Den norske stats husbank	5 133 000
Sum inntekter rammeområde 6		6 818 725
Sum netto rammeområde 6		12 014 681

3.2.6.2 MERKNADER FRÅ KOMITEEN

3.2.6.2.1 *Merknader frå medlemene i komiteen frå Arbeidarpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet*

Fleirtalet i komiteen, medlemene frå Arbeidarpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet, sluttar seg til forslaget frå Regjeringa.

3.2.6.2.2 *Merknader frå medlemene i komiteen frå Framstegspartiet*

Komiteens medlemmer fra Framskrittspartiet viser til at Framskrittspartiet i sitt alternative statsbudsjett foreslår at ramme 6 settes til 10 030 730 000 kroner, som er en reduksjon i forhold til Regjeringen på 1 983 951 000 kroner.

Lite hensiktsmessig finansiering av kommunesektoren

Disse medlemmer mener dagens modell for finansieringen av kommunesektoren er lite hensiktsmessig. Dagens modell sikrer verken likeverdige tilbud, tilstrekkelig omfang og kvalitet på tjenestene eller nødvendig økonomisk forutsigbarhet. Disse medlemmer ønsker at staten skal ta over det finansielle ansvaret for grunnleggende velferdstilbud som skole, eldre og pleie, og har gjentatte ganger fremmet forslag om dette i Stortinget. Dette vil sikre at innbyggerne får de tjenester de har krav på, uavhengig av hvilken kommune de bor i. Disse medlemmer ser imidlertid at dette tar mer enn et budsjettår å gjennomføre, og vi må derfor ta utgangspunkt i et finansieringssystem som disse medlemmer ønsker å endre.

Styrket kommuneøkonomi

Disse medlemmer øker kommunenes økonomiske handlingsrom i 2009 med 4,9 mrd. kroner i forhold til Regjeringens opplegg. Denne påplussningen skyldes flere forhold.

Disse medlemmer er bekymret over vedlikeholdsetterslepet i kommunal sektor, og ønsker å sette av 3 mrd. kroner til vedlikehold av kommunal infrastruktur og bygninger knyttet til lovpålagte tjenester. En nyere undersøkelse fra Multiconsult og PriceWaterhouseCoopers dokumenterer at det vil koste 142 mrd. kroner å sette alle kommunale bygninger i stand, og 94 mrd. kroner hvis man aksepterer litt dårligere standard. Det er imidlertid viktig å understreke at øremerking ikke er noen optimal løsning, men det beste vi kan få til frem til vi har mulighet til å innføre differensiert stykkpris av grunnleggende velferdstjenester. Disse medlemmer setter i tillegg av midler til 2400 nye sykehjemsplasser og 600 nye omsorgsboliger, samtidig som investeringstilskuddet økes til 800 000 per nye sykehjemsplass. Dette utgjør 1 891 mill. kroner ekstra på rammeområde 6. Disse medlemmer utvider dessuten rammen for rentekompensasjonsordningen for skole og svømmeanlegg med 6 mrd. kroner i 2009, dvs. 4 mrd. kroner utover Regjeringens forslag. I tillegg utvides rammen for kirkebygg med 1,6 mrd. kroner.

En ytterligere grunn til at disse medlemmer foreslår å øke kommunenes rammer er for å kompensere for at Regjeringens anslag for skatteveksten ikke tar hensyn til virkningene av finanskrisen.

Disse medlemmer øker innbyggertilskuddet til kommunal sektor for å kompensere for at Regjeringens anslag for skatteveksten ikke tar hensyn til virkningene av finanskrisen. Det må forventes en dempet vekst i økonomien og dermed også skatteinngangen til kommunene neste år.

Investeringer	Regjeringen	FrP-økning, kommunal	Totalt
Økt investeringsramme 2009, rentekompensasjon skole- og svømmeanlegg	2,0 mrd.	4,0 mrd.	6,0 mrd.
Økt investeringsramme 2009, rentekompensasjon kirkebygg	800,0 mill.	800,0 mill.	1,6 mrd.
Investeringstilskudd, sykehjemsplasser og omsorgsboliger 2009	279,4 mill.	1,9 mrd.	2,2 mrd.
Øremerkede midler, vedlikehold av kommunal infrastruktur	0,0 mrd.	3,0 mrd.	3,0 mrd.
Igangsetting av bygging, Gulating lagmannsrett	20,0 mill.	50,0 mill.	70,0 mill.
	3,1 mrd.	9,7 mrd.	12,8 mrd.

Disse medlemmer er imot innlemming av øremerkede midler knyttet til opptrappingsplanen for

psykiatri, og tilbakefører derfor 3,6 mrd. kroner. Dette har ingen nettoeffekt for norske kommuner.

Ressurskrevende tjenester

Disse medlemmer ønsker på sikt å endre innslagspunktet i finansieringsordningen for ressurskrevende tjenester til 400 000 kroner pr. bruker, og endre ordningen slik at den enkelte kommunes utgifter utover innslagspunktet legges til grunn for den statlige kompensasjonen. Dette gjøres trinnvis over en periode på flere år. I første omgang økes kompensasjonsgraden til 90 pst., og disse medlemmer fremmer i tillegg verbalforslag om å senke innslagspunktet.

Innvandring

Innvandrings- og integreringsområdet er den store budsjettvinneren i Regjeringens statsbudsjett for 2009, for eksempel øker de UDIs budsjettposter med 134 pst. til 3 mrd. kroner. Regjeringen har i sine budsjetter lagt til grunn at det kommer 15 000 asylsøkere til Norge i 2009, dvs. minst 4 ganger så mange som Danmark og Finland til sammen. Disse medlemmer har i motsetning til Regjeringen som mål å begrense innvandringen til Norge, og har utarbeidet et komplett forslag til ny norsk utlendingslov der norske interesser går foran. Hvis disse medlemmers forslag på dette området hadde fått flertall i Stortinget, hadde Norge fått en rask og varig nedgang i antall årlige innvandrere som i løpet av kort tid ville ha redusert innvandringsforvaltningens ressursbehov betraktelig. Nedgangen i ressursbehovet innenfor integreringsområdet ville ikke ha sunket like raskt, men også der ville man ha sett en viss nedgang allerede første året. På denne bakgrunn kutter disse medlemmer i bevilgningene på utlendingsfeltet. Unntakene er bevilgningene til bygging av lukkede mottak og hjemsendelse.

Disse medlemmer har satt opp følgende "langtidsbudsjett" for utviklingen av direkte innvandringsrelaterte kostnader med Fremskrittspartiets politikk:

Regjeringen 2009	8 557 063
FrPs alt. budsjett 2009	5 716 403
FrP-regjering 2010	3 188 843
FrP-regjering 2011	2 349 832
FrP-regjering 2012	1 743 488
FrP-regjering 2013	1 128 391

Fornyelse og administrasjon

Sametinget

Disse medlemmer er prinsipielt imot at samene skal ha sitt eget folkevalgte organ, og mener derfor at Sametinget bør nedlegges. Det er vår grunnleggende oppfatning at alle innbyggere i Norge uansett etnisk, kulturell eller religiøs tilhørighet skal

behandles likeverdig med hensyn til rettigheter og plikter i det norske samfunn. Praktisering av prinsippet om full likeverdighet i samfunnet kan vanskelig forenes med at utvalgte grupper i Norge ytes særbehandling fra staten.

Konkurransetsetting og effektivisering

Disse medlemmer mener at det ligger et stort og uutnyttet potensial for innsparinger i offentlig sektor gjennom effektivisering og konkurransetsetting. Disse medlemmer ønsker å reformere statens bygge- og eiendomsvirksomhet, og mener at det er unødvendig at staten gjennom Statsbygg eier eiendommer og bygg for 30 mrd. kroner. Disse medlemmer mener tvert imot at dette er en oppgave som private aktører i det frie markedet kan gjøre billigere og bedre. Disse medlemmer ønsker derfor å sette i gang et stortilt nedsalg av statlig eiendomsmasse, og budsjetterer med 1 mrd. kroner i salgsinntekter i 2009.

Disse medlemmer ønsker en omlegging av regnskapsprinsippet for kommuneregnskapet i retning av en resultatorientert regnskaps- og budsjettføring. Avskrivningsregler vil for eksempel synliggjøre verditap som følge av dårlig vedlikehold.

Datatilsynet

Datatilsynet står overfor en formidabel jobb fremover, blant annet knyttet til spørsmål om data-lagring. Disse medlemmer bevilger derfor 2 mill. kroner ekstra til Datatilsynet i 2009.

Disse medlemmer fremmer følgende forslag:

"Stortinget ber Regjeringen senke innslagspunktet i finansieringsordningen for ressurskrevende tjenester fra 835 000 kroner til 600 000 kroner i statsbudsjettet for 2010, samtidig som den enkelte kommunes utgifter utover innslagspunktet legges til grunn for den statlige kompensasjonen. På sikt senkes innslagspunktet til 400 000 kroner pr. bruker."

3.2.6.2.3 Merknader frå medlemene i komiteen frå Høyre

Komiteens medlemmer fra Høyre viser til at Høyre i sitt alternative statsbudsjett foreslår at ramme 6 settes til 11 032 981 000 kroner, som er en reduksjon i forhold til Regjeringens forslag på 981 700 000 kroner.

Disse medlemmer mener det er behov for sterkere fokus på integrering, og særlig i den første fasen knyttet til språkopplæring og arbeid. Det er særlig viktig å fokusere på kvinner og barn. Disse medlemmer vil fremme en rekke nye tiltak for å forsterke introduksjonsarbeidet, og i statsbudsjettet

for 2008 prioritere å gi deltakere på introduksjonskurs med barn i barnehagealder tilbud om gratis plass fra og med høsten 2009, utvide tilbudet om språkkartlegging av alle 4-åringene til å gjelde hele landet og utvide retten til norskopplæring til å gjelde 500 timer.

Disse medlemmer mener at det er viktig å legge til rette for at introduksjonsordningen for nyankomne omfatter hele familien. Et viktig virkemiddel for å nå dette er å tilby gratis barnehagetilbud til denne gruppen under forutsetning av at både mor og far deltar i ordningen – eller er i arbeid eller utdanning. Dette vil legge bedre til rette for integrering av kvinner og barn i det norske samfunnet.

Grunnleggende ferdigheter i norsk er svært viktig for barns mulighet til å lykkes i Norge. Derfor anser disse medlemmer det som viktig at vi fanger opp alle barn som har språkproblemer på et tidligere tidspunkt enn i dag. Ordningen med språkkartlegging som gjennomføres i enkelte kommuner i landet, omfatter ikke bare barn med minoritetsbakgrunn. Disse medlemmer ønsker at ordningen blir landsomfattende og at ordningen utvikles i takt med kunnskapen som oppnås som en følge av gjennomførte evalueringer.

Disse medlemmer viser til at det er kommunene som har hovedansvaret for introduksjonsarbeidet. Disse medlemmer ønsker fortsatt tilskudd til kommunale introduksjonstiltak.

Disse medlemmer viser til at budsjettets prognoser for 2008 var at ca. 5 500 asylsøkere ville komme til Norge. Prognosene nå viser nesten det tredobbelte, dvs. at ca. 15 000 personer vil søke om asyl. Det kan være flere årsaker til økningen. Den viktigste synes å være at Regjeringen har sendt uklare signaler til omverdenen, noe som har bidratt til et inntrykk av at norsk politikk er blitt liberalisert. Disse medlemmer viser til at Høyre har advart mot dette, blant annet fordi vi har fryktet at enda flere fattige mennesker selger sine eiendeler i håp om et nytt liv i Norge, for deretter å oppdage at de ikke oppfyller kriteriene for opphold. Disse medlemmer viser til at Regjeringen presenterte flere forslag i høst som skulle bidra til å redusere antallet søkere til Norge, en målsetting som ikke reflekteres i nedjusterte prognoser for 2009.

Disse medlemmer viser til at Høyre har fremmet flere forslag som vil redusere asylstrømmen til Norge, som for eksempel å øke underholdskravet slik at nivået kommer opp på et mer realistisk nivå, stramme inn regelverket for alderstesting og DNA-undersøkelse, utarbeide flere returavtaler slik at utsendelse av grunnløse søkere går raskere etc. Høyre har også foreslått å reversere innføringen av det utvidede flyktningbegrepet vedtatt i forbindelse med behandlingen av Ot.prp. nr. 75 (2006–2007)

Utlendingsloven. Disse medlemmer mener nøkternt innsparingsproveny vil være om lag 700 mill. kroner.

Disse medlemmer mener det er behov for å utvikle en alternativ strategi til dagens uforutsigbare politikk, og en ny modell for drift av asylmottak som kan bidra til mer kompetanse innenfor fagfeltet. Relevant i denne sammenheng er å utvikle egne kompetansemottak, lokalisert i ulike deler av landet, og som kan spesialisere seg på ulike områder innenfor fagfeltet som for eksempel returproblematikk, kartlegging, enslige mindreårige asylsøkere, kvalifisering mv.

Disse medlemmer mener Norge bør ta et større ansvar i det internasjonale flyktningarbeidet. Denne gruppen står dårligst stilt og har det tyngste utgangspunktet for å starte et nytt liv. Disse medlemmer mener vår kvote med overføringsflyktninger bør økes med 500.

3.2.6.2.4 Merknader fra medlemmen i komiteen fra Kristeleg Folkeparti

Komiteens medlem fra Kristelig Folkeparti mener det er svært viktig med et sterkt og målrettet fokus på integrering og integrering av innvandrerbefolkningen. Dette medlem vil spesielt fremheve de frivillige organisasjonene som viktige medspillere i dette arbeidet. Disse organisasjonene sitter på en unik kompetanse og nettverk som det offentlige må benytte seg av. Dette medlem foreslår at bevilgningen til tilskuddsordningen til drift av landsdekkende organisasjoner på innvandrersfeltet økes med 5 mill. kroner.

De siste årene har vi sett en markant økning i arbeidsinnvandringen til landet. Dette medlem viser til at Rogaland er den regionen etter Oslo som har flest arbeidsinnvandrere, uten at det er opprettet et Servicesenter for arbeidsinnvandrere i Stavanger som det er gjort i Oslo. Dette medlem foreslår derfor å bevilge 5 mill. kroner til dette formål.

Dette medlem viser til at det store flertallet av arbeidsinnvandrerne kommer fra Polen. En høy andel av disse er katolikker og går regelmessig i Den Katolske Kirke. Dette har medført at kirken betjener et mangedoblet antall mennesker enn tidligere og et større behov for midler til å ivareta det økende ansvaret. Dette medlem ser derfor behovet for å bevilge 1 mill. kroner i tilskudd til Den katolske Kirkes integreringsarbeid.

Dette medlem viser til at det rapporteres om økende tilfeller av vold rettet mot kvinner i asylmottak. Dette medlem ønsker derfor å øremerke 5 mill. kroner på UDIs budsjett til asylmottak til opprettelse av eget Kvinnemottak som et tilbud til utsatte kvinnelige asylsøkere som ønsker det.

Dette medlem registrerer at Regjeringen gjeninnfører rentekompensasjonsordningen til kirke og skolebygg. Dette medlem mener derimot at rammen for låneordningen ikke er tilstrekkelig for å fylle behovet og øker derfor rammen for låneordning til skolebygg fra 3 mrd. kroner til 5 mrd. kroner i 2009 og øker rammen til låneordning for kirker fra 0,8 mrd. kroner til 1,5 mrd. kroner. Bevilgningen økes derfor med henholdsvis 93 mill. kroner og 21,7 mill. kroner. Dette medlem viser til den alvorlige finanssituasjonen og mener det er behov for en ny tilskuddsordning for vedlikehold av offentlige bygg og bevilger 2,4 mrd. kroner til dette formålet.

Dette medlem viser til udekkede behov i eldreomsorgen og bevilger derfor 329,6 mill. kroner ekstra slik at tilsagnsrammen i 2009 øker med 1 044 mill. kroner, fra 522 mill. kroner til 1 566 mill. kroner, fra 1000 til 3000 sykehjemsplasser og omsorgsboliger.

Dette medlem foreslår at nettorammen for rammeområde 6 settes til 14 855,0 mill. kroner som er en økning på 2 840,3 mill. kroner i forhold til Regjeringens forslag.

3.2.6.2.5 *Merknader fra medlemmen i komiteen fra Venstre*

Komiteens medlem fra Venstre viser til at Venstre i sitt alternative statsbudsjett foreslår å bevilge 12 024 431 000 kroner under rammeområde 6, som er 9 750 000 kroner mer enn det som følger av Regjeringens forslag.

Dette medlem vil arbeide for at Norge ivaretar både juridiske og moralske forpliktelser overfor mennesker på flukt. Dette medlem viser til at en kvoteflyktning er et menneske som har flyktet fra sitt hjemland og som er anerkjent som flyktning av FNs Høykommissær for flyktninger (UNHCR). FNs høykommissær for flyktninger har tidligere meldt om et stort behov for å bosette kvoteflyktninger og FN har oppfordret rike land til å ta imot flere flyktninger.

Dette medlem mener Norge har en moralsk plikt overfor mennesker som er forfulgt på grunn av sin rase, religion, nasjonalitet eller tilhørighet til en sosial gruppe. Dette medlem mener Norge er i stand til å ta inn flere overføringsflyktninger fra UNHCR enn det Regjeringen legger opp til og foreslår å øke kvoten fra 1 200 til 1 700. Dette medlem foreslår derfor at det netto bevilges 46,8 mill. kroner mer til kvoteflyktninger enn det som følger av Regjeringens forslag.

Dette medlem mener at integreringsarbeid må ses i sammenheng med frivillighetspolitikken. Integreringspolitikken må etter dette medlems syn i større grad basere seg på privat initiativ og frivillighet. Dette medlem viser til at Norge har et godt offentlig tilbud til nyankomne flyktninger, men

at også andre innvandrere trenger å lære seg norsk bedre og få bedre kjennskap til det norske samfunnet. Dette medlem mener frivillige organisasjoner kan bidra i dette arbeidet i enda større grad enn de gjør i dag. Dette medlem viser til at flere organisasjoner har svært gode tilbud rettet mot innvandrere som skaper kontakt og bygger broer over kulturforskjeller. På denne bakgrunn foreslår Venstre i sitt alternative budsjett å bevilge 10 mill. kroner mer enn Regjeringen til frivillige organisasjoner som jobber med integrering.

Dette medlem mener Utlendingsdirektoratet har for lang saksbehandlingstid, særlig for asylsaker. Dette medlem vil peke på at rask saksbehandling er viktig for å hindre at en usikker situasjon strekker ut i tid. Lang saksbehandling er særlig problematisk i saker der barn er involvert. Dette medlem mener derfor at det er viktig å sette inn tiltak for å redusere saksbehandlingstiden. Dette medlem viser til at det legges opp til at antall saksbehandlerårsverk i UDI foreslås på et nivå som tilsvarer antallet ansatte ved utgangen av 2008. Med økte asylankomster kommer det til å bli en stor utfordring å få ned restansene. Dette medlem mener det er på tide å få på plass elektronisk saksbehandling og mener 20 mill. kroner i 2009 er for lite for å modernisere og effektivisere saksbehandlingen i UDI. Dette medlem foreslår på denne bakgrunn at bevilgningen økes med 10 mill. kroner for snarest å få på plass elektronisk saksbehandling i UDI.

Dette medlem mener at en målrettet satsing på tiltak i distriktene for å skape entusiasme og engasjement for lokal utvikling er viktig. Dette må i hovedsak skje på grunnlag av lokale initiativ og interesser. Fylkeskommunene har ansvaret for å bistå kommuner og småsamfunn med de riktige tiltakene, og sitter nærmere utfordringene enn departement og staten gjør. Fylkene bør derfor være de som koordinerer og prioriterer hvilke prosjekter som skal få støtte til lokal mobilisering. At staten skal bidra til å gi støtte til noen få, bidrar mer til å synliggjøre enn subjektiv forskjellsbehandling enn å prøve å bygge opp under lokal mobilisering flest mulig steder.

Dette medlem vil bevilge totalt 87,5 mill. kroner mindre enn Regjeringens foreslåtte vekst på 182,4 mill. kroner til regional utvikling og nyskaping. Mindrebevilgningen gjelder i hovedsak øremerkede statlige symbolsatsinger i distriktene, som småsamfunnssatsingen og Kompetansesenter for distriktsutvikling. Dette medlem var mot å opprette et eget kompetansesenter for distriktsutvikling og foreslår derfor å kutte 21,5 mill. kroner til dette formålet.

Dette medlem vil innenfor satsingen på såkalte småsamfunn prioritere å styrke den målrettede MERKUR-satsingen, tilskudd til distriktsbok-

handlere og støtteordningen for små nyetablerte vekstbedrifter i distriktspolitiske virkeområder (NYVekst). Når det gjelder MERKUR-satsingen så har dette medlem merket seg ønsket om å gjøre endringer i Innovasjon Norges vilkår for støtte. Små butikker i utkantene blir med dagens vilkår beregnet som for små til å falle inn under vilkårene. Disse butikkene kan likevel være gode forretninger og en fornuftig investering, ikke minst når det gjelder å samordne flere servicetjenester og forretningsområder i utkanter. En må derfor se nøyer på vilkårene for små forretninger og krav til avkastning for disse i utkantene. Dette medlem vil imidlertid ivareta og videreføre tradisjonelle samiske næringer som utmarksnæringer (lakse- og innlandsfiske og jakt), duodji og kombinasjonsnæringer og foreslår å bevilge 2 mill. kroner til et slikt tiltak.

Dette medlem viser til at ordningen med rentekompensasjon for skoleanlegg ble opprettet av regjeringen Bondevik II i 2002. I Soria Moria-erklæringen sa Regjeringen at de vil videreføre og styrke denne utlånsordningen for skolebygg. Dette medlem konstaterer at Regjeringen tok et "hvileskjær" i rentekompensasjonsordningen i 2008, men at den nå foreslås gjeninnført fra 2009. Dette medlem registrerer at lærerdekningen i grunnskole og videregående skole ikke er økt de siste tre årene. Til sammenlikning har veksten i årsverk innen helse og omsorg økt med over 5 pst. de siste tre årene. Dette viser at skolen blir nedprioritert i kampen om knappe ressurser og at det er behov for insentiver for å sikre lokale investeringer i skolen. Dette medlem støtter derfor gjeninnføringen av ordningen med rentekompensasjon for skoler og kirkebygg. Mange kommuner og fylkeskommuner står foran store investeringer i nybygg og ombygginger. Ikke minst gjelder dette for fylkeskommunene, som opplever stor vekst i elevtallet i videregående skole og en stadig utvikling og tilpasning av yrkesfagutdanningen.

Dette medlem ønsker å prioritere mer til de som trenger det mest. Vi har over 5 000 bostedsløse i Norge. I tillegg sliter med mange med å skaffe seg og beholde en bolig. Barnvernsbarn på vei ut av institusjon har problemer med å skaffe seg bolig, og det samme har rusmisbrukere. Særlig for de som har hatt problemer i en tidlig fase av livet vil det være avgjørende å ha en egen bolig under mest mulig stabile forhold. Det er et stort behov for flere boliger til vanskeligstilte både i byer og distrikter i dag, og mange står i kø for å få bolig. Kommunene har få utleieboliger og det bygges i svært liten grad sosiale boliger. Dette medlem er glad for Regjeringens forslag om å øke bostøtte og endre kriteriene for å få bostøtte. Det er likevel viktig å påse at støtten kom-

mer de som trenger den tilgode, og ikke går rett i kommunekassa ved at de øker husleie i kommunale boliger tilsvarende. Dette medlem viser også til at det er gjennomført mer enn 5 500 tvangssalg av borettslagsboliger i 2007 og til nå i 2008. Mange av disse gjelder såkalte lavinnskuddsboliger. Dette rammer mange unge. For å forebygge antallet unge gjeldsslaver foreslår dette medlem å utvide nedbetalingstiden på startlån fra 20 til 30 år. Sammen med økt bostøtte vil dette kunne redde mange fra tvangssalg av egen bolig. Dette medlem vil også gjøre det mulig for kommunene å bruke av Startlån-midlene for å gi hjelp til depositum. Mange er i stand til å betale månedlig leie, men ikke i stand til å reise et depositum på 20–30 000 kroner for en leiebolig.

Dette medlem viser til at Venstres alternative budsjett styrker tiltak i boligsektoren med 53 mill. kroner mer enn Regjeringens forslag. Det er viktig å stimulere kommunene til å bygge flere og rimelige utleieboliger. Dette medlem vil innføre en ordning for "hjemkjøp", som gjør det mulig å starte med et leieforhold til en kommunal bolig og deretter gå over til å betale avdrag som gjør at boligen blir mer og mer selveid. Det er også viktig å bidra til at det etableres Ungbo i flere kommuner enn Oslo og se på fordelsordninger for boligsameier for ungdom, da ungdomskullene øker betraktelig de neste 10 årene. Dette medlem mener det norske leiemarkedet er preget av dårlig organisering på utleiesiden og mange uerfarne leietakere. Myndighetene må derfor bidra til å profesjonalisere utleiesektoren og bidra til mer langsiktighet. Leiesektoren er kommet for å bli, også i Norge. Studentsamskipnaden i Tromsø har organisert både utleiere og leietakere ved hjelp av internett, og dette medlem mener det er et enkelt og billig virkemiddel å bidra til at flere byer i landet gjør det samme. Dette medlem ser også for seg flere ideelle boligstiftelser inn i leiesektoren og utfordrer Regjeringen på en politikk for å bidra til å etablere disse.

Dette medlem er for øvrig bekymret for det store antallet byggfeil i byggenæringa. Av et samlet byggemarked på 180 mrd. kroner årlig, gjelder 50 mrd. kroner en omsetning som ikke er søknadspliktige tiltak. Dette markedet og disse tiltakene er det ingen kompetansekrav eller kontrolltiltak innen. Dette medlem registrerer at bransjen selv ønsker kompetansekrav. Dette medlem setter derfor av 5 mill. kroner til kunnskapsutvikling og en utredning i 2009 for å utrede kompetansekrav og et minimums-krav til små foretak innen byggfagene. Det er viktig å presisere at dette ikke vil eller skal gå utover muligheten til å gjøre arbeid på egen eiendom.

3.2.6.3 OPPSUMMERING AV FORSLAGA TIL RAMMESUMMAR UNDER RAMMEOMRÅDE 6

	St.prp. nr. 1 med Tillegg nr. 1–5	A, SV, Sp	FrP	Høyre	KrF	Venstre
Forslag til netto rammebeløp	12 014 681 000	12 014 681 000	10 030 730 000	11 032 981 000	14 854 981 000	12 024 431 000
Avvik fra St.prp. nr. 1 Tl. nr. 1–5		0	-1 983 951 000	-981 700 000	2 840 300 000	9 750 000

3.2.7 *Rammeområde 7 (Arbeid og sosial), under arbeids- og sosialkomiteen*

3.2.7.1 SAMANDRAG

Kap.	Formål	St.prp. nr. 1 (2008–2009)
Utgifter rammeområde 7 (i hele tusen kroner)		
600	Arbeids- og inkluderingsdepartementet	222 236
601	Utredningsvirksomhet, forskning m.m.	225 880
604	NAV-reform og pensjonsreform	1 956 593
605	Arbeids- og velferdsetaten	8 633 883
606	Trygderetten	60 228
621	Tilskudd til sosiale tjenester og sosial inkludering	808 553
634	Arbeidsmarkedstiltak	6 228 970
635	Ventelønn	230 000
640	Arbeidstilsynet	413 200
642	Petroleumstilsynet	190 400
643	Statens arbeidsmiljøinstitutt	91 500
646	Pionerdykkere i Nordsjøen	13 000
648	Arbeidsretten, Riksmeklingsmannen m.m.	19 800
660	Krigspensjon	675 600
664	Pensjonstrygden for sjømenn	638 000
666	Avtalefestet pensjon (AFP)	1 230 000
667	Supplerende stønad til personer over 67 år	300 000
847	Tiltak for personer med nedsatt funksjonsevne	203 492
2540	Stønad under arbeidsledighet til fiskere og fangstmenn	30 000
2541	Dagpenger	5 103 000
2542	Statsgaranti for lønnskrav ved konkurs mv.	320 000
2620	Stønad til enslig mor eller far	3 797 300
2650	Sykepenger	32 614 928
2652	Medisinsk rehabilitering mv.	9 040 000
2653	Ytelser til yrkesrettet attføring	10 565 000
2655	Uførhet	59 267 000
2661	Grunn- og hjelpestønad, hjelpemidler mv.	8 823 600
2670	Alderdom	109 753 000
2680	Etterlatte	2 467 350
2686	Gravferdsstønad	130 000
2690	Diverse utgifter	260 000
Sum utgifter rammeområde 7		264 312 513

Inntekter rammeområde 7 (i hele tusen kroner)		
3605	Arbeids- og velferdsetaten	152 000
3634	Arbeidsmarkedstiltak	1 000
3635	Ventelønn	53 200
3640	Arbeidstilsynet	25 000
3642	Petroleumstilsynet	80 000
5701	Diverse inntekter	1 821 900
5704	Statsgaranti for lønnskrav ved konkurs mv.	100 000
5705	Refusjon av dagpenger	18 400
Sum inntekter rammeområde 7		2 251 500
Sum netto rammeområde 7		262 061 013

3.2.7.2 MERKNADER FRÅ KOMITEEN

3.2.7.2.1 *Merknader frå medlemene i komiteen frå Arbeidarpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet*

Fleirtalet i komiteen, medlemene frå Arbeidarpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet, meiner at tiltak på rusfeltet er ein viktig del av arbeidet mot fattigdom. Fleirtalet viser til at ei av hovudutfordringane for personar med rusproblem er å skape eit meningsfullt tilvere som rusfri etter rehabilitering. Det er ofte nødvendig med tett oppfølging over lang tid. Fleirtalet viser til at mange frivillige organisasjonar gir gode lågterskeltilbod innan butrening og fritidsaktivitetar. Det er viktig å gi frivillige organisasjonar høve til å vidareutvikle slike tiltak. Fleirtalet foreslår derfor å styrkje dette arbeidet med 10 mill. kroner.

Fleirtalet viser til at forsøksordninga med servicehundar er avslutta. Servicehundar er eit relativt nytt hjelpemiddel for personar med nedsett funksjonsevne i Noreg. Fleirtalet meiner enkeltpersonar sine svært positive erfaringar med servicehund, samt vellykka ordningar i andre land, gir grunnlag for å støtte eit forsøksprosjekt. Fleirtalet meiner derfor det er behov for eit forsøk med slike hundar i offentlig regi, og foreslår å løyve 3 mill. kroner til dette tiltaket.

Fleirtalet viser til behovet for å styrkje arbeidet for vanskelegstilte utført av frivillige organisasjonar. Fleirtalet foreslår derfor å løyve 0,5 mill. kroner til Aleineforeldreforeininga og 0,5 mill. kroner til Gjeldsofferalliansen.

Fleirtalet støttar elles forslaget frå Regjeringa.

Fleirtalet foreslår på denne bakgrunnen at rammeområde 7 blir auka med 14 mill. kroner frå 262 061 013 000 kroner til 262 075 013 000 kroner samanlikna med forslaget frå Regjeringa.

3.2.7.2.2 *Merknader frå medlemene i komiteen frå Framstegspartiet*

Komiteens medlemmer fra Framskrittspartiet viser til at Framskrittspartiet i sitt alternative statsbudsjett foreslår at ramme 7 settes til 261 137 961 000 kroner, som er en reduksjon i forhold til Regjeringen på 923 052 000 kroner.

Hele folket i arbeid

Disse medlemmer legger i sitt alternative budsjett for 2009 frem forslag og endringer av rammen som har som hovedmål å få større deler av befolkningen ut i arbeid. Dette gjelder både den delen av befolkningen som står i kø for å få seg arbeide, men ikke minst de som i dag mottar en eller annen form for trygd fra det offentlige. Det å ha en arbeidsplass å gå til, hel eller i deltid, er en verdi i seg selv som gir selvtillit, og en viktig sosial arena å delta i. Det betyr ikke at de som er syke eller de som ikke kan delta i arbeidslivet skal det. For disse medlemmer er det viktig at de som kan arbeide deltar i arbeidslivet med den arbeidskraft de kan bruke. Ved at flest mulig av de som kan det er ute i arbeide legger man forholdene bedre til rette for at de som ikke kan arbeide, kan motta en trygd som det er mulig å leve av.

I budsjettforslaget legger disse medlemmer til rette for at dette skal kunne skje, blant annet gjennom å senke skatte- og avgiftsnivået. Dette øker etterspørselen av varer og tjenester, noe som igjen vil føre til høyere aktivitet i økonomien.

Gjennom å øke bevilgningene til samferdselsformål vil flere fra bygg- og anleggsbransjen kunne få seg arbeid. Dette er en bransje hvor det er varslet, fra blant annet Maskinentreprenørenes Forbund (MEF), at det vil bli en betydelig økning i arbeidsledigheten som en følge av finanskrisen. Et slikt tiltak vil i tillegg til den kortvarige gevinsten være med på å styrke Norsk næringsliv på lang sikt på grunn av nedgang i fraktkostnadene. En opprusting av offentlige

bygg vil også gi både kortvarige og langvarige gevinster i arbeidsmarkedet.

Raskere tilbake til arbeidslivet

Gjennom disse medlemmers satsing på rask behandling av personer som er sykemeldt, både gjennom behandling i helsevesenet og gjennom rehabiliteringstiltak vil en kunne spare store beløp på sykepengeutbetalinger. Disse medlemmer ser ingen grunn for at personer over lang tid skal gå sykemeldt fordi de må vente på behandling. Mange som i dag mottar uføretrygd har ingen mulighet til å gå tilbake til arbeidslivet, og skal heller ikke det. De som derimot har en restarbeidsevne, eller som har havnet på uføretrygd uten at de selv ønsker det vil disse medlemmer hjelpe tilbake til arbeidslivet. Dette skal skje gjennom opplæring, arbeidsutprøving og bruk av hjelpemidler. En stor gruppe som er utestengt fra arbeidslivet er de som har en eller annen form for funksjonshemming. Gjennom å fjerne egenandelen bedrifter må betale for kjøp av hjelpemidler, samt å etablere et fond som skal hjelpe til med å legge til rette for universell utforming, vil mange av denne gruppen kunne komme tilbake til arbeide. En økning av disse budsjettpostene vil gi store besparelser i utgiftene til trygdeytelser, samtidig som mange gjennom deltagelse i arbeidslivet vil få et bedre liv.

Legge til rette for senioren

For disse medlemmer er seniorpolitikk særdeles viktig. Derfor ønsker disse medlemmer at de som velger å arbeide utover pensjonsalderen skal ha muligheter til det uten å få avkortet pensjonen mot inntekten. For disse medlemmer er det uforståelig at pensjonister mellom 69 og 70 år skal få redusert pensjon hvis de tjener over 2 ganger grunnbeløpet (G=kr 70 256 pr. 1. mai 2008).

Økt minstepensjon og oppregulering av pensjon

Mange pensjonister, spesielt minstepensjonister sliter med å betale sine daglige utgifter. Disse medlemmer ønsker derfor at minstepensjonen for gifte og enslige pensjonister settes til 2 G, og at grunnpensjonen ikke avkortes hvis en er gift eller samboer. Dette vil bidra til å redusere fattigdomsproblemene for mange. For disse medlemmer er det viktig at de som gjennom et langt liv har spart opp til sin pensjon får sin rettmessige utbetaling. Det er derfor uakseptabelt at økningen til enslige minstepensjonister finansieres med å gi de øvrige pensjonistene en lavere lønnsvekst enn arbeidstagere ellers i landet. Disse medlemmer ønsker at alle pensjonister skal ha minst samme lønnsvekst som arbeidstagere ellers har, og fremmet derfor forslag under behandlingen av trygdeoppgjøret i juni d.å. om en regulering

av grunnbeløpet tilsvarende lønnsveksten. Økningen til 2 G for landets minstepensjonister skal, etter disse medlemmers mening, ikke betales av dem som har opptjent rett til tilleggspensjon men finansieres med friske midler.

Disse medlemmer fremmer følgende forslag:

"Stortinget ber Regjeringen fremme forslag om at permitteringsordningen utvides til 42 uker fra 1. januar 2009."

"Stortinget ber Regjeringen øke pensjonen for alle minstepensjonister til 2 G fra 1. mai 2009."

"Stortinget ber Regjeringen fjerne ordningen med egenandel på hjelpemidler på arbeidsplass for selvstendig næringsdrivende fra 1. januar 2009."

"Stortinget ber Regjeringen legge frem forslag om å fjerne loven om supplerende stønad til personer over 67 år for nye tilfeller med virkning fra 1. januar 2009."

"Stortinget ber Regjeringen snarest mulig gjennomgå lover og forskrifter som Arbeidstilsynet håndhever med sikte på og fjerne unødvendige lover, samt å forenkle eksisterende lovverk og forskrifter."

"Stortinget ber Regjeringen legge frem forslag til endringer i Tjenestemannsloven om å avvikle ordningen med ventelønn fra 1. januar 2009 for nye tilfeller."

"Stortinget ber Regjeringen sørge for at forvaltningen av helserefusjoner fra folketrygden blir liggende hos NAV."

3.2.7.2.3 Merknader fra medlemmene i komiteen fra Høyre

Komiteens medlemmer fra Høyre viser til at Høyre i sitt alternative statsbudsjett foreslår at ramme 7 settes til 261 737 013 000 kroner, som er en reduksjon i forhold til Regjeringens forslag på 324 000 000 kroner.

Disse medlemmer vil gi dem som faller utenfor en ny sjanse. Det må være en prioritert politisk oppgave å løfte mennesker ut av en trygdetilværelse, og over til arbeid. Disse medlemmer viser til at Regjeringen har hatt en historisk god mulighet til å gi mennesker en ny sjanse i arbeidslivet i de årene den har sittet med makten. Likevel opplever Norge i 2008 fremdeles en situasjon hvor mer enn 700 000 mennesker i arbeidsfør alder står utenfor arbeidslivet. Når vi nå går inn i en tid med økt usikkerhet i arbeidslivet og økende arbeidsledighet, betyr

dette at de menneskene som nå har størst hjelpebehov vil være enda lenger unna en ny sjanse nå enn i de foregående budsjettår. Disse medlemmer mener denne situasjonen kunne vært motvirket gjennom en bedre prioritering de foregående årene, og viser i den anledning til Høyres alternative budsjett for henholdsvis 2007 og 2008.

Disse medlemmer mener at mange av de som i 2009 står i fare for å miste jobben i hovedsak er kvalifiserte for arbeid. Dette skiller dem fra mange av de 700 000 menneskene som i dag står utenfor arbeidslivet, som i større grad har behov for målrettede tiltak og individuell oppfølging. Disse medlemmer viser til at de som står i fare for å miste jobben i 2009 trenger en ny jobb – ikke nye tiltak. I Høyres alternative budsjett legges det derfor opp til en politikk for å skape flere nye jobber gjennom en næringspolitikk som styrker rammevilkårene for næringslivet, og gjennom en skattepolitikk som bidrar til økt vekst og økt sysselsetting. For å unngå at flere faller ut av arbeidsmarkedet på grunn av sviktende basiskunnskap, ønsker disse medlemmer å øke bevilgningen til programmet for basiskompetanse i arbeidslivet med 100 mill. kroner.

I arbeidsmarkedspolitikken vil disse medlemmer nok en gang velge å prioritere de menneskene som har størst behov for hjelp. Dette innebærer en omdreining av tiltaksmidlene over på yrkeshemmede. Da Regjeringen overtok i 2005 var det om lag 90 000 yrkeshemmede, og like mange registrerte arbeidsledige. I 2008 er antallet arbeidsledige sterkt redusert, til et nivå i overkant av 40 000, mens antallet yrkeshemmede fremdeles er meget høyt, og ligger på 83 000. Dette viser at de yrkeshemmede ikke har klart å nyttiggjøre seg det gode arbeidsmarkedet i samme grad som ordinære arbeidssøkere. I en situasjon med økende ledighet i 2009 mener disse medlemmer at det vil være et ekstra stort behov for å prioritere denne gruppen. Selv med de økte prognosene for arbeidsledighet i 2009, så vil antallet ledige i Norge være på et forholdsvis lavt nivå. For å holde arbeidsledigheten lav er arbeidsledige i 2009 avhengige av et nytt jobbmarked, ikke et nytt tiltaksmarked.

Disse medlemmer viser til at vi ved inngangen til budsjettåret 2009 er ett år unna IA-avtalens utløp. Med andre ord skal man innen 31. desember 2009 ha nådd målsetningene i IA-avtalen om en reduksjon av sykefraværet med 20 pst. i forhold til 2001. Man er lengre unna å nå denne målsetningen på flere år. Regjeringen legger i sitt budsjettforslag til grunn en ytterligere økning i sykefraværet i 2009. Dette mener disse medlemmer er bekymringsfullt, da sykefravær over lang tid er den viktigste veien inn i permanent utenforskap. Et høyt sykefravær fører mange mennesker ut i en lang trygdetilvæ-

relse. For den enkelte og for samfunnet er det viktig at denne utviklingen snus. Disse medlemmer viser til at Høyre i sitt alternative budsjett prioriterer å styrke behandlingsmulighetene for sykmeldte, både gjennom en økt satsning på rehabilitering, på en styrking av trygdelegeordningen og på en egen bevilgning til å forhindre uføretrygding på den enkelte arbeidsplass. Disse medlemmer mener disse prioriteringene vil påvirke sykefraværet, slik at vi i 2009 vil forvente en reduksjon i sykepengeutbetalingene i forhold til det opplegget Regjeringen legger til grunn.

I sin tiltredelseserklæring sa Regjeringen at den skulle avskaffe fattigdommen i Norge. Disse medlemmer mener velgerne, og Stortinget, hadde all grunn til å oppfatte at dette skulle skje i Regjeringens mandatperiode, som utløper ved det kommende stortingsvalget. Regjeringen er ikke i nærheten av å lykkes med å innfri dette løftet. Disse medlemmer viser til at Høyres alternative budsjett prioriterer fattigdomstiltak som er målrettede:

- Boligformål – gjeninnføre "På vei til egen bolig"-ordningen.
- Styrking av barne- og ungdomstiltak i større bysamfunn.
- Støtte til lokale tiltak for å hjelpe mennesker ut av fattigdom
- Arbeidstreningstiltak for psykisk syke, rusmisbrukere og unge sosialhjelpmottakere.
- Gradert barnehagepris i flere kommuner.
- Støtte til barnerike familier.
- Tilskuddsordning for barnevernsbarn med tiltak i bedrift.
- Støtteordninger til betaling av kontingent til deltakelse i fritidsaktiviteter for barn fra særlig ressurssvake hjem (via NAV).

Dette ville bidra til en langt mer konkret fattigdomssatsning enn Regjeringens opplegg.

I sitt budsjettforslag fjerner Regjeringen den urettferdige avkortningen i pensjon for 68-åringer som jobber ved siden av. Det er gledelig at enda flere mennesker i Norge stimuleres til arbeid, og disse medlemmer vil derfor vise til at en enhetlig opposisjon i Stortinget har tatt initiativ til å fjerne all avkortning ved flere anledninger, senest i Dokument nr. 8:68 (2007–2008). Det rød-grønne flertallet stemte nok en gang ned dette forslaget. Disse medlemmer finner det oppsiktsvekkende at regjeringspartiene stemmer ned gode forslag fra opposisjonen, og heller fremmer disse som egne forslag ved senere anledninger. Ytterligere oppsiktsvekkende er det at Regjeringen, når den skal fremme tidligere nedstemte forslag, ikke klarer å fjerne avkortningen for både 68- og 69-åringene i 2009. Regjeringens for-

slag innebærer dessverre at det i Norge i 2009 fremdeles vil være et helt årskull med kompetente seniorer som diskrimineres inntektsmessig på grunn av alder. Disse medlemmer foreslår å avvikle all urettferdig avkortning i pensjon.

3.2.7.2.4 *Merknader frå medlemen i komiteen frå Kristeleg Folkeparti*

Komiteens medlem fra Kristelig Folkeparti viser til at selvstendig næringsdrivende fikk rett til foreldrepenger på samme måte som arbeidstakere fra 1. juli 2008, riktignok finansiert ved at trygdepremien ble økt med 0,3 pst. fra 1. januar 2008. Men fortsatt diskrimineres selvstendig næringsdrivende når det gjelder rett til sykepenger, pleie- og opplæringspenger og omsorgspenger i forbindelse med graviditet og fødsel. Dette medlem ønsker, på samme måte som både i 2007 og 2008 å gi denne gruppen de samme rettighetene som andre, med 1. januar 2009 som virkningsdato, og vil foreslå at bevilgningen til sykepenger, pleie- og opplæringspenger og omsorgspenger til selvstendig næringsdrivende settes opp med i alt 14,1 mill. kroner. Dette medlem viser til lovforslag i Innst. O. nr. 1 (2008–2009) og til anmodningsforslag i Budsjett-innst. S. nr. 15 (2008–2009).

Dette medlem vil også sørge for at løftene til ordinære alderspensjonistene om å fjerne all avkorting av pensjon mot arbeidsinntekt blir innfridd en gang for alle, og foreslår derfor at avkortingen fjernes med virkning fra 1. januar 2009 også for aldersgruppen 69–70 år. Dette medlem viser til lovforslag om dette i Innst. O. nr. 1 (2008–2009), og har satt av 170 mill. kroner til dette i sitt alternative budsjett.

Dette medlem er skuffet over at Regjeringen har avvist å gjøre noe med det problem at personer som er avhengig av pleie- og opplæringspenger og omsorgspenger i lengre tid for å ta seg av alvorlig syke barn i egen familie, i dag blir stående på samme nominelle stønadsnivå i hele stønadsperioden. Dette medlem foreslår at pleie- og opplæringspenger og omsorgspenger indekseres med den årlige prosentvise G-regulering når en har mottatt slik stønad i mer enn 12 måneder, og setter av 7 mill. kroner til dette.

Dette medlem viser til at mange funksjonshemmede etterspør muligheten til å ha servicehund, på samme vilkår som blinde i dag har førerhund. Dette vil gi økt livskvalitet. Dette medlem foreslår å bevilge 11 mill. kroner til dette formålet i 2009.

Dette medlem viser til at det er ekstremt usannsynlig at målet i IA avtalen om 20 pst. reduksjon i sykefraværet fra 2001 til 2009 vil bli møtt. Regjeringens omtale av sykefraværet i St.prp. nr. 1 (2008–2009) viser at det er et betydelig problem at

mange av de dialogmøtene som skulle vært holdt hhv. etter 12 uker og 6 måneder av sykefraværet, ikke avholdes. Dette er beklagelig, all den tid sykefraværet fortsatt er høyt, og dialogmøtene er ment å være et viktig redskap for å få sykefraværet ned. Som et tiltak for å få opp antallet dialogmøter ønsker dette medlem nå å innføre en betinget rett for arbeidsgivere til fortsatt å belaste folketrygden med 100 pst. av sykepengeansvaret i perioden 12 uker–6 måneder, men under forutsetning av at det faktisk er avholdt dialogmøte med arbeidstaker. Tilsvarende ønsker dette medlem at retten til 100 pst. dekning av sykepenger fra folketrygden beholdes av arbeidstaker etter 6. måned, betinget av at arbeids- og velferdsetaten faktisk har avholdt dialogmøtet, eller arbeidstaker har gjort etaten oppmerksom på at slik innkalling ikke er kommet innen rimelig frist. Dersom det er åpenbare grunner til at dialogmøtene ikke trengs avholdes, skal retten fortsatt være ubetinget for arbeidsgiver/arbeidstaker. Dersom betingelsene for fortsatt rett ikke er til stede, ønsker dette medlem å sette ned folketrygdens dekningsansvar til 90 pst., gjeldende overfor arbeidsgiver i perioden 12. uke–6. måned, og overfor arbeidstaker i perioden 6–12 måned. Samtidig vil dette medlem styrke bevilgningen til arbeids- og velferdsetaten med 25 mill. kroner for å forbedre oppfølgingen av sykemeldte, herunder øke ressursbruken på dialogmøter etter 6. måned.

Dette medlem viser for øvrig til merknad under pkt. 2.1.2, og foreslår at bevilgningen under rammeområde 7 settes til 262 133,1 mill. kroner, som er 72,1 mill. kroner høyere enn Regjeringens forslag.

3.2.7.2.5 *Merknader frå medlemen i komiteen frå Venstre*

Komiteens medlem fra Venstre viser til at Venstre i sitt alternative statsbudsjett foreslår å bevilge 262 064 713 000 kroner under rammeområde 7, som er 3 700 000 kroner mer enn det som følger av Regjeringens forslag.

Dette medlem understreker at vi har alle et ansvar for mennesker rundt oss. Det offentlig kan aldri kompensere fullt ut for virkningene av omsorgssvikt, misbruk eller andre problemer, men må i større grad ta ansvar og sette inn tiltak der hvor foreldre eller andre pårørende ikke makter omsorgsoppgaver. Ingen velger sin barndom. Det offentlig skal gripe inn ved omsorgssvikt, mishandling eller overgrep mot barn, samt når det foreligger alvorlige atferdsvansker hos barn eller ungdom. Men det offentlige har også et forebyggende ansvar. I dag preges det forebyggende arbeidet for barn og unge av sektorisering, manglende helhetlig tenkning og svak ledelse, og lav politisk status. Mulighetene for at et forebyggende opplegg skal lykkes, avhenger ofte av forhold

som fritidsmuligheter, utdanning og tilgang til en stabil arbeids- og boligsituasjon.

I de fleste norske kommuner er det ulike instanser som skal ta seg av det forebyggende arbeidet, uten noe koordinerende eller overordnet styring. Dette medlem ønsker derfor å styrke forebyggingsarbeid og samhandling på en rekke områder for å forhindre fattigdom og gi alle så like levekår som mulig.

Arbeid

Dette medlem konstaterer at stadig flere arbeidstagere går usikre tider i møte. Alle rapporter tyder nå på at ledigheten går langt fortere oppover enn tidligere antatt og også raskere enn det Regjeringen har lagt til grunn i forbindelse med statsbudsjettet for 2009. Tidligere erfaringer har vist at det er de med kortest tilknytning til arbeidsmarkedet som først får problemer både med å komme ut i arbeid, og beholde arbeid. Yrkeshemmede er blant de med størst problemer med å komme inn i arbeidslivet. Dette medlem foreslår derfor å øke antall tiltaksplasser for yrkeshemmede med 200, til en samlet kostnad av 30,8 mill. kroner.

Dette medlem peker på at Regjeringen i sine prognoser for arbeidsmarkedet legger opp til at arbeidsløsheten vil være lav. En naturlig konsekvens vil da være at behovet for ordinære tiltaksplasser ikke skulle være så stort. Dette medlem foreslo 2 500 færre ordinære tiltaksplasser enn Regjeringen i statsbudsjettet for 2008. Dette medlem vil på bakgrunn av de usikre tider vi nå går inn i halvere dette kuttet til 1 250 plasser og vurdere antallet ordinære tiltaksplasser på nytt i forbindelse med Revidert nasjonalbudjett våren 2009 dersom situasjonen tilsier det.

Dette medlem mener en moderne og framtidsrettet næringspolitikk handler om å legge til rette for det nye næringslivet vi skal leve av i fremtiden. Det handler om forenkling og om fleksibilitet – ikke minst for gründere og selvstendig næringsdrivende. Dette medlem vil sørge for at det blir like naturlig for kvinner som for menn å frigjøre seg fra en arbeidsgiver og starte for seg selv. Derfor må det lages gode sosiale ordninger for gründere og selvstendig næringsdrivende. Fordi vi er avhengig av at flere skal sikre morgendagens velferd, vil dette medlem styrke selvstendig næringsdrivendes sosiale rettigheter ved å øke potten for sykepenger for selvstendig næringsdrivende med 13,4 mill. kroner i forhold til Regjeringens forslag. Omsorgs- og pleiepenger ved barns sykdom m.m. foreslås økt med 10 mill. kroner.

Dekningsgraden for selvstendig næringsdrivende på sykepenger og omsorgs- og pleiepenger er i dag 65 pst., den foreslåtte økningen vil innebære 100 pst. dekning.

Dette medlem viser til tidligere vedtak i lov om statens embets- og tjenestemenn av 17. juni 2005 hvor ordningen med ventelønn i staten ble forutsatt avvirket fra 1. januar 2006. Dette medlem mener fortsatt at denne ordningen bør avvikles og viser til forslag om dette i Innst. O. nr. 1 (2008–2009) om skatte- og avgiftsopplegget 2009 – lovendringer. Dette medlem viser også til de forenklinger i lønnsgarantiregelverket som regjeringen Bondevik foreslo i St.prp. nr. 1 (2005–2006) og foreslår at disse endringene trer i kraft fra 1. januar 2009. Samlet vil endringene i henholdsvis ventelønns-ordningen og endringer i lønnsgarantiregelverket kunne gi en forventet innsparing på 56 mill. kroner i 2009.

Fattigdom

Dette medlem viser til at en vesentlig del av de som ikke har bosted, blir definert som uten boevne. De som i dag faller utenfor har ofte komplekse og sammensatte problemer, og dette medlem har tillit til at noe av denne problematikken kan møtes av tredje sektor. Denne gruppen er de aller fattigste i Norge. Tilrettelagte boliger vil derfor være vesentlig for å bekjempe fattigdom. Dette medlem vil derfor spesielt styrke overføringene til frivillige organisasjoner som har mulighet til å drive lavterskeltilbud, og som vet hvilken hjelp man må gi. Dette medlem ønsker å bidra til å få bostedsløse vekk fra gaten og gi denne gruppen et verdig tilbud. Dette er en gruppe mennesker som i liten grad forholder seg til det offentlige hjelpeapparatet, og det er derfor viktig at hjelp kommer på en så byråkratisk måte som mulig. Skjeve boliger er et dansk konsept som har blitt et svært vellykket lavterskel botiltak.

Dette medlem peker på at mange rusavhengige har svært dårlige boforhold. Uten fast adresse er det svært vanskelig å komme seg ut av misbruk og avhengighet, skaffe seg arbeid og komme seg videre i livet. Det brukes svært mye penger på eksempelvis akuttavrusning i Norge, men etter opphold på avrusning så sendes mange tilbake til svært dårlig bomiljøer, hospitser eller i verste fall ut på gata.

Dette medlem tror at "skjeve boliger" kan bidra til å avhjelpe noe av denne situasjonen og være et trinn på vei til egen bolig. Det er egne boenheter, men som ligger noenlunde samlet. De har tilsyn av en vaktmester og sosialarbeider, men ingen pleie. Dette medlem viser til at dette bare er tenkt for de som ikke som ikke klarer andre botiltak, og som faller gjennom i alle andre ordninger.

Dette medlem mener at tilbudet kan driftes av både frivillige og offentlige aktører. De som flytter inn i slike boliger, greier ofte å bevege seg inn i neste trappetrinn og ut i en normal tilværelse. Dette har hatt stor suksess i Danmark. Dette medlem foreslår derfor å øke bevilgningen med 25 mill. kroner til fri-

villige organisasjoner for å styrke tiltakene for bostedløse og de med dårlig boevne.

Videre ønsker dette medlem en satsing på støttekontakter for å hjelpe barn og unge fra lavinntektsfamilier. En styrket støttekontaktjeneste kan ha mange positive effekter i en vanskelig hverdag. En trygg voksen eller ungdom som kan bidra med aktiviteter kan videre gi det enkelte barn økt selvtillitt. Økt tilgang på gode støttekontakter gir mulighet for deltagelse i fritidsaktiviteter som ellers ville vært vanskelig å delta i. Det er i dag vanskelig å rekruttere støttekontakter. På dette grunnlag foreslås det å øke bevilgningen med 30 mill. kroner. Tiltakene for støttekontakt og lavterskel boligtiltak foreslås dermed bevilget til en samlet kostnad på 55 mill. kroner.

Dette medlem konstaterer at foreldre med lav inntekt går langt i å skjerme barna for virkningen av dårlig økonomi. Dette bekreftes blant annet i NOVA rapport nr. 11/04. Det er imidlertid et problem at barn i lavinntektsfamilier deltar i mindre grad i organiserte fritidsaktiviteter enn barn i familier flest. Utstyr som ski, fotball, snowboard, skøyter mv. koster. Dette stigmatiserer disse barna og kan føre til mindre deltagelse i samfunnet også på andre områder. Mange frivillige organisasjoner arrangerer ferie- og fritidstilbud og sørger for utstyr. En rekke aktiviteter i skole er imidlertid ikke gratis, noe som ofte forhindrer disse barna i å delta. På dette grunnlag og for å gi alle barn mulighet til å delta foreslår dette medlem å bevilge 25 mill. kroner til tilskudd til frivillige organisasjoner som sørger for ferie- og fritidsaktiviteter.

Dette medlem viser til at familier med funksjonshemmede barn ofte har en tøff hverdag. Mange uttrykker at kampen mot systemet er den verste delen av deres hverdag. Det finnes en jungel av regelverk og særregler som det er vanskelig å ha oversikt over. Dette medlem ønsker et forenklet byråkrati som kommer dem som trenger det mest til gode.

Foreldre bruker uforholdsmessig mye tid på å skaffe seg oversikt over hjelpeapparatets muligheter og stønader. I tillegg til å klare hverdagen må foreldre også bruke svært mye tid på å orientere hjelpeapparatet om sitt barns behov, både for hjelpemidler og pleie. For foreldre som ønsker å ta vare på barna sine i hjemmet, mener dette medlem at det bør tilrettelegges et godt hjelpeapparat og en omsorgslønn det er mulig å leve av.

Dette medlem vil gjerne påpeke at det leves svært forskjellige liv, og at friheten til å gjøre dette er grunnleggende for et hvert menneske. Problemet er slik dette medlem ser det at ordningen med omsorgslønn i dag er lite brukt, det er ingen standard for hvor høyt beløp som kan utbetales og i tillegg er det lagt betydelige byråkratiske hindringer i veien for ordningen.

Den forskjellige standarden som det henvises til når det gjelder størrelse på omsorgslønn rundt i landet er utgangspunkt for forslaget. Det finnes en rekke ordninger på området blant annet knyttet til pleiepenger, men denne ordningen er i dag ikke tilstrekkelig, og utelukker de som ikke har hatt ordinært arbeid. I dag er det slik at lønnsutgifter er i rapporteringssystemene inne i ordinære lønninger innenfor helse- og omsorgssektoren i kommunene. Det er således ikke mulig å skille ut lønn, verken total lønn til personer med omsorgslønn eller hva den enkelte kommune har lagt seg på med hensyn til lønnsnivå, eller hvilke andre betingelser som er knyttet til arbeidsforholdet.

Dette medlem ser omsorgslønn for familier med funksjonshemmede barn som en forenklingsreform som vil gjøre hverdagen lettere og gjøre at foreldre kan slippe noen av de vanskene som dagens system legger opp til. Dette medlem har ingen illusjoner om at dette vil løse alt, men være et betydelig bidrag. Dette medlem vil påpeke at det på dette grunnlag er viktig å gi foreldre som velger å være hjemme med funksjonshemmede barn en anstendig lønn å leve av. Dette medlem foreslår derfor å bevilge 70 mill. kroner ekstra til omsorgslønn til foreldre til funksjonshemmede barn.

Dette medlem viser videre til at Venstre og øvrige opposisjonspartier prioriterer å bruke 50 mill. kroner av de 100 mill. kronene som regjeringspartiene har tatt fra ymseposten og spredt utover en rekke lokale markeringssaker, til en målrettet satsing på fattigdom gjennom en egen tilskuddsordning til lokale tiltak for å hjelpe mennesker ut av fattigdom.

Dette medlem viser til at Venstre i sitt alternative statsbudsjett foreslår samlet over 1 mrd. kroner i målrettet fattigdomsbekjempelse, spesielt rettet mot barn og unge fordelt på ulike bevilgninger først og fremst på rammeområdene 8, 15 og 16 som det framgår av følgende tabell:

Tiltak for å bekjempe fattigdom (mill. kroner)

Diverse boligtiltak (inkl. økt nedbetalingstid i Husbanken)	110,0
Økte tilskudd til frivillige organisasjon som arbeider med barn i	
lavinntektsfamilier/barnevern/integrering.....	35,0
Div tiltak i skolen for å hindre drop-out fra skolen. (leksehjelp, hjem-skole, deltakelse for alle, skrive og lesevansker)	117,5
Flere tiltaksplasser yrkeshemmede	30,8

Rusomsorg	205,0
Gratis tannhelse, fattige.....	150,0
Omsorgslønn til foreldre med funksjonshemmede barn	70,0
Styrking av helsesøstertjenesten	50,0
Rehabilitering.....	250,0
Støttekontakter	30,0
Ettervern, barnevernet til 23 år	25,0
Tilskudd til lokale tiltak for å hjelpe mennesker ut av fattigdom	50,0
Sum fattigdomstiltak	1 123,3

Trygdeytelser

Dette medlem konstaterer at Regjeringen gjennom sitt forslag til budsjett for 2009 gir et inntrykk av å ha fjernet trygdeavkortningen for alle mellom 67 og 70 år mens realiteten er at de kun har tatt 68-åringene. Dette medlem hadde en forventning om at dette ville skje allerede ved årets budsjett ikke minst fordi pensjonsforliket forskyves til 2011. Dette medlem foreslår at det allerede nå tas nødvendige skritt for å bidra til at de som ønsker det, kan arbeide lenger uten å bli straffet økonomisk. Dette medlem støtter derfor Regjeringens forslag om å fjerne trygdeavkortningen for arbeidsinntekt for personer som er 68 år, men ser ingen god grunn til at dette ikke også skal gjelde for de som er 69–70 år og foreslår derfor å bevilge 170 mill. kroner for å fjerne trygdeavkortningen for arbeidsinntekt for alle mellom 67 og 70 år.

Dette medlem er glad for at de nåværende regjeringspartier og Venstre, Høyre og Kristelig Folkeparti har samlet seg om en felles pensjonsreform som skal være bærekraftig og stå seg over tid. Et av hovedelementene i det nye pensjonssystemet er at det skal være lønnsomt å stå lenger i arbeid. Det er også avgjørende at vi lykkes med å heve den reelle pensjonsalder i årene som kommer, dersom vi skal løse den store arbeidskraftsituasjonen vi står overfor. I tråd med hovedlinjene i pensjonsreformen, mener dette medlem at det må være en målsetting å redusere antall nye AFP-pensjonister. Derfor foreslår Venstre i sitt alternative budsjett en rekke endringer i skatte- og avgiftsopplegget for AFP-pensjonister og arbeidstakere i aldersgruppen 62–67 år slik at det anslagsvis vil bli 1 000 færre AFP-pensjonister årlig, noe som vil gi et redusert statlig bidrag på samlet 74 mill. kroner, hvorav 24 mill. kroner over Arbeids- og inkluderingsdepartementets budsjett. Det vises for øvrig til merknader og forslag i Budsjett-innst. S. nr. 1 (2008–2009) om skatte- og avgiftsvedtak for 2009 og Innst. O. nr. 1 (2008–2009) om skatte- og avgiftsopplegget 2009 – lovendringer.

Dette medlem viser til at Høyesterett 23. mai 2006 avsa endelig dom (til fordel for staten) i saken om statspensjoner hvor en rekke tidligere høytstående embetsmenn anla sak mot staten. Bakgrunnen for søksmålet var at Stortinget våren 2000 gjorde et vedtak om en endring i lov om Statens Pensjonskasse som har ført til at en statspensjonist som gikk av 30. april 2000, får 51 pst. pensjon av sluttinntekten, mens en som gikk av dagen etter med samme inntekt og innbetaling, får de lovbestemte 66 pst. Dette medlem viser videre til at denne saken har vært behandlet av flere ulike rettsinstanser hvor bl.a. Oslo Tingrett 25. oktober 2005 gav saksøkerne medhold begrunnet ut fra at forskjellsbehandlingen av de to gruppene (før eller etter 1. mai 2008) bygde på en lovteknisk feil.

Dette medlem påpeker antallet personer dette dreier seg nå er anslagsvis under halvparten av de opprinnelige 5 700 pensjonister, og at tallet vil være raskt synkende på grunn av relativt høy alder på den gjestående pensjonistgruppe. Dette medlem mener ikke at det er grunnlag for å gi kompensasjon eller endre vedtaket med tilbakevirkende kraft, men at Lov om Statens Pensjonskasse endres med virkning fra 1. januar 2009 slik at alle likebehandles uavhengig av pensjonsdato. En slik lovendring vil ha en provenyeffekt i 2009 på 122 mill. kroner og gradvis reduseres ettersom tallet av gjenlevende av denne gruppen statspensjonister blir mindre.

Dette medlem viser til nødvendige lovendringsforslag knyttet til avkortning for 69-åringer og likebehandling av statspensjonister i Innst. O. nr. 1 (2008–2009).

Dette medlem viser til at støtteordningen "Tilskudd til biler" under grunn- og hjelpestønad, hjelpemidler mv. gir rett til ny bil etter 11 år. Samtidig vet vi at bilparken stadig blir bedre og at levetiden øker. På denne bakgrunn foreslår dette medlem at retningslinjene endres slik at stønadmottakere får rett til stønad til ny bil etter 12 år. En slik endring vil gi en innsparing på om lag 270 mill. kroner det første året etter endringen trer i kraft, men deretter ha en ubetydelig provenyeffekt.

3.2.7.3 OPPSUMMERING AV FORSLAGA TIL RAMMESUMMAR FOR RAMMEOMRÅDE

	St.prp. nr. 1 med Tillegg nr. 1–5	A, SV, Sp	FrP	Høyre	KrF	Venstre
Forslag til netto rammebeløp	262 061 013 000	262 075 013 000	261 137 961 000	261 737 013 000	262 133 113 000	262 064 713 000
Avvik fra St.prp. nr. 1 Tl. nr. 1–5		14 000 000	-923 052 000	-324 000 000	72 100 000	3 700 000

3.2.8 **Rammeområde 8 (Forsvar), under forsvarskomiteen**

3.2.8.1 SAMANDRAG

Kap.	Formål	St.prp. nr. 1 (2008–2009)
Utgifter rammeområde 8 (i hele tusen kroner)		
42	Ombudsmannsnemnda for Forsvaret	5 300
451	Samfunnssikkerhet og beredskap	543 715
1700	Forsvarsdepartementet	354 094
1710	Forsvarsbygg og nybygg og nyanlegg	667 562
1716	Forsvarets forskningsinstitutt	153 870
1719	Fellesutgifter og tilskudd til foretak under Forsvarsdepartementet	687 124
1720	Felles ledelse og kommandoapparat	2 091 392
1723	Nasjonal sikkerhetsmyndighet	108 333
1725	Fellesinstitusjoner og -utgifter under Forsvarsstaben	2 393 548
1731	Hæren	4 275 893
1732	Sjøforsvaret	3 093 100
1733	Luftforsvaret	3 711 208
1734	Heimevernet	1 009 790
1735	Etterretningstjenesten	893 028
1740	Forsvarets logistikkorganisasjon	2 938 011
1760	Nyanskaffelser av materiell og nybygg og nyanlegg	8 829 817
1790	Kystvakten	889 104
1791	Redningshelikoptertjenesten	42 557
1792	Norske styrker i utlandet	1 042 542
1795	Kulturelle og allmenntilgode formål	277 323
Sum utgifter rammeområde 8		34 007 311

Inntekter rammeområde 8 (i hele tusen kroner)		
3451	Samfunnssikkerhet og beredskap	142 222
4700	Forsvarsdepartementet	209
4710	Forsvarsbygg og nybygg og nyanlegg	22 000
4720	Felles ledelse og kommandoapparat	2 469
4723	Nasjonal sikkerhetsmyndighet	2 819
4725	Fellesinstitusjoner og -inntekter under Forsvarsstaben	40 590
4731	Hæren	3 545
4732	Sjøforsvaret	23 672
4733	Luftforsvaret	95 518
4734	Heimevernet	1 837
4740	Forsvarets logistikkorganisasjon	230 931
4760	Nyanskaffelser av materiell og nybygg og nyanlegg	348 000

4790	Kystvakten	384
4792	Norske styrker i utlandet	10 124
4795	Kulturelle og allmenntilretteleggende formål	2 369
4799	Militære bøter	500
Sum inntekter rammeområde 8		927 189
Sum netto rammeområde 8		33 080 122

3.2.8.2 MERKNADER FRÅ KOMITEEN

3.2.8.2.1 *Merknader frå medlemmene i komiteen frå Arbeidarpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet*

Fleirtalet i komiteen, medlemmene frå Arbeidarpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet, sluttar seg til forslaget frå Regjeringa.

3.2.8.2.2 *Merknader frå medlemmene i komiteen frå Framstegspartiet*

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet viser til at Fremskrittspartiet i sitt alternative statsbudsjett foreslår at ramme 8 settes til 35 165 122 000 kroner, som er en økning i forhold til Regjeringens forslag på 2 085 000 000 kroner.

Disse medlemmer ønsker en forsvarspolitik og et forsvar som bygger på de utfordringer vi står ovenfor i dagens og morgendagens samfunn. Disse medlemmer er opptatt av at Forsvaret må være av en slik karakter at det lett kan tilpasses de ulike trusselbilder. Disse medlemmer mener dette best kan sikres ved å beholde et grunnleggende Forsvar med kjerneoppgaver på norsk jord, med kapasiteter til å delta i operasjoner også andre steder i verden. Disse medlemmer ser utfordringene i at det i de senere år er oppdaget store og meget verdifulle forekomster av olje og gass i de store havområdene vi har ansvar for, i tillegg til de rike fiskeforekomstene i norsk farvann. Disse medlemmer ser at Norges uavklarte grenselinjer i disse områdene øker risikoen for konflikter og kriser. Det er ønskelig at Norge kan håndtere slike kriser med egne ressurser. Dette fordi det vil kunne virke eskalerende dersom vi trekker inn allierte i en innledende fase.

Disse medlemmer tar innover seg at helt siden Norge tiltrådte FN-traktaten, har vi vært forpliktet til å delta i internasjonale fredsoperasjoner. Da NATO gikk inn for å utvide sitt engasjement til også å gjelde dette, økte også våre forpliktelser på dette området tilsvarende. Disse medlemmer ser nødvendigheten av denne type engasjement, men ønsker å begrense operasjonene til et nivå som er forsvarlig med tanke på våre mannskaps- og materiellressurser. Disse medlemmer mener at bilaterale forsterkningsavtaler også i fremtiden vil utgjøre en viktig sikkerhets- og forsvarspolitisk hjørnestein.

Disse medlemmer ønsker en større grad av fokus på nordområdene og økt tilstedeværelse inklusive Finnmark.

Vernepliktsforsvar

Disse medlemmer er genuint opptatt av at Norge i størst mulig grad skal kunne ha et forsvar med en bredest mulig forankring i befolkningen, dette kan best sikres gjennom vernepliktsforsvar. Det må stimuleres til større grad av verving av personell til utenlandstjeneste og beredskapstjeneste.

Disse medlemmer er opptatt av at de ansatte i Forsvaret, både militære og sivile, må sikres forutsigbare arbeidsforhold og personalpolitikk. Den største enkeltfaktoren i Forsvaret er personalet, og denne gruppen må i større grad ivaretas.

Forsvarlig finansiering

Disse medlemmer ser og de enorme utfordringer det ligger i at Forsvaret er pålagt anskaffelser av materiell som ikke har en driftsmessig finansiering. Disse medlemmer frykter at dette vil medføre at materiell ikke vil bli benyttet som forutsatt og at utdanning og tjenesteutførelse vil bli lidende som følge av disse underfinansierte prosjektene. Disse medlemmer vil vise til at Regjeringen igjennom sin vedtatte langtidsplan la opp til et større forsvarsbudsjett og en større Hær enn hva vi ser resultater av i det fremlagte forslaget til forsvarsbudsjett, dette er et klart budskap om at Regjeringen ønsker å videreføre virkeligheten om at forsvarets virksomhet underfinansieres og således vil måtte stå ovenfor nye innsparinger og nedleggelser i fremtiden.

Disse medlemmer fremmer følgende forslag:

"Stortinget ber Regjeringen om å opprette en ny bataljon på linje med Telemarksbataljonen. Dette for å avlaste norske soldater i skarp utenlandstjeneste, og for å styrke Forsvarets tilstedeværelse på norsk territorium."

3.2.8.2.3 *Merknader frå medlemmene i komiteen frå Høgre*

Komiteens medlemmer fra Høyre viser til at Høyre i sitt alternative statsbudsjett foreslår at ramme 8 settes til 33 580 122 000 kroner, som er en

økning i forhold til Regjeringens forslag på 500 000 000 kroner.

Disse medlemmer viser til at Høyre i sitt alternative statsbudsjett for 2009 prioriterer å styrke forsvarsbudsjettet med 500 mill. kroner utover Regjeringens forslag. Både forsvarsledelsen og Regjeringen har gitt tydelige signaler om at budsjett-situasjonen for 2009 og 2010 vil medføre betydelige utfordringer på driftssiden. Disse medlemmer mener det er svært viktig med tilstrekkelige drifts-midler til våpengrenene og Heimevernet for å opp-rettholde operativ virksomhet. At Regjeringen gjen-nom sitt budsjettforslag legger opp til at det ikke skal foregå øvelser i Heimevernet utover for innsatsstyr-kene mener disse medlemmer er spesielt bekymringsfullt.

Disse medlemmer oppfatter at det er en grad av enighet rundt hovedlinjene i forsvarspolitikken. Ved behandlingen av langtidsplanen for Forsvaret for perioden 2009–2012 (Innst. S. nr. 318 (2007–2008)) fremkom imidlertid en betydelig uenighet mellom Regjeringen og opposisjonen både i forhold til bevilgningsnivå og prioriteringer. Disse med-lemmer mener at en rekke av de vedtak som Regje-ringen drev igjennom med knapt flertall i Stortinget vil ha uheldige konsekvenser for Forsvaret. Disse medlemmer er særlig kritiske til Regjeringens informasjon vedrørende usikkerheten rundt de øko-nomiske planforutsetningene for langtidsperioden. Disse medlemmer har liten tro på en del av de økonomiske forutsetningene Regjeringen legger til grunn for årets budsjett og for langtidsplanen, og disse medlemmer viser til at Høyre av den grunn ikke var villige til å inngå noe forsvarsforlik med regjeringspartiene i juni 2008. Disse med-lemmer mener også at det ikke er tatt tilstrekkelig hensyn til Høyres innsigelser rundt dette i årets for-svarsbudsjett.

Regjeringen har samtidig valgt å se bort i fra de merknader flertallet i Forsvarskomiteen kom med vedrørende Stortingets behov for mer spesifikk infor-masjon om sentrale økonomiske spørsmål og fakto-rer. I Innst. S. 318 (2007–2008), vedrørende de prin-sipper som må legges til grunn for forsvarsbudsjettets videre utvikling, uttalte flertallet i forsvarskomiteen:

"Det understrekes at Stortinget gjennom de årlige budsjettproposisjoner må gis et tilstrekkelig og vesentlig mer spesifikt grunnlag enn i dag for kunne vurdere de enkelte kostnadselementer og ta stilling til tverrprioriteringer som gjøres i det enkelte år. Det må videre gjøres mulig for Stortinget å følge opp og kon-trollere avvik gjennom de årlige budsjetter. Dette er avgjørende prosesser som ikke utelukkende kan finne sted internt gjennom iverksettelsesbrev."

Og videre:

"Det gis årlig kompensasjon for den reelle pris og lønnsstigning på forsvarsområdet. Det må spesifikt redegjøres for denne i de årlige budsjetter. Flertallet vil igjen understreke den helt avgjørende betydning av at så skjer."

Disse medlemmer mener at disse forhold ikke er tilstrekkelig adressert i årets budsjett, og mener Regjeringen heller har lagt frem et budsjett hvor helt avgjørende innsatsfaktorer og økonomiske vurderinger kun vurderes i generelle og innholdsløse vendinger.

Regjeringens budsjettforslag legger opp til et for-svarsbudsjett med en utgiftsramme på 33 458 mill. kroner, hvilket i følge Regjeringen innebærer en økning på 620 mill. kroner sammenlignet med saldert budsjett for 2008. Disse medlemmer finner det positivt at Regjeringen i sitt siste budsjettforslag endelig finner rom for en budsjettøkning, og dermed bryter med den økonomiske trend Regjeringen ellers har stått for i forsvarspolitikken. Samtidig er usikker-heten i de økonomiske planforutsetningene for For-svaret fortsatt en utfordring. Disse medlemmer anser uansett at Regjeringens forslag til økning ikke er tilstrekkelig. Den såkalte bevilgningsøkningen på 268 mill. kroner til operasjoner i utlandet medfører i realiteten en videreføring av dagens bevilgningsnivå til utenlandsoperasjoner, da reelle utgifter på dette kapitlet tidligere år har vært dekket inn utenfor ram-men. Ulike omstillings- og flyttekostnader i forbin-delse med langtidsplanen er i liten grad tatt hensyn til i budsjettforslaget fra Regjeringen.

Disse medlemmer frykter derfor at ubalan-sen mellom Forsvarets oppgaver og ressurser videre-føres med Regjeringens forslag til budsjettet for 2009.

3.2.8.2.4 *Merknader frå medleмен i komiteen frå Kristeleg Folkeparti*

Komiteens medlem fra Kristelig Fol-keparti viser til at Norge trenger et forsvar for å ivareta det grunnleggende og tidløse ansvar: å skape sikkerhet for staten, befolkningen og samfunnet samt beskytte og fremme våre verdier og interesser. Dette medlem viser til at et moderne, militært forsvar krever høyt spesialisert kompetanse og avan-sert materiell på mange sektorer og nivåer. Det må videreføres med kontinuerlige og langsiktige investe-ringer i kompetanse og materiell. Dette medlem vil vise til at det er politisk enighet om hovedinnhol-det både i de forsvarspolitiske målene og om et for-svarskonsept der Forsvaret skal utvikles som et moderne, fleksibelt og alliansetilpasset sikkerhetspo-litisk virkemiddel, der det tilstrebes en balanse mel-lom Forsvarets oppgaver, struktur og ressurstilgang.

Virksomheten skal baseres på et nært samarbeid med relevante sivile myndigheter og på en verneplikt som praktiseres i tråd med Forsvarets behov. Fokus skal være på å sikre og fremme norske interesser, gjennom å kunne håndtere et bredt spekter av utfordringer nasjonalt og internasjonalt.

Dette medlem vil videre vise til at Forsvaret har omstilt og nedbemannet siden 1990, og at Forsvaret i denne perioden har gjennomført en av de største omstillinger i offentlig sektor i Norge. Dette medlem vil understreke at det har vært en krevende, men nødvendig omstilling. Norge har gått fra et mobiliseringsforsvar til et innsatsforsvar. Det er tatt grep for å få bedre samsvar mellom oppgaver, struktur og økonomiske ressurser. Dette medlem mener det har vært viktig at omstillingen er basert på et så bredt flertall som mulig i Stortinget, da dette sikrer stabilitet og forutsigbarhet.

Dette medlem vil i den sammenheng vise til at det er en lang tradisjon for å ha bred forsvarspolitisk enighet i Stortinget. Dette medlem beklager at Langtidsplanen som Regjeringen la fram våren 2008 ble vedtatt uten et bredt flertall.

Dette medlem vil peke på at forsvars- og sikkerhetspolitikken skal sikre trygghet for norske borgere, norsk territorium og norske interesser i en tid der trusselbildet er diffust og uforutsigbart. Dette medlem vil i den sammenheng understreke behovet for godt samarbeid mellom Forsvaret og sivile krefter i samfunnet. Dette medlem understreker at det er viktig å arbeide for en helhetlig sikkerhetspolitikk, for styrket samfunnssikkerhet og en god balanse i forholdet mellom militær og sivil beredskap.

Dette medlem vil videre peke på den viktige innsatsen som norske styrker bidrar med i internasjonale operasjoner. Dette medlem mener Norge har et ansvar for å bidra til internasjonal fred og stabilitet, og peker på at operasjonene også bidrar til styrking av Norges sikkerhetspolitiske stilling. Dette medlem vil videre understreke den nøkkelrollen som FN spiller som basis for norsk forsvars- og utenrikspolitikk. Internasjonale sikkerhetsutfordringer må finne sin løsning basert på FN-pakten, og internasjonale operasjoner må være folkerettslig forankret gjennom FNs sikkerhetsråd. Dette medlem vil understreke at NATO er hjørnesteinen i norsk forsvars- og sikkerhetspolitikk og er tilfreds med at Regjeringen vil videreføre Norges medlemskap i NATO, og bruke organisasjonen aktivt til å utvikle transatlantisk dialog, partnerskap, fremme fredsbevaring, nedrustning, rustningskontroll og konfliktforebygging.

Dette medlem viser til betydningen av at HVs avdelinger holder et tilfredsstillende øvings- og treningsnivå. Dette medlem vil i den sammenheng sette spørsmålstegn ved at Regjeringen i bud-

sjettforslaget legger opp til redusert øvingsnivå i Heimevernet i 2009. Dette medlem frykter negative konsekvenser av at det ikke legges opp til å øve forsterknings- og oppfølgingsstyrken i 2009.

Dette medlem støtter Regjeringens forslag om å bevilge 33 080,1 mill. kroner som netto rammesum på rammeområde 8 forsvar.

3.2.8.2.5 Merknader fra medlemmen i komiteen fra Venstre

Komiteens medlem fra Venstre viser til at Venstre i sitt alternative statsbudsjett foreslår å bevilge 33 002 122 000 kroner under rammeområde 8, som er 78 000 000 kroner mindre enn det som følger av Regjeringens forslag.

Dette medlem mener at Norges ressursmessige rikdom og geopolitiske plassering krever både et selvstendig norsk forsvar og et forpliktende internasjonalt forsvarssamarbeid. Norges posisjon som energieksporthør og forvalter av naturressurser i store havområder legger også føringer for norsk sikkerhetspolitikk. Det er viktig at Norge er i stand til å hevde suverenitet, suverene rettigheter og utøve myndighet i norske områder. Dette krever en sammensatt og sterk tilstedeværelse i nordområdene.

Dette medlem mener at Forsvaret må være en responseffektiv og dynamisk organisasjon. Innenfor de politiske målene og de økonomiske og etiske rammene satt av Stortinget, må forsvarret stå så fritt som mulig til å strukturere og organisere seg selv. Plasseringen av militære styrker og stasjoner skal ikke brukes som et distriktpolitisk virkemiddel. Dette medlem mener det er viktig at vi har et Heimevern over hele landet som har et territorielt ansvar, men som også kan bistå militær tilstedeværelse i utsatte områder. Det er fortsatt et stort behov for landstyrker som også kan bidra i operasjoner i utlandet. Dette medlem vil derfor understreke viktigheten av arbeidet med å styrke Hærstyrkene.

Dette medlem mener Norge fortsatt bør delta aktivt i internasjonale militære operasjoner. Dette bør skje ut fra en vurdering av hver enkelt operasjon basert først og fremst på hensynet til fred og frihet i den aktuelle region. Også militære og politiske forpliktelser og kapasitet i Norge må vektlegges. For Norge må det være et bærende prinsipp at internasjonale militære operasjoner ikke skal skje uten et mandat fra FN. De militære operasjonene må koordineres tett med humanitær og utviklingsmessig bistand. Militære operasjoner uten FN-mandat kan bare godtas i helt ekstreme tilfeller, der det kan forhindre etnisk rensing og folkemord.

Dette medlem viser til at pågående og krevende militære operasjoner utenlands krever mye av våre mannskaper. Erfaringene viser dessverre at slike operasjoner vil påføre enkelte soldater skader og sen-

skader. Det påligger et moralsk og kollektivt ansvar for å ivareta de som har gjort en slik innsats for fellesskapet og som i etterkant får eller kan få problemer. Forsvaret og samfunnet for øvrig er i økende grad blitt oppmerksom på faren for og utbredelsen av senskader – også de psykiske – knyttet til deltakelse i slike operasjoner, herunder posttraumatisk stresslidelse. Dette medlem foreslår derfor å bevilge 50 mill. kroner utover Regjeringens forslag til bedre oppfølging av personell både på tjenestestedet og etter endt tjeneste.

Dette medlem stiller seg noe undrende til at Regjeringen ikke viderefører samme tempo og nivå mht. salg av forsvarseiendommer som tidligere og kun foreslår et inntektskrav på 22 mill. kroner i 2009. Dette medlem foreslår å videreføre samme tempo og nivå mht salg av forsvarseiendommer som Regjeringen selv foreslo i statsbudsjettet for 2008. Dette medlem foreslår derfor at de estimerte inn-

tektene for salg av forsvarseiendommer økes med 130 mill. kroner og opprettholder inntektskravet på 152 mill. kroner slik Regjeringen selv foreslo i statsbudsjettet for 2008.

Dette medlem kan ikke se at det er behov for tilskudd til omstillingskommuner da det ikke er forventet omstillinger i Forsvaret som får direkte negative konsekvenser for noen kommuner i 2009. Posten på 2 mill. kroner foreslås derfor omprioriterert til målrettet satsing på næringsutvikling i Finnmark under rammeområde 6.

Dette medlem viser til flere funn av udetonerte bomber, miner og granater fra andre verdens krig i enkelte kommuner i Finnmark som har skapt stor usikkerhet i nærmiljøet. Dette medlem foreslår dermed at det avsettes 4 mill. kroner til Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap slik at arbeidet med å avdekke og uskadeliggjøre udetonerte bomber, miner og granater kan komme i gang.

3.2.8.3 OPPSUMMERING AV FORSLAGA TIL RAMMESUMMAR FOR RAMMEOMRÅDE 8

	St.prp. nr. 1 med Tillegg nr. 1–5	A, SV, Sp	FrP	Høyre	KrF	Venstre
Forslag til netto rammebeløp	33 080 122 000	33 080 122 000	35 165 122 000	33 580 122 000	33 080 122 000	33 002 122 000
Avvik fra St.prp. nr. 1 Tl. nr. 1–5		0	2 085 000 000	500 000 000	0	-78 000 000

3.2.9 Rammeområde 9 (Næring), under næringskomiteen

3.2.9.1 SAMANDRAG

Kap.	Formål	St.prp. nr. 1 (2008–2009)
Utgifter rammeområde 9 (i hele tusen kroner)		
900	Nærings- og handelsdepartementet	250 905
901	Styret for det industrielle rettsvern	201 000
902	Justervesenet	83 500
903	Norsk Akkreditering	25 200
904	Brønnøysundregistrene	503 100
905	Norges geologiske undersøkelse	162 700
906	Bergvesenet med Bergmesteren for Svalbard	22 700
907	Sjøfartsdirektoratet	298 200
908	Skipsregistrene	20 000
909	Tiltak for sysselsetting av sjøfolk	1 750 000
913	Standardisering	26 700
922	Romvirksomhet	466 300
924	Internasjonalt samarbeid og utviklingsprogrammer	61 200
929	Norsk Designråd	36 000
934	Internasjonaliseringstiltak	244 000
937	Svalbard Reiseliv AS	2 100
938	Omstillingstiltak	1 000

950	Forvaltning av statlig eierskap	10 700
953	Kings Bay AS	40 000
1550	Konkurransetilsynet	85 277
2421	Innovasjon Norge	1 214 000
Sum utgifter rammeområde 9		5 504 582

Inntekter rammeområde 9 (i hele tusen kroner)

3900	Nærings- og handelsdepartementet	115
3901	Styret for det industrielle rettsvern	196 500
3902	Justervesenet	54 600
3903	Norsk Akkreditering	19 300
3904	Brønnøysundregistrene	469 200
3905	Norges geologiske undersøkelse	42 000
3906	Bergvesenet med Bergmesteren for Svalbard	2 300
3907	Sjøfartsdirektoratet	184 900
3908	Skipsregistrene	16 600
3961	Selskaper under NHDs forvaltning	47 500
4550	Konkurransetilsynet	210
5325	Innovasjon Norge	42 000
Sum inntekter rammeområde 9		1 075 225
Sum netto rammeområde 9		4 429 357

3.2.9.2 MERKNADER FRÅ KOMITEEN

3.2.9.2.1 Merknader frå medlemene i komiteen frå Arbeidarpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet

Fleirtalet i komiteen, medlemene frå Arbeidarpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet, sluttar seg til forslaget frå Regjeringa.

3.2.9.2.2 Merknader frå medlemene i komiteen frå Framstegspartiet

Komiteens medlemmer fra Framskrittspartiet viser til at Framskrittspartiet i sitt alternative statsbudsjett foreslår at ramme 9 settes til 4 471 257 000 kroner, som er en økning i forhold til Regjeringen på 41 900 000 kroner.

Disse medlemmers næringspolitikk bygger på at alle bransjer i utgangspunktet skal drive næringsvirksomhet basert på prinsippet om fri konkurranse, der en betydelig reduksjon av skatte- og avgiftstrykket, offentlig byråkrati samt deregulering vil ha en dynamisk effekt på norsk økonomi. Disse medlemmers næringsbudsjett legger opp til en aktiv og målrettet næringspolitikk for å møte utfordringene i en global økonomi der det nå er en finanskrisa og der både etablerte bedrifter og næringsvirksomhet i oppstartsfasen opplever kapitaltørke. Norge har en kapitalrik stat, og det er viktig at det nå stilles kapital til disposisjon i form av fonds-

konstruksjoner som på en profesjonell måte kan stimulere til fortsatt risikokapitaltilgang i norsk økonomi. Disse medlemmers aktive næringspolitikk innebærer en sterkere satsing på ulike innovasjonsordninger, eksportrettet virksomhet, turistmarkedsføring, forsknings- og utviklingskontrakter og fondskonstruksjoner.

Disse medlemmer mener at privat næringsliv har dårlige kår i Norge med dagens regjering som fullstendig ser bort fra behovet for forutsigbare og konkurransedyktige rammebetingelser for små og mellomstore bedrifter. Rammebetingelsene er preget av skjemavelde, byråkrati og et skattenivå som er økende. Disse medlemmer vil sikre rammebetingelser for små- og mellomstore bedrifter som legger grunnlag for videre vekst og forutsigbarhet gjennom lavere skatter og avgifter og et enklere regelverk.

Disse medlemmer vil minne om forslaget fremmet i eierskapsmeldingen om å opprette et infrastrukturfond av betydelig størrelse for å sikre en konkurransedyktig infrastruktur. Dette er en forutsetning for at bedrifter skal kunne utvikle seg og skape arbeidsplasser i større omfang over hele landet. Disse medlemmer vil fremheve viktigheten av å legge til rette for en virksom konkurranse i markedet gjennom en klar konkurranselovgivning og at Konkurransetilsynet gis rammevilkår som gjør det mulig effektivt å håndheve regelverket.

Disse medlemmer ser med bekymring på den manglende risikokapitaltilgangen til norsk næringsliv, og mener Regjeringens innsats på dette området er svak og sterkt rammer muligheten for utvikling av bedrifter fra ide til produksjon. Disse medlemmer fremmer derfor forslag om en betydelig styrking av Argentum fondsinvesteringer og forslag om opprettelse av tre nye fond etter modell av Argentum for å styrke risikokapitaltilgangen til norsk næringsliv.

Disse medlemmers forslag til budsjett for 2009 vil synliggjøre en politikk hvor enkelmennsker og bedrifter gis frihet og oppmuntring til arbeid og innsats.

Disse medlemmer fremmer følgende forslag:

"Stortinget ber Regjeringen tilpasse gebyrinntektene til driften av Brønnøysundregistrene ved å innarbeide nivået på gebyrene i tråd med selvfinansieringsprinsippet, senest i statsbudsjettet for 2010."

"Stortinget ber Regjeringen fremme forslag om en omorganisering og samling av standardiseringsvirksomheten med sikte på å etablere en ordning hvor det overordnede ansvar for alt standardiseringsarbeid legges til Nærings- og handelsdepartementet."

"Stortinget ber Regjeringen utrede muligheten av etablering av ett eller flere strukturfond etter en fond-i-fond-løsning som forvaltes profesjonelt og som kan bidra når norske bedrifter har behov for økt kapitalstyrke."

3.2.9.2.3 *Merknader fra medlemene i komiteen fra Høyre*

Komiteens medlemmer fra Høyre viser til at Høyre i sitt alternative statsbudsjett foreslår at ramme 9 settes til 4 098 357 000 kroner, som er en reduksjon i forhold til Regjeringens forslag på 331 000 000 kroner.

Disse medlemmer viser til at en fremtidsrettet næringspolitikk som legger til rette for vekst er den beste garantien for å oppnå felles velferd. Næringspolitikken må stimulere til investeringer og den må tilby konkurransedyktige rammebetingelser. I budsjettet for 2009 legger disse medlemmer frem en næringslivspakke som skal bidra til å sikre arbeidsplasser og styrke norske bedrifter med en konjunkturnedgang på trappene.

Disse medlemmer viser til at Regjeringen kom til dekket bord i 2005 med en historisk oppgangskonjunktur under oppseiling. En fremtidsrettet næringspolitikk og en ansvarlig økonomisk politikk med vekstskapende skattelettelse under regjeringen Bondevik II la grunnlaget for den positive utviklin-

gen. Selv med rekordstore skatteinntekter har ikke Regjeringen maktet å prioritere investeringer som i større grad kunne rustet landet til å møte nedgangstider. Disse medlemmer vil påpeke at NHOs Konkurranssevnebarometer 2008 viser at Norge har tapt terreng i forhold til våre viktigste handelspartnere siden 2005. Norge gjør det blant annet dårligere på de områdene som Stortinget, gjennom handlingsregelen, har bestemt seg for å satse på: infrastruktur, forskning og utdanning, samt vekstskapende skattelettelse. I målingen oppnår Norge ingen plasseringer blant de tre beste på noen politikkområder. Videre har NHO gjennomgått utøvelsen av handlingsregelen for bruk av petroleumsinntekter i statsbudsjettet. I regjeringen Stoltenberg Is egen innstilling om handlingsregelen, heter det eksplisitt at økt bruk av petroleumsinntekter bør anvendes til områdene utdanning og forskning, samferdsel og skatte- og avgiftsletter. Disse medlemmer er tilfreds med at ifølge NHOs beregninger utnyttet Bondevik II-regjeringen om lag 90 pst. av det økte handlingsrommet til de politikkområder Stortinget definerte som vekstfremmende i 2001, mens Regjeringen bare har utnyttet ca. 15 pst. til vekstfremmende formål.

Disse medlemmer ser at Norge står overfor tøffere tider. Veksten i økonomien har stoppet opp, investeringene går ned og arbeidsledigheten går opp. SSB anslår i sine seneste prognoser en langvarig internasjonal konjunkturnedgang. Disse medlemmer viser til at prognosene forutsetter at myndighetene ute og hjemme lykkes med å gjenopprette tilliten i kredittmarkedene. Bedriftene har hatt problemer med å få kapital fra bankene, noe som resulterte i den såkalte krisepakken på 350 mrd. kroner til bankene. Samtidig er også muligheten til å reise kapital på børsen nå svært liten. Tall fra Oslo Børs viser at der emisjoner i aksjemarkedet på Oslo Børs i 2007 beløp seg til 53,7 mrd. kroner, beløp de seg til 12,1 mrd. kroner per 20. oktober 2008. Emisjoner i Oslo Børs' obligasjonsmarkeder beløp seg i 2007 til 174 mrd. kroner, beløp de seg til 112 mrd. kroner per 20. oktober 2008.

Disse medlemmer mener det er tvingende nødvendig for norsk økonomi, norske arbeidsplasser, norsk vekst, velstand og vårt offentlige velferdssystem at det tas grep for å styrke norske bedrifter. Høyre helhetlige næringslivspakke består av flere konkrete tiltak som vil bedre rammevilkårene for bedriftene og deres ansatte, i tillegg til at Høyre vil føre en politikk med fokus på generelt gode rammevilkår og en kamp mot særnorske regler og det norske skjemaveldet. Formålet er i første hånd å sikre bedriftene lønnsomhet, stimulere til investeringer og å sikre arbeidsplassene. Dersom man lykkes med å trygge norske bedrifter vil dette igjen medføre skatteinntekter og bidra til å trygge velferdsstaten.

Nye såkornfond

Disse medlemmer foreslår at det opprettes to nye landsdekkende såkornfond, ett på Vestlandet og ett i innlandet. På grunn av finanskrisen er næringslivets tilgang på kapital vesentlig begrenset. Gjennom såkornfond bidrar staten, sammen med private investorer, til bedre kapitaltilgang for små- og mellomstore bedrifter. Bevilgningen tilsvarer 84 mill. kroner for 2009.

Næringsrettet forskning og utvikling

Forsknings- og utviklingskontrakter i regi av Innovasjon Norge er, sammen med Skattefunn-ordningen, viktige bidrag til å øke forskningen i bedriftene. Disse medlemmer er sterkt kritiske til Regjeringens "hvileskjær" på forskning. I et tøft marked vil de bedrifter som har gode muligheter til innovasjon ha et konkurransefortrinn. Disse medlemmer foreslår 125 mill. kroner i tillegg til Regjeringens opplegg.

Brukerstyrt innovasjonsarena

Brukerstyrt innovasjonsarena støtter de beste forskningsbaserte innovasjonsprosjektene med størst antatt verdiskapingspotensial. Dette er viktig, spesielt i usikre tider, og disse medlemmer foreslår 25 mill. kroner i tillegg til Regjeringens opplegg.

Reiselivssatsing

Disse medlemmer peker på at reiselivsnæringen er en stor og viktig næring som bidrar med mange fremtidsrettede arbeidsplasser over hele landet. Det er viktig at Norge er synlige i utlandet. For å videreføre veksten og ruste næringen til nedgangskonjunkturen bør profileringen av Norge styrkes. Disse medlemmer foreslår 30 mill. kroner i tillegg til Regjeringens opplegg, hvor 10 mill. kroner øremerkes nordområdene.

Skattefunn

Disse medlemmer viser til at Skattefunn ble opprettet i 2002 av regjeringen Bondevik II som et tiltak for å øke norsk næringslivs forsknings- og utviklingsinnsats. Statistisk sentralbyrå (SSB) har evaluert Skattefunn-ordningen, og avleverte sluttrapport i januar 2008. Evalueringen viser blant annet at for hver krone som gis under Skattefunn, øker FoU-innsatsen i bedriftene med det dobbelte, at verdiskaping og innovasjon har økt i perioden Skattefunn har eksistert, og at mange bedrifter som ikke hadde noen FoU-aktivitet, nå er stimulert til å starte et langsiktig arbeid, og at forskningsinnsatsen i bedriftene i 2005 ble 2,4 mrd. kroner høyere enn uten Skattefunn. Disse medlemmer mener ulønnet egeninnsats skal gi rett til Skattefunn-støtte, og viser til Represen-

tantforslag nr. 102 (2007–2008) når det gjelder de øvrige forslag til å styrke ordningen. Disse medlemmer foreslår å styrke Skattefunn med nær 0,5 mrd. kroner.

Kjøp av aksjer i egen bedrift

Ansattes kjøp av aksjer i egen bedrift er positivt fordi det bidrar til medeierskap, men det er også positivt fordi erfaringen viser at når ansatte eier aksjer i bedriften, bygger det ned skillene mellom eier og ansatte og bidrar til større fellesskap på arbeidsplassen. I møte med dårligere økonomiske tider er det også en viktig erfaring at medeierskap kan anspore til ekstra innsats og hindre nedleggelse. Disse medlemmer vil øke det skattefrie beløpet ved kjøp av aksjer i egen bedrift fra 1 500 kroner til 8 000 kroner.

Økt avskrivningssats på maskiner

I en periode hvor investeringene faller betydelig i industrien og annet næringsliv, er en økning av avskrivningssatsen fra 20 til 25 pst. på maskiner og utstyr (saldogruppe d) et målrettet tiltak. Det har vært prioritert fra norsk næringsliv under en rekke budsjettbehandlinger etter at regjeringen Bondevik II foreslo denne økningen i forslaget til statsbudsjett for 2006. Regjeringen videreførte ikke forslaget, jf. St.prp. nr. 1 Tillegg nr. 1 (2005–2006). I Sverige er satsen 30 pst. Disse medlemmer prioriterer å stimulere til investeringer i norske arbeidsplasser inn i en usikker periode. Det tilsvarer en skattereduksjon for bedriftene på ca 2 mrd. kroner.

Arveavgift og formuesskatt

Disse medlemmer går mot skjerpelsene i arveavgift og formuesskatt for familiebedrifter og annet næringsliv. Det er uklok næringspolitikk å øke skatten i en periode hvor privat eierskap bør styrkes for å hindre nedskalering av investeringer her hjemme. Høyre fjerner i dette budsjettet hele arveavgiften. Disse medlemmer viser for øvrig til sitt helhetlige skatteopplegg omtalt i pkt. 2.2 over.

Nettolønnsordningen

Disse medlemmer vil fremheve at norske sjøfolk er en betydelig ressurs for sine rederier, og en meget viktig ressurs som styrker tilhørigheten for maritime bedrifter i Norge. Disse medlemmer mener det er viktig å ha ordninger som stimulerer rederier til å ansette norske sjøfolk. Dette er med på å vedlikeholde og videreutvikle vår maritime kompetanse. Disse medlemmer har registrert at næringsorganisasjonene har påpekt at ordningene for norske sjøfolk ofte endres, og at det er behov for stabilitet og forutsigbarhet. Disse medlemmer mener derfor det er riktig at nettolønnsordningen

består. Disse medlemmer vil likevel understreke at nettolønnsordningen har en konkurransevridende effekt i forhold til andre næringer, blant annet norske fiskere, og at det er tungtveiende samfunnsmessige hensyn som tilsier at nettolønnsordningen begrenses noe. Disse medlemmer foreslår derfor at refusjonsutbetalingen per sysselsatt begrenses til 135 000 kroner, dvs. en reduksjon på 505 mill. kroner i forhold til Regjeringens forslag.

Konkurransopolitikk og offentlige innkjøp

Disse medlemmer viser til at ifølge statistikk fra Statistisk sentralbyrå ble det gjort offentlige innkjøp i 2006 for ca. 315 mrd. kroner. Omfanget av offentlige anskaffelser tilsier at det har stor samfunnsmessig betydning at dette skjer på en effektiv, ryddig og profesjonell måte. Regjeringen er gjentatte ganger kritisert av Riksrevisjonen for brudd på anskaffelsesregelverket. Disse medlemmer vil øke bevilgningene til Konkurransetilsynet og Klagenemnda for offentlige anskaffelser med til sammen 10 mill. kroner, for å sørge for at hensynet til forbruker, gjennomsiktighet og maktspredning ikke blir satt til side. Disse medlemmer mener en permanent høyere bevilgning må til for at KOFA skal være i stand til å fylle sine oppgaver. Et sterkt og selvstendig konkurransetilsyn er viktig for å føre kontroll med konkurranseforholdene i norsk økonomi. Disse medlemmer foreslår å øke bevilgningen til hhv. Konkurransetilsynet og KOFA utover Regjeringens forslag med 7 og 3 mill. kroner.

3.2.9.2.4 *Merknader frå medlemen i komiteen frå Kristeleg Folkeparti*

Medlemen i komiteen frå Kristelig Folkeparti strekar under at verdiskaping er grunnlaget for velferda. Difor er næringspolitikk avgjerande for Kristelig Folkeparti. Denne medlemen meiner at næringslivet må byggjas nedanifrå, og at politikanane si viktigaste rolle er å leggja til rette for gode og påreknelege rammevilkår for verdiskaping. På denne måten kan næringslivet gje trygge arbeidsplassar og overskot til fordeling til viktige fellesskapsgodar.

Kristeleg Folkeparti ønskjer difor eit skattesystem som ikkje øydelegg for entreprenørskap, innovasjon og vekst i næringslivet. Me treng ein velfungerande arbeidsmarknad som balanserar omsynet til fleksibilitet i næringslivet og sentrale rettar for arbeidstakarane. Det er naudsaamt med verksam konkurranse i næringslivet for å få ei god utnytting av ressursane i samfunnet og for å unngå at monopolmakt blir samla på få hender. Ikkje minst er me avhengige av å ha ein kunnskapsbasert skule, og best mogleg høgare utdanning og forskning, for å ta vare på vår viktigaste ressurs, menneska.

Denne medlemen viser til finanskrisa som har ramma Noreg, og til Kristeleg Folkeparti sitt forslag om ei tiltakspakke for å leggja til rette for høgare verdiskaping og låg arbeidsløyse. Denne pakka vil stimulera økonomien med 6,6 mrd. kroner, og går til ekstra bygging og vedlikehald av vegar, jernbane, skular, symjeanlegg og kyrkjer, 2000 nye sjukeheimplassar, utsetting av regjeringas forslag til auka formuesskatt og arveavgift for næringslivet, auka avskrivingsattsar på maskinar, fartøy, lastebilar og driftsbygningar i landbruket med meir enn 2 prosentpoeng, og redusert arbeidsgjevaravgift på lærlingar med 25 pst. samanlikna med dagens nivå. Kristelig Folkeparti sitt alternative skatte- og avgiftsopplegg vil innebera ein samla, påløpt reduksjon i skattar og avgifter på 4,4 mrd. kroner.

Denne medlemen viser til Kristeleg Folkeparti sitt forslag om å auka rammene til Skattefunn med 25 pst., og å auka forskingsfondet med 25 mrd. kroner, for å leggja til rette for forskning og innovasjon i næringslivet. Næringslivet vil også tena på framlegget om ein gradvis avskrivning av arveavgifta ved generasjonsskifte i familiebedrifter og likestilling mellom sjølvstendige næringsdrivande og arbeidstakarar òg når det gjeld svangerskapspengar/omsorgspengar. Kristelig Folkeparti foreslår dessutan ei nødvendig styrking av MAREANO-programmet med 3 mill. kroner over Nærings- og handelsdepartementet sitt budsjett, for å betra grunnlaget for revisjonen av forvaltingsplanen frå Barentshavet og områda utanfor Lofoten og Vesterålen i 2010. Når det gjeld nettolønnsordninga for sjøfolk inneber Kristeleg Folkeparti sitt opplegg ein overgang til kompetansemodellen, og å setta tak for utbetaling lik innslagspunktet for toppskatt. Dette vil sikra sysselsetting av maritimt utdanna mannskap i NIS- og NOR-registra. Kristeleg Folkeparti foreslår òg ein reduksjon i Innovasjon Noreg sine nettverks- og profileringsprogram, mellom anna for å finna rom for dei beskrevne skatte- og avgiftstiltaka.

Denne medlemen foreslår difor at nettoramma for rammeområde 9 vert sett til 3 853,4 mill. kroner som er ein reduksjon på 576 mill. kroner i forhold til Regjeringa sitt framlegg.

3.2.9.2.5 *Merknader frå medlemen i komiteen frå Venstre*

Komiteens medlem fra Venstre viser til at Venstre i sitt alternative statsbudsjett foreslår å bevilge 3 301 557 000 kroner under rammeområde 9, som er 1 127 800 000 kroner mindre enn det som følger av Regjeringens forslag.

Dette medlem mener at det for å skape og sikre arbeidsplasser er avgjørende med generelt gode rammevilkår for alle deler av næringslivet, kombinert med en målrettet innsats for å sikre underveksten

av ufødte bedrifter og utvikling av flere og bedre kunnskapsbedrifter. Det offentlige virkemiddelapparatet må i sterkere grad stimulere til omstilling og nyskaping framfor tradisjonell næringsvirksomhet, geografiske hensyn og bevaring. Næringslivet er avhengig av fornying og nyskaping for å være konkurransedyktige og møte framtidens utfordringer.

Dette medlem vil slippe kreativiteten og skaperkraften løs. Det må satses på gründere og entreprenører og det må bli mindre regelverk og regulering. Satsingen på entreprenørskap i videregående skole må økes og samarbeidet mellom næringsliv og skole må styrkes. Forskning viser at 20 pst. av dem som har vært med i en ungdomsbedrift senere starter egen virksomhet. Det er derfor viktig for dette medlem å sikre risikovillig kapital gjennom det offentlige virkemiddelapparat og gjennom skattestimulans for private investorer. Nettopp derfor er en kraftig satsing på forbedring av rammevilkårene for norsk næringsliv generelt og småbedrifter spesielt hovedprioriteten i Venstres alternative statsbudsjett for 2009. Det satses spesielt på det nyskapende miljø- og klimavennlige næringslivet. Et viktig virkemiddel er oppretting av et nytt statlig organ/investeringsselskap Climatek som har som formål å investere i klimateknologi, klimagründere og miljøvennlig omstilling av eksisterende næringsliv. Selskapet baseres på samme retningslinjer som nasjonale såkornfond under Innovasjon Norge, dvs. at det legges opp til en investeringskapital på 1 mrd kroner, hvorav staten bidrar med 500 mill. kroner og private investorer med 500 mill. kroner. Direkte effekt over statsbudsjettet i 2009 blir avsetning til tap (25 pst./125 mill. kroner) og tilskudd til drift av selskapet (20 mill. kroner).

Dette medlem mener det offentlige bør konsentrere mer av innsatsen på generelle tiltak på områder der Norge ligger særlig dårlig an som for eksempel reiseliv, næringsrettet forskning og kompetanseutvikling. I tillegg til generell satsing på forskning, nærmere omtalt under rammeområde 16, foreslår dette medlem derfor å bruke 40 mill. kroner på å gjenopprette bl.a. ordningen med tilskudd til ulønnet arbeidsinnsats i Skattefunn som Regjeringen fjernet i 2006, og å styrke den næringsrettede forskningen med 300 mill. kroner. I tillegg foreslår dette medlem en stor satsing på markedsføring av norsk reiselivsnæring og foreslår en økning i bevilgningene på 50 mill. kroner av Regjeringens forslag til budsjett. Dette medlem viser til en økning på 50 mill. til offentlige og industrielle forsknings- og utviklingskontrakter (IFU/OFU) i regi av Innovasjon Norge. Det er et stort behov for modernisering av offentlig sektor, og dette medlem mener det er svært viktig at offentlig sektor moderniseres slik at den er i stand til å utføre de oppgavene den er satt til å utføre på best

mulig måte. En økning i OFU-midler vil bidra til dette. IFU-ordningen skal tjene som et strategisk virkemiddel til utvikling av konkurransedyktige produkter til et internasjonalt marked i samarbeid med nasjonale og internasjonale kundebedrifter og til utvikling av industrielle nettverk og miljøer. Dette medlem vil påpeke at de dystre økonomiske tidene vi går inn i fordrer at vi er i stand til å styrke norske bedrifters konkurransedyktighet opp mot det internasjonale markedet.

Dette medlem mener at mange offentlige regler, skjemaer og påbud fører til unødige rapporteringskrav og kompliserte regelverk. Småbedrifter og gründere rammes ekstra hardt av "skjemaveldet", og dette medlem ser det som en hovedoppgave å forenkle hverdagen til disse bedriftene gjennom å avskaffe unødvendige lover og forskrifter, samt å forenkle innrapporteringen gjennom økt bruk av internettbaserte løsninger. Dette medlem foreslår derfor å bruke 90,2 mill. kroner for å redusere gebyrene knyttet til Brønnøysundregistrene med 20 pst.

Dette medlem mener at den sjøfartskultur som er utviklet over mange år både innenriks og utenriks, må sikres gjennom gode skatte- og avgiftsordninger. Disse må være konkurransedyktige nok til at norsk skipsfart forblir en viktig del av norsk næringsliv. Det må imidlertid ikke være slik at skatteordningene blir så gunstige for en næring, at de utkonkurrerer andre næringer som driver med lignende aktivitet. Dette medlem mener derfor at nettolønnsordningen for sjøfolk må avvikles fordi den oppfattes som urettferdig for landbasert reiseliv langs kysten og for fiskerinæringen.

Dette medlem mener en av hovedutfordringene i tiden fremover blir å ta vare på og gi små- og mellomstore bedrifter mulighet for å utvikle seg og skape flere arbeidsplasser. Nå er tiden inne for å satse på de gode ideene som skal skape fremtidens arbeidsplasser, og ta vare på bedriftene som gir lokalsamfunnene rundt om i landet gode arbeidsplasser.

Dette medlem vil derfor vise til forslag om bedre sosiale ordninger for gründere og selvstendig næringsdrivende under rammeområde 7, forslag om økt satsing på forskning, bl.a. 350 mill. kroner mer til næringsrettet forskning under rammeområde 16, og en rekke skatte- og avgiftslettelser for næringslivet, bl.a. økning i avskrivningssatsene, fjerning av arveavgiften, økt fribeløp for aksjekjøp i egen bedrift, halv arbeidsgiveravgift for lærlinger og dobling i beløpsgrensene i Skattefunn-ordningen samt reversering av en rekke næringsfiendtlige skatteskjerpelser foreslått av Regjeringen, nærmere omtalt under rammeområde 22 og i Budsjett-innst S. nr. 1 (2008–2009). Alt dette er tiltak som er målrettet for å sikre et moderne og fremtidsrettet næringsliv som kan sikre velferden også i framtiden. Dette medlem

vil også vise til en ny ordning for å styrke norsk næringsliv, KapitalFUNN-ordning, også omtalt under rammeområde 22 og i Budsjett-innst S. nr. 1 (2008–2009). Denne ordningen skal gi mulighet til 20 pst. skattefradrag for investeringer i selskaper, gitt

at investeringen holdes i minimum 3 år og at investor ikke er tilknyttet selskapet.

Samlet innebærer Venstres forslag til alternativt statsbudsjett for 2009 en samlet påløpt satsing på framtidens næringsliv på over 4,6 mrd. kroner som følger (alle tall i mill. kroner):

Tiltak for næringsliv, gründere og småbedrifter (mill. kroner)

Skattelettelser overfor næringslivet, bl.a. KapitalFUNN-ordning, økte satser i Skattefunn, økte avskrivningssatser, samt reversering av alle "næringsfiendtlige" skatteforslag fra Regjeringen (påløpt)	3 697,0
Gjennføring av tilskudd til ulønnet arbeidsinnsats i Skattefunn-ordningen	40,0
Næringsrettet forskning	350,0
Styrke selvstendig næringsdrivendes sosiale rettigheter	23,0
Div. tiltak for å få eldre (+62 år) til å stå lenger i arbeid (netto)	190,0
Økt reiselivssatsing	50,0
Forskning- og utviklingskontrakter, Innovasjon Norge	50,0
20 pst. reduksjon i Brønnøysund-registrene	90,2
Klimatek: Nytt investeringselskap for investering i klimateknologi, klimagründere mv. ...	145,0
<i>Innføre ordning med momsnøytrale innkjøp i staten</i>	
Sum næringsliv/småbedrifter	4 635,0

3.2.9.3 OPPSUMMERING AV FORSLAGA TIL RAMESUMMAR FOR RAMMEOMRÅDE 9

	St.prp. nr. 1 med Tillegg nr. 1–5	A, SV, Sp	FrP	Høyre	KrF	Venstre
Forslag til netto rammebeløp	4 429 357 000	4 429 357 000	4 471 257 000	4 098 357 000	3 853 357 000	3 301 557 000
Avvik fra St.prp. nr. 1 Tl. nr. 1–5		0	41 900 000	-331 000 000	-576 000 000	-1 127 800 000

3.2.10 Rammeområde 10 (Fiskeri), under næringskomiteen

3.2.10.1 SAMANDRAG

Kap.	Formål	St.prp. nr. 1 med Tillegg nr. 1-5 (2008-2009)
Utgifter rammeområde 10 (i hele tusen kroner)		
1000	Fiskeri- og kystdepartementet	119 661
1001	Deltakelse i internasjonale organisasjoner	8 970
1030	Fiskeridirektoratet	333 720
1050	Diverse fiskeriformål.....	254 490
2415	Innovasjon Norge, fiskeri- og andre regionalpolitiske tiltak.....	75 000
	Sum utgifter rammeområde 10	791 841
Inntekter rammeområde 10 (i hele tusen kroner)		
4000	Fiskeri- og kystdepartementet	6 260
4030	Fiskeridirektoratet	22 530
5575	Sektoravgifter under Fiskeri- og kystdepartementet	55 200
	Sum inntekter rammeområde 10	83 990
	Sum netto rammeområde 10	707 851

3.2.10.2 MERKNADER FRÅ KOMITEEN

3.2.10.2.1 *Merknader frå medlemmene i komiteen frå Arbeidarpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet*

Fleirtalet i komiteen, medlemmene frå Arbeidarpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet, sluttar seg til forslaget frå Regjeringa.

3.2.10.2.2 *Merknader frå medlemmene i komiteen frå Framstegspartiet*

Komiteens medlemmer fra Framskrittspartiet viser til at Framskrittspartiet i sitt alternative statsbudsjett foreslår at ramme 10 settes til 501 331 000 kroner, som er en reduksjon i forhold til Regjeringens forslag på 206 520 000 kroner.

Fiskerinæringens rammevilkår preges av en sammenblanding av distrikts- og næringspolitiske virkemidler som ikke er heldig for næringens evne til å kunne konkurrere. Disse medlemmer mener at fiskerinæringens rammevilkår skal ha et næringsperspektiv og at dette også vil være den beste form for distriktspolitikk. Disse medlemmer erkjenner imidlertid at fiskerinæringen må reguleres til en viss grad, blant annet fordi ingen har naturlig eiendomsrett til havets ressurser. Forvaltningen av havets ressurser skal skje på en måte som er tjenlig for hele landet og for befolkningen langs kysten. Det er likevel for stor avstand mellom en fornuftig regulering basert på å sikre konkurransefrihet innen næringen, og dagens mengde av reguleringer, forskrifter, regler og støtteordninger.

Disse medlemmers fiskeripolitikk bygger på at næringen må få utvikle seg uten byråkratiske hindringer og gis konkurransedyktige rammebetingelser som gjør at overføringer og særlige reguleringer blir unødvendige. Selv om det har skjedd mye positivt for de selvstendige næringsdrivende i fiskerinæringen ved at næringsavtalen er opphevet og regelverk forenklet, mener disse medlemmer at liberaliseringen av fiskerinæringen går for langsomt. Dette er uheldig for en effektiv og god utnyttelse av våre marine ressurser.

Det er viktig med bærekraftig høsting av ressursen sjøpattedyr, og slike produkter er en viktig eksportartikkel for Norge. Disse medlemmer vil legge grunnlag for øket fangst av sjøpattedyr, og fremmer i budsjettet forslag om kortsiktige aktive tiltak for å stimulere til et øket uttak samtidig som det må arbeides aktivt for en bedre markedstilgang.

Fiskeri- og havbruksnæringen er i åpen internasjonal konkurranse og er en av våre viktigste eksportnæringer. Fortsatt vekst for næringen forutsetter at rammebetingelsene gir muligheter for dette. Regjeringens politikk med stadig høyere gebyrer og særav-

gifter samt et offentlig byråkrati som er voksende, demper vekstmulighetene.

Disse medlemmer legger derfor i dette budsjettet frem forslag om betydelige reduksjoner i særavgifter for næringen som vil gi grunnlag for ny vekst og omfattende reduksjoner i regelverk og byråkrati.

Disse medlemmer mener det er behov for å kanalisere en større del av dagens forskningsmidler til fiskeri og havbruksnæringen og mener disse midlene skal fordeles etter hva som er næringsmessig fornuftig og ikke blandes sammen med distriktspolitikk.

Disse medlemmer fremmer følgende forslag:

"Stortinget ber Regjeringen oppheve forskrift om utførselskvote av fisk og fiskevarer fra sportsfiske."

"Stortinget ber Regjeringen fremlegge en sak om å opprette et nedfiskingsfond for kongekrabbe som en oppfølging av St.meld. nr. 40 (2006–2007) Om forvaltning av kongekrabbe."

3.2.10.2.3 *Merknader frå medlemmene i komiteen frå Høgre*

Komiteens medlemmer fra Høyre viser til at Høyre i sitt alternative statsbudsjett foreslår at ramme 10 settes til 702 851 000 kroner, som er en reduksjon i forhold til Regjeringens forslag på 5 000 000 kroner.

Disse medlemmer viser til at norsk fiskerinæring de seneste år har vært i endring. Flåteleddet har gjennom ulike struktureringsordninger kunnet øke kvotegrunnlaget per båt. Dette har gitt økt lønnsomhet og muliggjort nødvendige nyinvesteringer. Dette er en politikk som det har vært bred politisk støtte til de siste 25 år. Norsk fiskerinæring er siden valget i 2005 påført en rekke tiltak og reguleringer, som har svekket lønnsomheten. Disse medlemmer mener at det å legge til rette for lønnsomhet i alle ledd i sjømatnæringene, og at norske myndigheter i større grad må bidra til å sikre stabil og forutsigbar markedstilgang.

Disse medlemmer er fornøyde med at Regjeringen nå har økt fiskerfradraget til 150 000 kroner, noe Høyre lenge har fremhevet betydningen av. Dette er viktig for å kunne kompensere for rekrutteringsproblemene som fiskeflåten opplever på grunn av en sterk nettolønnsordning og et stramt arbeidsmarked.

3.2.10.2.4 *Merknader frå medlemmen i komiteen frå Kristeleg Folkeparti*

Medlemmen i komiteen frå Kristeleg Folkeparti strekar under at fiskeri- og havbruksnæringa er avgjerande for verdiskaping og sys-

selsetting langs kysten. Det er gledelig at ei god norsk fiskeriforvaltning ført under skiftande regjeringar har gjort at fiskebestandane no er sær høge og at oppdrettsnæringa går godt. Denne medlemen er tilfreds med at Regjeringa no aukar fiskarfrådraget til 150 000 kroner, slik Kristeleg Folkeparti gjorde i sitt alternative statsbudsjett allereie i fjor. Kristeleg Folkeparti foreslår også ei nødvendig styrking av MAREANO-programmet med 3 mill. kroner over Fiskeri- og kystdepartementet sitt budsjett (under rammoområde 16), for å betra grunnlaget for revisjonen av forvaltingsplanen frå Barentshavet og områda utanfor Lofoten og Vesterålen i 2010. Denne medlemen er skuffa over at Regjeringa ikkje har fremma forslag om eit desimeringsfond på fangst av små kongekrabbe. På Kunnskapsdepartementets budsjett foreslår Kristeleg Folkeparti etter innspel frå Fiskarlaget ei auke i tilskottet til "Sikkerhetsopplæring for fiskere".

Denne medlemen stør framlegget frå Regjeringa om ein netto rammesum på rammeområde 10 på 707,85 mill. kroner.

Denne medlemen fremmar følgjande forslag:

"Stortinget ber Regjeringa om å leggja fram forslag om å oppretta eit desimeringsfond for fangst av små kongekrabbe."

3.2.10.2.5 *Merknader frå medlemen i komiteen frå Venstre*

Komiteens medlem fra Venstre viser til at Venstre i sitt alternative statsbudsjett foreslår å bevilge 707 851 000 kroner under rammeområde 10, som er det som samme som følger av Regjeringens forslag.

Dette medlem viser til at Norge med vår lange kyststripe og fem ganger så mye hav som land, rår over store fornybare ressurser. Klarer vi å utnytte disse optimalt, har vi potensial for en verdiskaping som kan være større og mer varig enn oljeinntektene. Med gode rammevilkår kan sjømatnæringene sikre vekst og inntektsgrunnlag langs hele kysten vår. Norge har innen fiskeri, havbruk og marin bioteknologi et stort konkurransefortrinn ut fra naturgitte forutsetninger og en omfattende kompetanse utviklet gjennom generasjoner, og gjennom målrettet forskning. Dette medlem vil utvikle en sjømatpolitikk som sikrer en konkurransedyktig og allsidig sjømatnæring.

Dette medlem mener det er en forutsetning at Norge gjennom en aktiv handelspolitikk får redusert sine handelshindringer. Regelverket innenfor alle deler av sjømatsektoren må forenkles kraftig, og ha som hovedmål å sørge for miljøvennlig, bærekraftig forvaltning og lokal verdiskaping.

Dette medlem mener at fiskeressursene er en nasjonal ressurs og skal forvaltes nasjonalt. Dette medlem mener imidlertid at regionene skal få økt medbestemmelse på utformingen av fiskeripolitikken gjennom at det etableres forpliktende rådslag mellom nasjonale myndigheter, næringen og regionalt folkevalgte.

Dette medlem er av den oppfatning at den tradisjonelle fiskerinæringen skal reguleres gjennom kvotebestemmelser slik at langtidsbeskatningen ikke er større enn det økologisk bærekraftige. Det må reageres strengt på overtredelser og andre former for juks med disse kvotene. Norge må i internasjonale forhandlinger være en pådriver for å få et mer bærekraftig fiske. Fastsetting av kvoter må så langt som mulig bygge på økosystemforvaltning, slik at beskatning av en art ikke truer langtidsutbytte fra andre arter. Internasjonale avtaler og effektiv kontroll må sikre den økologiske balansen i Barentshavet og Nordsjøen.

Dette medlem er positiv til at det åpnes for en vekst i havbruksnæringen som tar høyde for årlig antatt vekst i markedene, og mener at veksten i havbruksnæringen bør fordeles mellom vekst i form av nye konsesjoner og vekst i konsesjonsvolum (MTB).

En vekst via økning i konsesjonsvolumet vil bidra til at næringen med lave kostnader kan realisere veksten, og vil således bidra positivt sett i lys av finansuroen som også preger Norge. Dette medlem mener at en vekst via økning i konsesjonsvolumet vil bidra positivt i forhold til at de mest bærekraftige lokaliteter blir bedre nyttegjort. En økning i konsesjonsvolumet vil for den enkelte oppdretter kun bli realisert hvis oppdretteren har tilgang til lokaliteter som har bærekraft for en økt produksjon. Dette medlem mener en slik justering i konsesjonspolitikken vil bidra positivt i forhold til å utvikle havbruksnæringen i en mer bærekraftig retning.

Dette medlem er positiv til veksten i oppdrett av torsk og den økende etterspørselen, og ser at dette er ei næring som kan gi mange arbeidsplasser langs kysten. Dette medlem mener at veksten i næringen, bør følge føre-var-prinsippet slik at man kan ha kontroll over sykdomsutbrudd, rømming og spredning av torskelus. Det bør stilles strenge krav til lokalisering av oppdrettsanleggene, for å hindre at de lokale kysttorsk stammene kan rammes av sykdom eller blandes genetisk med oppdrettstorsken.

Dette medlem mener at nettolønnsordningen for sjøfolk medfører at arbeidskraften forsvinner fra fiskeflåten og over til øvrig skipsfart på grunn av Regjeringens grove forskjellsbehandling mellom ansatte på fartøy som kommer inn under nettolønnsordningen og ansatte på fiskefartøy. Dette medlem er uenig i en slik politikk og vil avvike nettolønnsordningen. Dette medlem vil videre styrke

lønnsomheten i næringen ved å øke avskrivningssatsene på fiskefartøy til 20 pst., jf. forslag om dette i Innst. O. nr. 1 (2008–2009) og i Budsjett-innst. S. nr. 1 (2008–2009)

Regjeringen satser kraftig på oljeleting gjennom seismiske undersøkelser i sårbare havområder. Dette medlem støtter ikke Regjeringens kartlegging av oljeforekomster utenfor Lofoten og Vesterålen, da disse områdene er noen av verdens viktigste gyteområder for en rekke fiskearter, nærmere beskrevet under rammeområde 13. Fiskeindustrien i Lofoten og Vesterålen har meldt om en reduksjon på 70 pst. av landinger av sei og blåkveite, etter den seismiske skytingen startet. Den seismiske aktiviteten har utløst en rekke konflikter mellom fiskere og oljenæringen, som på hver sin side hevder å ha rett til bruke havområdet.

Dette medlem mener Regjeringens håndtering av denne konflikten har vært lite tilfredsstillende, og ber Regjeringen følge opp sin egen St.meld. nr. 8 (2005–2006) om helhetlig forvaltning av det marine miljø i Barentshavet og havområdene utenfor Lofoten, Innst. S. nr. 225 (2005–2006), hvor det fremgår at fiskeinteresser og gytevandring går foran oljeaktivitet.

Dette medlem vil ta til orde for at Regjeringen så snart som mulig får på plass et desimeringsfond for skadet eller liten kongekrabbe. Da denne krabben i dag er lite omsettelig, er det positivt at Regjeringen har bedt Innovasjon Norge se på kommersiell bruk av denne krabben. Dette medlem vil understreke at det haster å få på plass en ordning, slik at liten og skadet krabbe faktisk blir tatt med til land, og ikke blir kastet over bord. Dette for å få ned bestanden av kongekrabbe og hindre videre spredning utenfor den kommersielle sonen, beskrevet i St.meld. nr. 40 (2006–2007) om forvaltning av kongekrabbe.

3.2.10.3 OPPSUMMERING AV FORSLAGA TIL RAMMESUMMAR FOR RAMMEOMRÅDE 10

	St.prp. nr. 1 med Tillegg nr. 1–5	A, SV, Sp	FrP	Høyre	KrF	Venstre
Forslag til netto rammebeløp	707 851 000	707 851 000	501 331 000	702 851 000	707 851 000	707 851 000
Avvik fra St.prp. nr. 1 Tl. nr. 1–5		0	-206 520 000	-5 000 000	0	0

3.2.11 Rammeområde 11 (Landbruk), under næringskomiteen

3.2.11.1 SAMANDRAG

Kap.	Formål	St.prp. nr. 1 (2008–2009)
Utgifter rammeområde 11 (i hele tusen kroner)		
1100	Landbruks- og matdepartementet	130 187
1112	Kunnskapsutvikling og beredskap m.m. på matområdet	160 227
1115	Mattilsynet	1 174 102
1138	Støtte til organisasjoner m.m.	26 591
1139	Genressurser, miljø- og ressursregistreringer	34 410
1141	Kunnskapsutvikling m.m. innen miljø- og næringstiltak i landbruket	110 574
1143	Statens landbruksforvaltning	340 615
1144	Ressursforvaltning og miljøtiltak i landbruket	6 097
1147	Reindriftsforvaltningen	60 795
1148	Naturskade - erstatninger og sikring	97 000
1149	Verdiskapings- og utviklingstiltak i landbruket	53 256
1150	Til gjennomføring av jordbruksavtalen m.m.	12 416 056
1151	Til gjennomføring av reindriftsavtalen	97 000
1161	Statskog SF - forvaltningsdrift	23 226
Sum utgifter rammeområde 11		14 730 136

Inntekter rammeområde 11 (i hele tusen kroner)		
4100	Landbruks- og matdepartementet	501
4112	Kunnskapsutvikling og beredskap m.m. på matområdet	18 127
4115	Mattilsynet	136 042
4138	Støtte til organisasjoner	2 401
4143	Statens landbruksforvaltning	33 480
4147	Reindriftsforvaltningen	34
4150	Til gjennomføring av jordbruksavtalen m.m.	79 200
5576	Sektoravgifter under Landbruks- og matdepartementet	764 552
Sum inntekter rammeområde 11		1 034 337
Sum netto rammeområde 11		13 695 799

3.2.11.2 MERKNADER FRÅ KOMITEEN

3.2.11.2.1 Merknader frå medlemene i komiteen frå Arbeidarpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet

Fleirtalet i komiteen, medlemene frå Arbeidarpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet, viser til det arbeidet som blir gjort av Folkeaksjonen ny rovdyrpolitikk. Fleirtalet foreslår å støtte Folkeaksjonen ny rovdyrpolitikk med ei løyving på 1 mill. kroner.

Fleirtalet støttar elles forslaget frå Regjeringa.

Fleirtalet foreslår på denne bakgrunnen at rammeområde 11 blir auka med 1 mill. kroner frå 13 695 799 000 kroner til 13 696 799 000 kroner, samanlikna med forslaget frå Regjeringa.

3.2.11.2.2 Merknader frå medlemene i komiteen frå Framstegspartiet

Komiteens medlemmer fra Framskrittspartiet viser til at Framskrittspartiet i sitt alternative statsbudsjett foreslår at ramme 11 settes til 7 388 995 000 kroner, som er en reduksjon i forhold til Regjeringens forslag på 6 306 804 000 kroner.

Disse medlemmer mener at det landbrukspolitiske styringssystemet er et hinder for å utvikle en robust matproduksjon over hele landet som offensivt kan møte internasjonal konkurranse i en situasjon der importvernet bortfaller. Disse medlemmer er skuffet over at de øvrige partier på Stortinget ikke har tatt et oppgjør med en landbrukspolitikk som er langt fra å nå målsettingene som er satt knyttet til bosetting, sysselsetting og inntektsnivå.

Mens landbruksnæringen har vært gjennom omveltninger over en årrekke og der 2000–3000 produksjonseenheter legges ned hvert år, er rammebetingelsene for næringen de samme med detaljreguleringer og produksjonsbegrensninger. Landbrukspolitikken har hatt som konsekvens betydelige kostnader i form av offentlige utgifter, høye priser på matvarer og innskrenket næringsfrihet for bøndene. Totalt har

antall jordbruksbedrifter gått ned fra 99 000 til 49 000 i perioden 1989 til 2007.

Disse medlemmer mener det haster med å innføre en ny landbrukspolitikk gjennom en entreprenørskapsmodell der et sentralt element vil være å styrke den private eiendomsretten og næringsfriheten. Disse medlemmer fremmer i dette budsjettet forslag om å skille nærings- og distriktspolitikk og sørge for å gi bonden næringsfriheten tilbake gjennom en fullverdig eiendomsrett og rett til å styre egen produksjon.

Konkurranse er den viktigste forutsetning for et godt entreprenørmiljø og derfor må de etablerte ordningene som hindrer dette utvikles som jordbruksavtalen og de forvaltningsoppgaver som den finansierer.

Disse medlemmer fremmer en rekke forslag for å styrke bondens næringsfrihet som å myke opp rigide produksjons- og markedsreguleringer som begrenser eller hindrer konkurranse. Disse medlemmer mener fri etablering i alle produksjoner må gjenopprettes og vil kun beholde produksjonsbegrensninger som sikrer miljøet som krav om spredeareal for gjødsel og regler som sikrer et godt dyrevvern.

I en nedtrappingsfase for støttetiltak og subsidier kan bevilgninger gis over statsbudsjettet, og det foreslås en ordning med et milliardbeløp i omstillingstøtte for landbruket som skal bidra til omstilling og innovasjon.

Disse medlemmer mener det eksisterende sosialistiske jordbruksavtalesystemet, hvor produsentene styres av utdaterte tilskudds- og reguleringsordninger, skal erstattes av et markedsbasert konkurransesystem. Jordbruksnæringen må finne sin plass blant vanlige produksjoner som søker et marked i friest mulig konkurranse og disse medlemmer legger til rette for dette gjennom rammebetingelser som skaper nye muligheter for matproduksjonen.

Disse medlemmer fremmer følgende forslag:

"Stortinget ber Regjeringen fremme forslag om oppheving av lov til å fremja umsetnaden av jordbruksvaror."

"Stortinget ber Regjeringen fremme forslag om en avvikling av dagens kvoteordning for melk."

"Stortinget ber Regjeringen fremme forslag om en ordning med omsettelige produksjonskvoter for kumelk som ikke begrenses til kommune, fylke eller regionnivå, men som gjøres landsomfattende."

"Stortinget ber Regjeringen fremme forslag om avvikling av konsesjonsgrenser gitt i medhold av lov om regulering av ervervsmessig husdyrhold."

"Stortinget ber Regjeringen fremme forslag om å oppheve lov om konsesjon ved erverv av fast eiendom (konsesjonsloven)."

"Stortinget ber Regjeringen åpne for økt import av økologisk mat gjennom lavere tollsatser for disse varene."

"Stortinget ber Regjeringen ta et initiativ for å videreutvikle prosjektet Ny nordisk mat".

3.2.11.2.3 *Merknader frå medlemene i komiteen frå Høyre*

Komiteens medlemmer fra Høyre viser til at Høyre i sitt alternative statsbudsjett foreslår at ramme 11 settes til 11 665 799 000 kroner, som er en reduksjon i forhold til Regjeringens forslag på 2 030 000 000 kroner.

Disse medlemmer ønsker en fremtidsrettet landbruksnæring over hele landet. En robust næring er avhengig av omstilling og nytenkning. Utfordringene ved at globale handelsforhold er i endring må møtes med tiltak som gjør landbruket mer robust og konkurransedyktig. Norske bønder må i større grad være selvstendig næringsdrivende med muligheter for fremtidsrettet satsing, lønnsom drift og reell eiendomsrett til verdiene ved det enkelte bruk. Disse medlemmer vil peke på at dagens støttesystem til tross for mange gode intensjoner gir lav lønnsomhet for bøndene og rask nedgang i bruk og årsverk.

Disse medlemmer mener at for å opprettholde bosettingen i distriktene er det viktig også å satse på andre virkemidler. Reiselivsnæringene er i sterk vekst og vil kunne skape ny næring i kjølvannet av strukturrasjonaliseringen i jordbruket. Virkemidler som stimulerer til dette er blant annet markedsføring av Norge som turistmål, satsing på forskning i små og mellomstore bedrifter, veibygging og økt kraftproduksjon. Det blir feil å legge ansvaret for bosetting i distriktene ensidig over på en land-

bruksnæring som er i omstilling og som har behov for tiltak som gir økt effektivitet.

Disse medlemmer mener det er realistisk og nødvendig gradvis å redusere overføringsnivået til jordbruket. Disse medlemmer reduserer overføringene til jordbruksbyråkratiet med 30 mill. kroner. Et system som krever én byråkrat pr. 15 bonde, må reformeres. Disse medlemmer viser til at en stor del av jordbruksavtalen er rene bygdepolitiske tiltak som ikke er spesifikt øremerket jordbruket. Disse medlemmer foreslår å redusere direkte overføringene til jordbruksnæringen med rundt 2 mrd. kroner. Disse medlemmer vil fremheve at dette må gjøres samtidig som man fjerner reguleringer som i dag legger hindringer på de i næringen som ønsker å satse. Høyre vil oppheve boplikten, fordi den er et sterkt inngrep i den enkeltes rett til å velge sin egen bopel og i eiendomsretten. Disse medlemmer vil oppheve priskontrollen på landbrukseieendommer fordi den bidrar til å gjøre bøndene fattigere, og fordi den hemmer bosetningen og investeringene i distriktene. Disse medlemmer vil oppheve delingsforbudet i jordloven, fordi det fratar aktive bønder råderett over egen eiendom og gjør risikoen ved nyinvesteringer med pant unødvendig stor. Disse medlemmer vil styrke det kommunale selvstyret, og reversere innstrammingene regjeringen Stoltenberg II har gjort i plan- og bygningsloven. Disse medlemmer er uenig i at Statens Landbruksforvaltning skal kunne overprøve fylkeslandbruksstyrene i saker om omdisponering.

3.2.11.2.4 *Merknader frå medleimen i komiteen frå Kristeleg Folkeparti*

Medleimen i komiteen frå Kristeleg Folkeparti ønskjer eit aktivt landbruk i alle delar av landet. Dette er avgjerande for å oppretthalda hovudtrekka i busettingsmønsteret og eit levande kulturlandskap. Det inneber at ein må leggja til rette for ein variert bruksstruktur som både tar omsyn til tradisjonelle familiebruk og gjer moglegheit for ulike samarbeidsformer. Denne medleimen vil gje større valfridom for aktive jordbruksverksemdar. Samtidig skal det satsas på alternativ næringsutvikling, slik at dette vil gje grunnlag for ein meir robust og framtidsetta landbruksproduksjon over heile landet.

Denne medleimen viser til at landbruket har lenge hatt utfordringar knytt til investeringar i ny drift. Samstundes er det no stort behov for å stimulera bygg- og anleggssektoren. Kristeleg Folkeparti foreslår difor ei landbrukspakke i samband med budsjettet for auka investeringane i landbruket. For det første vil Kristeleg Folkeparti auka avskrivningssatsen for driftsbygningar i landbruket (gruppe g) frå 4 til 6 pst. Driftsbygningar i landbruket har større verdifall

samanlikna med andre produksjonsbygg, og den skattemessige avskrivningstida slik den er i dag er 100 år lenger enn den driftsøkonomiske og 100 år lengre i Noreg enn for tilsvarende bygg i Sverige og Danmark ifølgje Bondelaget. Den lave avskrivningssatsen er særskilte hemmande for investeringssevna i norsk landbruk og gjev stor likviditetsbelastning ved større investeringar. For det andre vil Kristeleg Folkeparti at landbruket skal få høve til å søka om midlar til nyinvesteringar frå dei kommunale næringsfonda. I dag har dei kommunale næringsfonda ikkje høve til dette, trass i at målet til næringsfonda ifølgje Kommunal- og regionaldepartementet er "å styrke kommunenes mulighet til lokalt næringsutviklingsarbeid med utgangspunkt i lokalmiljøenes forutsetninger og muligheter." Desse tiltaka vil bety ein viktig forskjell for bønder over heile landet som no vurderar om dei har råd til å gjera heilt nødvendige nye investeringar i gardsdrifta.

Denne medlemen sluttar seg til Regjeringa sitt framlegg til nettoramme for rammeområde 11.

Denne medlemen fremmar følgjande forslag:

"Stortinget ber Regjeringa om å leggja fram forslag om at landbruksnæringa skal få høve til å søka om midlar til nyinvesteringar frå dei kommunale næringsfonda på lik line med næringslivet elles."

3.2.11.2.5 Merknader frå medlemen i komiteen frå Venstre

Komiteens medlem fra Venstre viser til at Venstre i sitt alternative statsbudsjett foreslår å bevilge 13 589 399 000 kroner under rammeområde 11, som er 106 400 000 kroner mindre enn det som følger av Regjeringens forslag.

Dette medlem mener at landbruket skal ha en viktig plass også i framtidens Norge. Det er et mål å opprettholde et desentralisert landbruk med variert bruksstruktur, både av beredskapshensyn og for å sikre trygg mat.

Skal dette lykkes, krever det at moderniseringen av det norske landbruket fortsetter. Dette medlem ser på bonden som en selvstendig næringsdrivende med et spesielt forvalteransvar. Derfor er det viktig at gründermentaliteten får en viktig plass innenfor landbruket. Ressursgrunnlaget på bygdene må i større grad utnyttes til næringsutvikling og til bosetting også for folk uten direkte tilknytning til primærnæringene. Det må bli mer mangfold i landbruket. Lokale myndigheter må få større anledning til lokal tilpasning og til å se landbrukspolitikken i sammenheng med øvrig næringspolitikk. Landbruket må få mindre øremerking, færre skjemaer, færre og enklere retningslinjer.

I tillegg til å produsere mat og trevirke, må landbruket få en mer sentral rolle i å oppfylle samfunns mål om livskraftige lokalsamfunn, levende kulturlandskap og natur- og miljøgoder. Dette medlem ønsker overføringer til landbruket på om lag dagens nivå, men med mer produksjonsnøytrale og miljøvennlige tilskuddsordninger.

Dette medlem vil ha en mer aktiv bosettingspolitikk for de landbrukseiendommene som i all hovedsak er et sted å bo. Det bør bli enklere å få kjøpt småbruk, for å sikre bosetting og økt mangfold på bygdene. Dette medlem viser i så måte til forslaget fra Lars Sponheim og André N. Skjelstad om oppheving av det generelle forbudet mot å dele landbrukseiendom Innst. O. nr. 43 (2005–2006)).

Dette medlem vil sikre Norge et fortsatt handlingsrom for en nasjonal landbrukspolitikk innenfor rammen av WTO og andre internasjonale avtaleverk. Alle land må sikres retten til en viss nasjonal jordbruksproduksjon bl.a. gjennom tollvern. Det er likevel åpenbart at WTO-avtalen vil kreve en omstilling av den norske landbrukspolitikken, ikke minst gjelder dette en felles forståelse av at avvikling av eksportsubsidier er nødvendig for å slippe den fattige delen av verden til. Dette medlem foreslår derfor at bevilgningene til eksportstøtte for bearbejdede landbruksvarer på 36,4 mill. kroner avvikles, og at det samme skjer med de norske eksportsubsidiene til osteproduksjon gjennom omsetningsavgiften. Dette medlem foreslo også dette i forbindelse med behandlingen av jordbruksoppgjøret 2008–2009 i Stortinget våren 2008. Dette medlem viser videre til at det nå er produksjonsunderskudd på melk i Norge. Etterspørselsunderskuddet er på om lag 150 mill. liter melk, noe som er identisk med det volum melk som går med til produksjon av ost til eksport som subsidieres med kr 1,39 pr. liter. Det vil derfor på alle måter være bedre at produksjonsunderskuddet dekkes ved å avvikle eksportsubsidiene.

Dette medlem viser videre til at Regjeringen etter at den tiltrådte har kommet med en rekke nye innrømmelser i de pågående WTO-forhandlingene som vi får konsekvenser for norsk landbruk og norsk landbrukspolitikk i årene som kommer. Dette er innrømmelser som er nødvendige for å komme fram til en avtale og som dette medlem støtter.

Det kompliserte regelverket og mange av landbrukets lover er et hinder for utvikling av et mer fleksibelt landbruk der de som har lyst til å satse på næringen får mulighet til å gjøre det. Dette medlem ønsker derfor en full gjennomgang av lov- og regelverk med sikte på en kraftig modernisering.

Dette medlem ønsker å videreføre jordbruksforhandlingene, men som en rendyrket inntektsavtale mellom bøndene og staten. Alle andre tilskudd og ordninger bør overføres til ordinære poster på stats-

budsjettet og avgjøres og besluttes i åpne diskusjoner i vårt folkevalgte demokrati og ikke i lukkede forhandlinger innenfor det korporative system.

Dette medlem ønsker en gradvis oppmyking av regelverket innenfor melkeproduksjonen. Dette medlem ønsker også en fri omsetning av melkekvote innenfor dagens geografiske rammer. Dette medlem vil oppheve de geografiske begrensningene for deltakelse i samdrifter og oppheve begrensningene i antall deltakere. Det bør dessuten innføres en mulighet for å leie melkekvote, for å kunne gi brukerne mulighet til å foreta sine egne valg, uten at det fratar framtidige eiere muligheten til å starte eller drive melkeproduksjon.

Dette medlem mener videre at de virkelig store utfordringene for norsk landbrukspolitik er knyttet til den utviklingen vi nå ser internasjonalt, både i forhold til WTO-forhandlingene, men ikke minst det forhold at vi står overfor en mulig global matkrise, med underskudd på mat og betydelig økte priser på verdensmarkedet. OECD anslår i en rapport at verdens matvarepriser kommer til å stige mellom

20 og 50 pst. det kommende tiåret og at stigende priser på basisvarer som korn og melk kan føre til sosial uro og politiske problemer. Dette er en utvikling som også vil få betydelige konsekvenser også for Norge og norsk landbrukspolitik.

Dette medlem er kritisk til at Regjeringen har valgt å innlemme skog, for å pynte på regnskapet over de totale CO₂-utslippene i Norge. Dette er noe som eksperter advarer sterkt mot. Det er også svært omstridt i andre land å bruke den naturlige CO₂-veksten i skog for å "pynte" på eget utslippsregnskap. Dette medlem har registrert en kraftig omlegging av virkemidlene og tilskuddsordningene til skogsbilveier og granplanting under denne Regjering. Det var ordninger som regjeringen Bondevik II ut fra et miljømessig perspektiv avvirket eller reduserte dramatisk. Dette medlem mener fortsatt det er det eneste rette dersom vi skal sette miljøhensyn foran andre hensyn og foreslår å redusere tilskuddene til denne type aktivitet med 70 mill. kroner.

3.2.11.3 OPPSUMMERING AV FORSLAGA TIL RAMMESUMMAR FOR RAMMEOMRÅDE 11

	St.prp. nr. 1 med Tillegg nr. 1–5	A, SV, Sp	FrP	Høyre	KrF	Venstre
Forslag til netto rammebeløp	13 695 799 000	13 696 799 000	7 388 995 000	11 665 799 000	13 695 799 000	13 589 399 000
Avvik fra St.prp. nr. 1 Tl. nr. 1–5		1 000 000	-6 306 804 000	-2 030 000 000	0	-106 400 000

3.2.12 *Rammeområde 12 (Olje og energi), under energi- og miljøkomiteen*

3.2.12.1 SAMANDRAG

Kap.	Formål	St.prp. nr. 1 med Tillegg nr. 1–5 (2008–2009)
Utgifter rammeområde 12 (i hele tusen kroner)		
1800	Olje- og energidepartementet	182 174
1810	Oljedirektoratet	468 800
1820	Norges vassdrags- og energidirektorat	615 080
1825	Omlegging av energibruk og energiproduksjon	692 500
1830	Forskning	601 800
1832	Internasjonalisering	22 350
1833	CO ₂ -håndtering	1 856 800
1870	Petoro AS	252 000
2440	Statens direkte økonomiske engasjement i petroleumsvirksomheten	26 700 000
2490	NVE Anlegg	5 000
Sum utgifter rammeområde 12		31 396 504

Inntekter rammeområde 12 (i hele tusen kroner)		
4800	Olje- og energidepartementet	2 700
4810	Oljedirektoratet	58 900
4820	Norges vassdrags- og energidirektorat	122 650
4825	Omlegging av energibruk og energiproduksjon	431 000
4829	Konsesjonsavgiftsfondet	136 000
4833	CO ₂ -håndtering	91 800
4860	Statnett SF	220
5440	Statens direkte økonomiske engasjement i petroleumsvirksomheten	149 600 000
5490	NVE Anlegg	500
Sum inntekter rammeområde 12		150 443 770
Sum netto rammeområde 12		-119 047 266

3.2.12.2 MERKNADER FRÅ KOMITEEN

3.2.12.2.1 Merknader frå medlemene i komiteen frå Arbeidarpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet

Fleirtalet i komiteen, medlemene frå Arbeidarpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet, meiner det er behov for å styrkje kompetansen på energieffektivisering og miljøvennleg energiomlegging i heile byggjenæringa. Fleirtalet viser til at det vil vere svært viktig å oppgradere heile byggjenæringa og alle utdanningsinstitusjonane for å kunne få auka energisparinga i bygningar. Om lag 40 pst. av netto innanlands sluttforbruk av energi er i bygningsmassen.

Lågenergiprogrammet er eit samarbeid mellom staten og byggjenæringa. Samarbeidspartnarar i programmet er representantar frå Byggenæringens Landsforening, Arkitektbedriftene, Statsbygg, Enova, Husbanken, Byggteknisk Etat og NVE.

Programmet skal hjelpe bedrifter og byggherrar i gang med å etablere prosjekt som tek i bruk byggløysingar for framtida.

Fleirtalet er positive til at ei næring beståande av 300 000 tilsette i små og mellomstore bedrifter her får høve til å heve kompetansen for å kunne møte ny byggstandard, krav frå styresmakter og ikkje minst krav frå forbrukarar. 97 pst. av bedriftene har under 20 tilsette og vil derfor ikkje kunne sitje med ein eigen administrasjon som tek seg av dette. Fleirtalet meiner at Lågenergiprogrammet også vil kvalifisere for støtte frå Enova til prosjektmidlar, og vil derfor auke løyvingane til drift av Lågenergiprogrammet med 3 mill. kroner.

Fleirtalet viser til den verdien Telemarkskanalen har som nasjonalt kulturminne, reiselivsfyrtårn og flaumsikringsanlegg. Telemarkskanalen står framfor store opprustingskostnader dei neste åtte åra.

Fleirtalet foreslår på denne bakgrunnen å løyve 2 mill. kroner til dette arbeidet.

Fleirtalet støttar elles forslaget frå Regjeringa.

Fleirtalet foreslår på denne bakgrunnen at utgiftene under rammeområde 12 blir auka med 5 mill. kroner frå -119 047 266 000 kroner til -119 042 266 000 kroner.

3.2.12.2.2 Merknader frå medlemene i komiteen frå Framstegspartiet

Komiteens medlemmer fra Framskrittspartiet viser til at Framskrittspartiet i sitt alternative statsbudsjett foreslår at ramme 12 settes til -119 987 666 000 kroner, som er en utgiftsreduksjon i forhold til Regjeringens forslag på 940 400 000 kroner.

Disse medlemmer vil utvikle Norge som energistormakt. En sterk olje- og energisektor vil skape grobunn for teknologiutvikling, høy verdiskapning og god levestandard. Dette bør komme landets innbyggere og næringsliv til gode gjennom sikker tilgang til energi til en fornuftig pris. Disse medlemmer jobber for å etablere et industrikraftregime etter "fransk modell", som gir industrien mulighet til å investere i kraftproduksjon og ta ut kraft til selvkost. Disse medlemmer vil fremme forslag om dette i forbindelse med energi- og miljøkomiteens innstilling til budsjettet.

Disse medlemmer legger i budsjettet vekt på å stimulere til økt kraftproduksjon. Konsesjonsbehandlingen må forenkles og til dels overføres til lokale myndigheter, slik at køene kan reduseres. Sammen med innføring av et teknologinøytralt, grønt sertifikatsystem kan en rekke lønnsomme og gode prosjekter realiseres. Disse medlemmer vil samtidig satse på å utvikle nye energiteknologier over et bredt spekter. Umodne teknologier må videreutvikles

før de bygges ut i stor skala. Norge bør øke kompetansen rundt kjernekraft.

Disse medlemmer vil arbeide aktivt for at gassressursene tas i bruk til innenlands verdiskapning, industriutvikling og nyskapning. Staten må ha et overordnet myndighetsansvar for infrastruktur for gass, tilsvarende det staten har for strøm. Disse medlemmer vil legge til rette for bygging av gasskraftverk med best tilgjengelig teknologi, og med rammevilkår på linje med EU. Disse medlemmer støtter arbeidet på Mongstad med å utvikle teknologi for CO₂-rensing gjennom forskning og bygging av pilotanlegg. Prosjektet på Kårstø bør derimot skrinlegges i sin nåværende form, og pengene brukes på bedre energi- og miljøprosjekter andre steder.

Disse medlemmer legger opp til en offensiv og robust petroleumspolitik og med strenge miljøkrav. Konsesjonstildelingene må igjen inn i forutsigbare runder, og man må stimulere bransjen til å satse på norsk sokkel. Disse medlemmer vil øke statens ansvar for FoU innen petroleumsnæringen, og at det bør opprettes et energi- og petroleumsforskningsfond for å sikre langsiktigheten i denne forskningen.

Disse medlemmer fremmer følgende forslag:

"Stortinget ber Regjeringen fremme forslag om å opprette et energi- og petroleumsforskningsfond på 10 mrd. kroner, hvor avkastningen benyttes til teknologisk forskning for å bedre utvinningsgraden, økonomien og sikkerheten på kontinentalsokkelen, samt andre relevante energiforskningsprosjekter."

"Stortinget ber Regjeringen fremlegge en proposisjon om kraftsituasjonen i Midt-Norge, der man bl.a. utreder en "negativ auksjonsordning" for å stimulere til utbygging av ny kraft samt bruk av redusert el-avgift for helt eller delvis å kompensere strømkunders ekstrautgifter."

3.2.12.2.3 Merknader frå medlemene i komiteen frå Høyre

Komiteens medlemmer fra Høyre viser til at Høyre i sitt alternative statsbudsjett foreslår at ramme 12 settes til -119 017 266 000 kroner, som er en utgiftsøkning i forhold til Regjeringens forslag på 30 000 000 kroner.

Disse medlemmer vil føre en fremtidsrettet energipolitikk som gir en bærekraftig og sikker energiforsyning i hele landet. Disse medlemmer trapper opp satsingen på forskning og utvikling for økt verdiskapning fremover gjennom en offensiv utnyttelse av våre naturressurser og vår spisskompetanse. Disse medlemmer tar de globale klimautfordringene på alvor. Energiproduksjon og forbruk globalt sett er den viktigste kilden til utslipp av kli-

magasser. For å unngå en økning i de globale klimagassutslippene, samtidig som utviklingsland og nyindustrialiserte land får dekket sine energibehov for å løfte sin befolkning ut av fattigdom, er det nødvendig med en kraftig satsing på fornybar energi og CO₂-håndtering fra fossile energikilder. Klimautfordringen må møtes med tiltak både nasjonalt og internasjonalt.

Disse medlemmer mener at støtteordningene for fornybar energi i Norge ikke er tilstrekkelige til å utløse mange nye prosjekter som kan utnytte vårt potensial for produksjon av ny fornybar energi. Hele 9 av 10 vindkraftprosjekter har blitt lagt til side etter at Regjeringen i 2006 valgte å bryte forhandlingene med Sverige om et grønt sertifikatmarked. Disse medlemmer påpeker at det er en meget uheldig utvikling. Under forhandlingene mellom regjeringspartiene og Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre om et klimapolitisk forlik i Stortinget vinteren 2007/2008 ble det enighet om at Regjeringen skulle ta opp igjen forhandlingene om et felles marked for grønne sertifikater med Sverige. Så langt har det ikke kommet noe ut av disse forhandlingene. I klimaforliket var det enighet om at dersom det ikke lykkes å komme frem til et resultat om grønne sertifikater innen 1. juli 2008, ville Regjeringen komme tilbake til Stortinget med et forslag til omlegging av ordningen for fornybar elektrisitet. Ordningen må innrettes slik at den over tid legger til rette for økt utbygging av ny fornybar energi i Norge i samme størrelsesorden som en ordning med grønne sertifikater ville gitt. Disse medlemmer mener samtidig at ordningen må innrettes slik at den gir mest mulig ny kraftproduksjon igjen for den offentlige støtten. På dette punktet konstaterer disse medlemmer at Regjeringen ikke har innfridd klimaforliket.

Forskning og utvikling av nye fornybare energikilder og CO₂-håndtering for fossile energikilder er viktige elementer for å løse klimautfordringene. Basert på blant annet Høyres prioriteringer i klimaforliket er satsingen på forskning og utvikling innen fornybare energikilder og karbonfangst og -lagring økt med 300 mill. kroner i statsbudsjettet for 2009. Disse medlemmer viser til at verdens samlede energibehov er økende, og sikker tilgang til energi er en avgjørende forutsetning for fortsatt økonomisk vekst og velstandsutvikling i u-landene. 1,6 mrd. mennesker mangler i dag tilgang på elektrisk kraft. Hvis den fattige delen av verden skal oppnå økonomisk utvikling og komme seg ut av fattigdom, så er sikker tilgang på energi til overkommelige priser en forutsetning. Selv om fornybare energikilder kan og må spille en viktigere rolle i verdens energiforsyning, så slår det Internasjonale Energibyrået (IEA) samtidig fast at de tradisjonelle fossile energikilder som

kull, olje og gass vil fortsatt være de klart viktigste forsyningskilder.

Disse medlemmer vil legge til rette for at norsk kontinentalsokkel forblir et attraktivt område for verdiskaping og investeringer for norske og utenlandske selskaper i petroleumssektoren. Disse medlemmer vil øke produksjonen ved å få mer olje og gass ut av hvert felt, og utvide olje- og gassaktivitetene til nye lovende områder. Skal man oppnå dette på en bærekraftig måte er det nødvendig å satse offensivt på forskning og utvikling. Under regjeringen Bondevik II ble de årlige bevilgningene over statsbudsjettet til petroleumsforskning økt fra 145 mill. kroner årlig i statsbudsjettet for 2001 til 412 mill. kroner i statsbudsjettet for 2006. Regjeringen Bondevik II hadde et uttalt ambisjonsnivå om å øke de årlige bevilgningene til petroleumsforskning til 600 mill. kroner årlig i løpet av denne stortingsperioden. Det er svært skuffende at Regjeringen ikke deler denne ambisiøse målsettingen. Etter at de i statsbudsjettene for 2007 og 2008 kun har opprettholdt samme nivå som i 2006, har Regjeringen i statsbudsjettet for 2009 tatt et skritt tilbake og redusert bevilgningene til petroleumsforskning til 360 mill. kroner.

Disse medlemmer mener at Regjeringens "hvileskjær" innen petroleumsforskningen er uheldig. Disse medlemmer vet at forskning og utvikling gir grunnlag for økt lønnsomhet og aktivitet på kontinentalsokkelen. FoU er også en konkurransefaktor for norsk petroleumsnæring. Skal norsk olje- og gassindustri hevde seg i internasjonal konkurranse, er evnen til å ligge i forkant med ny teknologi og kunnskap helt vesentlig. Dette er også viktig for å sikre grunnlaget for at næringen skal være konkurransedyktig i et langsiktig perspektiv, etter at petroleumsproduksjonen på norsk kontinentalsokkel faller. Disse medlemmer viser til at vi må bygge videre på det internasjonale fortrinn vi har innenfor denne sektoren. Økt forskningsinnsats vil gi muligheter for videre utvikling av et næringsmiljø med sterke internasjonale posisjoner og vekstpotensial.

Disse medlemmer mener det er en tydelig sammenheng mellom kompetansebygging, bevilgninger til forskning og utvikling, utviklingen av petroleumsnæringen som vår fremste høyteknologiske kunnskapsindustri og størrelsen på dagens petroleumsfond. Størrelsen på petroleumsfondet i fremtiden avhenger av hvor gode vi er til å utnytte de gjenværende anslåtte 70 pst. av ressursene på sokkelen. Derfor vil disse medlemmer gå imot Regjeringens reduksjon i bevilgningene til petroleumsforskning, og foreslår å øke bevilgningene med 50 mill. kroner i forhold til Regjeringens forslag, slik at bevilgningene kommer opp på samme nivå som i statsbudsjettet for 2008.

Fusjonen mellom Statoil og Hydro sommeren 2007 medførte en omfattende endring i norsk petroleumspolitik. Disse medlemmer mener Statoil-Hydro har fått en svært dominerende posisjon på norsk kontinentalsokkel. I forhold til mangfold og konkurranse på sokkelen, representerer fusjonen betydelige utfordringer. For å kompensere for den tapte konkurransen, mener disse medlemmer det er nødvendig å styrke blant annet Petoro for å styrke alternative kompetansemiljøer i norsk petroleumsvirksomhet.

Også regjeringspartiene delte synet om at fusjonen mellom Statoil og Hydro gjorde det nødvendig å styrke Petoro. Disse medlemmer viser her til Innst. S. nr. 243 (2006–2007) der medlemmene fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet, sa følgende:

"(...) i saker som er sentrale for SDØE, og hvor de øvrige selskapene ikke har sammenfallende interesser med Petoro eller velger ikke å sette inn ressurser, må Petoro etter sammenslåingen i større grad vurdere å gjøre selvstendige analyser, etablere alternative forslag, kvalitetssikre operatørens arbeid og gjøre egne utredninger knyttet til utvalgte strategiske problemstillinger. Flertallet mener en konsekvens av dette innebærer en styrking av Petoro."

På bakgrunn av dette er det skuffende at Regjeringen i statsbudsjettet for 2009 ikke har foreslått noen reell styrking av Petoro. Sett i forhold til før fusjonen mellom Statoil og Hydro er bevilgningene til Petoro reelt sett omtrent uendret.

Det er trolig at petroleumsvirksomheten vil flytte nordover etter hvert som produksjonen fra de modne olje- og gassfeltene i Nordsjøen har nådd toppen, mens det fortsatt er umodne og utforskede områder i Barentshavet og det nordlige Norskehavet. Ved utbyggingen av nye olje- og gassfelt har det vært tradisjon for å vektlegge regionale ringvirkninger og kompetansebygging av lokalt næringsliv gjennom leverandørutviklingsprogrammer. Ved behandling og godkjenning av framtidige utbyggingsplaner mener disse medlemmer det må legges opp til løsninger som gir lokal verdiskaping. Etter hvert som petroleumsaktiviteten i økende grad vil foregå i nordområdene, må dette få konsekvenser når det gjelder fremtidig utvikling, verdiskaping og sysselsetting på land der selskapene aktivt bruker og utvikler de baseorganisasjonene som allerede er etablert i nord. Tilsynsaktiviteten skal være tilpasset aktiviteten til enhver tid. Disse medlemmer følger opp de forrige års satsing på oljevernberedskap med nye 15 mill. kroner utover Regjeringens forslag. Disse medlemmer ber derfor Regjeringen utrede hvordan Petroleumstilsynet og tilsynsoppgavene best kan ivaretas når petroleumsaktiviteten øker i de nordlige havområdene.

Disse medlemmer fremmer følgende forslag:

"Stortinget ber Regjeringen utrede hvordan Petroleumsstilsynets tilsynsoppgaver best kan ivaretas når petroleumsaktiviteten øker i de nordlige havområdene, enten ved opprettelse av et avdelingskontor i Harstad eller på annen måte."

3.2.12.2.4 *Merknader fra medlemen i komiteen fra Kristeleg Folkeparti*

Komiteens medlem fra Kristelig Folkeparti vil øke bevilgningene til fornybar energi, elektrisitetssparing i husholdninger og Lavenergiprogrammet i forhold til Regjeringens forslag, og halvere bevilgningen til seismikkinnsamling i havområdene utenfor Lofoten og Vesterålen.

De globale klimaendringene er vår tids største politiske utfordring. FNs klimapanel har slått fast at de globale utslippene av klimagasser må reduseres med 80 pst. innen 2050 hvis vi skal greie å unngå de verste konsekvensene av global oppvarming. Norge må ta sin rettmessige del av kostnadene knyttet til nødvendige utslippsreduksjoner i Norge og utlandet.

Dette medlem viser til Stortingets behandling av St.meld. nr. 34 (2006–2007), Innst. S. nr. 145 (2007–2008) Norsk klimapolitikk, og er glad for at Regjeringen i forslaget til statsbudsjett for 2009 i hovedsak følger opp de vedtak og bevilgninger vi som avtalepartnere ble enige om i klimaforliket. Dette medlem ønsker spesielt å løfte frem de økte bevilgningene til forskning og utvikling innen fornybare energikilder og karbonfangst og -lagring, som er et direkte resultat av klimaforliket. Samtidig er det skuffende at Regjeringen velger ikke å oppfylle klimaforlikets klare enighet om å trappe opp satsingen på det nylig etablerte Lavenergiprogrammet. Med dette som bakgrunn foreslår dette medlem en bevilgning på 5 mill. kroner i driftstilskudd til Lavenergiprogrammet.

Dette medlem vil peke på at det nødvendig med en sterkere satsing på utbygging av fornybar energi enn det Regjeringen legger opp til. Norge har store naturgitte forutsetninger for produksjon av fornybar energi. Blant annet er potensialet for utbygging av vindkraft stort, men få av de planlagte vindkraftprosjektene er realisert. Det er viktig å realisere nye prosjekter som kan bidra til å dekke behovet for kraft i framtida. I påvente av Regjeringens arbeid med etablering av et felles grønt sertifikatmarked med Sverige må støtten til elektrisitetsproduksjon fra fornybare energikilder i Norge forbedres. For å utløse vesentlig ny produksjon er det nødvendig å øke kapitalavsetningen på Grunnfondet for fornybar energi og energieffektivisering. Dette medlem foreslår å øke kapitalinnskuddet i Grunnfondet med 10 mrd.

kroner i 2009 utover Regjeringens forslag. Dette vil øke avkastningen fra Grunnfondet med anslagsvis 450 mill. kroner i 2009, som gjøres tilgjengelig for utbygging av fornybar energi gjennom Energifondet.

Regjeringen foreslår i sitt budsjettforslag en avsetning på 40 mill. kroner til tilskuddsordningen for elektrisitetssparing i husholdninger. Ordningen ble etablert under ENOVA i 2006, og har så langt mottatt nesten 25 000 søknader. Køen for å få støtte er lang, og støttebehovet overgår de midlene Regjeringen stiller til disposisjon. På denne bakgrunn foreslår dette medlem å øke bevilgningen til tilskuddsordningen for elektrisitetssparing i husholdninger med 20 mill. kroner.

I henhold til forvaltningsplanen for Barentshavet og havområdene utenfor Lofoten er det viktig å få kartlagt både miljøressursene og de geologiske forholdene. Regjeringen har i sitt budsjettforslag satset betydelig mer på geologiske undersøkelser i form av seismikkskyting enn på miljøkartlegging. Bevilgninger til MAREANO-programmet er langt lavere enn forutsatt da programmet startet, og miljøkartleggingen er derfor forsinket. Dette vil kunne bety at revisjonen av forvaltningsplanen må utsettes. Dette medlem vil derfor foreslå å redusere bevilgningen til seismikkinnsamling i Nordland VII og Troms II med 100 mill. kroner. Dette medlem vil samtidig foreslå å øke bevilgningen til MAREANO over Miljøverndepartementets budsjett med 3 mill. kroner. Tilsvarende økning er også gjort på budsjettet til Nærings- og handelsdepartementet og Fiskeri- og kystdepartementet.

Dette medlem foreslår også å øke bevilgningen til vedlikehold av Halden- og Telemarkkanalen med 5 mill. kroner.

Dette medlem foreslår en netto ramme på -119 117,3 mill. kroner for rammeområde 12, noe som er en utgiftsreduksjon på 70 mill. kroner i forhold til Regjeringens forslag.

3.2.12.2.5 *Merknader fra medlemen i komiteen fra Venstre*

Komiteens medlem fra Venstre viser til at Venstre i sitt alternative statsbudsjett foreslår å bevilge -119 170 266 000 kroner under rammeområde 12, som er en utgiftsreduksjon på 123 000 000 kroner i forhold til Regjeringens forslag.

Dette medlem viser til at Venstres hovedprioritet i energipolitikken er å omstille Norge til et klimavennlig samfunn, samtidig som vi opprettholder en velfungerende og sikker energiforsyning. Skal vi løse de internasjonale klimautfordringene, kreves det at rike land som Norge tar en lederrolle i arbeidet med å vise fattigere land at det er mulig å kombinere lave utslipp med et høyt velstands- og velferdsnivå.

Dette medlem mener Norge har store muligheter til å legge om energibruken og ta i bruk ny teknologi i energiforsyningen og industrien for å redusere utslippene. Dette medlem vil vektlegge betydningen av å jobbe for å bruke energi mer effektivt, ta i bruk klimavennlig løsninger og utvikle nye klimavennlige teknologier for framtiden. Dette medlem synes det var positivt at det ble bred enighet om klimaforliket, avtalen om St.meld. nr. 34 (2006–2007) Norsk Klimapolitikk, jf. Innst. S. nr. 145 (2007–2008) om mer ambisiøse mål for klimaarbeidet og flere konkrete tiltak i flere sektorer. Dette medlem viser til at Regjeringen i sitt budsjettforslag har økt satsingen på klima- og miljøtiltak som et resultat av klimaforliket. Dette medlem mener imidlertid Regjeringen ikke tilstrekkelig følger opp det som er avtalt og det som er nødvendig for å nå de klimamålene som har fått bred tilslutning. Dette medlem vil påpeke at Regjeringens alternativ til ordning med grønne sertifikater ikke er bred nok og ikke er virkningsfull nok til å utløse den mengden ny fornybar energiproduksjon som en ordning med grønne sertifikater ville gitt. Regjeringen følger ikke opp satsingen på energieffektive bygg gjennom næringssamarbeidet Lavenergiprogrammet. Dette medlem synes Regjeringens forslag til bevilgning til videre arbeid med CO₂-håndtering er positivt. Dette medlem vil imidlertid påpeke at det haster med å få på plass de nødvendige avklaringer for hvordan bevilgningen skal benyttes i forhold til fremdrift om fullskala CO₂-håndtering ved gasskraftverkene.

Dette medlem foreslår et offensivt opplegg med grønt skatteskitte med redusert skatt på arbeid og økte skatter på utslipp og miljøskadelig adferd innenfor en ramme på om lag 2,7 mrd. kroner. Som en konsekvens øker driftsutgiftene over statens direkte økonomiske engasjement (SDØE) i petroleumssektoren med 67 mill. kroner.

Ny fornybar energi, energisparing og energiomlegging vil bidra med miljøvennlig kraft og redusere utslippene. Dette medlem vil vise til at Venstre foreslår å øke kapitalen i grunnfondet for fornybar energi og energieffektivisering med 10 mrd. kroner i

en bred satsing på fornybar energi, energiomlegging og energisparing.

Dette medlem mener at Norge er avhengig av sikker og tilstrekkelig tilgang på energi og en fortsatt utvinning og utvikling av petroleumsressursene på sokkelen. Petroleumsnæringen er en internasjonal næring. Dette medlem mener Norge har et ansvar for å ligge i forkant av utviklingen innen næringen, og mener miljøkrav vil bidra til å styrke næringens konkurranseevne på lengre sikt. Petroleumsaktivitet på norsk sokkel må ta hensyn til andre aktiviteter og andre interesser knyttet til miljø, fiskeri og sjøfart. Dette medlem ønsker derfor å føre en politikk for skånsom petroleumsaktivitet. Skånsom aktivitet skjer gjennom etablering av petroleumsfrie soner hvor miljøet er mest sårbart og gjennom strenge miljøkrav tilknyttet aktivitet i de områdene aktivitet er forsvarlig innenfor økosystemenes rammer.

Dette medlem vil peke på at det er en vesentlig ubalanse i Regjeringens oppfølging St.meld. nr. 8 (2005–2006) om helhetlig forvaltning av det marine miljø i Barentshavet og havområdene utenfor Lofoten, jf. Innst. S. nr. 225 (2005–2006). Det satses kraftig på oljeleting gjennom seismiske undersøkelser i sårbare havområder, mens Regjeringen ligger langt etter i satsingen på kartlegging av miljøverdier i de sårbare områdene. Dette medlem viser til Venstres alternative statsbudsjett hvor Venstre foreslår å kutte bevilgningene til seismiske undersøkelser i sårbare havområder med 200 mill. kroner, og hvor Venstre foreslår å øke satsingen på kartlegging av bunnforhold og miljøverdier i sårbare havområder over rammeområde 13 med til sammen 50 mill. kroner.

Utviklingen på norsk sokkel har i flere tiår vært preget av den beinharde og fruktbare konkurransen, rivaliseringen og uenigheten mellom Statoil og Hydro. Etter etableringen av StatoilHydro står Petoro som SDØE-forvalter overfor færre valgmuligheter. Dette krever en styrking av Petoro ettersom selskapet ikke lenger kan spille på de ulike innfallsvinklene og konkurransen mellom Statoil og Hydro. På denne bakgrunn foreslår dette medlem å styrke Petoro med 5 mill. kroner.

3.2.12.3 OPPSUMMERING AV FORSLAGA TIL RAMMESUMMAR FOR RAMMEOMRÅDE 12

	St.prp. nr. 1 med Tillegg nr. 1–5	A, SV, Sp	FrP	Høyre	KrF	Venstre
Forslag til netto rammebeløp	-119 047 266 000	-119 042 266 000	-119 987 666 000	-119 017 266 000	-119 117 266 000	-119 170 266 000
Avvik fra St.prp. nr. 1 Til. nr. 1–5		5 000 000	-940 400 000	30 000 000	-70 000 000	-123 000 000

3.2.13 Rammeområde 13 (Miljø), under energi- og miljøkomiteen**3.2.13.1 SAMANDRAG**

Kap.	Formål	St.prp. nr. 1 med Tillegg nr. 1–5 (2008–2009)
Utgifter rammeområde 13 (i hele tusen kroner)		
1400	Miljøverndepartementet.....	569 731
1410	Miljøvernforskning og miljøovervåking	461 676
1425	Vilt- og fisketiltak.....	78 942
1426	Statens naturoppsyn.....	167 755
1427	Direktoratet for naturforvaltning	934 270
1429	Riksantikvaren.....	404 260
1432	Norsk kulturminnefond	43 680
1441	Statens forurensningstilsyn.....	621 854
1445	Miljøvennlig skipsfart	3 000
1447	Miljøhensyn i offentlige innkjøp	8 000
1465	Statens kjøp av tjenester i Statens kartverk	378 823
1471	Norsk Polarinstitut.....	210 738
1472	Svalbard miljøvernfond	11 550
2465	Statens kartverk	12 000
Sum utgifter rammeområde 13		3 906 279
Inntekter rammeområde 13 (i hele tusen kroner)		
4400	Miljøverndepartementet.....	1 253
4410	Miljøvernforskning og miljøovervåking	4 000
4425	Refusjoner fra Viltfondet og Statens fiskefond	78 942
4426	Statens naturoppsyn.....	1 138
4427	Direktoratet for naturforvaltning	15 268
4429	Riksantikvaren.....	5 059
4432	Norsk kulturminnefond	43 680
4441	Statens forurensningstilsyn.....	64 017
4471	Norsk Polarinstitut.....	39 954
4472	Svalbard miljøvernfond	125
Sum inntekter rammeområde 13		253 436
Sum netto rammeområde 13		3 652 843

3.2.13.2 MERKNADER FRÅ KOMITEEN**3.2.13.2.1 Merknader frå medlemene i komiteen frå Arbeidarpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet**

Fleirtalet i komiteen, medlemene frå Arbeidarpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet, viser til at dei siste åra er brukt betydelege beløp på kjøp og tilrettelegging av friluftsansett. For at folk skal kunne få tilgang til desse områda, er det nødvendig at dei blir rydda og haldne ved like, og at tilgjenget til områda blir sikra. Fleirtalet foreslår derfor å løyve 5 mill. kroner til dette arbeidet.

Fleirtalet støttar elles forslaget frå Regjeringa.

Fleirtalet foreslår på denne bakgrunnen at rammeområde 13 blir auka med 5 mill. kroner frå 3 652 843 000 kroner til 3 657 843 000 kroner, samanlikna med forslaget frå Regjeringa.

3.2.13.2.2 Merknader frå medlemene i komiteen frå Framstegspartiet

Komiteens medlemmer fra Framskrittspartiet viser til at Framskrittspartiet i sitt alternative statsbudsjett foreslår at ramme 13 settes

til 3 441 843 000 kroner, som er en reduksjon i forhold til Regjeringens forslag på 211 000 000 kroner.

Disse medlemmer viser til at blant annet følgende er grunnleggende for Fremskrittspartiets miljøpolitikk:

- Norsk industri og næringsliv skal operere under så strenge miljøkrav som det er mulig for industrien å håndtere. (Beste tilgjengelige teknologi (BAT).)
- Lokale utfordringer må løses lokalt, globale utfordringer må løses globalt.
- Aktivt artsvern fremfor passivt arealvern.
- Aktive miljøtiltak fremfor passive avgiftstiltak.

Disse medlemmer mener en spekulativ bruk av såkalte miljøavgifter svekker miljøarbeidets troverdighet, da inntektene ender opp i statskassen i stedet for å gå til miljøtiltak. Disse medlemmer vil styrke næringslivets miljøinnsats ved å samarbeide med industrien om miljøtiltak, fremfor å tømme næringslivet for kapital og svekke konkurranseevnen gjennom høye miljøavgifter. Klimakvoteloven må endres slik at den gir rammevilkår på linje med EU, også etter 2012.

Bevaring og styrking av landets villaksbestander er en prioritert oppgave for disse medlemmer. Derfor prioriterer disse medlemmer å styrke kalkingsbevilgningene i håp om at dette vil medføre at laksen returnerer til flere elver tidligere, enn tilfellet ville vært ved å følge Regjeringens opplegg.

Disse medlemmer mener Regjeringens budsjett ikke er tilfredsstillende for å bekjempe Gyrodactylus salaris. En forutsetning for å nærme seg en fullføring av gyrobekjempelsen i 2016 er at bygging av en laksesperre i Driva blir påbegynt i 2009, derfor øker disse medlemmer gyrobevilgningen med 20 mill. kroner. Kunnskap om hvilke forhold som påvirker laksen i elv er av stor betydning for villaksforvaltningen.

Disse medlemmer fremmet i 2007 et omfattende forslag for å kutte CO₂-utslipp. CO₂-reduserende tiltak må innrettes der de gir størst nytte på lang sikt. Dette gjelder både i prioriteringen mellom umiddelbare tiltak og langsiktig forskning, så vel som geografisk og sektormessig gjennomføring av tiltak. Disse medlemmer er positive til å utvikle CO₂-verdikjeder så vel som å øke produksjonen av fornybar energi og stimulere til en mer miljøvennlig og effektiv infrastruktur.

Næringslivet har vist vilje og evne til å kutte uønskede utslipp, og bør stimuleres til videre aktivitet i Norge gjennom konkurransedyktige rammevilkår. Avgifter og restriksjoner som medfører karbonlekkasje må unngås.

Det har lenge vært en uttalt målsetting fra et stort flertall på Stortinget å øke satsningen på maritim- og kystkultur. Regjeringen beveger seg i årets budsjett i riktig retning men disse medlemmer prioriterer å bevilge mer penger til kystkultur enn Regjeringen legger opp til.

Disse medlemmer støtter satsningen på å etablere konkrete handlingsplaner for aktivt artsvern, samt redde og styrke arter som Norge har et særskilt ansvar for å ivareta. Disse medlemmer mener dette arbeidet kunne vært ytterligere styrket i forhold til det passive artsvernet. På denne bakgrunn ønsker disse medlemmer blant annet å styrke fjellrevarbeidet med 2 mill. kroner.

Disse medlemmer er skeptiske til omfattende, passivt arealvern. Det har vært drevet hogst til lokal industri og eksport i Norge i århundrer, og arts mangfoldet tilknyttet norsk skog er i liten grad påvirket negativt av dette. I tillegg har norsk skogbruk innført en "Levende skog"-standard, og endringene i skogbruket har medført økt nedfallsskog og dødsskog. Disse medlemmer ønsker derfor en vernepause og vil prioritere ressursene til å opprettholde kulturlandskapet, utrede miljø- og samfunnseffekt av gjennomført vern og etablere forvaltningsplaner for allerede vernede områder. Disse medlemmer kutter derfor i de poster på Regjeringens budsjett som er avsatt til etablering av nytt vern.

3.2.13.2.3 Merknader fra medlemmene i komiteen fra Høyre

Komiteens medlemmer fra Høyre viser til at Høyre i sitt alternative statsbudsjett foreslår at ramme 13 settes til 3 528 843 000 kroner, som er en reduksjon i forhold til Regjeringens forslag på 124 000 000 kroner.

Disse medlemmer tar miljøutfordringene og generasjonsperspektivet alvorlig. Disse medlemmer vil prioritere tiltak som gir reell miljøforbedringer, og vil ha effektive og treffsikre miljøtiltak. Respekt for privat eiendomsrett og bruk av markedet er nødvendig for en effektiv håndtering av miljøutfordringene.

En stor del av budsjettøkningen på 810 mill. kroner brukes til administrasjon og drift av departementet og underliggende direktorater. Disse medlemmer vil i stedet omdisponere en del av disse midlene til direkte innsats for miljøet. Den største utfordringen verden står ovenfor er trusselen om alvorlige menneskeskapte klimaendringer. FNs klimapanel (IPCC) slår i sin 4. hovedrapport fast at den globale gjennomsnittstemperaturen er i ferd med å nå et nivå vi aldri har opplevd så lenge det har bodd mennesker på jorden. De vitenskapelige data slår fast med økende sikkerhet at vi står overfor en alvorlig trussel om farlige, menneskeskapte klimaendringer.

FNs klimapanel slår fast at dersom vi skal unngå at klimasituasjonen kommer ut av kontroll, og gjennomsnittlig temperaturøkning begrenses til 2–3 grader over før-industrielt nivå, må økningen av verdens utslipp av klimagasser stanses, og snus til en nedgang innen 2015 og reduseres med 50–80 pst. av dagens nivå innen 2050. Disse medlemmer mener derfor det er avgjørende at det oppnås enighet om en internasjonal avtale om reduksjon i utslippene av klimagasser på klimatoppmøtet i København i 2009. Samtidig er det nødvendig med nasjonal innsats for å redusere klimagassutslippene i tråd med klimaforliket.

Mangfoldet av livsformer er grunnlaget for menneskets eksistens, livskvalitet og velferd. Det biologiske mangfoldet er utviklet naturlig over lang tid og gjennom kulturpåvirkning. Disse medlemmer vil ta vare på det biologiske mangfoldet for kommende generasjoner, og mener at det gjøres best gjennom en kombinasjon av vern og bærekraftig bruk. Norge har et særskilt ansvar for å ta vare på den nordatlantiske villaksen. Villaksen er i dag truet fra en rekke kanter, slik som lakseparasitten Gyrodactylus Salaris, lakselus og sur nedbør. Til tross for tidligere løfter om en styrking av bevilgningene til kalking, har Regjeringen valgt å holde bevilgningene til kalking nominelt uendret i statsbudsjettet for 2009. Disse medlemmer foreslår å styrke bevilgningene til kalking og lokale fiskeformål med 10 mill. kroner utover Regjeringens forslag.

Disse medlemmer er bekymret for miljøtilstanden i mange av landets fjorder, havner og innsjøer med hensyn til høye konsentrasjoner av miljøgifter. Mye av dette er historisk forurensning som representerer en betydelig belastning for naturmiljøet. Regjeringen har bebudet økt innsats for å rydde opp i denne forurensningen. Dette løftet følges ikke opp. I stedet foreslås det i statsbudsjettet for 2009 en reduksjon i bevilgningene til oppryddingstiltak i forurensede sedimenter med 10 mill. kroner. Disse medlemmer viser til at Regjeringens forslag til reduserte bevilgninger på denne posten vil medføre at det tar lengre tid å rydde bl.a. norske fjorder og havner for farlige miljøgifter. Disse medlemmer foreslår derfor å styrke bevilgningene til oppryddingstiltak i forurensede sedimenter med 30 mill. kroner i forhold til Regjeringens forslag. Dette innebærer en styrking på 20 mill. kroner i forhold til 2006-nivå.

Disse medlemmer mener vern av fornminner og kulturminner er avgjørende for å forstå norsk kulturarv og historie. Vern gjennom bruk og verdiskaping er temaer på den politiske dagsorden som stadig blir viktigere. Disse medlemmer foreslår derfor å øke støtten til å ta vare på våre kulturminner med 10 mill. kroner utover Regjeringens forslag.

Videre foreslår disse medlemmer å øke Kulturminnefondet med 100 mill. kroner i 2009.

Disse medlemmer foreslår en ytterligere omlegging av bilavgiftene med reduserte avgifter ved kjøp av de mest miljøvennlige bilene. Det skal lønne seg å velge miljøvennlig. Disse medlemmer viser for øvrig til miljøtiltak i pkt. 2.2 om skatt og avgift.

3.2.13.2.4 Merknader fra medlemmen i komiteen fra Kristeleg Folkeparti

Komiteens medlem fra Kristelig Folkeparti vil innenfor rammeområde 13 foreslå endringer som bidrar til økt innsats innen kulturminnevern, friluftslivstiltak, kjøp og forvaltning av friluftsområder, og miljøkartlegging i havområdene utenfor Lofoten og Vesterålen.

Dette medlem viser til Stortingets behandling av St.meld. nr. 34 (2006–2007), Innst. S. nr. 145 (2007–2008) Norsk klimapolitikk, og er glad for at Regjeringen i forslaget til statsbudsjett for 2009 i hovedsak følger opp de vedtak og bevilgninger vi som avtalepartnere ble enige om i klimaforliket. Dette medlem vil herunder spesielt peke på økningen i bevilgningen til klimainformasjonskampanjen "Klimaløftet, samt bevilgningene til arbeidet med de internasjonale klimaforhandlingene.

Dette medlem viser til at Regjeringen har utpekt 2009 til å være et kulturminneår. Formålet er blant annet å aktualisere og bringe mangfoldet av kulturminnene fram i lyset. På denne bakgrunn er det skuffende at Regjeringen ikke følger opp Stortingets vedtak fra St.meld. nr. 16 (2004–2005) jf. Innst. S. nr. 227 (2004–2005) om å gjennomføre en opptrapping av fondskapitalen i Norsk kulturminnefond slik at fondskapitalen kommer opp i 1,4 mrd. kroner i løpet av inneværende stortingsperiode. I Regjeringens budsjettforslag mangler det fortsatt 200 mill. kroner for å nå målsetningen på 1,4 mrd. kroner. Dette medlem foreslår derfor en kapitalavsetning til Kulturminnefondet med 200 mill. kroner.

Dette medlem ønsker en sterkere satsing på sikring og forvaltning av friluftsområder enn det Regjeringen legger opp til. I Regjeringens budsjettforslag for 2009 er midlene til forvaltning av friluftsområder redusert med 10 mill. kroner, mens midlene til sikringskjøp er på samme nivå som i 2007. Med fallende eiendomspriser ligger det nå til rette for en skikkelig satsing på tilbakekjøp av strandeieendommer langs kysten. Dette medlem foreslår derfor en økning av midlene til sikring og forvaltning av friluftsområder med til sammen 20 mill. kroner, samt økning på 5 mill. kroner til forvaltning av skjærgårdsparker.

Dette medlem mener også at det er behov for å styrke det offentlige bidraget til friluftslivstiltak.

Friluftslivet er ikke lenger selvrekutterende og trenger derfor offentlig støtte. Lavere deltagelse i friluftsliv er dårlig nytt for folkehelsen, og stikk i strid med målsettingen om økt fysisk aktivitet i befolkningen. Dette medlem foreslår derfor å øke tilskuddet til friluftslivstiltak med 7 mill. kroner.

I henhold til forvaltningsplanen for Barentshavet og havområdene ut Lofoten er det viktig å få kartlagt både miljøressurser og geologiske forhold. Regjeringen har i sitt budsjettforslag satset betydelig mer på geologiske undersøkelser i form av seismikk enn på miljøkartlegging. Regjeringen har så langt ikke greid å følge opp med store nok bevilgninger til MAREANO-programmet, og miljøkartleggingen er derfor forsinket. Dette vil kunne bety at revisjonen av forvaltningsplanen må utsettes. Dette medlem vil derfor øke bevilgningen til MAREANO over Miljøverndepartementets budsjett med 3 mill. kroner. Tilsvarende økning er også gjort på budsjettet til Nærings- og handelsdepartementet og Fiskeri- og kystdepartementet.

Dette medlem foreslår også midler til styrking av olje- og klimakompetansen i SFT, samt støtte til en utstilling ved norsk villreinsenter sør.

Dette medlem foreslår en netto ramme på 3 697,3 mill. kroner for rammeområde 13, som er 44,5 mill. kroner høyere enn hva Regjeringen legger til grunn i sitt forslag.

3.2.13.2.5 *Merknader fra medlemmen i komiteen fra Venstre*

Komiteens medlem fra Venstre viser til at Venstre i sitt alternative statsbudsjett foreslår å bevilge 3 772 974 000 kroner under rammeområde 13, som er 120 131 000 kroner mer enn det som følger av Regjeringens forslag.

Dette medlem vil vektlegge betydningen av en ambisiøs miljøpolitikk med mål om å sikre livsgrunnlaget for kommende generasjoner og for alle deler av verden og skape likeverdige muligheter for alle. Naturmiljøet er vårt livsgrunnlag. Det er et grunnleggende liberalt verdisyn å skape et økologisk likt utgangspunkt for alle generasjoner. Å hegne om miljøet og naturen er avgjørende for vår eksistens. Miljøpolitikk er å ta hensyn til langsiktige effekter på miljøet, selv om forurensning og overutnytting av ressurser kan gi kortsiktige fordeler. Dette medlem ønsker en framtidsrettet miljøpolitikk. Dette medlem vil at Norge skal være et foregangsland og bidra til å finne løsninger også andre land kan benytte. Globalt står vi overfor tre hovedutfordringer i miljøpolitikken: Utslipp av klimagasser, miljøgifter og tap av biologisk mangfold. Dette medlem vil påpeke at Norge har et nasjonalt ansvar for disse miljøutfordringene. I tillegg gjenstår det mye regionalt og lokalt miljøarbeid i forhold til lokal luft- og vann-

kvalitet, ressurs- og avfallshåndtering, sikring av viktige naturområder og tilgang til natur.

Klimautfordringen er en av de største utfordringene menneskeheten står overfor. Dette medlem vil at Norge skal være en pådriver i det internasjonale klimaarbeidet, og vi skal ta en lederrolle i arbeidet med å utvikle et godt, klimavennlig samfunn. Norges troverdighet som pådriver er avhengig av at vi reduserer egne utslipp, bidrar til utvikling av teknologi og viser at det er mulig å frikoble økonomisk vekst fra utslipp av klimagasser. Dette medlem synes det var positivt at det ble bred enighet om klimaforliket, avtalen om St.meld. nr. 34 (2006–2007) Norsk Klimapolitikk, jf. Innst. S. nr. 145 (2007–2008) om mer ambisiøse mål for klimaarbeidet og flere konkrete tiltak i flere sektorer. Dette medlem viser til at Regjeringen i sitt budsjettforslag har økt satsingen på klima- og miljøtiltak som et resultat av klimaforliket. Dette medlem mener imidlertid Regjeringen ikke tilstrekkelig følger opp det som er avtalt. Regjeringen satser ikke tilstrekkelig på virkningsfulle tiltak for å innfri de klimamålene som har fått bred tilslutning.

Dette medlem vil peke på at det er en vesentlig ubalanse i Regjeringens oppfølging St.meld. nr. 8 (2005–2006) om helhetlig forvaltning av det marine miljø i Barentshavet og havområdene utenfor Lofoten, jf. Innst. S. nr. 225 (2005–2006). Det satses kraftig på oljeleting gjennom seismiske undersøkelser i sårbare havområder, mens Regjeringen ligger langt etter i satsingen på kartlegging av miljøverdiene i de sårbare områdene. Dette medlem foreslår å kutte bevilgningene til seismiske undersøkelser i sårbare havområder med 200 mill. kroner over rammeområde 12. Forvaltningsplanen skal rulleres i 2010, og det skal da på ny tas stilling til områdenes status. For at denne behandlingen skal foregå på et faglig forsvarlig grunnlag vil dette medlem peke på at det er svært viktig å styrke kunnskapen om miljøverdier og økosystemene i områdene. Det vil være avgjørende for miljøinteressene. Dette medlem foreslår derfor å øke bevilgningene til kartlegging og innhenting av kunnskap om sjøfugl over SEAPOP-programmet og kartlegging av bunnforhold gjennom MAREANO-programmet med 50 mill. kroner utover Regjeringens forslag.

Dette medlem har merket seg mange organisasjoners bekymring for manglende bevilgninger til tiltak for bevaring av villaksen. Levende lakseelver er viktige for å bevare det biologiske mangfoldet og for reiselivet og turismenæringen i distriktene. Dette medlem deler denne bekymringen, og vil understreke at Norge har et særlig ansvar for å forvalte våre unike villaksstammer. Dette medlem foreslår derfor en økning av bevilgning til særlige til-

tak for villaksstammene med 10 mill. kroner utover Regjeringens forslag.

Dette medlem vil understreke betydningen av friluftslivet også som et ledd i en styrking av folkehelsen og arbeidet for en bærekraftig utvikling. Det er viktig å sikre friluftslivets utfoldelse gjennom arealer for friluftsliv, rettighet for ferdsel, aktiviteter og liknende. Dette medlem foreslår en økning av bevilgning til friluftslivstiltak med 40 mill. kroner utover Regjeringens forslag.

Dette medlem er bekymret for miljøtilstanden i mange av landets fjorder, havner og innsjøer med hensyn på høye konsentrasjoner av miljøgifter. Mye er historisk forurensing som representerer en betydelig belastning for naturmiljøet. Regjeringen har bebudet økt innsats for å rydde opp i denne forurensingen. Dette løftet følges ikke tilstrekkelig opp. Dette medlem foreslår å øke bevilgningene til oppryddingstiltak for forurenset grunn og sjøbunn med 20 mill. kroner.

Regjeringen har opprettet en ordning i regi av SFT med salg av klimakvoter til privatpersoner og bedrifter. Det finnes allerede en rekke aktører, både miljøorganisasjoner og private firma, som driver salg av klimakvoter. Flere er bekymret for hvordan de skal kunne fortsette sin virksomhet når Regjeringen

satser tungt på dette markedet. Den naturlige løsning ville være å la de ulike aktørene bidra til et mangfold av tjenester, og at staten begrenser sin rolle til å sørge for nødvendig kvalitetssikring med den hensikt å ivareta forbrukernes interesser og å bidra til effektive klimatiltak. På denne bakgrunn foreslår dette medlem å redusere de budsjetterte inntektene og utgiftene over rammeområdet til denne virksomheten.

Dette medlem vil vise til at regjeringen Bondevik II i sin periode trappet opp innsatsen i kulturminnearbeidet. Dette medlem savner en offensiv oppfølging av dette arbeidet fra Regjeringen.

Dette medlem vil blant annet vise til at Regjeringen har åpnet opp for at midlene fra kulturminnefondet skal gå til flere oppgaver – uten å øke fondets størrelse samtidig. På denne bakgrunn foreslår dette medlem å øke overføringene til kulturminnefondet med 200 mill. kroner fra 2009.

Dette medlem vil også vise til at Venstre foreslår økt innsats innen klima- og miljøtiltak på alle rammeområder – totalt 972 mill. kroner for 2009 – utover Regjeringens forslag, samt en økning i kapitaloverføringen til grunnfond for fornybar energi og energieffektivisering på 10 mrd. kroner:

Miljø- og klimatiltak	
Forskning klima/miljø	120,0
Miljøovervåking	30,0
Villaks	10,0
Friluftstiltak og -aktiviteter	60,0
Oppryddingstiltak, SFT	20,0
Miljøkartlegging, forvaltningsplanen	30,0
Lavenergi-programmet	5,0
Fjerning/tømming av skipsvrak	50,0
Jernbane	600,0
Bybane, Nord-Jæren	6,0
Ungdomsrabatt NSB og annen kollektivtrafikk	34,0
Riksvegfergetjenester	7,0
<i>Kulturminnefondet</i>	<i>200,0</i>
<i>Fondet for fornybar energi</i>	<i>10 000,0</i>
<i>Ingen petroleumsaktivitet (seismiske undersøkelser) utenfor Lofoten og Vesterålen</i>	
<i>Avvikle ordningen med gratis utslippskvoter av CO₂</i>	
Sum miljø, klima etc. (eksl. fondsavsetning)	972,0

I sum bidrar Venstres satsing på klima- og miljøtiltak med en grønn skatte- og avgiftsreform som bidrar til et samlet skatteskifte på omlag 2,7 mrd. kroner, 972,0 mill. kroner i bevilgninger for 2009 og fondsavsetninger på totalt 10,2 mrd. kroner utover Regjeringens forslag. Dette medlem vil også vise

til at Venstre foreslår å øke kapitaloverføringen til forskningsfondet med totalt 28 mrd. kroner i en strategisk satsning på kunnskaps- og lavutslippssamfunnet. Denne satsingen vil være avgjørende for å nå målsetningene i klimapolitikken.

3.2.13.3 OPPSUMMERING AV FORSLAGA TIL RAMMESUMMAR FOR RAMMEOMRÅDE 13

	St.prp. nr. 1 med Tillegg nr. 1–5	A, SV, Sp	FrP	Høyre	KrF	Venstre
Forslag til netto rammebeløp	3 652 843 000	3 657 843 000	3 441 843 000	3 528 843 000	3 697 343 000	3 772 974 000
Avvik fra St.prp. nr. 1 Tl. nr. 1–5		5 000 000	-211 000 000	-124 000 000	44 500 000	120 131 000

3.2.14 *Rammeområde 14 (Stortinget mv.), under kontroll- og konstitusjonskomiteen*

3.2.14.1 SAMANDRAG

Kap.	Formål	St.prp. nr. 1 (2008–2009)
Utgifter rammeområde 14 (i hele tusen kroner)		
1	H.M. Kongen og H.M. Dronningen	152 212
2	H.K.H. Kronprinsen og H.K.H. Kronprinsessen	21 289
41	Stortinget	902 470
43	Stortingets ombudsmann for forvaltningen	42 300
44	Stortingets kontrollutvalg for etterretnings-, overvåkings- og sikkerhetstjeneste .	7 670
51	Riksrevisjonen	420 400
	Sum utgifter rammeområde 14	1 546 341
Inntekter rammeområde 14 (i hele tusen kroner)		
3041	Stortinget	48 250
3051	Riksrevisjonen	2 300
	Sum inntekter rammeområde 14	50 550
	Sum netto rammeområde 14	1 495 791

3.2.14.2 MERKNADER FRÅ KOMITEEN

3.2.14.2.1 *Merknader frå medlemene i komiteen frå Arbeidarpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet*

Fleirtalet i komiteen, medlemene frå Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet, sluttar seg til forslaget frå Regjeringa.

3.2.14.2.2 *Merknader frå medlemene i komiteen frå Framstegspartiet*

Komiteens medlemmer fra Framskrittspartiet viser til at Framskrittspartiet i sitt alternative statsbudsjett foreslår at ramme 14 settes til 1 465 791 000 kroner, som er en reduksjon i forhold til Regjeringens forslag på 30 000 000 kroner.

Regjeringen foreslår å øke tilskuddet til parti-gruppene på Stortinget. En analyse av tilskuddet for årene 2005 og 2006 tilsier at dagens nivå gir parti-gruppene en forholdsvis romslig økonomi og gruppene har til dels store summer på bok som er oppspart fra tidligere år. Stortinget finansierer gruppene romslig, samtidig som reglene for hva tilskuddene kan benyttes til er vesentlig innsnevret. Disse medlemmer foreslår derfor å redusere tilskuddet til partigruppene med 30 mill. kroner.

3.2.14.2.3 *Merknader frå medlemene i komiteen frå Høgre*

Komiteens medlemmer fra Høyre viser til at Høyre i sitt alternative statsbudsjett foreslår at ramme 14 settes til 1 465 791 000 kroner, som er en reduksjon i forhold til Regjeringens forslag på 30 000 000 kroner.

Disse medlemmer viser i denne anledning til disse medlemmers merknader i pkt. 2.1.2 om Høyres alternative budsjett.

3.2.14.2.4 *Merknader frå medlemen i komiteen frå Kristeleg Folkeparti*

Komiteens medlem fra Kristelig Folkeparti gir sin tilslutning til Regjeringens forslag om å bevilge 1 495,8 mill. kroner under rammeområde 14.

3.2.14.2.5 *Merknader frå medlemen i komiteen frå Venstre*

Komiteens medlem fra Venstre viser til at Venstre i sitt alternative statsbudsjett foreslår å bevilge 1 483 491 000 kroner under rammeområde 14, som er 12 300 000 kroner mindre enn det som følger av Regjeringens forslag.

Dette medlem viser til at det har vært en betydelig opptrapping av den økonomiske støtten til partigruppene på Stortinget. Dette har vært nødvendig for at partigruppene skal møte nye og mer omfattende arbeidsoppgaver og ha nødvendige midler til "motekspertise" i den grad det er nødvendig. Imidlertid har de fleste partigruppene nå så god økonomi at de

fleste har gode likviditetsreserver. Dette medlem foreslår på denne bakgrunn at støtten til partigruppene får et "hvileskjær" i 2009 og at støtten videreføres på samme nominelle nivå som i 2008. En slik endring vil medføre en innsparing på 12,3 mill. kroner.

3.2.14.3 OPPSUMMERING AV FORSLAGA TIL RAMMESUMMAR FOR RAMMEOMRÅDE 14

	St.prp. nr. 1 med Tillegg nr. 1–5	A, SV, Sp	FrP	Høyre	KrF	Venstre
Forslag til netto rammebeløp	1 495 791 000	1 495 791 000	1 465 791 000	1 465 791 000	1 495 791 000	1 483 491 000
Avvik fra St.prp. nr. 1 Tl. nr. 1–5		0	-30 000 000	-30 000 000	0	-12 300 000

3.2.15 Rammeområde 15 (Helse), under helse- og omsorgskomiteen

3.2.15.1 SAMANDRAG

Kap.	Formål	St.prp. nr. 1 (2008–2009)
Utgifter rammeområde 15 (i hele tusen kroner)		
700	Helse- og omsorgsdepartementet	148 536
701	Forskning	224 122
702	Helse- og sosialberedskap	72 132
703	Internasjonalt samarbeid	59 375
710	Nasjonalt folkehelseinstitutt	949 719
712	Bioteknologinemnda	8 021
715	Statens strålevern	106 727
716	Statens institutt for rusmiddelforskning	36 514
718	Alkohol og narkotika	176 005
719	Folkehelse	239 600
720	Helsedirektoratet	790 588
721	Statens helsetilsyn	75 467
722	Norsk pasientskadeerstatning	120 490
723	Pasientskadenemnda	30 479
724	Helsepersonell og tilskudd til personelltiltak	252 011
725	Nasjonalt kunnskapssenter for helsetjenesten	100 340
726	Habilitering, rehabilitering og tiltak for rusmiddelavhengige	138 847
727	Tannhelsetjenesten	65 878
728	Forsøk og utvikling mv.	74 565
729	Annen helsetjeneste	262 160
732	Regionale helseforetak	102 654 675
737	Kreftregisteret	87 496
742	Kontrollkomisjonene og andre utgifter under psykisk helsevern	37 665
743	Statlige stimulerings tiltak for psykisk helse	695 668
744	Tvungen omsorg for psykisk utviklingshemmede	53 741
750	Statens legemiddelverk	189 809
751	Apotekvesenet og legemiddelfaglige tiltak	62 541
760	Utredningsvirksomhet mv.	25 230
761	Tilskudd forvaltet av Helsedirektoratet	1 960 523

2711	Spesialisthelsetjenester mv.	3 135 100
2751	Legemidler mv.	8 956 600
2752	Refusjon av egenbetaling	3 959 500
2755	Helsetjeneste i kommunene mv.	5 266 500
2790	Andre helsetiltak	285 000
Sum utgifter rammeområde 15		131 301 624
Inntekter rammeområde 15 (i hele tusen kroner)		
3703	Internasjonalt samarbeid	18 270
3710	Nasjonalt folkehelseinstitutt	251 886
3715	Statens strålevern	41 935
3716	Statens institutt for rusmiddelforskning	2 112
3720	Helsedirektoratet	3 789
3722	Norsk pasientskadeerstatning	4 631
3723	Pasientskadenemnda	500
3724	Statens autorisasjonskontor for helsepersonell	17 923
3725	Nasjonalt kunnskapssenter for helsetjenesten	120
3732	Regionale helseforetak	1 865 000
3750	Statens legemiddelverk	115 543
3751	Apotekvesenet og legemiddelfaglige tiltak	171
Sum inntekter rammeområde 15		2 321 880
Sum netto rammeområde 15		128 979 744

3.2.15.2 MERKNADER FRÅ KOMITEEN

3.2.15.2.1 Merknader frå medlemene i komiteen frå Arbeidarpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet

Fleirtalet i komiteen, medlemene frå Arbeidarpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet, viser til Regjeringa sitt arbeid innanfor fattigdom og rusomsorg. Fleirtalet ønskjer å styrkje innsatsen innanfor rusfeltet ytterlegare ved å løyve 5 mill. kroner meir til rusmeistringseiningar i fengsla. Halvparten av dette beløpet blir løyvt over rammeområde 15. Slike einingar eksisterer i dag, mellom anna i Bergen fengsel, på Bretvedt og i Bodø. Desse einingane gir rusavhengige eit tilbod om å bruke soningstida til behandling. Spesielt er det viktig å styrkje innsatsen overfor unge innsette.

Fleirtalet vil understreke kor viktig ei god primærhelseteneste er for helsa og tryggleiken til folk. Heile 90 pst. av befolkninga får si behandling i primærhelsetenesta. Tiltak for å betre legesituasjonen generelt og spesielt der denne er for dårleg, må derfor prioriterast høgt. Fleirtalet vil understreke at det er den enkelte kommune sitt ansvar å sikre nødvendig kapasitet i allmennlegetenesta. Etablering av interkommunal legevakt har vist seg å vere eit godt tiltak for å styrkje rekrutteringa av legar til distrikta. I dag deltek 317 kommunar i eit interkommunalt legevaktsamarbeid; ein auke frå 300 i 2006. Fleir-

talet har merkt seg at den nye tilskotsordninga for etablering eller utviding av interkommunale legevaktsamarbeid har gitt støtte til bare åtte av dei 26 som søkte i 2008. Fleirtalet ser det som positivt at interessa er så stor. Fleirtalet vil ut frå dette foreslå at løyvinga til dette formålet blir auka med 3 mill. kroner.

Fleirtalet viser til at Institutt for Sjelesorg ved Modum Bad har eit viktig lågterskeltilbod for menneske som ikkje treng psykiatrisk behandling, men som treng livshjelp for lettare å komme gjennom andre typar utfordringar. Personar som bruker tilbodet kjem ofte fordi dei slit med sorg, konflikthar, sekterisme, sjølvordstankar, at dei er einsame, utbrende o.a.

Ved å øyremerke 1 mill. kroner i 2009 kan Institutt for Sjelesorg utvide verksemda til fleire brukargrupper, avhjelpe køane i det offentlege behandlingsapparatet og drive betre opplysningsarbeid, mellom anna i forhold til sekterismeproblematikken. Fleirtalet vil støtte opp om dette viktige tilbodet og foreslår derfor at det blir løyvt 1 mill. kroner til tiltaket.

Fleirtalet støttar elles forslaget frå Regjeringa.

Fleirtalet foreslår på denne bakgrunnen at rammeområde 15 blir auka med 6,5 mill. kroner frå 128 979 744 000 kroner til 128 986 244 000 kroner, samanlikna med forslaget frå Regjeringa.

3.2.15.2.2 *Merknader frå medlemene i komiteen frå Framstegspartiet*

Komiteens medlemmer fra Framskrittspartiet viser til at Framskrittspartiet i sitt alternative statsbudsjett foreslår at ramme 15 settes til 134 481 416 000 kroner, som er en økning i forhold til Regjeringens forslag på 5 501 672 000 kroner.

Et helhetlig helsevesen med pasienten i fokus

Disse medlemmer ser med sterk bekymring på utviklingen knyttet til sykehusenes økonomi, økende ventelister og ventetider. Disse medlemmer ønsker å skape et helhetlig helsevesen og det er viktig at de forskjellige institusjonene og helsenivåene samarbeider for å sikre at pleiende får den hjelp de trenger, der de trenger den. Disse medlemmer vil derfor satse helhetlig på både innenfor ordinære spesialisthelsetjenester, men også innenfor rehabilitering, rusomsorg og habilitering. Det er uholdbart at om lag 230 000 mennesker står i helsekø i et av verdens rikeste land.

Disse medlemmer ønsker derfor å gjennomføre omfattende tiltak for å styrke og bedre helsesektoren i sitt alternative budsjett for 2009. Disse medlemmer foreslår å øke sykehusenes budsjett for 2009 med 2 mrd. kroner utover Regjeringens forslag, noe som medfører at disse medlemmer fjerner den resterende skjevfordelingen mellom de ulike helseforetakene. I tillegg foreslår disse medlemmer å likestille private og offentlige tjenestetilbydere, noe som medfører at den totale kapasiteten i helsevesenet vil bli benyttet. Dette vil føre til kortere ventelister og ventetider.

For å sikre økt pasientbehandling og effektivitet økes også den innsatsbaserte finansieringen (ISF) fra 40 til 60 pst.

Disse medlemmer ser i likhet med Regjeringen behovet for effektivisering knyttet til spesialisthelsetjenesten, og mener det er svært mye ugjørt i denne forbindelse. Disse medlemmer ønsker derfor å legge ned de regionale helseforetakene, og opprette et statlig sykehusdirektorat. Dette vil føre til store effektiviseringsgevinster, samtidig som de geografiske forskjellene knyttet til grad og kvalitet av behandling den enkelte mottar, blir fjernet. Videre må helsevesenet organiseres slik at medisinsk personell (leger, sykepleiere, etc.) benyttes til pasientrelatert arbeid i større grad. Disse medlemmer er av den oppfatning at leger og sykepleiere skal behandle pasienter fremfor å utføre administrativt arbeid. Disse medlemmer mener derfor det må ansettes merkantilt ansatte til å utføre en god del av det administrative arbeidet som i dag utføres av helsepersonell. Disse medlemmer ønsker videre å slette

del av sykehusenes gjeld, for å bedre likviditeten og det økonomiske fundamentet til foretakene.

Raskere rehabilitering

Disse medlemmer har merket seg at Regjeringen kun legger opp til en videreføring av kjøp av private/ideelle rehabiliteringsplasser i 2009, noe som ikke er tilfredsstillende all den tid hver sjettede rehabiliteringsplass er forsvunnet under den sittende regjering.

Disse medlemmer ønsker å øremerke 300 mill. kroner til rehabiliteringsformål, slik at kapasiteten hos både offentlige, private, og ideelle institusjoner kan benyttes og behovet for disse tjenestene dekkes. Rehabilitering er svært samfunnsøkonomisk lønnsomt, samtidig som livskvaliteten for den det gjelder øker betydelig. Rehabilitering er et høyt prioritert området for disse medlemmer, og det er derfor en storstilt satsning på dette området i budsjettet for 2009.

Flere sykehjemsplasser

Disse medlemmer er svært misfornøyd med investeringstilskuddet knyttet til bygging av sykehjem og omsorgsboliger, og mener 500 nye sykehjemsplasser er alt for lite. Disse medlemmer vil øke investeringstilskuddet og rammen, slik at det kan bygges 2 400 nye sykehjemsplasser, og 600 omsorgsboliger i 2009.

Reduserte egenandeler

Regjeringens løfter om å redusere egenandeler i helsevesenet er ikke gjennomført, snarere tvert imot. Regjeringen foreslår en rekke egenandelsøkninger i 2009, noe disse medlemmer går imot. Disse medlemmer vil i tillegg justere ned egenandelstak 1 til 1 500 kroner, fremfor en økning til 1 780 kroner slik Regjeringen har foreslått.

Økt medisinsk forskning

Disse medlemmer er av den oppfatning at den medisinske forskningen i Norge ikke holder et tilfredsstillende nivå. Disse medlemmer vil derfor foreslå en økning til forskningen på til sammen 100 mill. kroner, herunder presiseres det at diabetes-, demens-, kreft-, ADHD- og stamcelleforskning er prioriterte grupper.

Opptrappingsplanen for psykiatri må videreføres

Disse medlemmer mener psykiatritilbudet i Norge fortsatt har en lang vei å gå for å kunne bli tilfredsstillende. Disse medlemmer er derfor svært bekymret over at Regjeringen fjerner de øremerkede tilskuddene på om lag 6,5 mrd. kroner, og overfører dette som rammeoverføringer til kommuner og regi-

onale helseforetak. Dette kan medføre at psykiatritilbudet svekkes. Disse medlemmer ønsker derfor å videreføre psykiatriplanen med øremerkede midler i 2009, samt styrke området med ytterligere 250 mill. kroner.

Disse medlemmer fremmer følgende forslag:

"Stortinget ber Regjeringen overføre finansieringsansvaret for syketransporten og rehabiliteringstjenesten til NAV-systemet."

"Stortinget ber Regjeringen overføre finansieringsansvaret for TNF-hemmerne og MS-medisinen til NAV-systemet."

"Stortinget ber Regjeringen utrede muligheten for å innføre PSA-screening som en obligatorisk ordning for risikogrupper."

"Stortinget ber Regjeringen i løpet av våren 2009 fremme forslag om innlemmelse i egenandelstak 2-ordningen for personer med særlig høye utgifter, og personer med dårlig betalingsevne, knyttet til sykdom/skade i munnhulen."

"Stortinget ber Regjeringen i forbindelse med statsbudsjettet for 2010 fremme forslag om å erstatte de regionale helseforetakene med et statlig sykehusdirektorat."

"Stortinget ber Regjeringen, i løpet av vårsesjonen 2009, legge frem en sak knyttet til finansiering av vedlikeholdsetterslepet av medisinsk utstyr og bygningsmasse ved norske sykehus."

3.2.15.2.3 *Merknader fra medlemmene i komiteen fra Høyre*

Komiteens medlemmer fra Høyre viser til at Høyre i sitt alternative statsbudsjett foreslår at ramme 15 settes til 129 209 744 000 kroner, som er en økning i forhold til Regjeringens forslag på 230 000 000 kroner.

Disse medlemmer mener at den offentlige helsetjenesten må sikre at pasientene får nødvendig helsehjelp av god kvalitet når de har behov for det.

Helsetjenesten setter inn store ressurser på å redde liv, og kan redde stadig flere etter eksempelvis hjerteinfarkt, slag og ulykker. Mange pasient opplever imidlertid at de ikke får et nødvendig opptreningsopplegg. Dette betyr tapte muligheter for mange mennesker, som dermed blir avhengige av omsorgstjenester og trygd. Disse medlemmer viser til at en undersøkelse utført av SINTEF viser at tilbudet om habilitering og rehabilitering svikter i mange ledd. Til tross for at det er avdekket store

mangler i tilbudet om habilitering og rehabilitering, har Regjeringen ikke foreslått noen styrking av dette feltet denne stortingsperioden.

Disse medlemmer mener at den neste helsepolitiske hovedsatsingen må være innenfor habilitering og rehabilitering. Dette vil sikre at flere mennesker får mulighet til å mestre hverdagen og delta i arbeids- og samfunnsliv. Denne satsingen er en investering i mer frihet og bedre livskvalitet for mange mennesker. Samtidig er dette god samfunnsøkonomi fordi det gir flere mennesker mulighet for å delta i arbeidslivet og reduserer behovet for omsorgstjenester. Disse medlemmer vil øremerke 600 mill. kroner av bevilgningen til helseforetakene til bedre tilbud om habilitering og rehabilitering.

Pasienter i Norge opplever et byråkratisk og fragmentert helsetilbud. Mange, særlig syke eldre, blir sendt som pakkepost mellom sykehus, sykehjem og bosted. Dette mener disse medlemmer at skyldes for dårlige helsetjenester der folk bor, blant annet i sykehjem. Norge er i verdenstoppen når det gjelder bevilgninger til helsetjenesten. Vi har et høyere antall sykehussenger og flere leger og sykepleiere i sykehus enn andre europeiske land. Det høye forbruket av sykehustjenester fører imidlertid ikke til bedre helse for befolkningen. Disse medlemmer viser til at undersøkelser foretatt av Helse- og omsorgsdepartementet viser at bedre helse- og omsorgstilbud i kommunene kan føre til at antall liggedøgn i sykehus kan reduseres med 10 pst.

Disse medlemmer mener at vi må flytte litt mer på legene og litt mindre på pasientene. Det må utvikles flere desentraliserte helsetilbud som distriktsmedisinske sentre. Det må etableres flere tilbud i samarbeid mellom helseforetak og kommuner for å gi pasientene et mer helhetlig tilbud. Helseforetakenes virksomhet må omstilles i retning av mer desentralisert og oppsøkende virksomhet for å understøtte den kommunale helse- og omsorgstjenesten, eksempelvis innenfor geriatri, rehabilitering og behandling av kronisk syke. Dette vil sikre at pasientene får bedre helsehjelp der de bor, og redusere belastningen med lang reisevei, hyppige reinnleggelser og opphold i sykehuskorridorene. Samtidig vil dette føre til bedre ressursbruk i helsesektoren. Regjeringen har foreslått 1 094 mill. kroner til økt aktivitet i helseforetakene. Disse medlemmer vil øremerke 400 mill. kroner av denne bevilgningen til samhandlings tiltak og utvikling av desentraliserte helsetilbud for å gi pasientene bedre helsehjelp der de bor.

Disse medlemmer viser til at til tross for en formidabel vekst i bevilgningene til helse, har helsekøen økt med 40 000 pasienter under regjeringen Stoltenberg II. Dette skyldes særlig Regjeringens ideologiske motstand mot bruk av private aktører. Regjeringen har blant annet kuttet ned på det offent-

liges bruk av private opptreningsinstitusjoner med 53 700 oppholdsdøgn og 69 plasser i private rusinstitusjoner. Pasientene betaler en høy pris for denne ideologiske kjepphesten gjennom unødvendig ventetid for nødvendig behandling. Disse medlemmer mener at Regjeringens kutt i private tilbud også har ført til en klassesdelt helsetjeneste der de pasientene som har god økonomi kan kjøpe seg plass i private tilbud. De som har dårlig økonomi må stille seg bakrest i den offentlige køen.

For disse medlemmer er det meningsløst at pasienter venter på behandling mens behandlingsplasser står ledige. Disse medlemmer vil kutte helsekøen og sikre at pasientene får raskere helsehjelp for det offentliges regning gjennom økt samarbeid med private aktører som har ledig kapasitet. Helseforetakene må pålegges å kjøpe tjenester av private aktører innenfor sine rammer, slik at helsekøene og ventetidene kan reduseres. De øremerkede midlene til habilitering og rehabilitering skal benyttes til kjøp av flere tjenester fra private opptreningsinstitusjoner og rusinstitusjoner.

Disse medlemmer mener det er behov for å styrke kvaliteten i omsorgstjenesten for å gi brukerne et bedre tilbud. Derfor foreslår disse medlemmer å øke bevilgningen til dette formålet med 250 mill. kroner utover Regjeringens forslag. Denne bevilgningen vil legge til rette for arbeidet med kompetanseutvikling blant ansatte i sektoren samt økt bemanning av leger og annet helsepersonell på sykehjem. Det øremerkes midler til å sikre at sykehjemsleger skal få samme lønn som sykehusleger. Videre skal bevilgningen sikre bedre rehabiliteringstilbud og tannhelsetjenester, samt bedre omsorg ved livets slutt.

Disse medlemmer viser til at et tverrregionalt utredningsarbeid har synliggjort et betydelig effektiviseringspotensial knyttet til samordning av stabs- og støttefunksjoner mellom de regionale helseforetakene. Disse medlemmer forutsetter fortgang i denne prosessen og legger til grunn at dette kan frigjøre 150 mill. kroner til pasientbehandling i 2009.

3.2.15.2.4 Merknader fra medlemmen i komiteen fra Kristeleg Folkeparti

Komiteens medlem fra Kristelig Folkeparti mener alle skal ha likeverdig tilgang til helse- og omsorgstjenester. Dette må sikres gjennom et helhetlig tjenestetilbud, uavhengig av nivåer og avdelinger. Omsorg for mennesker som trenger helse- og omsorgstjenester må prioriteres sterkere, siden utfordringene vil bli stadig større i årene fremover. Det vil være dobbelt så mange eldre over 67 år i 2050, sammenliknet med i dag. Dette medlem mener dette må håndteres med fokus på økt kapasitet

og på innhold og kvalitet i helse- og omsorgstjenestene. De sykeste eldre har behov for sykehjemsplass for å få den hjelpen de trenger. Dette medlem mener Regjeringens forslag om 1 000 omsorgsplasser ikke står i forhold til behovene, og foreslår å øke med 2 000 plasser utover Regjeringens forslag, til 3 000. Dette innebærer at det gis en tilsagnsramme på 1 566 mill. kroner, og en bevilgning i 2009 på 329,6 mill. kroner. Kulturtiltak i regi av frivillige organisasjoner som "Livsglede for eldre" er viktig for å sikre innhold i hverdagen for eldre mennesker, og dette medlem foreslår 5 mill. kroner til dette.

Dette har konsekvenser for sykehusenes økonomi gjennom å sikre raskere utskrivelse av utskrivningsklare pasienter og redusere antallet korridorpasienter, og dermed kunne behandle raskere og redusere pasientkøene.

Dette medlem mener Demensplanen må følges opp med et stimuleringsstilskudd på 50 mill. kroner for opprettelse av tilrettelagte dagaktivitetstilbud for mennesker med demens som bor hjemme. Kun 6,5 pst. av hjemmeboende demenspasienter har et slikt tilbud. Til sammen utgjør satsingen på eldreomsorg 384,6 mill. kroner utover Regjeringens forslag (der 329,6 mill. kroner går over Kommunal- og regionaldepartementets budsjett).

Dette medlem mener helse- og omsorgstjenestene skal preges av en helhetlig tenkning med fokus på forebygging, behandling, rehabilitering og oppfølging. Det er viktig å se hele mennesket. Dette medlem viser til rapporter fra Helsedirektoratet fra 2007 som viser at fokus på økonomi helt ned på avdelingsnivå på sykehusene er styrende for prioritering og kvalitet i helsetjenestene. Innsatsstyrt finansiering (ISF) var ment som et styringsverktøy for de regionale foretakene, og ikke som et prioriteringsverktøy for lønnsomme og ulønnsomme pasienter. ISF-systemet brukes til å legge krav om inntjening ved de enkelte tjenesteytende avdelinger. Dette kan også være til hinder et helhetlig pasienttilbud, og dermed for bedre samhandling mellom avdelinger og nivåer i helsetjenestene, noe som er en av de største utfordringene i helsetjenestene i dag.

Dette medlem mener at habiliterings- og rehabiliteringsfeltet trenger et sterkere fokus i årene fremover. Sykehusenes økonomiske situasjon må ikke gå ut over dette. Sykehusene må gis rammevilkår slik at det kan gjøres langsiktige grep for å prioritere og omstille sin virksomhet, basert på medisinsfaglige vurderinger, til beste for pasienten. Å redusere lidelse og øke livskvaliteten er et viktig mål, samtidig som dette er god samfunnsøkonomi, og styrket tilbud innen behandlingsreiser for kronisk syke kan hjelpe mennesker til dette. Dette medlem foreslår 10 mill. kroner til dette. Redusert behov for behandling, pleie, medisiner, og større mulighet

til å være i arbeid er ønskede effekter av god rehabilitering. Dette medlem mener bruk av private, ideelle rehabiliteringsinstitusjoner må øke, og prioriterer 100 mill. kroner av helseforetakenes basisbevilgning til dette.

Det er behov for fortsatt satsing på psykisk helse, både i spesialisthelsetjenesten og i kommunene. Dette medlem foreslår derfor at midlene til dette ikke skal inn i rammene til kommuner og helseforetak.

Rusavhengige må sikres verdige rammer. Ledig kapasitet i ideelle private rusinstitusjoner blir meningsløst når behov for disse er stort. Dette medlem foreslår derfor 50 mill. kroner for å utnytte ledig kapasitet i rusomsorgen. Kommunene må gis økonomiske incentiver for å benytte ledig kapasitet i private ideelle rusinstitusjoner, slik at det blir et alternativ til å henvise til behandling i spesialisthelsetjenesten, noe som ikke koster kommunene noe.

Dette medlem foreslår samtidig noen begrensede bevilgningsreduksjoner, blant annet reduksjon av apotekenes avanse med 1 prosentpoeng, sammenlignet med nivået i 2008. Dette medlem vil derfor forsterke Regjeringens innsparing på dette område fra 10 mill. kroner til 70 mill. kroner. Dette medlem savner en vurdering av innføringen av HPV-vaksine satt opp mot andre tiltak, og foreslår derfor å bruke 55 mill. kroner på å styrke helsestasjon og skolehelsetjenesten, fremfor innføring av HPV-vaksine. Dette medlem mener også at folk flest bør kunne akseptere å betale noe høyere egenandeler for medisiner. Samtidig er det behov for å utvide de fritaks-/skjermingsordninger, som i dag kun gjelder barn under 12 år og minstepensjonister. Dette medlem mener at skjermingsordningene bør utvides slik at andre grupper med svært lav inntekt, for eksempel personer som ikke har annen inntekt enn sosialhjelp, bør slippe egenandeler helt eller få sterkt reduserte egenandeler. I en samlet justering av egenandelssatsene som skissert overfor, mener dette medlem at det er grunnlag for å kunne redusere bevilgningen på dette området med i alt 75 mill. kroner.

Dette medlem fremmer følgende forslag:

"Stortinget ber Regjeringen foreta en gjennomgang av sykehusene samlede driftsunderskudd for 2008, akkumulerte gjeld og økonomiske styring og presentere nødvendige forslag for Stortinget i tilknytning til Revidert nasjonalbudsjett 2009."

"Stortinget ber Regjeringen igangsette en bred utredning av systemet for sykehusfinansiering som bedre enn dagens stykkprissystem fanger opp behovet for helhet i tjenestekjeden fra forebygging og primærhelsetjeneste til spesialisthelsetjeneste og rehabilitering."

Dette medlem viser for øvrig til merknad under pkt. 2.1.2, og foreslår at nettorammen i rammeområde 15 settes til 132 552,2 mill. kroner, som er 3 572,5 mill. kroner høyere enn Regjeringens forslag.

3.2.15.2.5 Merknader fra medlemmen i komiteen fra Venstre

Komiteens medlem fra Venstre viser til at Venstre i sitt alternative statsbudsjett foreslår å bevilge 129 555 744 000 kroner under rammeområde 15, som er 576 000 000 kroner mer enn det som følger av Regjeringens forslag.

Dette medlem vil innenfor helsepolitikken prioritere mer til de som trenger det mest. Dette krever omprioriteringer og bedre samhandling mellom ulike deler av helsevesenet. Sosial ulikhet i helse er et voksende problem og henger nøye sammen med fattigdom. Det er svært viktig for å bekjempe fattigdom at det satses på helsehjelp og behandling til de som alt for ofte faller utenfor også i helsevesenet. Offentlige myndigheter har et særlig ansvar for å forhindre at sosial ulikhet overføres gjennom generasjoner. Barn som lever under dårlig oppvekstkår og med dårlig helse må sikres god behandling på et tidlig tidspunkt. Forebyggende helsehjelp er derfor svært viktig for å hindre sosial ulikhet. Rusmisbrukere må få bedre behandling og nødvendig helsehjelp.

Dette medlem har derfor valgt en omfattende satsing på helsesøstertjeneste, rehabilitering, rus og tannhelse for utsatte grupper.

Stat og kommune har på sin side et klart ansvar for å tilrettelegge samfunnet slik at det minimaliserer risikoen for helseskade. Økt satsing på rehabilitering og forebyggende arbeid er viktig for å fordele ressursene bedre innenfor helsevesenet og sørge for at kronikere, rusmisbrukere og mennesker med funksjonsnedsettelse får en bedre hverdag. Regjeringens budsjett prioriterer i liten grad rehabilitering, og Regjeringen har dermed ikke oppfylt sitt løfte om at rehabilitering skulle bli det nye satsingsområde.

Dette medlem ønsker en styrket tverrfaglig spesialisert rusbehandling og overfører derfor midlene i de kommunale ruspolitiske handlingsplanene til andre rustiltak. På dette grunnlag foreslås posten redusert med 24 mill. kroner.

Dette medlem mener at frivillige organisasjoner er gode på å få mye aktivitet ut av ressursene de får tildelt. Derfor omfordeler midlene på posten "den kulturelle spaserstokken" og må sees i sammenheng med økte bevilgninger til kulturtiltak for eldre på ramme 3. På dette grunnlag foreslås bevilgningen kuttet med 10 mill. kroner.

Dette medlem viser til at Regjeringen i sitt forslag til budsjett reduserer legemiddelomsetningsavgiften med 90 mill. kroner som et ledd i å oppfylle

målsetningen om at sektoravgifter skal reflektere kostnader ved spesifikke formål innenfor sektoren. Dette medlem foreslår å halvere denne reduksjonen av avgiften med 45 mill. kroner.

Dette medlem mener at de som er avhengige av rusmidler først og fremst trenger behandling og rehabilitering. Målet må ikke bare være rusfrihet, men også et verdig liv for dem som ikke klarer å bli rusfrie. Det må gis skikkelige behandlingstilbud, blant annet gjennom økt bruk av legemiddelassistert rehabilitering (LAR). Tverrfaglig spesialisert rusbehandling må styrkes. Dette medlem foreslår derfor å øke bevilgningene til ulike tiltak for rehabilitering og rusmisbruk med 50 mill. kroner.

Dette medlem er skuffet over Regjeringens manglende satsing på rehabilitering overfor kronikere og rusavhengige. Manglende rehabilitering av rusmisbrukere fører til at mange mennesker går til grunne, tidlig død og overdosedødsfall. Mange rusavhengige sliter med psykiske lidelser i tillegg. Det er derfor svært viktig å øke kapasiteten for tverrfaglig spesialisert behandling. I dag er det lang ventetid og mer enn 4000 står i kø for behandling.

Langt flere kronikere og syke kunne hatt en bedre hverdag og deltatt i arbeidslivet hvis innsatsen på rehabiliteringsområdet var blitt økt.

Dette medlem ønsker bedre styring av helseforetakene og en større bevilgning til pasientrettede tiltak innen helseforetakene. Stadige rapporter om høyt sykefravær innen helsesektorene tyder på at mange ansatte er utslitt av høyt press i stadige omstillingsprosesser og lever med konstante underbemanninger. Dette medlem mener det er behov for en større satsing på rehabilitering og foreslår at helseforetakene settes i stand til å kjøpe flere rehabiliteringsplasser for å hjelpe de mange som står i kø. Dette medlem prioriterer en større satsing på barne- og ungdomspsykiatri. Det er svært uheldig at barn og unge står lenge i kø for å få nødvendig behandling. For å møte utfordringene slik de nå fremstår innenfor psykiatrien, må alle ledd i tiltakskjeden styrkes på tvers av profesjoner og omsorgsnivå. Det må opprettes flere plasser i akuttpsykiatrien samtidig med økt satsing på psykiatrisk legevakt, samt dagsentre og hjemmebasert psykiatrisk oppfølging. Det psykiske

helsearbeidet må etableres nærmest mulig der folk bor.

Dette medlem foreslår derfor en betydelig økning utover Regjeringens satsing på rehabilitering og tiltak for rusavhengige til en samlet kostnad av 405 mill. kroner.

Dette medlem viser til at helsesøstertjenestene mange steder har for dårlig kapasitet. Helsesøstertjenesten er en god, forebyggende og samfunnsøkonomisk billig måte å gi helseråd og tjenester på til ungdom. Mange unge har i dag problemer med eget kroppsbilde og behov for råd og veiledning gjennom ungdomstiden. Det er mange unge som sliter med psykiske vansker og som bør møtes på lavest mulig nivå i helsevesenet. Helsesøstertjenesten fanger opp mange problemstillinger gjennom det tillitsforhold som etableres til ungdom og som andre deler av helsevesenet ofte går glipp av. Helsesøster og helsestasjonstjenesten har vide muligheter for å drive oppsøkende virksomhet helt fra spedbarnsstadiet og derved god mulighet for å gi råd å sette inn hjelpetiltak på et tidlig tidspunkt før alvorlige problemer utvikler seg. Dette medlem foreslår derfor en betydelig satsing på 50 mill. kroner i økte bevilgninger til styrking av helsesøstertjenesten.

Dette medlem mener det er urimelig at tannbehandling er atskilt fra annen medisinsk behandling, og ønsker en offentlig refusjon. Forskningsrapporter peker på at dårlig tannhelse er sosialt stigmatiserende og årsak til store smerter. Nyere forskning tyder også på at dårlig tannhelse kan være medvirkende årsak til hjerte- og karlidelser. Dette medlem ønsker derfor en gradvis overgang til en offentlig refusjonsordning hvor utsatte grupper blir prioritert i første omgang. Dette medlem foreslår på denne bakgrunn å bruke 150 mill. kroner til økt offentlig finansiering av kostnadene knyttet til tannbehandling for disse gruppene.

Dette medlem viser for øvrig til Venstres alternative statsbudsjett for 2009 hvor det samlet foreslås en rekke målrettede tiltak mot fattigdomsbekjemping innenfor en samlet ramme på vel 1 mrd. kroner. Detaljert oversikt er nærmere gjengitt under pkt. 3.2.7.2.5 under rammeområde 7.

3.2.15.3 OPPSUMMERING AV FORSLAGA TIL RAMMESUMMAR FOR RAMMEOMRÅDE 15

	St.prp. nr. 1 med Tillegg nr. 1–5	A, SV, Sp	FrP	Høyre	KrF	Venstre
Forslag til netto rammebeløp	128 979 744 000	128 986 244 000	134 481 416 000	129 209 744 000	132 552 244 000	129 555 744 000
Avvik fra St.prp. nr. 1 Tl. nr. 1–5		6 500 000	5 501 672 000	230 000 000	3 572 500 000	576 000 000

3.2.16 *Rammeområde 16 (Kyrkje, utdanning og forskning), under kyrkje-, utdannings- og forskingskomiteen*

3.2.16.1 SAMANDRAG

Kap.	Formål	St.prp. nr. 1 med Tillegg nr. 1–5 (2008-2009)
Utgifter rammeområde 16 (i hele tusen kroner)		
200	Kunnskapsdepartementet	224 388
220	Utdanningsdirektoratet	247 801
221	Foreldreutvalget for grunnopplæringen	8 777
222	Statlige grunn- og videregående skoler og grunnskoleinternat	124 572
223	Samisk utdanningsadministrasjon	33 290
225	Tiltak i grunnopplæringen	1 127 494
226	Kvalitetsutvikling i grunnopplæringen	1 007 539
227	Tilskudd til særskilte skoler	62 345
228	Tilskudd til private skoler mv.	2 581 197
229	Andre tiltak	12 433
230	Kompetansesentre for spesialundervisning	675 816
252	EUs program for livslang læring	187 697
253	Folkehøyskoler	619 078
254	Tilskudd til voksenopplæring	198 969
255	Tilskudd til freds- og menneskerettssentre mv.	50 974
256	Vox - Nasjonalt senter for læring i arbeidslivet	54 041
257	Program for basiskompetanse i arbeidslivet	38 570
258	Analyse og utviklingsarbeid	38 066
270	Studium i utlandet og sosiale formål for studenter	299 758
271	Universiteter	13 151 993
272	Vitenskapelige høyskoler	1 220 669
275	Høyskoler	7 912 780
276	Fagskoleutdanning	343 277
281	Fellesutgifter for universiteter og høyskoler	969 083
283	Meteorologiformål	282 646
285	Norges forskningsråd	1 427 291
286	Forskningsfond	929 517
287	Forskningsinstitutter og andre tiltak	211 195
288	Internasjonale samarbeidstiltak	1 317 065
310	Tilskudd til trossamfunn m.m.	158 261
340	Kirkelig administrasjon	538 984
341	Presteskapet	819 255
342	Nidaros domkirke m.m.	50 398
920	Norges forskningsråd	1 233 300
1020	Havforskningsinstituttet	558 150
1021	Drift av forskningsfartøylene	176 050
1022	NIFES	132 900
1023	Fiskeri-, havbruks- og transportrettet FoU	460 800
1137	Forskning og innovasjon	382 180
2410	Statens lånekasse for utdanning	10 325 310
Sum utgifter rammeområde 16		50 193 909

Inntekter rammeområde 16 (i hele tusen kroner)		
3200	Kunnskapsdepartementet	3 247
3220	Utdanningsdirektoratet	11 916
3221	Foreldreutvalget for grunnopplæringen	276
3222	Statlige grunn- og videregående skoler og grunnskoleinternat	7 069
3225	Tiltak i grunnopplæringen	109 139
3230	Kompetansesentre for spesialundervisning	62 559
3256	Vox - Nasjonalt senter for læring i arbeidslivet	10 285
3281	Fellesutgifter for universiteter og høyskoler	10
3286	Forskningsfond	3 368 260
3287	Forskningsinstitutter og andre tiltak	21 500
3288	Internasjonale samarbeidstiltak	3 843
3340	Kirkelig administrasjon	36 693
3341	Presteskaper	18 782
3342	Nidaros domkirke m.m.	17 468
4020	Havforskningsinstituttet	272 000
4021	Drift av forskningsfartøylene	54 000
4022	NIFES	79 062
5310	Statens lånekasse for utdanning	149 100
5617	Renter fra Statens lånekasse for utdanning	6 763 305
Sum inntekter rammeområde 16		10 988 514
Sum netto rammeområde 16		39 205 395

3.2.16.2 MERKNADER FRÅ KOMITEEN

3.2.16.2.1 Merknader frå medlemene i komiteen frå Arbeidarpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet

Fleirtalet i komiteen, medlemene frå Arbeidarpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet, meiner det er viktig å satse på utdanning for barn og unge. Fleirtalet vil styrkje arbeidet mot fråfall i den vidaregåande skulen. Det er eit stort problem både for den enkelte og for samfunnet at så mange elevar ikkje fullfører vidaregåande opplæring. Det er svært viktig med tidleg innsats. Yrkesretteiing i ungdomsskulen er avgjerande for at ungdom skal velje rett utdanningsprogram i vidaregåande skule og for at det tidleg skal bli klart om elevar har behov for eit alternativt opplæringsløp. For å styrkje denne innsatsen vil fleirtalet foreslå å auke løyvinga til karrieresentra som er oppretta i alle fylka, med 17 mill. kroner.

Fleirtalet viser til at det store talet på mindreårige asylsøkjjarar har gjort at det er blitt oppretta omsorgssenter i fleire kommunar. Kommunane som har teke på seg dette store ansvaret, har utfordringar knytt til kostnadene for grunnskuleutdanninga for desse barna. Dette er barn som treng ekstra oppfølging, også i skulesamanheng. Fleirtalet går derfor inn for at satsen for støtte til grunnskuleopplæringa for mindreårige einslege asylsøkjjarar blir auka frå

1. januar 2009. Fleirtalet foreslår at det blir løyvt 15 mill. kroner til dette formålet.

Fleirtalet viser til det omfattande tilbodet innan desentralisert høgare utdanning som er organisert gjennom Studiesenteret.no. I samarbeid med universitet og høyskular organiserer Studiesenteret.no eit breitt tilbod innan ulike studium. Fleirtalet er kjent med at Studiesenteret.no pr. i dag organiserer meir enn 100 studietilbod, der ein ved hjelp av moderne teknologi når ut til lokale studiesenter i meir enn 50 kommunar og i 10 fylke. Studietilboda blir organiserte gjennom ein partnerskap mellom Studiesenteret.no og dei respektive høyskulane og universitet.

Fleirtalet konstaterer at ved å bruke samtidskommunikasjon mellom dei enkelte studiesentra, er det mogleg å tilby felles forelesingar, kollokvium osv. sjølv om studentane er spreidde over heile landet. Ved å bruke moderne teknologi gjennom nettverket kan universitet og høyskular på denne måten tilby desentraliserte studietilbod til studentar over heile landet og ikkje bare vere avgrensa til studiestader i eigen region eller landsdel.

Fleirtalet vil understreke kor viktig det er med desentraliserte universitets- og høyskuletilbod, som for mange er einaste realistiske alternativ for å verkeleggjere ønske og behov for etter- og vidareutdanning. Fleirtalet meiner Studiesenteret.no i denne

samanhengen representerer eit verdifullt supplement til dei desentraliserte tilboda som er organiserte direkte gjennom høgskulane.

Fleirtalet meiner det er nødvendig å etablere ei god finansiering av Studiesenteret.no. Fleirtalet foreslår derfor å løyve 2 mill. kroner i tilskot til drift av Studiesenteret.no.

Fleirtalet ønskjer å prøve ut ulike modellar for ein skuledag med god samanheng mellom skule og skulefritidsordning (SFO). Målet er at SFO-aktivitetar skal byggje opp under gode læreprosessar i skulen. Det er derfor vesentleg å utforske korleis skule og SFO kan organiserast i samanheng. Det er også eit mål for utprøvinga at ho over tid skal bidra til å styrkje kvaliteten og redusere prisen i SFO.

I utprøvinga er det aktuelt å sjå på ulike alternative modellar for å inkludere leksehjelp, fysisk aktivitet, måltid og andre aktivitetar. Forsøka bør sjåast i samanheng med forsøka med ny og meir heilskapleg skuledag som blei gjennomført i skuleåret 2007/2008.

Fleirtalet foreslår ei løyving på 6 mill. kroner til tiltaket.

Fleirtalet er oppteke av at samfunnet tek utgangspunkt i eit breitt kunnskapsomgrep for å ruste barn og unge for framtida. I denne samanhengen spelar kunst og kultur ei viktig rolle, og Norsk kulturskuleråd som består av 410 norske kommunar, er ein viktig aktør i utviklinga av dette tilbodet. Fleirtalet foreslår derfor å auke støtta til utviklingsarbeid for kulturskulane gjennom Norsk kulturskuleråd med 3 mill. kroner.

Fleirtalet viser til at Regjeringa har foreslått auke i løyvingane til universitet og høgskular med om lag 1,6 mrd. kroner i 2009, mellom anna ei reversering av reduksjonen i basisløyvinga til institusjonane som blei gjort i budsjettet for 2007. Lønnsveksten i det statlege tariffområdet frå 2007 til 2008 blei vesentleg høgare enn lønnsvekstanslaga som låg til grunn for budsjettet for 2008. Også i tidlegare år har den faktiske lønnsveksten for universiteta og høgskulane vore avvikande frå anslaga som har vore lagt til grunn, både høgare og lågare. Pensjonskostnadene for 2009 er like fullt om lag på det nivået som blei føresett då universiteta og høgskulane gjekk over til å bli nettobudsjetterte.

Fleirtalet ber Regjeringa vurdere om det er behov for å sjå nærmare på budsjetteringsprinsippa for universitets- og høgskulesektoren og komme tilbake med ei slik vurdering i samband med Revidert nasjonalbudsjett for 2009.

Som følgje av at det blir løyvt 15 mill. kroner til opplæring av einslege mindreårige asylsøkjjarar, blir ODA-godkjende utgifter auka med 9,45 mill. kroner under rammeområde 4. Dette er ei teknisk føring som

blir motsvart av ein tilsvarende reduksjon under rammeområde 16.

Fleirtalet støttar elles forslaget frå Regjeringa.

Fleirtalet foreslår på denne bakgrunnen at rammeområde 16 blir auka med 33,55 mill. kroner frå 39 205 395 000 kroner til 39 238 945 000 kroner, samanlikna med forslaget frå Regjeringa.

3.2.16.2.2 Merknader frå medlemene i komiteen frå Framstegspartiet

Komiteens medlemmer fra Framskrittspartiet viser til at Framskrittspartiet i sitt alternative statsbudsjett foreslår at ramme 16 settes til 40 030 617 000 kroner, som er en økning i forhold til Regjeringens forslag på 825 222 000 kroner.

Skole- og utdanningspolitikk

Disse medlemmer mener Norge bør ha som mål at landets utdanningssystem skal ligge i verdenstoppen når det gjelder kvalitet og læringsresultater, og innsatsen må gjenspeile at fremtidige arbeidsplasser i stor grad vil være kunnskapsintensive. Norge er blant de land i verden som bruker mest penger til utdanningssektoren, men resultatet plasserer oss ikke like tydelig blant verdens ledende nasjoner. Kunnskaps- og kapitalintensive næringer vil være nøkkelen til å videreføre Norges velstand etter oljealderen, og det er nødvendig med både struktur- og systemendringer for å heve nivået på læringsresultatene innenfor utdanningssystemet, samt øke innsatsen innenfor forskningen.

I budsjettforslaget fra Regjeringen satses det for lite på utdanning og forskning i forhold til de uttalte målsettingene.

Disse medlemmer foreslår sterkt satsing på høyere utdanning og forskning, bedre kvalitet i grunnopplæringen, tilpasset undervisning og økt vedlikehold av skolebygg og kirker. Disse medlemmer foreslår også innført en egen finansieringsordning for fagskoler for å sikre kompetansebygging også innen pleie- og omsorgssektoren. Disse medlemmer foreslår videre å gi alle skoleelever i grunnskolen gratis frukt og grønt, samt gratis leirskole en gang i løpet av grunnskolen. Disse medlemmer foreslår også en styrking av det kirkelige demokrati og prestens mulighet for tilstedeværelse i menigheten.

Øremerket styrking av grunnopplæringen

Regjeringens påstand om at skolen nyter godt av økte overføringer til kommunesektoren er ikke dokumentert. Disse medlemmer har over flere år øremerket midler til grunnskolen, men mener primært at grunnskoleopplæring skal finansieres gjennom et

statlig stykkprisfinansieringssystem hvor pengene følger eleven til den skolen eleven velger å gå på. Inntil et slikt system er på plass mener disse medlemmer at det er nødvendig å øremerke deler av bevilgningene til kommunene til satsning på grunnskole og bedre kvalitet i opplæringen. Derfor foreslår disse medlemmer å øremerke 500 mill. kroner til grunnskolen.

Disse medlemmer vil legge ned fylkeskommunen og finansiere videregående opplæring gjennom en stykkprisfinansieringsordning, hvor pengene følger eleven til den skolen eleven velger. Disse medlemmer mener elevtallsveksten i videregående skole og nødvendigheten av at fylkeskommunens aktivitet, så lenge den eksisterer, må konsentres om å gi bedre opplæring på videregående nivå. Disse medlemmer foreslår derfor å øremerke 200 mill. kroner til videregående opplæring.

Disse medlemmer fremmer følgende forslag:

"Stortinget ber Regjeringen om å innføre et finansieringssystem i grunnskole, videregående opplæring og fagskoler basert på at staten betaler skolepenger direkte til den skolen som eleven selv velger. Det legges til grunn en økonomisk likebehandling av offentlige og private skoler. Stykkprisen skal innrettes etter størrelse på skolen og differensieres etter elevenes individuelle behov for tilpasset opplæring."

"Stortinget ber Regjeringen fremme sak om oppjustering til 100 pst. tilskudd til friskolenes drift og med opptrappingsplan for dette knyttet til den årlige budsjettbehandlingen."

"Stortinget ber Regjeringen fremme forslag om endret studiefinansiering, slik at staten garanterer for studielån i ordinære banker. Statens lånekasse for utdanning omstruktureres til kun å håndtere stipendordninger for elever og studenter, samt administrering av garantiordningen. Dimensjoneringen av Statens lånekasse for utdanning reduseres i samsvar med ovenstående."

"Stortinget ber Regjeringen legge frem egen sak om byggvedlikehold innenfor universitets- og høyskoleområdet med vurdering og forslag mht. museale bygg spesielt samt rehabilitering, normalvedlikehold og behov for nybygg. Stortinget ber om at en tilsvarende ordning med rentekompensasjon som brukes for skolebygg også vurderes for denne sektoren. Stortinget forutsetter også at spørsmål knyttet til husleie for nye byggprosjekter behandles og avklares i saken."

"Stortinget ber Regjeringen opprette en ordning med kjøp av vitenskapelig utstyr til forskningsinnsats ved universitet og høyskoler for å gjennomføre en nødvendig oppgradering i løpet av en periode på fem år og med finansiering over et eget utenlandsbudsjett."

"Stortinget ber Regjeringen legge frem forslag om å fjerne merverdiavgiften på digitale læremidler i grunnopplæringen og i høyere utdanning."

"Stortinget ber Regjeringen legge frem sak for Stortinget om å justere målene for forskningsandel av BNP til henholdsvis 1,4 pst. for staten og 1,6 pst. for de private."

3.2.16.2.3 Merknader frå medlemene i komiteen frå Høyre

Komiteens medlemmer fra Høyre viser til at Høyre i sitt alternative statsbudsjett foreslår at ramme 16 settes til 39 956 395 000 kroner, som er en økning i forhold til Regjeringens forslag på 751 000 000 kroner.

Disse medlemmer vil understreke betydningen av å satse på kunnskap og forskning for å sikre morgendagens velferd. For disse medlemmer er det uforståelig at Regjeringen ikke har utnyttet sitt historisk store handlingsrom til å investere for fremtiden. Disse medlemmer viser til at Høyre i alle sine alternative budsjetter har prioritert kunnskap og forskning. Under den rød-grønne regjeringen har bevilgningene til universiteter og høyskoler blitt kuttet dramatisk, og målsetningen om at staten skal bruke 1 pst. av BNP til forskningsformål innen 2010 er fortsatt langt unna å bli nådd. For næringslivets forskningsandel synes det ikke å være ambisjoner hos Regjeringen om å følge opp målsetningene i St.meld. nr. 20 (2004–2005) Vilje til forskning.

Disse medlemmer viser til at disse medlemmer over rammeområde 9 (næring) foreslår å øke satsingen på næringsrettet forskning.

Disse medlemmer viser til at Høyres alternative budsjett viser en klar prioritering av kunnskap og forskning. En sterk opptrapping av kapitalen i Fondet for forskning og nyskaping, etablering av et eget fond på 10 mrd. kroner for vitenskaplig utstyr, styrking av basisbevilgningen til universiteter og høyskoler og flere stipendiat- og post. doc.-stillinger er satsinger som er med på å ruste Norge for fremtiden.

Disse medlemmer viser til at regjeringen Bondevik II innførte "Ny sjanse"-programmet for å bidra til å gi grunnleggende kompetanse i arbeidslivsregi til mennesker med svake lese-, skrive- og regneferdigheter. Programmet er videreført av Regjeringen under navnet "Program for basiskompetanse i

arbeidslivet", men det omsøkte beløpet er langt større enn bevilgningen. Spesielt når arbeidsmarkedet blir strammere, vil de som har mangelfulle grunnleggende ferdigheter få utfordringer knyttet til å beholde jobben. Disse medlemmer foreslår derfor en stor satsning på programmet, og foreslår en økning i bevilgningen på 100 mill. kroner. Dette er et særlig viktig tiltak i den økonomiske situasjonen Norge nå befinner seg i.

Disse medlemmer mener den norske skolen er god, men fortsatt står overfor betydelige utfordringer. Om lag 20 pst. av elevene går ut av grunnskolen uten å kunne lese og skrive ordentlig. 34 pst. av elevene slutter eller fullfører uten å bestå videregående opplæring. Skolen skal gi muligheter for alle. Derfor er det svært viktig at skolen evner å prioritere det viktigste først. Det tydelige fokuset på de grunnleggende ferdighetene som ble innført gjennom reformen Kunnskapsløftet, er et avgjørende bidrag for å sikre at skolen ruster elevene for videre utdanning og arbeids- og samfunnslivet.

For disse medlemmer er det svært viktig å styrke skolens innhold. Under regjeringen Bondevik II ble timetallet økt med 12 uketimer. Regjeringen har fortsatt utvidelsen av skoledagen, men det er behov for ytterligere utvidelse. Derfor foreslår disse medlemmer å utvide timetallet med to timer i basisfagene. Dette er ikke mulig å gjennomføre uten å rekruttere flere lærere, og for å sette i verk seniortiltak som beholder lærerne lenger i skolen. Disse medlemmer viderefører sine forslag om å satse på sommerskoletilbud og leksehjelp for flere elever.

Disse medlemmer vil understreke at den viktigste innsatsfaktoren i skolen er læreren. Faglig sterke og motiverte lærere med høye ambisjoner på vegne av alle elevene er nøkkelen til godt læringsutbytte. Vi har mange dyktige lærere i dag, men vi trenger flere lærere i skolen. Disse medlemmer viser til at regjeringspartiene de siste årene har stemt ned en rekke forslag fra Høyre og andre opposisjonspartier for å bedre rekrutteringen av lærere og bidra til systematisk kompetanseheving for lærere. På grunn av at over halvparten av lærerne i skolen er over 50 år, at rekrutteringen til allmennlærerutdanningen er halvert på ti år og at mange unge lærere slutter i yrket etter kun få år, har vi å gjøre med en raskt voksende rekrutteringsutfordring. Dette har ikke Regjeringen villet ta inn over seg. De tiltakene som nå foreslås i budsjettet kommer sent og er ikke omfattende nok.

Disse medlemmer viser til at alle partier på Stortinget i april inngikk en avtale om ny kirkeordning. En forutsetning for å gjennomføre de demokratireformene Stortinget gikk inn for, er at det bevilges mer penger til gjennomføringen. Disse medlem-

mer registrerer at Regjeringen ikke tar dette ansvaret. Disse medlemmer foreslår derfor at det settes av 30 mill. kroner til demokratireformene i kirken.

Ikke bare læreryrket, men også presteyrket opplever store rekrutteringsutfordringer. Disse medlemmer mener det er svært viktig å sikre at kirken får mulighet til å utføre de mange oppgavene som den forventes å utføre. Da er det viktig å rekruttere flere prester. Disse medlemmer foreslår å øke bevilgningene til presteskaper.

3.2.16.2.4 Merknader fra medlemmen i komiteen fra Kristelig Folkeparti

Komiteens medlem fra Kristelig Folkeparti vil styrke barns livskvalitet og oppvekstvilkår ved å satse på familiene, barnehage, skole og barnevern. Familien må styrkes som barnets grunnleggende og viktigste felleskap. Skolen skal sammen med hjemmet danne og utdanne elevene og utruste for livet. Dette medlem mener at en av de beste investeringene vi kan gjøre er å investere i kunnskap. Norge skal være en ledende kunnskapsnasjon. Dette medlem mener vi nå må ut av hvile-skjæret Regjeringen har innført i utdanningspolitikken. Vi har forutsetningene, men da må det satses både på skole, høyere utdanning og forskning.

Dette medlem viser til at Regjeringen vil øke timetallet på småskoletrinnet med 2 uketimer i tillegg til de 5 uketimene som ble innført høsten 2008. Dette medlem mener det er viktigere at ressursene brukes på å sikre at allerede eksisterende timer gir bedre læring og på å øke antall lærere i skolen. Dette medlem vil omprioritere disse midlene: 500 mill. kroner til å opprette 1 000 nye lærerstillinger for å øke lærertettheten i skolen og 200 mill. kroner til å få andre yrkesgrupper inn i ungdomstrinnet, som helsesøstre, rådgivere, miljøarbeidere og lignende. Videre foreslår dette medlem å bevilge 25 mill. kroner til forsøk med mentorordning for nyutdannede lærere.

Dette medlem mener at manglende mestring og motivasjon får sitt utslag på ungdomsskoletrinnet. Derfor foreslår dette medlem å bevilge 70 mill. kroner til kvalitetsutvikling i ungdomsskolen.

Dette medlem mener at antall elever som ikke fullfører videregående skole er bekymringsfullt. Samfunnet har sviktet i å gi alle unge en mulighet til utdanning og arbeid. Det foregår mye gode lokale tiltak på skolene for å snu denne utviklingen. Derfor foreslår dette medlem å opprette en tiltakspost på 30 mill. kroner hvor det kan søkes støtte til gode lokale tiltak for å gi unge mennesker mulighet til å fullføre skoleløpet.

Dette medlem viser til at det er i de yrkesfaglige studieretningene at vi ser størst frafall, og at de

som ikke får lærlingeplass er i enda større risiko for ikke å fullføre. Derfor mener dette medlem at lærlingetilskuddet bedriftene får for å ta inn lærlinger bør økes. Dette medlem foreslår derfor å bevilge 38 mill. kroner for å øke tilskuddet med 2 000 kroner pr. plass. I tillegg foreslår dette medlem å øke tilskuddet til lærlinger med særskilte behov med 5 mill. kroner.

Dette medlem har merket seg at Regjeringen forslår å gjenopprette rentekompensasjonsordningen for skolebygg som de fjernet i budsjett for 2008. Dette medlem viser til at flere skolebygg i dag er i svært dårlig forfatning, noe som går utover læringskvaliteten hos elevene og arbeidsmiljøet for lærerne. Dette medlem mener et godt skolebygg legger til rette for god trivsel og læring. Undersøkelser viser at over halvparten av skolebyggene ikke er i tilfredsstillende stand. Dette medlem mener derfor det er behov for en langt større bevilgning til oppussing for å møte dette problemet. Når det offentlige skal hindre økt arbeidsledighet ved økt byggaktivitet i egen sektor, er det etter dette medlems mening verdifullt å benytte sjansen til bl.a. å bedre skolebyggene. Derfor bør lånerammen til kommuner og fylkeskommuner økes med ytterligere 3 mrd. kroner til 5 mrd. kroner.

Dette medlem viser til at rentekompensasjonsordningen bare gjelder kommunale og fylkeskommunale skoler og ikke friskoler. Dette medlem vil understreke at friskolene også har store utfordringer knyttet til sine bygningsmasser og foreslår derfor å bevilge 15 mill. kroner for å opprette et husleietilskudd. Dette medlem mener at også friskoler bør ha anledning til å nyte godt av rentekompensasjonsordningen for skolebygg i og med at de har de samme utfordringene som den offentlige skolen. Det viktigste er etter dette medlems mening å sikre alle elever et godt arbeidsmiljø.

Dette medlem viser til at Regjeringen i budsjettforslaget ikke har tatt tilstrekkelig høyde for økte lønns- og pensjonsutgifter for friskolene. Kostnadsveksten vil være om lag 81,6 mill. kroner. Dette medlem mener derfor at Regjeringen snarest må komme tilbake til Stortinget med en nærmere vurdering av økningen i premiesatsen på pensjonsinnbetalinger og høyere reell lønnsvekst for å unngå realnedgang i bevilgningene til friskolene.

Dette medlem mener et godt samarbeid mellom hjem og skole bidrar til å gi elevene de beste forutsetninger for et godt læremiljø. Dette medlem foreslår derfor å bevilge 14 mill. kroner til et prøveprosjekt i hvert fylke der det på en utvalgt skole opprettes en stilling som skal styrke samarbeidet mellom hjem og skole. Prøveprosjektet skal koordineres av Foreldreutvalget for grunnskolen. Dette medlem har videre merket seg at FUGs mandat er endret til

også å omfatte hjem-skole samarbeid i videregående opplæring. Dette medlem mener dette vil gi et behov for økt kompetanse og flere administrative stillinger i utvalget. I tillegg skal det på plass ny IKT-struktur og det er behov for å høyne honoraret til utvalgsleder. Derfor foreslår dette medlem å øke bevilgningen til FUG med 2 mill. kroner.

Dette medlem mener relasjonsbygging og konfliktløsning er viktig i et familieliv. Dette medlem ønsker å utvide faget Mat og Helse slik at det også kan inkludere samliv. Dette medlem mener dette kan bli et verktøy barnet kan ta med seg videre for å skape gode relasjoner og samliv. Dette medlem foreslår derfor å bevilge 1 mill. kroner slik at Samlivssenteret på Modum Bad kan utvikle et undervisningsopplegg for dette.

Dette medlem mener folkehøgskolene er en viktig del av vårt utdanningssystem. Skolene er med på å utvide horisonten, skape nysgjerrighet på nye områder og lærer studentene mye om menneskelige relasjoner. Dette medlem foreslår derfor å øke bevilgningen til folkehøgskolene med 8 mill. kroner for å opprette en ny folkehøgskole i Kristiansand og i Valle. Folkehøgskolene driver allerede i dag et viktig arbeid knyttet til frafallsproblematikken. Dette medlem foreslår derfor å bevilge 5 mill. kroner til Folkehøgskolerådet for å kunne utvikle målrettede tiltak for å hjelpe flere som dropper ut av videregående skole tilbake til studiene.

Dette medlem viser til at nedgangen i tilskuddet til studentbarnehager over Kunnskapsdepartementet de senere år vil kunne medføre at det er vanskeligere for studenter med barn og studere. Dette medlem er bekymret for hvilke konsekvenser dette kan ha for ulike grupper av studenter, og prinsippet om lik mulighet til utdanning. Dette medlem foreslår derfor å øke bevilgningen til studentbarnehager med 10 mill. kroner.

Dette medlem mener vi må satse på kunnskap, på utdanning og på forskning. Dette medlem viser til at universitet og høyskoler får en realnedgang i sine budsjetter til tross for at Regjeringen forslår å ta inn siste halvdel av hvileskjæret. Kostnadsveksten grunnet økte lønns- og pensjonsutgifter er i størrelsesorden 440 mill. kroner. Dette medlem er redd for at sektoren blir påført nye hvileskjær fra Regjeringen i og med at dette ikke dekkes inn i forslag til budsjett. Dette medlem mener derfor at Regjeringen snarest må komme tilbake til Stortinget med en nærmere vurdering av økningen i premiesatsen på pensjonsinnbetalinger og høyere reell lønnsvekst for å unngå realnedgang i bevilgningene til universitets- og høyskolesektoren. Dette medlem foreslår å øke forskningsfondet med 25 mrd. kroner utover Regjeringens forslag. Dette medlem viser til at Universitetet i Stavanger og Universitet i Agder

har endret status fra regionale høyskoler til universitet. Dette medlem viser videre til at de som statlige høyskoler har hatt andre rammevilkår enn de etablerte universitetene og vitenskapelige høyskolene, spesielt når det gjelder forskningsfinansiering. Dette medlem foreslår derfor å øke bevilgningen til Universitetet i Stavanger og Universitetet i Agder med til sammen 20 mill. kroner.

Dette medlem viser til Regjeringens kutt på private høyskoler. Dette medlem vil peke på viktigheten av tilbudet som gis av private høyskoler i Norge og at kuttet i St.prp. nr. 1 Tillegg nr. 1 (2005–2006), jf. Budsjett-innst. S. nr. 12 (2005–2006), har satt flere institusjoner i en vanskelig situasjon. Dette medlem viser videre til at 3 høyskoler som i 2005 gikk over fra å være friskoler til å bli høyskoler, får lavere tilskudd enn om de hadde forblitt friskoler. Dette medlem foreslår å bevilge 6,6 mill. kroner for å rette opp kuttene.

Dette medlem mener kirkepolitikken skal støtte opp under kirkens eget mål om å være en bekjennende, misjonerende, tjenende og åpen folkekirke.

Dette medlem vil følge opp det brede stat/kirke-forliket som er inngått mellom alle partiene i Stortinget og foreslår derfor å øke bevilgningen til Den norske Kirkes demokratireform med 30 mill. kroner.

Dette medlem viser til at det er lokalmenighetene som representerer kirken i lokalsamfunnene. Det er nå stor prestemangel i flere deler av landet. Dette medlem foreslår derfor å bevilge 20 mill. kroner til opprettelse av 40 nye prestestillinger for å sikre at prestetjenesten i prostiene ikke blir svekket på grunn av prostenes endrede oppgaver i forbindelse med prostereformen.

Dette medlem viser til at Regjeringen igjen kutter i overføringene til kirkelig virksomhet i kommunene, denne gangen med 20 mill. kroner. Dette medlem viser til at dette forverrer den økonomiske situasjonen for mange av de lokale menighetene rundt om i landet. Dette medlem foreslår å øke bevilgningen til fellesrådene med 20 mill. kroner.

Dette medlem viser til at mange kirker lider under år uten oppussing. Dette medlem vil advare mot å bruke kirkens egne midler, som Opplysningsvesenets fond, for å rette opp i manglende offentlig prioritering av kirkebygg. Dette medlem har merket seg at Regjeringen forslår å gjenopprette rentekompensasjonsordningen for skolebygg som de fjernet i budsjett for 2008. Dette medlem mener imidlertid at det er behov for en sterkere satsning og vil øke rammen for låneordning til kirker med 0,7 mrd. kroner til 5 mrd. kroner i 2009. Dette vil også stimulere til økt byggeaktivitet i offentlig sektor.

Dette medlem viser til at Stiftelsen Kirkens Ressurssenter mot vold og seksuelle overgrep er et nasjonalt og økumenisk ressurs- og kompetansesenter for kirkelige miljøer, og et møte- og samtalested for kvinner og menn med overgrepserfaring. Dette medlem viser til at ressursenteret gjennom prosjektet Adam, ønsker et økt fokus på å også gi menn med overgrepserfaringer et kirkelig tilbud. Dette medlem foreslår å øke bevilgningen til ressursenteret med 2 mill. kroner for å gi en stilling til prosjektet Adam samt gi senteret bedre og mer forutsigbare rammebetingelser.

Dette medlem fremmer følgende forslag:

"Stortinget ber Regjeringen snarest komme tilbake til Stortinget med en nærmere vurdering av økningen i premiesatsen på pensjonsinnbetalinger og høyere reell lønnsvekst for å unngå realnedgang i bevilgningene til universitets- og høyskolesektoren."

"Stortinget ber Regjeringen snarest komme tilbake til Stortinget med en nærmere vurdering av økningen i premiesatsen på pensjonsinnbetalinger og høyere reell lønnsvekst for å unngå realnedgang i bevilgningene til de private skolene."

Dette medlem viser for øvrig til merknad under pkt. 2.1.2, og foreslår å bevilge 39 527,9 mill. kroner på rammeområde 16, noe som er 322,5 mill. kroner høyere enn Regjeringens forslag.

3.2.16.2.5 *Merknader fra medlemmen i komiteen fra Venstre*

Komiteens medlem fra Venstre viser til at Venstre i sitt alternative statsbudsjett foreslår å bevilge 40 946 295 000 kroner under rammeområde 16, som er 1 740 900 000 kroner mer enn det som følger av Regjeringens forslag.

Dette medlem vil påpeke at kunnskap er det viktigste Norge kan satse på i tiden som kommer, og at en slik satsing innebærer en sikring av fremtidig verdiskaping, velferd, demokrati og dannelse. For dette medlem er det et mål at Norge skal være en førsteklasses kunnskapsnasjon. Dette forutsetter at man sikrer gode og stabile rammebetingelser for grunnopplæring, høyere utdanning og forskning.

Forskning og høyere utdanning

Dette medlem vil særlig understreke betydningen av at man prioriterer forskning og høyere utdanning. Dette innebærer blant annet at norske forskningsmiljøer må settes i stand til å møte internasjonal konkurranse og holde et høyt internasjonalt

nivå. Forskning og utdanning er sektorovergripende og av stor samfunnsmessig betydning, og må prioriteres deretter. For dette medlem er det å satse på forskning og høyere utdanning å investere i framtida – på vei inn i kunnskaps- og lavutslippssamfunnet – også i økonomiske nedgangstider.

De senere års økonomisk oppgangstider har muliggjort en forsterket satsing på kunnskap og FoU. Dette medlem konstaterer at så ikke har skjedd. Dette medlem viser til at de nåværende regjeringspartiene – som både i opposisjon, valgkamper og gjennom Soria Moria-erklæringen har erklært at de vil satse på kunnskap – så langt har presentert tre budsjetter som samlet sett i svært liten grad følger opp ambisjonsnivået som det er bred politisk enighet om, jf. bl.a. behandlingen av St.meld. nr. 20 (2004–2005).

Etter dette medlems syn har Regjeringen stått for en svært defensiv og lite framtidsrettet politikk, og konsekvensen kan blant annet bli mindre nyskaping og en lavere evne til å finansiere fremtidig velferd. Det er fint at Regjeringen har fått en egen statsråd for forskning og høyere utdanning, men dette medlem kan ikke se større endringer enn at Regjeringen nå forsøker å rette opp deler av sin egen feilslåtte politikk fra tidligere budsjettår. Det kan knapt kalles en offensiv satsing.

Dette medlem registrerer at det i forbindelse med presentasjonen av forslaget til statsbudsjett for 2009 ble forsøkt skapt et inntrykk av at det såkalte "hvileskjæret" knyttet til reduksjon i basisbevilgninger til universiteter og høyskoler nå er reversert. Dette er i beste fall bare en del av sannheten. I etterkant av budsjettframleggelsen har det fremkommet informasjon om at universitetene og høyskolene står foran kraftige budsjettkutt på grunn av økte lønns- og pensjonsutgifter som Regjeringen ikke har tatt høyde for – eller informert Stortinget tilfredsstillende om – i sitt forslag til statsbudsjett for 2009.

Universitets- og høyskolerådet (UHR) har beregnet de økte lønns- og pensjonskostnadene til å være om lag 600 mill. kroner. Ifølge Kunnskapsdepartementets egne tall, jf. bl.a. Dokument nr. 15:157 (2008–2009), er summen om lag 440 mill. kroner. Uansett blir dette kostnader Regjeringen ikke har tatt hensyn til i sitt budsjettforslag, og den omtalte reverseringen av hvileskjæret innebærer i realiteten at universiteter og høyskoler blir påført ytterligere ett til to nye hvileskjær.

Dette kan ikke sees på som noe annet enn et alvorlig anslag mot institusjonenes handlingsrom og frihetsgrad, og vil høyst sannsynlig medføre at institusjonene vil få ytterligere vanskeligheter med å følge opp kvalitetsreformen, at forskningsinnsatsen svekkes og at både studenter og ansatte gis et dårligere tilbud. På denne bakgrunn foreslår dette

medlem å bevilge 220 mill. kroner til for å kompensere for økte lønns- og pensjonsutgifter i universitets- og høyskolesektoren, og vil følge dette ytterligere opp i forbindelse med Revidert nasjonalbudsjett 2009.

Dette medlem merker seg for øvrig at det i den senere tiden har oppstått en diskusjon knyttet til målet om at norsk forskningsinnsats skal utgjøre 3 pst. av BNP, hvorav 1 pst fra offentlige kilder, og at Regjeringen har sådd tvil om at disse ambisjonene skal ligge fast. Dette medlem legger til grunn at målet skal beholdes, jf. bl.a. statsråd Aaslands formuleringer i Stortinget 15. oktober 2008.

Dette medlem viser til at budsjettforslaget for 2009 innebærer en realvekst på ca. 4 pst. for forskningsområdet, jf. bl.a. NIFU STEP's rapport 35/2008. Dette er om lag ett prosentpoeng høyere realvekst enn fjorårets budsjettforslag, men etter dette medlems mening er dette fortsatt for svakt sett i lys av ambisjonene nedfelt i den gjeldende forskningsmeldingen.

Videre er det fortsatt et faktum at en betydelig andel av "veksten" for forskningsområdet knyttes til økt kontingent til EU's rammeprogram – som i overveiende grad finansieres av økt avkastning fra Fondet for forskning og nyskaping. Dette medlem vil påpeke at forskningsfondet – hvis opprinnelige intensjon ved opprettelsen i 1999 var å kunne skape strategisk handlingsrom i norsk forskning og etter hvert også har bidratt til å finansiere kvalitetsreformen – de senere år synes å gradvis reduseres til et regulært driftsfond som skal finansiere allerede eksisterende poster. Dette medlem vil advare sterkt mot denne utviklingen.

Dette medlem mener videre at den foreslåtte økningen i forskningsfondet heller ikke på noen måte kan karakteriseres som offensiv. Dette medlem foreslår i stedet å styrke fondsbeholdningen med 28 mrd. kroner utover Regjeringens forslag. Fondet vil etter dette utgjøre 100 mrd. kroner, og økningen på 28 mrd. kroner vil – gitt en rentesats på 5 pst. – medføre en ekstra avkastning til forskningsformål på om lag 1,4 mrd. kroner i 2010 utover Regjeringens forslag. Dette medlem vil understreke at et solid forskningsfond er den beste garantien for stabilitet og forutsigbarhet i de offentlige forskningsbevilgningene, forutsatt at Regjeringen benytter fondsavkastningen i tråd med det som er intensjonen bak fondet. Hensikten må være å skape rom for strategiske satsinger på vei inn i kunnskaps- og lavutslippssamfunnet.

Dette medlem merker seg at Regjeringen i sitt forslag avsetter 80 mill. kroner over Norges forskningsråds (NFR) budsjett for 2009 til vitenskapelig utstyr, og at deler av fondsavkastningen f.o.m. 2010 øremerkes vitenskapelig utstyr. Dette medlem vil

understreke at institusjonene sliter med et sort etter-slep i form av vedlikehold og innkjøp av nytt vitenskapelig utstyr, utskiftingstakten er økende, og det er liten tvil om at man må prioritere også dette området dersom man vil satse på forskning og kunnskap. Dette krever langsiktig opptrapping. Dette medlem foreslår på denne bakgrunn å styrke utstyrssatsingen over NFRs budsjett med ytterligere 100 mill. kroner. Samlet sum til vitenskapelig utstyr over NFRs budsjett i 2009 vil da være 180 mill. kroner.

Videre foreslår dette medlem å styrke Norges forskningsråd med ytterligere 156,7 mill. kroner, hvorav 50 mill. kroner foreslås som en generell styrking av rådets programmer med fokus på individuell prosjektstøtte, 100 mill. kroner foreslås til en forsterket forskningssatsing på fornybare energiformer og klimatiltak, og 6,7 mill. kroner skal finansiere den offentlige andelen av 50 nye nærings-phd. Totalt foreslår dette medlem at det opprettes stillinger tilsvarende 60 nærings-phd. i 2009.

Dette medlem merker seg videre at det i Regjeringens forslag er satt av midler til i alt 201 nye rekrutteringsstillinger i 2009, og at bevilgningssatsen økes med 25 pst. for de nye stillingene. Av de foreslåtte stillingene for 2009 er 166 rene stipendiatstillinger, hvorav 10 er nærings-phd. og 5 er knyttet til nordområdesatsingen, jf. St.prp. nr. 1 (2008–2009) for Kunnskapsdepartementet.

Dette er positivt, men på langt nær nok – særlig sett i sammenheng med tidligere års nullvekst og brudd på opptrappingsplanen for stipendiater. Dette medlem vil understreke at behovet for forskerutdannet personale ved institusjonene er stort og vil øke betydelig i årene som kommer. NIFU STEP har anslått behovet for å være 520 nye stipendiater årlig frem til 2016 dersom man skal nå det såkalte en-prosent-målet om offentlig finansiert FoU. Dette medlem foreslår derfor å bevilge 137 mill. kroner til opprettelse av ca. 369 nye stipendiatstillinger utover Regjeringens forslag. Samlet foreslår dette medlem at det opprettes ca. 520 stipendiatstillinger i 2009, i tillegg til nordområdestipendiater og nærings-phd.

Etter dette medlems mening er det også viktig å sikre et tilstrekkelig antall postdoktorstillinger, slik at doktorgradstipendiater etter avlagt doktorgrad har mulighet til å få en rekrutteringsstilling ved en utdannings- eller forskningsinstitusjon i påvente av en fast stilling. Dette medlem foreslår derfor å bevilge 17,3 mill. kroner utover Regjeringens forslag til opprettelse av ca. 65 nye postdoktorstillinger f.o.m. høsten 2009. Samlet foreslår dette medlem at det opprettes 100 nye postdoktorstillinger i 2009.

I økonomiske nedgangstider er det særlig viktig å satse på næringsrettet forskning med henblikk på fremtidig verdiskaping og innovasjon. Dette

medlem vil derfor blant annet foreslå å bevilge 40 mill. kroner på å gjenopprette ordningen med tilskudd til ulønnet arbeidsinnsats i Skattefunn som Regjeringen fjernet i 2006. I tillegg ønsker dette medlem å øke beløpsgrensene i Skattefunn-ordningen, jf. omtale under rammeområde 22. Videre vil dette medlem styrke den næringsrettede forskningen, herunder brukerstyrt innovasjonsarena (BIA) og ordningen med Forsknings- og utviklingskontrakter, med til sammen 400 mill. kroner.

Innenfor kunstfeltet er det et spesielt behov for å bygge opp forskerkompetanse. Stipendprogrammet for kunstnerisk utviklingsarbeid er en parallell til forskerutdanningene organisert som doktorgradsprogrammer. Programmet skal sikre kunstnerisk utviklingsarbeid på høyeste nivå og føre fram til kompetanse som førsteamanuensis. For å styrke dette arbeidet foreslår dette medlem å bevilge 2,7 mill. kroner til dette formål.

Dette medlem merker seg videre at Regjeringen foreslår å bevilge 3 mill. kroner som bidrag til finansiering av bachelor i luftfartsfag ved Universitetet i Tromsø (UiT). Dette medlem mener en slik bevilgning er for lite, og foreslår å bevilge ytterligere 10 mill. kroner for å fullfinansiere bachelor-utdanningen i luftfartsfag ved UiT.

Dette medlem viser videre til at Høgskolen i Gjøvik er i gang med bygging av et testlaboratorium for universell utforming og har Norges eneste doktorgradstipendiat på universell utforming. Det er allerede etablert et samarbeid med flere brukerorganisasjoner om medfinansiering og utprøving. Dette medlem viser til at regjeringen Bondevik II konkurranseutsatte Gjøvik-banen og stilte strenge krav til universell utforming til driveren. Denne strekningen kan sees på som en pilotstrekning for universell utforming av jernbanen. Gjøvik kommune er for øvrig blant kommunene som er valgt ut som piloter i kommunesektoren. Det ligger derfor godt til rette for å utvikle et kompetansemiljø med nasjonal betydning innen universell utforming nettopp på Gjøvik. På denne bakgrunn foreslår dette medlem å bevilge 5 mill. kroner til opprettelsen av et nasjonalt forskningssenter for universell utforming ved Høgskolen i Gjøvik.

Dette medlem foreslår en økning i satsingen på forskning og høyere utdanning på 1,5 mrd. kroner utover Regjeringens forslag, hvorav 1,1 mrd. kroner er direkte merbevilgninger over statsbudsjettet utover Regjeringens forslag. Dette medlem følger på denne måten opp Venstres alternative budsjetter fra 2007 og 2008 som begge hadde en betydelig økt satsing på forskning med over 1 mrd. kroner mer enn det som ble sluttresultatet ved hjelp av regjeringspartiene i Stortinget.

Økt satsing på forskning	
Økte beløpsgrenser Skattefunn (påløpt)	442,0
Gjeninnføring av tilskudd til ulønnet arbeidsinnsats i Skattefunn	40,0
Næringsrettet forskning	350,0
Forskning- og utviklingskontrakter, Innovasjon Norge	50,0
Basis-kompensasjon universitet og høyskoler	220,0
369 nye stipendiat-stillinger	137,0
65 nye postdoc-stillinger	17,3
50 nye nærings-phd	6,7
Norges Forskningsråd	50,0
Utstyrsetterslep	100,0
Forskning klima/fornybar energi	100,0
Forskning miljøvennlig drivstoff/hydrogen	20,0
Div. mindre tiltak	37,5
<i>Forskningsfondet</i>	<i>28 000,0</i>
Sum forskning/høyere utdanning (ekskl. fondsavsetning)	1 570,5

Studenter

Dette medlem viser bl.a. til Venstres merknader i Budsjett-innst. S. nr. 12 (2006–2007) og vil ytterligere understreke betydningen av studentbarnehager. Studentbarnehager har vært og er et viktig virkemiddel for å gi alle lik rett til høyere utdanning, blant annet fordi ordningen gir studenter med barn muligheten til å være heltidsstudenter. Studentbarnehager er ikke som andre barnehager ved at tilbudet der er tilpasset studerende foreldres behov for fleksibilitet. Dette medlem vil understreke at Regjeringens generelle barnehagesatsing ikke nødvendigvis tilfredsstiller studentenes behov for et særskilt barnehagetilbud. Videre mener dette medlem at det er en forunderlig diskrepans fra Regjeringens side å satse betydelige midler på barnehager, men i for liten grad å sikre tilbudet ved studentbarnehagene. Tilskuddet til studentbarnehagene er et viktig studentpolitisk virkemiddel som er med på å sikre lik mulighet til utdanning og bedre velferd for studenter med barn. Dette medlem foreslår på denne bakgrunn å øke bevilgningen til studentbarnehager med 5 mill. kroner. I tillegg foreslår dette medlem å styrke velferdstilbudet i regi av studentsamskipnadene, med særlig henblikk på psykisk helse, med til sammen 5 mill. kroner.

Dette medlem vil påpeke viktigheten av internasjonalisering av høyere utdanning, og minne om Stortingets målsetting om flere utenlandsstudenter. Dette medlem merker seg at Regjeringen fortsatt ikke har funnet økonomisk rom for å gjeninnføre utdanningsstøtte til første års utdanning på lavere grad (bachelornivå) i land i Asia, Latin-Amerika og Afrika i tråd med merknaden fra en samlet kirke-,

utdannings- og forskningskomité, jf. Budsjett-innst. S. nr. 12 (2005–2006). Dette medlem mener det er viktig at norske utenlandsstudenter blir oppmuntret og har en reell mulighet til å studere i land i Asia, Sør-Amerika og Afrika. Dette medlem foreslår derfor å bevilge 0,4 mill. kroner til gjeninnføring av utdanningsstøtte til første års utdanning i de berørte landene.

Dette medlem vil videre påpeke at norske studenter siden 1985 har måttet ta studier i USA uten studiestøtte til det såkalte "freshman-året". Dette har vært en medvirkende faktor til at antallet norske studenter i USA har vært sterkt synkende i alle årene etter 1985. Etter dette medlems mening er det svært viktig å øke antallet norske studenter i USA, og samtidig sikre at det å ta en bachelor-grad ved et amerikansk lærested ikke bare er forbeholdt dem med god personlig økonomi. Dette medlem foreslår derfor å bevilge 9,8 mill. kroner for å gjeninnføre støtte til freshman-året i USA.

Grunnopplæringen

I tråd med satsingen på forskning og høyere utdanning vil dette medlem samtidig understreke betydningen av en vedvarende og sterk satsing på grunnopplæringen. Skolen er en av våre viktigste oppdragende og "dannende" samfunnsinstitusjoner, som skal formidle allmenndannelse, verdier, kunnskap og kulturarv.

Dette medlem mener det er av avgjørende betydning at vi har kompetente og motiverte lærere i grunn- og videregående skole. I vårt moderne samfunn er det et stadig økende behov for kontinuerlig å oppdatere seg i forhold til sitt eget fagfelt, og lærere

som yrkesgruppe er intet unntak. Dette medlem vil derfor påpeke at det er nødvendig for lærere i grunn- og videregående skole å ha mulighet til systematisk å både fornye og komplettere sin fag- og yrkeskompetanse. Dette medlem vil i denne sammenheng også påpeke at man i Sverige har lansert "Läraryftet"; en omfattende kompetansehevingsreform der videreutdanning er det bærende element.

Dette medlem mener – i likhet med en samlet kirke-, utdannings- og forskningskomité, jf. Innst. S. nr. 15 (2006–2007) – at det er behov for en systematisk ordning som varetar hensynet om faglig oppdatering for norske lærere på en bedre måte enn hva som er tilfellet i dag, og vil i denne sammenheng vise til forslagene fra Venstre i Dokument nr. 8:81 (2005–2006) om å innføre et kompetanseår for lærere i grunn- og videregående skole, samt Dokument nr. 8:47 (2007–2008) om et lærerløft for lærere i grunn- og videregående skole.

Dette medlem har merket seg at Regjeringen i St.prp. nr. 1 (2007–2008) viderefører bevilgningen på om lag 400 mill. kroner knyttet til kompetanseheving for lærere som lå inne i Kunnskapsløftet for å etablere et "varig system for videreutdanning for lærere" og skolelederutdanning. Det er således ikke snakk om noen ny satsing i bevilgningssammenheng.

Dette medlem har i denne forbindelse merket seg den nylig fremlagte strategien "Kompetanse for kvalitet – strategi for videreutdanning av lærere", hvor det blant annet fremgår at finansiering av videreutdanningen skal dekkes med 80 pst. bidrag fra stat og lokal skoleeier, mens 20 pst. skal dekkes av den enkelte lærer. Videreutdanningsordningen som Regjeringen går inn for skal, ferdig utbygd, omfatte ca. 2 500 lærere årlig.

Dette medlem merker seg at Regjeringen med dette i noen grad etterkommer Venstres ønske om å få på plass en systematisk ordning for videreutdanning av lærere, men at dimensjonene i ordningen er langt under det Venstre har tatt til orde for. Dette medlem vil understreke at Venstre har som ambisjon at alle lærere på alle trinn skal få mulighet til kompetansehevende videreutdanning ved jevne mellomrom – uten reduksjon i lønn, dvs. at stat og lokal skoleeier skal stå for alle kostnader – og at en slik ordning gradvis skal innføres.

Dette medlem foreslår på denne bakgrunn å bevilge 350 mill. kroner utover Regjeringens forslag til kompetanseheving av lærere, noe som ut fra strategien skissert ovenfor potensielt vil kunne gi om lag 70 pst. flere lærere muligheten til kompetansehevende videreutdanning uten reduksjon i lønn, gitt en tilfredsstillende vikarsituasjon og kapasitet i høyskole- og universitetssystemet.

Etter dette medlems mening er mangelen på lærere den største utfordringen norsk skole står over-

for i årene som kommer. Dette medlem savner en vilje fra Regjeringens side til å ta dette spørsmålet tilstrekkelig på alvor. Dette medlem merker seg at det i St.prp. nr. 1 (2008–2009) er satt av til sammen 50 mill. kroner til ulike rekrutteringstiltak i 2009. Dette medlem mener at en slik satsing er for liten, gitt de store utfordringene man står overfor.

Dette medlem viser i denne sammenheng til Dokument nr. 8:68 (2006–2007), jf. Innst. S. nr. 239 (2006–2007), om å utarbeide forpliktende nasjonale rekrutteringsplaner for å sikre tilstrekkelig antall kvalifiserte lærere i grunn- og videregående skole. Ovennevnte representantforslag henviser til at halvparten av lærerne i videregående skole er over 50 år, mens det i grunnskolen er 37 pst. i samme aldersgruppe. Samtidig vises det til at gjennomsnittsalderen for ansatte i den videregående skolen er 49 år. I løpet av en tiårsperiode vil man derfor trolig måtte erstatte et ikke ubetydelig antall lærere i den videregående skolen. Tilsvarende gjelder også for grunnskolen. Parallelt med dette øker antallet elever. I ovennevnte representantforslag påpekes det at minimum fire elementer må vektlegges i utarbeidelsen av en nasjonal rekrutteringsplan for lærere. For det første må planen inneholde strategier for å gjøre læreryrket mer attraktivt og dermed få flere til å velge å bli lærere. For det andre må det utvikles strategier for å rekruttere lærere fra andre relevante yrker, for eksempel gjennom å etablere særskilte pedagogiske kvalifiseringsstipend. For det tredje må man styrke og sikre systematisk kompetanseheving hos lærere. For det fjerde må man igangsette målrettede senior tiltak for å beholde verdifull kompetanse lengst mulig i skolen.

Dette medlem foreslår på denne bakgrunn å bevilge 200 mill. kroner til utarbeidelse og oppstart av forpliktende nasjonale rekrutteringsplaner for å sikre tilstrekkelig antall kvalifiserte lærere i grunn- og videregående skole. Spesiell vekt skal legges på å etablere stipendordninger for å tiltrekke potensielle lærere fra andre yrker, samt ulike seniortiltak for å beholde lærerne som allerede er i skolen lengst mulig i yrket.

Dette medlem vil understreke at Venstres forslag om økte bevilgninger til kompetanseheving og rekruttering av lærere, medregnet Regjeringens forslag, utgjør om lag 1 mrd. kroner.

Elevedrifter og gründervirksomhet i skolen har en samlende virkning på elever og gir alle like muligheter til å delta. Praktiske og nyttige prosjekter fremmer deltagelse og selvtilit hos de som deltar uten at det stigmatiserer. Samtidig er det et ønske om å få i gang kantiner drevet av elever ved mange skoler. Dette medlem ønsker å stimulere til dette, og foreslår å bevilge 25 mill. kroner til et prøveprosjekt knyttet til elevdrevne kantiner. Det forutsettes at mid-

lene ikke skal brukes til å ansette kantinepersonell ved den enkelte skole.

Mange ulike instanser rundt om i kommunene skal ta seg av det forebyggende arbeidet knyttet til barn og unge med problemer, uten noe koordinerende eller overordnet styring. Dette medlem ønsker derfor å styrke forebyggingsarbeid og samhandling på en rekke områder for å forhindre fattigdom og gi alle så like levekår som mulig. For å gjøre samarbeidet bedre ønsker dette medlem å prøve ut prosjekter med koordinering barnevern, helsetjeneste og skole rundt den enkelte elev for om mulig å hindre frafall fra skolen. Dette medlem vil i første omgang bevilge 50 mill. kroner til disse tiltakene.

En del elever i norsk skole har lese- og skrivevan-
sker. I en stadig mer teoribasert skole kan dette føre til manglende kompetanse og dermed vanskeligheter med å komme inn på arbeidsmarkedet. For å motvirke dette foreslår dette medlem å igangsette en prøveordning med prosjektstøtte for ytterligere å hjelpe elever med lese- og skrivevan-
sker. Ordningen skal administreres av Utdanningsdirektoratet, alle skoler kan søke om støtte til mindre prosjekter. Innsatsen skal sees i sammenheng med forslaget om bedre samhandling mellom barnevern, helsetjeneste og skole. Dette medlem foreslår å bevilge 25 mill. kroner til prøveordningen.

Dette medlem vil videre påpeke at det med tanke på Kunnskapsløftet er et stort behov for å utvikle nye læremidler til bruk i den samiske grunnskolen. Dette gjelder læremidler både til elever som har samisk som førstespråk og til de som har det som andrespråk. Dette medlem foreslår derfor å øke bevilgningen med til sammen 5 mill. kroner for å styrke produksjonen av samiske læremidler (3 mill. kroner) og bedre vilkårene for samiske lærebokforfattere og -produsenter (2 mill. kroner).

Dette medlem viser til det viktige arbeidet som utføres i forbindelse med samarbeidet mellom skole og hjem, og vil understreke at dette er et område som behøver ytterligere styrking for å gi barn et best mulig utbytte av opplæringa, jf. bl.a. Innst. S. nr. 164 (2006–2007). Dette medlem vil i denne forbindelse særlig vise til det viktige arbeidet Foreldreutvalget for grunnskolen (FUG) gjør. På denne bakgrunn ønsker dette medlem å styrke tilskuddet med 2,5 mill. kroner.

Dette medlem er opptatt av å bevare gamle handverksfag, og viser i denne forbindelse til omtalen i fjorårets budsjettproposisjon for Kunnskapsdepartementet hvor bl.a. følgende ble påpekt:

"Fleire gamle handverksfag er i ferd med å forsvinne. Dette kan føre til at viktig kompetanse går tapt. Faga er viktig å halde på, både i seg sjølve og som ein del av den norske kulturarven. Bruken av midlane skal innrettast slik at kunnskapen blir for-

midla til relevante aktørar innanfor fag- og yrkesopplæringa."

Dette medlem merker seg at Regjeringen i fjorårets budsjett bevilget 5 mill. kroner til stipend for å styrke tradisjonelle handverksfag, men mener at det behøves et betydelig løft for at ikke disse fagene skal gå tapt. På denne bakgrunn foreslår dette medlem å styrke satsingen på tradisjonelle handverksfag med 5 mill. kroner i 2009.

Dette medlem viser videre til at det i 2006 ble gjennomført en evaluering av tilskuddsordningen for utvikling av musikk- og kulturskoler, og at evalueringen viste at ordningen har ført til økt kulturell og musikalsk aktivitet i kommunene. Dette medlem mener at dette er en viktig ordning som det bør satses ytterligere på. På denne bakgrunn foreslår dette medlem å styrke satsingen på musikk- og kulturskoler over Kunnskapsdepartementets budsjett med 2,5 mill. kroner.

Dette medlem mener også at det er nødvendig å styrke kvaliteten og kompetansen i rådgivningstjenesten, og viser i denne forbindelse blant annet til den brede omtalen av skolerådgivning i Innst. S. nr. 164 (2006–2007), jf. St.meld. nr. 16 (2006–2007). På denne bakgrunn foreslår dette medlem å styrke rådgivningstjenesten med 5 mill. kroner.

Dette medlem viser videre til at leksehjelp er et viktig tiltak som gir bedre tilrettelegging av opplæringen for den enkelte elev. På denne bakgrunn foreslår dette medlem å styrke satsingen på leksehjelp med 10 mill. kroner.

Dette medlem ønsker også å styrke elevorganisasjonens arbeid som talerør for norske elever. På denne bakgrunn foreslår dette medlem å øke bevilgningen til drift og tiltak i Elevorganisasjonens regi med 0,3 mill. kroner.

Dette medlem er enig i intensjonen om gratis læremidler i den videregående skolen, men mener at den eksisterende ordningen ikke er god nok, og i praksis er blitt en byråkratisk utlånsordning som er ressurskrevende for administrasjonen og upraktisk for elevene. Dette medlem går derfor imot de foreslåtte bevilgningene til gratis læremidler i Regjeringens forslag, og foreslår heller å innføre behovsprøvd stipend for læremidler i videregående skole. Maksimalt stipend økes til 600 kroner pr. måned, og er et mye mer målrettet tiltak som vil hjelpe dem som trenger det mest.

Dette medlem ønsker heller ikke å prioritere utvidet timetall i grunnskolen, all den tid vi står overfor store utfordringer knyttet til lærermangel og kompetanseheving blant lærere. I statsbudsjettet for 2008 ble det innført fem ekstra uketimer, og i statsbudsjettet for 2009 foreslår Regjeringen to uketimer ekstra øremerket fysisk aktivitet. Dette medlem vil heller omprioritere Regjeringens bevilgninger på disse

områdene til en målrettet satsing på kompetanse og rekruttering av lærere, jf. omtale ovenfor. Med hensyn til å øke barn og unges fysiske aktivitet foreslår dette medlem i stedet å bevilge til sammen 60 mill. kroner til ulike friluftstiltak – bl.a. i regi av frivillige organisasjoner – utover Regjeringens forslag, jf. forslag under rammeområdene 3 og 13.

Dette medlem går videre imot Regjeringens opplegg for gratis frukt og grønt i skolen, jf. bl.a. Venstres merknader i Innst. S. nr. 230 (2006–2007), og vil avvike dagens ordning f.o.m. høsten 2009. Dette medlem mener at det ut fra dagens budsjettsituasjon vil være mye mer målrettet og hensiktsmessig å foreta en omlegging av mva.-systemet ved å innføre full mva. på brus og sterkt sukkerholdige drikkevarer, og samtidig innfører lav mva.-sats for frukt og grønt, jf. omtale under rammeområde 22. Dette vil gagne hele befolkningen, også elevene, og er et viktig helse- og forbrukerpolitisk grep.

Dette medlem har merket seg at Regjeringen følger opp Venstres tidligere forslag om å gjeninnføre rentekompensasjonsordningen for skolebygg, noe dette medlem mener er en fornuftig prioritering fra Regjeringens side. Dette medlem er imidlertid kjent med at rentekompensasjonsordningen p.t. kun gjelder kommunale og fylkeskommunale anlegg, og at privatskoler således ikke omfattes av ordningen. Dette medlem mener på prinsipielt grunnlag at også elever og tilsatte ved privatskoler bør ha anledning til å nyte godt av en slik ordning, all den tid bygningsmassen ved disse skolene gjennomgående

ikke er vesentlig forskjellig i forhold til den offentlige skolen.

Kirke

Dette medlem viser til det brede forliket om stat/kirke i Stortinget våren 2008, og at det er en forutsetning i forliket at det skal gjennomføres en demokratireform i Den norske kirke. Dette medlem merker seg at Regjeringen har satt av ca. 5 mill. kroner til Kirkerådet og bispedømmeråden i forbindelse med reformen. Dette medlem mener en slik bevilgning er for lite, og foreslår å øke bevilgningen til arbeidet med demokratireformen med ytterligere 10 mill. kroner. Det forutsettes at Regjeringen fortsetter arbeidet med reformen i dialog med Kirken, og kommer tilbake til Stortinget med en egen sak om demokratireformen.

Dette medlem har videre merket seg det viktige arbeidet som utføres av Kirkens ressurscenter mot vold og overgrep. Dette medlem er kjent med at ressurscenteret har behov for økte driftsmidler, og foreslår derfor å bevilge 0,3 mill. kroner til dette formål.

Dette medlem viser til at det har blitt vanskeligere å få fylt ledige prestestillinger på grunn av økt prestemangel. Dette medlem mener Den norske kirke vil få vanskeligheter med å utfylle sin funksjon som folkekirke dersom kirken mangler de prester som skal til for å ta seg av menighetene, og foreslår å bevilge 10 mill. kroner til prestatjenesten.

3.2.16.3 OPPSUMMERING AV FORSLAGA TIL RAMMESUMMAR FOR RAMMEOMRÅDE 16

	St.prp. nr. 1 med Tillegg nr. 1–5	A, SV, Sp	FrP	Høyre	KrF	Venstre
Forslag til netto rammebeløp	39 205 395 000	39 238 945 000	40 030 616 967	39 956 395 000	39 527 895 000	40 946 295 000
Avvik fra St.prp. nr. 1 Tl. nr. 1–5		33 550 000	825 221 967	751 000 000	322 500 000	1 740 900 000

3.2.17 Rammeområde 17 (Transport og kommunikasjon), under transport- og kommunikasjonskomiteen**3.2.17.1 SAMANDRAG**

Kap.	Formål	St.prp. nr. 1 (2008–2009)
Utgifter rammeområde 17 (i hele tusen kroner)		
456	Direktoratet for nødkommunikasjon	561 110
1062	Kystverket	1 708 290
1070	Samfunnet Jan Mayen	36 200
1300	Samferdselsdepartementet	159 000
1301	Forskning og utvikling mv.	238 200
1310	Flytransport	519 900
1311	Tilskudd til regionale flyplasser	13 400
1313	Luftfartstilsynet	167 500
1314	Statens havarikommisjon for transport	50 200
1320	Statens vegvesen	17 035 700
1330	Særskilte transporttiltak	727 900
1350	Jernbaneverket	7 073 200
1351	Persontransport med tog	1 724 700
1354	Statens jernbanetilsyn	37 300
1380	Post- og teletilsynet	205 100
1560	Spesielle IKT-tiltak	17 463
1561	Internasjonalt IKT-samarbeid og utviklingsprogram	20 149
1562	Tilskudd til elektronisk samhandling og forenkling av forretningsprosesser	5 238
1563	IKT-sikkerhet	4 176
Sum utgifter rammeområde 17		30 304 726
Inntekter rammeområde 17 (i hele tusen kroner)		
3456	Direktoratet for nødkommunikasjon	9 563
4062	Kystverket	664 181
4070	Samfunnet Jan Mayen	4 445
4300	Samferdselsdepartementet	2 300
4313	Luftfartstilsynet	115 800
4320	Statens vegvesen	461 200
4350	Jernbaneverket	510 300
4380	Post- og teletilsynet	170 600
5619	Renter av lån til Oslo Lufthavn AS	257 000
5624	Renter av Svinesundsforbindelsen AS	40 000
Sum inntekter rammeområde 17		2 235 389
Sum netto rammeområde 17		28 069 337

3.2.17.2 MERKNADER FRÅ KOMITEEN**3.2.17.2.1 Merknader frå medlemene i komiteen frå Arbeidarpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet**

Fleirtalet i komiteen, medlemene frå Arbeidarpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet, sluttar seg til forslaget frå Regjeringa.

3.2.17.2.2 Merknader frå medlemene i komiteen frå Framstegspartiet

Komiteens medlemmer fra Framskrittspartiet viser til at Framskrittspartiet i sitt alternative statsbudsjett foreslår at ramme 17 settes til kr 33 197 977 000, som er en økning i forhold til Regjeringens forslag på kr 5 128 640 000.

Behov for bedre veier

Bevilgningene til investeringer utgjør 14,6 mrd. kroner og mer enn doubler Regjeringens satsing. I tillegg foreslås det bevilget 500 mill. kroner til betjening av statlige lån til vei- og jernbaneetatene slik at investeringsprosjekter kan startes og gjennomføres kontinuerlig. Denne bevilgningen dekker forsert igangsetting og fremdrift av investeringsprosjekter for minimum 10–15 mrd. kroner avhengig av avskrivningstid, og innfører prosjektfinansiering i norsk samferdsel. Samlet vil avkastningen fra infrastrukturfondet og årlige statlige utlån til prosjektfinansiering sikre moderniseringen av Norges samferdselsnett i løpet av en periode på 25 år, og helt uten bruk av bompengefinansiering.

Disse medlemmers alternative samferdselsbudsjett er derved et verktøy for fornyelse og modernisering av samferdselssektoren. Ny organisering og nye virkemidler innenfor organisasjon, gjennomføring og finansiering gir rask fremdrift mot effektive sikre og miljøvennlige samferdselsnett. Dette sikrer mobilitet, konkurranseevne, lønnsomhet og sikkerhet for liv og helse innenfor transportsektoren inn i neste NTP-periode.

Disse medlemmer prioriterer følgende hovedgrep:

- Kraftig økning i veiinvestering og vegvedlikehold i tråd med disse medlemmers primærforslag ved behandlingen av Nasjonal Transportplan for perioden 2006–2015.
- Ekstra innsats innenfor vedlikehold.
- Etablering av et infrastrukturfond med en første avsetning på 60 mrd. kroner. Avkastningen øremerkes realinvesteringer i infrastruktur fordelt til vei, kollektiv-/jernbaneinfrastruktur og til IKT/bredbåndinfrastruktur.
- Omdanning av vegvesen, jernbaneverk og kystverk til selskaper som med rimelige, statlige lån

kan gjennomføre effektiv, kontinuerlig og forutsigbar utbygging uavhengig av de årlige statsbudsjetter (prosjektfinansiering).

- Midler fra et utenlandsbudsjett hvor anlegg av fast infrastruktur importeres fra utenlandske entreprenørselskaper med lave innenlandske etterspørselsvirkninger.

Det er ingen grunn til at Norge som nasjon skal slite med virkningene av dårligere standard på samferdselen enn våre naboland og resten av Europa. Tvert imot tilsier vårt lands beliggenhet, våre lange transportstrekninger internt og til våre viktigste markeder at vi sørger for effektiv kommunikasjon og reduserte avstandsulemper for næringsliv og befolkning.

Infrastrukturfondet sikrer varige, forutsigbare og sammenhengende investeringer

Et infrastrukturfond er midler hvor avkastningen øremerkes investeringer i samferdselsinfrastruktur. Fondets årlige avkastning vil utgjøre bærebjelken i en helt nødvendig opptrapping av innsatsen på samferdselsområdet.

I nær fremtid vil fondet, sammen med en rasjonell og kontinuerlig utbygging finansiert av rimelige statlige lån til vegvesen og jernbanelognet, resultere i at de vesentligste deler av dagens jernbane og stamveinettet kan oppgraderes på 20 år i stedet for dagens 50–70 års perspektiv – uten bruk av bompenger.

Disse medlemmer foreslår å starte oppbyggingen av slikt fond i 2009, og med 300 mrd. kroner i fondet etter 5 år som mål. Forutsetter vi en avkastning på 4–5 pst. av midlene stiller dette 10–12 mrd. kroner til disposisjon i årlig gjennomsnitt til varig og forutsigbar investering i veinettet, 3–4 mrd. kroner til jernbane og kollektivformål, samt 0,5–1 mrd. kroner for å sikre optimal IKT infrastruktur slik nedenstående tabell for 5 år illustrerer.

År		2010	2011	2012	2013	2014	Videre årlig:
Årlig avsetning (mrd. kr)		60	60	60	60	60	0
Akkumulert fond (mrd. kr)		60	120	180	240	300	300
Årlig avkastning (mill. kr)		3 000	6 000	9 000	12 000	15 000	15 000
Veier	70 pst.	2 100	4 200	6 300	8 400	10 500	10 500
Jernbane/koll.	25 pst.	7 50	1 500	2 250	3 000	3 750	3 750
IKT/Bredbånd	5 pst.	150	300	450	600	750	750

Avklart finansiering av NTP innføres og prosjektfinansiering realiseres

Med adgang til lånefinansiering av større, sammenhengende prosjekter kan slike fremskyndes kraftig og realiseres vesentlig raskere, uavhengig av de årlige statsbudsjettene. Prosjektene nedbetales ved årlige bevilgninger til renter og avdrag i takt med

anleggenes levetid. Disse medlemmer foreslår derfor en avsetning øremerket dette. Disse medlemmer forutsetter at eksisterende bompengegjeld slettes i forbindelse med salderingen av statsbudsjettet for 2008, og at bompengerekravet fra landets bilister opphører.

	2009	2010	2011	2012	2013
Statlige lån til prosjektf finansiering (mrd. kroner)	10	20	20	20	20

Rammene for Nasjonal Transportplan må økes kraftig

Rammene for vedtatt plan 2006–2015 er for små – mer må bevilges alt i 2009 slik disse medlemmer alt den gang foreslo. Regjeringen foreslår å øke samferdselsbudsjettet, men svikter på veiinvesteringer ved at etterslepet i forhold til Nasjonal transportplan 2006–2015 – etter Regjeringens fulle fire år – fortsatt vil være på 623 mill. kroner. Det er i tillegg oppsiktsvekkende at det ikke bevilges nok rassikringsmidler, eller midler til vedlikehold av veinettet med den følge at forfallet på veiene utvikler seg videre neste år.

Disse medlemmers budsjettforslag for 2009 retter opp Regjeringens manglende satsning på riksveinettet og sørger for forbedring av sikkerhet for liv og helse, fremkommelighet og den økte konkurranseevne for næringslivet som et tidsmessig og kapasitetsmessig oppgradert veinett gir. Regjeringens budsjettforslag for 2009 befester at Regjeringens såkalte satsing på veinettet bygger på en galopperende utvikling i innkrevingen av bompenger, som nå fremstår helt ute av kontroll. Mens Regjeringens forslag til veibevilgninger øker med 10 pst. (tilsvarende siste års kostnadsutvikling), øker bilistenes bompengeskatte med det dobbelte; med over 20 pst. til over 6 mrd. kroner. Det tjener Regjeringen til liten ære at halvparten av statens investeringer i veinettet finansieres av en særskatt på nødvendig mobilitet. Disse medlemmer anser det helt unødvendig å basere det aller meste av nye investeringer i riksveinettet på bompengefinansiering, og direkte urimelig å benytte slike midler til andre formål enn de er innkrevd til, slik landets nåværende regjering gjør.

Rassikring redder liv og verdier

Selv den livsviktige økningen i rassikringsmidler finansierer Regjeringen nå med bompenger, og mens Regjeringens totale ytelser ligger på under halvparten av behovet foreslår disse medlemmer å bevilge den milliarder fagmiljøene mener er minimumsbehovet i 2009, ved mer enn å doble Regjeringens forslag.

Effektive, sikre og miljøvennlige veier er et rimelig folkekrav

Disse medlemmer viser derfor til disse medlemmers merknader i innstillingen til Nasjonal Transportplan 2006–2015, som også ble videreført i disse medlemmers alternative forslag til

samferdselsbudsjett for 2006, 2007 og 2008. De dokumenterte behovene innenfor veisektoren på ingen måte er blitt mindre, og disse medlemmer viderefører disse medlemmers primærforslag i NTP.

Flytransport – Konkurranse innen luftfart fører til billigere og bedre flytilbud

Disse medlemmer ønsker å opprettholde et godt flytilbud i hele landet. Dette tilbudet må basere seg på konkurranse og til en hver tid være tilpasset det reelle behov for flytransport.

Disse medlemmer mener luftfartsavgiftene må tilbakeføres brukerne i form av lavere avgifter fremfor tilbakeføring til statskassen som utbytte, og at Avinors lufthavnmonopol må avsluttes. Disse medlemmer mener at når ulønnsomme flyplasser opprettholdes, må dette gjøres ved bevilgninger over statsbudsjettet og ikke gjennom et system hvor andre flypassasjerer må betale en ekstra flyplassavgift slik systemet har vært frem til i dag.

Ingen kutt i jernbanetilbudet – styrket investering i dagens infrastruktur

Disse medlemmer satser på jernbanen der denne har sin styrke; godstransport over lange distanser og persontransport i tettbefolkede områder. De foreslåtte jernbaneinvesteringene faller i høy grad innenfor disse definisjoner, og omfatter i høy grad ferdigstilling av pågående prosjekter. Regjeringens forslag ligger noe over 400 mill. kroner for lavt til å oppfylle avtalen dagens regjeringspartier inngikk med disse medlemmer om NTP 2006–2015.

Disse medlemmer mener konkurranse også om persontransporten, i likhet med godstransporten vil gi bedre kvalitet til lavere pris for brukerne og det offentlige. Når disse medlemmer ønsker å redusere statens kjøp av persontransport fra NSB som helt unødvendig finansiere selskapets monopolvirksomhet, henter vi ut til passasjerene deler av den effektiviseringsgevinsten som innføring av fri konkurranse om persontransport på bane vil gi. De gevinster for det offentlige og for passasjerene som konkurranseutsettingen av Gjøvik-banen dokumenterte som mulig, skal realisere også for andre strekninger ved å gjøre konkurranse om beste tilbud til en hovedregel i all kollektivtransport. Avtaleforhold og omstrukturering medfører at dette ikke vil ha full virkning for disse medlemmers forslag til statsbudsjett for 2009, men vil ligge til grunn for NTP 2010–2019.

Godstransport og knutepunkter flytter gods til sjø og bane

Disse medlemmers bevilgninger til samferdselsinfrastruktur gir rom for en omfattende utvikling av knutepunkter som effektiviserer både den enkelte transportform og samspillet mellom disse. Dette bidrar sterkere enn noe annet budsjettforlag har vist, til bedre tilrettelegging for sjøtransport, reduserte omlastinger og en reell reduksjon av andelen gods som kjøres på veinettet.

Disse medlemmer fremmer følgende forslag:

"Stortinget ber Regjeringen legge frem sak om endring i budsjettssystemet slik at bygging av infrastruktur innenfor samferdselsområdet behandles som investering og ikke som årlig utgift, for å sikre at vedtatt Nasjonal transportplan også omfatter flerårige finansieringsvedtak."

"Stortinget ber Regjeringen opprette et infrastrukturfond pålydende 300 mrd. kroner. Fondet bygges opp over inntil 5 år, og avkastningen øremerkes realinvesteringer i veinettet, jernbane- og kollektivnettet samt bredbånd/IKT-infrastrukturen med forutsigbar og varig finansiering av infrastruktur-investeringene som overordnet mål."

"Stortinget ber Regjeringen legge til rette for at veg-, bane- og kystetatene kan prosjektfinansiere store utbyggingsprosjekter ved hjelp av rimelige, statlige lån som tilbakebetales over investeringsobjektets levetid. Stortinget legger til grunn at dette skal tilrettelegges for å realisere effektive, sikre og miljøvennlige samferdselsnett i løpet av 20 år."

"Stortinget ber Regjeringen sette i gang forsøk med samlet utbygging av store samferdselsprosjekter for å sikre deltagelse av internasjonale entreprenører og ber Regjeringen bruke statlige reguleringsmyndighet for å sikre nødvendig planavklaring og full statlig prosjektfinansiering av forsøkene. Stortinget peker på strekningen Gardermoen–Otta som aktuell strekning for et slikt forsøk."

"Stortinget ber Regjeringen snarest legge frem stortingsmelding om skipsvrak langs kysten."

"Stortinget ber Regjeringen fremme forslag om opprettelsen av et Statens Transporttilsyn som skal ha totalansvar for tilsyn og kontroll innenfor samferdselssektoren."

3.2.17.2.3 Merknader fra medlemmene i komiteen fra Høyre

Komiteens medlemmer fra Høyre viser til at Høyre i sitt alternative statsbudsjett foreslår at ramme 17 settes til 29 048 337 000 kroner, som er en økning i forhold til Regjeringens forslag på 979 000 000 kroner.

Disse medlemmer viser til at forbedret infrastruktur og mer moderne samferdselsløsninger øker mobiliteten og bidrar til å tilfredsstille de transportbehov som finnes i samfunnet. Dette bidrar til vekst og utvikling i hele landet. Disse medlemmer understreker viktigheten av gode veier. Store avstander og spredt bosetting gjør Norge som nasjon avhengig av gode transportløsninger. En godt utbygget og vedlikeholdt infrastruktur gir enkeltmennesker frihet til å kunne forflytte seg på en effektiv og sikker måte innenlands og til utlandet. Infrastrukturen er samtidig viktig for at bedrifter i hele landet skal være konkurransedyktige. Dette gjelder både ved at bedriftene lettere kan tiltrekke seg arbeidskraft, og gjennom reduserte kostnader for å nå markedene.

Disse medlemmer mener veibygging både er god distriktpolitikk og god næringspolitikk. Bedre veier er også avgjørende for å komme videre mot visjonen om null drepte og alvorlig skadde i trafikken. I økonomiske nedgangstider må vi bidra til å redusere arbeidsledigheten i bl.a. bygg- og anleggssektoren gjennom økt satsing på veibygging. Den statlige andelen av vei-investeringene må økes. Manglende investeringer til vei i forhold til målsettingene i Nasjonal transportplan må bevilges på budsjettet for 2009. Disse medlemmer vil derfor øke bevilgningene til vei-investeringer med 1 mrd. kroner i forhold til det som følger av Regjeringens forslag.

I tillegg vil disse medlemmer etablere et vedlikeholdsfond til samferdselsformål på 40 mrd. kroner for å møte utfordringene med det store etterslepet på vedlikehold av vei- og jernbanenettet.

Disse medlemmer fremmer følgende forslag:

"Stortinget ber Regjeringen om å etablere et vedlikeholdsfond til samferdselsformål på 40 mrd. kroner. Den årlige avkastningen skal komme i tillegg til ordinære bevilgninger, og benyttes til å møte utfordringene med det store etterslepet på vedlikehold av vei- og jernbanenettet."

Gode kollektivløsninger er viktig for et smidig transportsystem. Disse medlemmer viser til den svært vellykkede satsingen fra regjeringen Bondevik II med den såkalte belønningsordningen. Disse medlemmer vil ha sterkere satsing enn Regjeringen på kollektivtrafikk i de store byene, for å redusere bilbruk og øke kollektivandelen. Statlig tilskudd

til kollektivtrafikk i distriktene kan ikke kompensere for bedre og sikrere veier. Disse medlemmer øker bevilgningen til belønningsordningen i byene med 30 mill. kroner i 2009. I tillegg prioriterer disse medlemmer å finansiere en ungdomsrabbatt på 50 pst. på NSB og øvrige kollektivtilbud i hele landet.

Disse medlemmer er opptatt av å finne nye løsninger som kan gi raskere og mer rasjonell utbygging, drift og vedlikehold av veianlegg. Disse medlemmer ser at Regjeringens varslede modell for bygging av infrastruktur, "prosjektfinansiering", er skrinlagt. Disse medlemmer mener dette gjør det enda viktigere å jobbe videre med bygging av vei gjennom offentlig-privat samarbeid (OPS). Erfaringene fra de første OPS-prosjektene som er fullført er så gode, bl.a. med halvert byggetid og bedre kostnadskontroll, at modellen bør videreføres på egnede strekninger.

Disse medlemmer mener konkurranse i jernbanesektoren er viktig for å sikre et best mulig tilbud til brukerne med de ressursene som er tilgjengelige. For eksempel har økt konkurranse innen persontransport på Gjøvik-banen har vært en stor suksess. Gjøvik-banen har etter konkurranseutsettingen fått et tilbud med mye bedre kvalitet, stor økning i antall avganger og universell utforming slik at den nå er tilgjengelig også for funksjonshemmede. Mer bruk av anbud med kontraktsvilkår og sanksjoner, kan vise seg å være et mer egnet og effektivt verktøy for å sikre den offentlige tjenestekvalitet med hensyn til f.eks. universell utforming, fremfor lovfesting av rettigheter. Disse medlemmer foreslår konkurranseutsetting av persontransport på jernbane på flere strekninger som i dag drives av NSB.

Disse medlemmer har fremmet forslag om en handlingsplan for flere krysningsspor på jernbanen. Med flere krysningsspor vil vi øke kapasiteten i jernbanenettet. Dette vil øke mulighetene til å overføre mer av godstrafikken fra vei over på jernbane. Under forrige regjeringsperiode ble det gjennomført en rekke tiltak som medførte en økning i godstransport på jernbane med 80 pst. i løpet av 4 år. Disse medlemmer ønsker økt konkurranse ved utbygging, drift og vedlikehold av jernbanens infrastruktur for å sikre økte midler til jernbaneinvesteringer. Konkurransetsetting er ikke noe nytt i jernbanesektoren. Tall fra Jernbaneverket for de siste årene viser at det aller meste av Jernbaneverkets investeringsbudsjett og en stor andel av vedlikeholdsbudsjettet har vært konkurranseutsatt. Den omstilling og konkurranseutsetting som Stortinget vedtok høsten 2004, og som ble satt i verk i 2005, førte til lavere kostnader for flere vedlikeholdsoppdrag på jernbanenettet. Innsparte midler som følge av konkurranseutsetting, bør

brukes til å styrke jernbanen. Sikkerhet skal fortsatt være et statlig ansvar og ha prioritet nummer én.

Disse medlemmer vil ha en sterkere satsing på oljevernberedskap langs kysten og foreslår å bevilge 15 mill. kroner utover Regjeringens forslag. Kystnaturen er sårbar, og omfattende forurensning kan få langvarige økologiske, trivselsmessige og økonomiske konsekvenser. Det forekommer årlig en rekke sjøfartsulykker langs norskekysten. Disse medlemmer anerkjenner den meget samfunnsnyttige rollen som Redningsselskapet har ved å bidra til øket sikkerhet for alle som ferdes på sjøen. Disse medlemmer vil derfor øke bevilgningene til Redningsselskapet i forhold til Regjeringens forslag.

For transport over lengre avstander og til mer spesialiserte oppgaver er luftfarten og skipsfarten viktige og nødvendige for nasjonen. Disse medlemmer vil bidra til at disse næringene får gode vilkår, slik at de reisende og all last skal kunne transporteres på en sikker og effektiv måte også i fremtiden. Disse medlemmer mener også at gode og pålitelige post- og telekommunikasjonstjenester er av stor betydning for alle. Post i butikk har gjennom lokalisering og åpningstider gjort kjernetilbudet til Posten mer tilgjengelig for folk flest. Konkurranse mellom bedrifter innenfor tele- og datatjenester har gitt kundene stadig bedre og rimeligere tjenester. I Norge har vi, relativt sett, stor faglig tyngde innen IKT-næringen, både generelt og innenfor spesialiserte sektorer. Disse medlemmer ønsker å bidra til at denne kompetansen består og kan vokse, både ved å gi bedrifter lavere skatter og avgifter, og ved å stimulere til økt forskning.

3.2.17.2.4 Merknader fra medlemmen i komiteen fra Kristelig Folkeparti

Komiteens medlem fra Kristelig Folkeparti vil understreke at samferdsel er et viktig satsingsområde for Kristelig Folkeparti, og viser til at følgende hovedmål ligger til grunn for Kristelig Folkepartis prioriteringer på samferdselsområdet: Framkommelighet, tilgjengelighet, trafikksikkerhet og miljøhensyn.

Dette medlem viser til at framkommelighet er et grunnleggende behov i distriktene og i byområdene, for næringslivet og for enkeltpersoner i hverdagen, inkludert funksjonshemmede, og at satsing på infrastruktur er investering i framtidig livskvalitet, utvikling og verdiskaping. Dette medlem mener samferdselssektoren lider under manglende ressurser og uforutsigbare rammevilkår, med dårlige veier og sviktende kollektivtilbud som resultat. Dette medlem foreslår derfor å øke bevilgningen til samferdselsformål med 1 mrd. kroner utover Regjeringens forslag.

Dette medlem peker på at trafikksikkerhet står sentralt i Kristelig Folkepartis samferdselspolitikk og viser til Kristelig Folkepartis alternative budsjettforslag der bevilgningene til utbedring av rasutsatte strekninger økes med 150 mill. kroner i forhold til Regjeringens forslag. Dette medlem peker på at rasfaren på norske veier er til stor belastning for befolkningen, og at rasene går oftere og er blitt mer uforutsigbare. Dette medlem understreker at det er nødvendig med raskere tempo i sikringen.

Dette medlem mener klimatrusselen må tas på alvor og peker på at transport utgjør en av de største utfordringene for bærekraftig utvikling i verden i dag. Miljøbelastningene fra transportsektoren bidrar til store samfunnskostnader, og sektorens energiforbruk er stort og økende. Dette medlem mener jernbanen er nøkkelen i et bærekraftig transportsystem og foreslår å øke bevilgningen til jernbaneformål med 300 mill. kroner. Dette medlem vil prioritere persontransport i tett befolkede områder og videre at det må bygges flere kryssningsspor for å legge til rette for mer gods over på bane.

Kollektivtransport er mange steder ikke et reelt alternativ til bil. Dette medlem mener derfor det må satses på flere, bedre, og sikrere veier. Dette medlem foreslår å øke bevilgningen til vedlikehold og investering i veinettet på 450 mill. kroner utover Regjeringens forslag.

Dette medlem vil legge til rette for at flere som ønsker det kan velge sykkel som fremkomstmiddel. Det trengs flere gang- og sykkelveger, særlig i byer og tettsteder, og disse må planlegges og bygges parallelt med nye veganlegg. Dette medlem mener det bør opprettes en statlig belønningsordning for gang- og sykkelvei. Ordningen må ha som formål å påvirke transportplanleggingen i kommuner og fylkeskommuner, og fungere som et insentiv for bedre tilrettelegging for gående og syklende. Dette medlem foreslår 100 mill. kroner til dette formålet.

Dette medlem fremmer følgende forslag:

"Stortinget ber Regjeringen opprette en statlig belønningsordning for gang- og sykkelvei, etter modell fra den statlige belønningsordningen for bedre kollektivtransport og mindre bilbruk i byområdene. Ordningen skal ha som formål å påvirke transportplanleggingen i kommuner og fylkeskommuner, og fungere som et insentiv for bedre tilrettelegging for gående og syklende."

"Stortinget ber Regjeringen legge frem egen sak der omorganisering av Jernbaneverket, Statens vegvesen og Kystverket til statsforetak vurderes."

"Stortinget ber Regjeringen utrede modell for statlig låneordning for samferdselsformål, og legge

dette frem for Stortinget i forbindelse med Nasjonal transportplan 2010–2019."

"Stortinget ber Regjeringen komme tilbake til Stortinget med en vurdering av hvordan nye, større investeringsprosjekter kan prosjektfinansieres for å sikre rasjonell og sammenhengende utbygging av prosjektene."

Dette medlem foreslår å bevilge 29 069,4 mill. kroner på rammeområde 17, noe som er 1 mrd. kroner høyere enn Regjeringens forslag.

3.2.17.2.5 Merknader fra medlemmen i komiteen fra Venstre

Komiteens medlem fra Venstre viser til at Venstre i sitt alternative statsbudsjett foreslår å bevilge 29 047 337 000 kroner under rammeområde 17, som er 978 000 000 kroner mer enn det som følger av Regjeringens forslag.

Dette medlem mener at samferdselssektoren må ta sin del av ansvaret for å redusere de nasjonale klimagassutslippene. Venstres hovedprioritet i samferdselspolitikken er derfor å intensivere utbyggingen av en konkurransedyktig infrastruktur for miljøvennlig og ressursparende gods- og persontrafikk. Dette er sammen med å sikre et sikkert transportsystem for alle en av de viktigste nasjonale oppgavene i de kommende årene.

Dette medlem synes det er positivt at Regjeringen har valgt å videreføre arbeidet med å utrede høyhastighetstog i Norge, men vil peke på at det haster å få en konkret plan for hvordan satsingen skal innrettes og finansieres. Dette medlem viser til at en rekke aktører peker på at en satsing på høyhastighetstog kan starte allerede i dag, gjennom en offensiv oppgradering og fornyelse av det eksisterende jernbanenettet. Dette medlem vil særlig peke på betydningen av å få realisert InterCity-triangelet med dobbeltspor og prosjekter som bidrar til vesentlig redusert reisetid på de lengre strekningene. På denne bakgrunn foreslår dette medlem å øke bevilgningene til jernbanen med 600 mill. kroner hvorav 100 mill. kroner avsettes til økt innsats til drift og vedlikehold i Oslo-området.

Dette medlem mener at det er tatt en rekke positive initiativer til økt satsing på bybane i storbyene. Dette medlem peker på at flere byer er i oppstartsfasen/planfasen for bygging av skinnebaserte kollektivtiltak, og understreker igjen at utbygging av skinnebaserte kollektivløsninger i og nær de største byene bør samordnes med Jernbaneverket for å sikre god prosjekt- og kostnadsstyring.

Dette medlem vil peke på at det arbeides lokalt med planer om en bybane/kombibane på Nord-Jæren. Denne banen er tenkt knyttet opp til, og skal

fungere i samspill med dobbeltsporet og lokaltogtrafikken på Jærbanen. Dette medlem mener at staten ved Regjeringen og Jernbaneverket har et hovedansvar for å gjøre en teknisk sammenkopling av bybane og jernbane mulig. På denne bakgrunn vil dette medlem bevilge 6 mill. kroner til arbeidet med planlegging av bybane på Nord-Jæren.

Dette medlem vil også peke på behovet for at det utvikles og legges til rette for en mer miljøvennlig vegtrafikk. Det er særlig viktig å ta i bruk ny og miljøvennlig teknologi og miljøvennlige drivstoff. Regjeringen Bondevik II trappet regelmessig opp bevilgningene til forskning, utvikling og demonstrasjon innen hydrogen og biodrivstoff. Dette medlem foreslår å øke bevilgningene til formålet med 20 mill. kroner utover Regjeringens forslag.

Dette medlem mener det er viktig å opprettholde en høy vegstandard med hensyn på trafikksikkerhet og fremkommelighet i byområdene og distriktene. Dette medlem har ingen tro på at det er mulig å bygge seg ut av trafikkproblemene i byområdene, men det er nødvendig å intensivere arbeidet med bedre vedlikehold, fysiske midtskinner og rassikring på riksveg og stamvegnettet dersom vi skal nå målet om null skadde og drepte i trafikken. Regjeringen ligger etter i satsingen på trafikksikkerhet. Detter er skuffende. Flere kilometer med fysiske midtdelere, flere gang- og sykkelveger og økt innsats innen rassikring er avgjørende for å nå målene. Dette medlem foreslår derfor å bevilge 50 mill. kroner til bygging av fysiske midtdelere, 100 mill. kroner til en belønningsordning for kommunene til å satse på trygge skoleveger gjennom økt innsats på blant annet gang- og sykkelveger, økt innsats innen rassikring med 100 mill. kroner og økt innsats innen vedlikehold av vegnettet med 35 mill. kroner utover Regjeringens forslag. Flere steder i landet er man bekymret over fergetilbudet. Dette medlem har merket seg denne uroen og vil på denne bakgrunn styrke fergetilbudet med 9 mill. kroner utover Regjeringen forslag.

Dette medlem legger vekt på føre-var-prinsippet i miljøpolitikken. Hovedinnsatsen må derfor legges inn på å forebygge forurensing. Flere stader langs kysten ligger det "tikkende miljøbomber"; vrak som inneholder miljøskadelige stoffer som kan få alvorlige konsekvenser for det marine miljøet dersom det ikke ryddes opp. Regjeringen har så lang vist en altfor passiv holdning i forhold til å ta tak i dette arbeidet. På denne bakgrunn foreslår dette medlem å øke innsatsen innen fjerning og tømning av vrak som utgjør en miljøtrussel med 50 mill. kroner.

Dette medlem registrerer at tidligere HØY-KOM-midler, bevilget over statsbudsjettet til Nasjonalt prosjekt elektronisk byggesaksbehandling er avvirket. Prosjektet, som har vært et spleiselag mellom næringsaktører, KS og staten, vurderes så langt som svært vellykket i de 41 forsøkskommunene, og erfaringene kan bidra til å effektivisere saksbehandlingen av byggesaker i alle kommuner. De er imidlertid avhengig av statens bidrag for å fullføre prosjektet og bringe erfaringene ut. På denne bakgrunn foreslår dette medlem å videreføre prosjektet med en bevilgning på 2 mill. kroner.

Dette medlem viser til at Regjeringen som en oppfølging av klimaforliket foreslår økte bevilgninger til belønningsordningen for kollektivtrafikken i sitt budsjettforslag for 2009. Dette vil styrke kollektivsatsingen i de store byene. Dette medlem er imidlertid skuffet over at man ikke også satser tyngre på øvrig kollektivtrafikk. Dette medlem foreslår derfor å innføre ungdomskort med 50 pst. rabatt i kollektivtrafikken over hele landet og foreslår på denne bakgrunn å øke bevilgningene til persontransport med tog på 6 mill. kroner. Dette medlem vil i den forbindelse vise til Venstres forslag over rammeområde 18 om et rammetilskudd til kommunesektoren på 28 mill. kroner. Dette medlem vil peke på at Venstres satsing på en trygg og mer miljøvennlig transportsektor summerer seg opp til totalt en påplussning på vel 1 mrd. kroner utover Regjeringens forslag.

3.2.17.3 OPPSUMMERING AV FORSLAGA TIL RAMMESUMMAR FOR RAMMEOMRÅDE 17

	St.prp. nr. 1 med Tillegg nr. 1–5	A, SV, Sp	FrP	Høyre	KrF	Venstre
Forslag til netto rammebeløp	28 069 337 000	28 069 337 000	33 197 977 000	29 048 337 000	29 069 337 000	29 047 337 000
Avvik fra St.prp. nr. 1 Tl. nr. 1–5		0	5 128 640 000	979 000 000	1 000 000 000	978 000 000

3.2.18 Rammeområde 18 (Rammetilskot mv. til kommunesektoren), under finanskomiteen**3.2.18.1 SAMANDRAG**

Kap.	Formål	St.prp. nr. 1 (2008–2009)
Utgifter rammeområde 18 (i hele tusen kroner)		
571	Rammetilskudd til kommuner	51 353 889
572	Rammetilskudd til fylkeskommuner	17 859 191
575	Ressurskrevende tjenester	3 285 000
Sum utgifter rammeområde 18		72 498 080
Sum inntekter rammeområde 18		0
Sum netto rammeområde 18		72 498 080

3.2.18.2 MERKNADER FRÅ KOMITEEN**3.2.18.2.1 Merknader frå medlemene i komiteen frå Arbeidarpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet**

Fleirtalet i komiteen, medlemene frå Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet, sluttar seg til forslaget frå Regjeringa.

3.2.18.2.2 Merknader frå medlemene i komiteen frå Framstegspartiet

Komiteens medlemmer fra Framskrittspartiet viser til at Framskrittspartiet i sitt alternative statsbudsjett foreslår at ramme 18 settes til kr 73 825 626 000, som er en økning i forhold til Regjeringens forslag på kr 1 327 546 000.

Disse medlemmer viser til våre merknader til Kommuneopplegget for 2009, pkt. 2.3, og til våre merknader til rammeområde 6, pkt. 3.2.6.

3.2.18.2.3 Merknader frå medlemene i komiteen frå Høyre

Komiteens medlemmer fra Høyre viser til at Høyre i sitt alternative statsbudsjett foreslår at ramme 18 settes til 72 314 080 000 kroner, som er en reduksjon i forhold til Regjeringens forslag på 184 000 000 kroner.

Disse medlemmer mener det er viktig at kommunene får beholde deler av selskapskatten lokalt. Det vil motivere kommunene til å føre en positiv og fremtidsrettet næringspolitikk, og med flere små og store bedrifter vil kommunene få høyere skattinntekter som kan brukes til lokal velferd. Regjeringen har fratatt kommunene denne muligheten til å påvirke egne skatteinntekter og velferd. Disse medlemmer vil omgjøre dette vedtaket slik at kommunene får beholde en andel av selskapskatten. Dette standpunktet ble støtte av både Næringslivets Hovedorganisasjon (NHO) og Kommunenes Sentralforbund (KS) i høringen i forbin-

delse med nytt inntektssystem. Disse medlemmer forslår derfor at 4,25 pst. av selskapskatten tilbakeføres til kommunene. Dette er beregnet til å utgjøre 8 720 mill. kroner.

Disse medlemmer viser til at kommuneopplegget for 2009 baserer seg på Regjeringens nye inntektssystem for kommunesektoren. Disse medlemmer viser til at Høyre tok flere initiativ for at det skulle sikres bred politisk enighet om inntektssystemet for kommunesektoren fordi det da ville være større mulighet for at kommunene hadde fått et system som var forutsigbart, enkelt og rettferdig. Regjeringen har imidlertid valgt å vedta et system som kun fikk helhetlig støtte fra regjeringspartiene selv.

Disse medlemmer understreker at ettersom systemet nå avviker betydelig fra inntektssystemet i 2008 og Høyres alternativ, er det svært komplisert å fremme disse medlemmers alternative system på alle områder. Disse medlemmer vil henvise til hovedtrekkene i vårt alternative inntektssystem og begrense forslaget til å foreslå å opprettholde ordningen med å tilbakeføre deler av selskapskatten til kommunene. Ettersom Regjeringen har fjernet ordningen, er det nå ikke mulig å få beregnet disse medlemmers alternative forslag på kommune nivå.

Regjeringen har forlatt målet om at kommunene skal finansieres med 50 pst. av egne skatteinntekter. Dette målet er nå satt til 45 pst. Disse medlemmer mener at målet fortsatt bør være 50 pst. og at det kommunale skattøre burde ha vært satt høyere som følge av dette. Kommunene burde beholde en større del av egne skatteinntekter lokalt. Disse medlemmer viser til at Høyre både i 2006, 2007 og 2008 har foreslått et høyere skattøre enn Regjeringen. Ettersom grunnlaget gjennom inntektssystemet nå er endret vil forslag om høyere skattøre ha andre fordelingsmessige virkninger enn under det tidligere systemet. Disse medlemmer vil derfor be Regjeringen i kommuneopplegget for 2010 om å komme tilbake med et inntektssystem for kommunesektoren som baserer seg på: 1. Målsettingen om 50 pst. finan-

siering gjennom egne skatteinntekter 2. høyere kommunalt skattøre, og 3. tilbakeføring av deler av selskapskatten.

Disse medlemmer viser til at Regjeringens opplegg for kommunesektoren i 2009 innebærer i realiteten en videreføring av det økonomiske handlingsrommet for 2008. Det innebærer et nøkternt og stramt opplegg. Disse medlemmer viser til at Høyre som varslet i kommuneøkonomiproposisjonen vil fremme et alternativt opplegg som innbærer om lag den samme økonomiske handlefriheten som Regjeringens opplegg.

Disse medlemmer understreker at om kommunene skal kunne forbedre velferdstilbudet innenfor denne rammen må de effektivisere driften og fokusere på å få mer kvalitet på tjenestene innenfor de samme økonomiske rammene. 1 pst. effektivisering av kommunesektoren frigjør 3 mrd. kroner til kvalitetsforbedringer.

Kommuneopplegget for 2009 bygger på svært usikre faktorer. Det viktigste for kommunenes handlefrihet er hvordan det går for næringslivet og den enkelte skatteyder. Disse medlemmer mener at en økonomisk politikk som skaper trygghet for hus, hjem og jobb er også det som sikrer de beste forholdene for at kommunene kan skape gode velferdstjenester. Regjeringen overtok en kommunesektor i 2005 med utgifter under kontroll, voksende inntekter og som satte av over 3 pst. til fremtidige investeringer og utrygge tider. Etter to år med reduserte frie inntekter, resultater under 3 pst. og økende forventningskrise er kommunene dårligere rustet til å møte tøffere økonomiske tider. Skatteanslaget i statsbudsjettet er svært usikkert, kommunene står ovenfor usikre pensjonsutgifter og rentenivået er fortsatt høyt.

3.2.18.2.4 *Merknader fra medlemmen i komiteen fra Kristelig Folkeparti*

Komiteens medlem fra Kristelig Folkeparti viser til at Regjeringen i St.prp. nr. 1 (2008–2009) har foreslått å innlemme midlene som har vært knyttet til opptrappingsplanen for psykisk helse i rammeoverføringene til kommunene. Dette medlem er ikke enig i dette, og viser til omtalen av dette under kapittel 3.2.15. Dette medlem viser også til at Kristelig Folkeparti ønsker å opprettholde satsingen på samlivskurs som et øremerket tilskudd, og vil trekke dette ut av kommunerammen. Kommunenes samlede inntekter påvirkes ikke av denne omposteringen.

Dette medlem viser til omtalen av Kristelig Folkepartis omprioritering mellom økt timetall og voksenteitet i skolen under rammeområde 16, og vil fremme følgende forslag:

"Stortinget ber Regjeringen i sin styringsdialog med kommunene legge til rette for at de midler som i 2009 er tenkt benyttet til 5 flere uketimer innført høsten 2008 og 2 flere uketimer som innføres høsten 2009, kan omprioriteres med henholdsvis 500 mill. kroner til å ansette 1000 flere lærere og 200 mill. kroner til å ansette flere yrkesgrupper på ungdomstrinnet som rådgivere, helsesøstre og miljøarbeidere."

Dette medlem foreslår at bevilgningen under rammeområde 18 settes til 68 917,0 mill. kroner, som er 3 581,1 mill. kroner lavere enn Regjeringens forslag.

3.2.18.2.5 *Merknader fra medlemmen i komiteen fra Venstre*

Komiteens medlem fra Venstre viser til at Venstre i sitt alternative statsbudsjett foreslår å bevilge 71 358 080 000 kroner under rammeområde 18, som er 1 140 000 000 kroner mindre enn det som følger av Regjeringens forslag.

De fleste av Venstres endringsforslag under rammeområde 18 er knyttet til et annet syn på utfordringene, og dermed en annen prioritering enn Regjeringens, når det gjelder grunn- og videregående skole.

Dette medlem er ikke nødvendigvis prinsipielt mot å utvide timetallet i grunnskolen, men mener dette blir en helt feil prioritering når vi mangler kvalifiserte lærere. Etter dette medlems mening er mangelen på lærere den største utfordringen norsk skole står overfor i årene som kommer. Dette medlem savner en vilje fra Regjeringens side til å ta dette spørsmålet tilstrekkelig på alvor.

Dette medlem viser i denne sammenheng til Dokument nr. 8:68 (2006–2007), jf. Innst. S. nr. 239 (2006–2007), om å utarbeide forpliktende nasjonale rekrutteringsplaner for å sikre tilstrekkelig antall kvalifiserte lærere i grunn- og videregående skole. Ovennevnte representantforslag henviser til at halvparten av lærerne i videregående skole er over 50 år, mens det i grunnskolen er 37 pst. i samme aldersgruppe. Samtidig vises det til at gjennomsnittsalderen for ansatte i den videregående skolen er 49 år. I løpet av en tiårsperiode vil man derfor trolig måtte erstatte et ikke ubetydelig antall lærere i den videregående skolen. Tilsvarende gjelder også for grunnskolen. Parallelt med dette øker antallet elever. Dette medlem foreslår derfor å bruke 550 mill. kroner til å styrke videreutdanning og rekruttering av lærere, og om lag 125 mill. kroner på øvrige tiltak i grunn- og videregående skole, heller enn å bruke de samme pengene på å utvide timetallet i grunnskolen.

Med hensyn til å øke barn og unges fysiske aktivitet foreslår dette medlem i stedet å bevilge til sammen 60 mill. kroner til ulike friluftstiltak – bl.a. i regi av frivillige organisasjoner – utover Regjeringens

gens forslag, jf. forslag under rammeområdene 3 og 13.

Dette medlem viser til at Venstre i sitt alternative budsjett for 2009 innfører en ordning med behovsprøvd stipend for læremidler i den videregående skolen med en kostnadsramme på 183,5 mill. kroner, som erstatning for Regjeringens opplegg med gratis/lån av læremidler i videregående skole og et mindre ikke-behovsprøvd utstyrsstipend for alle. Dette vil være en langt mer målrettet ordning som treffer dem som trenger det. I Venstres opplegg vil elever i videregående skole kunne motta inntil 600 kroner pr. måned i stipend til læremidler.

Dette medlem går videre imot Regjeringens opplegg for gratis frukt og grønt i skolen, jf. bl.a. Venstres merknader i Innst. S. nr. 230 (2006–2007), og vil avvike dagens ordning f.o.m. høsten 2009. Dette medlem mener at det ut fra dagens bud-

sjettsituasjon vil være mye mer målrettet og hensiktsmessig å foreta en omlegging av merverdiavgiftssystemet ved å innføre innfører full mva. på brus og sterkt sukkerholdige drikkevarer, og samtidig innfører lav merverdiavgiftssats for frukt og grønt, jf. omtale under rammeområde 22. Dette vil gagne hele befolkningen, også elevene, og er et viktig helse- og forbrukerpolitisk grep.

Dette medlem støtter Regjeringens løfte i Soria Moria-erklæringen om å innføre en ordning med ungdomskort på all offentlig kollektivtransport som innebærer 50 pst. rabatt på prisene, men beklager at Regjeringen heller ikke på dette område innfrir sine egne løfter. Dette medlem viser til at Venstre i sitt alternative statsbudsjett foreslår å innføre en ordning med 50 pst. rabatt for ungdom, noe som medfører en økt bevilgning til fylkeskommunene med 28 mill. kroner.

3.2.18.3 OPPSUMMERING AV FORSLAGA TIL RAMMESUMMAR FOR RAMMEOMRÅDE 18

	St.prp. nr. 1 med Tillegg nr. 1–5	A, SV, Sp	FrP	Høyre	KrF	Venstre
Forslag til netto rammebeløp	72 498 080 000	72 498 080 000	73 825 626 000	72 314 080 000	68 916 980 000	71 358 080 000
Avvik fra St.prp. nr. 1 Tl. nr. 1–5		0	1 327 546 000	-184 000 000	-3 581 100 000	-1 140 000 000

3.2.19 Rammeområde 19 (Tilfeldige utgifter og inntekter), under finanskomiteen

3.2.19.1 SAMANDRAG

Kap.	Formål	St.prp. nr. 1 med Tillegg nr. 1–5 (2008-2009)
Utgifter rammeområde 19 (i hele tusen kroner)		
2309	Tilfeldige utgifter	13 188 074
	Sum utgifter rammeområde 19	13 188 074
Inntekter rammeområde 19 (i hele tusen kroner)		
5309	Tilfeldige inntekter	535 233
	Sum inntekter rammeområde 19	535 233
	Sum netto rammeområde 19	12 652 841

3.2.19.2 MERKNADER FRÅ KOMITEEN

3.2.19.2.1 Merknader frå medlemene i komiteen frå Arbeidarpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet

Fleirtalet i komiteen, medlemene frå Arbeidarpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet, viser til sine merknader i kapittel 2 og under rammeområda 3, 4, 5, 7, 11, 12, 13, 15 og 16 og foreslår ein reduksjon i avsette midlar til rammeområde 19 med 100 mill. kroner i forhold til forslaget frå Regjeringa.

Fleirtalet foreslår på denne bakgrunnen at rammeområde 19 blir redusert med 100 mill. kroner frå 12 652 841 000 kroner til 12 552 841 000 kroner, samanlikna med forslaget frå Regjeringa.

3.2.19.2.2 Merknader frå medlemene i komiteen frå Framstegspartiet

Komiteens medlemmer fra Framskrittspartiet viser til at Framskrittspartiet i sitt alternative statsbudsjett foreslår at ramme 19 settes til 12 748 324 000 kroner, en økning på 95 483 000 kroner i forhold til Regjeringens forslag. Disse medlemmer viser til Regjeringens tilleggspropo-

sisjoner nr. 1–5 til statsbudsjettet hvor Regjeringen justerer disse mot Ramme 19 Tilfeldige inntekter og utgifter. Disse medlemmer støtter ikke alle Regjeringens justeringer i tilleggsproposisjonene, blant annet ikke konsesjonsavgift for fiskeoppdrett. Disse medlemmer foreslår å motpostere endringene mot ymseposten, og forutsetter at inndekning kan finnes innenfor denne rammen.

Disse medlemmer mener ligningsmyndighetenes maktforhold i forhold til skatteyter i mange tilfeller fører til en urimelig situasjon for skatteyter. Flere skjønnsligningssaker har vært groteske eksempler på dette. Disse medlemmer ønsker derfor en gjennomgang på dette området.

Disse medlemmer fremmer følgende forslag:

"Stortinget ber Regjeringen gjennomgå ligningsmyndighetenes saksbehandlingsrutiner i forbindelse med skjønnsligning, og legge frem forslag om at bevisbyrden i skjønnsligningssaker legges på ligningskontorene, og ikke på skatteyter."

3.2.19.2.3 *Merknader fra medlemmene i komiteen fra Høyre*

Komiteens medlemmer fra Høyre viser til at Høyre i sitt alternative statsbudsjett foreslår at ramme 19 settes til 11 852 841 000 kroner, som er en reduksjon i forhold til Regjeringens forslag på 800 000 000 kroner.

Disse medlemmer mener videre at innsparepotensialet i statlig forvaltning er betydelig. Disse medlemmer viser videre til at regjeringen Bondevik II i sitt siste i budsjettopplegg foreslo å innføre en ordning med nøytral moms i statsforvaltningen.

Bare de siste ukene er det framlagt rapporter om at Helse Sør-Øst kan spare 720 mill. kroner dersom private bedrifter får lov til å konkurrere om ikke-medisinske tjenester som renhold, snømåking og matlaging ved de tre største sykehusene i Oslo. En forutsetning for at en slik konkurranse om ikke-medisinske tjenester skal finne sted, er at det innføres en ordning med moms-nøytrale innkjøp i staten.

Disse medlemmer viser til Høyre i sitt alternative budsjett foreslår flere tiltak og reformer som kan lede til innsparinger for det offentlige. Der kan nevnes særlig effektivisering i helseforetakene, nøytral moms i staten og modernisert bygg- og eiendomsforvaltning.

Disse medlemmer foreslår å budsjettere innsparingene her under Tilfeldige utgifter.

Disse medlemmer viser for øvrig til at regjeringspartiene på Stortinget foreslår å redusere rammeområde 19 med 100 mill. kroner i forhold til Regjeringens forslag. Disse medlemmer fore-

slår tilsvarende reduksjon, jf. merknad under pkt. 2.1.2 over.

3.2.19.2.4 *Merknader fra medlemmen i komiteen fra Kristeleg Folkeparti*

Komiteens medlem fra Kristelig Folkeparti gir sin tilslutning til flertallets forslag om å redusere bevilgningen under rammeområde 19 med 100 mill. kroner i forhold til Regjeringens forslag, til 12 552,8 mill. kroner.

3.2.19.2.5 *Merknader fra medlemmen i komiteen fra Venstre*

Komiteens medlem fra Venstre viser til at Venstre i sitt alternative statsbudsjett foreslår å bevilge 11 744 841 000 kroner under rammeområde 19, som er 908 000 000 kroner mindre enn det som følger av Regjeringens forslag.

Dette medlem viser til forslag om å avvikle eksportsubsidiene for osteproduksjon beregnet til 208 mill. kroner gjennom omsetningsavgiften, nærmere omtalt under rammeområde 11. Dette medlem viser i tillegg til at det i de siste budsjett har vært en sterk økning i driftsutgiftene i den offentlige forvaltningen, så også i forslaget for 2009. Effekten av å ikke prisjustere driftsutgiftene på statsbudsjettet, med unntak av lønnsposter, er anslagsvis 2 mrd. kroner. På denne bakgrunn foreslår dette medlem en generell innsparingsfullmakt i statsbudsjettets driftsutgifter på 200,0 mill. kroner.

Dette medlem mener videre at innsparingspotensialet i statlig forvaltning er betydelig og at regjeringen Bondevik II foreslo i sitt siste budsjettopplegg å innføre en ordning med nøytral moms i statsforvaltningen.

Bare de siste ukene er det framlagt rapporter om at Helse Sør-Øst kan spare 720 mill. kroner dersom private bedrifter får lov til å konkurrere om ikke-medisinske tjenester som renhold, snømåking og matlaging ved de tre største sykehusene i Oslo, og at A-hus mener at det er et innsparingspotensiale i antall liggedøgn på 25 mill. årlig bare de ansatte blir flinkere til å vaske hendene. En forutsetning for at en slik konkurranse om ikke-medisinske tjenester skal finne sted er at det innføres en ordning med moms-nøytrale innkjøp i staten.

Dette medlem legger derfor opp til et samlet innsparingspotensiale på 400 mill. kroner ved å innføre en ordning med momsnøytrale innkjøp i staten og bedre samordning mellom helseregionene. En slik innsparing foreslås teknisk plassert under kap. 2309.01 Tilfeldige utgifter.

Dette medlem viser videre til at regjeringspartiene foreslår en reduksjon på 100 mill. kroner, fordelt på en rekke mindre økning i utgiftspostene på

typiske lokale markeringssaker. Dette medlem viser i så måte til alternativ bruk av disse midlene til

næringsrettet forskning og tiltak mot fattigdom beskrevet under pkt. 2.1.2 i denne innstilling.

3.2.19.3 OPPSUMMERING AV FORSLAGA TIL RAMMESUMMAR FOR RAMMEOMRÅDE 19

	St.prp. nr. 1 med Tillegg nr. 1-5	A, SV, Sp	FrP	Høyre	KrF	Venstre
Forslag til netto rammebeløp	12 652 841 000	12 552 841 000	12 748 324 000	11 852 841 000	12 552 841 000	11 744 841 000
Avvik fra St.prp. nr. 1 Tl. nr. 1-5		-100 000 000	95 483 000	-800 000 000	-100 000 000	-908 000 000

3.2.20 Rammeområde 20 (Eksportkreditt), under finanskomiteen

3.2.20.1 SAMANDRAG

Kap.	Formål	St.prp. nr. 1 (2008–2009)
Inntekter rammeområde 20 (i hele tusen kroner)		
5460	Garanti-instituttet for eksportkreditt	591 600
	Sum utgifter rammeområde 20	0
	Sum inntekter rammeområde 20	591 600
	Sum netto rammeområde 20	-591 600

3.2.20.2 MERKNADER FRÅ KOMITEEN

3.2.20.2.1 Merknader frå medlemene i komiteen frå Arbeidarpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet

Fleirtalet i komiteen, medlemene frå Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet, sluttar seg til forslaget frå Regjeringa.

3.2.20.2.2 Merknader frå medlemene i komiteen frå Framstegspartiet

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet viser til at Fremskrittspartiet i sitt alternative statsbudsjett foreslår at ramme 20 settes til 591 600 000 kroner, som er det samme som Regjeringens forslag.

3.2.20.2.3 Merknader frå medlemene i komiteen frå Høyre

Komiteens medlemmer fra Høyre slutter seg til Regjeringens forslag.

3.2.20.2.4 Merknader frå medlemen i komiteen frå Kristeleg Folkeparti

Komiteens medlem fra Kristelig Folkeparti slutter seg til Regjeringens forslag.

3.2.20.2.5 Merknader frå medlemen i komiteen frå Venstre

Komiteens medlem fra Venstre slutter seg til forslaget fra Regjeringen.

3.2.20.3 OPPSUMMERING AV FORSLAGA TIL RAMMESUMMAR FOR RAMMEOMRÅDE 20

	St.prp. nr. 1 med Tillegg nr. 1-5	A, SV, Sp	FrP	Høyre	KrF	Venstre
Forslag til netto rammebeløp	-591 600 000	-591 600 000	-591 600 000	-591 600 000	-591 600 000	-591 600 000
Avvik fra St.prp. nr. 1 Tl. nr. 1-5		0	0	0	0	0

3.2.21 *Rammeområde 21 (Finansadministrasjon), under finanskomiteen*

3.2.21.1 SAMANDRAG

Kap.	Formål	St.prp. nr. 1 (2008–2009)
Utgifter rammeområde 21 (i hele tusen kroner)		
1600	Finansdepartementet	323 200
1602	Kredittilsynet	247 300
1605	Senter for statlig økonomistyring	300 000
1608	Tiltak for å styrke statlig økonomi- og prosjektstyring	20 700
1610	Toll- og avgiftsetaten	1 313 300
1618	Skatteetaten	4 360 700
1620	Statistisk sentralbyrå	655 700
1632	Kompensasjon for merverdiavgift	15 140 000
1634	Statens innkrevingssentral	249 800
1637	EU-opplysning	4 500
1638	Kjøp av klimakvoter	731 400
1650	Statsgjeld, renter mv.	20 497 800
Sum utgifter rammeområde 21		43 844 400
Inntekter rammeområde 21 (i hele tusen kroner)		
4600	Finansdepartementet	12 300
4602	Kredittilsynet	1 800
4605	Senter for statlig økonomistyring	36 900
4610	Toll- og avgiftsetaten	270 300
4618	Skatteetaten	104 100
4620	Statistisk sentralbyrå	186 800
4634	Statens innkrevingssentral	1 656 500
4638	Salg av klimakvoter	2 565 000
5491	Avskrivning på statens kapital i statens forretningsdrift	652 562
5603	Renter av statens kapital i statens forretningsdrift	55 822
5605	Renter av statskassens kontantbeholdning og andre fordringer	9 290 800
Sum inntekter rammeområde 21		14 832 884
Sum netto rammeområde 21		29 011 516

3.2.21.2 MERKNADER FRÅ KOMITEEN

3.2.21.2.1 *Merknader frå medlemene i komiteen frå Arbeidarpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet*

Fleirtalet i komiteen, medlemene frå Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet, sluttar seg til forslaget frå Regjeringa.

3.2.21.2.2 *Merknader frå medlemene i komiteen frå Framstegspartiet*

Komiteens medlemmer fra Framskrittspartiet viser til at Framskrittspartiet i sitt alternative statsbudsjett foreslår at ramme 21 settes

til 28 416 059 000 kroner, som er en reduksjon i forhold til Regjeringens forslag på 595 457 000 kroner.

Disse medlemmer foreslår å redusere driftsutgiftene til finansadministrasjon, og mener det er rom for å hente ut effektiviseringsgevinster. I mange tilfeller er systemene konstruert tungvint og irrasjonelt, noe som koster både næringslivet og det offentlige store beløp, uten at det skapes verdier i samfunnet.

Disse medlemmer foreslår å fjerne arveavgiften, og ønsker derfor ikke å bevilge midler til et nytt system for arveavgift til Skatteetaten. Disse medlemmer foreslår også tollreduksjoner som vil redusere arbeidsmengden i Toll- og avgiftsetaten.

Disse medlemmer foreslår også som et ledd i å avvikle Senter for statlig økonomistyring (SSØ)

langt lavere bevilgninger til denne virksomheten. Disse medlemmer mener statlige virksomheter heller kan anskaffe økonomistyringssystemer fra det private næringsliv fremfor at dette skal gå igjennom SSØ.

Disse medlemmer mener det skal svært gode grunner til at utgiftene til offentlig administrasjon skal øke utover lønns- og kostnadsutviklingen. Disse medlemmer registrerer videre at Regjeringen over år begrunner sine kostnadsøkninger ut i fra behovet for mer effektive datasystemer. Slike påståtte effektiviseringsgevinster har imidlertid ikke blitt synliggjort de påfølgende budsjettårene.

3.2.21.2.3 Merknader fra medlemmene i komiteen fra Høyre

Komiteens medlemmer fra Høyre viser til at Høyre i sitt alternative statsbudsjett foreslår at ramme 21 settes til 28 921 516 000 kroner, som er en reduksjon i forhold til Regjeringens forslag på 90 000 000 kroner.

Disse medlemmer viser til at Høyre i sitt alternative budsjett gjennomgående har redusert veksten i utgifter til offentlig administrasjon. Disse medlemmer understreker at Høyre også i år foreslår å styrke Kredittilsynet, for å bedre tilsyn og kontroll med kreditt- og finansinstitusjonene i markedet.

3.2.21.2.4 Merknader fra medlemmen i komiteen fra Kristelig Folkeparti

Komiteens medlem fra Kristelig Folkeparti viser til de store forventningene som finanskrisen har skapt til økt tilsyn med finansinstitusjoner fra Kredittilsynets side. Dette medlem mener at et topp kvalifisert og effektivt tilsyn er en nødvendig forutsetning for at finansmarkedet skal fungere som forutsatt og utføre sin avgjørende funksjon som kanal for kapital til og mellom aktørene i næringslivet. Dette medlem mener at Kredittilsynet må styrkes med mer enn bare tillitserklæringer, og ønsker å bevilge 5 mill. kroner ekstra til dette formålet.

Dette medlem viser også til at driftssituasjonen i Skatteetaten er svært presset, noe som kan få

potensielt svært negative konsekvenser for skatteinnkrevningen. Innbetalt skatt er selve livsnerven i finansieringen av det norske velferdssamfunnet. På dette grunnlag ønsker dette medlem å bevilge 15 mill. kroner ekstra til å styrke Skatteetaten. Av forsiktighetsgrunner har dette medlem ikke budsjettert med at dette medfører økte skatteinntekter til staten.

Dette medlem foreslår at rammesummen på rammeområde 21 settes til 29 031,5 mill. kroner, som er 20 mill. kroner over Regjeringens forslag.

3.2.21.2.5 Merknader fra medlemmen i komiteen fra Venstre

Komiteens medlem fra Venstre viser til at Venstre i sitt alternative statsbudsjett foreslår å bevilge 28 704 016 000 kroner under rammeområde 21, som er 307 500 000 kroner mindre enn det som følger av Regjeringens forslag.

Dette medlem mener handel med utslippskvoter kan være et bidrag til å innfri Norges klimapliktelser. Dette medlem vil imidlertid påpeke at behovet for kjøp av CO₂-kvoter vil avgjøres av i hvor stor grad det gjennomføres nasjonale klimatil-tak. Dette medlem mener at de fleksible mekanismene kun skal være et supplement til nasjonale tiltak og at minst halvparten av utslippsreduksjonene som forpliktelsen nå innebærer, skal tas nasjonalt.

Dette medlem viser videre til at Venstre, både i forbindelse med behandling av statsbudsjettet for 2007 og for 2008 har vært kritisk til Regjeringens budsjettering når det gjelder kjøp av kvoter. Det har så langt vært budsjettert med kjøp for over 600 mill. kroner i 2007 og 2008, mens det samlet kun er kjøpt faktiske kvoter for under 1 mill. kroner; 873 000 kroner.

Dette medlem mener at Regjeringen fortsetter en trend med en altfor ambisiøs budsjettering når det foreslås å sette av 715 mill. kroner til dette i 2009. Basert på tidligere erfaringer og det faktum at flere av de prosjekter Regjeringen vurderer tvilsomt blir godkjent av FN under rammene av klimakonvensjonen, foreslår dette medlem at posten reduseres med 307,5 mill. kroner.

3.2.21.3 OPPSUMMERING AV FORSLAGA TIL RAMMESUMMAR FOR RAMMEOMRÅDE 21

	St.prp. nr. 1 med Tillegg nr. 1–5	A, SV, Sp	FrP	Høyre	KrF	Venstre
Forslag til netto rammebeløp	29 011 516 000	29 011 516 000	28 416 059 000	28 921 516 000	29 031 516 000	28 704 016 000
Avvik fra St.prp. nr. 1 Tl. nr. 1-5		0	-595 457 000	-90 000 000	20 000 000	-307 500 000

3.2.22 Rammeområde 22 (Skattar og avgifter), under finanskomiteen**3.2.22.1 SAMANDRAG**

Kap.	Formål	St.prp. nr. 1 (2008–2009)
Inntekter rammeområde 22 (i hele tusen kroner)		
5501	Skatter på formue og inntekt	187 100 000
5506	Avgift av arv og gaver	2 200 000
5507	Skatt og avgift på utvinning av petroleum	252 600 000
5508	Avgift på utslipp av CO ₂ i petroleumsvirksomhet på kontinentalsokkelen	2 400 000
5511	Tollinntekter	2 313 000
5521	Merverdiavgift	205 000 000
5526	Avgift på alkohol	11 474 000
5531	Avgift på tobakkvarer	7 618 000
5536	Avgift på motorvogner mv.	45 903 000
5537	Avgifter på båter mv.	351 000
5541	Avgift på elektrisk kraft	6 574 000
5542	Avgift på mineralolje mv.	1 360 000
5543	Miljøavgift på mineralske produkter mv.	4 740 000
5546	Avgift på sluttbehandling av avfall	715 000
5547	Avgift på helse- og miljøskadelige kjemikalier	5 000
5548	Miljøavgift på klimagasser	270 000
5549	Avgift på utslipp av NO _x	50 000
5555	Avgift på sjokolade- og sukkervarer	1 150 000
5556	Produktavgift på alkoholfrie drikkevarer mv.	1 686 000
5557	Avgift på sukker	196 000
5559	Avgift på drikkevareemballasje	1 286 000
5565	Dokumentavgift	6 390 000
5568	Sektoravgifter under Kultur- og kirkedepartementet	42 796
5572	Sektoravgifter under Helse- og omsorgsdepartementet	181 828
5574	Sektoravgifter under Nærings- og handelsdepartementet	1 200
5578	Sektoravgifter under Miljøverndepartementet	11 425
5580	Sektoravgifter under Finansdepartementet	245 500
5582	Sektoravgifter under Olje- og energidepartementet	6 500
5583	Særskilte avgifter mv. i bruk av frekvenser	203 200
5700	Folketrygdens inntekter	214 900 000
Sum utgifter rammeområde 22		0
Sum inntekter rammeområde 22		956 973 449
Sum netto rammeområde 22		-956 973 449

3.2.22.2 MERKNADER FRÅ KOMITEEN**3.2.22.2.1 Merknader frå medlemene i komiteen frå Arbeidarpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet**

Fleirtalet i komiteen, medlemene frå Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet, sluttar seg til forslaget frå Regjeringa.

3.2.22.2.2 Merknader frå medlemene i komiteen frå Framstegspartiet

Komiteens medlemmer fra Framskrittspartiet viser til at Framskrittspartiet i sitt alternative statsbudsjett foreslår at ramme 22 settes til -928 580 249 000 kroner, som er en reduksjon i forhold til Regjeringens forslag på 28 393 200 000 kroner.

Disse medlemmer viser til Budsjett-innst. S. nr. 1 (2008–2009) og Innst. O. nr. 1 (2008–2009) for en nærmere gjennomgang av Fremskrittspartiets prioriteringer innen rammeområde 22 (Skatter og avgifter).

3.2.22.2.3 Merknader frå medlemene i komiteen frå Høyre

Komiteens medlemmer fra Høyre viser til at Høyre i sitt alternative statsbudsjett foreslår at ramme 22 settes til -952 197 749 000 kroner, som er en reduksjon i forhold til Regjeringens forslag på 4 775 700 000 kroner.

Disse medlemmer viser til Høyres merknader til Rammeområde 22 Skatter og avgifter under kapittel 4 i Budsjett-innst. S. nr. 1 (2008–2009).

3.2.22.2.4 Merknader frå medlemen i komiteen frå Kristeleg Folkeparti

Komiteens medlem fra Kristelig Folkeparti viser til presentasjonen av Kristelig Folkepartis alternative skatte- og avgiftsopplegg i avsnitt 2.1.2 over, et samlet opplegg som medfører en bokført skatte- og avgiftslettelse på 313,8 mill. kroner. Dette medlem viser også til forslag om å fjerne avkorting av pensjon mot inntekt for 69–70-åringer, samt forslaget om å gi et flatt skattefradrag til alle mellom 62 og 67 år som ikke mottar trygde eller pensjonsinntekter. Disse forslagene vil bidra til å øke arbeidstilbudet, noe som gir grunnlag for å øke anslaget på skatteinntekter med 72,5 mill. kroner samlet.

På den bakgrunn vil dette medlem foreslå at inntektsbevilgningen under rammeområde 22 settes til -956 732,1 mill. kroner, noe som innebærer en redusert skatteinnbetaling på 241,3 mill. kroner i forhold til Regjeringens forslag.

3.2.22.2.5 Merknader frå medlemen i komiteen frå Venstre

Komiteens medlem fra Venstre viser til at Venstre i sitt alternative statsbudsjett foreslår at rammeområde 22 settes til -956 097 449 000 kroner, noe som er en reduksjon på 876 000 000 kroner i forhold til Regjeringens forslag.

Dette medlem er skuffet over at Regjeringen ikke har benyttet denne anledningen til en kraftigere omlegging av skatte- og avgiftssystemet i en mer miljøvennlig retning, men heller fortsetter med en sympolpolitikk om å "ta de rike". Konsekvensen av Regjeringens skattepolitikk er at statlig og utenlandsk eierskap i norsk næringsliv blir kraftig favorisert, heller enn det spredte, private norske eierskap Venstre ønsker. Spesielt i en tid med finanskriser og utsikter til økning i konkurser og arbeidsledighet burde politikken vært lagt om i en retning som beløn-

net dem som ville investere i ny næringsvirksomhet og nye arbeidsplasser, spesielt innenfor områder som klima- og miljøteknologi og ved å stimulere til mer miljøvennlig omstilling i det øvrige norske næringslivet.

Tidspunktet for en slik omlegging er definitivt nå. Både det forhold at klimaproblemene er vår tids største politiske utfordring, at Regjeringen skal holde det samlede skatte- og avgiftsnivået uendret og den omtalte finanskrisen tilsier en langt mer offensiv omlegging enn Regjeringens forsiktige endring av enkelte avgifter. Dette medlem vil ha mer skatt på forbruk og helse- og miljøskadelig adferd, og mindre skatt på arbeid, og foreslår i Venstres alternative budsjett en slik omlegging fra rød til grønn skatt på om lag 3 mrd. kroner. Dette medlem foreslår videre endringer og omlegging i skatte- og avgiftssystemet på ytterligere 3 mrd. kroner slik at Venstre i sitt alternativ foreslår endringer i Regjeringens skatte- og avgiftsopplegg innenfor en ramme på knappe 6 mrd. kroner, med en netto skatte- og avgiftslette på 876 mill. kroner. Bl.a. foreslås det både å justere innslagspunktet i toppskatten og økning i minstefradrag. Det foreslås økt bunnfradrag i formuesskatten, styrking av BSU-ordningen, økte avskrivingssatser for næringslivet, styrking av Skattefunn-ordningen og rett til bunnfradrag for selvstendig næringsdrivende. Det foreslås videre at arveavgiften avskaffes, at det innføres et eget skattestimuli (KapitalFUNN) for langsiktig investering i ny næringsvirksomhet, og dette medlem går mot alle Regjeringens forslag til målrettede skatteskjerpelser for næringslivet. På den annen side foreslås det en rekke økninger i avgifter som stimulerer til en mer helse- og miljøvennlig adferd i tillegg til at enkelte særgoder knyttet til spesielle grupper av arbeidstakere fjernes.

Dette medlem foreslår videre en del endringer for å redusere antallet AFP-pensjonister og for å få flere til å stå lenger i arbeid i tråd med hovedintensjonene i pensjonsforliket. Venstre foreslår i sitt alternative budsjett derfor et eget skattefradrag på 5 000 kroner for arbeidstakere mellom 62 og 67 år, kombinert med økt trygdeavgift for AFP-pensjonister. Samlet mener dette medlem at disse tiltakene (en kombinasjon mellom gulrot og pisk) vil gi 1 000 færre AFP-pensjonister årlig.

Dette medlem vil stimulere til et sunnere kosthold/livsstil gjennom en omlegging av mva.-systemet kombinert med høyere tobakksavgifter. Konkret foreslår dette medlem at det ikke blir lav moms på frukt og grønt (8 pst.), mens det blir full merverdiavgiftssats (25 pst.) på brus og sterkt sukkerholdig drikke og at den generelle matmomsen økes med ett prosentpoeng. Som et ledd i en slik omlegging støtter ikke dette medlem Regjerin-

gens forslag til kraftig økning i avgiftene på alkoholholdige drikkevarer. En økt merverdiavgiftssats er etter dette medlems syn et bedre virkemiddel. Dette medlem viser for øvrig til Budsjett-innst.

S. nr. 1 (2008–2009) og Innst. O. nr. 1 (2008–2009) for en detaljert beskrivelse av dette medlems forslag til endringer i skatte- og avgiftsopplegget.

3.2.22.3 OPPSUMMERING AV FORSLAGA TIL RAMMESUMMAR FOR RAMMEOMRÅDE 22

	St.prp. nr. 1 med Tillegg nr. 1–5	A, SV, Sp	FrP	Høyre	KrF	Venstre
Forslag til netto rammebeløp	-956 973 449 000	-956 973 449 000	-928 580 249 000	-952 197 749 000	-956 732 149 000	-956 097 449 000
Avvik fra St.prp. nr. 1 Tl. nr. 1–5		0	28 393 200 000	4 775 700 000	241 300 000	876 000 000

3.2.23 *Rammeområde 23 (Utbytte), under finanskomiteen*

3.2.23.1 SAMANDRAG

Kap.	Formål	St.prp. nr. 1 (2008–2009)
Inntekter rammeområde 23 (i hele tusen kroner)		
5611	Aksjer i NSB AS	221 000
5616	Aksjeutbytte i Kommunalbanken AS	35 000
5625	Renter og utbytte fra Innovasjon Norge	579 000
5630	Aksjer i Norsk Eiendomsinformasjon as	8 700
5631	Aksjer i AS Vinmonopolet	56 802
5651	Aksjer i selskaper under Landbruks- og matdepartementet	950
5652	Innskuddskapital i Statskog SF	5 000
5656	Aksjer i selskaper under NHDs forvaltning	17 184 000
5680	Innskuddskapital i Statnett SF	595 000
5685	Aksjer i StatoilHydro ASA	16 940 000
5692	Utbytte av statens kapital i Den nordiske investeringsbank	36 800
Sum utgifter rammeområde 23		0
Sum inntekter rammeområde 23		35 662 252
Sum netto rammeområde 23		-35 662 252

3.2.23.2 MERKNADER FRÅ KOMITEEN

3.2.23.2.1 *Merknader frå medlemene i komiteen frå Arbeidarpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet*

Fleirtalet i komiteen, medlemene frå Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet, sluttar seg til forslaget frå Regjeringa.

3.2.23.2.2 *Merknader frå medlemene i komiteen frå Framstegspartiet*

Komiteens medlemmer fra Framskrittspartiet viser til at Framskrittspartiet i sitt alternative statsbudsjett foreslår at ramme 23 settes til -33 602 252 000 kroner, som er en reduksjon i forhold til Regjeringens forslag på 2 060 000 000 kroner.

Disse medlemmer mener statseide selskaper ikke må bli gjenstand for så store utbytter at det går ut over investeringsevnen. Disse medlemmer foreslår derfor en reduksjon i Regjeringens foreslåtte utbytte fra Entra. I tillegg ønsker disse medlemmer at det ikke tas utbytte fra DnB NOR, og vil at staten som eier på generalforsamlingen foreslår at utbytte ikke tas. Dermed budsjetterer disse medlemmer heller ikke med utbytte fra DnB NOR. Det vises i den sammenheng til disse medlemmers merknader og forslag fremmet i Innst. S. nr. 12 (2008–2009).

3.2.23.2.3 *Merknader frå medlemene i komiteen frå Høyre*

Komiteens medlemmer fra Høyre viser til at Høyre i sitt alternative statsbudsjett foreslår at ramme 23 settes til -35 942 252 000 kroner, som er

en økning i forhold til Regjeringens forslag på 280 000 000 kroner.

Disse medlemmer foreslår å ta ut utbytte fra selskapene NSB (80 pst.), Vinmonopolet AS (75 pst.), Flytoget AS (75 pst.) og Statkraft SF (40 pst.), hvilket innebærer en forsiktig økning.

3.2.23.2.4 Merknader frå medlemen i komiteen frå Kristeleg Folkeparti

Komiteens medlem fra Kristelig Folkeparti mener at utbytte fra Flytoget AS bør budsjetteres med 75 pst. av resultatet, i tråd med de generelle retningslinjene for statlig utbyttepolitikk.

Dette medlem viser til omtalen i St.prp. nr. 1 (2008–2009) Nærings- og handelsdepartementet av hvordan utbyttet fra Statkraft er fastsatt for 2009. Regjeringen har valgt å trekke inn 2,5 mrd. kroner i utbytte av et engangsoverskudd på 18 mrd. kroner knyttet til en bytteavtale med E.ON, og opplyser samtidig at salgsgevinsten i realiteten er en akkumulert opptjening fra tidligere år. På denne bakgrunn vil

dette medlem foreslå en svært forsiktig oppjustering av utbyttekravet fra Statkraft i 2009, og foreslår at dette økes med 250 mill. kroner i forhold til Regjeringens forslag.

Dette medlem foreslår at inntektene under rammeområde 23 økes med 282,5 mill. kroner utover Regjeringens forslag, til -35 944,75 mill. kroner.

3.2.23.2.5 Merknader frå medlemen i komiteen frå Venstre

Komiteens medlem fra Venstre viser til at Venstre i sitt alternative statsbudsjett foreslår at rammeområde 23 settes til -35 964 252 000 kroner, noe som er en økning på 302 000 000 kroner i forhold til Regjeringens forslag.

Dette medlem legger til grunn at det er mulig å ta ut et noe større utbytte fra selskapene Argentum, Statkraft og Flytoget enn det Regjeringen legger opp til. Samlet foreslår dette medlem derfor økt utbytte på til sammen 302 mill. kroner.

3.2.23.3 OPPSUMMERING AV FORSLAGA TIL RAMMESUMMAR FOR RAMMEOMRÅDE 23

	St.prp. nr. 1 med Tillegg nr. 1–5	A, SV, Sp	FrP	Høyre	KrF	Venstre
Forslag til netto rammebeløp	-35 662 252 000	-35 662 252 000	-33 602 252 000	-35 942 252 000	-35 944 752 000	-35 964 252 000
Avvik fra St.prp. nr. 1 Tl. nr. 1–5		0	2 060 000 000	-280 000 000	-282 500 000	-302 000 000

3.3 Oversikt over forslaga til rammevedtak

Oversikt over forslaga til netto rammebeløp for rammeområde 1–23

Komite	Nr.	St.prp. nr. 1 med Tillegg 1–5	A, SV, Sp	FrP	Høyre	KrF	Venstre
Kommunal- og forvaltningskomiteen	1	Statsforvaltning	12 657 809	12 657 809 (0)	11 311 561 (-1 346 248)	11 580 809 (-1 077 000)	12 433 609 (-224 200)
Familie- og kulturkomiteen	2	Familie og forbruker	59 088 476	59 088 476 (0)	59 101 271 (+12 795)	58 577 476 (-511 000)	59 321 676 (+233 200)
	3	Kultur	5 884 386	5 892 386 (+8 000)	4 942 783 (-941 603)	5 747 386 (-137 000)	5 902 386 (+18 000)
Utenrikskomiteen	4	Utenriks	30 851 810	30 862 260 (+10 450)	19 882 706 (-10 969 104)	30 291 810 (-560 000)	31 164 810 (+313 000)
Justiskomiteen	5	Justis	16 047 716	16 064 216 (+16 500)	16 973 716 (+926 000)	16 246 716 (+199 000)	16 181 216 (+133 500)
Kommunal- og forvaltningskomiteen	6	Innvandring, regional utvikling og bolig	12 014 681	12 014 681 (0)	10 030 730 (-1 983 951)	11 032 981 (-981 700)	14 854 981 (+2 840 300)
Arbeids- og sosialkomiteen	7	Arbeid og sosial	262 061 013	262 075 013 (+14 000)	261 137 961 (-923 052)	261 737 013 (-324 000)	262 133 113 (+72 100)
Forsvarskomiteen	8	Forsvar	33 080 122	33 080 122 (0)	35 165 122 (+2 085 000)	33 580 122 (+500 000)	33 080 122 (0)
Næringskomiteen	9	Næring	4 429 357	4 429 357 (0)	4 471 257 (+41 900)	4 098 357 (-331 000)	3 853 357 (-576 000)
	10	Fiskeri	707 851	707 851 (0)	501 331 (-206 520)	702 851 (-5 000)	707 851 (0)
	11	Landbruk	13 695 799	13 696 799 (+1 000)	7 388 995 (-6 306 804)	11 665 799 (-2 030 000)	13 695 799 (0)

Energi- og miljøkomiteen	12	Olje og energi	-119 047 266	-119 042 266 (+5 000)	-119 987 666 (-940 400)	-119 017 266 (+30 000)	-119 117 266 (-70 000)	-119 170 266 (-123 000)
	13	Miljø	3 652 843	3 657 843 (+5 000)	3 441 843 (-211 000)	3 528 843 (-124 000)	3 697 343 (+44 500)	3 772 974 (+120 131)
Kontroll- og konstitusjonskomiteen	14	Konstitusjonelle institusjoner	1 495 791	1 495 791 (0)	1 465 791 (-30 000)	1 465 791 (-30 000)	1 495 791 (0)	1 483 491 (-12 300)
Helse- og omsorgskomiteen	15	Helse	128 979 744	128 986 244 (+6 500)	134 481 416 (+5 501 672)	129 209 744 (+230 000)	132 552 244 (+3 572 500)	129 555 744 (+576 000)
Kirke-, utdannings- og forskningskomiteen	16	Kirke, utdanning og forskning	39 205 395	39 238 945 (+33 550)	40 030 617 (+825 222)	39 956 395 (+751 000)	39 527 895 (+322 500)	40 946 295 (+1 740 900)
Transport- og kommunikasjonskomiteen	17	Transport og kommunikasjon	28 069 337	28 069 337 (0)	33 197 977 (+5 128 640)	29 048 337 (+979 000)	29 069 337 (+1 000 000)	29 047 337 (+978 000)
Finanskomiteen	18	Rammetilskudd mv. til kommunesektoren	72 498 080	72 498 080 (0)	73 825 626 (+1 327 546)	72 314 080 (-184 000)	68 916 980 (-3 581 100)	71 358 080 (-1 140 000)
	19	Tilfeldige utgifter og inntekter	12 652 841	12 552 841 (-100 000)	12 748 324 (+95 483)	11 852 841 (-800 000)	12 552 841 (-100 000)	11 744 841 (-908 000)
	20	Eksportkreditt	-591 600	-591 600 (0)	-591 600 (0)	-591 600 (0)	-591 600 (0)	-591 600 (0)
	21	Finansadministrasjon mv.	29 011 516	29 011 516 (0)	28 416 059 (-595 457)	28 921 516 (-90 000)	29 031 516 (+20 000)	28 704 016 (-307 500)
	22	Skatter og avgifter	-956 973 449	-956 973 449 (0)	-928 580 249 (+28 393 200)	-952 197 749 (+4 775 700)	-956 732 149 (+241 300)	-956 097 449 (+876 000)
	23	Utbytte	-35 662 252	-35 662 252 (0)	-33 602 252 (+2 060 000)	-35 942 252 (-280 000)	-35 944 752 (-282 500)	-35 964 252 (-302 000)
		Sum for låne- transaksjoner og overføring til og fra Statens pensjons- fond - Utland	-346 190 000	-346 190 000 (0)	-324 246 681 (+21 943 319)	-346 190 000 (0)	-341 991 200 (+4 198 800)	-346 211 519 (-21 519)

4. BESTILLINGSFULLMAKT, TILSEGNSFULLMAKT OG GARANTIFULLMAKT

4.1 Samandrag frå St.prp. nr. 1 (2008-2009) Gul bok

I sammenheng med budsjettet for 2009 foreslås det bestillings- og tilsagnsfullmakter for i alt 42 804 mill. kroner, mot 45 200 mill. kroner i 2008.

Forslagene til bestillingsfullmakter utgjør i alt 27 981 mill. kroner, mot 34 714 mill. kroner i 2008. Under Forsvarsdepartementet er det foreslått bestil-

lingsfullmakter på 26 735 mill. kroner, mot 33 695 mill. kroner i 2008. Det fremmes forslag om tilsagnsfullmakter på i alt 14 823 mill. kroner, mot 10 487 mill. kroner i 2008. Utover fullmaktene i tabell 4.1 nedenfor (tabell 6.1 i proposisjonen), eksisterer det enkelte tilsagnsfullmakter uten en beløpsramme, for eksempel en fullmakt som hjemler at Statens lånekasse for utdanning kan gi tilsagn om støtte for vårhalvåret 2010 etter de samme satser som for høsthalvåret 2009.

Tabell 4.1 Oversikt over bestillingsfullmakter og tilsagnsfullmakter

Kap.	Post	Betegnelse	1 000 kroner	
			Bestillingsfullmakter	Tilsagnsfullmakter
116		Deltaking i internasjonale organisasjoner:		
	72	EØS-finansieringsordningen		3 400 000
	73	Den norske finansieringsordningen		2 700 000
	74	Bilaterale samarbeidsprogram med Bulgaria og Romania		350 000
118		Nordområdetiltak mv.:		
	70	Nordområdetiltak og prosjektsamarbeid med Russland		188 000
161		Næringsutvikling:		
	70	Næringsutvikling		550 000
166		Miljø og bærekraftig utvikling mv.		
	73	Klima- og skogsatsing		1 500 000
220		Utdanningsdirektoratet:		
	70	Tilskudd til læremidler mv.		20 000

226	Kvalitetsutvikling i grunnopplæringen:	
21	Spesielle driftsutgifter	120 000
270	Studier i utlandet og sosiale formål for elever og studenter:	
75	Tilskudd til bygging av studentboliger	220 800
285	Norges forskningsråd:	
52	Forskningsformål	37 500
320	Allmenne kulturformål	
73	Nasjonale kulturbygg	647 800
322	Billedkunst, kunsthåndverk og offentlig rom:	
50	Kunst i offentlige rom	13 000
440	Politidirektoratet - politi- og lensmannsetaten:	
1	Driftsutgifter	40 000
551	Regional utvikling og nyskaping:	
61	Næringsrettede midler til regional utvikling, kompensasjon for økt arbeidsgiveravgift	100 000
581	Bolig- og bomiljøtiltak:	
75	Boligtilskudd til etablering, tilpasning og utleieboliger	204 300
78	Kompetansetilskudd	86 400
586	Tilskudd til omsorgsboliger og sykehjemsplasser	
64	Investeringsstilskudd	642 600
634	Arbeidsmarkedstiltak:	
76	Tiltak for arbeidssøkere	2 606 150
710	Nasjonalt folkehelseinstitutt:	
21	Spesielle driftsutgifter	180 000
761	Tilskudd forvaltet av Helsedirektoratet:	
60	Tilskudd til omsorgstjenester	1 000
920	Norges forskningsråd:	
50	Tilskudd	107 500
1062	Kystverket:	
30	Nyanlegg og større vedlikehold	287 000
45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold	3 000
60	Tilskudd til fiskerihavneanlegg	20 000
1148	Naturskade – erstatninger og sikring:	
71	Naturskade, erstatninger	27 200
1350	Jernbaneverket:	
23, 25 og 30	Drift, vedlikehold og investeringer	700 000
1380	Post- og teletilsynet:	
45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold	4 000
1400	Miljøverndepartementet:	
78	Miljøtiltak i nikkilverkene på Kola	218 500
1426	Statens naturoppsyn:	
32	Skjærgårdsparker mv.	6 500
1427	Direktoratet for naturforvaltning:	
30	Statlige erverv, båndlegging av friluftsområder	80 000
32	Statlige erverv, fylkesvise verneplaner	34 700
34	Statlige erverv, nasjonalparker	185 000

35	Statlige erverv, nytt skogvern	140 000
77	Tilskudd til nasjonalparksentre	2 000
79	Kompensasjon ved flytting av oppdrettsanlegg	6 750
1429	Riksantikvaren:	
72	Vern og sikring av fredete og verneverdige kulturminner og kulturmiljøer	35 000
73	Brannsikring og beredskapstiltak	2 000
74	Fartøyvern	8 000
77	Verdiskapingsprogram på kulturminneområdet	2 000
1441	Statens forurensningstilsyn:	
39	Oppryddingstiltak	25 000
1700	Forsvarsdepartementet:	
73	Forskning og utvikling	14 000
1725	Fellesinstitusjoner og -utgifter under Forsvarsstaben:	
1	Driftsutgifter	80 000
1731	Hæren:	
1	Driftsutgifter	900 000
1732	Sjøforsvaret:	
1	Driftsutgifter	800 000
1733	Luftforsvaret:	
1	Driftsutgifter	1 440 000
1734	Heimevernet:	
1	Driftsutgifter	150 000
1740	Forsvarets logistikkorganisasjon:	
1	Driftsutgifter	300 000
1760	Nyanskaffelser av materiell og nybygg og nyanlegg:	
1	Driftsutgifter	125 000
44	Fellesfinansierte bygge- og anleggsarbeider, nasjonalfinansiert andel	150 000
45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold	20 000 000
48	Fellesfinansierte bygge- og anleggsarbeider, fellesfinansiert andel	350 000
75	Fellesfinansierte bygge- og anleggsarbeider, Norges tilskudd til NATOs investeringsprogram for sikkerhet	100 000
1790	Kystvakten:	
1	Driftsutgifter	2 200 000
1791	Redningshelikoptertjenesten:	
1	Driftsutgifter	90 000
1792	Norske styrker i utlandet:	
1	Driftsutgifter	50 000
1825	Omlegging av energibruk og energiproduksjon:	
50	Overføring til Energifondet	400 000
74	Naturgass	20 000
1830	Forskning:	
50	Norges forskningsråd	33 000
2421	Innovasjon Norge:	
72	Forsknings- og utviklingskontrakter	100 000

Kilde: Finansdepartementet

For 2009 bes det om fullmakt til å gi nye garantier innenfor følgende totale garantirammer under disse ordningene:

<i>Utenriksdepartementet</i>	
Import fra utviklingsland	50 mill. kroner
<i>Nærings- og handelsdepartementet</i>	
Innovasjon Norge	180 mill. kroner
<i>GIEK</i>	
Alminnelig garantiordning	60 000 mill. kroner
Eksport/investering i utviklingsland	2 100 mill. kroner
Byggelån innenfor skipsbyggingsindustrien	5 000 mill. kroner
<i>Finansdepartementet</i>	
Den nordiske investeringsbank	
Grunnkapital til Den nordiske investeringsbank	716 mill. euro
Prosjektinvesteringsslån	341 mill. euro
Miljølån	63,5 mill. euro
<i>Olje- og energidepartementet</i>	
Gassco AS	1 000 mill. kroner

Kilde: Finansdepartementet

Det vises for øvrig til spesifisert oversikt over statens garantiansvar og utbetalinger i 2007 i St.meld. nr. 3 (2007–2008) Statsrekneskapen for 2007, vedlegg 4.

Økonomireglementet for staten med tilhørende utfyllende bestemmelser fastsetter normalvilkår for statlige garantier. Normalvilkårene er basert på tidligere generelle behandlinger i Stortinget av garantisaaker, senest på grunnlag av Dokument nr. 3:6 (1995–1996), jf. Innst. S. nr. 218 (1995–1996). Stortinget har imidlertid akseptert unntak fra normalvilkårene for flere av de eksisterende ordningene. Det forutsettes at de tidligere godtatte unntakene kan legges til grunn også for garantier som gis i 2009. De nærmere vilkårene for de enkelte garantiordningene er for øvrig omtalt i departementenes fagproposisjoner.

4.2 Merknader frå komiteen

Komiteen tek omtalen til orientering.

Komiteens medlemmer fra Høyre og Venstre viser til at det var stor oppslutning blant landets lokalpolitikere rundt samarbeidsprosjektet mellom regjeringen Bondevik II og KS-prosjektet "Fremtidens kommunestruktur". Et flertall av deltakerne mente at det var behov for endringer i kommunestrukturen og mange kommuner var inne i positive prosesser for å finne frem til gode lokale løsninger. Dette arbeidet har stoppet opp etter regjeringsskiftet. Kommuner som mener dagens struktur er et problem for å løse de oppgavene de har overfor sine innbyggere, opplever at det ikke er noen drahjelp fra sentrale

myndigheter for å sette denne problemstillingen på dagsorden. Tvert imot har Regjeringen fjernet de stimuleringsmidlene som tidligere kunne brukes for å få til positive og frivillige prosesser. For igjen å få satt fokus på de utfordringene dagens kommunestruktur gir og stimulere kommuner til frivillig sammenslåing, vil disse medlemmer foreslå å avsette 150 mill. kroner på Kommunal- og regionaldepartementets budsjett i tilsagnsfullmakt til dette formålet. Pengene skal kunne gis til kommuner som frivillig slår seg sammen. De skal brukes til infrastrukturtiltak som kan oppveie eventuelle negative konsekvenser av sammenslåing. Det kan f.eks. være veier og broer som fører til at kommunene knyttes bedre sammen, bredbåndsutbygging eller etablering av servicekontorer som sikrer nærhet til de viktige kommunale tjenestene.

Disse medlemmer viser til forslag om endring av tilsagnsfullmakt i Budsjett-innst. S. nr. 1 (2008–2009), rammeområde 18.

Komiteens medlem fra Kristelig Folkeparti viser til Kristelig Folkeparti sitt forslag i denne budsjettinnstillingen om å øke tilsagnsrammen for ombygging/nybygging av sykehjemsplasser og omsorgsboliger i 2009, slik at det gis rom for 3 000 nye plasser. Dette medlem viser også til forslaget om å øke investeringsrammene i låneordningene for skolebygg/svømmehaller og kirker med henholdsvis 2 og 8,8 mrd. kroner. Forslag om endring av tilsagnsfullmakt og investeringsrammer på disse områdene

vil bli fremmet i Budsjett-innst. S. nr. 5 (2008–2009) fra kommunal- og forvaltningskomiteen.

5. GJENNOMFØRINGA AV INNEVERANDE ÅRS BUDSJETT

5.1 Samandrag frå St.prp. nr. 1 (2008-2009) Gul bok

Anslag på regnskap til utgiftsbevilgninger i statsbudsjettet for 2008 utgjør 1 278,3 mrd. kroner medregnet lånetransaksjoner og overføringer til Statens pensjonsfond – Utland. Dette er 129,5 mrd. kroner høyere enn det budsjettet som Stortinget vedtok i fjor høst. Hovedårsaken til økningen er høyere anslag på overføringer til Statens pensjonsfond – Utland, jf. nærmere omtale i pkt. 7.1.4 i proposisjonen.

Utenom utgifter til petroleumsvirksomheten, lånetransaksjoner og overføring til Statens pensjonsfond - Utland anslås utgiftene 9,0 mrd. kroner høyere enn i saldert budsjett. Dette skyldes i stor grad tilleggsbevilgninger som ble vedtatt i forbindelse med Revidert nasjonalbudsjett 2008 på 6,0 mrd. kroner. Merutgiftene som ble vedtatt i forbindelse med Revidert nasjonalbudsjett 2008, var i hovedsak knyttet til økte pensjonsutgifter i helseforetakene, merutgifter i forbindelse med lønns- og trygdeoppgjøret våren 2008 bl.a. som følge av at anslaget for lønnsveksten fra 2007 til 2008 ble anslått høyere i Revidert nasjonalbudsjett 2008 enn i Nasjonalbudsjett 2008, og økte utgifter til momskompensasjon til kommunene. I anslag på regnskap for 2008 er det nå innarbeidet en forventet ytterligere økning i utgiftene på 2 mrd. kroner. Dette skyldes flere forhold, men særlig anslås utgiftene til momskompensasjonsordningene for kommunene og frivillige organisasjoner høyere enn lagt til grunn for bevilgningsvedtaket i forbindelse med Revidert nasjonalbudsjett 2008. Videre anslås nå utgiftene til de regelstyrte stønadsordningene i folketrygden noe høyere enn tidligere lagt til grunn, og Regjeringen har i St.prp. nr. 80 (2007–2008) fremmet forslag om netto økte utgifter som følge av økt antall asylsøkere. Samlet sett anslås utgiftene med dette 2 mrd. kroner høyere enn lagt til grunn etter Stortingets behandling av bevilgningsendringer i første halvår. I tillegg er anslagene for dagpenger og renteutgifter oppjustert med til sammen 1 mrd. kroner. Utover dette er det i anslag på regnskap for 2008 lagt til grunn at tilleggsbevilgninger som fremmes 2. halvår og som isolert sett bidrar til å svekke budsjettbalansen, dekkes ved tilsvarende nedsettelse av øvrige utgifter.

I saldert budsjett ble det bevilget 10,8 mrd. kroner under kap. 2309 Tilfeldige utgifter. Bevilgningen ble økt med 2,0 mrd. kroner våren 2008, blant annet for å ta høyde for økte utgifter til reguleringen av pensjoner mv. i folketrygden fra 1. mai 2008. Utgif-

tene til reguleringen fra 1. mai 2008 ble høyere enn lagt til grunn for bevilgningen på kap. 2309 i saldert budsjett 2008 som følge av at det ble tatt hensyn til at lønnsveksten fra 2006 til 2007 ble høyere enn antatt ved fastsettelsen av grunnbeløpet fra 1. mai 2007. I anslag på regnskap er det lagt til grunn at bevilgningene til lønnsoppgjøret i staten og trygdeoppgjøret mv. dekkes ved reduksjon av kap. 2309 Tilfeldige utgifter. Lønnsoppgjøret i staten og trygdeoppgjøret mv. er gjennomført, og de bevilgningsmessige konsekvensene av disse oppgjørene er i anslag på regnskap fordelt på en rekke kapitler og poster. Dette forklarer at nivået på driftsutgiftene er redusert i forhold til saldert budsjett, ettersom kap. 2309 i sin helhet er bevilget som driftsutgifter, mens merutgiftene knyttet til trygdeoppgjøret bidrar til å øke overføringene på statsbudsjettet.

I nysalderingsproposisjonen for 2008, som fremmes senere i høst vil det bli fremmet forslag om nedsettelse av bevilgningen på kapittel 2309.

De samlede inntektene på statsbudsjettet for 2008 anslås nå til 1 263,6 mrd. kroner medregnet lånetransaksjoner og overføringer fra Statens pensjonsfond – Utland. Dette er en økning på 130 mrd. kroner i forhold til det budsjettet som Stortinget vedtok i fjor høst. Økningen skyldes i stor grad at anslagene for inntektene fra petroleumsvirksomheten settes opp med 125,2 mrd. kroner i forhold til anslaget i saldert budsjett 2008. I tillegg settes anslagene for skatte- og avgiftsinntekter fra Fastlands-Norge opp med 29,4 mrd. kroner. I motsatt retning trekker reduserte overføringer fra Statens pensjonsfond – Utland til statsbudsjettet som følge av at det oljekorrigerte budsjettunderskuddet nå anslås 22,6 mrd. kroner lavere enn i saldert budsjett.

Inntekter utenom petroleumsinntekter, lånetransaksjoner og overføring fra Statens pensjonsfond – Utland anslås nå å bli 31,4 mrd. kroner høyere enn i saldert budsjett.

Anslagene for skatter og avgifter fra Fastlands-Norge er satt opp med 29,4 mrd. kroner. De reviderte tallene for 2008 er basert på en gjennomgang av statistikken for innbetalte skatter og avgifter hittil i år, samt nye anslag for bl.a. sysselsetting, etterspørsel og lønns- og prisvekst. Direkte skatter og folketrygdavgifter er økt med 26,2 mrd. kroner. Inntektene fra merverdiavgiften er økt med om lag 5,3 mrd. kroner, mens øvrige særavgifter og toll samlet sett er satt ned med 2,1 mrd. kroner.

Utenom skatter og avgifter fra Fastlands-Norge er anslaget for øvrige inntekter økt med 1,9 mrd. kroner. Siden Stortinget vedtok budsjettet for 2008 i fjor høst har utbyttebetalinger økt med 3,8 mrd. kroner. Salg av klimakvoter som var planlagt i 2008 utsettes til 2009, og dette reduserer inntektene med 1,0 mrd.

kroner i 2008. I tillegg er renteinntektene er satt ned med 0,7 mrd. kroner.

Tilbakebetalinger mv. av lån forventes nå å bli 60,9 mrd. kroner, som er 0,2 mrd. kroner høyere enn i saldert budsjett 2008.

Folketrygdens inntekter og utgifter er medregnet i statsbudsjettet. Folketrygdens finansieringsbehov, som framkommer ved at folketrygdens inntekter bare delvis finansierer folketrygdens utgifter, dekkes ved et statstilskudd fastsatt gjennom et eget vedtak. Ved salderingen av statsbudsjettet for 2008 samtykket Stortinget i at det anslåtte finansieringsbehovet på 61,8 mrd. kroner ble dekket.

Tilleggsbevilgninger som er vedtatt hittil i år, øker utgiftene under folketrygden med 6,2 mrd. kroner. For 2. halvår legges det til grunn en netto økning i bevilgningene på 100 mill. kroner under folketrygden medregnet utgifter til dagpenger. Folketrygdens inntekter fra trygdeavgiften og arbeidsgiveravgiften anslås å bli 9,2 mrd. kroner høyere enn lagt til grunn i saldert budsjett.

Folketrygdens finansieringsbehov anslås derfor nå til 58,7 mrd. kroner. I nysalderingsproposisjonen vil det bli fremmet forslag til vedtak om folketrygdens finansieringsbehov i 2008 basert på anslagsendringer mv. gjennom året.

Petroleumsvirksomhetens inntekter fratrasket petroleumsvirksomhetens utgifter danner netto kontantstrømmen fra petroleumsvirksomheten. Inntekts- og utgiftselementene som inngår i petroleumsvirksomhetens inntekter og utgifter er fastsatt i § 3 i lov om Statens pensjonsfond.

Utgiftene til petroleumsvirksomhet består av andelen av investeringer på sokkelen som dekkes av statens direkte økonomiske engasjement i petroleumsvirksomheten (SDØE) og overføringer til Statens petroleumsforsikringsfond.

Utgiftene til petroleumsvirksomheten anslås nå til om lag 23,9 mrd. kroner i 2008. Dette er 2,4 mrd. kroner lavere enn i saldert budsjett. Det er lavere utgifter til investeringer som bidrar til de reduserte utgiftene, mens økte utbetalinger til Statens petroleumsforsikringsfond trekker noe i motsatt retning.

Inntektene fra SDØE omfatter i hovedsak driftsresultat, avskrivninger og renter, og anslås til 184,5 mrd. kroner i 2008. I saldert budsjett var inntektene fra SDØE anslått til 128,2 mrd. kroner, noe som innebærer at anslaget er økt med 56,3 mrd. kroner. Videre omfatter inntektene fra petroleumsvirksomheten skatt og avgift på utvinning, inkludert CO₂- og NO_x-avgift, samt aksjeutbytte fra StatoilHydro ASA. Staten har i 2008 mottatt utbytte på om lag 16,9 mrd. kroner fra StatoilHydro ASA. Dette er 1,2 mrd. kroner høyere enn saldert budsjett. Betalte skatter og

avgifter fra petroleumsvirksomheten i 2008 anslås til 247,1 mrd. kroner, medregnet CO₂- og NO_x-avgift. Anslaget er 63 mrd. kroner høyere enn i saldert budsjett. De økte petroleumsinntektene skyldes i hovedsak at oljeprisen nå anslås til 585 kroner pr. fat, mens bevilgningene i saldert budsjett 2008 er basert på en oljeprisforutsetning på 360 kroner pr. fat.

Netto kontantstrøm fra petroleumsvirksomheten anslås nå til om lag 424,6 mrd. kroner i 2008. Dette er 122,8 mrd. kroner høyere enn i saldert budsjett 2008.

Statens pensjonsfond består av Statens pensjonsfond – Utland og Statens pensjonsfond – Norge. Statsbudsjettets netto kontantstrøm fra petroleumsvirksomheten overføres i sin helhet til Statens pensjonsfond – Utland. Nettoinntektene fra petroleumsvirksomheten i 2008 anslås å bli 424,6 mrd. kroner, som er 122,8 mrd. kroner høyere enn lagt til grunn i saldert budsjett.

Samlet overføring fra Statens pensjonsfond – Utland til statsbudsjettet er i saldert budsjett fastsatt til 36,4 mrd. kroner. Det oljekorrigerte underskuddet for 2008 anslås nå til 13,8 mrd. kroner, som er 22,6 mrd. kroner lavere enn bevilget beløp.

Det er fortsatt usikkerhet knyttet til behovet for tilleggsbevilgninger i 2. halvår og dermed også anslaget for det oljekorrigerte underskuddet i 2008. Det vil i nysalderingsproposisjonen bli fremmet oppdaterte anslag for, og eventuelt forslag om, endret overføring fra Statens pensjonsfond – Utland til statskassen i 2008.

Kapitalen i Statens pensjonsfond – Utland anslås nå til 2 300,0 mrd. kroner ved utløpet av 2008, mens kapitalen i Statens pensjonsfond – Norge anslås til 114,4 mrd. kroner. Samlet anslås dermed kapitalen i Statens pensjonsfond til 2 414,4 mrd. kroner ved utløpet av 2008.

Statsbudsjettet gjøres opp i balanse etter tilbakeføring fra Statens pensjonsfond – Utland. Statsbudsjettets finansieringsbehov vil derfor være knyttet til netto utlån og gjeldsavdrag på tidligere opptatte lån utenom overføringer til Statens pensjonsfond – Utland. I saldert budsjett 2008 ble brutto finansieringsbehov anslått til 14,9 mrd. kroner. Brutto finansieringsbehov anslås nå til 14,7 mrd. kroner.

Det er i proposisjonen videre redegjort for statsregnskapet 1. halvår 2008. I proposisjonen kapittel 8 er det redegjort for utviklingstrekk på statsbudsjettets utgiftsside 2000–2008.

5.2 Merknader fra komiteen

Komiteen tek omtalen til orientering.

6. ØKONOMISTYRING I STATEN MV.

6.1 Økonomistyring i staten

6.1.1 Samandrag frå St.prp. nr. 1 (2008–2009) Gul bok

I Gul bok orienteres det årlig om Finansdepartementets tiltak for å fremme resultatorientert styring, effektiv ressursutnyttelse og god økonomistyring i staten. Departementet vil i 2008 og 2009 prioritere å videreutvikle rammeverket for statlig økonomistyring, og å videreutvikle tilbudet av økonomitjenester til statlige virksomheter. Det vises til nærmere omtale i proposisjonen.

6.2 Merknader frå komiteen

Komiteen tek omtalen til orientering.

7. FLEIRÅRIGE BUDSJETT-KONSEKVENSA 2010–2012

7.1 Hovudprinsipp

7.1.1 Samandrag frå St.prp. nr. 1 (2008–2009) Gul bok

Budsjettframskrivingene skal være helhetlige ved at utgifts- og inntektsutviklingen i perioden 2010–2012 skal vurderes for alle poster i statsbudsjettet.

Det legges til grunn følgende hovedprinsipper:

- Utgifter til regelstyrte ordninger skal framskrives med de utgiftskonsekvenser som følger av regelverket. Det tas hensyn til bl.a. den demografiske utviklingen og virkningen av eventuelle regelverksendringer som foreslås gjort gjeldende i budsjettåret.
- Utgifter til store, enkeltstående investeringer framskrives i takt med forutsatt framdriftsplan. På områder der flere enkeltinvesteringer inngår i en større investeringsramme, videreføres rammen på uendret reelt nivå eller i tråd med tidligere vedtak. I denne sammenheng anses alle byggeprosjekter under Statsbygg, utenom bygg som inngår i den såkalte kuranbygg-ordningen, som enkeltstående investeringer.
- Det korrigeres for éngangsutgifter og éngangsinntekter i budsjettforslaget for kommende år. Tiltak på utgifts- eller inntektssiden som forutsettes satt i verk et stykke ut i kommende budsjettår, framskrives med helårsvirkning.
- Øvrige utgifter og inntekter videreføres i hovedsak på uendret reelt nivå.

I proposisjonen omtales videre de ulike elementene som vurderes i forbindelse med fremskrivningene av flerårige budsjettkonsekvenser.

7.1.2 Merknader frå komiteen

Komiteen tek omtalen til orientering.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet viser til at Fremskrittspartiet gjennom flere år har etterlyst mer forutsigbarhet i budsjettpolitikken. En måte å oppnå dette på er å i større grad innarbeide flerårige budsjettkonsekvenser for bevilgningsvedtak som fattes. En slik form for langtidsbudsjettering vil kunne bedre ta høyde for langsiktige konsekvenser av enkeltvedtak, og deres innvirkning på andre områder i økonomien over tid.

Erfaring tilsier at større enkeltinvesteringer pådrar seg store drifts- og oppgraderingskostnader gjennom investeringsens levetid, samtidig som investeringen kan få konsekvenser for andre deler av virksomheten. Et eksempel på dette er de store anskaffelsene til Forsvaret, hvor det er anslått at anskaffelseskostnaden kun utgjør 1/3 av kostnaden, mens levetidskostnadene utgjør de resterende 2/3. Dette kommer klart til uttrykk gjennom Forsvarets investering i nye MTBer og fregatter, hvor det i dag stilles spørsmål ved hvorvidt Forsvaret har tilstrekkelig økonomiske og personellmessige ressurser til å drifte båtene. Et annet eksempel vil være eventuell anskaffelse av nye kampfly, hvor bestykning, drift, vedlikehold og oppgraderinger vil utgjøre et langt høyere beløp enn den initielle investeringskostnaden.

Disse medlemmer ser også for seg at langtidsbudsjettering kan være anvendelig innenfor bevilgninger til helsesektoren, hvor raskere pasientbehandling vil raskere få folk tilbake i produktivt arbeid. Videre vil langtidsbudsjettering eksempelvis kunne innarbeide positive økonomiske ringvirkninger av redusert mottak av asylsøkere. Dette fordi en slik politikk vil kreve mindre bevilgninger til integreringstiltak og sosiale velferdsutgifter.

Også innenfor skattepolitikken er det ønskelig også i større grad å utnytte de dynamiske effekter som lettelser i inntekts- og bedriftsbeskatning gir. Dette gjelder ikke minst mht tilbud av arbeidskraft, og det faktum at folk flest i større grad blir i stand til å prioritere sin egen velferd.

Erfaringer fra Storbritannia viser at langtidsbudsjettering i større grad ansvarliggjør politikerne for de vedtakene som fattes. Dette skjer ved at regjeringen legger prognosene for den årlige økonomiske veksten til grunn for sine budsjetter. Dette setter klare begrensninger for statens utgiftsvekst, samtidig som det ikke tillates å lånefinansiere til drift. Et slikt system vil sette tæring etter næring, og samtidig inspirere til økt økonomisk vekst. Disse medlemmer mener at Norge bør ta lærdom av de erfaringene som gjøres i Storbritannia.

7.2 Presentasjon i tal

7.2.1 *Samandrag frå St.prp. nr. 1 (2008–2009)* *Gul bok*

De flerårige effektene av forslaget til statsbudsjett for 2009 vil innebære en vesentlig vekst i utgiftene i perioden.

Det anslås en vekst i utgiftene på om lag 8,8 mrd. kroner fra 2009 til 2010, og ytterligere 5,2 mrd. kroner i 2011 og 4,7 mrd. kroner i 2012. Sett bort fra utgiftsveksten fra 2009 til 2010 er det i hovedsak den forventede utgiftsveksten i folketrygden som bidrar til utgiftsveksten framover. Utgiftsveksten i folketrygden som følge av videreføring av gjeldende regelverk mv., anslås til 18,6 mrd. kroner over treårsperioden, og utgiftene vokser noe sterkere mot slutten av perioden. Øvrige utgifter er i beregningene samlet sett anslått å øke med om lag 3,1 mrd. kroner fra 2009 til 2010. Fra 2010 til 2011 går disse utgiftene ned med 1,0 mrd. kroner, mens de går ytterligere ned med 2,0 mrd. kroner fra 2011 til 2012. Det understrekes at framskrivingene blir mer usikre desto lengre framover i tid de føres, bl.a. fordi flere uforutsette hendelser da kan bidra til å endre tallene. Metoden for framskrivingene innebærer også at midlertidige tiltak som fases ut (f.eks. bygg), ikke erstattes med nye utgifter. Dette bidrar dermed isolert sett til lavere utgifter utover i perioden for framskrivingene.

I tabell 10.2 i proposisjonen er budsjettframskrivingene av utgiftene fordelt etter utgiftsartene driftsutgifter, nybygg og anlegg og overføringer til andre. Som nevnt ovenfor, er det særlig utgiftene til folketrygdens regelstyrte stønadsordninger som bidrar til økte utgifter de nærmeste årene. I tabell 10.2 i proposisjonen inngår disse utgiftene i utgiftsarten overføringer til andre, og det er også for denne utgiftsarten det forventes sterk vekst. I budsjettframskrivingene reduseres utgiftene til nybygg og anlegg (investeringer), selv om det foreslås igangsetting av flere nye investeringsprosjekter i 2009. Dette skyldes i stor grad at det i framskrivingene er lagt til grunn at investeringsprosjekter som utfases i hovedsak ikke erstattes av nye investeringsprosjekter. Driftsutgiftene i staten øker noe gjennom treårsperioden 2010–2012 sammenliknet med budsjettforslaget for 2009. Dette skyldes i all hovedsak økte utgifter i Statens Pensjonskasse.

På inntektssiden er det i tallene forutsatt langt færre tiltak som har budsjettmessige konsekvenser i årene framover. Totalt anslås det en inntektsreduksjon på knapt 4,0 mrd. kroner under departementene fra 2009 til 2010. Det er særlig reduserte utbyttebetalinger som bidrar til inntektsreduksjonen fra 2009 til 2010. For 2011 og 2012 anslås inntektene å holde seg om lag uendret i forhold til 2010. Inntekter fra skatter og avgifter er ikke medregnet.

Samlet viser tallene dermed økte utgifter og reduserte inntekter på departementenes budsjetter på til sammen 12,8 mrd. kroner fra 2009 til 2010. Ytterligere budsjettsvekkelse i 2011 og 2012 utgjør henholdsvis om lag 5,0 og 4,9 mrd. kroner i forhold til året før.

For gitt skatte- og avgiftssystem øker skatte- og avgiftsinntektene over tid som følge av vekst i skattegrunnlagene. For de nærmeste årene anslås den underliggende veksten i skattegrunnlagene å styrke budsjettet med om lag 8 mrd. kroner pr. år. Det er da tatt hensyn til at økte reallønninger trekker i retning av at prisveksten for statsbudsjettets utgifter er sterkere enn prisveksten for skattegrunnlagene.

Ifølge retningslinjene for budsjettpolitikken skal bruken av petroleumsinntekter over tid følge utviklingen i forventet realavkastning av kapitalen i Statens pensjonsfond – Utland. Anslagene i Nasjonalbudsjettet 2009 innebærer at den raske veksten i fondskapitalen de siste årene vil fortsette noen år til. Forventet realavkastning av Statens pensjonsfond – Utland anslås å øke med i underkant av 13 mrd. 2009-kroner i gjennomsnitt i treårsperioden 2010–2012.

Den anslåtte utviklingen i fondskapitalen i årene framover er usikker og avhenger bl.a. av oljeprisen, avkastningen av fondskapitalen og valutakursen. Siden tidlig på 1970-tallet har det vært flere markerte og uventede endringer i prisnivået på olje, for eksempel i 1986 og 1998, og store svingninger i internasjonale kapitalmarkeder. For eksempel bidro svak finansavkastning til at markedsverdien av fondskapitalen var om lag uendret gjennom første halvår i år, til tross for betydelig netto tilførsel fra statsbudsjettet. Bevegelser i den internasjonale verdien på norske kroner vil også i vesentlig grad påvirke fondskapitalen målt i norske kroner. Det er imidlertid rimelig å legge til grunn at utviklingen i valutakursen ikke påvirker den internasjonale kjøpekraften av fondet på lengre sikt.

Framskrivingene i dette avsnittet legger til grunn uendret aktivitet i offentlig tjenesteproduksjon, herunder sysselsetting. Nye bevilgninger knyttet til økt aktivitet som følge av endringer i befolkningssammensetningen, opptrappingsplaner og oppfølging av varslede satsinger er ikke regnet med i framskrivingene. Ved vurderingen av handlingsrommet for 2011 og 2012 må det også tas hensyn til at usikkerheten i anslagene øker jo lengre fram i tid en kommer.

Det vises til proposisjonen for nærmere omtale av flerårige budsjettkonsekvenser for følgende saker:

- Utgiftsveksten i folketrygden
- Finansieringsordninger under EØS-avtalen
- Fondet for forskning og nyskaping og regionale forskningsfond

- Nødnett
- Ressurskrevende tjenester
- Tilskudd til omsorgsboliger og sykehjemsplasser
- Bostøtte
- NAV-reformen og IKT-pensjonsprosjektet
- Innvandring og integrering
- Regionale helseforetak
- Barnetrygd
- Internasjonal romvirksomhet
- Altinn II
- Statens Pensjonskasse
- Byggeprosjekter
- Kjøp av klimavoter
- Norske styrker i utlandet
- Grunnfondet for fornybar energi og energi-effektivisering
- Renteutgifter i forbindelse med økte fonds-avsetninger
- Inntekter
- Utbytte Statkraft
- Fondsavsetninger
- Utbytte Posten Norge AS og Avinor AS
- Tilbakeføringer GIEK
- Salg av klimavoter.

7.2.2 Merknader frå komiteen

Komiteen tek omtalen til orientering.

7.3 Større planar og satsingar o.a. som ikkje går inn i budsjettframskrivingane

7.3.1 Samandrag frå St.prp. nr. 1 (2008–2009) Gul bok

I framskrivingene tas det kun med framtidige konsekvenser av vedtak som er innarbeidet i Regjeringens budsjettforslag til Stortinget. Politiske målsettinger som er kommet til uttrykk i for eksempel intensjonserklæringer, stortingsmeldinger, flertallsmerknader i Stortinget mv., er derfor ikke tatt med i tallmaterialet. Enkelte av disse målsetningene er forholdsvis konkrete når det gjelder framtidige bevilgningsbehov. Av slike utgiftssatsinger kan nevnes Kulturløftet, kvalifiseringsprogrammet, Omsorgsplan 2015, CO₂-håndtering på Kårstø og Mongstad, klimameldingen og Forsvarets langtidsplan, jf. nærmere omtale nedenfor.

Regjeringen har som mål at 1 pst. av statsbudsjettets utgifter skal benyttes til kulturformål innen 2014. Med Regjeringens forslag til samlede utgifter i 2009-budsjettet, vil en jevn opptrapping av Kulturløftet tilsi at bevilgningene til kulturformål årlig må økes med om lag 230 mill. kroner.

Høsten 2007 startet det opp et kvalifiseringsprogram med tilhørende kvalifiseringsstønad for personer med vesentlig nedsatt arbeids- og inntektsevne som samtidig står uten eller med svært begrenset rett

til livsoppholdsytelser etter folketrygdloven eller arbeidsmarkedsloven. Programmet er kommunalt og innføres i takt med etableringen av NAV-kontorer i kommunene. Regjeringen foreslår å bevilge om lag 560 mill. kroner til dekning av kommunenes merutgifter til programmet og stønaden i 2009, en økning på om lag 330 mill. kroner fra 2008. Utgiftene til kvalifiseringsprogrammet og -stønaden ventes å øke ytterligere i 2010, da programmet skal være innfaset i alle landets kommuner.

Regjeringen har lagt fram Omsorgsplan 2015 med en egen kompetanse- og rekrutteringsplan, avtale med KS om kvalitetsutvikling i kommunene og satsing på omsorgsforskning. I 2008 ble det gitt tilsagn om 1 000 nye sykehjemsplasser og omsorgsboliger med heldøgns omsorgstjeneste gjennom et nytt investeringstilskudd. For 2009 foreslår Regjeringen at det skal kunne gis tilsagn om ytterligere 1 000 plasser. Det legges til grunn en målsetting om at det skal gis investeringstilskudd til 12 000 sykehjemsplasser og omsorgsboliger i perioden 2008–2015.

Regjeringen arbeider for å realisere et testanlegg for CO₂-fangst på Mongstad, jf. omtalen i St.prp. nr. 49 (2006–2007) Om samarbeid om håndtering av CO₂. Olje- og energidepartementet inngikk i juni 2007 en samarbeidsavtale med ulike energiselskaper om planlegging og forberedelser av testsenteret for CO₂-fangst på Mongstad. Avtalen vil løpe fram til investeringsbeslutningen for testsenteret, som etter planen skal tas i fjerde kvartal 2008. Samarbeidet danner grunnlaget for endelig investeringsanslag som vil foreligge i forkant av investeringsbeslutningen. For budsjettformål legges det til grunn et samlet investeringsanslag på 3,5 mrd. kroner. Det anslås at om lag av investeringen vil påløpe i 2009, mens resterende utgifter antas å påløpe i 2010. En maksimal statlig andel på 80 pst. medfører utgifter på om lag 920 mill. kroner knyttet til investeringer over statsbudsjettet i 2009. Det er stor usikkerhet knyttet til statens framtidige utgifter til testsenteret på Mongstad.

Kvalifiseringsprosessen for bygging av CO₂-fangstanlegg på Kårstø ble kunngjort i 2007. Gassnova skal innen utgangen av 2008 foreta omfattende og grundige forberedende studier av blant annet tekniske og økonomiske forhold ved et fangstanlegg. I henhold til kunngjorte kvalifikasjonskriterier skal Gassnova legge fram grunnlag for investeringsbeslutning for Olje- og energidepartementet høsten 2009. Gasskraftverket på Kårstø har bare vært i full drift i en kort periode siden det ble satt i drift høsten 2007. I hvilken grad kraftverket vil settes i produksjon i tiden framover, vil avhenge av eierens kommersielle beslutninger. På denne bakgrunn må det forventes at gasskraftverket på Kårstø vil stå

stille i lange tidsrom i flere år framover. Det kan imidlertid ikke utelukkes at forholdet mellom gass- og kraftpriser blir slik at det blir produksjon i anlegget. De erfaringene en får knyttet til driftmønsteret i gasskraftverket i tiden framover vil imidlertid måtte vektlegges når Regjeringen skal vurdere investeringsbeslutningen vedrørende CO₂-fangstanlegget på Kårstø. Regjeringen vil ta stilling til investeringsbeslutningen når beslutningsgrunnlaget foreligger, og eventuelt fremme forslag om bevilgning til investeringen i en egen stortingsproposisjon.

Regjeringen la fram St.meld. nr. 34 (2006–2007) Norsk klimapolitikk 25. juni 2007. Klimameldingen inneholder bl.a. langsiktige mål for klimapolitikken, sektorvise klimahandlingsplaner og sektorvise mål for de sentrale utslippssektorene i Norge. Det er lagt frem handlingsplaner for petroleum og energi, transport, industri, primærnæringer og avfall, for kommunalt klimaarbeid og for driften av statlig sektor. Gjennomføring av tiltakene skissert i Klimameldingen vil kreve betydelige ressurser over fremtidige års budsjetter. Ved behandlingen av meldingen i Stortinget ble det inngått er bredt politisk forlik om klimapolitikken. Den årlige budsjettmessige oppfølgingen og gjennomføringen av tiltakene i meldingen og klimaforliket i årene framover vil være avhengig av den økonomiske utviklingen og budsjettsituasjonen. Regjeringen vil komme tilbake til oppfølgingen av enkelttiltakene i de årlige statsbudsjettene.

I vedtatt langtidspan for Forsvaret for perioden 2009–2012, jf. St.prp. nr. 48 (2007–2008) er det lagt til grunn at forsvarsbevilgningene i perioden skal økes med 800 mill. kroner sammenlignet med budsjettet for 2008. Regjeringen foreslår en økning på 400 mill. kroner i budsjettforslaget for 2009. Regjeringen vil komme tilbake til den videre oppfylging av langtidspanens bevilgningsforutsetninger i budsjettforslagene for de etterfølgende år.

I tillegg er det på en rekke andre områder varslet økt innsats uten nærmere angivelse av bevilgningsmessige konsekvenser.

Omtalen ovenfor viser at oppfølging av disse satsingene i tråd med målsettingene, samlet sett vil kreve betydelige bevilgningsøkninger. Tallene som er presentert i dette kapitlet og omtalen av handlingsrommet i budsjettpolitikken på mellomlang sikt i St.meld. nr. 1 (2008–2009) Nasjonalbudsjettet 2009, viser at handlingsrommet i budsjettpolitikken er begrenset, og det vil det bli krevende å følge opp de politiske målsettingene om økt innsats på ulike områder i perioden 2010–2012.

7.3.2 Merknader fra komiteen

Komiteen tek omtalen til orientering.

8. ANDRE MERKNADER OG OPPMODINGSFORSLAG SETTE FRAM UNDER BEHANDLINGA I KOMITEEN

8.1 Familie

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet, Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre fremmer følgende forslag:

"Stortinget ber Regjeringen komme tilbake til Stortinget i forbindelse med Revidert nasjonalbudsjett 2009 med tiltak som møter den stadig økende gjeldsofferproblematikken."

8.2 Kultur

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet, Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre fremmer følgende forslag:

"Stortinget ber Regjeringen i forbindelse med revidert nasjonalbudsjett for 2009 legge fram et opplegg for å frita frivillige organisasjoner for momsbelastningen knyttet til innkjøp, som kan etableres fra og med 2010."

8.3 Justis

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet, Høyre og Venstre fremmer følgende forslag:

"Stortinget ber Regjeringen legge fram en stortingsmelding om å sikre et bedre samarbeid og en klarere ansvarsfordeling mellom strafferettspleien og psykiatri, barnevern, samt utdanningssektoren i løpet av 2009."

Komiteens medlemmer fra Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre fremmer følgende forslag:

"Stortinget ber Regjeringen komme tilbake til Stortinget med en plan for nye lokaler for Politihøgskolen i sammenheng med operativt treningssenter på Østlandet."

"Stortinget ber Regjeringen foreta en gjennomgang av godtgjørings- og kompensasjonsordninger for medlemmer av forliksrådene."

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet, Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre fremmer følgende forslag:

"Stortinget ber Regjeringen, senest i forbindelse med Revidert nasjonalbudsjett for 2009, om å foreta en gjennomgang av driftssituasjonen i politiet."

8.4 Arbeid og sosial

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet, Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre fremmer følgende forslag:

"Stortinget ber Regjeringen fjerne avkortingen i pensjon mot arbeidsinntekt for 69-åringene fra 1. januar 2009."

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet, Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre viser ellers til disse medlemmers merknader i Innst. O. nr. 1 (2008–2009) kap. 32.22, og fremmer følgende forslag:

"Stortinget ber Regjeringen i forbindelse med Revidert nasjonalbudsjett 2009 fremme nødvendige endringer i lov om Statens Pensjonskasse, slik at statspensjonister som gikk av med pensjon før 30. april 2000 blir likebehandlet med øvrige statspensjonister med virkning fra 1. juli 2009."

8.5 Fiskeri

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet, Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre fremmer følgende forslag:

"Stortinget ber Regjeringen snarest fremme en sjøpattedyrmelding."

8.6 Landbruk

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet og Høyre fremmer følgende forslag:

"Stortinget ber Regjeringen fremme en handlingsplan om avbyråkratisering av landbruket."

"Stortinget ber Regjeringen utarbeide en strategi for eksport av norsk saue- og lammekjøtt."

"Stortinget ber Regjeringen foreta en evaluering av virkemidlene i landbrukspolitikken gjennom en "helsesjekk av landbrukspolitikken i Norge."

8.7 Miljø

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet og Høyre fremmer følgende forslag:

"Stortinget ber Regjeringen legge opp til at klimakvotelovent etter 2012 tildeler CO₂-kvote på samme vilkår som EU."

8.8 Helse

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet, Høyre og Venstre fremmer følgende forslag:

"Stortinget ber Regjeringen sørge for at helsefor-etakene går gjennom sin virksomhet med tanke på effektivisering og konkurranseutsetting av tjenester som ligger utenfor kjernevirksomheten for å frigjøre midler til pasientbehandling. Dette kan for eksempel være renhold, vaskeri, vaktmestertjenester osv."

"Stortinget ber Regjeringen sørge for at den totale kapasitet som eksisterer hos private opptrenings- og rehabiliteringsinstitusjoner blir benyttet."

"Stortinget ber Regjeringen sørge for at den totale kapasitet som eksisterer hos private rusinstitusjoner blir benyttet."

"Stortinget ber Regjeringen vurdere en ordning som sikrer at kommunene benytter ledig kapasitet i rusinstitusjoner for rusmiddelavhengige som trenger et døgnkontinuerlig omsorgstilbud."

8.9 Utdanning

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet, Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre fremmer følgende forslag:

"Stortinget ber Regjeringen innlemme privatskoler i rentekompensasjonsordningen for skolebygg."

8.10 Utanlandsbudsjett

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet fremsetter forslag om opprettelsen av et eget utenlandsbudsjett.

Oljeformuen kan brukes til fornuftige investeringer, bl.a. i infrastruktur, satsning på helse og eldreomsorg, og en fremtidsrettet styrking av kompetanse, forskning og utdanning. Dette vil øke effektiviteten i samfunnet.

De fleste anskaffelser fra utlandet vil ikke ha vesentlig effekt på norsk økonomi, og det vil ikke være riktig å hevde at eksempelvis kjøp av sykehusutstyr skaper vesentlig press i norsk økonomi. Dette vil heller ikke gjelde for bekjempelse av sykdommer på internasjonal basis. Det vil derfor være riktig å skille ut slike anskaffelser og utgifter på et eget utenlandsbudsjett, og ikke regne disse utgiftene med når man ser på hva norsk innenlandsøkonomi kan tåle av innføring av oljepenger.

Forutsetningen for postene på disse medlemmers utenlandsbudsjett er at de ikke skaper vesent-

lig press i norsk økonomi. Dersom noe annet skulle vise seg å være tilfellet, vil vi søke å innrette investe-

ringen på en annen måte, eller foreta en alternativ anskaffelse fra utlandet.

UTENLANDSBUDSJETTET – utgifter til investeringer og tiltak utenfor Norge (kap. 6) (mill. kroner)

HELSE: Sykehusutstyr	500
FORSVAR: Nyanskaffelser, utstyr.....	2 000
KUNNSKAP: Utstyr til universiteter og høyskoler	480
NÆRING: Markedsføring av Norge, bl.a som vinterdestinasjon	1 000
JUSTIS: Investeringsbudsjett politiet	100
SAMFERDSEL: Riksveiinvesteringer utført av utenlandske entreprenører	4 000
UTENRIKS: Sykdomsbekjempelse i utlandet, AIDS, malaria, etc.	1 200
SUM.....	9 280

8.11 Etablering av og utviding av fond

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet fremsetter forslag om etablering av og utvidelse av fond. På enkelte områder er forutsigbarhet og langsiktig planlegging spesielt viktig. Slik forutsigbarhet og stabilitet sikres best ved etablering av øremerkede fond. Avkastningen av fondene skal finansiere prosjekter.

8.11.1 Fondet for forskning og nyskaping

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet mener det er viktig med en progressiv og moderne forskningsaktivitet i Norge. Et av virkemidlene for å oppnå dette er å disponere fondsavkastningen fra fondet for forskning og nyskaping.

Disse medlemmer mener Regjeringens forslag er et tydelig signal på at en ikke prioriterer forskningsaktivitet i den grad som det tidligere er gitt uttrykk for. Regjeringen vil på denne måten bidra til å redusere muligheten for å nå målet om at 3 pst. av BNP skal gå til forskning innen år 2010. Dette er et dårlig signal overfor næringslivet, og vil ha konsekvenser for fremtidig etablering, eller mangel på sådan, av store internasjonale næringslivsaktører. Ved etablering av ny virksomhet er det grunn til å tro at internasjonale konserner vurderer hvilke muligheter en har for å få økonomisk uttelling for forskningsvirksomhet i virksomheten.

Disse medlemmer vil derfor øke denne posten med ytterligere 22 mrd. kroner i forhold til Regjeringens forslag.

Disse medlemmer viser for øvrig til at Fondet for forskning og nyskaping plasseres som kontolån til staten med en rente som tilsvarer statsobligasjoner med 10 års bindingstid. Disse medlemmer mener det kan være nødvendig å gå gjennom denne forvaltningsformen og få vurdert andre fondsforvaltningsmodeller for Fondet for forskning og nyskaping.

8.11.2 Fond for energi- og petroleumsforskning

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet ser på petroleumsvirksomheten som en fremtidsrettet næring med fortsatt potensial for vekst og utvikling. Mye tyder på at olje- og gass sektoren blir en av Norges viktigste næringer i mange tiår fremover, og vil være av stor betydning for en videre utvikling av vårt velferdssamfunn, sysselsetting og verdiskapning. Petroleumsforekomstene krever stadig mer bruk av teknologi for å utvinnes lønnsomt og forsvarlig. Funnene er generelt mindre, lengre til havs og dypere under havbunnen. Fornuftig utnyttelse av resurser på norsk sokkel forutsetter videre satsing på teknologiutvikling.

Disse medlemmer foreslår at det avsettes et forskningsfond på 10 mrd kroner, der avkastningen av dette skal finansiere relevante og fornuftige forskningsprosjekter. Det er særlig viktig at det skapes en stabil organisasjonsform for et slikt fond, der avkastningen skal gå til målrettet forskning bl.a. for å bedre utnyttelsesgraden av oljefelt, bedre teknologien for oljeleting og annen energiforskning. Opprettelsen av et slikt fond fører til at staten tar sitt nødvendige ansvar for forskningen, og at dette i stor grad vil være utgifter til bedring av fremtidig inntektsvervelse for staten.

8.11.3 Forskningsfond for fornybar energi

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet mener det er viktige å satse på fornybar energiproduksjon. Norge bør i større grad utnytte energipotensialet innen vann, vind og bio, samt drive FoU for å gjøre mer umodne teknologier mer lønnsomme og effektive. Disse medlemmer konstaterer at Regjeringen ikke fulgte opp sine løfter om å utforme en fornybarsatsing som er bedre enn ordningen med grønne sertifikater. På de fleste områder er Regjeringens satsing langt dårligere. Disse medlemmer mener en markedsbasert støtteordning er langt å foretrekke fremfor en byråkratisk støt-

teordning. Når Regjeringen likevel har valgt en fondsbasert løsning, bør fondskapitalen bygges opp langt raskere enn Regjeringen har lagt opp til, slik at forutsigbarheten i fremtidige støttebeløp styrkes.

Krav til energiproduksjon basert på CO₂-nøytrale ressurser vil kreve øket forskning. Dette gjelder bl.a. utnyttelse av sol-, vind- og bølgekraft. Hvis Norge ønsker å bli ledende innenfor denne form for energiproduksjon vil det være en forutsetning at det blir stillet midler til rådighet for forskning på disse teknologier.

Disse medlemmer vil derfor øke fondskapitalen med 20 mrd. kroner.

8.11.4 *Argentum*

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet mener det er viktig å sikre god tilgang på risikokapital for bedrifter i alle faser som sikrer muligheter til videre vekst og markedstilpasninger. I Norge er det lite privat risikokapital grunnet et skattesystem som ikke stimulerer til investeringer i bedriftsetablering. Den internasjonale finansuroen gjør tilgangen på risikokapital ennå svakere og mest sårbare er bedrifter i såkorn- og tidlig vekstfase. Kapitalmangelen er et hinder for videreutvikling av bedrifter og kommersialisering av ideer. Norge er i den situasjon at staten har store mengder kapital og disse medlemmer mener det er viktig å bedre risikokapitaltilgangen til næringslivet i et samarbeid mellom staten og private. Finansuroen gjør det viktigere enn noen gang at det stilles kapital tilgjengelig gjennom fondskonstuksjoner for å sikre tilgang til

kapital for bedrifter i oppstartsfasen og tidlig vekstfase. Disse medlemmer mener at Argentum Fondsinvesteringer AS sin virksomhet etter en fond-i-fond-modell fungerer bra og at dette må videreutvikles. Disse medlemmer foreslår på denne bakgrunn at Argentum Fondsinvesteringer AS styrkes betydelig for å sikre mer tilgjengelig kapital i det norske markedet.

8.11.5 *Infrastrukturfond*

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet viser til at et infrastrukturfond er midler hvor avkastningen øremerkes investeringer i samferdselsinfrastruktur. Fondets årlige avkastning vil utgjøre bærebjelken i en helt nødvendig opptrapping av innsatsen på samferdselsområdet.

I nær fremtid vil fondet, sammen med en rasjonell og kontinuerlig utbygging finansiert av rimelige statlige lån til vegvesen og jernbanelogistikk resultere i at de vesentligste deler av dagens jernbane og stamveinettet kan oppgraderes på 20 år i stedet for dagens 50–70 års perspektiv – uten bruk av bompenger.

Disse medlemmer foreslår å starte oppbyggingen av slikt fond i 2009, og med 300 mrd. kroner i fondet etter 5 år som mål. Forutsetter vi en avkastning på 4–5 pst. av midlene stiller dette 10–12 mrd. kroner til disposisjon i årlig gjennomsnitt til varig og forutsigbar investering i veinettet, 3–4 mrd. kroner til jernbane og kollektivformål, samt 0,5–1 mrd for å sikre optimal IKT infrastruktur slik nedenstående tabell for 5 år illustrerer.

År	2010	2011	2012	2013	2014	Videre årlig:
Årlig avsetning (mrd. kr)	60	60	60	60	60	0
Akkumulert fond (mrd. kr)	60	120	180	240	300	300
Årlig avkastning (mill. kr)	3 000	6 000	9 000	12 000	15 000	15 000
Veier	2 100	4 200	6 300	8 400	10 500	10 500
Jernbane/koll.	750	1 500	2 250	3 000	3 750	3 750
IKT/Bredbånd	150	300	450	600	750	750

8.11.6 *NTP og prosjektf finansiering*

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet viser til at med adgang til lånefinansiering av større, sammenhengende prosjekter kan slike fremskyndes kraftig og realiseres vesentlig raskere, uavhengig av de årlige statsbudsjettene. Prosjektene nedbetales ved årlige bevilgninger til renter

og avdrag i takt med anleggenes levetid. Disse medlemmer foreslår derfor en avsetning øremerket dette. Disse medlemmer forutsetter at eksisterende bompegegjeld slettes i forbindelse med salderingen av statsbudsjettet for 2008, og at bompengerevningen fra landets bilister opphører.

	2009	2010	2011	2012	2013
Statlige lån til prosjektf finansiering (mrd. kroner)	10	20	20	20	20

9. FORSLAG FRA MINDRETALL

Forslag fra Fremskrittspartiet, Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre:

Forslag 1

Stortinget ber Regjeringen komme tilbake til Stortinget i forbindelse med Revidert nasjonalbudsjett for 2009 med tiltak som møter den stadig økende gjeldsofferproblematikken.

Forslag 2

Stortinget ber Regjeringen i forbindelse med Revidert nasjonalbudsjett for 2009 legge fram et opplegg for å frita frivillige organisasjoner for momsbelastningen knyttet til innkjøp, som kan etableres fra og med 2010.

Forslag 3

Stortinget ber Regjeringen, senest i forbindelse med Revidert nasjonalbudsjett for 2009, om å foreta en gjennomgang av driftssituasjonen i politiet.

Forslag 4

Stortinget ber Regjeringen fjerne avkorting i pensjon mot arbeidsinntekt for 69-åringer fra 1. januar 2009.

Forslag 5

Stortinget ber Regjeringen i forbindelse med Revidert nasjonalbudsjett for 2009 fremme nødvendige endringer i lov om Statens Pensjonskasse, slik at statspensjonister som gikk av med pensjon før 30. april 2000 blir likebehandlet med øvrige statspensjonister med virkning fra 1. juli 2009.

Forslag 6

Stortinget ber Regjeringen snarest fremme en sjøpattedyrmelding.

Forslag 7

Stortinget ber Regjeringen innlemme privatskoler i rentekompensasjonsordningen for skolebygg.

Forslag fra Fremskrittspartiet, Høyre og Venstre:

Forslag 8

Stortinget ber Regjeringen legge frem en stortingsmelding om å sikre et bedre samarbeid og en klarere ansvarsfordeling mellom strafferettspleien og psykiatri, barnevern, samt utdanningssektoren i løpet av 2009.

Forslag 9

Stortinget ber Regjeringen sørge for at helseforetakene går gjennom sin virksomhet med tanke på

effektivisering og konkurranseutsetting av tjenester som ligger utenfor kjernevirksomheten for å frigjøre midler til pasientbehandling. Dette kan for eksempel være renhold, vaskeri, vaktmestertjenester osv.

Forslag 10

Stortinget ber Regjeringen sørge for at den totale kapasitet som eksisterer hos private opptrenings- og rehabiliteringsinstitusjoner blir benyttet.

Forslag 11

Stortinget ber Regjeringen sørge for at den totale kapasitet som eksisterer hos private rusinstitusjoner blir benyttet.

Forslag 12

Stortinget ber Regjeringen vurdere en ordning som sikrer at kommunene benytter ledig kapasitet i rusinstitusjoner for rusmiddelavhengige som trenger et døgnkontinuerlig omsorgstilbud.

Forslag fra Fremskrittspartiet og Høyre:

Forslag 13

Stortinget ber Regjeringen fremme en handlingsplan om avbyråkratisering av landbruket.

Forslag 14

Stortinget ber Regjeringen utarbeide en strategi for eksport av norsk saue- og lammekjøtt.

Forslag 15

Stortinget ber Regjeringen foreta en evaluering av virkemidlene i landbrukspolitikken gjennom en "helsesjekk av landbrukspolitikken i Norge".

Forslag 16

Stortinget ber Regjeringen legge opp til at klimakvoteloven etter 2012 tildeler CO₂-kvote på samme vilkår som EU.

Forslag fra Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre:

Forslag 17

Stortinget ber Regjeringen komme tilbake til Stortinget med en plan for nye lokaler for Politihøgskolen i sammenheng med operativt treningssenter på Østlandet.

Forslag 18

Stortinget ber Regjeringen foreta en gjennomgang av godtgjørings- og kompensasjonsordninger for medlemmer av forliksrådene.

Forslag fra Fremskrittspartiet:*Forslag 19***A***Rammevedtak*

Nr.	Betegnelse	Kroner
1	Statsforvaltning.....	11 311 561 000
2	Familie og forbruker	59 101 271 000
3	Kultur.....	4 942 783 000
4	Utenriks	19 882 706 467
5	Justis	16 973 716 000
6	Innvandring, regional utvikling og bolig.....	10 030 730 000
7	Arbeid og sosial.....	261 137 961 000
8	Forsvar	35 165 122 000
9	Næring	4 471 257 000
10	Fiskeri.....	501 331 000
11	Landbruk.....	7 388 995 000
12	Olje og energi	-119 987 666 000
13	Miljø	3 441 843 000
14	Konstitusjonelle institusjoner	1 465 791 000
15	Helse	134 481 416 000
16	Kirke, utdanning og forskning.....	40 030 616 967
17	Transport og kommunikasjon	33 197 977 000
18	Rammetilskudd mv. til kommunesektoren	73 825 626 000
19	Tilfeldige utgifter og inntekter.....	12 748 324 000
20	Eksportkreditt	-591 600 000
21	Finansadministrasjon mv.	28 416 059 000
22	Skatter og avgifter	-928 580 249 000
23	Utbytte	-33 602 252 000
Sum før lånetransaksjoner og overføring til og fra Statens pensjonsfond – Utland		-324 246 680 566

B

Stortinget ber Regjeringen fremme forslag om at permitteringsordningen utvides til 42 uker fra 1. januar 2009.

C

Stortinget ber Regjeringen øke pensjonen for alle minstepensjonister til 2 G fra 1. mai 2009.

D

Stortinget ber Regjeringen fjerne ordningen med egenandel på hjelpemidler på arbeidsplass for selvstendig næringsdrivende fra 1. januar 2009.

E

Stortinget ber Regjeringen legge frem forslag om å fjerne loven om supplerende stønad til personer

over 67 år for nye tilfeller med virkning fra 1. januar 2009.

F

Stortinget ber Regjeringen legge frem forslag til endringer i tjenestemannsloven om å avvikle ordningen med ventelønn fra 1. januar 2009 for nye tilfeller.

G

Stortinget ber Regjeringen opprette en ny bataljon på linje med Telemarksbataljonen. Dette for å avlaste norske soldater i skarp utenlandstjeneste, og for å styrke Forsvarets tilstedeværelse på norsk territorium.

H

Stortinget ber Regjeringen fremlegge en sak om å opprette et nedfiskingsfond for kongekrabbe som

en oppfølging av St.meld. nr. 40 (2006–2007) Om forvaltning av kongekrabbe.

I

Stortinget ber Regjeringen fremme forslag om en avvikling av dagens kvoteordning for melk.

J

Stortinget ber Regjeringen fremme forslag om en ordning med omsettelige produksjonskvoter for kumelk som ikke begrenses til kommune, fylke eller regionnivå, men som gjøres landsomfattende.

K

Stortinget ber Regjeringen åpne for økt import av økologisk mat gjennom lavere tollsatser for disse varene.

L

Stortinget ber Regjeringen fremme forslag om å opprette et energi- og petroleumsforskningsfond på 10 mrd. kroner, hvor avkastningen benyttes til teknologisk forskning for å bedre utvinningsgraden, økonomien og sikkerheten på kontinentalsokkelen, samt andre relevante energiforskningsprosjekter.

M

Stortinget ber Regjeringen i løpet av våren 2009 fremme forslag om innlemmelse i egenandelstak 2-ordningen for personer med særlig høye utgifter, og personer med dårlig betalingsevne, knyttet til sykdom/skade i munnhulen.

N

Stortinget ber Regjeringen, i løpet av vårsesjonen 2009, legge frem en sak knyttet til finansiering av vedlikeholdsetterlepet av medisinsk utstyr og bygningsmasse ved norske sykehus.

O

Stortinget ber Regjeringen om å innføre et finansieringssystem i grunnskole, videregående opplæring og fagskoler basert på at staten betaler skolepenger direkte til den skolen som eleven selv velger. Det legges til grunn en økonomisk likebehandling av offentlige og private skoler. Stykkprisen skal innrettes etter størrelse på skolen og differensieres etter elevenes individuelle behov for tilpasset opplæring.

P

Stortinget ber Regjeringen legge frem forslag om å fjerne merverdiavgiften på digitale læremidler i grunnopplæringen og i høyere utdanning.

Q

Stortinget ber Regjeringen legge frem sak for Stortinget om å justere målene for forskningsandel av BNP til henholdsvis 1,4 pst. for staten og 1,6 pst. for de private.

R

Stortinget ber Regjeringen opprette et infrastrukturfond pålydende 300 mrd. kroner. Fondet bygges opp over inntil 5 år, og avkastningen øremerkes realinvesteringer i veinettet, jernbane- og kollektivnettet samt bredbånd/IKT-infrastrukturen med forutsigbar og varig finansiering av infrastruktur-investeringene som overordnet mål.

Forslag 20

Stortinget ber Regjeringen utrede og fremme forslag om etablering av et statlig barnevernstilsyn.

Forslag 21

Stortinget ber Regjeringen sørge for at Riksrevisjonen utfører en forvaltningsrevisjon av bistanden.

Forslag 22

Stortinget ber Regjeringen bidra med midler til finansiering av arbeidet med brannskadde barn i Etiopia gjennom Burn Care Foundation.

Forslag 23

Stortinget ber Regjeringen om å legge frem en oversikt over alle norske subsidieordninger for å belyse i hvilken grad de understøtter en samstemt norsk utviklingspolitikk.

Forslag 24

Stortinget ber Regjeringen om å utrede ulike aspekter rundt etablering av et fond for investeringer i det private næringsliv i u-land.

Forslag 25

Stortinget ber Regjeringen utrede sikkerhetsnivået ved norske domstoler, samt utrede nødvendig utbedringsbehov.

Forslag 26

Stortinget ber Regjeringen legge frem forslag som tillater private å forestå fengselsdrift. Slike privat fengsel skal gjelde korte dommer inntil 90 dager der det ikke foreligger ekstraordinære forhold.

Forslag 27

Stortinget ber Regjeringen innføre avgiftsfritak på tjenestekjøretøy for politiet fra og med 1. januar 2010.

Forslag 28

Stortinget ber Regjeringen utrede og igangsette prosjekt med å leie soningsplasser i gjerningspersonnens opprinnelsesland, eller i andre land med ledig soningskapasitet.

Forslag 29

Stortinget ber Regjeringen utarbeide en nasjonal strategi for økt kompetanse i kommunal sektor for å bekjempe korrupsjon og økonomisk kriminalitet.

Forslag 30

Stortinget ber Regjeringen utrede behovet for et nytt lokale for spesialenhetene og alternativ plassering av et moderne og fremtidsrettet treningssenter for politioperative disipliner i Oslo.

Forslag 31

Stortinget ber Regjeringen avvikle bruken av fremskutt prøveløslatelse. Det igangsettes ikke nye tiltak med soningsrabatter.

Forslag 32

Stortinget ber Regjeringen i forbindelse med Revidert nasjonalbudsjett for 2009 fremlegge en beskrivelse og vurdering av kommunale omsorgstiltak ved prøveløslatelse av psykisk utviklingshemmede som er idømt særreaksjoner eller varetektssurrogat.

Forslag 33

Stortinget ber Regjeringen foreta en politistudie etter modell fra Forsvaret.

Forslag 34

Stortinget ber Regjeringen senke innslagspunktet i finansierungsordningen for ressurskrevende tjenester fra 835 000 kroner til 600 000 kroner i statsbudsjettet for 2010, samtidig som den enkelte kommunes utgifter utover innslagspunktet legges til grunn for den statlige kompensasjonen. På sikt senkes innslagspunktet til 400 000 kroner pr. bruker.

Forslag 35

Stortinget ber Regjeringen snarest mulig gjennomgå lover og forskrifter som Arbeidstilsynet håndhever med sikte på å fjerne unødvendige lover, samt å forenkle eksisterende lovverk og forskrifter.

Forslag 36

Stortinget ber Regjeringen sørge for at forvaltningen av helserefusjoner fra folketrygden blir liggende hos NAV.

Forslag 37

Stortinget ber Regjeringen tilpasse gebyrinntektene til driften av Brønnøysundregistrene ved å innarbeide nivået på gebyrene i tråd med selvfinansieringsprinsippet, senest i statsbudsjettet for 2010.

Forslag 38

Stortinget ber Regjeringen fremme forslag om en omorganisering og samling av standardiseringsvirksomheten med sikte på å etablere en ordning hvor det overordnede ansvar for alt standardiseringsarbeid legges til Nærings- og handelsdepartementet.

Forslag 39

Stortinget ber Regjeringen utrede muligheten av etablering av ett eller flere strukturfond etter en fond-i-fond-løsning som forvaltes profesjonelt og som kan bidra når norske bedrifter har behov for økt kapitalstyrke.

Forslag 40

Stortinget ber Regjeringen oppheve forskrift om utførselskvote av fisk og fiskevarer fra sportsfiske.

Forslag 41

Stortinget ber Regjeringen fremme forslag om oppheving av lov til å fremja umsetnaden av jordbruksvarer.

Forslag 42

Stortinget ber Regjeringen fremme forslag om avvikling av konsesjonsgrenser gitt i medhold av lov om regulering av ervervsmessig husdyrhold.

Forslag 43

Stortinget ber Regjeringen fremme forslag om å oppheve lov om konsesjon ved erverv av fast eiendom (konsesjonsloven).

Forslag 44

Stortinget ber Regjeringen ta et initiativ for å videreutvikle prosjektet "Ny nordisk mat".

Forslag 45

Stortinget ber Regjeringen fremlegge en proposisjon om kraftsituasjonen i Midt-Norge, der man bl.a. utreder en "negativ auksjonsordning" for å stimulere til utbygging av ny kraft samt bruk av redusert elavgift for helt eller delvis å kompensere strømkunders ekstraplatter.

Forslag 46

Stortinget ber Regjeringen overføre finansierungsansvaret for syketransporten og rehabiliteringstjenesten til NAV-systemet.

Forslag 47

Stortinget ber Regjeringen overføre finansieringsansvaret for TNF-hemmerne og MS-medisinen til NAV-systemet.

Forslag 48

Stortinget ber Regjeringen utrede muligheten for å innføre PSA-screening som en obligatorisk ordning for risikogrupper.

Forslag 49

Stortinget ber Regjeringen i forbindelse med statsbudsjettet for 2010 fremme forslag om å erstatte de regionale helseforetakene med et statlig sykehusdirektorat.

Forslag 50

Stortinget ber Regjeringen fremme sak om oppjustering til 100 pst. tilskudd til friskolenes drift og med opptrappingsplan for dette knyttet til den årlige budsjettbehandlingen.

Forslag 51

Stortinget ber Regjeringen fremme forslag om endret studiefinansiering, slik at staten garanterer for studielån i ordinære banker. Statens lånekasse for utdanning omstruktureres til kun å håndtere stipendordninger for elever og studenter, samt administrering av garantiordningen. Dimensjoneringen av Statens lånekasse for utdanning reduseres i samsvar med overstående.

Forslag 52

Stortinget ber Regjeringen legge frem egen sak om byggvedlikehold innenfor universitets- og høyskoleområdet med vurdering og forslag mht. museale bygg spesielt samt rehabilitering, normalvedlikehold og behov for nybygg. Stortinget ber om at en tilsvarende ordning med rentekompensasjon som brukes for skolebygg også vurderes for denne sektoren. Stortinget forutsetter også at spørsmål knyttet til husleie for nye byggprosjekter behandles og avklares i saken.

Forslag 53

Stortinget ber Regjeringen opprette en ordning med kjøp av vitenskapelig utstyr til forskningsinnsats

ved universitet og høyskoler for å gjennomføre en nødvendig oppgradering i løpet av en periode på fem år og med finansiering over et eget utenlandsbudsjett.

Forslag 54

Stortinget ber Regjeringen legge frem sak om endring i budsjettssystemet slik at bygging av infrastruktur innenfor samferdselsområdet behandles som investering og ikke som årlig utgift, for å sikre at vedtatt Nasjonal transportplan også omfatter flerårige finansieringsvedtak.

Forslag 55

Stortinget ber Regjeringen legge til rette for at veg-, bane- og kystetatene kan prosjektfinansiere store utbyggingsprosjekter ved hjelp av rimelige, statlige lån som tilbakebetales over investeringsobjektets levetid. Stortinget legger til grunn at dette skal tilrettelegge for å realisere effektive, sikre og miljøvennlige samferdselsnett i løpet av 20 år.

Forslag 56

Stortinget ber Regjeringen sette i gang forsøk med samlet utbygging av store samferdselsprosjekter for å sikre deltagelse av internasjonale entreprenører og ber Regjeringen bruke statlig reguleringsmyndighet for å sikre nødvendig planavklaring og full statlig prosjektfinansiering av forsøkene. Stortinget peker på strekningen Gardermoen–Otta som aktuell strekning for et slikt forsøk.

Forslag 57

Stortinget ber Regjeringen snarest legge frem stortingsmelding om skipsvrak langs kysten.

Forslag 58

Stortinget ber Regjeringen fremme forslag om opprettelsen av et Statens transporttilsyn som skal ha totalansvar for tilsyn og kontroll innenfor samferdselssektoren.

Forslag 59

Stortinget ber Regjeringen gjennomgå ligningsmyndighetenes saksbehandlingsrutiner i forbindelse med skjønnsligning, og legge frem forslag om at bevisbyrden i skjønnsligningssaker legges på ligningskontorene, og ikke på skattyter.

Forslag fra Høyre:*Forslag 60***A***Rammevedtak*

Nr.	Betegnelse	Kroner
1	Statsforvaltning	11 580 809 000
2	Familie og forbruker.....	58 577 476 000
3	Kultur	5 747 386 000
4	Utenriks	30 291 810 000
5	Justis	16 246 716 000
6	Innvandring, regional utvikling og bolig.....	11 032 981 000
7	Arbeid og sosial.....	261 737 013 000
8	Forsvar.....	33 580 122 000
9	Næring.....	4 098 357 000
10	Fiskeri.....	702 851 000
11	Landbruk	11 665 799 000
12	Olje og energi	-119 017 266 000
13	Miljø	3 528 843 000
14	Konstitusjonelle institusjoner	1 465 791 000
15	Helse.....	129 209 744 000
16	Kirke, utdanning og forskning	39 956 395 000
17	Transport og kommunikasjon	29 048 337 000
18	Rammetilskudd mv. til kommunesektoren.....	72 314 080 000
19	Tilfeldige utgifter og inntekter	11 852 841 000
20	Eksportkreditt	-591 600 000
21	Finansadministrasjon mv.	28 921 516 000
22	Skatter og avgifter	-952 197 749 000
23	Utbytte.....	-35 942 252 000
Sum før lånetransaksjoner og overføring til og fra Statens pensjonsfond – Utland		-346 190 000 000

B

Stortinget ber Regjeringen om å etablere et vedlikeholdsfond til samferdselsformål på 40 mrd. kroner. Den årlige avkastningen skal komme i tillegg til ordinære bevilgninger, og benyttes til å møte utfordringene med det store etterslepet på vedlikehold av vei- og jernbanenettet.

Forslag 61

Stortinget ber Regjeringen utrede hvordan Petroleumstilsynets tilsynsoppgaver best kan ivaretas når petroleumsaktiviteten øker i de nordlige havområdene, enten ved opprettelse av et avdelingskontor i Harstad eller på annen måte.

Forslag fra Kristelig Folkeparti:*Forslag 62***A***Rammevedtak*

Nr.	Betegnelse	Kroner
1	Statsforvaltning	12 655 309 000
2	Familie og forbruker.....	59 321 676 000
3	Kultur.....	5 902 386 000
4	Utenriks	31 164 810 000
5	Justis	16 181 216 000
6	Innvandring, regional utvikling og bolig	14 854 981 000
7	Arbeid og sosial.....	262 133 113 000
8	Forsvar	33 080 122 000
9	Næring	3 853 357 000
10	Fiskeri.....	707 851 000
11	Landbruk	13 695 799 000
12	Olje og energi	-119 117 266 000
13	Miljø	3 697 343 000
14	Konstitusjonelle institusjoner	1 495 791 000
15	Helse.....	132 552 244 000
16	Kirke, utdanning og forskning	39 527 895 000
17	Transport og kommunikasjon	29 069 337 000
18	Rammetilskudd mv. til kommunesektoren.....	68 916 980 000
19	Tilfeldige utgifter og inntekter	12 552 841 000
20	Eksportkreditt	-591 600 000
21	Finansadministrasjon mv.	29 031 516 000
22	Skatter og avgifter	-956 732 149 000
23	Utbytte	-35 944 752 000
Sum før lånetransaksjoner og overføring til og fra Statens pensjonsfond – Utland		-341 991 200 000

B

Stortinget ber Regjeringen komme med en sak til Stortinget i forbindelse med Revidert nasjonalbudsjett for 2009 som innebærer at ansvaret for de enslige mindreårige asylsøkere over 15 år overføres fra utlendingsmyndighetene til barnevernet fra 1. september 2009.

Forslag 63

Stortinget ber Regjeringen utrede nærmere forslaget fra det offentlig nedsatte Utviklingsutvalget om opprettelse av et større fond for investeringer i lavinntektsland, særlig Afrika og de minst utviklede land (MUL), finansiert av midler som ikke hentes fra bistandsbudsjettet.

Forslag 64

Stortinget ber Regjeringa om å leggja fram forslag om å oppretta eit desimeringsfond for fangst av små kongekrabbe.

Forslag 65

Stortinget ber Regjeringa om å leggja fram forslag om at landbruksnæringa skal få høve til å søka om midlar til nyinvesteringar frå dei kommunale næringsfonda på lik line med næringslivet elles.

Forslag 66

Stortinget ber Regjeringen foreta en gjennomgang av sykehusene samlede driftsunderskudd for 2008, akkumulerte gjeld og økonomiske styring og presentere nødvendige forslag for Stortinget i tilknytning til Revidert nasjonalbudsjett for 2009.

Forslag 67

Stortinget ber Regjeringen igangsette en bred utredning av systemet for sykehusfinansiering som bedre enn dagens stykkprissystem fanger opp behovet for helhet i tjenestekjeden fra forebygging og primærhelsetjeneste til spesialisthelsetjeneste og rehabilitering.

Forslag 68

Stortinget ber Regjeringen snarest komme tilbake til Stortinget med en nærmere vurdering av økningen i premiesatsen på pensjonsinnbetalinger og høyere reell lønnsvekst for å unngå realnedgang i bevilgningene til universitets- og høyskolesektoren.

Forslag 69

Stortinget ber Regjeringen snarest komme tilbake til Stortinget med en nærmere vurdering av økningen i premiesatsen på pensjonsinnbetalinger og høyere reell lønnsvekst for å unngå realnedgang i bevilgningene til de private skolene.

Forslag 70

Stortinget ber Regjeringen opprette en statlig belønningsordning for gang- og sykkelvei, etter modell fra den statlige belønningsordningen for bedre kollektivtransport og mindre bilbruk i byområdene. Ordningen skal ha som formål å påvirke transportplanleggingen i kommuner og fylkeskommuner,

og fungere som et insentiv for bedre tilrettelegging for gående og syklende.

Forslag 71

Stortinget ber Regjeringen legge frem egen sak der omorganisering av Jernbaneverket, Statens vegvesen og Kystverket til statsforetak vurderes.

Forslag 72

Stortinget ber Regjeringen utrede modell for statlig låneordning for samferdselsformål, og legge dette frem for Stortinget i forbindelse med Nasjonal transportplan 2010–2019.

Forslag 73

Stortinget ber Regjeringen komme tilbake til Stortinget med en vurdering av hvordan nye, større investeringsprosjekter kan prosjektfinsieres for å sikre rasjonell og sammenhengende utbygging av prosjektene.

Forslag 74

Stortinget ber Regjeringen i sin styringsdialog med kommunene legge til rette for at de midler som i 2009 er tenkt benyttet til 5 flere uketimer innført høsten 2008 og 2 flere uketimer som innføres høsten 2009, kan omprioriteres med henholdsvis 500 mill. kroner til å ansette 1000 flere lærere og 200 mill. kroner til å ansette flere yrkesgrupper på ungdomstrinnet som rådgivere, helsesøstre og miljøarbeidere.

Forslag fra Venstre:*Forslag 75*

A

Rammevedtak

Nr.	Betegnelse	Kroner
1	Statsforvaltning	12 433 609 000
2	Familie og forbruker	58 961 076 000
3	Kultur	6 022 586 000
4	Utenriks	30 839 210 000
5	Justis	16 052 716 000
6	Innvandring, regional utvikling og bolig	12 024 431 000
7	Arbeid og sosial	262 064 713 000
8	Forsvar	33 002 122 000
9	Næring	3 301 557 000
10	Fiskeri	707 851 000
11	Landbruk	13 589 399 000
12	Olje og energi	-119 170 266 000
13	Miljø	3 772 974 000
14	Konstitusjonelle institusjoner	1 483 491 000
15	Helse	129 555 744 000

16	Kirke, utdanning og forskning	40 946 295 000
17	Transport og kommunikasjon	29 047 337 000
18	Rammetilskudd mv. til kommunesektoren	71 358 080 000
19	Tilfeldige utgifter og inntekter	11 744 841 000
20	Eksportkreditt	-591 600 000
21	Finansadministrasjon mv.	28 704 016 000
22	Skatter og avgifter	-956 097 449 000
23	Utbytte	-35 964 252 000
Sum før lånetransaksjoner og overføring til og fra Statens pensjonsfond – Utland		-346 211 519 000

10. TILRÅDING FRÅ KOMITEEN

Komiteen viser til St.meld. nr. 1 (2008–2009), St.prp. nr. 1 (2008–2009) og St.prp. nr. 1 Tillegg nr. 1–5 (2008–2009), og rår Stortinget til å gjøre slike

vedtak:

I

Rammevedtak

For Stortinget si behandling av statsbudsjettet for 2009 blir det fastsett følgende rammer for løyvingar i samsvar med inndelinga i rammeområde vedtekne av Stortinget 23. oktober 2008 og supplert 3. og 13. november 2008:

Nr.	Rammeområde	Kroner
1	Statsforvaltning	12 657 809 000
2	Familie og forbruker	59 088 476 000
3	Kultur	5 892 386 000
4	Utanriks	30 862 260 000
5	Justis	16 064 216 000
6	Innvandring, regional utvikling og bustad	12 014 681 000
7	Arbeid og sosial	262 075 013 000
8	Forsvar	33 080 122 000
9	Næring	4 429 357 000
10	Fiskeri	707 851 000
11	Landbruk	13 696 799 000
12	Olje og energi	-119 042 266 000
13	Miljø.....	3 657 843 000
14	Konstitusjonelle institusjonar	1 495 791 000
15	Helse	128 986 244 000
16	Kyrkje, utdanning og forskning	39 238 945 000
17	Transport og kommunikasjon	28 069 337 000
18	Rammetilskot o.a. til kommunesektoren	72 498 080 000
19	Tilfeldige utgifter og inntekter	12 552 841 000
20	Eksportkreditt	-591 600 000
21	Finansadministrasjon o.a.	29 011 516 000
22	Skattar og avgifter.....	-956 973 449 000
23	Utbytte	-35 662 252 000
Sum før lånetransaksjoner og overføring til og fra Statens pensjonsfond - Utland		-346 190 000 000

II

St.meld. nr. 1 (2008–2009) – Nasjonalbudsjettet 2009 – blir å leggje ved protokollen.

Oslo, i finanskomiteen, den 20. november 2008

Reidar Sandal

leiar og ordførar

Vedlegg 1

Referat i Stortingets møte 3. og 13. november 2008

Budsjettkapitlene og romertallene i St.prp. nr. 1 Tillegg nr. 1-5 (2008–2009) fordeles på rammeområder og sendes de respektive komiteer i samsvar med Stortingets vedtak om fordeling til komiteene i Innst. S. nr. 4 (2008–2009). Nye kapitler og romertall som

ikke ble fordelt i Innst. S. nr. 4 (2008–2009), fordeles slik:

- St.prp. nr. 1 Tillegg nr. 4 (2008–2009) og
- Romertall II, kap. 1050, Ny post 60 Næringskomiteen.

Vedlegg 2

Rettebrev fra Finansdepartementet v/statsråden til Stortinget, datert 17. oktober 2008

Rettelse av anslag for statens inntekter fra SDØE i Rettelse av anslag for statens inntekter fra SDØE i St.prp. nr. 1 (2008-2009) Statsbudsjettet 2009 og St.meld. nr. 1 (2008-2009) Nasjonalbudsjettet 2009

Jeg vil med dette gjøre oppmerksom på at det er avdekket feil i anslaget for driftsinntekter fra Statens direkte økonomiske engasjement i petroleumsvirksomheten (SDØE) i tallmaterialet som ligger til grunn for St.prp. nr. 1 (2008-2009) Statsbudsjettet 2009 og St.meld. nr. 1 (2008-2009) Nasjonalbudsjettet 2009. Endringen har betydning for forslaget til vedtak i St.prp. nr. 1 (2008-2009) Statsbudsjettet 2009 (Gul bok 2009). I tillegg inngår tallene i en rekke tabeller og tekstavsnitt i Gul bok 2009 og Nasjonalbudsjettet 2009.

Endringer med betydning for forslag til vedtak

Det er oppdaget at driftsinntektene fra SDØE er anslått for høyt som følge av at det er benyttet for høye volumtall i beregningen av inntektene. Dette innebærer at bevilgningsforslaget på kap. 5440 Statens direkte økonomiske engasjement i petroleumsvirksomhet, post 24 Driftsresultat er 12 300 mill. kroner for høyt. I Gul bok 2009 er bevilgningen på kap. 5440, post 24 foreslått til 138 400 mill. kroner. Riktig beløp skal være 126 100 mill. kroner. Denne feilen innebærer at også anslaget for statens netto kontantstrøm fra petroleumsvirksomheten anslås 12 300 mill. kroner for høyt i 2009. Statens netto kontantstrøm overføres i sin helhet til Statens pensjonsfond – Utland. Overføringen fra statsbudsjettet til Statens pensjonsfond – Utland bevilges på kap.

2800 Statens pensjonsfond – Utland. Dermed er også bevilgningsforslaget på kap. 2800 Statens pensjonsfond – Utland, post 50 Overføring til fondet 12 300 mill. kroner for høyt. I Gul bok 2009 er denne bevilgningen foreslått til 407 140 mill. kroner. Riktig beløp skal være 394 840 mill. kroner.

Olje- og energidepartementet vil fremme forslag til endringer i statsbudsjettet for 2009 i tilleggsnummer til St.prp. nr. 1 (2008-2009) i tråd med omtalen ovenfor.

Endringer uten betydning for forslag til vedtak

Volumtallene som er benyttet for å beregne inntektene fra SDØE er for høye også i anslag på regnskap for 2008. Dette innebærer at statens netto kontantstrøm fra petroleumsvirksomheten er anslått 10 100 mill. kroner for høyt i 2008. Netto avsetningen fra statsbudsjettet til Statens pensjonsfond – Utland reduseres tilsvarende.

Nye anslag for inntektene fra SDØE påvirker en rekke tabeller og tekstavsnitt i Gul bok 2009 og Nasjonalbudsjettet 2009. Hovedtallene i statsbudsjettet for 2008 og 2009 framkommer i tabell 1.1 i Gul bok 2009 og i tabell 3.2 i Nasjonalbudsjettet 2009. Nedenfor er de nye tallene for inntektene fra SDØE innarbeidet i disse tabellene (tall som er endret er markert med fet skrift).

I vedlegg til dette brevet angis det hvilke tabeller og tekstavsnitt i Gul bok 2009 og Nasjonalbudsjettet 2009 som endres som følge av opprettede tall for inntekter fra SDØE. I tillegg gis det en oversikt over tall som påvirkes.

Tabell 1.1 Statsbudsjettets inntekter og utgifter utenom lånetransaksjoner. Mrd. kroner

		Saldert budsjett 2008	Anslag på regnskap 2008	Forslag 2009
1	<i>Statsbudsjettets stilling</i>			
A	Statsbudsjettets inntekter i alt	1 036,8	1 178,7	1 194,2
A.1	Inntekter fra petroleumsvirksomheten	328,1	438,4	421,5
A.2	Inntekter utenom petroleumsvirksomhet	708,7	740,3	772,6
B	Statsbudsjettets utgifter i alt	771,4	778,1	848,0
B.1	Utgifter til petroleumsvirksomhet	26,3	23,9	26,7
B.2	Utgifter utenom petroleumsvirksomhet	745,1	754,1	821,3
	Statsbudsjettets oljekorrigerte overskudd (A.2-B.2)	-36,4	-13,8	-48,7
+	Overført fra Statens pensjonsfond - Utland	36,4	13,8	48,7
=	Statsbudsjettets overskudd før lånetransaksjoner	0	0	0
2	<i>Statens pensjonsfond</i>			
	Statens netto kontantstrøm fra petroleumsvirksomheten (A.1-B.1), overføres til Statens pensjonsfond – Utland	301,8	414,5	394,8
-	Overført til statsbudsjettet	36,4	13,8	48,7
+	Renteinntekter og utbytte i Statens pensjonsfond	78,6	84,2	87,2
=	Overskudd i Statens pensjonsfond	344,0	484,9	433,4
3	<i>Statsbudsjettet og Statens pensjonsfond samlet</i>			
	Overskudd	344,0	484,9	433,4

Kilde: Finansdepartementet

Tabell 3.2 Hovedtall i statsbudsjettet og Statens pensjonsfond. Mrd. kroner

	Regnskap		Anslag	
	2006	2007	2008	2009
Totale inntekter	994,9	1030,1	1178,7	1194,2
1 Inntekter fra petroleumsvirksomhet	376,6	337,4	438,4	421,5
1.1 Skatter og avgifter	217,3	191,2	247,1	255,0
1.2 Andre petroleumsinntekter	159,3	146,3	191,3	166,5
2 Inntekter utenom petroleumsinntekter	618,3	692,7	740,3	772,6
2.1 Skatter og avgifter fra Fastlands-Norge	562,5	632,9	679,7	702,8
2.2 Andre inntekter	55,9	59,8	60,6	69,8
Totale utgifter	683,5	715,1	778,1	848,0
1 Utgifter til petroleumsvirksomhet	21,2	21,2	23,9	26,7
2 Utgifter utenom petroleumsvirksomhet	662,3	694,0	754,1	821,3
Overskudd på statsbudsjettet før overføring til Statens pensjonsfond – Utland	311,4	315,0	400,7	346,2
- Netto kontantstrøm fra petroleumsvirksomheten	355,4	316,4	414,5	394,8
= Oljekorrigert overskudd	-44,0	-1,3	-13,8	-48,7
+ Overført fra Statens pensjonsfond – Utland	57,4	2,8	13,8	48,7
= Overskudd på statsbudsjettet	13,4	1,5	0,0	0,0
+ Netto avsatt i Statens pensjonsfond – Utland	298,0	313,6	400,7	346,2
+ Rente- og utbytteinntekter mv. i Statens pensjonsfond ¹	64,1	78,4	84,2	87,2
= Samlet overskudd i statsbudsjettet og Statens pensjonsfond	375,5	393,5	484,9	433,4

¹ Statens pensjonsfond ble opprettet 1. januar 2006 som en overbygning for Statens petroleumsfond og Folketrygdfondet.

Kilder: Statistisk sentralbyrå og Finansdepartementet.

Vedlegg**Tabeller, tekstavsnitt og tall som påvirkes av nye SDØE-tall**

NASJONALBUDSJETTET 2009

Kapittel 1:

- s. 9: Omtale av netto kontantstrømmen i 2009, netto avsetning i Statens pensjonsfond – Utland i 2009 og samlet overskudd på statsbudsjettet og i Statens pensjonsfond – Utland i 2009

Kapittel 2:

- s. 32: Tabell 2.4.
- s. 57: Tabell 2.9
- s. 33 og s. 34: Omtale av netto kontantstrøm i 2008 og 2009
- Figur 2.13

Kapittel 3:

- s. 63: Tabell 3.2
- s. 64: Tabell 3.3 og Tabell 3.4
- s. 68: Tabell 3.7
- Figur 3.1
- Figur 3.2
- s. 61: Omtale av netto kontantstrøm, samlet overskudd i statsbudsjettet og Statens pensjonsfond i 2008
- s. 62: Omtale av samlet overskudd i statsbudsjettet og Statens pensjonsfond og netto avsetning til Statens pensjonsfond- Utland i 2009
- s. 67: Omtale av netto finansinvesteringer i offentlig forvaltning

Kapittel 5:

- s. 123: Omtale av netto overføringer til Statens pensjonsfond- Utland i 2008

Vedlegg:

- s. 195: tabell 1.15
- s. 196: tabell 1.16
- s. 199: tabell 1.19
- s. 200: tabell 1.20
- s. 201: tabell 1.21

GUL BOK 2009

Kapittel 1:

- s. 9: Netto kontantstrømmen i 2009, samt anslag for fondet ved utgangen av 2008 og 2009 er nevnt
- s. 10: Tabell 1.1
- s. 14: Tabell 1.3, SDØE inntekter i 2008 og 2009, samt sum inntekter

Kapittel 4:

- s. 56: sum utgifter påvirkes som følge av at kap. 2800 endres
- s. 57: Tabell 4.1
- s. 60: sum overføringer til andre og tabell 4.4
- s. 62: Statsbudsjettets samlede inntekter, samlede driftsinntekter, driftsinntekter for petroleumsvirksomheten, tabell 4.6 og tabell 4.7
- s. 68: Driftsresultatet fra SDØE, tabell 4.14 og tabell 4.15
- s. 69: tabell 4.16
- s. 70: tabell 4.17

Kapittel 7:

- s. 82: Samlede utgifter, tabell 7.1
- s. 83: Samlede inntekter, endring fra saldert budsjett, inntekter fra petroleumsvirksomheten og tabell 7.2
- s. 84: Tabell 7.3, inntektene fra SDØE - nivå og endring fra saldert
- s. 85: Netto kontantstrøm i 2008 - nivå og endring, statens pensjonsfonds nettoinntekter - nivå og endring, anslag på kapitalen i SP-U og tabell 7.4
- s. 86: Tabell 7.5

Vedtaksdelen:

- s. 112-113: tabellen
- s. 159: Kap 2800 og sum for totale utgifter
- s. 171: Kap 5440
- s. 176: Totale utgifter

Vedlegg:

- s. 212: tabell 1.1
- s. 213: tabell 1.2
- s. 216: tabell 1.5
- s. 219: tabell 1.8
- s. 221: tabell 1.10

ENDREDE TALL

	Gul bok 2009	Nå
Statsbudsjettets samlede inntekter i anslag på regnskap 2008, inkl. lånetransaksjoner.....	1 263 583	1 253 483
Statsbudsjettets samlede inntekter i 2009, inkl. lånetransaksjoner	1 312 257	1 299 957
Statsbudsjettets samlede inntekter i 2008 - endringer fra saldert budsjett 2008	129 660	119 560
Statsbudsjettets samlede utgifter i anslag på regnskap 2008, inkl. lånetransaksjoner.....	1 278 285	1 268 185
Statsbudsjettets samlede utgifter i 2009, inkl. lånetransaksjoner.....	1 382 394	1 370 094
Statsbudsjettets samlede utgifter i 2008 - endringer fra saldert budsjett 2008	129 473	119 373
Statsbudsjettets samlede inntekter utenom lånetransaksjoner i anslag på regnskap 2008	1 188 835	1 178 735
Statsbudsjettets samlede inntekter utenom lånetransaksjoner i 2009	1 206 467	1 194 167
Økte utgifter fra saldert budsjett 2008 til 2009, inkl. lånetransaksjoner.....	233 582	221 282
Overføringer til andre i anslag på regnskap 2008	1 042 825	1 032 725
Overføringer til andre i 2009	1 071 620	1 059 320
Overføringer til andre - endring fra saldert budsjett 2008 til anslag på regnskap 2008	136 528	126 428
Sum overføringer til andre statsregnskap i anslag på regnskap 2008	460 876	450 776
Sum overføringer til andre statsregnskap i 2009	444 676	432 376
Salg av varer og tjenester (driftsinntekter) i anslag på regnskap 2008	173 865	163 765
Salg av varer og tjenester (driftsinntekter) i 2009.....	153 569	141 269
Salg av varer og tjenester - endring fra saldert budsjett 2008	56 616	46 516
Inntekter SDØE i 2008.....	184 500	174 400
Inntekter SDØE i 2009.....	161 900	149 600
Inntekter SDØE i 2008 - endring fra saldert budsjett	56 300	46 200
Driftsinntekter fra petroleumsvirksomheten i anslag på regnskap 2008.....	162 600	152 500
Driftsinntekter fra petroleumsvirksomheten i 2009	138 400	126 100
Sum driftsinntekter i anslag på regnskap 2008	173 865	163 765
Sum driftsinntekter i 2009.....	153 569	141 269
Statens netto kontantstrøm fra petroleumsvirksomheten i anslag på regnskap 2008	424 599	414 499
Statens netto kontantstrøm fra petroleumsvirksomheten i 2009	407 140	394 840
Statens netto kontantstrøm fra petroleumsvirksomheten i 2008 - endring fra saldert budsjett 2008	122 826	112 726
Inntekter (ekskl. tilbakebetalinger mv. og overføringer fra Statens pensjonsfond - Utland) i anslag på regnskap 2008	1 188 835	1 178 735
Inntekter (ekskl. tilbakebetalinger mv. og overføringer fra Statens pensjonsfond - Utland) i 2009.....	1 206 467	1 194 167
Inntekter (ekskl. tilbakebetalinger mv. og overføringer fra Statens pensjonsfond - Utland) i 2008 - endring fra saldert budsjett 2008	152 076	141 976
Utgifter (ekskl. utlån, avdrag på statsgjeld mv.) i anslag på regnskap 2008.....	1 202 679	1 192 579
Utgifter (ekskl. utlån, avdrag på statsgjeld mv.) i 2009	1 255 117	1 242 817
Utgifter (ekskl. utlån, avdrag på statsgjeld mv.) i 2008 - endring fra saldert budsjett 2008	129 502	119 402
Sum petroleumsinntekter i anslag på regnskap 2008.....	448 540	438 440
Sum petroleumsinntekter i 2009	433 840	421 540

	Gul bok 2009	Nå
Overskudd før overføring til Statens pensjonsfond - Utland i anslag på regnskap 2008	410 755	400 655
Overskudd før overføring til Statens pensjonsfond - Utland i 2009	358 490	346 190
Overskudd i Statens pensjonsfond i anslag på regnskap 2008.....	494 955	484 855
Overskudd i Statens pensjonsfond i 2009	445 690	433 390
Overskudd i Statens pensjonsfond i 2008 - endring fra saldert budsjett.....	151 000	140 900

Vedlegg 3

Brev fra Finansdepartementet v/statsråden til Stortinget, datert 11. november 2008

Nasjonalbudsjettet 2009. Trykkfeil

Det opplyses om følgende trykkfeil i St.meld. nr. 1 (2008-2009) Nasjonalbudsjettet 2009.

Kap. 4, side 94:

I tabell 4.1 skal det til slutt i kolonneoverskriften "Herav endring i formuesskatt" settes inn fotnote 3.

Kap. 4, side 102:

I tabell 4.4, fotnote 11, skal det til slutt tilføyes: "Rabatten begrenses fra 2009 til et arveavgiftsgrunnlag for slike aksjer og andeler på 10 mill. kroner per mottaker."

Kap. 5, side 124:

I boks 5.3, sjette avsnitt, første setning står det:

"Med simuleringer basert på de samme forutsetninger som det ble redegjort for i St.meld. nr. 16 (2007-2008), kan det anslås at et så dårlig resultat som i perioden juli 2007 - juni 2008 må forventes å inntreffe **om lag fem ganger i løpet av hundre år.**"

Det skal stå:

"Med simuleringer basert på de samme forutsetninger som det ble redegjort for i St.meld. nr. 16 (2007-2008), kan det anslås at et så dårlig resultat som i perioden juli 2007 - juni 2008 må forventes å inntreffe **i om lag fem av hundre år.**"

Vedlegg 1. side 188:

I tabell 1.5 oppgis anslaget for "BNP-vekst hos handelspartnere" i 2008 til **2,0** pst. Det riktige anslaget er **1,9** pst.

For øvrig vises det til eget brev til Stortingets presidentskap av 17. oktober 2008 (vår ref. 08/5280 J EAA). Brevet viser til at det er avdekket feil i anslaget for driftsinntekter fra Statens direkte økonomiske engasjement i petroleumsvirksomheten (SDØE) i tallmaterialet som ligger til grunn for St. prp. nr. 1 (2008-2009) Statsbudsjettet 2009 og St.meld. nr. 1 (2008-2009) Nasjonalbudsjettet 2009. Endringen har betydning for forslaget til vedtak i St.prp. nr. 1 (2008-2009) Statsbudsjettet 2009 (Gul bok 2009). I tillegg inngår tallene i en rekke tabeller og tekstavsnitt i Gul bok 2009 og Nasjonalbudsjettet 2009.

